

မဇ္ဈိမနိမ္မိကော နိဿယ

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်

(ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။) ကာမဂုဏာဒီဟိံ၊ ကာမဂုဏ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဋ္ဌန္တိ၊ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားတတ်ကုန်၏။ လဋ္ဌန္တိ၊ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တေသု၊ ထိုကာမဂုဏ် အစရှိသည်တို့၌။ ဝိဟရန္တိ၊ နေတတ်ကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဒေဝါ၊ ဒေဝတို့မည်၏။) [“ကိဋ္ဌာ” အနက်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ဝိဇီရိ

၁။ ကာမဂုဏာဒီဟိံ။ ။အာဒိဖြင့် ဈာန်အဘိညာဉ် စိတ္တိဿရိယစသော ဂုဏ်တို့ကို ယူဘို့ရန် အနုဋ္ဌိကာဖွင့်၏။ လူနတ်စသော ဒေဝတို့သည် ကာမဂုဏ် ငါးပါး အာရုံများဖြင့် ပျော်ပါးကြသကဲ့သို့ စိတ်ကိုအစိုးရသောဈာန်လာဘီ ဗြဟ္မာများနှင့် ဝိသုဒ္ဓိနတ် ရဟန္တာတို့သည် ဈာန်အဘိညာဉ်တို့ဖြင့် (ဈာန်၏ အကျိုးဖြစ်သော အဘိညာဉ်တို့ဖြင့်) ပျော်ပျော်ပါးပါး ဈာန်ကစားကြကုန်၏။ ယခုခေတ်၌လည်း ကာမဂုဏ်ခံစား၍ ပျော်ပါးခြင်းကို ပျော်ပါးနေကြသည် ဈာန်ဝင်စားနေကြသည် စသည်ဖြင့် ဝိဟာရအနက်ကို သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။

၂။ ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဋ္ဌန္တိ။ ။“ဒိဝု ကိဋ္ဌာ ဝိဇီရိဿ ဗျဝဟာရ ဇုတိ ဂတိ သတ္တိ ထုတိ ကန္တိသု”နှင့် အညီ ဒိဝု-ဓာတ်သည် ကိဋ္ဌာ စသော အနက်တို့ကို ဟော၏။ထို့ကြောင့် ဒိဝုဓာတ်၏ ကိဋ္ဌာအနက်ကို ရှေးဦးစွာပြလိုသောကြောင့် ဒိဗ္ဗန္တိကို “ကိဋ္ဌန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုကိဋ္ဌန္တိကိုပင် “လဋ္ဌန္တိ”ဟု၎င်း၊ “တေသု ဝါ ဝိဟရန္တိ”ဟု၎င်း ၂ နက်ဖွင့်သည်။

မဇ္ဈိကော။ ။မဇ္ဈိကာဌိကား ဝိဟရန္တိကို ကိဋ္ဌန္တိ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဟု ယူသည်ကို မနှစ်သက်။ ဒိဗ္ဗန္တိကိုပင် “ကိဋ္ဌန္တိ၊ ဝိဟရန္တိ”ဟု ၂-နည်းဖွင့်သည်ဟု ယူလို၏။ သို့သော်—ဒိဝုဓာတ်သည် ဝိဟရဏ အနက်ကို တိုက်ရိုက် မဟောသောကြောင့် ထိုအယူကို စဉ်းစားပါ။

၃။ တေသု ဝါ ဝိဟရန္တိ။ ။ထိုကာမဂုဏ ဈာန်အဘိညာ ဓိတ္တိဿရိယတို့၌ သွားရပ်ထိုင်လျောင်း လျော်စွာပြောင်း၍ အကြောင်း အားလျော်စွာ ဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏။ [တေသုတိ ကာမဂုဏာဒီသု။ ဝိဟရန္တိတိ ဣရိယာပထ ပရိဝတ္တနာဒိနာ (အာဒိဖြင့် ဈာန်အဘိညာဉ်ဝင်စားကာ) ဝတ္တန္တိ၊-အနု]

သာ အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် ဝိဇယ စသည်ကိုမိန့်။] ဝါ၊ တနည်း။
 (“သက္ကောန္တိဝါ” မှ ဝါကို ဤသို့ လိုက်ပါစေ။) (ယော၊ တို့သည်။)
 ဝိဇယသမတ္တတာယောဂေန၊ အောင်နိုင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူ
 သော သတ္တိနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ပစ္စတ္တိကေ၊ အတွင်းအပရန်သူတို့ကို။
 ဒိဗ္ဗန္တိ ဝိဇေတုံ ဣစ္ဆန္တိ၊ အောင်နိုင်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။
 တေ၊ တို့သည်။ ဒေဝါ၊ တို့မည်၏။) [ဗျုပ္ပဟာရ အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသော
 ကြောင့် ဣဿရိယ စသည်ကိုမိန့်။ ဗျုပ္ပဟာရ ဟူသည် ဝေါဟာရတည်း။
 ဝေါဟာရ ဟူသည် ရောင်းခြင်း ဝယ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပေးခြင်း ယူခြင်း
 အားဖြင့် လဲလှယ်ခြင်းတည်း။] ဝါ၊ နည်း။ ယော၊ တို့သည်။ ဣဿရိယ
 ဌာနာဒိသက္ကာရဒါနဂ္ဂဟဏံ၊ အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ
 ရာထူးဌာနန္တရအစရှိသည်ကို ပေးခြင်း၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်မှုကို
 ယူခြင်းကို၎င်း။ တံတံအတ္ထာနုဿာသနဉ္စ၊ ထိုထိုစီးပွားဖြင့် သွန်သင်ဆုံးမ
 ခြင်းကို၎င်း။ ကရောန္တာ၊ ပြုကုန်လျက်။ ဒိဗ္ဗန္တိ ဝေါဟရန္တိ၊ လဲလှယ်ကြ
 ကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ တို့သည်။ ဒေဝါ၊ တို့မည်၏။)

၁။ ဣဿရိယ ။ပေ။ ဂဟဏံ။ ။“ဣဿရဿ+ဘာဝေါ ဣဿရိယံ=
 ထိုထိုနေရာ၌ အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟူသည် သူဌေးရာထူး
 စစ်သူကြီးရာထူး အိမ်ရှေ့မင်းရာထူး စသောရာထူး(ဌာနန္တရ)တည်း။ ထိုရာထူး
 များကို ဒေဝအမည်ရသောရှင်ဘုရင်သည် ပေးနိုင်၏။ ဌာနာဒိဉ္စ အာဒိဖြင့်
 ပရိဝါရ (အခြံအရံ) ကို၎င်း၊ နယ်ပယ်အပိုင်းအခြားကို၎င်း ဤသို့စသော
 ပေးသင့်ရာများကိုယူပါ။ ဤစကားအရ ဌာနာဒိကို ဒါနပုဒ်နှင့်စပ်ပါ။ တိုင်း
 သူပြည်သားတို့၏ ကောင်းစွာပြုအပ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာစသည်ကို၎င်း၊ အထက်
 ဒေဝတို့အတွက် ပူဇော်အပ်သောပစ္စည်းကို၎င်း သက္ကာရဟု မှတ်၍ ထိုသက္ကာရ
 ကို ဂဟဏနှင့်တွဲပါ။

၂။ တံတံ အတ္ထာနုဿာသနဉ္စ။ ။ရှင်ဘုရင်ဒေဝသည် တိုင်းသူပြည်သား
 တို့အတွက် စီးပွားတိုးတက်အောင် ထိုထိုသွန်သင်ပြသ ဆုံးမမှုကိုလည်း ပြုတတ်
 ၏။ ဤသို့ပြုခြင်းသည် ဒါနတမျိုးပင်တည်း။ ဤသို့ တိုင်းသူ ပြည်သားတို့
 အား ပေးသင့်သည်ကိုပေး၍ တိုင်းသူပြည်သားတို့အထံမှ ယူသင့်သည်ကို ယူ
 ခြင်းသည် ဝေါဟာရ (လဲလှယ်ခြင်း) ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ကရောန္တာ
 ဝေါဟရန္တိ” ဟုဖွင့်သည်။

[ဇုတိအနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် ပုညယောဂါ စသည်ကိုမိန့်။]
 (ဝါ၊ တနည်း။ ယော၊ တို့သည်။) ပုညယောဂါနဘာဝပတ္တာယ။ ဒါနမယ
 စသော ကောင်းမှု၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာ အားထုတ်မှု၏ အစွမ်းကြောင့်
 ရောက်အပ် ရအပ်သော။ ဇုတိယာ၊ ကိုယ်ရောင် ဉာဏ်ရောင်ဖြင့်။ ဒိဗ္ဗန္တိ
 ဇောတန္တိ၊ တောက်ပဲကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ တို့သည်။ ဒေဝါ၊
 တို့မည်၏။) [ဂတိအနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် ယထာဘိလာသိတဉ္စ
 စသည်ကို မိန့်။] (ဝါ၊ နည်း။ ယော၊ တို့သည်။) ယထာဘိလာသိတံ၊ အကြင်
 အကြင် အလိုရှိအပ်သော။ ဝိသယံစ၊ အရပ်ဌာနသို့လည်း။ ဝါ၊ အံ့ရံသို့
 လည်း။ အပ္ပဋ္ဌိသာတေန၊ အပိတ်အပင်အဆီးအတား မရှိသော အားဖြင့်။
 ဒိဗ္ဗန္တိ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားနိုင်ကုန်၏။ (ဣတိ တေ ဒေဝါ။)

[သတ္တိ အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် ယထိစ္ဆိတနိပ္ပာဒနေစသည်မိန့်။]
 ဝါ၊ နည်း။ (ယော၊ တို့သည်။) ယထိစ္ဆိတနိပ္ပာဒနေ၊ အကြင်အကြင်အလို
 ရှိအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစီးစေခြင်း၌။ ဒိဗ္ဗန္တိ သက္ကောန္တိ၊ စွမ်းနိုင်ကုန်၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ တို့သည်။ ဒေဝါ၊ တို့မည်၏။

[ဂတိအနက်၌ပင် ကံ အနက်ဖြင့်-တနည်းဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် ဒေဝနီ
 ယာ ဝါ စသည်မိန့်။] ဝါ၊ နည်း။ (ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။) တံတံဗျသန
 နိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ၊ ထိုထိုပျက်စီးခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခြင်းကို အလိုရှိ သူတို့
 သည်။ သရဏံ(တိ)၊ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍။ ပရာယဏန္တိ၊ လည်းလျောင်းရာ
 ဟူ၍။ ဒေဝနီယာ ဂမနီယာ ၊ ဆည်းကပ်ထိုက်ကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊

၁။ ပုညယောဂါ။ပေ။ ပတ္တာယ။ ။ဒါန မယစသောကောင်းမှုကို ပုည၊
 သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာ အားထုတ်ကိုယောဂဟု ခေါ်၏။ “ဇုတိ” အရ
 ကိုယ်ရောင် ဉာဏ်ရောင် ၂-မျိုးလုံးရ၏။ ကိုယ်ရောင်(ကိုယ်၏အဆင်းအရောင်)
 သည် ဒါနမယစသော ကောင်းမှု၏ အာနုဘော်ကြောင့် ရောက်အပ်ရအပ်သော
 ဇုတိတည်း။ ဉာဏ်အရောင်ကား ယောဂ အာနုဘော်ကြောင့် ရောက်အပ်၏
 ရအပ်သော အရောင်ဖြစ်သည်။

၂။ ဒေဝနီယာ ဂမနီယာ။ ။ရှေ့၌ ဂတိအနက်၏ ကတ္တုရုပ်ဖွင့်ခဲ့၏။
 ဤ၌ ကမ္မရုပ်ကို ဖွင့်လို၍ “ဒေဝနီယာ (ဒီဝ-ဓာတ် အာနိယပစ္စည်း) ကို
 ဂမနီယာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဉာတိဗျသန စသော ထိုထိုဗျသန ဖြစ်နေသူတို့သည်

တို့သည်။ ဒေဝါ၊ တို့မည်၏။) [ထုတိ အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် အဘိတ္ထဝနီယာ ဝါဟု မိန့်သည်။] ဝါ၊ နည်း(ယော၊ တို့ကို။ တံတံဗျသနနိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ၊ တို့သည်။ သရဏံ(တိ)၊ ဟူ၍။ ပရာယဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဒေဝနီယာ) အဘိတ္ထဝနီယာ၊ ချီးမွမ်းထိုက်ကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ တို့သည်။ ဒေဝါ၊ တို့မည်၏။) [ကန္တိ အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် သောဘာဝိသေသ စသည်မိန့်။] ဝါ၊ နည်း။ (ယော၊ တို့ကို။) သောဘာဝိသေသ ယောဂေန၊ တင့်တယ်ခြင်းအထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ (ဒေဝနီယာ) ကမနီယာ၊ နှစ်သက်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ တို့သည်။ ဒေဝါ၊ တို့မည်၏။ တေ၊ ထိုဒေဝတို့သည်။ သမ္မုတိဒေဝါ၊ တို့၎င်း။ ဝါ၊ တိုင်းသူပြည်သား လူအများတို့ သမုတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရှင်ဘုရင်ဟူသော ဒေဝတို့၎င်း။ ဥပပတ္တိဒေဝါ၊ တို့၎င်း။ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေကြောင့် ဒေဝမည်သော နတ်ဗြဟ္မာတို့၎င်း။ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါ၊ တို့၎င်း။ ဝါ၊ ကိလေသာမြို့မှူး ညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် ဒေဝမည်သော ရဟန္တာတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဝိဓေါ သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။

ထိုထိုဗျသနမှ လွတ်ဘို့ရန် ကိုးကွယ်ရာ လည်းလျောင်းရာဟု ဆည်းကပ်အပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် လူမင်းနတ်ဗြဟ္မာ ရဟန္တာတို့ကို ဒေဝဟု ခေါ်ရသည်။

၁။ အဘိတ္ထဝနီယာ ဝါ။ ။ ဒိဝဇာတ်၏ ထုတိ အနက်ကို ကမ္မရုပ်ဖြင့်သာ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် ဒေဝနီယာကိုပင် “အဘိတ္ထဝနီယာ” ဟု တနည်းဖွင့်သည်။ ရှင်ဘုရင် စသော ဒေဝတို့ကို ဆည်းကပ်၍ အကျိုးရသူတို့က သရဏပရာယဏ ဖြစ်ကြပါပေသည်ဟု ချီးကျူးအပ်သောကြောင့် ဒေဝ အမည်ရကြသည်။

၂။ သောဘာ။ ပေ။ ကမနီယာ။ ။ ဒေဝနီယာကိုပင် ကန္တိအနက်ဖြင့် ဖွင့်ပြလို၍ “သောဘာ။ ပေ။ ကမနီယာ” ဟု မိန့်သည်။ ဒေဝ အမည်ရသူတို့သည် လူရှင်ဘုရင်ဖြစ်စေ၊ နတ်ဗြဟ္မာဖြစ်စေ၊ တင့်တယ်ကြ၏။ ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဖြစ်သော ရဟန္တာများလည်း ကြီးမားသော ဣန္ဒြေသိက္ခာဖြင့် ဖူးချင့်စဘွယ် တင့်တယ်တော်မူကြ၏။ ထိုသို့ တင့်တယ်ခြင်းအထူးနှင့် ယှဉ်သည့်အတွက် လူအများ၏ နှစ်သက်ဘွယ်ကြည်ညိုဘွယ် ဖြစ်ကြပါပေ၏။ ထို့ကြောင့် “ဒေဝနီယာ ကမနီယာတိ ဒေဝါ” နှင့် အညီ ဒေဝ အမည်ရကြသည်။ [“ကမနီယာ” ၌ ကမ္မဇာတ်သည် ကန္တိ အနက်ဟောတည်း။]

ဂန္ထာရမ္မ အဖွင့်

၃၉၃

[ရှေ့၌ ဖွင့်ပြအပ်ပြီးသော ကိဋ္ဌာစသော အနက်တို့ကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာတည်း ဟူသော ဒေဝအတွက်ပြလိုသောကြောင့် “တဂဝါ ပန” စသည်ကိုမိန့်။] ပန၊ ကား။ တဂဝါ။ သည်။ (“အတိသယော ဝါ ဒေဝေါ” ၌စပ်) နိရတိသယာယ ၊ အသာ အလွန်မရှိသော။ ဝါ၊ အသာဆုံးဖြစ်သော။ အဘိညာ ကိဋ္ဌာယ၊ အဘိညာဉ်ကစားခြင်းနှင့်၎င်း။ (“သမန္နာဂတတ္တာ” ၌စပ်) ဥတ္တမေဟိ၊ မြတ်ကုန်သော။ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေဟိ၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ဗြဟ္မဝိဟာရ အရိယဝိဟာရ တို့နှင့်၎င်း။ [ဤဝိဟာရများကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌ ပြထားပြီ။] သပ္ပရသန္တာနသိဒ္ဓါယံ၊ ကိုယ်တော်သန္တာန် သူတပါးသန္တာန်၌ ပြီးသော။ ပဉ္စဝိဓမာရဝိဇယိန္တာနိပ္ပတ္တိယာ၊ ငါးပါးအပြားရှိသောမာရ်ကို အောင်ခြင်းကိုလိုလားခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်းနှင့်၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် ဒုဝုဓာတ်၏ ဝိဇိဂီသာ အနက်ကိုပြသည်။] စိတ္တိဿရိယ ၊ ပေ။ သင်္ခါတေန၊ စိတ်ကိုအစိုးရသူ၏အဖြစ်၊ ခုနစ်ပါးအပြားရှိသောသူတော်ကောင်းဥစ္စာအစရှိသော ပေးတယ်တို့ကိုပေးခြင်း၊ ကောင်း

၁။ နိရတိသယာယ။ ။ ဣဒ္ဓိဝိဓ စသော အဘိညာဉ်ကို သာဝကများလည်းရနိုင်၊ ဘုရားရှင်လည်း ရတော်မူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ထိုအဘိညာဉ်စသောဂုဏ်တို့သည် သာဝကနှင့် ဘုရားရှင်တို့အတွက် တန်းတူညီမျှကြ၏” ဟု ယူဆတယ်ရှိ၏။ အမှန်အားဖြင့်ကား... ဂုဏ်နာမည်ချင်း တူရုံသာဖြစ်၏။ အရည်အချင်းမှာ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကသာ အမြဲသာလွန်၏။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပြလို၍ “နိရတိသယာယ အဘိညာ ကိဋ္ဌာယ၊ ဥတ္တမေဟိ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေဟိ” ဟု မိန့်သည်။ [နတ္ထိ+အတိသယော ယဿတိ နိရတိသယော (အဘိညာကိဋ္ဌာ)။]

၂။ စိတ္တိဿရိယ။ ပေ။ ဒါန။ ။ “စိတ္တိဿရိယသတ္တဓနာဒိ” သည် ဘုရားရှင်က သာဝကတို့အားပေးအပ်သော ဂုဏ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “စိတ္တိဿရိယသတ္တဓနာဒိ” ကို ဒါနနှင့်တွဲရသည်။ မိမိစိတ်ကို မိမိအစိုးရအောင် ပိုင်နိုင်အောင် စိတ်ကိုစောင့်ရှောက်သူရန် ဓမ္မပဒစိတ္တဝဂ်၌ များစွာဟောတော်မူ၏။ “သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ” စသော သူတော်ဥစ္စာ ၇ ပြာလည်း ဘုရားရှင်၏ ဟောပြောမှုကြောင့် ရအပ်သော (ဘုရားပေးအပ်သော) ဥစ္စာများပင် ဖြစ်သည်။

စွာကျင့်ခြင်း၊ ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင်ကြည်ညိုခြင်း၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်ဘွယ်ကိုယူခြင်းဟု ဆိုအပ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ဓမ္မသဘာဝ ။ ပေ။ သင်္ခါတေန၊ တရားသဘာဝအတိုင်းဆုံးမခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဇ္ဈာသယ အားလျော်စွာဆုံးမခြင်း ။ ဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဝေါဟာရာ တိသယေန၊ လွန်ကဲသော လဲလှယ်ခြင်းနှင့်၎င်း။ [ဒိဝုဓာတ်၏ ဗျဝဟာရ အနက်ကိုပြသည်။]

ပရမာယ၊ လွန်မြတ်သော။ ပညာသုရိရပ္ပဘာသင်္ခါတာယ၊ ပညာ အရောင် ကိုယ်အရောင်ဟုဆိုအပ်သော။ ဇုတိယာ၊ အရောင်နှင့်၎င်း။ [ဒိဝု ဓာတ်၏ “ဇုတိ” အနက်ကို ပြသည်။]၊ အနောပမာယ၊ နှိုင်းယှဉ်ဘွယ်ရာ ဥပမာမရှိသော။ ဉာဏသရီရဂတိယာ၊ ဉာဏ်တော်၏ သွားခြင်း၊ ကိုယ် တော်၏ သွားခြင်းနှင့်၎င်း။ [ဒိဝုဓာတ်၏ “ဂတိ” အနက်ကို ပြသည်။] မာရ

၁။ သမ္မာပဋိပတ္တိ ။ ပေ။ ဂဟဏံ။ သောဝကတို့၏ ကောင်းမွန်စွာ ကျင့် ခြင်းကို အလွန်နှစ်သက်တော်မူခြင်း၊ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ကြည်ညိုခြင်းကို ဝမ်းမြောက်တော်မူခြင်း။ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ ပေးလှူပူဇော်အပ်သော ပစ္စည်းကို လက်ခံတော်မူခြင်းကို “ယူခြင်း”ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် သမ္မာ ပဋိပတ္တိသည်ကို ဂဟဏနှင့်တွဲရသည်။

၂။ ဓမ္မသဘာဝ ။ ပေ။ အနုသာသနီ။ “ဓမ္မသဘာဝါနုရူပ အနုသာ သနီ”ဟု၎င်း၊ “အဇ္ဈာသယာနုရူပအနုသာသနီ” ဟု၎င်းခွဲပါ။ “ယောကျ်ား မိန်းမမရှိ။ ရုပ်နာမ်သာရှိ၏”စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထသဘောအတိုင်း သွန်သင်ဆုံးမ ခြင်းကို “ဓမ္မသဘာဝါနုရူပ အနုသာသနီ”ဟု ခေါ်၏။ ဤဓမ္မသဘာဝါ နုရူပအနုသာသနီ ဟူသောစကားဖြင့်ပင် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်းကိုလည်း သွင်းယူရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း... သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်သည် ဝိတိက္ကမဓမ္မ အားလျော်စွာ သွန်သင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

၃။ အဇ္ဈာသယာ ။ ပေ။ အနုသာသနီ။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဇ္ဈာသယ အား လျော်စွာ သွန်သင် ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော သုတ္တန် တရားတော်များသည် “အဇ္ဈာသယာနုရူပ အနုသာသနီ” မည်၏။ ထိုသွန်သင်ဆုံးမခြင်းသည် ဒါန (ပေးခြင်း)တမျိုးပင်တည်း။ ဤဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ပေးတော်မူခြင်း၊ ယူတော်မူခြင်း သည် အခြား ဒေဝတို့ ပေးခြင်း ယူခြင်းထက် သာ၏။ ထို့ကြောင့် “ဝေါဟာ ရာတိသယေန”ဟု ဆိုသည်။

ဝိဇယသမ္ပညဂုဏပရဟိတနိပ္ပာဒနေသု၊ မာရ်ကိုအောင်မြင်း၊ သဗ္ဗညုဘုရား ရှင်၏ ဂုဏ်တော်၊ သူတပါးတို့၏ စီးပွားကိုပြီးစေခြင်းတို့၌။ အပ္ပဋ္ဌိဟတာယ၊ မပိတ်ပင် မဆီးတားအပ်သော။ သတ္တိယာစ၊ သတ္တိနှင့်၎င်း။ [ဒိဝုဇာတ်၏ “သတ္တိ” အနက်ကိုပြသည်။] သမန္နာဂတတ္တာ၊ ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ သဒေဝကေန၊ နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ လောကေန၊ သတ္တလောက သည်။ သရဏန္တိ၊ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍။ ကမနိယတော၊ ဆည်းကပ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [ဒိဝုဇာတ်၏ ဂတိအနက်၌ပင် ကံ အနက်ဖြင့်တနည်း ဖွင့်ပြသည်။] အဘိက္ခာနိယတော၊ ချီးမွမ်းထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [ဒိဝုဇာတ်၏ “ထုတိ” အနက်ကို ပြသည်။] ဘတ္ထိဝသေန၊ ဆည်းကပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကမနိယတောစ၊ နှစ်သက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [ဒိဝုဇာတ်၏ “ကန္တိ” အနက်ကို ပြသည်။]

သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ တေ ဒေဝေ၊ ထိုသမ္မုတိနတ်၊ ဥပပတ္တိနတ်၊ ဝိသုဒ္ဓိနတ်တို့ကို။ တေဟိ ဂုဏေဟိ၊ ထိုအဘိညာဉ်စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်။ အတိက္ကန္တော၊ သာလွန်သော။ (ဒေဝေါ၊ ဒေဝတည်း။) ဝါ၊ တနည်း။ အတိသယော၊ လွန်ကဲသော။ ဒေဝေါ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒေဝါတိ ဒေဝေါ၊ ဒေဝါတိဒေဝမည်တော်မူ၏။ ဝါ၊ နည်း။ သဗ္ဗဒေဝေဟိ၊ တို့

၁။ အတိက္ကန္တော အတိသယော။ ။ “ဒေဝါတိ” ၌ အတိ ကို အတိက္ကန္တ အတိသယ ဟု ၂-နက်ဖွင့်၏။ ထို့တွင် “အတိက္ကန္တ” ဟူသည် ဂုဏ်ချင်းယှဉ်သော အခါ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များက လွန်၍မြင့်၍နေသကဲ့သို့ များနေခြင်း တည်း။ “အတိသယ” ဟူသည် ဂုဏ်တူရာ၌ သတ္တိချင်းယှဉ်သောအခါ ဘုရား ရှင်၏ ဂုဏ်တော်များက သတ္တိအားဖြင့် သာနေခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “အတိက္ကန္တော အတိသယော ဝါ” ဟု “အတိ” ကို ၂-နက်ဖွင့်သည်။ ထိုအလို “ဒေဝါတိဒေဝေါ၊ သမ္မုတိနတ် ဥပပတ္တိနတ် ဝိသုဒ္ဓိနတ်တို့ထက် အဘိညာဉ်အစ ရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် သာလွန်မြင့်မြတ် ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဖြစ်တော်မူသော” ဟု ပေးပါ။

၂။ သဗ္ဗဒေဝေဟိ ။ ပေ။ ဒေဝေါ။ ။ ဤနည်း၌ကား “အတိ” သဒ္ဓါ သည် ပူဇနိယ အနက်ကိုဟော၏။ “ဒေဝေဟိ+ပူဇနိယတရော ဒေဝေါ ဒေဝါတိ ဒေဝေါ၊ သမ္မုတိနတ် ဥပပတ္တိနတ် ဝိသုဒ္ဓိနတ်တို့သည် ပူဇော်ထိုက်ပူဇော်အပ်၊ ထူးမြတ်သော ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဖြစ်တော်မူသော” ဟု ပေးပါ။

၃၉၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သည်။ ပူဇနီယတရော၊ သာ၍ပူဇော်အပ်သော။ ဒေဝေါ၊ တည်း။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဒေဝါတိဒေဝေါ၊ ဤ။ ဝါ၊ နည်း။ (“ဒေဝေါ တိ ဝါ” မှ ဝါ- ကို
 ယူ၍ပေးသည်။) သဗ္ဗညုဂုဏာလင်္ကာရံ ဝါ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တည်းဟူသော
 ဂုဏ်တန်ဆာရှိသော။ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝဘာဝံ၊ ဝိသုဒ္ဓိနတ်တို့၏ အဖြစ်သို့။
 ပတ္တတ္တာ၊ ရောက်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အညဒေဝေဟိ၊ သမ္မုတိ
 နတ်စသောအခြားသောနတ်တို့ထက်။ အတိရုကတရော၊ သာ၍လွန်ကဲ
 သော။ (ဝါ- သဒ္ဓါမပါသင့်။) ဒေဝေါ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ [ရွှေဝါကျ
 ကဲ့သို့ “ဣတိ” ပါမြဲကောင်းမည်။ ကျနေဟန်တူ၏။] ဒေဝါတိဒေဝေါ၊ ဤ။

ဒေဝါနန္တိ၊ ကား။ တဒါ၊ တာဝတိံသာဝယ် အဘိဓမ္မာတရားကိုဟော
 တော်မူရာ ထိုအခါ၌။ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကာနံ၊ တရားတော်ကို နာယူကြကုန်
 သော။ ဥပပတ္တိဒေဝါနံ၊ ဥပပတ္တိနတ်ဗြဟ္မာတို့အား။ (“ဒေသယိတွာ” ၌
 စပ်) သက္ကာဒိဟိ၊ သိကြားအစရှိကုန်သော။ ဒေဝေဟိ၊ တို့သည်၎င်း။
 ပဟာရအသုရိန္ဒာဒိဟိ၊ ပဟာရအသုရိန် အစရှိကုန်သော။ ဒါနဝေဟိ၊
 အသုရာတို့သည်၎င်း။ ပူဇိတော၊ ပူဇော်အပ်တော်မူထသော။ ကာယဝစီ
 သံသမဿ၊ ကိုယ်နှုတ်တို့ကိုစောင့်စည်းကြောင်းဖြစ်သော။ သီလဿ၊ ပါတိ

၁။ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝဘာဝံ ဝါ။ ။ သာဝကရဟန္တာများနှင့် ဝိသုဒ္ဓိဒေဝ
 ချင်းတူသော်လည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝအဖြစ်ကား သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏
 အရဟံ စသောဂုဏ်တော်များစွာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ် အမှန်းတင်အပ်သော
 ဝိသုဒ္ဓိဒေဝအဖြစ်တည်း။ ဤနည်း၌ အတိသဒ္ဓါသည် အတိရေက အနက်ဟော
 တည်း။ “ဒေဝါတိဒေဝေါ၊ သဗ္ဗညုဂုဏ် တန်ဆာစုံကြောင့် လူ့ဘုံ နတ်ချပ်
 ဝိသုဒ္ဓိနတ်တို့ထက် သာလွန်ထူးမြတ်သော ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဖြစ်တော်မူထသော” ဟု
 ပေးပါ။

၂။ ဥပပတ္တိဒေဝါနံ။ ။ တာဝတိံသာ၌ အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောတော်
 မူစဉ်အခါဝယ် တရားနာပရိသတ်တွင် ဝိသုဒ္ဓိနတ်များပါသော်လည်း ဥပပတ္တိ
 နတ်တွေသာ များ၏။ ထို့ကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လ နည်းအားဖြင့် “ဥပပတ္တိ
 ဒေဝါနံ” ဟုဖွင့်သည်။ (တနည်း) ထိုဝိသုဒ္ဓိနတ်များလည်း ဥပပတ္တိနတ်များ
 ပင်ဖြစ်သောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် “ဥပပတ္တိဒေဝါနံ” ဟု
 ဖွင့်သည်။

မောက္ခသံဝရသီလ၏၎င်း။ ဣန္ဒြိယသံဝရဿ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းကြောင်း သတိ၏၎င်း။ စိတ္တသံယမဿ၊ စိတ်ကို စောင့်စည်းကြောင်းဖြစ်သော။ သမာဓိဿစ၊ သမာဓိ၏၎င်း။ ပဋိပက္ခာနံ ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့၏။ အစွန္တပဋိပုဿဒ္ဓိယာ၊ စင်စစ်ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့်။ သုဒ္ဓသံယမော၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော စောင့်စည်းကြောင်းတရား ရှိတော်မူထသော။ (“ဘဂဝါ” ဟူသော ပါဠိသေသ၌ပေ)

ဣသိသတ္တမောတိ ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထောဌစပ်။) စတုသစ္စာဝဗောဓဂတိယာ၊ လေးပါးသော သစ္စာကို ထိုးတွင်း၍ သိခြင်းဟူသော ဉာဏဂတိကြောင့်) ဣသယောတိ၊ ဣသိတို့ဟူ၍။ သင်္ချံ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂတာနံ၊ ရောက်ကုန်သော။ (ဣသိနံစပ်။) သတံပသတ္တာနံ၊ သာမန်အားဖြင့် ချီးမွမ်းထိုက်ကုန်သော။ ဣသိနံ၊ ဣသိတို့ထက်။ အတိသယေန၊ လွန်ကဲသောအားဖြင့်။ သန္တော ပသတ္တော၊ ချီးမွမ်းထိုက်သော

၁။ ပဋိပက္ခာနံ။ ။ ကာယသံယမ ဝစီသံယတို့၏ ပဋိပက္ခဟူသည် သီလပျက်မှု ဟူသော ဒုဿီလျ စေတနာတည်း။ ဣန္ဒြိယသံဝရ၏ ပဋိပက္ခကား မုဋ္ဌဿစ - သတိပျောက်ကင်းမေ့လျော့ခြင်းတည်း။ စိတ္တသံယမဟူသော သမာဓိ၏ ပဋိပက္ခကား ဝိက္ခေပ စိတ်၏ ပျံ့လွင့်ကြောင်း ဥဒ္ဓစ္စတည်း။

တနည်း။ ။ ကာယဝစီသံယမ၏ ပဋိပက္ခသည် သီလဝိပတ္တိ သီလပျက်ခြင်းတည်း။ ဣန္ဒြိယသံဝရ၏ ပဋိပက္ခသည် အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿတည်း။ [“ဣန္ဒြိယအသံဝုတံ ဝိဂရန္တိ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္တာသဝေယျံ” အတိုင်းဖွင့်သည်။] စိတ္တသံယမ ဟူသော သမာဓိ၏ ပဋိပက္ခသည် ကာမစွန္တ ဗျာပါဒမှတစ်ပါးသော ထိနမိဒ္ဓစသော နိဝရဏတို့တည်း။ [ပဋိပက္ခာနံ ဒုဿီလျမုဋ္ဌဿစဝိက္ခေပါနံ၊ သီလဝိပတ္တိ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿ အဝသိဋ္ဌနိဝရဏာနံ ဝါ-အနု။]

၂။ ဣသိသတ္တမော၊ ။ “စတုသစ္စာဝဗောဓဂတိယာ” ဟူသော ဤပုဒ်သည် ဣသိအမည်ရခြင်း၏ သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ်ကို ပြသောဟိတ်တည်း။ မှန်၏-ဘူဝါဒီဣသဓာတ်သည် “အန္တေသိစ္ဆာဂတံ၊ ရှာမီးခြင်း၊ လိုလားခြင်း၊ ဂတိအနက်၌ ဖြစ်၏” ဟု ဓာတုတ္တသင်္ဂဟ၌ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဤဟိတ်ကိုကြည့်၍ “စတုသစ္စာကို။ ဣသန္တိ ဂစ္ဆန္တိ အဝဗုဇန္တိတိ ဣသယော” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။

၃၉၈

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဣသိတည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ စ၊ တနည်း။ ဝိပဿီအာဒယော၊
ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊
ထောက်စာ၍။ ဘဂဝါ၊ ဤငါတို့မြတ်စွာဘုရားကို။ သတ္တမောတိ၊ ခုနစ်ဆူ
မြောက်ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။

သတ္တမော။ “သန္ဓော ပသတ္ထော” သည် သတ္တမော၌ “သ” ၏ အနက်
ပြတည်း။ သတ္တမော၌ “သ” သဒ္ဒါသည် “ပသတ္တဿ သောစ” သုတ်ဖြင့် ပသတ္တ
ပုဒ်မှ ဖြစ်လာသော (သ) တည်း” ဟု ဆိုလိုသည်။ “အတိသယေန” ကား တမ
ပစ္စည်း၏အနက်ပြတည်း။ ဥပမာ- “သဗ္ဗေ ဣမေ ပါပါ အယမိမေသံ ဝိသေ
သေန၊ ပါပေါတိ ပါပတရော” ကဲ့သို့တည်း။ “အတိသယေန + ပသတ္ထော
သတ္တမော၊ အလွန်ချီးမွမ်းထိုက်သော ဣသိ။ ဣသိနံ+သတ္တမော ဣသိသတ္တ
မော၊ သစ္စာလေးပါးကို သိဘတ်ကြသောကြောင့် ဣသိအမည်ရသော ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် အလွန်ချီးမွမ်းထိုက်သော ဣသိ။

မှတ်ချက်။ ဤနည်း၌ တမပစ္စည်း၏ အတိသယအနက်ကို ထောက်၍
“ဣသိနံ” အရ ရဟန္တာဣသိတို့ကိုယူပြီးလျှင် နံ ဝိဘတ်ကိုလည်း “ထက်” ဟု
ပေးရသော ဝိဘတ္တအပါဒါန်အနက်၌ သက်သည်ဟုမှတ်ပါ။

၁။ ဝိပဿီအာဒယောစ။ ပပ။ ဝုတ္တော။ “စ” သည် ဝါ သဒ္ဒါ၏
အနက်ဟောတည်း။ ဤဒုတိယနည်း၌ကား ဣသိ အရ ဝိပဿီ အစရှိသော
ဘုရား ၇-ဆူကိုယူ၍ ထို ၇-ဆူတွင် ဤဂေါတမဘုရားရှင်လည်း ပါဝင်သော
ကြောင့် “ဣသိသု၊ ဝိပဿီ အစရှိသော ၇-ဆူသောဣသိတို့တွင်။ သတ္တမော၊
၇-ဆူမြောက် ဣသိတည်း။ ဣသိသတ္တမော၊ ဣသိ။” ဤဝိကပ် ၂ မျိုးတွင်
ရှေးဝိကပ်ကိုဝိဘတ္တ အပါဒါနတ္ထဘပွဲရိသ်သမာသ်၊ နောက်ဝိကပ်ကို နိဒ္ဒါရဏတ္ထ
ကပွဲရိသ်သမာသ်ဟုခွဲ၍ယူမှသာ “ဣသိနံ+သတ္တမော၊ ဣသိသု+သတ္တမောတိ
ဒုဝိမိဗ္ဗိ-အတ္ထံ ယောဇေတော ဒဿေန္ဓော စတုသစ္စာဝဗောဓဂုတိယာ” ပပ။
ဝုတ္တောတိ အာဟ” ဟူသော အနုဋီကာနှင့်ညီသည်။ [မူလ၌ကား- ဝိဘတ္တအပါ
ဒါန်အနက်ကို မသင့်ဟုယူ၏။]

အနုဋီကာတနည်း။။ သပရိသန္တာနေသု (မိမိသန္တာန်သုတ်ပါးသန္တာန်
တို့၌) သိလာဒိဂုဏာနံ သေနဋ္ဌေန ဝါ ဣသယော (သိလအစရှိသောဂုဏ်တို့ကို
ရှာမှီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့် ဣသိ တို့မည်၏။) ဗုဒ္ဓါ
ဒယော အရိယာ။ ဣသိစ+သော + သတ္တမောစာတိ ဣသိသတ္တမောတိ ဝေ
မေတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ဤနည်းကိုသာ ပေးခဲ့သည်။

ယတော ၊ အကြင်ဒုတိယဘဝငယ် ၊ ဖြစ်ရမည့် နာမ်ရုပ်မှ။ ဝိညာဏံ၊ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ်သည်။ ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ၊ ပြန်လည်၏။ ဝါ၊ ဆုတ်နှစ်၏။ တံ နာမရူပံ၊ ထိုနာမ်ရုပ်ကို။ သမုဒယနိရောဓနော၊ အကြောင်းသမုဒယဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာတဏှာကို ချုပ်စေခြင်းအားဖြင့်။ နိရောဓေသိ၊ ချုပ်စေတော်မူပြီ။ ဣသိ၊ ကြောင့်။ နာမရူပနိရောဓနော၊ မည်တော်မူ၏။

အတိဂမ္ဘီရနယမဏ္ဍိတဒေသနံ ၊ အလွန်နက်နဲသောနည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဒေသနာတော်ဖြစ်သော။ ပဋ္ဌာနံနာမ၊ မည်သော။ ပကရဏံ၊ ကျမ်းကို။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗျော။)

၁။ ယတော ဝိညာဏံ။ တာဝတိံသာဝယ် အဘိဓမ္မာ တရားကို ဟောတော်မူစဉ်တုန်းက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သန္တာန်တော်၌ ဝိပါက်နာက္ခန္ဓာ ဟူသော နာမ်၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသော ရုပ်တရားသည် ရှိနေသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် “နာမရူပနိရောဓနော” ဟု ချီးမွမ်းတော်မူပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ယတော” စသည်ကို မိန့်သည်။ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်မှ နောက်၌ နာမ်ရုပ်မဖြစ်တော့။ ထိုနာမ်ရုပ် ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်ရကား ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်လည်း ဆုတ်နှစ်တော့၏။ ထိုနာမ်ရုပ်ကို ဘုရားဖြစ်ရာဗေဒိမဏ္ဍိုင်၌ ပင် အကြောင်းသမုဒယ အဝိဇ္ဇာတဏှာကို ပယ်သောအားဖြင့် ချုပ်စေပြီး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “နာမရူပနိရောဓနော” ဟု ချီးမွမ်းတော်မူပါသည်။

၂။ အတိဂမ္ဘီရနယ ။ ပေ။ ပဋ္ဌာနံ။ ။ “ဂမ္ဘီရေစာယံ အာနန္ဒ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဂမ္ဘီရာဝဘာသောစ” ဟူသော ဒီသနိကာယ မဟာနိဒါနသုတ်နှင့်အညီ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်သည် ဂမ္ဘီရဖြစ်၏။ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့ကိုပင် အလွန်အကဲခွဲခြားဝေဘန်၍ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာ၌ပြတော်မူ၏။ ပြတော်မူပုံကို “ဟေတုပစ္စည်း၌ပင် မောဟဟိတ် အဝိဇ္ဇာက သမ္ပယုတ်သင်္ခါရတရားတို့အား ဟေတုသတ္တိစသောပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကိုကြည့်၍” သိပါ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်ပုံကို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ရောက်မှ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်သည် ဂမ္ဘီရဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ကို အကျယ်ဝေဘန်နိုင်ရကား “အတိဂမ္ဘီရနယပဋိမဏ္ဍိတဒေသနံ” ဟု ချီးကျူးရပေသည်။

၄၀၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

[“ဒေသနံ” ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်က နောက်ကျသောကြောင့်၎င်း။ “ပကရဏံ” ဟု ပါဌသေသထည့်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း “သမ္ပန္နော” ဟု ဆိုသည်။]

ဂန္ထာရမ္မဝဏ္ဏနာအဖွင့်
ပြီး၏။

ပစ္စယုဒ္ဓေသ အဖွင့်

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ တေနယာ၊ ထိုနည်းတို့ဟူသည်။ (အနန္တနယ၌ ဆိုအပ်သောနည်းတို့ဟူသည်။) ကေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ တံ ပဋ္ဌာနံနာမ၊ ထိုပဋ္ဌာန်းမည်သည်။ ကိဉ္စ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ ဤပြဿနာကို။ နပုစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ မမေးထိုက်။ ဝါ၊ မေးဘွယ်မလို။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (နပုစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ နည်း။) နိဒါနကထာယံ၊ ၌။ (အဋ္ဌသာလိနိ) နိဒါနကထာ၌။ ပဋ္ဌာနသမာနနေ၊ ပဋ္ဌာန်းတို့ကို တူအောင်ဆောင်ခြင်း၌။ ဝါ၊ ပဋ္ဌာန်းတို့ကိုပေါင်း၍ ဆောင်ခြင်း၌။ ဝါ၊ ပဋ္ဌာန်းတို့ကို တူအောင်ပြုခြင်း၌။ အနုလောမာဒိနံ၊ ကုန်သော။ နယာနံ၊ တို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ပဋ္ဌာနသစ၊ ၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဒသိတတ္တာ၊ ပြုအပ်ပြီးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (နပုစ္ဆိတဗ္ဗံ။) ဣတိ၊ သို့။ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤမေးဘွယ်မလိုဟူသောအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဝိဘာဝေန္တော၊ ထင်စွာပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိ ။ပေ။ နာမာတိ ဟိ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ တတ္ထံ၊ ထိုနိဒါနကထာ၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ အဋ္ဌကထာပါဠိ၊ နိဒါနကထာပါဠိကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟရိ၊ ဆောင်ပြီး။ တတ္ထံ၊ ထိုနိဒါနကထာ၌။ ဂါထာတ္ထံ၊ ဂါထာတို့၏အနက်ကို၎င်း။ အဋ္ဌကထာ ဓိပ္ပာယ်၌၊ အဋ္ဌကထာ၏အဓိပ္ပာယ်ကို၎င်း။ ပရတော၊ ၌။ ဝဏ္ဏယိဿာမ၊ ဖွင့်ပြကုန်အံ့။ ဣတိ၊ စကားတရပ်အပြီးသတ်တည်း။

စ၊ ဆက်။ ပဋ္ဌာနနာမတ္ထော၊ ပဋ္ဌာန်းဟူသောနာမည်၏ အနက်ဟူသည်။ တိကပဋ္ဌာနာဒိနံ၊ ကုန်သော၊ တိကပဋ္ဌာနာဒိနာမတ္ထော၊ တိကပဋ္ဌာန်းအစရှိသောနာမည်၏အနက်တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထံ၊ ဤပဋ္ဌာနဟူသောနာမည်၏

အနက်ကိုပြရာ၌။ ဣမဿ^၁ ပကရဏဿ၊ ဤပဋ္ဌာန်းတကျမ်းလုံး၏။ စတုဝိသတိသမန္တပဋ္ဌာနသမောဓာနတာ၊ ၂၄-ပါးသော သမန္တပဋ္ဌာန်းတို့၏ အပေါင်း၏အဖြစ်ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ ဆိုထိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း-ကသွာ၊ ကြောင့်။ ပဋ္ဌာနနာမတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဧဝံ သို့။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ပဋ္ဌာန၊ ပဋ္ဌာန်းကို။ (ပဋ္ဌာနနာမည်၏ အနက်ကို။) ဉာတ၊ သိအပ်ပြီးသော်။ ဝိတ္ထာရော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ သုခဝိညေယျော၊ လွယ်ကူစွာသိနိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပဋ္ဌာနနာမတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။) စ၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထိုနာမတ္ထ၊ စတုဝိသတိသမန္တပဋ္ဌာနသမောဓာနတာတို့တွင်။ နာမတ္ထော၊ ပဋ္ဌာန ဟူသော နာမည်၏အနက်ကို။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ “တတ္ထယေသံ ။ပေ။ နာမတ္ထော တာဝ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ၊ ဟူ၍။ ဝတူာ၊ ၍။ သဗ္ဗသာဓာရဏဿ၊ တိကပဋ္ဌာနစသော အစိတ်အစိတ် ပဋ္ဌာန်း၊ အပေါင်းဖြစ်သော ပဋ္ဌာန်းတို့နှင့်ဆက်ဆံသော။ ပဋ္ဌာနနာမတ္ထော၊ ပဋ္ဌာနဟူသော နာမည်၏သာ။ အတ္ထံ၊ ကို။ တာဝ၊ ပစ္စယုဒ္ဒေသကို မဖွင့်မီ ရှေးဦးစွာ။ ဒသေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ “ကေနဋ္ဌေန ပဋ္ဌာန”န္တိ အာဒိံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေ။) အာဟ၊ [သဗ္ဗသာဓာရဏဿာတိ သဗ္ဗသံ အဝယံ ဣတာနံ တိကပဋ္ဌာနာဒိနံ သမုဒါယဿ စ သာဓာရဏဿ၊-အနု။]

ပ- ကာရော ဟိသိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဥပသဂ္ဂပဒံ၊ ပ-ဟူသောဥပသာရပုဒ်ကို။ ဒသေတိ၊ ၏။ သော၊ ထို ပ ဟူသောဥပသာရပုဒ်သည်။ ပဝိဘတ္ထေသု၊ အပြားအားဖြင့် ဝေဘန်အပ်ပြီးကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တို့တွင်။ ယံ၊ အကြင်တရားသည်။ သေဌံ၊ မြတ်၏။ တံ၊ ထိုအမြတ်ဆုံးတရားသို့။ ဥပါဂမံ၊ ကပ်ရောက်ကြကုန်ပြီ။ ဣတိအာဒိသုဝိယ၊ တို့၌ကဲ့သို့။ နာနပ္ပကာရတ္ထံ၊ အထူးထူးသော အပြားဟူသောအနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ ၏။ ပကာရေဟိ၊ အပြားတို့

၁။ ဣမဿ။ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗာ။ ။တိကပဋ္ဌာန စသည်တို့ အတွက် ပဋ္ဌာနဟူသော နာမည်၏အနက်ကို ဆိုလိုက်လျှင်ပင် “သမန္တပဋ္ဌာန”၌ ပါသော ပဋ္ဌာန၏ နာမည်ကိုလည်း ဆိုပြီး ဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် “တကျမ်းလုံး အတွက် ပဋ္ဌာနနာမည်ရသို့ အနက်ကိုဆိုဘွယ်မလို။ တိကပဋ္ဌာန်းစသော အစိတ်အစိတ်ပဋ္ဌာန်းတို့၏ အပေါင်းဖြစ်ပုံကိုသာ ဆိုထိုက်သည်” ဟူလို။

ဖြင့်။ ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန်အပ်သော တရားတို့တည်း။ ပဝိဘတ္တော၊ တို့။ ဣတိ၊ သို့။ ပ-ဣတိဥပသဒ္ဓေါ၊ ပ-ဟူသောဥပသဒ်ရသည်။ ပကာရတ္ထမေဝ၊ ပကာရ အနက်ကိုသာ။ ဒီပေတိနနု၊ ပြသည်မဟုတ်ပါလော။ နာနပ္ပကာရတ္ထံ၊ အထူးထူးသော အပြားဟူသော အနက်ကို။ န (ဒီပေတိနနု)၊ မပြသည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကားစောဒနာတည်း။ န၊ မဟုတ်။ (သင်စော ဒံနာသလိုမဟုတ်။) (ကဿ၊ နည်း။) တေသံ ပကာရနံ၊ ထိုအပြားတို့၏။ နာနာဝိဘောဝတော၊ အထူးထူးသောအပြားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ အတ္ထတော၊ သာမတ္ထိယတ္ထအားဖြင့်။ (နာနာဟူသော အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်သောအနက်ဖြင့်။) အာပန္နံ၊ ရောက်သော။ နာနာဝိဘောဝံ၊ အထူးထူးသောအပြားတို့၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှာ။ နာနာသဒ္ဓေါ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန။) ဝုတ္တော၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

တတ္ထ၊ ထို“နာနပ္ပကာရပစ္စယဋ္ဌေန” ဟူသောပါဌ်၌။ ဧကသပိ၊ တပါး လည်းဖြစ်သော။ ဓမ္မဿ၊ ၏။ ဟေတုအာဒိဟိ၊ ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်း တို့ဖြင့်။ အနေကပစ္စယဘာဝတောစ၊ တပါးမက များသော ပစ္စည်းတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဧကေကဿ၊ တပါးတပါးသော။ ပစ္စယဿ၊ ဟေတု အစရှိသောပစ္စည်း၏။ အနေကဓမ္မဘာဝတောစ၊ တပါးမက များသော တရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ နာနပ္ပကာရပစ္စယတာ၊ အထူးထူးသော အပြားရှိသော ပစ္စည်းတို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ [အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဟေတုပစ္စယာဒိဝသေန ဝိဘတ္တတ္တာတိဧတေန၊ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့်။ ဓမ္မ သင်္ဂဟာဒိသု၊ ဓမ္မသင်္ဂဟီအစရှိသောကျမ်းတို့၌၊ ဝုတ္တတော၊ သော။ ကုသလာဒိ ဝိဘာဂတော၊ ကုသိုလ်အစရှိသော ဝေဘန်အပ်သော အထူးအပြားထက်။ သာတိသယဝိဘာဂတံ၊ အလွန်အကဲနှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဘန်အပ်သော အထူးအပြား၏အဖြစ်ကို။ ပဋ္ဌာနနာမလာဘဿ၊ ပဋ္ဌာနနာမည်ရခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ၊ ၏။ ဂေါဠာ တိ၊ ကား။ ဝဇာ၊ နွားခြံတို့သည်။ (“ပဋိတဂါဝေါ”၌စပ်) [ဂါဝေါတိဠန္တိ ဧတေသုတိ ဂေါဠာ၊ နွားတို့၏တည်ရာ နွားခြံတို့။] ပဋိတဂါဝေါတိ၊ ကား။

ဂတဂါဝေါ၊ သွားသောနွားရှိကုန်၏။ အာဂတဋ္ဌာနသိန္နိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ မဟာသီဟနာဒသုတ္တံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော။) ဝဒတိ၊ ၏။

ဧတ္ထ၊ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ ပဝတ္ထဂမနတ္တာ၊ ဖြစ်သော ဉာဏဂတိဖြင့် သွားရခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“ပဋ္ဌာန်နာမ”၌ စပ်)။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနံသေသော၊ သဒ္ဓါကြွင်းကို။ (ဝေဒိတဗျော။) [“ဧတ္ထ” ကို ဝစနံသေသော ဟု ဆိုသည်။] အထဝါ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤကျမ်း၌။ ဂစ္ဆတိ၊ ဉာဏဂတိဖြင့် သွားရ၏။ ဝါ၊ ဖြစ်ရ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဉာဏဂတိဖြင့် သွားရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမနံ၊ မည်၏။ [ဤနည်း၌ ကား “ပဝတ္ထဂမနတ္တာ” ဝယ် “ဂမနံ” ကို အဓိကရဏသာနေပြုထားသောကြောင့် “ဧတ္ထ” ဟု ဝစနံသေသ တည့်ဘွယ်မလို။] နိဿင်္ဂဝသေန၊ ငြိကပ်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပဝတ္ထဿ၊ သော။ သဗ္ဗညုတဉာဏဿ၊ ၏။ ဂမနတ္တာ၊ ဉာဏဂတိဖြင့် သွားရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမနဒေသဘာဝတော၊ ဉာဏဂတိဖြင့် သွားရာဒေသ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဂမနတ္တာ ကို ထပ်ဖွင့်သည်။) ဧကေကံ၊ တပါးတပါးသော ကျမ်းသည်။ ပဋ္ဌာန်နာမ၊ မည်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

တတ္ထ၊ ထိုပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ အညေဟိ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်မှတစ်ပါးကုန်သော။ ဂတိမန္တေဟိ၊ ဉာဏဂတိရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ကာလသုံးပါးတို့၌ ပိတ်ပင်ဆီးတားခြင်းမရှိသောဉာဏ်တို့ထက်။ အတိသယယုတ္တဿ၊ အလွန်အကဲနှင့်ယှဉ်သော။ ဂတိမတော၊ ဖြစ်ခြင်းရှိသောဉာဏ်၏။ ဂမနဋ္ဌာနဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ ဉာဏဂတိ၏သွားရာဌာန၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ သဗ္ဗညုတဉာဏဿာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ မဟာဝေဂဿ၊ ကြီးသော အဟုန်ရှိသော။ ပုရိသဿ၊ ၏။ ပပါတဋ္ဌာနံ၊ ချောက်ကမ်းပါး ရှိရာ အရပ်သည်။ (သာသင်္ဂမနဋ္ဌာနံ၊ ငြိကပ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော သွားရာအရပ်သည်။) (ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (ဧဝံ၊ တူ။) တဿ၊ ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏။ ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒိနံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီအစရှိသော ကျမ်းတို့၏။ သာသင်္ဂဂမနဋ္ဌာနဘာဝံ၊ ငြိကပ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောဉာဏဂတိဖြင့် ဖြစ်ရာအရပ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ မဟာပတော၊ လမ်းမကြီးသည်။ (နိရာသင်္ဂဂမနဋ္ဌာနံ၊ ငြိကပ်ခြင်းမရှိသည် ဖြစ်၍သွားရာအရပ်သည်။) (ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (ဧဝံ၊ တူ။) ဣမဿ၊

ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်း၏။ နိရာသင်္ဂမနဋ္ဌာနဘာဝံစ၊ ငြိကပ်ခြင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ ဉာဏဂတိဖြင့်သွားရာ အရပ်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဿေန္တော၊ ပြသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ (ဒဿေတိ ဌိစပ်) အတိသယယုတ္တ ဂမနဋ္ဌာနဘာဝေါ၊ အလွန်အကဲနှင့်ယှဉ်သော ဉာဏဂတိဖြင့်ဖြစ်ရာ အရပ်၏အဖြစ်သည်။ ပဋ္ဌာန နာမလာဘဿ၊ ပဋ္ဌာနဟူသောနာမည်ကိုရခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။

တိကနန္တိ၊ ကား။ တိကဝသေန၊ သုံးပါးအတိုင်းအရှည်ရှိသော တရား တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တဓမ္မာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော တရားတို့၏။ (“ပဋ္ဌာန”ဌိစပ်) သမန္တာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ အနုလောမာဒီဟိ၊ ကုန် သော။ သဗ္ဗာကာရေဟိပိ၊ အလုံးစုံသော အဘိအစုတို့ဖြင့်လည်း။ ဂတာနိ၊ ဖြစ်ကုန်သောပဋ္ဌာန်းတို့သည်။ စတုဝိသတိ၊ ၂၄-ပါးသည်။ ဟောန္တိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဧတသ္မိ အတ္ထေ၊ ဤအနက်၌။ စတုဝိသတိသမန္တပဋ္ဌာနာနီတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ သမန္တစတုဝိသတိပဋ္ဌာနာနီတိ ဟူ၍။ ဝုတ္တဓမ္မာ ဆိုထိုက်လျက်။ [စတုဝိသတိ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့်ဆိုထိုက်လျက်။] သမန္တ သဒ္ဓဿ၊ ၏။ ပရဓယာဂံ၊ ပဋ္ဌာန ဟူသောနောက်ပုဒ်နှင့်ယှဉ်ခြင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန။) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ အထဝါ၊ ကား။

၁။ သမန္တာ။ ။ “စတုဝိသတိ သမန္တပဋ္ဌာန”၌ သမန္တပုဒ်ကို ဖွင့်ပြလို၍ “သမန္တာတိ” စသည်ကိုမိန့်။ သက္ကတ၌ “သမန္တာတိ”ဟု အဗျယပုဒ် ရှိ၏။ သမန္တတောအနက်ကို၎င်း၊ သဗ္ဗတြဝိတ္ထာရ၊ အလုံးစုံ၌ ကျယ်ပြန့်ခြင်း အနက်ကို ၎င်း ဟော၏။ ဤနေရာ၌ နောက်အနက်နှင့် လျော်၏။ ထို့ကြောင့် “အနု လောမာဒီဟိ သဗ္ဗာကာရေဟိပိ”ဟု မိန့်သည်။ “ဂတာနိ”သည်စပ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ထည့်အပ်သောပါဌ်တည်း။ စတုဝိသတိကား စတုဝိသတိသမန္တမှ စတုဝိသတိ ခ်တည်း။ ဤနည်း၌၊ သမန္တသည် စတုဝိသတိ၏ အဘိန္နဝိသေ သနည်း။ “သမန္တစတုဝိသတိ”ဟု ဆိုထိုက်လျက် ‘သမန္တ’ကို နောက် “ပဋ္ဌာန” ပုဒ်နှင့် တွဲထားသည်။

၂။ အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ “သမန္တ”သည် ပဋ္ဌာန၏ ဝိသေသနတည်း။ “သမန္တ”ကို “အနုလောမာဒီ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသတော”ဟု ဖွင့်၏။ ဆ ဆ ဟုတွာ သည် အဋ္ဌကထာ၌ ပါသောပါဌ်တည်း။ ဆ ဆ ဟုတွာဟု အဋ္ဌကထာထည့်ရ ခြင်းသည် “စတုဝိသတိ” သင်္ချာကိုထင်ရှားအောင် ထည့်ရခြင်းတည်း။ “အနု

သမန္တံ ဆဏဟုတောတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ အနုလောမာဒိ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသတော၊ အနုလောမအစရှိသော အလုံးစုံသော အဘို့အစု အားဖြင့်။ တိကာဒိဆဏဘာဝံ၊ တိကပဋ္ဌာန်းအစရှိသော ဇ-ပါး ဇ-ပါး သော ပဋ္ဌာန်းတို့၏အဖြစ်ကို။ ဒဿတိ၊ ၏။ တေန၊ ထိုသို့ပြခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့အနုလောမအစရှိသော အလုံးစုံသော အဘို့အစုအားဖြင့် တိက ပဋ္ဌာန်းအစရှိသောဇ-ပါး ဇ-ပါးသော ပဋ္ဌာန်းတို့၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းကြောင့်။ သမန္တသဒ္ဓေါ၊ သည်။ တိကာဒိဆဏပဋ္ဌာန ဝိသေသနံ၊ တိကပဋ္ဌာန်း အစ ရှိသော ဇ ပါး ဇ ပါးသောပဋ္ဌာန်းတို့၏ ဝိသေသနသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ စတုဝိသတိဝိသေသနံ၊ စတုဝိသတိပုဒ်၏ ဝိသေသနသည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ သမန္တသဒ္ဓါ၏ တိက အစရှိသော ဇ ပါး ဇ ပါးသော ပဋ္ဌာနပုဒ်၏ ဝိသေသန၏အဖြစ်၊ စတုဝိသတိပုဒ်၏ ဝိသေသန မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သမန္တတော၊ အလုံးစုံသော အဘို့အစုအားဖြင့်။ ပဋ္ဌာနာနိ၊ ပဋ္ဌာန်းတို့တည်း။ တာနိ၊ ထိုပဋ္ဌာန်းတို့ သည်။ စတုဝိသတိ၊ ၂၄-ပါးတည်း။ ဣတိကတော၊ ဤသို့ပြု၍။ စတုဝိသတိ သမန္တပဋ္ဌာနာနိတိ၊ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ဝါ၊ တနည်း။ သမန္တတော၊ ကြွင်းမဲ့ညသုံအလုံးစုံကုန်သော။ ဓမ္မာ နုလောမာဒိ။ ပေ။ ပွကာရေဟိ၊ ဓမ္မာနုလောမ အစရှိသောအပြား၊ တိက

လောမစသော နယ ၄-ပါး၌ တပါးတပါးလျှင် တိကပဋ္ဌာန်းစသောအားဖြင့် ဇ-ပါး ဇ-ပါးရှိသောကြောင့် စတုဝိသတိ သမန္တပဋ္ဌာန်း ဖြစ်ရသည်”ဟု ဆို လိုသည်။

၁။ သမန္တတော ဝါ။ ။ဤနည်း၌ “သမန္တ”အရ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ဝယ် ပြားနိုင်သမျှပြားသော အလုံးစုံသောအပြားတို့ကို ယူရသည်။ ထိုအပြား တို့ကို “ဓမ္မာနုလောမာဒိ။ ပေ။ ဟေတုမူလကာဒိ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ ထိုသို့ ရနိုင်သမျှ ပြားသော အပြားတို့ဖြင့်ဖြစ်သော ပဋ္ဌာန်းတို့ကို “သမန္တပဋ္ဌာန” ခေါ်သည်-ဟူလို။ “သမန္တတော+ပဝတ္တာနိ+ပဋ္ဌာနာနိ သမန္တပဋ္ဌာနာနိ”ဟု ပဝတ္ထအလယ်ပုဒ်ကြေသော ကမ္မခာရ်သမာသ်ပြု။ [ဓမ္မာနုလောမာဒိစသည်၌ အာဒိတို့ဖြင့် ယူဘို့ရန် အနုဋီကာဝယ် “ဓမ္မာနုလောမာဒိ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသ တောတိ ပစ္စနိကာဒိ ဒုကာဒိ သဘဇာတဝါရာဒိ ပစ္စယပစ္စနိယာဒိ အာရမ္မဏ မူလာဒိနံ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ”ဟု ပြထားသည်။

ပဋ္ဌာန်းအစရှိသောအပြား၊ ပဋိစ္စဝါရအစရှိသောအပြား၊ ပစ္စယာနုလောမ
 အစရှိသောအပြား၊ ဟေတုမူလကအစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်။ ပဝတ္ထာနိ၊
 ကုန်သော။ ပဋ္ဌာနာနိ၊ ပဋ္ဌာန်းတို့တည်း။ သမန္တပဋ္ဌာနာနိ၊ အလုံးစုံသော
 အပြားတို့ဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော ပဋ္ဌာန်းတို့။ အနုနေဟိ၊ မယုတ်လျော့ကုန်
 သော။ နယေဟိ၊ ဓမ္မာနုလောမစသောနည်းတို့ဖြင့်။ ပဝတ္ထာနိ၊ ကုန်သော။
 (ပဋ္ဌာနာနိ၊ တို့တည်း။) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
 ပန၊ ဆက်။ တာနိ၊ ထိုသမန္တပဋ္ဌာန်းတို့သည်။ စတုဝီသတိ၊ သည်။ ဟောန္တိ၊
 ကုန်၏။ တေနေဝါယိ၊ ကြောင့်ပင်။ ဣမေသံ၊ ပေ။ သမောဓာနဝသေနာတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [မိမိဖွင့်အပ်သော အဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာ
 နှင့် ကေနိညီညွတ်၏ဟု ပြလိုသောကြောင့် “တေနေဝါဟ” စသည်ကို
 မိန့်သည်။ အယဉ္ဇ အတ္ထဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာဝစနေန အညဒတ္ထ သံသန္ဓတီတိ
 ဒသေယန္တော အာဟ “တေနေဝါဟ။ ပေ။ ဝသေနာ”တိ။-အနု။]

ဟေတု စ သော ပစ္စယောစာတိဣမိနာဝစနေန၊ ဟူသော ဤစကားဖြင့်။
 အဓိပတိပစ္စယာဒိဘူတဿ၊ သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းအစရှိသည် ဖြစ်၍
 ဖြစ်သော။ ဟေတုနောစ၊ ဟိတ်ကိုလည်း။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ သိယာ၊
 ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုယူခြင်းကို။ နိဝါရေန္တော၊ တားမြစ်လို
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတုဟုတွာ ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာ
 ရော) အာဟ။ ဧတေနပိ၊ ဤဟေတု ဟုတွာ ပစ္စယော ဟူသော စကားဖြင့်
 လည်း။ သော ဝေ ဒေါသော၊ ထိုအပြစ်သည်ပင်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုန၊ တဖန်။ ဟေတုဘာဝေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တေန၊ ထိုဟေတုဘာဝေန ပစ္စယော
 ဟူသောပါ၌ဖြင့်။ ဣဓ၊ ဤဟေတုပစ္စယောဟူသောပါ၌၌။ ဟေတုသဒ္ဓေန၊

ဤ နဒ္ဓီ နာလအာဒိတို့တွင် ပစ္စနီကာဒိဖြင့် ဓမ္မာနုလောမပစ္စနိက်၊ ဓမ္မ
 ပစ္စနိသနုလောမတို့ကို၎င်း၊ ဒုကဒိဖြင့် ဒုကဘိကပဋ္ဌာန်း၊ တိကဒုကပဋ္ဌာန်း၊
 တိကဘိကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း တို့ကို၎င်း၊ သဘာဝဝါရာဒိဖြင့် ပစ္စယ
 ဝါရ၊ နိဿယဝါရ၊ သံသဒ္ဓဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရ၊ ပဉ္စာဝါရတို့ကို၎င်း၊ ပစ္စယ
 ပစ္စနိယာဒိဖြင့် ပစ္စည်း အနုလောမပစ္စနိက်၊ ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမတို့ကို၎င်း၊
 အာရမဏမူလဒိဖြင့် အဓိပတိ မူလအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို၎င်း ယူပါ။

ပစ္စယုဒ္ဓေသ အဖွင့်

၄၀၇

ဖြင့်။ ဓမ္မဂ္ဂဟဏံ၊ ဟိတ်ခြောက်ပါးတရားခြံကို ယူခြင်းကို။ န ကတံ၊ ပြုအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဓမ္မသတ္တိဝိသေသော၊ တရားခြံ၏ သတ္တိအထူးကို။ ဂဟိတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒသေတိ၊ ၏။ [“ဟေတုဘာဝေန” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “ဟိတ် ၆-ပါး တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနသတ္တိ ကို ဟေတုပစ္စယောပါဋ္ဌိ ဖြင့် ယူအပ်သည်” ဟု ပြသည်။]

ဟိ၊ မှန်။ တနည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ တဿ၊ ထိုဟေတုသဒ္ဓါ၏၎င်း။ ပစ္စယ သဒ္ဓါသစ၊ ပစ္စယသဒ္ဓါ၏၎င်း။ သမာနာဓိကရဏတံ၊ တူသောတည်ရာအနက် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဟေတု စ သော ပစ္စယောစာတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဟေတု ဟုတွာ ပစ္စယောတိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဝေဉ္စကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ပရတော၊ နောက်၌။ ပါဠိယံ၊ နိဒ္ဒေသပါဠိတော်၌။ ဟေတုဟေတုသမ္ပယုတ္တံ ။ ပေ။ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ တေနတေန ဟေတုဘာဝါဒိဥပကာရကေန၊ ထိုထိုဟေတုဘာဝ အစရှိသော လျော်သောဂုဏ်ကို ပြုတတ်သော သတ္တိ အားဖြင့်။ တဿတဿဓမ္မဿ၊ ထိုထိုဟိတ် ၆-ပါးပစ္စည်းတရား၏။ ဥပကာရတ္ထံ၊ လျော်သော ဂုဏ်သတ္တိကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ဤစကားဖြင့် ဋီကာဆရာသည် ဟေတုအရ၊ ပစ္စယောအရ ဂုဏ်သတ္တိ ရအောင် ဖွင့်သည်ဟု မှတ်ပါ။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ဂုဏ်သတ္တိကို ဟောတေ မူအပ်ပါသော်လည်း။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ယော ဟိ။ ပေ။ ပစ္စယောတိ ယူ၍၎င်း။ မူလဌေန ။ ပေ။ ဟေတုပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဣတိဝေမာဒိနာ၊

၁။ ဓမ္မသတ္တိ ဝိသေသော။ ။ “အထခေါ ဓမ္မသတ္တိဝိသေသော ဂဟိတော” ဟူသော ဋီကာပါဠိ၌ သတ္တိဝိသေသောကို “အတ္တနော ဖလဿ ကာရကဘာဝေါ၊ မိမိ၏အကျိုးကို ပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ယော ရသောတိပိဝုစ္စတိ၊ ယင်းမိမိအကျိုးကိုပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကိုရသဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။ - အနု။ ရသောတိအရ “ရသ” ဟူသည် ကိစ္စရသတည်း။ ကိစ္စရသဆိုလျှင် မိမိအကျိုးကိုပြုခြင်းကိစ္စတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဖလဿ ကာရကဘာဝေါ” ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီသည်။

၄၀၈

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဤသို့အစရှိသော။ ဓမ္မပ္ပဓာနနိဒ္ဒေသေန၊ တရားဒြဗ်ကို ပဓာနအားဖြင့်
ညွှန်ပြကြောင်းစကားဖြင့်။ ဓမ္မတော၊ တရားဒြဗ်မှ။ အညာ၊ အခြားသော။
ဓမ္မသတ္တိနာမ၊ တရား၏သတ္တိမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မ
ဟေဝ၊ ဟိတ် ၆-ပါးစသော တရားဒြဗ်တို့ဖြင့်သာ။ ဓမ္မသတ္တိဝိသာဝနံ၊ ဟိတ်
၆-ပါးစသောတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိကို ထင်စွာပြခြင်းကို။ ကတံ၊ ပြီ။
ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။

ဝါ၊ တနည်း။ ဣဓာပိ၊ ဤဟေတုတဘဝေန ပစ္စယော ဟူသောပါဌ်၌
လည်း။ ဟေတု စ သော ပစ္စယောစာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဓမ္မနေဝ၊
ဟိတ် ၆-ပါးစသော တရားဒြဗ်ဖြင့်သာ။ ဓမ္မသတ္တိံ၊ ဟိတ် ၆-ပါးစသော
တရားတို့၏သတ္တိကို။ ဒဿတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဟေတုပစ္စယေတိ အာဒိ
ကော၊ ဟေတုပစ္စယော အစရှိသော။ ဥဒ္ဓေသော၊ သည်။ ကုသလာဒိ
ဥဒ္ဓေသောဝိယ၊ ကုသလာဓမ္မာ အစရှိသော ဥဒ္ဓေသကဲ့သို့။ ဓမ္မပ္ပဓာနော၊
ပြဋ္ဌာန်းသော တရားရှိသည်။ န၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ မ္မေနံ၊
ဟိတ် ၆-ပါးစသော တရားဒြဗ်တို့၏။ ဥပကာရပ္ပဓာနော၊ လျော်သော
ဂုဏ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းလျှင် ပဓာနရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
[တနည်း။ “(ကသွာ၊ ကြောင့်။) ဓမ္မနေဝ ဓမ္မသတ္တိံ” ဒဿတိ၊ ၏။ ဣတိ၊
သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း” ဟု ထည့်၍ ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဟေတု
ပစ္စယောတိအာဒိကော ။ ပေ။ ဥပကာရပ္ပဓာနော၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ဓမ္မနေဝ ဓမ္မသတ္တိံ” ဒဿတိ၊ ၏။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၏-ဟု လှည့်စပ်ပါ။]

ဆက်ဦးအံ့။ သွာယံ အနညသာဓာရဏတာယ (ထိုသတ္တိဝိသေသသည်။
ဝါ၊ ကို။ အခြားပစ္စည်းတို့နှင့် မဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတုသတ္တိဟု
ဆိုလျှင် ဟေတုပစ္စည်းမှတစ်ပါး သဟဇာတစသော အခြားပစ္စည်းတို့နှင့် မဆက်
ဆံခြင်းကြောင့်။ အနညောပိဉ္စစပ်။) ဓမ္မတော အနညောပိ (ဓမ္မနှင့် ဓမ္မသတ္တိ
မကွဲပြားသော်လည်း) ပစ္စယန္တရသမဝါယေယေဝ လဗ္ဗမာနတ္တာ (အခြားပစ္စည်း
နှင့် ပေါင်းမိရာအခါ ဟေတုသတ္တိကို ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ် ရအပ်သောကြောင့်)
အညောဝိယ ကတာဝုတ္တော၊ တရားဒြဗ်မှ တမျိုးတခြား ကဲ့သို့ ဆိုအပ်ပြီ။
-အနုဋီကာ။

ဝတ္တတိတိံ၊ ဝတ္တတိ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ဇေတိတိံ ဇေတဿ၊ ဇေတိ ဟူသော ဤသဒ္ဓါ၏။ အတ္ထော၊ အနက်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း။ (တနည်း) ဇေတိတိံ ဇေတဿ၊ ဇေတိ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ အတ္ထော၊ အနက်ကား။ ဝတ္တတိ တိ (တ္ထေ)၊ ဝတ္တတိဟူသော ဤပုဒ်၌။ (ဝတ္တနကိရိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းကိရိယာ တည်း။) တံ၊ ထိုဝတ္တတိသဒ္ဓါသည်။ (တနည်း) တံ၊ ထိုဖြစ်ခြင်းကြိယာ သည်။ ဥပ္ပတ္တိဝိတိနံ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်ခြင်းတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏဝစနံ၊ ဆက်ဆံသော အနက်တည်း။ ဘေနေဝ၊ ကြောင့်ပင်။ တိဋ္ဌတိဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိဝါ တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ဇေတိ အရ “ဖြစ်” ဟူသည် တည်ခြင်းဟူသောအဖြစ်၊ ဥပါဒ်ခြင်းဟူသောအဖြစ်၊ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဇေနေဝါဟ “တိဋ္ဌတိဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိဝါ”ဟု မိန့်သည်။]

ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စာဇာတပစ္စယော၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသည်။ ဌိတိယာဝေ၊ တည်ခြင်း အကျိုးငှာသာ။ ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ကောစိ၊ အချို့သော။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းသည်။ ဌိတိယာဝေ၊ သာ။ ဟောတိ၊ ၏။

၁။ ဇေတိ။ ပေ။ ဝတ္တတိတိံ။ ။ဇေတိကို ဝတ္တတိဟု ဖွင့်ရာ၌ ဝတ္တတိသည် ဇေတိ၏အနက်ကိုဟောသော သဒ္ဓါတည်း။ ထို့ကြောင့် “အတ္ထော ဝတ္တတိ”၌ အတ္ထောကို “အတ္ထော ဇေတဿ အတ္တိတိ အတ္ထော”ဟု အဿတ္တိဝိဂ္ဂဟ ပြု၍ “အတ္ထော၊ အနက်ရှိသောသဒ္ဓါတည်း”ဟုပေးမှ ဇေတိနှင့် ဝတ္တတိတိံ အတ္ထောတို့ အရတူသောကြောင့် သဒ္ဓါထုံးစံကျသည်။

တနည်း။ ။“ဇေတိတိံ ဇေတဿ အတ္ထော ဝတ္တတိတိံ”ဟူသော ဝါကျ၌ “အတ္ထော”အရ သဒ္ဓါကိုမယူဘဲ အနက်ကိုယူဘို့ရန် “ဇေတိတိံ၊ ဇေတိဟူသော ပုဒ်၏။ အတ္ထော၊ အနက်ကား။ ဝတ္တတိတိံ၊ ဝတ္တတိပုဒ်၌ ဝတ္တနကြိယာတည်း။” ဤသို့ အနုဋ္ဌိကာ တနည်းဖွင့်သည်။ [နိဿယ၌လည်း ဤအတိုင်း ၂-နည်း ပေးရသည်။]

၂။ တဉ္စ။ ပေ။ သာဓာရဏဝစနံ။ ။တဉ္စကို “တဉ္စဝတ္တနံ၊ ထိုဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်လည်း”ဟု ကိရိယာအနက်ကို စွဲရသောကြောင့် “သာဓာရဏ ဝစနံ”၌ ဝစနသဒ္ဓါကိုလည်း အနက်ကို အရကောက်နိုင်အောင် “ဝတ္တတိ၊ သဒ္ဓါသည် ဟောအပ်၏။ ဣတိ ဝစနံ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရသည်။ “သာဓာရဏ ဝစနံ၊ ဆက်ဆံသောအနက်တည်း”ဟု ပေးပါ။

အနန္တရာဒယော၊ အနန္တရပစ္စည်းအစရှိသောပစ္စည်းတို့သည်။ ဥပ္ပတ္တိယာ
ယေဝ ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာသာ၊ (ဟောန္တိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ) ကောစိ၊
သော။ (ပစ္စယော၊ သည်။) ဥပ္ပတ္တိယာယေဝ၊ သာ။ (ဟောတိ)။ ဟေတု
အာဒယော၊ ဟေတုပစ္စည်းအစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။ ဥဘယဿ၊ ဖြစ်ခြင်း
တည်ခြင်း နှစ်ပါးစုံ၏။ (အတ္ထာယ၊ ငှာ။) (ဟောန္တိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။
ကောစိ၊ သော။ (ပစ္စယော၊ သည်။) ဥဘယဿ၊ ၏။ (အတ္ထာယ၊ ငှာ။။
ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

စ၊ ဆက်။ ဥပကာရကလက္ခဏောတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသောဤပါဌ၌-
ဓမ္မေန၊ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဓမ္မဖြင့်။ ဓမ္မသတ္တိဥပကာရံ၊ ဓမ္မသတ္တိ၏
လျော်သော အကျိုးကျေးဇူးကို ပြုခြင်းကို။ ဒသေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ၊ ဤလောဘစသော အကြောင်းတရား၌။ (ဖလံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုး
တရားသည်။) ဟိနောတိပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ပစ္စယုပ္ပန်အကျိုး
တရား၏ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ ထိုလောဘစသော အကြောင်း
တရားသည်။) ဟေတု၊ မည်၏။ ဓာတုသဒ္ဓါနံ၊ ဓာတုသဒ္ဓါတို့၏။ အနေ
ကတ္တတ္တာ၊ တပါးမကများသော အနက်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟိ
သဒ္ဓေါ၊ ဟိသဒ္ဓါသည်။ (ဟိဓာတ်သည်)။ မူလသဒ္ဓေါဝိယ၊ မူလသဒ္ဓါသည်
ကဲ့သို့။ ပတိဋ္ဌတ္ထော၊ တည်ခြင်း အနက်ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။
ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု ရှိ၏။ “ဣတိ”
လည်းမပါ။ မပါခြင်းသည် ရှင်း၏။]

ဓမ္မသတ္တိ ဥပကာရ။ ၊ ဥပကာရက လက္ခဏအရ ဓမ္မဖြစ်ရ၏။ သို့သော်
ဓမ္မသတ္တိ၏ ဥပကာရ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ (ပစ္စည်းအားလျော်သော) ဂုဏ်
ရှိအောင်ပြုပေးခြင်းကိုပြသည်။ ဥပကာရပုဒ်၏အနက်ကို အဋ္ဌကထာနိဿယ၌
ပြထားပြီ။ [ရှေးနိဿယ၌ကား “ဓမ္မသတ္တိ ဥပကာရံ။ ဓမ္မသတ္တိဟူ၍ဆိုအပ်သော
ကျေးဇူးပြုခြင်းကို” ဟု အနက်ပေး၏။ သတ္တိသည် ကျေးဇူးပြုခြင်း မဟုတ်။
ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးတရား၏ သတ္တိသာတည်း။ ထို့ကြောင့်
ထိုအနက်ကို စဉ်းစားပါ။]

ဝါ၊ တနည်း။ ဥဒ္ဓံ၊ အမြစ်မှအထက်သို့။ သြဇံ၊ မြေဓာတ် ရေဓာတ်၏ ရသဟူသော သြဇာကို။ အဘိဟရန္တေန၊ ရှေးရှုဆောင်သော။ မူလေန၊ အမြစ်ကြောင့်။ ပါဒပေါ၊ သစ်ပင်သည်။ ဝုဗ္ဗိ၊ ကြီးပွားခြင်းသို့။ ဝိရူဠိ၊ စည်ပင်ခြင်းသို့။ အာပဇ္ဇတိယထာ၊ ရောက်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ကမ္မ နိဒါနဘူတေန၊ ကံ၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဧတေန၊ ဤလောဘ အစရှိသောတရားကြောင့်။ တပ္ပစ္စယံ၊ ထိုလောဘအစရှိသော တရားလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဖလံ၊ ပစ္စယုပ္ပန် အကျိုးတရားသည်။ ဟိနောတိ၊ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်ရ၏။ ဝုဗ္ဗိ၊ သို့။ ဝိရူဠိ၊ သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ၊ ။ ဟုတိ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ပစ္စယုပ္ပန် အကျိုးတရား၏ ကြီးပွား စည်ပင်ခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ ထိုလောဘအစရှိသော တရား သည်။) ဟေတု၊ ဟေတုမည်၏။ အာစရိယာနန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ရေဝ တတ္ထေရံ၊ အရှင်ရေဝတထေရ်ကို။ ဝဒတိ၊ ။ ။

၁။ ကမ္မနိဒါနဘူတေန။ ။ “လောဘော ကမ္မာနံ နိဒါနံ သမုဒယာယ၊ လောဘသည် ကံတို့၏ အကြောင်းဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် ဟောတော် မူသော ကြောင့် ဧတေနကို “ကမ္မနိဒါနဘူတေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ မှန်၏။ ကံ၏ အငယ်အကြီးကွဲပြားရာ၌ လောဘနည်းလျှင် ထိုကံလည်း အားနည်း၏။ လောဘ ကြီးလျှင် ထိုကံလည်း အားကြီး၏။ ဒေါသ မောဟ အငယ်အကြီးလိုက်၍ ကံ အငယ်အကြီး ဖြစ်ပုံကိုလည်းသိပါ။ ကုသိုလ်အရာ၌လည်း အလောဘ အား ကောင်းလေ ကံကြီးလေပင်ဖြစ်၏။ အဒေါသ အမောဟတို့၌လည်း နည်းတူ။

၂။ ဟိနောတိ ဝါ။ ။ ပတိဋ္ဌာအနက်ကိုဟောရာ၌ ဌာဓာတ်သည် တည်ရာ ဌာန အာဓာရကို အမြဲငဲ့၏။ တည်ရာဌာနရှိမှ တည်ခြင်းကြံယာ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဟိဓာတ်သည် “ပတိဋ္ဌာ” အနက်ကိုဟောရာ၌ အဓိကရဏသာဓန ဖြစ်သင့်သကဲ့သို့ (ဟိ၊ ဂတိမှီနှင့်အညီ) ဂတိအနက် ပဝတ္တိအနက်ကိုဟောရာ၌ ဖြစ်ကြောင်းဟူသော ကာရဏသာဓနအနက်လည်း ဖြစ်သင့်ရကား “ဟိနော တိ ဝါ ဧတေန” စသည်ကို မိန့်သည်။

၃။ ဂစ္ဆတိ ။ ပေ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။ “ဟိ၊ ဂတိမှီ”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသော ကြောင့် ဟိနောတိကို ဂစ္ဆတိ၏ဟုဓာတ်အနက် ဖွင့်သည်။ ဂတိ အနက်ရှိသော ဓာတ်သည် ပဝတ္တိအနက်လည်း ရှိသောကြောင့် ဂစ္ဆတိကို ပဝတ္တတိဟု ထပ်

၄၁၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ယောနိသော ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဓမ္မာ အဘိဝဇ္ဇန္တိတိအာဒိဟိ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့ဖြင့်။ ကုသလဘာဝဿ၊ ကုသိုလ် အဖြစ်၏။ (ကုသိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အနဝဇ္ဇသုခ ဝိပါကသသော၏။) ယောနိသောမနသိကာရ ပဋိဗဒ္ဓတာ၊ ယောနိသောမနသိကာရ၌ စပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ယောနိသောမနသိကာရနှင့် စပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ သိဒ္ဓါ၊ ပြီးစီးသည်။ ဟောတိ၊ လူတို့ကြောင့်။ ယောနိသော။ ပေ။ ဘာဝေါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဇေတနေဝ၊ ဤစကားဖြင့်ပင်။ (ကုသိုလ်အဖြစ်၏ ယောနိသောမနသိကာရနှင့် စပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော ယောနိသော ဘိက္ခဝေအစရှိသော ဤပါဠိရပ်ဖြင့်ပင်။) ကုသလဘာဝေါ၊ ကုသိုလ်၏အဖြစ်သည်။ (ဟေတုပဋိဗဒ္ဓါ၊ ဟိတ်၌စပ်သည်။ ဝါ၊ ဟိတ်နှင့် စပ်သည်။) န (ဟောတိ)ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ။) အကုသလာ ဗျာကတဘာဝါ၊ အကုသိုလ်၏အဖြစ်၊ အဗျာကတ၏ အဖြစ်တို့သည်။ ဟေတုပဋိဗဒ္ဓါ၊ ဟိတ်၌စပ်

ဖွင့်သည်။ ထိုပဝတ္ထတို့ကို “ဝုဗ္ဗိ” ဝိရူဠိ အာပဇ္ဇတိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်တူဖွင့်သည်။ သစ်ပင်သည် ရေသောက်မြစ်ကြောင့် ကြီးရ၏။ ကြီးသောအခါ အကိုင်းအခက် အချက်တို့ဖြင့် စည်ပင်ရ၏။ ထို့အတူ “ဟိတ်တည်းဟူသော ပစ္စည်းတရားကြောင့်အကျိုး၊ မစ္စယုပ္ပန်တရားသည် သမ္ပယုတ် စိတ်၊ စေတသိက်အားဖြင့် ဝုဗ္ဗိ၊ ကြီးပွားရ၏။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားဖြင့် ဝိရူဠိ၊ စည်ပင်ရသည်”ဟု မှတ်ပါ။ [အခြား တနေရာသို့ ဟေတုသတ္တိအဖြစ်ဖြင့် ပြန့်ပွားအောင်ကျေးဇူးမပြုနိုင်သောကြောင့် “ဝေပုလ္လ”ဟု မဆိုတော့။]

၁။ ဇေတနေဝ။ ။ဟေတုပစ္စယတော အညေနေဝ ကုသလဘာဝသိဒ္ဓိဝစနေန၊ ရေဝတဓထရ်က ကုသိုလ်၏အဖြစ်သည် ကုသိုလ်၌ ယှဉ်သောဟိတ်ကြောင့် ပြီးစီး၏ဟု ဆို၏။ ထိုအဆိုမှတစ်ပါး ကုသိုလ်အဖြစ်၏ ပြီးစီးကြောင်းတရားဟူသည် “ယောနိသော ဘိက္ခဝေ” စသော ပါဠိတော်တည်း။ ထိုပါဠိတော်စကားဖြင့်ပင် “အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့၏ အကုသိုလ်အဖြစ် အဗျာကတအဖြစ်လည်း ဟိတ်နှင့်မစပ်၊ ဟိတ်နှင့်မစပ်ဆိုင်”ဟု ပြအပ်ပြီးဖြစ်သည်။ [အကုသိုလ်၏ အဖြစ်သည် အယောနိသော မနသိကာရကြောင့် ပြီးစီး၏။ အဗျာကတ၏အဖြစ်ကား အနုသယမရှိသော ရဟန္တာ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော အားဖြင့် ပြီးစီး၏။ ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်လျှင် ပုထုဉာဏ်ကွဲတုန်းက ကုသိုလ်တရားမျိုးသည်ပင် အဗျာကတဖြစ်ရသည်။ ဟူလို။]

ကုန်သည်။ ဝါ၊ ဟိတ်နှင့်စပ်ကုန်သည်။ န(ဟောန္တိ)၊ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒသိတံ၊ ပြအပ်သည်။ ဟောတိ။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဧကေ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ ယံ၊ အကြင် အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ မညေယျံ၊ မှတ်ထင်ကုန်ရာ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) အဟေတုက ဟေတုဿ၊ ယှဉ်ဘက်ဟိတ်မရှိသောမောဟမုဒ္ဒေးဉ္စယှဉ်သောမောဟဟိတ်၏။ အကုသလဘာဝေါ၊ အကုသိုလ်၏အဖြစ်သည်။ သဘာဝတောဝ၊ ပင်ကိုယ် သဘောအားဖြင့်သာလျှင်။ (ဟောတိ)ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ သဟေတုကဟေတုနံ၊ ယှဉ်ဘက် ဟိတ်ရှိသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ ဟိတ်တို့၏။ (လောဘမူ ဒေါသမူ ကုသိုလ်ဝိပါက်ကြိယာစိတ်တို့ဉ္စယှဉ်သောဟိတ်တို့၏။) သဘာဝတောဝ၊ သာလျှင်။ ကုသလဒိဘာဝေါ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ။) အညေသံ၊ ဟိတ်တို့မှတစ်ပါး အခြားကုန်သော။ တံသမ္ပယုတ္တာနံ၊ ထိုဟိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်တရား တို့၏။ (ကုသလဒိဘာဝေါ၊ သည်။ ဟေတုပဋိဗဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။ (မညေယျံ၊ မှတ်ထင်ကုန်ရာ၏။) တဿ၊ ထိုမှတ် ထင်ခြင်း၏။ ဥတ္တရံ၊ အနောက်ကို။ ဝတ္ထု၊ ငှာ။ ယဒိစာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (သင်္ဂဟ ကာရော) အာဟ။

အလောဘော၊ သည်။ ကုသလောဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ အဗျာကတော ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ အလောဘော၊ သည်။ သဘာဝ တော၊ အားဖြင့်။ ကုသလော၊ သည်။ ယဒိ (သိယာ)၊ အကယ်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ သော်။) ကုသလတ္တာ၊ အလောဘ၏ကုသိုလ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဗျာကတော၊ သည်။ န သိယာ၊ မဖြစ်နိုင်တော့ရာ။ [အလောဘသည်

၁။ ဣတိ မညေယျံ။ ။ထိုဧကေဆရာတို့က “ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတတို့၌ ယှဉ်သော ဟိတ်ဟူသမျှသည် ပင်ကိုယ် သဘောအားဖြင့်ပင် ကုသိုလ်၏အဖြစ်၊ အကုသိုလ်၏အဖြစ်၊ အဗျာကတ၏အဖြစ်သည် ပြီး၏။ ဟိတ် နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြသော စိတ်စေတသိက်တို့ကား ဟိတ်နှင့်ပေါင်း၍ ကုသိုလ်၏ အဖြစ်၊ အကုသိုလ်၏အဖြစ်၊ အဗျာကတ၏အဖြစ် ပြီးစီးရသည်” ဟု ဆိုလို သည်။

ပင် ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ကုသိုလ်ဖြစ်နေသောကြောင့် အဗျာကတမဖြစ်နိုင်တော့ ဟူလို။] အထ၊ သို့မဟုတ်။ အဗျာကတော၊ သည်။ (ယဒိသိယာ၊ အံ။ ဧဝံ သတိ၊ သော်။) တံသဘာဝတ္တာ၊ ထိုအဗျာကတ သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလော၊ သည်။ န သိယာ၊ ရာ။ (ကောဝိယ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း။) အလောဘသံဘာဝဿ၊ အလောဘသဘော၏။ ဝါ၊ သဘာဝဖြစ်သော အလောဘ၏။ အဒေါသတ္တာဘာဝေါ ဝိယ၊ အဒေါသအဖြစ်၏ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကဲ့သို့နည်း။ [အလောဘသဘောရှိသောတရားသည် အဒေါသမဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ ကုသိုလ်သဘောရှိသော အလောဘသည် အဗျာကတ၏ အဖြစ်မရှိနိုင်၊ သို့မဟုတ်၊ အဗျာကတသဘောရှိသော အလောဘသည် ကုသိုလ်၏အဖြစ်မရှိနိုင်တော့ ဟူလို။]

၂

ပုန၊ စင်စစ်ကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥဘယထာပိ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတ ၂-ပါးစုံသော အပြားအားဖြင့်လည်း။ သော၊ ထိုအလောဘသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥဘယထာ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတ ၂-ပါးစုံသော အပြားအားဖြင့်။ ဟောန္တေသု၊ ကုန်သော။ ဖဿာဒိသု၊ ကုန်သော။ သမ္ပယုတ္တေသု၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့၌။ ဟေတုပဋိဗဒ္ဓကုသလာဒိဘာဝံ၊ ဟိတ်၌စပ်သော ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ဟိတ်နှင့်စပ်သော ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ ပရိယေသထ ယထာ၊ ရှားမှီးကြကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ (ကုသလာဒိဘာဝံ၊ ကို။) န (ပရိယေသထယထာ)၊ မရှားမှီးကြကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ဧဝံ တူ။ ဟေတုသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ကုသလာဒိတာ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ အညပဋိဗဒ္ဓါ၊ ဟိတ်မှတစ်ပါးသော အခြား တရား၌စပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝါ၊ ဟိတ်မှတစ်ပါးသော အခြားတရားနှင့်စပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ပရိယေသိတဗ္ဗာ၊ ရှားမှီးထိုက်၏။ သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ (ကုသလာဒိတာ၊ ကို။) န (ပရိယေသိတဗ္ဗာ)၊ မရှားမှီးထိုက်။ ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။ [“ဥတ္တရဝတ္ထု” အရ အဖြေတည်း။]

သမ္ပယုတ္တံ၊ ပေ။ ကုသလာဒိဘာဝေါတိ၊ ဟူသော။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ဧကေဆရာတို့ဆိုအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုစကားသည်။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ပန၊ ဆက်။ သာ၊ ထိုအညပဋိဗဒ္ဓကုသလာဒိတာသည်။ ဝါ၊ ကို။ (“ကုသလာ

ဒိတာ အညပဋိဗဒ္ဓါ ပရိယေသိတဗ္ဗာ”အရ ရှားမှီးထိုက်သော အညပဋိဗဒ္ဓ ကုသလာဒိတာသည်။ ဝါ၊ ကို။) ပရိယေသိယမာနာ၊ ရှားမှီးအပ်သော်။ (ရှားမှီးထိုက်သည့်အတွက် ရှားမှီးအပ်သော်။) ယောနိသော မနသိကာရာဒိ ပဋိဗဒ္ဓါ၊ ယောနိသောမနသိကာရ အစရှိသည်တို့၌စပ်သည်။ ဝါ၊ ယောနိ သောမနသိကာရ အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အညပဋိဗဒ္ဓကုသလာဒိတာ၏ ယောနိသောမနသိကာရနှင့် စပ်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဟေတုသု ဝိယံ၊ တို့၌ကဲ့သို့။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မသုပိ၊ ဟိတ် မှတပါးသော စိတ်စေတသိက်ဟူသော သမ္ပယုတ်တရားတို့၌လည်း။ ကုသ လာဒိတာဝေါ၊ သည်။ ယောနိသော မနသိကာရာဒိ ပဋိဗဒ္ဓေါ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဟေတုပဋိဗဒ္ဓေါ၊ ဟိတ်၌စပ်သည်။ ဝါ၊ ဟိတ်နှင့် စပ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ သိဒ္ဓံ၊ ပြီးစီးသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

အာရဘိတွာပိတိ ' ဣတ္ထိဟူသော ဤပါဌ်၌။ ပိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ ဣမမတ္ထံ၊ ဤဆိုအပ်လတံသောအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ၊ ၏။ (ကိ

၁။ ဟေတုသု။ ပေ။ ပဋိဗဒ္ဓေါ။ ဟိတ်တို့၌ ကုသိုလ်၊ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည် ယောနိသောမနသိကာရ အစရှိသည်နှင့် စပ်သကဲ့သို့ ဟေတုသမ္ပယုတ်တရားတို့၌လည်း ကုသိုလ်၏ အဖြစ်သည် ယောနိသောမနသိကာရနှင့် စပ်၏။ အကုသိုလ်၏အဖြစ်သည် (အကုသိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သာဝဇ္ဇသဒ္ဓဘာ ဒုက္ခဝိပါကတာသဘောသည်။) အယောနိသောမနသိကာရနှင့် စပ်၏။ အဗျာကတ၏အဖြစ်သည် (အဗျာကတ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အဝိပါကတာသဘောသည်။) နိရုဋ္ဌသယသန္တာန်နှင့်စပ်၏ ဟူလို။

၂။ အာရဘိတွာပိ။ ။ “ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဇာတုယာ” မှ စ၍ “သဗ္ဗေဓမ္မာမနောဝိညာဏဇာတုယာ၊ ပေ။ ပစ္စယော” ဟူသောဝါကျသို့ ရောက်သောအခါ အာရုံ ၆ ပါးလုံးစုံနေပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပြီးစီးသင့်၏။ သို့သော် ‘အာရဘိတွာ’ ဟူသော မဆိုဘဲ ပိသဒ္ဓါဖြင့်ဆိုသောကြောင့် “ထိုမျှဖြင့် မပြီးသေး ဆိုဘွယ်ကျန်သေး၏” ဟူသောအနက်ကို ပိသဒ္ဓါဖြင့်ပြသည်။

၃။ ပိသဒ္ဓေန ဣမမတ္ထံ ဒသေတိ။ ။ ထိုပိသဒ္ဓါဖြင့် ဤပြအပ်လတံသော အနက်ဟူသည် “ရူပါယတနံ။ ပေ။ ပစ္စယော” ဟု ရူပါရုံအတွက် ဤမျှဖြင့်ရပ်

အဘယ်အနက်ကို။ ဒဿတိ၊ နည်း။) ရူပါယတနာဒိမတ္တေ၊ ရူပါရုံအစ
ရှိသည်မျှဖြစ်သော။ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စ၊ အမှတ်မရှိသော။ ကေသ္မိံ၊ တခုသော
အာရုံ၌။ အဋ္ဌတွာ၊ မရပ်မူ၍။ ယံယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘတိ၊ ဟူ၍။ အနိယ
မေန၊ ယံယံ ဟူသော အနိယမ အားဖြင့်။ ဝါ၊ မည်သည့်တရားဟု မသတ်
မှတ်သောအားဖြင့်။ သဗ္ဗရူပါယတနံ ။ပေ။ ဓမ္မာယတနဉ္စ၊ အလုံးစုံသော
ရူပါရုံ၊ အလုံးစုံသော သဒ္ဓါရုံ၊ အလုံးစုံသောဂန္ဓာရုံ၊ အလုံးစုံသော
ရသာရုံ၊ အလုံးစုံသောဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အလုံးစုံသောဓမ္မာရုံတို့၏လည်း။ အာရ
မဏပစ္စယဘာဝဿ၊ အာရမဏပစ္စည်းအဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကိ။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟော
တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကောစိ၊ သင်္ခတတရားအသင်္ခတတရား၊
ပညတ်တရားတို့တွင် တစုံတခုသော။ ဓမ္မော၊ တရားသည်။ (အာရမဏ
ပစ္စယာ၊သည်။) န ဟောတိ၊ မဖြစ်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဟောဘိဝေ၊
သည်သာ။) ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (ဒဿတိ၊၏။)

ဆန္ဒဝတော ၊ ဆန္ဒရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကိံနာမ၊ အဘယ်မည်သော
အကျိုးသည်။ န သိဇ္ဈတိ၊ မပြီးစီးဘဲရှိအံ့နည်း။ ဣတိ အာဒိကံ၊ သော။
ပုရိမာဘိသင်္ခါရူပနိဿယံ ၊ ရှေး၌ပြီးပြီးသော စိတ်ကို ပြုပြင်ခြင်း ဟူသော

လိုက်လျှင် အချို့ရူပါရုံသာ ပစ္စည်းထိုက်၏။ အချို့ရူပါရုံကား မထိုက်” ဟု
မှတ်ထင်ဘွယ်ရှိ၏။ “ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ယေယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ။ပေ။
ပစ္စယော” ဟု ဆက်၍ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်ကား “ရူပါရုံဟူသမျှ အာရမဏ
ပစ္စည်းဖြစ်နိုင်သည်ချည်းသာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်သိရသည်။ သဒ္ဓါရုံစသော အာရုံ
များ၌လည်း နည်းတူ။ ထို့ကြောင့် “ယံယံဓမ္မံ အာရဗ္ဘတိ အနိယမေန
(ယံယံ ဟူသော အနိယမဖြင့်)သဗ္ဗရူပါယတနံ (အချို့ရူပါရုံသာမက၊ ရူပါရုံ
အားလုံး)။ပေ။ သဗ္ဗ ဓမ္မာယတနဉ္စ အာရမဏပစ္စယဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ” ဟု
သဗ္ဗသဒ္ဓါထည့်၍ ဋီကာဖွင့်သည်။

၁။ ဆန္ဒဝတော ။ပေ။ အာဒိကံ။ ။ ဤကား အဘိသင်္ခါရ ပြုပုံစကား
တည်း။ အာဒိဖြင့် ယူဘွယ်တို့ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ သမုစုည်းပိုင်း မိဿက
သင်္ဂဘ “အဓိပတိ ကောဝ လဗ္ဘတိ” အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

၂။ ပုရိမာဘိသင်္ခါရူပနိဿယံ။ ။ဆန္ဒဝတောတိ အာဒိနာ ဝုတ္တကာရေန
ပုရိမသိဒ္ဓံ စိတ္တာဘိ သင်္ခါရကသင်္ခါတံ ဥပနိဿယံ (လဘိတွာ)၊- အနု။

အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းကို။ လတိတုာ၊ ရှိ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ၊ သော။ စိတ္တေ၊ စိတ်၌။ ဝါ၊ စိတ်စေတသိက်အပေါင်း၌။ ဆန္ဒာဒယော၊ ဆန္ဒအစ ရှိသောတရားတို့သည်။ ဓုရဘူတာ၊ အဦးပခာနဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည်။ ဇေဋ္ဌက ဘူတာ၊ အကြီးအကဲဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတုာ၊) သယံ၊ မိမိတို့ကိုယ် တိုင်။ [ဆန္ဒအစရှိသည်တို့ကိုယ်တိုင်။] သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ တို့ကို။ သာယေ မာနာ၊ ပြီးစေကုန်သည်။ ဟုတုာ၊ ရှိ။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။ တံသမ္ပ ယုတ္တဓမ္မာစ၊ ထိုဆန္ဒအစရှိသည်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့သည် လည်း။ တေသံ၊ ထိုဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏။ ဝသေ၊ အလို၌။ ဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကြ ကုန်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဟိနာဒိဘာဝေန၊ ဟိန အစရှိသည်တို့၏အဖြစ် ဖြင့်။ တဒနုဝတ္တနတော၊ ထိုဆန္ဒအစရှိသည်တို့သို့ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ရခြင်း ကြောင့်တည်း။ တေန၊ ထိုသို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို မိမိ၏အလို၌ ဖြစ်စေ ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၏ မိမိ၏အလို၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ [တေနာတိ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တာပနေန၊ တေသံ ဝါ ဝသေ ဝတ္တနေန၊- အနု။] တေ၊ ထိုဆန္ဒအစရှိသောတရားတို့သည်။ အဓိပတိပစ္စယာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။

ဆန္ဒာဓိပတိမဖြစ်မီ ရှေ့အဘို့၌ “ဆန္ဒရှိလျှင် အဘယ်အကျိုးသည် မပြီးစီးဘဲ နေ နိုင်အံ့နည်း” ဟု စိတ်ကို ပြုပြင်မှုဖြစ်၏။ ထိုရှေ့အဘို့၌ ပြီးစီးသော စိတ်ကို အားတက်အောင် ပြုပြင်မှုသည် နောက်နောက်စိတ်အား ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထိုသို့ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် နောက်နောက်စိတ် ဖြစ်သောအခါ ဆန္ဒသည် အကြီးအကဲဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်သောဆန္ဒကို “ဆန္ဒာ ဓိပတိ”ဟုခေါ်ရသည်။ ဝီရိယစသည်တို့ အဓိပတိဖြစ်ရာ၌လည်း ဤနည်းပင် တည်း။ [“စိတ်ကိုပြုပြင်”ဟူရာ၌ ပခာနနည်းအားဖြင့် စိတ်ကိုခေါင်းတပ်သား သည်။ စိတ်ကိုသာပြုပြင်သည်မဟုတ်။ စိတ်စေတသိက်အားလုံးကိုပင် ပြုပြင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ စိတ္တေ”၌လည်း ပခာနနည်းဟု မှတ်ပါ။]

၁။ သာယေမာနာ။ “ပြီးစေ”ဟူသည် ဆန္ဒစသော မိမိအလိုသို့လိုက် စေခြင်းတည်း။ “အလိုသို့လိုက်” ဟူသည်လည်း ဆန္ဒစသည်က ဟိနဖြစ်လျှင် သမ္ပယုတ်တရားများလည်း ဟိနဖြစ်ရခြင်းတည်း။ မဇ္ဈိမ ပဏိတ ဖြစ်ရာ၌လည်း

[အာမရဏာဓိပတိ ကိုဖွင့်ပြလို၍ “ဂရုကာတဗ္ဗမ္ပိ” စသည်မိန့်။] ဂရုကာတဗ္ဗမ္ပိ၊ အလေးပြုထိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော။ အာရမဏံ၊ သည်။ တန္နိန္ဒပေါဏပဗ္ဗာရာနံ ၊ ထိုအာရုံ၌ညွတ်ကုန်၊ ထိုအာရုံ၌ကိုင်းကုန်၊ ထိုအာရုံ၌ရှိုင်းကုန်သော။ ပစ္စဝေက္ခဏာအဿာဒမဂ္ဂဖလာနံ၊ ဆင်ခြင်ကြောင်းဖြစ်သောစိတ်၊ သာယာတတ်သောစိတ်၊ မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့ကို။ (“ဝတ္တယမာနံ” ၌စပ်။) [ပဉ္စာဝါရပါဠိတော်၌ ထိုသို့ဆင်ခြင်ပုံ၊ သာယာပုံ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့ကိုပြသောကြောင့် ပစ္စဝေက္ခဏာစသည်ကိုဆိုသည်။] အတ္တနော၊ ၏။ ဝသေ၊ အလို၌။ ဝတ္တယမာနံဝိယ၊ ဖြစ်စေသကဲ့သို့။ ပစ္စယော၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့အလေးပြုထိုက်သောအာရုံ၏ မိမိသို့ညွတ်ကိုင်းရှိုင်းနေသော စိတ်တို့အား လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) အတ္တာခိနာနံ၊ မိမိနှင့်စပ်ကုန်သော စိတ်စတုသိက်ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ ပတိဘာဝေန၊ အရှင်၏အဖြစ်ဖြင့်။ အယံ ဥပကာရကတော၊ ဤလျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ အဓိပတိပစ္စယတောတိ၊ အဓိပတိပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။

နည်းတူ။ ထို့ကြောင့် “တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာစ ။ပေ။ တဒနုဝတ္တနတော”ဟု မိန့်သည်။ ဟိနာဒိဋ္ဌိ အာဒိဖြင့် မဇ္ဈိမ ပဏိတတို့ကိုယူပါ။ [အဓိပတိဖြစ်သော်လည်း အဓိပတိချင်း ဟိန မဇ္ဈိမ ပဏိတ ကဲ့သေးသည်။]

၁။ တန္နိန္ဒပေါဏပဗ္ဗာရာနံ။ ။ထိုအာရုံ၌ ညွတ်နေသည်ကို နိန္ဒ၊ သစ်ကိုင်းတခုသည် အခြားနေရာမှလာ၍ ကိုင်းနေသကဲ့သို့ ထိုအာရုံ၌ စိတ်အားဖြင့် ကိုင်းနေသည်ကို ပေါဏ၊ ထိုအာရုံ၌ လဲတော့မည်ကဲ့သို့ တည်နေခြင်းကို ပဗ္ဗာရ (ရှိုင်း)ဟုခေါ်သည်။ [ဝိဝေကနိန္ဒန္တိအာဒိသု နိဗ္ဗာနံ ဝိဝေကောနာမ။ တသ္မိံ ဝိဝေကေ နိန္ဒ ဩနတန္တိ ဝိဝေကနိန္ဒ။ အညတော အာဂန္တော ယေန ဝိဝေကော။ တေန ဝက်ဝိယ ဟုတွာ ဌိတန္တိ ဝိဝေကပေါဏံ။ ယေန ဝိဝေကော။ တေန ပတမာနံ ဝိယ ဌိတန္တိ ဝိဝေကပဗ္ဗာရံ၊- မဇ္ဈိမ - ပဏိ၊ ဝုဠဝေဒလ္လသုတ်၊ အဋ္ဌကထာ။]

မနောဝိညာဏဓာတုတိအာဒိစိတ္တနိယမောတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။
 အာဒိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (ဒဿေတိ ဌစပ်) သန္တိရုဏာနန္တရံ၊ သန္တိရုဏ၏အခြား
 မဲ့၌။ ဝေါဠဗ္ဗနံ၊ ဝုဠောသည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ။) စုတိအနန္တရာ၊ စုတိ၏ အခြား
 မဲ့၌။ ပဋိသန္တိ၊ ပဋိသန္ဓေသည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ။) ဣတိ၊ သို့။ ယဿ ယဿ
 စိတ္တဿ၊ အကြင်အကြင် သန္တိရုဏ အစရှိသောစိတ်၏။ အနန္တရာ၊ အခြား
 မဲ့၌။ ယံသံစိတ္တံ၊ အကြင်အကြင် ဝုဠော အစရှိသောစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။
 တဿ တဿ (စိတ္တဿ)၊ ထိုထိုဝုဠောအစရှိသော စိတ်၏။ တဒနန္တရပ္ပါဒ
 နိယမော၊ ထိုသန္တိရုဏအစရှိသော ရှေးစိတ်၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ခြင်း၏မြဲသော
 သဘောသည်။ တံတံ သဟကာရီပစ္စယ ဝိသိဋ္ဌဿ ၊ ထိုထိုအတူတကွ
 အကျိုးကို ပြုလေ့ရှိသော အာရုံစသော အကြောင်းသည် အထူးပြုအပ်
 သော။ ပုရိမပုရိမစိတ္တဿေဝ၊ ရှေး၌ဖြစ်ရှေး၌ဖြစ်သော သန္တိရုဏအစရှိသော
 စိတ်၏သာ။ ဝသေန၊ အစွမ်းကြောင့်။ ဣဇ္ဈတိ၊ ပြီးစီးရ၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်
 ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။

ဘာဝနာဗလေန ပန ဝါရိတတ္တာတိ တ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။
 ရုက္ခံဿ၊ သစ်ပင်အား။ ဝေခေ ၊ ဖားရိုးအဆိပ်ကို။ ဝါ၊ အဆိပ်ရှိသော
 ဖားရိုးကို။ ဒိန္နေ၊ ပေးအပ်သော်။ သွင်းအပ်သော်။) ပုပ္ဖိတံ၊ ပွင့်ခြင်းငှာ။

၁။ တံတံ သဟကာရီပစ္စယဝိသိဋ္ဌဿ။ ။ “အတူတကွ ပစ္စယပွန်အကျိုး
 ကို ပြုလေ့ရှိသော ထိုထိုအကြောင်း”ဟူသည် စက္ခုဝိညာဉ် ၂-မျိုးတွင် ကုသလ
 ဝိပါက် စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်ဘို့ရန် ဣဋ္ဌာရုံသည် ထူးသော အကြောင်းတည်း။
 အာလောက မနသိကာရတို့ကား ရိုးရာအကြောင်းတည်း။ အကုသလ ဝိပါက်
 စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်ဘို့ရန် အနိဋ္ဌာရုံသည် ထူးသော အကြောင်းတည်း။ သမ္ပ
 ဋိစိုဏ်းသန္တိရုဏတို့ ဖြစ်ရာ၌လည်းနည်းတူ။ ထို့ကြောင့် တံတံသဟကာရီ
 ပစ္စယကို “တေန တေန အာရမဏာဒိနာ သဟကာရီကာရဏေန”ဟု အနု
 ဋီကာဖွင့်သည်။ ဝိသိဋ္ဌဿကို “ဝိသေသံ ပတ္တဿ”ဟုဖွင့်သောကြောင့် ဝိသိဋ္ဌ
 ကို ကတ္တုရုပ်ဟု ထင်ဘွယ်ရှိ၏။ သို့သော် “အထူးပြုအပ်”လျှင် “ထူးသော
 သတ္တိသို့ရောက်သောကြောင့်” အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟုမှတ်ပါ။ ဝိသိဋ္ဌပုဒ်မှာ ကမ္မရုပ်
 သာတည်း။ ဥပမာ- သက္ကတောတိ သက္ကာရပတ္တော”ဟု ဖွင့်သကဲ့သို့တည်း။

၂။ ဝေခေ ဒိန္နေ။ ။ ဝေခေကို “မဏ္ဍုကဋ္ဌိဝိသာဒိကေ၊ ဖားတမျိုး၏
 အရိုး၌ရှိသော အဆိပ်အစရှိသည်ကို” ဟု မဓုဖွင့်၏။ ထိုအဆိပ်ကို သစ်ပင်၌

သမတ္ထဿေဝ၊ စွမ်းနိုင်သောသစ်ပင်၏ပင်။ ပုပ္ဖနံ၊ ပွင့်ခြင်းသည်။ နဟောတိ ယံထာ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့။ (မပွင့်သကဲ့သို့) ပန၊ ဗျုတ်ရိုက်ကား။ အဂဒေန၊ အဆိပ်ဖြေဆေးဖြင့်။ ဝေခေ၊ အဆိပ်ကို။ အပနိတေ၊ ပယ်အပ်သော်။ တာယ ယေဝ သမတ္ထတာယ၊ ထိုအပွင့်ကို ပွင့်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိကြောင့်ပင်။ ပုပ္ဖနံ၊ ပွင့်ခြင်းသည်။ ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤအသညသတ်တို့၊ နိရောဓသမ္ပပတ်၌လည်း။ ဘာဝနာဗလေန၊ ဘာဝနာ၏အစွမ်းသည်။ ဝါရိတတ္တာ၊ တားမြစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမုဋ္ဌာပနသမတ္ထဿေဝ၊ ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော စိတ်၏ပင်။ အသမုဋ္ဌာပနံ၊ ပစ္စယပ္ပန်တရားကို အခြားမဲ့၌ မဖြစ်စေခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ [၇-ရက်ကာလစသည်ခြားပြီးမှ ဖြစ်စေ၏။] တသ္မိဉ္စ၊ ထိုဘာဝနာ၏ အစွမ်းသည်လည်း။ အပဂတေ၊ ကင်းလသော်။ တာယယေဝ သမတ္ထတာယ၊ ထိုပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိကြောင့်ပင်။ သမုဋ္ဌာပနံ၊ ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပာယော၊ ရေဝတဆရာတို့၏ အလိုတည်း။

ဗျုဋ္ဌနမတ္တတောဝေတ္ထ နာနာကရဏံ ပဓစ္စတဗ္ဗံ န အတ္တတောတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပာယော ၌စပ်) ဥပစယသန္တတိ အဓိဝစနနိရုတ္တိပဒါနံဝိယ၊ ဥပစယသန္တတိပုဒ်၊ အဓိဝစနနိရုတ္တိပုဒ်တို့၏ကဲ့သို့။ သဒ္ဓတ္တမတ္တတော၊ သဒ္ဓါ၏ အနက်မျှအားဖြင့်။ နာနာကရဏံ၊ အသီးအခြား ပြုကြောင်းအထူးကို။

ထည့်သွင်းလိုက်သောအခါ ပင်ကိုယ်က ပွင့်သောသစ်ပင်သည် မပွင့်တော့။ ဆေးဖြင့် ထိုအဆိပ်ကို ပယ်ရှားလိုက်သောအခါ နဂိုရ်က ပွင့်စွမ်းနိုင်သော သတ္တိအတိုင်း ပွင့်ပြန်၏။

မှတ်ချက်။ ။ စာအုပ်တို့၌ “အဂဒဝေခေ ပန” ဟု တွေ့ရ၏။ အဂဒ သဒ္ဓါသည် အဆိပ်ဖြေဆေး ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ (ဂဒ၊ အဆိပ် + အ၊ မရှိကြောင်းဆေး။) ထို့ကြောင့် “အဂဒေန ပန ဝေခေ အပနိတေ” ဟု ရှိမှ စာသွားမှန်၍ “တာယယေဝါတိ ယာ ဝေခါ ဒါနေ (အဆိပ်ကိုယူ တန်းက) ပုပ္ဖနသမတ္တတာ (ပွင့်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။) ဝေခါ ပဂမေ လဒ္ဓေါ ကာသာ။ တာယ မေဝ” ဟူသော အနုဋီကာနှင့်လည်း လျော်သည်။

(ပစ္စေတဗ္ဗံ၊ ယုံကြည်ထိုက်၏ ဌ်စပ်) ဝစနိယတ္တတော^၁၊ သဒ္ဓါသည်ဟောအပ်သော အနက်အားဖြင့်။ (နာနာကရဏံ၊ ကို) န (ပစ္စေတဗ္ဗံ)၊ မယုံကြည်ထိုက်။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယ်၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ တေနဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ အနန္တရပစ္စည်း သမနန္တရပစ္စည်းတို့၏ သဒ္ဓတ္ထမျှသာ ထူးသည်၏အဖြစ်၊ ဝစနိယတ္တအားဖြင့် မထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။) သဒ္ဓတ္ထဝိသေသံ၊ သဒ္ဓတ္ထ၏အထူးကို။ ဒသေတုံ၊ ငှာ။ ကထန္တိ အာဒိ^၂၊ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟု။ တတ္ထ၊ ထိုကထံအစရှိသော စကားရပ်၌။ ဝါ၊ အနန္တရပစ္စည်း သမနန္တရပစ္စည်းတို့တွင်။ [တတ္ထာတိ အနန္တရသမနန္တရပစ္စယေသု-မရ။] ပုရိမပစ္စိမာနံ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော ပစ္စည်းတရား၊ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ နိရောဓပ္ပါဒန္တရာဘာဝတော၊ ချုပ်ခြင်းဖြစ်ခြင်းတို့၏ အကြားမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိရန္တရပ္ပါဒနသမတ္ထတာ၊ အကြားမရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ အနန္တရပစ္စယဘာဝေါ၊ အနန္တရပစ္စည်း၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ အနန္တရပစ္စည်း၏ သတ္တိသည်။ (ဟောတိ။)

ရူပဓမ္မာနိဝိယ၊ ရုပ်တရားတို့၏ကဲ့သို့။ သဏ္ဌာနာဘာဝတော^၁၊ ပုံသဏ္ဌာန်

၁။ ဝစနိယတ္တတော။ ။သဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သောအနက်ခြစ်ကို ဝစနိယတ္တ ဟု ခေါ်၏။ ဤ၌ “ကောင်းစွာ အကြားမရှိ” ဟူသော အနက်သည် ဝစနိယတ္တတည်း။ ထိုဝစနိယတ္တကို ဤနေရာ၌ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ အရကောက်သဘာဝတ္ထကို “ဝစနိယတ္တ” ဟုဆိုလိုသည်။ “အနန္တရအရလည်း ရှေးရှေးစိတ်စေတသိက်၊ သမနန္တရအရလည်း ရှေးရှေးစိတ် စေတသိက်”။ ဤသို့ အရကောက်သဘာဝတ္ထအားဖြင့် မထူးသည်ကို ဆိုလို၏။ “ဝစနိယတ္တတောတိ ဘာဝတ္ထတော” ဟု အနုဋ္ဌိကာဖွင့်သည်။ “ဘာဝတ္ထတော၊ အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သော သဘာဝအနက်အားဖြင့်” ဟု ပေးပါ။ ထိုဘာဝတ္ထကိုလည်း ဝစနိယတ္တဟုဆိုနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- “ဘာဝတ္ထောပိ ဟိ ဝစနဂ္ဂဟဏာနုသာရေန ဝိညေယျတ္တာ (ဘာဝတ္ထကိုလည်း သဒ္ဓါဖြင့် ယူအပ်သောအနက်ကို အစဉ်လိုက်သဖြင့် သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝစနိယောတိ ဝဇ္ဇတိ” ဟု အနုဋ္ဌိကာဖွင့်သောကြောင့်တည်း။

၂။ သဏ္ဌာနာဘာဝတော။ ။ဤပုဒ်ကို ဣဒမိတော စသည်၌ စပ်ပါ။ “ပုံသဏ္ဌာန်မရှိသောကြောင့် ပစ္စည်းကအထက် ပစ္စယုပ္ပန်ကအောက် စသည်ဖြင့်

၄၂၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပစ္စယပစ္စယပုဉ္ဇနာနံ၊ ပစ္စည်းတရား ပစ္စယပုဉ္ဇနတရား
တို့၏။ သဟာဝဋ္ဌာနာဘာဝတောစ၊ အတူတကွတည်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်
၎င်း။ ဣဒံ၊ ဤစိတ်သည်။ ဣတော၊ ဤစိတ်မှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။
(ဟောတိ။) (ဣဒံ၊ သည်။ ဣတော၊ မှ။) ဥဒ္ဓါ၊ အထက်၌။ (ဟောတိ။
ဣဒံ၊ သည်။ ဣတော၊ မှ။) တိရိယံ၊ ဖိလော။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။
ဝိဘာဂါဘာဝါ၊ ခွဲခြားဝေတန်အပ်သော အထူးအပြား၏ မရှိခြင်းကြောင့်။
အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ (ပစ္စည်းတရားဖြစ်သော မိမိနှင့်။) ဧကတ္ထမိဝ၊ တခုတည်း
၏ အဖြစ်ကိုကဲ့သို့။ ဥပနေတွာ၊ ကပ်ဆောင်၍။ (ပစ္စယပုဉ္ဇန တရားကို
ကပ်ဆောင်၍။) သုဠ၊ ကောင်းစွာ။ အနန္တရဘာဝေန၊ အကြားမရှိသည်၏
အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပ္ပါဒနသမတ္တဘာ၊ ပစ္စယပုဉ္ဇနတရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်
သည်၏ အဖြစ်သည်။ သမနန္တရပစ္စယတာ၊ သမနန္တရပစ္စည်း၏ အဖြစ်သည်။
ဝါ၊ သမနန္တရပစ္စည်း၏ သတ္တိသည်။ (ဟောတိ။) စ၊ ဆက်။ ဓမ္မာနံ၊
ပရမတ္ထတရားတို့၏။ (ရုပ်နာမ်တရားတို့၏။) အဗျာပါရတ္တာ၊ ဗျာပါရမရှိ
ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယသ္မိံ၊ အကြင်ပစ္စည်းတရားသည်။ ယဒါ
ကာရေ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ခွဲခြားသမူ ပြုအပ်သော အကြင်သို့သော အခြင်းအရာ

ခွဲခြားဝေတန်၍ မရသည့်အတွက် မိမိတည်းဟူသော ပစ္စည်းနှင့် ပစ္စယပုဉ္ဇနကို
တခုတည်းကဲ့သို့ ကပ်ဆောင်၍” ဟူလို။ သဟာဝဋ္ဌာနာ ဘာဝတော-ကား
“သုဠ အနန္တရဘာဝေန” ၏ ဟိတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် သဏ္ဌာနာဘာဝတော
ကို “ဣဒမိတော ။ပေ။ ဥပနေတွာ” နှင့် ယှဉ်စေပါဟု၎င်း။ သဟာဝဋ္ဌာနာ
ဘာဝတော ကို “သဟာဝဋ္ဌာနာဘာဝေန ပန အနန္တရမေဝ ဥပ္ပါဒနံ” ဟု၎င်း
အနုဋီကာ ဖွင့်သည်။

၁။ ယဒါကာရေ။ ။ဝိဘာဂတော၊ ခွဲခြားဝေတန်သောအားဖြင့်။ ဉာဏေန
အာကရိယတိ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ထင်စူးပြုအပ်၏။ (ဉာဏ်ဖြင့်သာ ထင်စူးပြုနိုင်၏။)
ဣတိ အာကာရော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ပဝတ္တိဘေဒေါ၊ ဖြစ်ပုံ အထူးအပြား
တည်း။ ပစ္စည်းတရားတို့၏ သတ္တိအထူးအပြားကို ခြိပ်ဝတ္ထုကဲ့သို့ လက်တွေ့
မပြနိုင်။ ဉာဏ်ဖြင့်သာသိနိုင်သည်-ဟူလို။ တရားတို့၏ ထိုအထူးအပြားကိုပင်
အာကာရပုဒ်ရင်းအတိုင်း “အခြင်းအရာ” ဟုလည်း ခေါ်နိုင်ပါသည်။

ရှိသည်ဖြစ်၍။ နိရုဒ္ဓေ၊ ချုပ်ပြီးသည်။ သတိဝါ၊ ဖြစ်သော်၎င်း။ ဝတ္တမာနေ၊
ဖြစ်ဆဲသည်။ သတိဝါ၊ ဖြစ်သော်၎င်း။ တံတံဝိသေသဝန္တာ၊ ထိုထိုအခြင်း
အရာ အထူးရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ။ တဿ၊
ထိုပစ္စည်းတရား၏။ သောဝအာကာရော၊ ထိုထူးသော အခြင်းအရာကိုပင်။
ဥပ္ပါဒနသမတ္တတာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။

စ၊ ဆက်။ ဓမ္မာနံ၊ ပရမတ္ထတရားတို့၏။ ပဝတ္တိမေဝ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုသာ။
ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ ကာလဝေါဟာရော၊ အခါ
ကာလဟူသော အခေါ်အဝေါ်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။
နိရောဓာ၊ နိရောဓသမာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ၊ ထသော အနာဂါမ်ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်၏။ နေဝသညာနာသညာယတန ဖလသမာပတ္တိနံ၊ ရှေးဖြစ်သော
နေဝသညာနာသညာယတနစောနောက်ဖြစ်သော ဖလသမာပတ်တို့၏၎င်း။
အသညသတ္တာ၊ အသညသတ်ဘုံမှ။ စဝန္တဿ၊ စုတေသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပုရိမ

၁။ နိရုဒ္ဓေ ဝတ္တမာနေ။ ။ “နိရုဒ္ဓေသတိဖြင့်အနန္တရစသော အတိတ်ပစ္စည်း
တရားကိုပြု၏။ ဝတ္တမာနေ သတိဖြင့် သဟဇာတစသော ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စည်း
တရားကိုပြု၏”ဟု ခွဲပါ။ တေကာလိကပစ္စည်း ကာလဝိမုတ်ပစ္စည်းတို့ကား
လောကသင်္ကေတအားဖြင့် “အရှိ”ဟုယူရသောကြောင့် ဝတ္တမာနေ၌ သွင်းသင့်
မည်ထင်သည်။

၂။ တဿ ။ပေ။ ဝုစ္စတိ။ ။တဿသည် ယသ္မိံ၏ နိယမတည်း။ သောဝ
အာကာရော သည် ယဒါကာရေ ၏ နိယမတည်း။ ဥပ္ပါဒနသမတ္တတာတိကို
ဝုစ္စတိ ၏ အာကာရ ဟုမှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် နောက်မှ အနက်ပေးရသည်။

၃။ ဓမ္မာနံ ။ပေ။ နုတ္တိ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားရာဝယ်
နေဝသညာနာသညာယတနနှင့် သမာပတ်မှထသောအခါ အနာဂါမ်ဖိုလ်
စောတို့၏ အကြား၌ ကာလခြားလျက်ရှိ၏”ဟု ယူဆ၍ အရှင်ရေဝတဆရာ
တို့၏ “ကာလန္တရတယ သမနန္တရပစ္စယော” ဟူသော စကားကို မသင့်ဟု
ဆို၏။ ထိုစကားကို ဤဋီကာဆရာက လက်မခံလိုသောကြောင့် “ဓမ္မာနံ
ပဝတ္တိမေဝ ဥပါဒါယ” စသည်ကိုမိန့်သည်။ ကာလဟူသည် ဓမ္မတို့၏ဖြစ်ခြင်း
ကို စွဲ၍ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ဝေါဟာရ တမျိုးတည်း။ နိရောဓသမာပတ်
ဝင်စားရာအခါ အသညသတ်ဘုံဝယ် ဖြစ်ရာအခါတို့၌ နာမ်ဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ခြင်း
မရှိရကား “ကာလအကြားမရှိ”ဟု မှတ်ပါ။

စုတိပစ္ဆိမပဋိသန္ဓိနဉ္စ၊ ရှေးဘဝ၌ဖြစ်သော စုတိ၊ နောက်ဘဝ၌ ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေတို့၏၎င်း။ နိရောဓပုဂ္ဂိုလ်နိရန္တရတာယ၊ ချုပ်ခြင်း ဖြစ်ခြင်းတို့၏ အကြားမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကာလန္တရတာ၊ ကာလအကြား ရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ။ သို့။ ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထိုနိရောဓသမာပတ်မှထသောပုဂ္ဂိုလ်၏ရှေး၌ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတနဇော နောက်၌ဖြစ်သော အနာဂါမိဖိုလ်ဇော၊ အသညသတ်ဘုံမှစတင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှေးဘဝ၌ဖြစ်သော စုတိ၊ နောက် ဘဝ၌ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေတို့၏။ အန္တရာ၊ အကြား၌။ (အရူပဓမ္မာနံ၊ နာမ် တရားတို့၏။) ယံ(ပဝတ္ထိ)၊ အကြင်ဖြစ်ခြင်းကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ် ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ ကာလန္တရတာ၊ ကာလအကြား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုစ္စေယျ၊ ဆိုအပ်ရာ၏။ အရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ (သာ)ပဝတ္ထိ၊ သည်။ နအတ္ထိ။ စ၊ ဆက်။ ရူပဓမ္မပဝတ္ထိ၊ ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အရူပဓမ္မပဝတ္ထိယာ၊ နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏။ အန္တရံ၊ အကြားကို။ ဝါ၊ ခြားကွယ်မှုကို။ နကရောတိ၊ မပြုတတ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အညသန္တာနတ္တာ၊ နာမ်အစဉ်မှ တပါးသော ရုပ်အစဉ်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဒေ၊ ကုန်သော။ ရူပါရူပဓမ္မသန္တိယော၊ ရုပ်တရားအစဉ် နာမ်တရားအစဉ်တို့သည်။ အည မညံ၊ ချင်း။ ဝိသဒိသဘာဝတ္တာ၊ မတူကွဲပြားသော သဘောရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အညမညောပကာရဘာဝေန၊ အချင်းချင်း လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝတ္ထ မာနာပိ၊ ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း။ (သဟဇာတ သောအားဖြင့် အချင်း ချင်း ကျေးဇူးပြုကြပါသော်လည်း။) ဝိသိုယေဝ၊ သီးခြားသာ။ ဟောန္တိ။

ခ။ နစ။ ပေ။ အညသန္တာနတ္တာ။ ။ “နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားရာကာလ၊ အသညသတ်ဘုံဝယ် ဖြစ်ရာကာလတို့၌ ရုပ်တရားတို့ဖြစ်နေရကား ထိုရုပ်တို့ ဖြစ်ရာကာလခြားနေသည် မဟုတ်ပါလော”ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “နစ ။ ပေ။ အညသန္တာနတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။ “ရူပါရူပသန္တတိယော ဟိ စသည်ကား “အညသန္တာနတ္တာ”ဟူသော ဟိတ်၏အကျယ်တည်း။

စ၊ ဆက်။ ကေသန္တတိယံ၊ တခုသောအစဉ်၌။ ပုရိမပစ္စိမာနံ၊ ရှေး၌ ဖြစ်သောတရား နောက်၌ဖြစ်သောတရားတို့၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ငတ္တ မာနံ၊ ဖြစ်သောတရားသည်။ တံသန္တတိပရိယာပန္နတယ၊ ထိုအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အန္တရကာရကံ၊ အကြားကိုပြုတတ် သည်။ ဝါ၊ ခြားကွယ်မှုကိုပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ (ထိုအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။) ကဉ္စိစ၊ တစုံတခုသော တရားသည်လည်း။ နေဝသညာနာသညာယတနဖလသမာပတ္တိနံ၊ ရှေး၌ ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတနဇော၊ နောက်၌ဖြစ်သော အနာ ဂါမိပိုလ်ဇောတို့၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ နတ္ထိ၊ စ၊ ဆက်။ အဘာဝေါ၊ မရှိ ခြင်းဟူသော အဘာဝပညတ်သည်။ အန္တရကာရကော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ (ကသွာ၊ နည်း။) အဘာဝတ္တာယေဝ၊ ထင်ရှားမရှိ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်တည်း။ ကသွာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အဘာဝပညတ်၏ ထင်ရှားမရှိသည့်အတွက် ခြားကွယ်မှုကို မပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဇဝနာနန္တရဿ၊ ရှေ့ဇော၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော။ ဇဝနဿဝိယ၊ နောက် ဇော၏ ကဲ့သို့၎င်း။ ဘဝဂီနန္တရဿ၊ ရှေ့ဘဝင်၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော။ ဘဝဂီဿဝိယစ၊ နောက်ဘဝင်၏ကဲ့သို့၎င်း။ နိရန္တရတာ၊ အကြားမရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ သုဠ၊ လွန်စွာ။ အနန္တရတာစ၊ အကြားမရှိသည်၏ အဖြစ် သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နေဝသညာ နာသညာယတန စုတိနမ္ပိ၊ နိရောဓသမာပတ်၏ ရှေး၌ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတန ဇော၊ အသညသတ်ဘုံဝယ် ဖြစ်ခြင်း၏ ရှေး၌ဖြစ်သော စုတိတို့၏လည်း။ တထာ၊ ထိုလွန်စွာအကြားမရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။

၁။ ဇဝနာနန္တရဿ။ပေ။ သိယာ။ ။ယထာ သမာနဇောတိကာနံ စိတ္တုပ္ပါ ဒါနံ နိရန္တရတာ သုဠ အနန္တရဘာဝေန ပါကဋ္ဌာ။ န တထာ အသမာန ဇောတိကာနန္တိ အဓိပ္ပါယေန=သမာနဇောတိကာဖြစ်သော ရှေ့ဇော၊ နောက်ဇော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရှေ့ဘဝင် နောက်ဘဝင်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အခြားမရှိသည်၏ အဖြစ် သည် သုဠ အနန္တရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသကဲ့သို့ အသမာနဇောတိကာ စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့၏ သုဠ အနန္တရဖြစ်စေကာမူ မထင်ရှား။ ဤသို့သော အဓိပ္ပါယ်ကိုယူ၍ “ဇော-ဇောချင်း၊ ဘဝင် ဘဝင်ချင်း သုဠ အနန္တရဖြစ်ပုံကို ထုတ်ပြသည်။

ဥပ္ပါဒ်နသမတ္တဘာ၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။ [ဤမျှသော စကားဖြင့် ဋီကာဆရာသည် အရှင်ရေဝတဆရာ၏အယူကို ထောက်ခံရာရောက်သည်]။

စ၊ ဗျတိရေကဝိသေသကိုဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤအနန္တရပစ္စည်း သမနန္တရ ပစ္စည်းတို့၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြရာ၌။ အနန္တရပစ္စယာဒိနံ၊ အနန္တရပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၏။ (အာဒိဖြင့် သမနန္တရပစ္စည်းကိုယူပါ။) ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ (ဖြစ်ဘို့ရာ။) ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ပါကဋ္ဌော၊ ထင်ရှား၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒ်နသမတ္တဘာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကိုသာ။ (သင်္ဂဟကာရေန။) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဥပ္ပါဒ်နသမတ္တဘာကိုသာ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တပရိစ္ဆေဒေန၊ ဥပါဒ်ဟူသော ရွှေအပိုင်း အခြား ဘင်ဟူသော နောက်အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ ဂဟိတာနံ၊ ယူအပ်ကုန်သော။ ဝါ၊ ယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ခဏတ္တယ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ [တေန ဂဟိတာနံ ခဏတ္တယပရိယာ ပန္နာနန္တိ အတ္ထော၊ - အနု။] ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝစနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူသော သဒ္ဒါကို။ အလဘန္တာနံ၊ မရကုန်သော။ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ (အနန္တရာဒိပစ္စယဘာဝေါ၌စပ်။) အတိဒတာ။ ပေ။ ပစ္စယောတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ အနန္တရာဒိပစ္စယဘာဝေါ၊ အနန္တရအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊

၁။ ပစ္စယဘာဝေါ စေတ္ထ။ စေတ္ထ၌စသဒ္ဒါသည်ဗျတိရေက အနက်ဟော ဟု၎င်း၊ “ဗျတိရေက” ဟုဆိုသော်လည်း အနွယ်၏ ပြောင်းပြန်အနက်ကို ဟောသော ဗျတိရေက မဟုတ်။ ဝိသေသနအနက်ကို ဟောသော ဗျတိရေကတည်း ဟု၎င်း အနုဖွင့်သည်။ “အထူး”ဟူသည် “ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော၊ ဖြစ်ဘို့ရာ ကျေးဇူးပြုသည်” ဟု ဆိုရာ၌ ဥပါဒ်အဖြစ် တမျိုးသာမက ခဏတ္တယတိုင်အောင် ဖြစ်ခြင်းကို ယူရခြင်းကို ဆိုလိုဟန်တူသည်။

၂။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝစနံ အလဘန္တာနံ။ ။ ဤစကားသည် ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ၏ ဝိသေသနတည်း။ ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့သည် ခဏတ္တယသမဂ္ဂိတရားများ ဖြစ်ရကား “ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဥပါဒ်၏” ဟူသော သဒ္ဒါကို မရကြ။ ဥပ္ပါဒ်ကွဏသမဂ္ဂိတရားကိုသာ “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟုခေါ်ရသည်။

ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထိုအနန္တရအစရှိသောပစ္စည်းကို။ ဥပပတ္တိယံ
ယေဝ၊ ဥပါဒ်အခိုက်၌သာ။ န (ဝုတ္တော)၊ ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။
ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။

ဟိ၊ မှန်။ ကုသလာဒိဂ္ဂဟဏံ၊ ကုသလအစရှိသောသဒ္ဓါသည်။ အပရိစ္ဆေဒံ၊
ကာလအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသော သဒ္ဓါသည်။ (ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။
(တထာ၊ တူ။) ယတော၊ အကြင်ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကာလ၏အစွမ်းဖြင့် ပိုင်းခြား
မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဥပပတ္တိမတ္တသမင်္ဂီနောယေဝ၊ ဥပါဒ်မျှနှင့်ပြည့်စုံခြင်း
ရှိသော တရားတို့ကိုသာ။ ဂဟဏံစ၊ ယူခြင်းသည်လည်း။ သိယာ၊ ၏။
ပစ္စုပ္ပန္နဂ္ဂဟဏံ၊ သည်။ တံ အပရိစ္ဆေဒံ၊ ထိုကာလအားဖြင့် အပိုင်းအခြား
မရှိသောသဒ္ဓါသည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ စ၊ ဆက်။ တေနေဝ၊ ထို
ကာလအားဖြင့်ပိုင်းခြား၍သာ တရားကိုယူခြင်းကြောင့်ပင်။ [တေနေဝါတိ
ကာလဝသေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇေဝ ဓမ္မာနံ ဂဟဏတော၊ - အနု။] အတိတတ္ထိကေ၊ ဤ။
ပဋိစ္စဝါရာဒယော၊ ပဋိစ္စဝါရအစရှိသော ဝါရတို့သည်။ န သန္တိ၊ မရှိကုန်။
ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၉။

ဥပုဇ္ဈာနောဝ သဟုပ္ပါဒနဘာဝေနာတိ ဣတ္ထာပိ၊ ဟူသော ဤပါဌ
၌လည်း။ ပါကဋ္ဌေန၊ ထင်ရှားသော။ ဥပပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်း၏။ ဝါ၊ ဌာ။

၁။ နဟိ။ ပေ။ အပရိစ္ဆေဒံ။ ။ [အပရိစ္ဆေဒံ ကို “ကာလဝသေန ပရိစ္ဆေဒ
ရဟိတံ၊ ကာသန္တရဝေသဖြင့် အပိုင်းအခြားမှကင်း၏” ဟု အနုဖွင့်၏။] ကုသလ
ဟုဆိုရာ၌ “ပစ္စုပ္ပန်ကုသိုလ်၊ အတိတ်ကုသိုလ်၊ အနာဂတ်ကုသိုလ်”ဟု ကာလ
အားဖြင့် အပိုင်းအခြား မရှိသကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဓါသည် ကာလအားဖြင့်
အပိုင်းအခြားမရှိသော သဒ္ဓါမဟုတ်၊ အပိုင်းအခြားရှိသော သဒ္ဓါဖြစ်သည်
ဟူလို။

၂။ ယတော။ ပေ။ သိယာ။ ။ ယတောတိ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝသေန၊ ရှေ့အဘို့
ဟူသော ဥပါဒ်အပိုင်းအခြား၊ နောက်အဘို့ ဟူသော ဘင်အပိုင်းအခြား၏
အစွမ်းဖြင့်။ ပရိစ္ဆေဒါတာဝတော၊ အပိုင်းအခြား၏ မရှိခြင်းကြောင့်။
(ဂဟဏံ သိယာဉ္စစပ်) နိဿယ၌ “ယတော” စသော အနိယမကို ရှေးဦးစွာ
ပေး၍ “အပရိစ္ဆေဒံ” ၌ “တံ အပရိစ္ဆေဒံ” ဟုနိယမထည့်၍ ပေးရသည်။

၃။ ဣတ္ထာပိ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ ဣတ္ထာပိ အပိဖြင့်ရှေ့၌ “ဥပပတ္တိယာပစ္စယဘာဝေ၊
စေတ္ထ အနန္တရပစ္စယာဒိနံ ပါကဋ္ဌောတိ ဥပ္ပါဒါနသမတ္တတာဝ ဝုတ္တာ” စသည်

၄၂၀

ပဉ္စနမူလဋီကာနိဿယ

ပစ္စယဘာဝေန၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဌိတိယာပိ၊ တည်ခြင်း၏လည်း။ ဝါ၊ ဌာလည်း။ ပစ္စယဘာဝံ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟ ကာရော။) နိဒ္ဒေယဘိ၊ ညွှန်ပြ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပစ္စ ယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသော်လည်း။ ပစ္စ ယုပ္ပန္နာနံ၊ တို့ကို။ (ဥပကာရကတာဌာစပ်) ဝါ၊ တို့အား။ (ပေးရိုးပေးစဉ်) သဟဇာတဘာဝေန၊ အတူတကွဖြစ်စေသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ သဟဇာတပစ္စယ တာ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အတ္တနော၊ မိမိကို။ ဝါ၊ အား။ ဥပကာရကဿ၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေး ဇူးကိုပြုတတ်သောတရားကို။ ဝါ၊ အား။ ဥပကာရကတာ၊ လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ အညမညပစ္စယတာ၊ အညမည ပစ္စည်း၏အဖြစ်တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဥပကာရတာ၊ ကို။ အညမညတာဝသေ နေဝ၊ အညမညအဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။ သဟဇာတာဒိဝသေန၊ သဟဇာတ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ န (ဒဠဗ္ဗာ)၊ ထိုက်။

ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့သော စကားကို ပေါင်းသည်။ ဤ သဟဇာတပစ္စည်း၌လည်း “သဟုပ္ပါဒနဘာဝေန” ဟူသောစကားသည် ဖြစ်စေဘို့ရန် ကျေးဇူးပြုခြင်းက ထင်ရှားသောကြောင့် ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်၏။ ထိုစကားကို နိဒ္ဒေယနည်း ဟုယူ၍ “တည်ဘို့ရန်လည်း ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ညွှန်ပြသော စကား” ဟု မှတ် ပါ။ [ရှေ့စကား၌ “ဥပ္ပါဒန သမတ္တတာဝ” ကို ထောက်၍ ဤ၌လည်း “သဟုပ္ပါဒနဘာဝေန” ဟုရှိမှ ရှေ့စကားနှင့်ညီသည်။]

၁။ သဟဇာတဘာဝေန။ ။ သဟုပ္ပါဒန၊ အတူတကွ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော သတ္တိကို သဟဇာတဟု ဆိုသော်လည်း အတူတကွဖြစ်စေနိုင် ခြင်းသည် လိုရင်းမဟုတ်။ ပုရေဇာတကဲ့သို့ ရှေ့ကလည်းမဖြစ်၊ ပစ္စာဇာတကဲ့သို့ နောက်မှလည်း မဖြစ်ဘဲ သဟဇာတ (အတူတကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) ကျေးဇူးပြုနိုင်သော သတ္တိကိုသာ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိ ဟုခေါ်ရသည်။

[အာဒိဖြင့် နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတ အစရှိသည်တို့ကို ယူပါ။] ဟိ၊ မုန့်။ သဟဇာတာဒိပစ္စယော၊ သည်။ ဟောန္တောယေဝ၊ ဖြစ်လျက်ပင်။ ကောစိ၊ အချို့သောပစ္စည်းသည်။ အညမညပစ္စယော၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ [ဥပမာ၊ မဟာဘုတ် ၄-ပါးသည် ဥပါဒါရုပ်အား သဟဇာတပစ္စည်းဖြစ်၏။ သို့သော် အညမညပစ္စည်းကား မဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။] စ၊ ဆက်၊ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတဘာဝေဟိ၊ ပုရေဇာတ၏အဖြစ် ပစ္ဆာဇာတ၏ အဖြစ်တို့ဖြင့်။ ဥပ ကာရကဿ၊ ကို။ ဝါ၊ အား။ ဥပကာရကော၊ လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်သော။ ဝတ္ထုခန္ဓာ၊ ၆-ပါးသော ဝတ္ထု၊ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ အည မညပစ္စယော၊ တို့သည်။ နဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့သည် နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်စသော ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့အား ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုကြသော်လည်း အညမညသတ္တိဖြင့်ကား ကျေးဇူးမပြုကြ၊ နောက်နောက်၌ ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားတို့သည် ရှေးရှေး ကာယပစ္စယပ္ပန်တရား အား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ သော်လည်း အညမညသတ္တိဖြင့် ကား ကျေးဇူးမပြုကြ။]

ပထဝီ၊ မြေကြီးသည်။ ဗာရုအာဒိနံ၊ သစ်ပင်အစရှိသည်တို့၏။ (အဓိဋ္ဌာနာ၊ တည်ရာသည်။) (ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) အဓိဋ္ဌာနာကာရေနံ၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပထဝီဓာတု၊ သည်။ သေသ ဓာတုနံ၊ ကြွင်းသော ဓာတ်တို့ကို၎င်း။ ဝါ၊ တို့အား၎င်း။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခုအစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ၊ စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိ

၁။ အဓိဋ္ဌာနာ ကာရေနံ ။ “အာဓာရာကာရေန၊ တည်ရာ၏ အဖြစ် ဟူသောအခြင်းအရာအားဖြင့်” ဟု အနုဋီကာဖွင့်၏။ အာဓာရာကာရ ဟူသည် ထိုပစ္စယပ္ပန်တရားတို့၏ အလွန်အကဲနှင့်တကွ ထိုပစ္စည်းတရား၌ ဆက်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်တည်း။ ယတော ဘူတာနိ အနိဒ္ဓိသိတဗုဋ္ဌာနာနိ ဝုစ္စန္တိ။ ယင်းကဲ့သို့ အာဓာရဟူသည် (တကယ်တည်နေရာ မဟုတ်ဘဲ) ဆက်စပ် သော ဖြစ်ခြင်းရှိမှုကို ဆိုလိုခြင်းကြောင့် မဟာဘုတ်တို့ကို မည်သည့် မဟာဘုတ် ပေါ်၌တည်၏ ဟုညွှန်ပြအပ်သော အရပ်မရှိကြဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဆိုလိုရင်း ကား “စက္ခုပသာဒ၌ စက္ခုဝိညာဉ်မှီ၏ ဟုဆိုရာ၌လည်း စက္ခုဝိညာဉ်က စက္ခု

၄၃၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သော ဓာတ်တို့ကို၎င်း။ ဝါ၊ တို့အား၎င်း။ ဥပကာရကာ၊ လျော်သောဂုဏ်
 ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ပဋ္ဌာဒယော၊ အရပ်ရေးဘို့ရာ ကားပေါင်
 အဝတ် အစရှိသည်တို့သည်။ စိတ္တကမ္မဿ၊ ဆန်းကြယ်စွာ ပြုလုပ်အပ်သော
 ပန်းချီဆေးရေးရုပ်၏။ (နိဿယာ၊ မှီရာတို့သည်။) (ဟောန္တိ)ဝိယ၊ ကဲ့သို့။
 (တထာ၊ တူ။) နိဿယာကာရေန၊ မှီရာ၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်။ ခန္ဓာဒယော၊ ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့သည်။ တံတံနိဿယာနံ၊
 ထိုထိုမှီရာရှိကုန်သော။ ခန္ဓာဒီနံ၊ ခန္ဓာအစရှိသောတရားတို့ကို။ ဝါ၊ တို့အား။
 (ဥပကာရကာ၊ ကုန်၏။)

တဒဓိနဝုတ္တိတာယ အတ္တနော ဖလေန နိဿိဒဘာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။
 ယံ ကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံအလုံးစုံသော။ ကာရဏံ အကြောင်းကို။

ပသာဒအပေါ်မှာ ပူးကပ်၍မှီနေသည်ဟု မဆိုလို။ စက္ခုပသာဒအရှိလျှင် စက္ခု
 ဝိညာဉ်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်ဘို့ရန် စက္ခုပသာဒက အားကြီး
 သော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ဟဒယဝတ္ထုကို မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့က မှီသည်ဟု ဆိုရာ၌
 လည်း ဤအဓိပ္ပာယ်ပင်တည်း။ မှန်၏- ပုံသဏ္ဌာန်မရှိသော နာမ်တရားတို့
 သည် မည်သည့်အရပ်၌ ဖြစ်ကြ၏ဟုဆိုဘို့ရာ အရပ်ဒေသလည်း မရှိကြသော
 ကြောင့် တည်ရာဝတ္ထုရုပ်တို့နှင့် ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ရခြင်းမှတစ်ပါး အခြားသော
 တည်ရာဒေသ မရှိနိုင်ပါ။ [န ဟိ ယထာဝုတ္တံ၊ တဒဓိနဝုတ္တိယာ ဝိသေသံ
 မုဉ္ဇိဘူ၊ အညော စက္ခာဒီသု အဒေသကာနံ အရူပဓမ္မာနံ၊ (မည်သည့်အရပ်၌
 ဖြစ်၏ဟုဆိုဘို့ရာ အရပ်ဒေသ မရှိကုန်သော နာမ်တရားတို့၏။) အဓိဋ္ဌာနာ
 ကာရော သမ္ဘဝတိ၊-အနု။]

ဥပမာ “ဆရာသမား အရှင်သခင် အမိအဖတို့ကို မှီခိုရသဖြင့် တပည့်
 မင်းစားယောက်ျား သား သမီးများ ကြီးပွားကြသည်” ဟုဆိုရာ၌ ဆရာ
 သမား စသူတို့၏ အထောက်အပံ့ အရှိန်အဝါ ဩဝါဒကြောင့် တပည့် စသူတို့
 ကြီးပွားရသည်ကိုပင် ဆရာသမား စသူတို့ကို မှီသည်ဟု ဆိုရသကဲ့သို့တည်း။
 [တံ နိဿယတာ စဿ ဧကဒေသေန အလ္လိယနဝသေန နံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ (ကသ္မာ)
 အရူပဘာဝတော၊ အထခေါ ဂုရုရာဇာဒီသု သိဿရာဇပုရိသာဒီနံဝိယ တပုဋ္ဌိ
 ဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ၊-ဓာတုဝိဘင်း အနုဋီကာ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်။]

၁။ ယံ ကိဉ္စိ။ ပေ။ နိဗ္ဗာဓရေတိ။ “တဒဓိနဝုတ္တိတာယ အတ္တနော ဖလေန
 နိဿိဒဘာ” ဟူသော စကားကို ကောက်ချက်ချလျှင် ဆိုင်ရာအကျိုးတရား၏

နိဿယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ၊ ဧ။ တတ္ထ၊ ထိုအလုံးစုံသော အကြောင်းတို့တွင်။ ယော၊ အကြင်အကြောင်းသည်။ ဘုသော၊ အားကြီး ဧ။ သောတိ၊ အားကြီးသော အကြောင်းကို။ ဥပနိဿယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) နိဒ္ဒါရေတိ၊ ထုတ်ပြန်။ (အကြောင်း ဟူသမျှတို့တွင် အားကြီးသော အကြောင်းကိုမှ ဥပနိဿယ ခေါ်သည်ဟု ခွဲခြား၍ ထုတ်ပြန်သည်)။

ပကတောတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ပ-ကာရော၊ ပ-အက္ခရာသည်။ ဥပသက္ခေါ၊ တည်း။ သော၊ ထို ပ-ဥပသဘာရသည်။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော အကြောင်းပစ္စည်းတရား၏။ ဖလဿ၊ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားကို။ ဥပ္ပါဒနေ၊ ဖြစ်စေခြင်း၌။ သဒတ္ထဘာဝေန၊ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ သုဠ၊ ကောင်းစွာ။ ကတတံ၊ ပြုအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကို။ ဒီပေတိ၊ ဧ။ စ၊ ဆက်။ တထာ၊ ထိုမိမိ၏အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (တနည်း) တထာ၊ ထိုဖြစ်စေခြင်း မှီဝဲခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကတံ၊ ပြုအပ်သောပစ္စည်းတရားသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သန္တာနေ၊ သန္တာန်၌။ ဝါ၊ ခန္ဓာအစဉ်၌။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အတ္တနောသန္တာနေတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ စ၊ ဆက်။ ကရဏံ၊ ကရဏဟူသည်။ (ပကတံ၌ ကတု အရ ကရဏ ဟူသည်။) နိပ္ပါဒနံ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်း၎င်း၊ ဥပသေဝနံစ၊ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်၌ မှီဝဲခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒုဝိဓံ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒသေတံ၊ ငှာ။ နိပ္ပါဒိတောဝါတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကား ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

[နိပ္ပါဒိတ ဥပသေဝိတ ၂-မျိုးရှိသော်လည်း မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေ ပုံမှန် ထင်ရှားသောကြောင့် မထင်ရှားသော ဥပသေဝိတကိုသာ ခွဲပြလို၍

မိအပ်သော အကြောင်းဟူသမျှကို နိဿယခေါ်နိုင်သည်ဟု ဆိုလို၏။ ထို နိဿယမည်သော အကြောင်းဟူသမျှတို့တွင် “ယော ဘုသော၊ တံ ဥပနိဿ ယော” ပါဌ်ဖြင့် “အားကြီးသော အကြောင်းကိုမှ ဥပနိဿယ ခေါ်နိုင်၏” ဟု နိဿယ သာမညမှ ဥပနိဿယကို ခွဲခြား၍ ထုတ်ပြန်သည်။ တတ္ထာတိ နိဒ္ဒါ ရုဏေ ဘုမ္မိ၊ - အနု။]

တတ္ထ စသည်မိန့်။] တတ္ထ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်တောဝါ အစရှိသော စကားရပ်၌။ ဥပသေဝိတောဝါတိ တေတန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ကာယအလ္လိယာပနဝသေန၊ ကိုယ်၌ဗြဟ္မစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပဘောဂူပသေဝန၊ အသုံးအဆောင်၏ အဖြစ်ဖြင့် မှီဝဲခြင်းကို၎င်း။ ဝိဇာနနာဒိဝသေန၊ သိခြင်းအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ [အာဒိဖြင့် သဉ္ဇာနန အနုဘဝန အဘိသင်္ခရဏတို့ကို ယူပါ။] အာရမဏူပသေဝနဉ္စ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့်မှီဝဲခြင်းကို၎င်း။ ဒဿေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ [ဥတုဘောဇန စသည်တို့သည် ကာယအလ္လိယာပနသေဝနတည်း။ ပုဂ္ဂလစသည်တို့ကား ဝိဇာနန၏အစွမ်းဖြင့် အာရမဏူပသေဝနတည်း။] တေန၊ ထိုသို့သဘောရှိသော အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပသေဝိတ နှစ်ပါး၏ ပကတမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အာရမဏူပသေဝ နေန၊ မှန်းမြော်၍ အာရုံပြုခြင်းဟူသော မှီဝဲခြင်းအားဖြင့်။ ယထာပဋ္ဌိသေဝိတာနံ၊ အကြင်အကြင်မှီဝဲအပ်ပြီးကုန်သော။ အနာဂတာနုမ္မိ၊ အနာဂတ်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ (ပိဖြင့် အတိတ်ပစ္စုပ္ပန်တို့ကိုပေါင်း) စက္ခုသမ္ပဒါဒိနံ၊ စက္ခုပသာဒ၏ ပြည့်စုံခြင်းအစရှိသည်တို့၏။ ပကတူပနိဿယတာ၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ [နောက်နောက်ဘဝ၌ စက္ခုပသာဒ စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံအောင် ယခုဘဝမှာ ဆီမီးလှူခြင်းစသော ဒါနကိုပြုရာ၌ အနာဂတ် စက္ခုပသာဒသည် ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်၏။]

ပစ္ဆာဇာတေန၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဝါ၊ ကင်းသည် ရှိသော်။ သန္တာနာဝိစ္ဆေဒ ဟေတုဘာဝံ၊ ရုပ်အစဉ်၏ မပြတ်စဲခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်သို့။ အဂစ္ဆန္တာနံ၊ မရောက်ကုန်သေးသော။ ဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရားတို့ကို။ ဝါ၊ တို့အား။ ယေ၊ အကြင် စိတ် စေတသိက်တရားတို့သည်။ ပစ္ဆာဇာတာကာရေန၊ နောက်၌ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဥပကာရကတ၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုစိတ်စေတသိက်တရားတို့၏။ (ဥပကာရကတာ၌စပ်) ဝိပ္ပယုတ္တာကာရာဒိဟိ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအစရှိသောသတ္တိတို့မှ။ သိဝိဇ္ဇာ၊ ထူးသော။ သာ ဥပကာရကတာ၊ ထိုလျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို

ပြုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ပစ္စာဇာတပစ္စယတာ၊ ပစ္စာဇာတ ပစ္စည်း၏အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ နိဿယာ ရမဏာကာရာဒိဟိ၊ နိဿယ၏အဖြစ်၊ အာရမဏ၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်း အရာအစရှိသော သတ္တိတို့မှ။ ဝိသိဋ္ဌာ၊ သော။ ပုရေဇာတဘာဝေန၊ ပုရေ ဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်နှင့်။ ဝိနာ၊ ဤ။ ဝါ၊ သော်။ ဥပကာရကဘာဝံ၊ သို့။ အဂစ္ဆန္တာနံ၊ ကုန်သော။ ဝတ္ထာရမဏာနံ၊ ၆-ပါးသောဝတ္ထု ပစ္စုပ္ပန်နိဗ္ဗန္တရုပ် ဟူသော အာရုံတို့၏။ ပုရေဇာတဘာဝေန၊ ရှေး၌ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ဥပကာရကဘာ၊ သည်။ ပုရေဇာတပစ္စယတာ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပစ္စယုဒ္ဒေသ၌။ ပစ္စယာနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယန္တရာ ကာရဝိသိဋ္ဌာ၊ ပစ္စည်းတပါး၏ အခြင်းအရာဟူသောသတ္တိမှ ထူးခြားသော။ ဥပကာရကဘာ၊ ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ၏။

၁။ ယထာ။ ပေ။ ပစ္စာဇာတပစ္စယတာ။ ။ ပစ္စာဇာတပစ္စည်း၏ သဘော ကို “နောက်မှဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်တို့က ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နှင့်သောရုပ် အပေါင်းအား ကျေးဇူးပြုသည်”ဟု အကြမ်းအားဖြင့် သိနှင့်ပါ။ ထိုပစ္စာ ဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပစ္စာဇာတဝိပွယုတ္တပစ္စည်းလည်း ပါ၏။ ပစ္စာ ဇာတတ္တိ၊ ပစ္စာဇာတ အဝိဂတတို့လည်း ပါ၏။ ထိုဝိပွယုတ္တ အတ္တိ အဝိဂတတို့၏ သတ္တိမှ ထူးခြားသော သတ္တိသည် ပစ္စာဇာတပစ္စယသတ္တိ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာ၌လည်း ပုရေဇာတနိဿယ၌ နိဿယသတ္တိ၊ အာရမဏပုရေဇာတ၌ အာရမဏသတ္တိတို့နှင့် မတူဘဲ ပုရေဇာတ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော သတ္တိကို “ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိ”ဟု ဆိုရသည်။

အနုဋ္ဌိကာ-ဥဘယေသု၊ (ပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတဟူသော နှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့၌။) ဥဘယေသံ ပစ္စယာကာရာနံ လက္ခဏတော သင်္ကရာဘာဝံ (ဝိပွယုတ္တ အတ္တိ အဝိဂတတို့နှင့် တရားကိုယ် အားဖြင့် တူနေသော်လည်း သဘောလက္ခဏာ ဟူသောသတ္တိအားဖြင့် ရောယှက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကို။) ဒဿေတုံ ဝိပွယုတ္တာကာရာဒိဟိ ဝိသိဋ္ဌာ နိဿယာရမဏာကာရာဒိဟိ ဝိသိဋ္ဌာတိစ ဝုတ္တံ။

ဝိဇ္ဇာပေါတကသရီရာနံ အာဟာရာသာစေတနာဝိယာတိဇေတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရဝသေန၊ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရနှင့် စပ်သဖြင့်။ ပဝတ္တမာနေဟိ၊ ကုန်သော။ အရူပဓမ္မေဟိ၊ စိတ်စေတသိက် ဟူသော နာမ်တရားတို့သည်။ ရူပကာယဿ၊ ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဌိသ္မိရောက် သော ရုပ်အပေါင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ဥပထမ္ဘိတဘာဝံ၊ ထောက်ပံ့အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒသေတိ၊ တေနေဝ၊ ထိုသို့ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ၏ အစွမ်း ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ [တေနေဝါတိ စေတနာ ဟာရဝသေန ဥပကာရကတ္တာဝေ၊-အနု။] အာဟာရာသာဝိယာတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ၍။ စေတနာဂဟဏံ၊ စေတနာသဒ္ဓါကို ယူခြင်းကို။ (သင်္ဂဟ ကာရော) ကရောတိ။

ကုသလာဒိဘာဝေန၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဒိသဿ၊ တူသော။ ပယောဂေန၊ လုံ့လပယောဂဖြင့်။ ကရဏီ

၁။ မနော။ပေ။ပဝတ္တမာနေဟိ။ ။စေတနာကို ပဓာနနည်း အားဖြင့် ပြသော်သည်း စေတနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် နာမ်တရား တို့ကပါ ထိုရူပကာယကို ထောက်ပံ့နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြ၏။ [မနောသဉ္ဇေ တနာဟာရဝသေန ပဝတ္တမာနေဟိတိ ဣမိနာ စေတနာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ နမ္ပိ တဒနုဂုဏံ၊ (ထိုစေတနာအားလျော်သောဂုဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍။) အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နေသု ပဝတ္တိမာဟ၊-အနု။]

၂။ ကုသလာဒိ။ပေ။သဒိသဿ။ ။ကုသလာဒိ၌ အာဒိဖြင့် အကုသိုလ် အဗျာကတတို့ကို ယူပါ။ “ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို အဖန်ဖန်ပြုနိုင် ဖြစ်စေနိုင်”ဟု ဆိုသော်လည်း မိမိနှင့်ကုသိုလ်ချင်း အကုသိုလ်ချင်း အဗျာကတချင်း တူမှသာ အဖန်ဖန်ပြုနိုင် ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဤစကားဖြင့် “ဇာတ်ချင်းမတူသောတရားကို အဖန်ဖန် မပြုနိုင် မဖြစ်စေနိုင်”ဟု ကန့်သည်။

၃။ ပယောဂေန ကရဏီယဿ။ ။ဝိပါက်တရားတို့သည် ရှေးကံကြောင့် ဖြစ်ကြရ၏။ ဝိပါက် ဖြစ်အောင် တစုံတခု ပယောဂဖြင့် ပြုလုပ်၍ဖြစ်။ ထို့ကြောင့် ဤပယောဂေန ကရဏီယဿ ပါဌ်ဖြင့် ဘဝင်စသော ဝိပါက် တရားတို့ကို နှစ်စေသည်။ [ပယောဂေန ကရဏီယဿာတိ ဇေတေန ဘဝင်ိ ဒယော နိဝတ္ထေတိ၊-မဓု။ ဘဝင်ိ၌ အာဒိဖြင့် အခြားဝိပါက်တို့ကိုယူပါ။]

ယဿ၊ ပြုထိုက်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ကရဏံ၊ ပြုခြင်းသည်။ ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်။ အာသေဝနဋ္ဌော၊ အာသေဝန၏ သဘောမည်၏။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှတနည်းကား။ အတ္တသဒိသဿ၊ ပစ္စည်းဟူသောမိမိနှင့်တူသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို။ အတ္တသဒိသသဘာဝတာ ပါဒနံ၊ မိမိနှင့်တူသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်စေခြင်းဟူသော။

အနုဋ္ဌိကာ။ ။အနုဋ္ဌိကား “ပယောဂေန ကရဏိယဿာတိ ဇေတနံ၊ ဤ ပါဌ်ဖြင့်။ ဘိန္ဒုဇာတိကံ၊ ပြားသော ဇာတ်ရှိသောတရားကို။ တဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ အားရှိအောင်။ ပယောဂေန ကာတံ န သက္ကာ။ တံ၊ ထိုဘိန္ဒုဇာတိက တရားကို။ နိဝတ္ထေတိ” ဟု ဆို၏။

၁။ ပုနပ္ပုနံကရဏံ ပဝတ္တနံ။ ။အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ရာအခါ၌ နောက် နောက်ဇောကို ရှေးရှေးဇောက အားရှိအောင် ပြုခြင်းဟူသော အာသေဝန သဘောသည် ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် “ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ ပဝတ္တနံ” ဟုဆို သည်။ အာသေဝနပစ္စယသတ္တိကား ဇောတပါးလျှင် တကြိမ်သာ ဖြစ်နိုင် သည်။ [အနုကဝါရံ ပဝတ္တိယာ အာသေဝနဋ္ဌဿ ပါကဋ္ဌဘာဝေါတိ ကတွာ ဝုတ္တံ ပုနပ္ပုနံ ကရဏန္တိ၊ ကေသ ပန ပစ္စယဓမ္မဿ ကေဝါရဓမ္မေ ပဝတ္တိ၊ အနု။]

၂။ အတ္တသဒိသဿ။ ပေ။ ဝါသနံ ဝါ။ ။ဤ နည်းကား အဋ္ဌကထာမှ တနည်းဖွင့်သော ဋီကာဆရာ၏ စကားတည်း။ ဤဝါကျ၌ အနုဋ္ဌိကာ အဖွင့် အတိုင်း “အတ္တသဒိသဿ အတ္တသဒိသသဘာဝတာပါဒနံ ဝါသနံ ဝါ” ဟု ပါဌ်မှန်ရှိပါစေ။ ရှေးနိဿယ၌လည်း အနုဋ္ဌိကာ အဖွင့်အတိုင်းပင် ပါဌ်ရှိသည်။

၂။ အတ္တသဒိသဿ။ ။အတ္တသဒိသဟူသည် ရှေးနည်း၌ကဲ့သို့ ကုသလာဒိ ဘာဝအားဖြင့် သဒိသဖြစ်ရုံမျှမဟုတ်။ “အရူပဓမ္မသာရမဏတာ သုက္ကကဏှာဒိ ဘာဝေဟိ အတ္တနာ သဒိသဿ” ဟု အနုဖွင့်သည့်အတိုင်း နာမ်တရားချင်း လည်းတူ၊ သာရမဏချင်းလည်းတူ၊ သုက္ကတရားချင်း၊ ကဏှတရားချင်းလည်း တူသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ယူပါ။ ဤအတ္တသဒိသဿသည် ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏ ဝိသေသနတည်း။ [ဣဒံ ပစ္စယုပ္ပန္နဝိသေသနံ၊-အနု။]

၃။ အတ္တသဒိသသဘာဝတာပါဒနံ။ ။ဤဝိသေသနသည် ပစ္စည်းတရား ၏ ဝိသေသနတည်း။ [ဣဒံ ပန ပစ္စယဘာဝ ဝိသေသနံ၊-အနု။] “မိမိနှင့် တူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုရောက်စေခြင်း” ဟုရာ၌ ဇာတ်ချင်းမတူမှသာ ဝိသဒိသဟုဆိုလိုသည်။ ဘုံချင်းမတူသော်လည်း ကာမာ

၄၃၆

ပိဋကနိပါတ်သီလနိကာယ

ဝါသနံ၊ ထုံသကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းသည်။ (အာသေဝနဋ္ဌော၊ ဇာ၊) ဂန္ဓာဒီသု၊ ပုရိမာပုရိမာဘိယောဂေါဝိယာတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဠိ၌။ ပုရိမာပုရိမာ၊ ရှေး၌ဖြစ် ရှေး၌ဖြစ်သော။ အာသေဝနာဝိယ၊ ထုံမှမ်းခြင်းကဲ့သို့။ (ဥပကာရကော၊ သည်။ ဟောတိ။) ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်၊ ဒုတိယဝိကပ် အလိုတည်း။

စိတ္တပ္ပယောဂေါ၊ စိတ်၏ပယောဂဗျာပါရ ဟူသည်။ စိတ္တကိရိယာ၊ စိတ်၏ထူးခြားသော အမှုအရာတည်း။ အာယူဟနံ၊ အားထုတ်ခြင်းတည်း။

ဝစရဖြစ်သော ပရိကံ ဥပသာ အနုလုံ ဂေါတြဘူတေတို့တွင် ဂေါတြဘူတေသည် မဟဂ္ဂုတ်ချာန်တေ၊ လောကုတ္တရာမဂ်တေတို့အား အာသေဝနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်သာ။

၁။ ဝါသနံ။ “ဝါသံ ဂါဟာပနံ” ဟု အနုပုဋ္ဌိ၏။ သို့သော် ရှေးရှေးတေက နောက်နောက်တေအားအားရှိအောင် တကယ်ထုံစေနိုင်သည်မဟုတ်။ ထုံစေသကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းကို “ထုံစေခြင်း” ဟုဆိုထားသည်။ [ဣဓ ပန ဝါသနံ ဝိယာတိ ဝါသနံ၊ ဘာဝနန္တိ အတ္ထော၊-အနု။]

၂။ ဂန္ဓာဒီသု။ပေ။အဓိပ္ပာယ်။ ။အဋ္ဌကထာ၌ပြ အပ်သော ဥပမာကိုလည်း ဤဝါသနတ္ထအတွက် “ပုရိမာ ပုရိမာဘိယောဂေါဝိယ”၌ “ပုရိမာ ပုရိမာ အာသေဝနာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ပါ။ဟူလို။ ဤသို့ အဓိပ္ပာယ်ယူသော အခါ ဥပမာမတ္တမဟုတ်။ ဥဒါဟရုဏ်သုတ်ရာသည်းနောက်သည်ဟု အနုဋီကာဆို၏။ “ဂန္ဓာဒီသုပုရိမာပုရိမာ အာသေဝနာ” ဟုဆိုသော်လည်း သုတ္တန်နည်းအားဖြင့်သာ အာသေဝနဖြစ်နိုင်သည်။ အဘိဓမ္မာ နည်း အားဖြင့်ကား မဖြစ်နိုင်ပါ။ [ဂန္ဓာဒီသုတိ ဂန္ဓသိပ္ပာဒီသု၊ ဝိသယေ စေတံ ဘုမ္မံ၊ နနိဒ္ဒါရဏေ၊ တေန ဂန္ဓသိပ္ပာဒီဝိသယာ ပုရိမသိဒ္ဓါ၊ အဗ္ဗယနာဒိကိရိယာ ဂန္ဓာဒီသု ပုရိမာ ပုရိမာဘိ ဝုတ္တာ။ သာ ပန အာသေဝနာကာရာ ဣဓ ဥဒါဟရဏဘာဝေန အဓိပ္ပေတာဘိ အာဟ ပုရိမာ ပုရိမာ အာသေဝနာဝိယာတိ အဓိပ္ပာယ်၊ အနု။]

၃။ စိတ္တပ္ပယောဂေါစေတနာ။ ။အတ္တနောဝိယ သမ္ပယုတ္တံ မှုနိစ္စ ကိစ္စသမိကာ စေတနာ (မိမိ၏ကိစ္စကို ပြီးစေသကဲ့သို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏လည်း ကိစ္စကိုပြီးစေတတ်သော စေတနာကို။) စိတ္တဿ ဗျာပါရဘာဝေန လက္ခိယတိ၊ (စိတ်၏ ဗျာပါရအဖြစ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်၏။) ဣတိ အာဟ စိတ္တပ္ပယောဂေါ ခစတနာတိ၊-အနု။]

၀၂။ အားထုတ်ကြောင်း စေတနာတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ ဥပမာ ဆောင် ထင်အောင်ပြအံ။ ကာယဝစီပယောဂေါ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ထူးခြားသော အမှုအရာ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော ထူးခြားသော အမှုအရာဟူသည်။ ဝိညတ္တိ၊ ကာယဝိညတ် စစိဝိညတ်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ စိတ္တပ္ပယောဂေါ၊ စိတ်၏ပယောဂဗျာပါရ ဟူသည်။ စေတနာ၊ သည်။ (ဟောတိ။) သာ၊ ထိုစေတနာသည်။ (ဥပကာရိကာ ဌိဝေ) တာယ၊ ထိုစေတနာ၏။ (တာ ပစ္စည်း ဌိစပ်) ဥပ္ပန္န ကိရိယတာ ဝိသိဇ္ဇေ၊ ဖြစ်သော အမှုအရာရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထူးခြားသော။ သန္တာနေ၊ ခန္ဓာအစဉ်၌။ သေသပစ္စယသမာဂမေ၊ ကံမ္မကြွင်းသော ကာလ ဂတိ ဥပဓိ ပယောဂဟူသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ပဝတ္တမာနာနံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ကုန်သော။ ဝိပါကကဋတ္တာ ရူပါနမ္ပိ၊ ဝိပါက နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့ အားလည်း။ ဘေနေဝကိရိယဘာဝေန၊ ထို ထူးခြားသော အမှုအရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်ပင်။ ဥပကာရိကာ၊ လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုပြုတတ်သည်။ ဟောတိ။

ဟိ၊ မှန်။ တဿ ကိရိယဘာဝဿ၊ ထိုထူးခြားသော အမှုအရာ၏ အဖြစ်၏။ ပဝတ္တတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧဝံ၊ ထိုဝိပါက

၁။ သာ တာယ။ပေ။ ဝိသိဇ္ဇေ။ ။တာယကို ကိရိယတာဝယ် တာ ပစ္စည်းဌိစပ်။ “ထိုစေတနာ၏ ဖြစ်သော အမှုအရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထူးခြားသော ခန္ဓာအစဉ်၌”ဟူလို။ ဆက်ဦးအံ-ကုသိုလ်ဇောစေတနာဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ဇောစေတနာဖြစ်စေ၊ အကြင်ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ဖြစ်ပြု၍ချုပ်ရသည် ရှိသော် ပြီးပြီးပျောက်ပျောက် အနေအားဖြင့် ဘာမျှမကျန်အောင် ချုပ်သွား သည်မဟုတ်။ မိမိ၏ ထူးခြားသောသတ္တိကို ထိုခန္ဓာအစဉ်ဝယ် မြုပ်သွင်း၍သာ ချုပ်သွားသည်။

၂။ သေသပစ္စယသမာဂမေ ပဝတ္တမာနာနံ။ ။ကံမ္မကြွင်းသော ကာလ၊ ဂတိ၊ ဥပဓိ၊ ပယောဂဟူသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိလသော် ဖြစ်လတ္တံ့ ကုန်သော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာ (ကမ္မဇ) ရုပ်တို့ကိုလည်း။ ဘေနေဝ ကိရိယဘာဝေန၊ ဥပကာရိကာ ဟောတိ၊ ထိုစိတ္တပယောဂဟူသော အမှုအရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်ပင် ကျေးဇူးပြုသည်။

၄၃၈

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏။ ပဝတ္တိ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ အညထာ၊ အခြား
သော အကြောင်းကြောင့်။ (တေသံ၊ တို့၏။ ပဝတ္တိ၊ သည်။) န(ဟောတိ)၊
မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (နာနာက္ခဏိက
စေတနာ၏ကျေးဇူးပြုပုံမှတပါး သဟဇာတစေတနာ၏ကျေးဇူးပြုပုံကား။)
(သာ၊ ထိုစေတနာသည်။) သဟဇာတာနံ၊ တကွဖြစ်သော တရားတို့အား။

အနုဋီကာ။ ။ယသ္မိံ ဟိ သန္တာနေ ကုသုလကုသလစေတနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
တတ္ထံ (ထိုခန္ဓာအစဉ်၌။) ယထာဗလံ တာဒိသံ ဝိသေသာဓနံ ကတူာ
နိရုဇ္ဈတိ။ စွမ်းအားရှိသလောက် နောင်အခါ အကျိုးပေးနိုင်လောက်သော
သတ္တိထူးကို မြှုပ်နှံ၍ချုပ်၏။ ယတော တတ္ထေဝ အဝသေသပစ္စယသမဝါယေ
တဿ ဖလဘူတာနိ ဝိပါကကဋတ္တာရူပါနိ နိဗ္ဗတ္တိသန္တိ။ ယင်းသို့ မိမိ၏
သတ္တိထူးကို မြှုပ်နှံ၍ချုပ်သွားခြင်းကြောင့် ထိုခန္ဓာအစဉ်၌ပင် ကြွင်းသော
ကာလ ဂတိစသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိလသော် ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ
ကဋတ္တာ ရုပ်တို့သည် ဖြစ်ကြလိမ့်မည်။ တေနာဟ သေသပစ္စယ ။ပေ။
န အညထာတိ။

သန္တာနေဒိ ကမ္မနာမ၊ န နိရုဇ္ဈတိ သဗ္ဗသော။
သဝိသေသံ နိဇေတူာဟိ၊ သမယမ္ပိ ဝိပဇ္ဇိတုံ။

သန္တာနေ၊ ဘာဖန်ခါ သံသရာဝယ် ခန္ဓာကိုယ်တုံး တသန္တာန်လုံး၌။ ဣဒံ
ကမ္မနာမ၊ ကောင်းကောင်း ဆိုးဆိုး အမျိုးမျိုးဖန် ကံဟုခေါ်ရိုး ဤစေတနာ
တမျိုးသည်။ နိရုဇ္ဈမာနံ၊ ဥပါဒ် ဌိ ဘင် အစဉ်စေ့ရောက် ချုပ်ပျောက်ရသည်
ရှိသော်။ သဗ္ဗသော၊ ကြွင်းမဲ့ညံ့ အရှိန်ကုန်အောင် လုံးစုံခပင်း မချန်ချင်းဘဲ။
နနိရုဇ္ဈတိ ပြီးပြီးပျောက်ပျောက် အနေရောက်အောင် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍
အချင်းနှီး မဖြစ်ချေ။ သမယမ္ပိ၊ ဆိုင်ရာအကြောင်း စုပေါင်းသင့်စုံ အခွင့်ကြုံ
သောအခါ၌။ ဝိပဇ္ဇိတုံ၊ မိမိကိန်းစံ ကိုယ်သန္တာန်ဝယ် ထိုက်တန်သမှု အကျိုး
ပြုခြင်းငှာ။ သဝိသေသံ၊ မိမိတက်တာ မပျက်သာအောင် ထက်စွာကျစ်လစ်
သတ္တိနှစ်ကို။ နိဇေတူာဟိ၊ မကင်းအမှန် အရင်းခံဘို့ သွင်းနှံမြုပ်သား၍သာ
လျှင်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဥပါဒ် ဌိ ဘင် အစဉ်စေ့ရောက် ကင်းပျောက်ချုပ်ငြိမ်း
ရုပ်သိမ်းရလေတော့ သတည်း။

ကာလောပဓိပယောဂါနံ၊ ဂတိယာစ ယထာရဟံ။
သမ္ပတ္တိဉ္စ ဝိပတ္တိံ စ၊ ကမ္မဗာဂမ္ပ ပစ္စတိ။

[ဤ ဂါထာကား အဘိဓမ္မာဝတင်္ဂရ အဋ္ဌကထာ၌လာသော ဂါထာတည်း။]

တေန၊ ထိုစိတ်၏ထူးခြားသော အမှုအရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ [တေနာတိ စိတ္တ ကိရိယဘာဝေန၊-အနု။] ဥပကာရိကာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ(တ္ထေ)၊ ဤသဟဇာတကမ္မပစ္စည်း၌။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ အထူးတလယ် ဆိုဘွယ်သည်။ ကိံ၊ အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း။ ဣတိ၊ ကောင်းတရပ် အပြီးသတ်တည်း။

နိရုဿာဟသန္တဘာဝေနာတိတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ သဉ္ဇဿာ ဟေဟိ၊ အားထုတ်မှုဗျာပါရနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မေဟိ၊ အကျိုးပေးခြင်း သဘောရှိသော တရားဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာကုသလေ ဟိ၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့နှင့် သာရမဏာဒိဘာဝေန၊ သာရမဏာအစရှိသည် တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ သဒိသဝိပါကဘာဝံ၊ တူသောဝိပါက၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထိုဝိပါက၏အဖြစ်သည်။ (သန္တဘာဝေါဟောတိ၌စပ်)

၁။ ကိံ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ ။ “အသဟဇာတာနံမိ ဘာဝိနံ ဥပကာရိကာ စေတနာ (သဟဇာတမဟုတ်ဘဲ အနာဂတ်ကျမှ ဖြစ်ရမည့် ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာ ရုပ်တို့ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်သော စေတနာသည်) သဟဇာတာနံ ဥပကာရိကာတိ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊ သဟဇာတဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်၏” ဟု အထူးပြောစရာပင် မရှိတော့၊ သာ၍ ကျေးဇူးပြုနိုင်စရာရှိသည် ဟုလို။ ဤဝါကျသည် ချွေဝါကျကို ထောက်၍ ပက္ခန္ဓရဟု ဆိုရသော်လည်း သမ္ဘာဝနာ ဝါကျလည်း ဖြစ်သင့်သည်သာ။

၂။ သာရမဏာဒိဘာဝေန။ ။ အာဒိဖြင့် အရူပဓမ္မစိတ္တစေတသိက ဖဿ စသော ဘုဒ္ဓါရုံများကို သူတို့ရန် အနုဋ္ဌိကာနှင့်၏။ ထိုအခွင့်အရ “သာရမဏာဒိ ဘာဝေန” ၏နောက်၌ “သဒိသဝိပါကဘာဝံ၊ ဝိသဒိသဝိပါကဘာဝံ” ဟုပါဠိ နှစ်ဟေ့ရှိရာတွင် ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် သာရမဏာစသည်ချင်းတူသော နာမ် ဝိပါကကိုသာ ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “သဒိသဝိပါကဘာဝံ” ပါဠိသာ အမှန်ဟုမှတ်ပါ။ [သဒိသဝိပါကဘာဝံ ဒဿေတိ ယထာဝုတ္တဉ္ဇဿာဟမတ္တ ရဟိတသန္တဘာဝဿ (နိရုဿာဟသန္တဘာဝကို “ဉ္ဇဿာဟမတ္တရဟိတသန္တ ဘာဝဿ” ဟု စကားသုံးသည်။) ဝိပက္ခဘာဝမာပန္နေသု အရူပဓမ္မေသုဝေ လဗ္ဘနုတော၊-အနု။] အရူပဓမ္မေသုဝေ၌ ဝေ ဖြင့် ရုပ်တရားတို့၌ မရအပ် ဟုကန့်။

၃။ သော ဟိ။ ပေ။ သန္တဘာဝေါ။ ။ သောတိ ဝိပါကဘာဝေါ၊ ဝိပါ ကာနံ ပယောဂေန အသာဓေတဗ္ဗတာယာတိ ဆန္ဒဝတော ကိံ နာမ နသိဇ္ဈတိ

ဝိပါကာနံ၊ ဝိပါက်ဘူ၏။ (သိဒ္ဓိဘောဉ္ဇစပ်) ပယောဂေန၊ စန္ဒဝတော
 ကိံနာမ န သိဇ္ဈတိ အစရှိသော စိတ္တာဘိသင်္ခါရပယောဂဖြင့်။ အသာဓေ
 တဗ္ဗတာယ၊ ပြီးစေထိုက်သောတရား မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ပယောဂေနာ၊ ဉာဏ်ဝီရိယ သဘိစ္စသော ပယောဂဖြင့်သော်၎င်း။ အည
 ထာဝါ၊ တပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်သော်၎င်း။ (လုံ့လပယောဂဓနိတံ
 သော်၎င်း။) သေသပစ္စယေသု၊ ပယောဂမှကြွင်းသော ကာလဂတိဥပမိ
 ဟူသော အကြောင်းတို့သည်။ သိဒ္ဓေသု၊ ပြီးစီးကုန်လေသော်။ ကမ္မဿ၊ ၏။
 ဝါ၊ ကို။ ကဋ္ဌတ္တာယေဝ၊ ပြုအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ သိဒ္ဓိတော၊ ပြီးစီးခဲ့
 ခြင်းကြောင့်။ နိရုဿာဟော၊ အကျိုးပေးဘို့ရန် အားထုတ်မှု၏ မရှိခြင်း
 ဟူသော။ သန္တဘာဝေါ၊ ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ် ဟူသော သဘောသည်။
 ဟောတိ၊ ၏။ ကိလေသဝူပသမသန္တဘာဝေါ၊ ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းခြင်း
 ဟူသော သန္တ၏အဖြစ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။

တိအာဒိနာ စိတ္တာဘိသင်္ခါရပယောဂေန (စိတ်ကိုပြုစီမံတတ်သော ပယောဂ
 ဖြင့်) ယထာကုသလာကုသလာ နိဗ္ဗုဒ္ဓိယန္တိ၊ ဧဝံ ဝိပါကာနံ ပယောဂေန
 အနိဗ္ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗတ္တာ၊-အနု။

၁။ ပယောဂေန အညထာဝါ။ ။ ဤ၌ “ပယောဂ” ဟူသည် ကံက
 အကျိုးပေးခြင်း၏ မူလအကြောင်း ဖြစ်သော ဉာဏ် သတိဝီရိယဟူသော
 ပယောဂတည်း။ (ပယောဂသမ္ပတ္တိ၊ ပယောဂဝိပတ္တိဟူသော စကား၌ပါသော
 ပယောဂ ဟူလို) [ပယောဂေနာတိ ကမ္မဗလပ္ပတ္တိဟေတုဘူတေန ပုရိမပယော
 ဂေန၊ အကျိုးမရမီ ရှေးအဘို့၌ဖြစ်သော ပယောဂကြောင့်သော်၎င်း။] ထိုသို့
 ပယောဂမကုရဘဲ သူ့အလိုအလျောက် အကျိုးပေးခြင်းကို “အညထာ”ဟု
 ဆိုသည်။ [အညထာတိ ပယောဂေန ဝိနာ၊-အနု။]

၂။ သေသပစ္စယေသု သိဒ္ဓေသု။ ။ သေသပစ္စယေသုတိ ကမ္မဿ ဝိပါ
 ကုပ္ပုဒေန သဟကာရီကာရဏေသု (အတူတကွ အကျိုးကို ပြုလေ့ရှိသော
 ပယောဂမှ တပါးသော ကာလဂတိဥပမိ ဟူသော အကြောင်းတို့သည်)
 သိဒ္ဓေသု၊ (ပြီးစီးကုန်လေသော်။) (ထိုအကြောင်းများ ပြီးစီးလျှင် ပယောဂ
 ပါသည်ဖြစ်စေ၊ မပါသည်ဖြစ်စေ) ကမ္မဿ ကဋ္ဌတ္တာယေဝ (ကံကို ပြုအပ်
 ပြီးသောကြောင့်ပင်) သိဒ္ဓိတော (အကျိုး၏ ပြီးစီးနိုင်ခြင်းကြောင့်) [ဤ
 စကားဖြင့် နိရုဿာဟဖြစ်ပုံကို ပြသည်။] နိရုဿာဟော သန္တဘာဝေါ ဟောတိ

တထာ သန္တသဘာဝဘောယော” ၊ ထိုအခြင်း အရာအားဖြင့် ငြိမ်သက်သော သဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ ဘဝဂ်ဒယော၊ ဝိပါကိစိတ်ဖြစ်သော ဘဝင်အစရှိသည်တို့ကို။ ဒုဝိညေယျာ၊ ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ပဉ္စဒ္ဒါရေပိ၊ ခွဲလည်း။ ဇဝနပ္ပဝတ္တိယာ၊ ဇော၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပင်။ ရူပါဒိနံ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဂဟိတတာ၊ ယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ အဘိနိပါတသမ္ပုဋ္ဌိန္နသန္တိရဏမတ္တာ၊ အာရုံသို့ရှေ့ရှုကျခြင်းဟူသော ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်၊ သမ္ပုဋ္ဌိစွန်းသန္တိရဏမျှဖြစ်ကုန်သော။ ဝိပါကာ၊ ဝိပါကတို့ကို။ ဒုဝိညေယျာယော၊ ခဲယဉ်းစွာသိအပ်ကုန်သည်သာ။ (ဖြစ်မှန်းပင် မသိအောင် ငြိမ်သက်သည်ဟူလို။) နိရုဿာဟသန္တဘာဝါယာတိ၊ ကား။ နိရုဿာဟသန္တဘာဝတ္တာယ၊ လုံ့လ ဗျာပါရမရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်

၏ ဗျဟိရေကအနက်ကို ပြလို၍ “န ကိလေသဝူပသမသန္တဘာဝေါ” ဟုဆိုသည်။ အကျိုးပေးတို့ရန် အားထုတ်မှု ဗျာပါရမရှိသောကြောင့် သန္တဖြစ်၏။ ဝျာနံ သမာပတ်တို့ကဲ့သို့ ကိလေသာအပူငြိမ်းသောကြောင့် သန္တဖြစ်သည် မဟုတ်ဟူလို။

၁။ တထာသန္တသဘာဝဘောယော။ ။ “ဝိပါကိစိတ်တို့၏ ဤ သန္တအဖြစ်ကိုလည်း အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ခက်ခက် ခဲခဲ တွေးတောမှန်းဆနေဘွယ်မလို။ ဝိပါကိစိတ်များ၏ ဖြစ်ပုံကို ငြင်းခမ်းကြည်လျှင် ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်ထင်ရှားနိုင်ပါသည်” ဟုပြလို၍ “တထာသန္တသဘာဝဘောယော” စသည်ကို မိန့်သည်။ အိပ်ပျော်နေသောအခါ ဘဝင်ကိစ္စတပ်သော ဝိပါကိစိတ်ဖြစ်နေပါသော်လည်း ဖြစ်မှန်းပင် မသိရလောက်အောင် ငြိမ်သက်၏။ ပဉ္စဒ္ဒါရေပိတိယျား၌ ဇောမဖြစ်ဘဲ စက္ခုဝိညာဉ်စသော ဝိပါကိအစဉ်ချည်းသာ ဖြစ်နေလျှင် ရူပါရုံစသည်ကိုယူနိုင်ပုံကိုပင် မသိနိုင်။

၂။ နိရုဿာဟသန္တဘာဝါယ။ ။ “အားထုတ်မှု ဗျာပါရမရှိသော ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ ကျေးဇူးပြု၏” ဟုဆိုသဖြင့် ဝိပါကိမဟုတ်သော စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဒရုပ်တို့၏လည်း ဝိပါကိအားလျော်အောင် နိရုဿာဟသန္တ ဖြစ်ကြရသည်-ဟု ပြသည်။ မှန်၏- ရုပ်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်နေပုံကို အထင်အရှားမသိရလောက်အောင် ဝိပါကိကဲ့သို့ နိရုဿာဟသန္တသဘောရှိကြသည်သာ။

အကျိုးငှာ။ (ဥပကာရကော ဓမ္မသန္တတံ) ခေတနံ၊ ဤနိရုဿာဟသန္တဘာဝါယ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ တပစ္စယဝတံ၊ ထိုဝိပါကပစ္စည်း ရှိကုန်သော။ အဝိပါကာနမ္ပိ၊ ဝိပါကံ မဟုတ်သော ရုပ်ဘုရားတို့၏လည်း။ ဝိပါကာနုရူပံ၊ ဝိပါကံအားလျော်သော။ ပဝတ္ထိံ၊ ဖြစ်ရခြင်းကို။ ဒသေတိ။

အာဟာရာနံ၊ ပစ္စည်းဖြစ် ထိုက်သော အာဟာရတို့၏။ ဇနကတ္ထေ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ သတိပိသေင်္ဂလည်း။ ဥပတ္တမ္မကတ္တံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ထောက်ပံ့တတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ ပဓာနကိစ္စံ၊ ပြဋ္ဌာန်းသောကိစ္စတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပါရူပါနံ ဥပတ္တမ္မကတ္တနာဘိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟာ။ ဟိ၊ ချဲ့။ အရူပီနံ၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ အာဟာရာနံ၊ တို့၏၎င်း။ အာဟာရဇရူပသမုဋ္ဌာပကရူပါဟာရဿ၊ အာဟာရဇရူပကို ဖြစ်စေတတ်သော ရုပ်အာဟာရ၏၎င်း။ ဇနကတ္ထေ၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိသေင်္ဂလည်း။ ဥပတ္တမ္မကတ္တံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ရှိ၏။ [ဤစကားဖြင့် ဇနကသတ္တိရှိသော နေရာတိုင်း၌ ဥပတ္တမ္မကသတ္တိ ရှိသည်ဟု မှတ်ပါ။] စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပပတ္တမ္မကရူပါဟာရဿ၊ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်ကို ထောက်ပံ့တတ်သော ရုပ်အာဟာရ၏။ (ဇနကတ္ထေ၊ သည်။) အသတိပိ၊

၁။ ဥပထမ္မကတ္တံဟိ။ ။ “ရူပါရူပါနံ ဥပထမ္မကတ္တနံ” ကို အကျယ်ပြုလို၍ “ဥပထမ္မကတ္တံ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဥပထမ္မကတ္တံ ပဓာနတိုင်ခအောင် အကျယ်စကားတည်း။ သတိပိ ဇနကတ္ထေ၌ အပိ ဖြင့် နောက်ဝါကျ၌လာသော အသတိပိ ကို ပေါင်း။ “သတိပိ ဇနကတ္ထေ အရူပီနံ အာဟာရာနံ” အရ နာမ်အာဟာရတို့၏၎င်း။ “အာဟာရဇရူပသမုဋ္ဌာပက ရူပါဟာရဿ” အရ အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ရုပ်အာဟာရ၏၎င်း၊ ဇနကသတ္တိရှိပါသော်လည်း ဥပထမ္မကသတ္တိရှိသည်သာ။ ဘာကြောင့် ဥပထမ္မကသတ္တိရှိသည်ဟု ဆိုသနည်း- ဖြစ်ပြီးနောက် ၌ အခိုက်၌လည်း နာမ်အာဟာရ၊ ရုပ်အာဟာရတို့က ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို ကျေးဇူးပြုနေသောကြောင့် “ဥပထမ္မကသတ္တိရှိသည်” ဟု ဆိုသည်။ [ဥပ္ပါဒတော ပရမ္ပိ နေသံ ပစ္စယဘာဝတော၊-အနု။]

၂။ အသတိပိ။ ပေ။ ရူပါဟာရဿ။ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့ကိုထောက်ပံ့တတ်သော ရုပ်အာဟာရ၏ ဇနကသတ္တိ မရှိပါသော်လည်း ဥပထမ္မက သတ္တိ

သော်လည်း။ (ဥပတ္တမ္မကတ္တံ ဟောတိ။) ပုံန၊ ကား။ အာဟာရနံ၊ တို့၏။ ဥပတ္တမ္မကတ္တံ၊ သည်။ အသတိ၊ မရှိလသော်။ (မရှိလျှင်) ဇနကတ္တံ၊ သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပတ္တမ္မကတ္တံ၊ သည်။ ပဓာနံ၊ ပဓာနတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဇနယမာနောပိ၊ ဇနကသတ္တိဖြင့် ဖြစ်စေပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ဇနကသတ္တိ ဖြင့် ဖြစ်စေသည်လည်းဖြစ်သော။ အာဟာရော၊ သည်။ အဝိဇ္ဇေဒဝသေန၊ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပတ္တမ္မယမာနောယေဝ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား တို့ကို ထောက်ပံ့လျက်သာ။ ဇနတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပတ္တမ္မနဘာ ဝေါ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ထောက်ပံ့တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောသတ္တိ သည်။ အာဟာရဘာဝေါ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ကား ရှိသည်သာ။ [“စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့ကို ထောက်ပံ့” ဟုရာ၌ သြဇာသည် မိမိကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကိုဖြစ်စေတော်၊ မိမိသြဇာမှတစ်ပါး အခြားသြဇာ ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကို ထောက်ပံ့တတ်၏။ ထို့ကြောင့် “စတုသမုဋ္ဌာနိက ရူပပထမ္မက” ဟု ဆိုသည်။ မိမိတည်းဟူသော သြဇာကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်၌ ဇနကသတ္တိရှိကြောင်းကိုကား ရှေ့ဝါကျ၌ ပြခဲ့ပြီ။

၁။ အသတိပန ပေ။ နတ္ထိ။ ။ ရုပ်အာဟာရတို့၏ ဥပသမ္ဘကသတ္တိမရှိ သော်ကား ဇနကသတ္တိသက်သက်လည်း မရှိနိုင်။ ပြုအပ်ခဲ့သော ကောင်းသုံးရပ်၌ ဇနကသတ္တိရှိလျှင် ဥပသမ္ဘကသတ္တိလည်း ရှိ၏။ ဇနကသတ္တိ မရှိသော်လည်း ဥပသမ္ဘကသတ္တိကား ရှိ၏။ ဥပသမ္ဘကသတ္တိ မရှိလျှင်ကား ဇနကသတ္တိလည်း မရှိနိုင်တော့။ ဤသုံးချက်ကိုထောက်လျှင် ဥပသမ္ဘကသတ္တိသည် သာ၍ နယ် ကျယ်၍ကား ပဓာနဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသဖြင့် ဥပသမ္ဘကတ္တံ ပဓာနံ”ဟု ဆိုသည်။

၂။ ဇနယမာနောပိဟိ ပေ။ ဇနတိ။ ။ ရုပ် အာဟာရဖြစ်စေ၊ နာမ် အာဟာရဖြစ်စေ မိမိဆိုင်ရာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဇနကသတ္တိဖြင့် ဖြစ်စေပါ သော်လည်း အသက်မပြတ်အောင် ဖြစ်စေခြင်းကြောင့် ထောက်ပံ့သော အားဖြင့်သာ ဖြစ်စေရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထောက်ပံ့တတ်သည်၏ အဖြစ် ကို အာဟာရသတ္တိ ဟုဆိုသည်။ [ဣဒါနိ ဇနကတ္တမ္ပိ အာဟာရနံ (အာဟာရ တို့၏ ဇနကသတ္တိ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်လည်း) ဥပသမ္ဘနဝသေနဝ ဟောတိ (ထောက်ပံ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ဖြစ်၏) ဣတိ ဒသေဇ္ဇော ဇနယ မာနောပိ ဟိတိအာဒိမာဟ၊ အဝိဇ္ဇေဒဝသေနာတိ သန္တတိယာ (အစဉ်ကို) ဗုဒ္ဓနဝသေန (ဆက်စပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်)၊ အနု။

၄၄၄

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

အဓိပတိယဌေနာတိဇ္ဇေ' ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အဓိပတိပစ္စယဓမ္မာနံ၊ အဓိပတိပစ္စည်းတပ်ကုန်သော ဆန္ဒစသောတရားတို့၏။ (ဂရုဘာဝေါ၌စပ်) ပဝတ္တိနိဝါရကေ'၊ မိမိ၏ အဓိပတိဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်ကုန်သော အခြားသော ဝီရိယစသော အဓိပတိပစ္စည်းတရားတို့ကို။ အဘိဘဝိတွာ၊ လွှမ်းမိုး၍။ ပဝတ္တနေန၊ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဂရုဘာဝေါ၊ အလေးဂရုပြုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အဓိပတိယဌော၊ အဓိပတိ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်။ (ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ အဓိပတိပစ္စယဓမ္မာနံ၊ ပဝတ္တိနိဝါရကေ၊ အဘိဘဝိတွာ၊ ပဝတ္တနေန၊ ဂရုဘာဝေါ၊ အဓိပတိယဌော၊ သည်။) န(ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ အထခေါ'၊ အဟုတ်ကား။ ဒဿနာဒိကိစ္စေသု၊

၁။ အဓိပတိယဌေနာတိဇ္ဇေ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “အဓိပတိယဌေန ဥပကာချကာ” ဟုဆိုသောကြောင့် အဓိပတိပစ္စည်းတုန်းက အဓိပတိနှင့် ဤဣန္ဒြိယတို့ သဘောတူလေသလား ဟု ယုံမှားဘွယ် ရှိရကား “အဓိပတိယဌေနာတိဇ္ဇေ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုဝါကျ၌ “ပဝတ္တိနိဝါရကေ အဘိဘဝိတွာ” ဟူသည် ဆန္ဒအဓိပတိစသော အဓိပတိ ပစ္စည်းတရားတို့သည် မိမိ၏ အဓိပတိပစ္စည်းအဖြစ်ကို တားမြစ်နိုင်သော တရားတို့ကို လွှမ်းမိုးရသေး၏။ ဥပမာ-မဟာကုသိုလ် ပဌမစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တ ဝီရိယ ၄-ပါးလုံး ယှဉ်လျက်၏။ ဆန္ဒသည် အဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်သောအခါ မိမိ၏ အဓိပတိအဖြစ်ကို တားမြစ်နိုင်သော ဝီရိယ စိတ္တ ဝီရိယတို့ကို လွှမ်းမိုးရသေး၏။ ထိုသို့ လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ပစ္စယပွန်တရားတို့ကို အလေးဂရုပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုမှ အဓိပတိ၏ အဖြစ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဣန္ဒြိယကား ထိုကဲ့သို့ အဓိပတိယဌမဟုတ်ပါဟူလို။

၂။ ပဝတ္တိနိဝါရကေ။ ပေ။ ပဝတ္တနေန။ ။ ပဝတ္တိနိဝါရကေတိ အတ္တနော အဓိပတိပစ္စယ ပဝတ္တိယာ နိဝါရကေ အညေ အဓိပတိပစ္စယဓမ္မေ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တနေနာတိ ပုရိမာဘိသင်္ခါရသိဒ္ဓန္တေန (“ဆန္ဒရှိလျှင် အဘယ်အကျိုးသည် မပြီးစီးဘဲရှိအံ့နည်း” စသော ရှေးအဘို့၌ မိမိစိတ်ကို ပြုစီမံခြင်းအားဖြင့်ပြီးသော) ဓောရေယျဘာဝေန၊ (ဝန်ကိုဆောင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။) အဘိဘုယျ ပဝတ္တိယာ ဂရုဘာဝေါတိ ဇေဋ္ဌကဘာဝေါ၊-အနံ။

၃။ အထခေါ။ ပေ။ ဝတ္တနိယတာ။ ။ ရှေ့ဗျတ်ရေကဝါကျမှ အဓိပတိယဌောပုဒ်ကို လိုက်စေ၍ အနက်ပေးရသည်။ ဤ အနွယ်ဝါကျ၌ ဣန္ဒြေ

မြင်ခြင်းအစရှိသောကိစ္စတို့၌။ ဝါ၊ တို့ကြောင့်။ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ၊ စက္ခု
ဝိညာဏ်အစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၎င်း။ (ဣတိဉ္စိ) ဇီဝနေ၊ စောင့်
ရှောက်ခြင်းကိစ္စ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဇီဝန္တဟိ၊ အတူတကွ အသက်ရှင်နေကုန်
သော တရားတို့၎င်း။ သုခိတာဒိဘာဝေသု၊ သုခိတအစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရား
တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုခဝေဒနာအစရှိသည်တို့၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကြောင့်
၎င်း။ [ရွေးနိယုယ၌ သုခိတာဒိဘာဝေသုဟု ဗဟုဝင်ရှိသည်။] သုခိတာဒိဟိ၊
လွန်စွာဖြစ်သော သုခရှိကုန်သော တရားအစရှိသည် တို့၎င်း။ အဓိမောက္ခ
ပဂ္ဂဟုပဋ္ဌာနာဝိက္ခေပဇာနနေသု၊ အာရုံကိုဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ စိတ်ကို ချီးမြှောက်
ခြင်း၊ အာရုံ၌ကပ်၍တည်ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း အပြားအားဖြင့်သိခြင်းကိစ္စတို့
၌၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကြောင့်၎င်း။ အနညာတညဿာမိတိ၊ မသိအပ်သေးသော
သစ္စာလေးပါးတရားကိုသိအံ့ဟူ၍။ (သိခအာင်ကြိုးစားအံ့ဟူ၍) ပဝတ္တိယံ၊
စိတ်ဖြစ်ခြင်း၌၎င်း။ ဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။ အာဇာနနေ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်
သိအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားကို မလွန်မူ၍ သိခြင်း၌၎င်း။ ဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။
(အညိန္ဒြေကိုပြသည်။) အညာတာဝိဘာဝေဝ၊ သိပြီးသောတရားတို့၏ ဖြစ်
ကြောင်းဖြစ်ရာ အညာတာဝိန္ဒြေ၌၎င်း။ ဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။ သဒ္ဓါဒိသဟဇာ
တေဟိ၊ သဒ္ဓါအစရှိသော တကွဖြစ်ဖက်တရားတို့၎င်း။ ဣတိဇေ၊ သို့။ တံတံ
ကိစ္စေသု၊ ထိုထိုဒဿနအစရှိသောကိစ္စတို့၌။ ဝါ၊ တို့ကြောင့်။ ကွာဒိပစ္စယေဟိ၊
စက္ခုအစရှိသော ပစ္စည်းရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ (အနုဝတ္တနီယ၌
ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့်စပ်) စက္ခာဒိနံ၊ စက္ခုပသာဒအစရှိသောပစ္စည်းတရားတို့၏။
(တာ ပစ္စည်း၌စပ်) [အာဒိဖြင့် သောတာပဿာဒစသည်၊ ဇီဝိတ၊ သုခဝေဒနာ
စသည်၊ သဒ္ဓါစသည်တို့ကိုယူပါ။ စက္ခာဒိနန္တိစက္ခာဒိဇီဝိတသုခါဒိသဒ္ဓါဒိနံ၊

၂၀ ကို သဘောတူရာခွဲ၍ အဓိပ္ပာယ် ပြထားသည်။ ထိုသို့ ပြထားပုံကို-
၁-ဒဿနာဒိကိစ္စေသု (အာဒိဖြင့် သဝန ဃာယန သာယန ဖုဿနကိစ္စတို့ကို
ယူပါ။) ၂-ဇီဝနေ (ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဆိုလိုသည်။) ၃-သုခိတာဒိဘာဝေသု
(အာဒိဖြင့် ဒုက္ခိတ၊ သောမနဿိတ၊ ဒေါမနဿိတ၊ ဥပေက္ခိတတို့ကိုယူပါ။)
၄-အဓိမောက္ခ။ ပေ။ ပဇာနနေသု၊ (သဒ္ဓါန္တေစသော ဣန္ဒြေငါးပါးကို ပြထား
သည်။) အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေ၊ အညာတာဝိန္ဒြေတို့ကို ပြသည်။
ဤဝါကျ၌ ကြွင်းသောအဓိပ္ပာယ်များကို နိဿယအတိုင်း သိလေ့ကပ်ပြီ။

အနု။] အနုဝတ္တနိယတာ၊ အစဉ်တစိုက် လိုက်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။
 (အဓိပတိယဌော၊ အဓိပတိ၏အဖြစ်ဟူသောသဘောသည်။ (ဟောတိ။) ဟိ၊
 ထင်ရှားအောင်ပြအံ့။ တေသု ကိစ္စေသု၊ ထိုဒဿနအစရှိသော ကိစ္စတို့၌။
 စက္ခာဒိနံ၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့၏။ (ဣဿရိယံ၊ ပဝတ္တိ
 တို့၌စပ်) ဣဿရိယံ၊ အစိုးရကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ တပ္ပစ္စယာနံ၊ ထိုစက္ခု
 ပသာဒအစရှိသော အကြောင်းပစ္စည်းရှိကုန်သောစက္ခုဝိညာဏ်အစရှိသော
 အကျိုးပစ္စည်းပုဒ်တရားတို့၏။ တဒနုဝတ္တဒနန၊ ထိုစက္ခုပသာဒ အစရှိသော
 အကြောင်းပစ္စည်းသို့ အစဉ်တစိုက်လိုက်၍ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ တတ္ထ၊ ထို
 ဒဿနအစရှိသောကိစ္စ၌။ ပဝတ္တိစ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း။ (အဓိပတိယဌော
 ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဆက်။ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနံ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့၏။ (တ
 ပစ္စည်း၊ ဘာဝပုဒ်တို့၌စပ်) လိင်္ဂါဒိဟိ၊ လိင်္ဂ အစရှိသော အခြင်းအရာ
 တို့သည်။ ဝါ၊ လိင်္ဂ နိမိတ္တ ကုတ္တ အာကပ္ပဟူသော အခြင်းအရာတို့သည်။
 အနုဝတ္တနိယတာ၊ အစဉ်တစိုက် လိုက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ယဒိပိ
 အတ္ထိ၊ အကယ်၍ကား ရှိပါပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အစဉ်တစိုက်လိုက်အပ်ပါ

၁။ တေသုဟိ။ပေ။ပဝတ္တိ။ ။ဆိုအပ်ပြီးသောစကားကို အကျဉ်းချုပ်
 အားဖြင့် ထင်ရှားပြသော တပ္ပပါကဋီကရဏ ဝါကျတည်း။ “ဣဒံ ဝုတ္တံ
 ဟောတိ” ဝါကျမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ စာအုပ်တို့၌ “တေသုဒတေသု ဟိ” ဟု
 ရှိသော်လည်း အနုဋီကာ၌ “တေသု ကိစ္စေသုတိ ဒဿနာဒိကိစ္စေသု” ဟု ဖွင့်
 သောကြောင့် တေသု တပုဒ်သာ ရှိသင့်ပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌လည်း တေသု
 တပုဒ်သာရှိ၏။ [စက္ခာဒိနံ ဣဿရိယံ အဓိပတိယဌော၊ သာ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယတာ
 တိ အတ္ထော၊-အနု။]

၂။ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနံ ပန။ ။ ဣတ္ထိဘာဝ ပုရိသဘာဝရုပ်တို့၏ ဣန္ဒြိယ
 အမည်ကိုသာဟောခြင်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း အဖြစ်ကို ဟောတော်မမူအပ်ခြင်း၏
 အကြောင်းကိုပြလို၍ “ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနံ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ “ဣန္ဒြိယ
 တာ စ တေသံ ဝုတ္တံ၊ န တေသံ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေါ ဝုတ္တော” ကိုကြည့်၍ အနု
 သန္ဓေ တက်သည်။ ထိုစကားရပ်၌ “ယဒိပိ လိင်္ဂါဒိဟိ အနုဝတ္တနိယတာ အတ္ထိ”
 ဖြင့် ဣန္ဒြိယအမည်ရခြင်းကို ခွင့်ပြုရာရောက်၏။ “သာ ပန နပစ္စယဘာဝတော”
 ဖြင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်ကို ကန့်မြစ်သည်။

ကုန်သော်လည်း။ သာ၊ ထိုအစဉ်တစိုက် လိုက်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ ပစ္စယဘာဝတော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ဇီဝိတာဟာရာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ အာဟာရပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့သည်။ ယေသံ၊ အကြင် ပစ္စယပုန်တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့အား။ ပစ္စယာ၊ အကြောင်းတို့သည်။ ဝါ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တေသံ၊ ထိုပစ္စယပုန် တရားတို့ကို။ အနုပါလကဥပတ္တမ္မကာ၊ အစဉ်စောင့်ရှောက်တတ်၊ ထောက်ပံ့တတ်ကုန် သည်၎င်း။ (ဇီဝိတက စောင့်ရှောက်တတ်၊ အာဟာရတို့က ထောက်ပံ့ တတ်ကုန်သည်၎င်း။) အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယဘူတာစ၊ အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၎င်း။ ဟောန္တိယထာ၊ ကဲ့သို့။ [ဟောန္တိ။ န ဧဝံ ကိုထောက်၍ ဤဥပမာကို ဝိသဒိသူပမာ ဟုမှတ်ပါ။] ဧဝံ၊ တူ။ ဣတ္ထိပုရိသ ဘာဝါ၊ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ ပုရိသဘာဝရုပ်တို့သည်။ လိင်္ဂါဒိနံ၊ လိင်္ဂအစရှိသော အခြင်းအရာတို့ကို။ ဝါ၊ တို့အား။ ကေနစိပကာရေန၊ တစုံတခုသော အပြားအားဖြင့်။ (၂၄-ပစ္စည်းတွင် တစုံတခုသော ပစ္စယသတ္တိဟူသော အပြားအားဖြင့်။) ဥပကာရကာ၊ လျော်သောဂုဏ် ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန် သည်။ နဟောန္တိ။ [“စောင့်ရှောက်လည်း မစောင့်ရှောက်တတ်၊ ထောက်ပံ့ လည်း မထောက်ပံ့တတ်”ဟူလို။]

ပဲန၊ အနွယကား။ ကေဝလံ၊ ကျေးဇူးပြုခြင်းမဖက် သက်သက်၊ ယထာ သကေဟေဝ၊ အကြင်အကြင် မိမိဥစ္စာသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ ကံအစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်။ ပဝတ္တမာနာနံ၊ ကုန်သော။ လိင်္ဂါ ဒိနံ၊ လိင်္ဂအစရှိသော အခြင်းအရာတို့၏။ (ဘာဝေါ အပ္ပဝတ္တိတော တို့၌စပ်)

၁။ ယထာဟိ။ ပေ။ ဝုတ္တော။ ။ ဤစကားရပ်ကား ရွှေစကားကို အကျယ် ပြသော စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဟိ” သည် ပိတ္တာရလည်း သင့်၏။ ဥပမာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏလည်း သင့်၏။ “ဇီဝိတာဟာရာ” ဟူသော ကတ္တားသည် “ပစ္စယဘူတာ စ ဟောန္တိ” တိုင်အောင် လိုက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် စာအုပ်တို့၌ “တေ တေသံ” ဟုတေသဒ္ဒါ ပိုနေသည်။ ရှေးနိဿယ၌ လည်း မပါ။ ကြွင်းအဓိပ္ပါယ်ကို နိဿယအတိုင်း သိနိုင်လောက်ပြီ။ ဝိထိ သုံးချက်စု ဘာသာဋီကာ၌လည်း ပြထားပါသည်။

ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လသော်။ လူတ္တဘဒိဂ္ဂဟဏဿ၊
 လူတ္တိအစရှိသည်ဟုယူခြင်း၏။ ဝါ၊ လူတ္တိပုရိသဟု စိတ်ဖြင့်ယူခြင်း၏။ [လူတ္တိဂ္ဂ-
 ဟဏဿစာတိ လူတ္တိတိ စိတ္တပုဝတ္တိယာ၊-ဓမ္မသင်္ဂဏီ ရူပကဏ္ဍ အနုဋီကာ။]
 ပစ္စယဘာဝေါ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ အကြောင်း၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ လက်ခြေအစရှိသည်တို့၏ သေးသွယ်ခြင်း၊ မသေးသွယ်ခြင်းစသော
 အခြင်းအရာသည်။ ဟောတိ။ တတော၊ ထိုလူတ္တိ ပုရိသဟု ယူခြင်း၏
 အကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာမှ။ အညေန၊ အခြားသော။
 အာကာရေန၊ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ တံသဟိတသန္တာနေ၊ ထိုဘာဝရုပ်နှင့်
 တကွဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ်၌။ အပုဝတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ လိင်္ဂံ၊
 ဒီဟိ၊ တို့သည်။ ဧတသံ၊ ထိုဘာဝရုပ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့သို့။ အနုဝတ္တနိယဘာ၊
 အစဉ်တစိုက် လိုက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ လုန္နိယတာစ၊ လုန္နိယ၏
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လူတ္တိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေဟူသော အမည်ကို၎င်း။ ဝုစ္စတိ၊
 ဆိုအပ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ လိင်္ဂအစရှိသည်တို့၏ ဘာဝရုပ်သို့
 အစဉ်လိုက်အပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ ဘာဝရုပ်တို့၏ လုန္နိယ၏ အဖြစ်ကို
 ဆိုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဧတသံ၊ ထိုလူတ္တိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့၏။
 လုန္နိယပစ္စယဘာဝေါ၊ လုန္နိယပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တော၊ ဟောတော်
 မမူအပ်။

စက္ခာဒယော အရူပဓမ္မာနံယေဝါတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ သုခ
 ဒုက္ခန္တိယာနိပိ၊ သုခိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေတို့ကို။ စက္ခာဒိဂ္ဂဟဏေန၊ စက္ခာဒယော၌
 ပါသော စက္ခာဒိသဒ္ဓါဖြင့်။ ဂဟိဘာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗာနိ။

၁။ စက္ခာဒယော အရူပဓမ္မာနံယေဝ။ ။ [အဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌
 “စက္ခန္တိယာဒယော” ဟုရှိ၏။ ဤ၌လည်း “စက္ခန္တိယာဒယော” ဟုရှိလျှင်
 ကောင်း၏။] “စက္ခာဒိ” အရ၌ သုခိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေ တို့ကိုလည်း သွင်းယူရ၏။
 ဘာကြောင့်နည်း- စက္ခာဒိအရ သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ လူန္ဒြေတို့ကို
 ယူလျှင် ကာယကိုမိသော ကာယဝိညာဉ်၌ သုခ ဒုက္ခဝေဒနာတို့က ယှဉ်ရသည့်
 အပြင်၊ ကာယဝိညာဉ်ကဲ့သို့ ထိုဝေဒနာတို့ကလည်း ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်သည့်
 အတွက် နာမ်အားသာ ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့်တည်း။

လက္ခဏာရမဏပနိဇ္ဈာနဘူတာနံ၊ အနိစ္စတာ အစရှိသော လက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာ၊ ပံသဝီကသိုဏ်းအစရှိသော အာရုံကိုကပ်၍ စူးစူး စိုက်စိုက်ရှုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိတက္ကာဒိနံ၊ ဝိတက်အစရှိ သော ဈာန်တို့၏။ ဝိတက္ကနာဒိဝသေန၊ ကြံခြင်းအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း ဖြင့်။ ဝါ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အာရုံသို့ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း အစရှိသည်တို့ ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာရမဏံ၊ ကို။ ဥပဂန္ဓာ၊ ကပ်၍။ နိဇ္ဈာနံ၊ ပေက္ခနံ၊ ရှုခြင်း

ထိုသို့ယူရာ၌ သုခိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေတို့က ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်သာ စက္ခု အစရှိသည်တို့နှင့် တူသည်။ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသို့ ရောက်သောအခါ စက္ခု ပဿာဒ အစရှိသည်တို့က ပစ္စာဇာတပစ္စည်း မဖြစ်သော်လည်း သုခိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေတို့ကား ပစ္စာဇာတပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “သုခိန္ဒြိယ ဒုက္ခိန္ဒြိယာနိပိ စက္ခာဒိဂူဟဏေန ဂဟိတာနိတိ ဣဒံ ဣန္ဒြိယပစ္စယ မေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ပစ္စာဇာတာဒိဟိ ပန တာနိ ရူပဓမ္မာနမ္ပိ ပစ္စယာ ဟောန္တိယေဝ” ဟုဆိုသည်။

၁။ လက္ခဏာရမဏပနိဇ္ဈာနဘူတာနံ။ ။ အနိစ္စတာ ဒုက္ခတာ အနတ္တတာ လက္ခဏာကို ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိတက်စသည်တို့ကကပ်၍ စူးစူး စိုက်စိုက် ရှုတတ်ကြ၏။ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို ဂေါတြဘုမ္မင်ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိတက်စသည်တို့က ကပ်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုတတ်ကြ၏။ ပထဝီ ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို လောကီပထမဈာန် စသည်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝိတက် စသည်တို့က ကပ်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုတတ်ကြ၏။ [လက္ခဏာရမဏပနိဇ္ဈာန ဘူတာနန္တိ အနိစ္စတာဒိလက္ခဏာယ ပထဝီကသိဏာဒိ အာရမဏာယစ ဥပနိဇ္ဈာန ဝသေန ပဝတ္တာနံ၊ ဝိတက္ကာဒိနန္တိ ဝိတက္ကဝိစာရပိတိဝေဒနာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ၊ အနု။]

၂။ နိဇ္ဈာနံ။ ။ နိပုဗ္ဗ ဈေတဝတ်၏ “ငေက္ခဏ” အနက်ကို ယူ၍ နိဇ္ဈာန ကို ပေက္ခဏံ ဟု၎င်း။ [ပ-ပုဗ္ဗ ဣက္ခဏာတ် ယုပစ္စည်း အနုပ္ပ] ဈေတဝတ်၏စိန္တန အနက်ကို ယူ၍ နိဇ္ဈာနံ စိန္တနံ ဟု၎င်း ၂-မျိုးဖွင့်သည်။ ဤ အနက် ၂-မျိုးလုံးပင် ဥပနိဇ္ဈာယနပုဒ်၌ ရနိုင်သောကြောင့် “စိန္တနံ ဝါ” ဟု ရှိခြင်းသည် မကောင်း။ အနုဋီကာ၌လည်း “ဥပဂန္ဓာ နိဇ္ဈာနန္တိ ဥပနိကစ္စနိဇ္ဈာနံ ဈာနာရမဏာယ ဈာန စက္ခုနာ ဗျတ္တတရံ ဩလောကနံ၊ အတ္ထတော စိန္တနမေဝ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ ပေက္ခနံ စိန္တနဉာတိ” ဟု စ-ဖြင့် ရှိသည်။

၄၅၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သည်၎င်း။ (နိဇ္ဈာနံ) စိန္တနံစ၊ ကြံခြင်းသည်၎င်း။ ဝိတက္ကာဒီနံယေဝ၊ တို့၏သာ။ သာဓာရဏော၊ တူသော ဆောင်ခြင်းရှိသော။ ဝါ၊ ဆက်ဆံသော။ ဗျာပါရော၊ သည်။ (ဟုတွာ) ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌော၊ တည်း။ ဝါ၊ ကပ်၍ရှုခြင်း ကြံခြင်းသဘောတည်း။ ထပေတွာ သုခဒုက္ခဝေဒနာ ဒွယန္တိ (ဧတ္ထ)၊ ဤ။ သုခိန္ဒြိယဒုက္ခိန္ဒြိယဒွယံ၊ သုခိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေ နှစ်ပါးအပေါင်းကို။ ထပေတွာ၊ ၍။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

သဗ္ဗာနိပိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတွာ၊ ၍။ သတ္တဈာနင်္ဂါနီတိဝစနေန၊ ဟူသော စကားဖြင့်၊ အဈာနင်္ဂါနိ၊ ဈာနင်္ဂါနိမထိုက်ကုန်သော။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ၊ တို့ကို။ နိဝတ္တနံ၊ နစ်စေခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ၊ ပြီ။

၁။ သုခိန္ဒြိယ။ ပေ။ ဒွယံ။ ။ သုခ ဒုက္ခဝေဒနာဟု ဆိုရာ၌ အာရမဏာနုဘဝနည်းအားဖြင့်ခွဲလျှင် သုခသဟဂုတ် ၆၃-ခု၌ ယှဉ်သော သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်၊ ဒေါသမူဒွေး၌ ယှဉ်သော ဒုက္ခဝေဒနာကို ယူရ၏။ ဤ၌ကား ဣန္ဒြိယဘေဒအားဖြင့် ခွဲ၍ သုခသဟဂုတ်၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၌ရှိသော သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ ၂-ပါးကိုသာ ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “သုခိန္ဒြိယ ဒုက္ခိန္ဒြိယဒွယံ” ဟု ဣန္ဒြိယဘေဒနည်းအားဖြင့် ဖွင့်သည်။ ဤသို့ လိုအပ်သော ဝေဒနာ ၂-ပါးကိုသာ ယူရမည်ဖြစ်၍ “အဓိပ္ပာယ်ော” ဟုလည်း ဆိုသည်။

အမှာ၊ ။ ဤကဲ့သို့ ဖွင့်ရခြင်းသည် မူလဋီကာဆရာ၏ လက်ထက်ကတွေ့ရသော အဋ္ဌကထာပေစာ၌ “ဒွိပဉ္စဝိညာဏေသု ကာယိက” ဟူသော ပုဒ်မပါဘဲ “ထပေတွာ သုခဒုက္ခဝေဒနာ ဒွယံ” ဟုသာရှိသောပါဠိကို တွေ့ရသောကြောင့်တည်း။ “ထပေတွာ ဒွိပဉ္စဝိညာဏေသု ကာယိကသုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယံ” ဟုယခုစာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ ဤအတိုင်းဆိုလျှင် ဋီကာဆရာက “သုခိန္ဒြိယ ဒုက္ခိန္ဒြိယဒွယံ” ဟု ဖွင့်ဘယ်မလိုတော့။ ကာယိကသုခဒုက္ခ ဟုဆိုလျှင် သုခိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေ အမည်ရသော သုခ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီးဖြစ်သည်။

၂။ သဗ္ဗာနိပိ။ ပေ။ ကတံ။ ။ “သဗ္ဗာနိပိ” ဟု ဆိုတုန်းက ဥပေက္ခာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ တို့ပါဝင်နိုင်သော်လည်း “သတ္တဈာနင်္ဂါနိ” ဟုဆိုသောအခါ ဈာနင်္ဂါနိမထိုက်သော ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်၌ယှဉ်သော ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာတို့ကို တားမြစ်ပြီး ဖြစ်၏။

ဣတိ၊ ဒဠဗ္ဗံ။ (သတ္တဗျာနဂ်ါနီတိဝစနေန၊ ဖြင့်။ အဗျာနဂ်ါနံ၊ ကုန်သော။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ၊ တို့ကို။ နိဝတ္တနံ၊ ကို။) ယဒိ (ကတံ)၊ အကယ်၍ ပြုအပ်ပြီးဖြစ်အံ့။ ဧဝံ (သတိ)၊ သော်။ သတ္တဗျာနဂ်ါနီတိဝေတနေဝ၊ ဟူသော ဤစကားဖြင့်ပင်။ သိဒ္ဓေ၊ ဗျာနင်မထိုက်သော သုခဒုက္ခတို့ကို တားမြစ်ခြင်းကိုစွဲ ပြီးစီးပါလျက်။ ထပေတွာ သုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယန္တိ၊ ဟူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ နည်း။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာဘေဒေသု၊ ဝေဒနာအပြားတို့၌။ သုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယဿ၊ သုခဒုက္ခဝေဒနာ နှစ်ပါး အပေါင်း၏။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ် အားဖြင့်။ အဗျာနဂ်တ္တဒဿနတ္ထံ၊ ဗျာနင်မထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း အကျိုးငှာ။ ဝါ၊ ပြလိုခြင်းကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ (ကသ္မာ) သုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယဿ၊ ဧကန္တေန၊ အဗျာနဂ်တ္တဒဿနံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ သုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယဿ၊ ၏။ (ဝါ၊ ကို။) ဗျာနဂ်ဌာနေ၊ ဗျာနင်အရာ၌။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။) နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယဿ၊ ဧကန္တေန၊ အဗျာနဂ်တ္တဒဿနံ ဟောတိ။) ဝါ၊ တနည်း။ ဗျာနဂ်ဝေါဟာရေ၊ သုခဒုက္ခတို့၏ ဗျာနဂ် ဟူသော အခေါ်

၁။ ဗျာနဂ်ဌာနေ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ဝယ် “ကတမံ ပဉ္စဂံ ကံ ဗျာနံ ဟောတိ၊ ဝိတဒက္ကာ ဟောတိ၊ ဝိစာရော ဟောတိ၊ ပီတိ ဟောတိ၊ သုခံ ဟောတိ၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဟောတိ” ဟု ဗျာနဂ်အရာ၌ “သုခံ၊ ဟောတိ” ဟုထုတ်ပြတော်မူ၏။ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ စာအုပ်တို့ဝယ် ပေယျာလမြုပ်ထားသော်လည်း “ကတမံ စတုရဂံကံ ဗျာနံ ဟောတိ” နေရာဝယ် “ဒုက္ခံ ဟောတိ” ဟုရှိရမည်သာ။ ဤသို့ ဗျာနဂ် ဌာန၌ ညွှန်ပြတော်မူအပ်သောကြောင့် ဧကန် ဗျာနင်မဟုတ်ကြောင်းကို ပြရသည်။ မေးဘွယ်...ဗျာနင်မဟုတ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် ဗျာနဂ်အရာ၌ ပြရသနည်း ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား... သုခဒုက္ခ နာမည်ချင်းတူသောကြောင့် သဒ္ဓိသုပစာရအားဖြင့် ဗျာနဂ်ဟု ဟောတော်မူရသည်။ [ဗျာနဂ်ဝသေနာတိ ဣဒံ ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသု ဝိဇ္ဇမာနံ ဥပေက္ခာ သုခဒုက္ခေကဂ္ဂတာနံ ဗျာနဂ်ကတ္တာဣဓာပိ တံသဒ္ဓိသာနံ တဒုပစာရံ ကတ္တာ ဝုတ္တံ။- ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ အဗျာကတပဒ အဟေတုက ကုသလဝိပါက အဖွင့်။]

၄၅၂

ပိဋကမူလဒ္ဓိကာနိဿယ၊

အဝေင်္ဂီသည်။ သတိပိ၊ သော်လည်း။ (ပြအပ်ပြီးသော ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ တော်၌ ဈာန်ဟူသော အဝေင်္ဂီအဝေင်္ဂီရှိပါသော်လည်း။) ဝေဒနာတေဒ ဒ္ဓယဿ၊ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာအားဖြင့် ပြားသော ဝေဒနာနှစ်ပါး အပေါင်း၏။ ကေန္တေန၊ ဖြင့်။ ဈာန်ပစ္စယတ္တာ ဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ ဈာန် ပစ္စည်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ ဝါ၊ ပြလိုခြင်းကြောင့်။ (ထပေတွာ သုခဒုက္ခဝေဒနာဒ္ဓယန္တိ၊ ဟူ၍။ သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တံ။)

ပန၊ ဆက်။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ၊ တို့၏။ (ဘာဝေါ ဌ္ဇစပ်) ဈာန်ပစ္စယတ္တာဘာဝေါ၊ ဈာန်ပစ္စည်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ယဒိပိ အတ္ထိ၊ အကယ်၍လည်း ရှိပါပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဥပေက္ခာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ တို့၏ ဈာန်ပစ္စည်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ် ရှိပါသော်လည်း။ ဈာန်ပစ္စယ ဘာဝေါ၊ ဈာန်ပစ္စည်း၏အဖြစ်သည်။ နနတ္ထိ၊ မရှိမဟုတ်ရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗာနိပိ သတ္တဈာန်ဂါနီတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဥပေက္ခာ စိတ္တေကဂ္ဂတာနံ၊ တို့ကို။) ဂဟဏံ၊ ကို။ ကတံ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုသဗ္ဗာနိပိ သတ္တဈာန်ဂါနီ ဟူသောပါဌ်၌။ သဗ္ဗာနိပိတိ ဝစနံ၊ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ သဗ္ဗကုသလာဒိဘေဒသင်္ဂဏနတ္ထံ၊ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်အစရှိသော အပြား ရှိသော ဈာန်တို့ကိုသိမ်းယူခြင်း အကျိုးရှိသည်။ (ဟောတိ။) ပန၊

၁။ သတိပိဝါ။ ပေ။ ဒဿနတ္ထံ။ ၊ ဤနည်းကား “အဈာန်တ္ထဒဿနတ္ထံ” ဟူသောနည်းမှ တနည်းတည်း။ ရွှေ့နည်း၌ အစစ် အမှန်အားဖြင့် ဈာန် မဟုတ်ကြောင်းကိုပြ၏။ ဤနည်း၌ကား ဈာန်ဝေင်္ဂီဟာရ ရစေကာမူ ဈာန် ပစ္စည်း မဟုတ်ကြောင်းကိုပြသည်။

၂။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ ပန။ ။ ဝေဒနာဒ္ဓယကို ဈာန်ပစ္စည်းမဟုတ် သောကြောင့် “ထပေတွာ သုခဒုက္ခဝေဒနာဒ္ဓယ” ဟုဆိုလျှင် ဈာန်ပစ္စည်း မတပ်သော ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာတို့ကို မကြည့်ဘဲ အဘယ်ကြောင့် ယူရပါ သနည်း- ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ ပန။ ပေ။ ဂဟဏံ ကတံ” ဟုမိန့်သည်။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာတို့က ဒွိပဉ္စဝိညာဉ်၌ယှဉ်ခိုက် အချို့ကဈာန်ပစ္စည်း မဖြစ်ပါသော်လည်း အခြားစိတ်၌ ယှဉ်ခိုက်မှားမှု ဈာန် ပစ္စည်းမဖြစ်မဟုတ် ဖြစ်သည်သာ။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗာနိပိ သတ္တဈာန်ဂါနီ” ဟူသောပါဌ်၌ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာ တို့ကို ယူပါသည်။

ဗျတ်ရိုက်ကား။ သဗ္ဗစိတ္တပွါဒဂတသင်္ဂဏနတ္ထံ၊ အလုံးစုံသော စိတ္တပွါဒ၌ ဖြစ်သော ဈာန်တို့ကို သိမ်းယူခြင်းအကျိုးရှိသည်။ န(ဟောတိ)၊ မဟုတ်၊ လူတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗံ။ [သဗ္ဗာနိပိ ဟုဆိုသော်လည်း သာဝသေသသဗ္ဗ ဖြစ်သော ကြောင့် ဒေပဉ္စဝိညာဉ်၌ယှဉ်သော ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာတို့ကို မသိမ်း ယူနိုင် ဟုလို။]

ယတော တတောဝါတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ သမ္မာဝါ၊ ကောင်းသော သုဂတိလမ်း ဖြစ်သောလမ်းမှသော်၎င်း။ မိစ္ဆာဝါ၊ မှားသော ဒုဂ္ဂတိလမ်း၊ သံကိလေသ လမ်းမှသော်၎င်း။ (နိယျာနဋ္ဌေနဉ္စပိ) လူတိအတ္ထော။ ဧတေ ပန။ပေ။ နလဗ္ဗန္တိတိ လူဒံ ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ ဉ္စပိ) အဟေတုကစိတ္တေသုဝေ၊ တို့၌သာ၊ (ဈာနမဂ္ဂပစ္စယာ၊ တို့ကို။) န လဗ္ဗန္တိ။

၁။ သမ္မာဝါ မိစ္ဆာဝါ။ ။ဤအဖွင့်သည် “ယတော တတောဝါ” ၏ သဒ္ဓတ္ထအဖွင့်မဟုတ်။ အဓိပ္ပာယ်တူအဖွင့်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “ယတော တတောဝါတိ ဒုဂ္ဂတိတောဝါ သုဂတိတောဝါ သံကိလေသ တောဝါ ဝေါဒါနတောဝါ နိယျာနဋ္ဌော” ဟုဖွင့်၍ “သွာယံ (ထိုနိယျာနဋ္ဌ သည်) ယထာဏ္ဏမံ သမ္မာ မိစ္ဆာဝါ ဟောတိတိ အာဟ သမ္မာဝါ မိစ္ဆာဝါတိ အတ္ထော”တိဟု အဓိပ္ပာယ်တူဖွင့်သည်။

၂။ ဧတေ ပန။ပေ။ နလဗ္ဗန္တိတိ လူဒံ။ ။[လူဒံ ကို ဝုတ္တံ ဉ္စပိ] ဤ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသည် ယခု အဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ မရှိပါ။ ထိုသို့ မရှိသော ကြောင့် ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အဖွင့်များကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်နေရပါသည်။ ယခု အဋ္ဌကထာ စာအုပ်၌ရှိသော ပါဠိအတိုင်းသာဆိုလျှင် ထိုမျှလောက် ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်နေဘယ်မလိုပါ။ ထို့ကြောင့် ကျယ်ဝန်းစွာဖွင့်ပြီးနောက် အဋ္ဌကထာစာအုပ်၌ ယခုရှိနေသောပါဠိကို ထုတ်ပြ၍ “သောပုပါဌော သန္တရ တရော”ဟု ဆိုပါလိမ့်မည်။

၃။ အဟေတုက။ပေ။ဒဿနတ္ထံ။ ။“န သဟေတုကစိတ္တေန” ဟူသော နောက်ဝါကျကို ထောက်၍ ရှေ့ဝါကျ၌ “အဟေတုကစိတ္တေသုဝေ” ဟု အဝခေရဏရနိုင်၏။ ဤသို့ ရှေ့ပုဒ်၌ ဝေသဒ္ဓါယှဉ်စေ၍ အဓိပ္ပာယ်ယူသော အခါ “အဟိတ်စိတ်တို့၌သာ ဈာနပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းတို့ မရအပ်ကုန်”ဟု တားမြစ်၍ သဟိတ်စိတ်တို့၌ကား မရမဟုတ် ရအပ်ကုန်၏ဟုလည်း ခွင့်ပြုရာ ရောက်သည်။

၄၅၄

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ကုန်။ သဟေတုကစိတ္တေသု၊ တိဉ္စိ။ (န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဟေတုက စိတ္တေသု၊ တိဉ္စိ။ (ဈာန မဂ္ဂ ပစ္စယာနံ၊ တို့၏။) အလာဘာဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ မရမူ၏မရှိခြင်းကိုပြခြင်းအကျိုး ငှာ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ အဟေတုကစိတ္တေသု၊ တိဉ္စိ။ လာဘာဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ ရမူ၏ မရှိခြင်းကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။

ဣတိဇေဝံ၊ သို့။ အတ္ထေ၊ ကို။ ဂယုမာဓေန၊ ယူအပ်သော်။ အဟေတုက စိတ္တေသု၊ တိဉ္စိ။ ကတ္တစိ၊ အချို့စိတ်၌။ ကဿစိ၊ အချို့သောပစ္စည်းကို။ လာဘော၊ ကို။ န ဝါရိတော၊ မတားမြစ်အပ်။ ဣတိ ဧတ္တက မေဝ၊ ဤမျှလောက်သော အနက်ကိုသာ။ ဝိညာယေယျ၊ သိအပ်ရာ၏။ သဝိတက္ကာ

၁။ ဣတိ သဟေတုက။ ပေ။ ဒဿနတ္ထံ။ ။ [စိတ္တေသုတိမ္မ ဣတိကို ယူထားသည်။] ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့် ဧတေ ပန ဒွေပိ စသော စကားကို သဟိတ်စိတ်တို့၌ ဈာနမဂ္ဂပစ္စည်းတို့ မရမရှိ။ ရကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ ဆိုအပ်၏။ (“နလဗ္ဘန္တိဇေဝံ” ဟု မဆိုသောကြောင့်) သဟိတ်စိတ်တို့၌ ဈာနမဂ္ဂပစ္စည်း တပါးမျှ ရခြင်းမရှိဟု ပြခြင်းငှာ ဆိုအပ်သော စကား မဟုတ်ဟု သိသာပါသည်။

၂။ ဧဝံ အတ္ထေ ဂယုမာဓေန။ ။ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန ပဌမပဒါဝ ဓာရဏဝသေန (အဟေတုကစိတ္တေသုဇေဝ ဟု ပဌမပုဒ်၌ အဝဓာရဏ၏အစွမ်းဖြင့်) အတ္ထေ ဝိညာယမာဓေန၊-အနု။ [နောက်လာမည့်နည်း၌ကား “နလဗ္ဘန္တိဇေဝံ” ဟု နောက်ပုဒ်၌ အဝဓာရဏတည့်၍ အဓိပ္ပါယ်တမျိုးပြလိမ့်မည်။]

၃။ အဟေတုက။ ပေ။ ဝိညာယေယျ။ ။ ဤပြခဲ့သည့်အတိုင်း အနက်ကို ယူအပ်သော် အဟိတ်စိတ်တို့၌ ဈာနမဂ္ဂပစ္စည်းရခြင်းကို “နလဗ္ဘန္တိဇေဝံ” ဟု ဇေဝဖြင့် မဆိုသောကြောင့် ကတ္တစိ (အချို့သော အဟိတ်စိတ်၌) ကဿစိ (အချို့သော ဈာန၊ သို့မဟုတ် မဂ္ဂပစ္စည်းကို) လာဘော န ဝါရိတော (ရခြင်းကို မတားမြစ်အပ်) ဣတိ ဧတ္တကမေဝ ဝိညာယေယျ၊ ဤမျှလောက်ကိုသာ သိနိုင်စရာ ရှိသည်။ [မည်သည့်စိတ် မည်သည့်ပစ္စည်းဟု ဝိသေသန မပြုဘဲ “ကတ္တစိ ကဿစိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် မသေမချာသာ သိနိုင်စရာရှိသည် ဟူလို။]

ပစ္စယုဒ္ဓေသ အဖွင့်

၄၅၅

ဟေတုက စိတ္တေသု^၁၊ ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော အဟိတ်စိတ် ၈-ပါးတို့၌။
 ဈာနပစ္စယသေဝ၊ ကိုသာ။ အလာဘာဘာဝဒဿနံ၊ မရမရှိခြင်းကို
 ပြခြင်းကို။ (သင်္ခဟကာရေန) ကတံ၊ ပြီ။ ဣတံ၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို။ န
 (ဝိညာယေယျ)၊ မသိအပ်ရာ။ ဝါ၊ တနည်း။ ဣမသ္မိ^၂ ဝစနေ၊ ဧတေပန
 ။ပေ။ န လဗ္ဘန္တိ ဟူသော ဤစကားသည်။ အဟေတုကစိတ္တေသု^၃၊ တို့၌။
 လာဘာဘာဝဒဿနတ္ထေ၊ ဈာနမဂ္ဂပစ္စည်းတို့၏ ရမရှိ မရှိခြင်းကို ပြခြင်း
 ဟူသောအနက်ရှိသည်။ (သတိ) ပန၊ ဖြစ်သော်ကား။ သဝိတက္ကာဟေတုက
 စိတ္တေသု၊ တို့၌။ ဈာနပစ္စယသေဝ၊ ကို။ လာဘာဘာဝဝါ၊ ရမရှိ မရှိခြင်း
 သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။

၁။ န သဝိတက္ကာ။ပေ။ကတံ။ ။“တ္ထေကမေဝဝိညာယေယျ”၌ဧဝဖြင့်
 တားမြစ်အပ်သော အနက်ကိုပြလို၍ “န သဝိတက္ကာဟေတုကစိတ္တေသု” စသည်
 ကို မိန့်သည်။ “သဝိတက္ကာအဟိတ်စိတ် ၈-ပါးတို့၌ (ကတ္တစိ သရုပ်ကိုဖော်
 သည်။) ဈာနပစ္စည်းကိုသာ (ကဿစိ အရ သရုပ်ဖော်သည်။ ဧဝဖြင့် မဂ္ဂ
 ပစ္စည်းကိုကန့်) မရမရှိ ရသည်၏အဖြစ်ကို ပြမှုကို အဋ္ဌကထာဆရာ ပြုအပ်၏”
 ဟူ၍ မသိနိုင်ရာ။ [ရွှေဝါကျ၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သောကြောင့် “န”သဒ္ဒါနှင့်
 တွဲဘို့ရန် “ဝိညာယေယျ”ဟု ကြိယာထည့်ရသည်။ “ဒဿနတ္ထံ ကတံ”၌
 “ဒဿနံ ကတံ”ဟုရှိမှ ကောင်းမည်ထင်သည်။]

၂။ အဟေတုကစိတ္တေသု ဝါ။ ။“ဧတေ ပန ။ပေ။ နလဗ္ဘန္တိ” ဟူသော
 အဋ္ဌကထာဝါကျဝယ် “အဟေတုကစိတ္တေသု (ဧဝ)” ဟုရှေ့ပုဒ်၌ အဝဓာရဏ
 အနက်ယှဉ်စေရသော နည်းမှတစ်ပါး “နလဗ္ဘန္တိဧဝ” ဟု နောက်ပုဒ်၌ အဝဓာ
 ရဏ အနက် ယှဉ်စေရသော နည်းကိုပြလို၍ “အဟေတုကစိတ္တေသုဝါ”
 အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သည်။ “ဣမသ္မိ^၂ ဝစနေ” ဟူသည် စတည်းအပ်ခဲ့သော
 “ဧတေ ပန။ပေ။နလဗ္ဘန္တိ” ဟူသော ဝါကျတည်း။ ထိုဝါကျသည် “နလဗ္ဘန္တိ
 ဧဝ”ဟု နောက်ကိရိယာပုဒ်နောင် ဧဝ အနက်ထည့်၍ အဟိတ်စိတ်တို့၌ ဈာန
 မဂ္ဂပစ္စည်းမရခြင်းဟူသော အနက်ကိုပြသော သဒ္ဒါဖြစ်လျှင် “သဝိတက္ကာ
 အဟိတ်စိတ် ၈-ပါးတို့၌ ဈာနပစ္စည်းရခြင်းမရှိ”ဟု ဆိုရာရောက်၏။ အဘယ်
 ကြောင့်နည်း... “နလဗ္ဘန္တိဧဝ၊ အဟိတ်စိတ်တို့၌ ဈာနမဂ္ဂ ကေနမရအပ်ကုန်”
 ဟုဆိုသောကြောင့်တည်း။

၄၅၆

ပဋိပက္ခမူလဋီကာနိဿယ

တသ္မာ ၊ ထို့ကြောင့်။ ယေန အလာဘောန၊ အကြင် သဝိတက္ကအဟိတ်
 စိတ်တို့၌ ဈာနပစ္စည်းကို မရခြင်းကြောင့်။ ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိ
 တော်၌။ မနောဓာတုအာဒိနံ၊ (သဝိတက္ကအဟိတ်ဖြစ်သော) မနောဓာတ်
 အစရှိကုန်သောစိတ်တို့၏။ သင်္ဂဟသုညဘဝါရေသု၊ သင်္ဂဟဝါရသုညဘဝါရ
 တို့၌။ ဈာနံ၊ ဈာနပုဒ်ကို။ (ဘဂဝတာ) န ဥဒ္ဓုလံ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်။
 တံ အလာဘံ၊ ထိုမရခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဈာနပစ္စယဿာပိ၊ ကိုလည်း။
 အဟေတုကစိတ္တေသု၊ တို့၌။ ဧသ (ဧသော) အလာဘော၊ ဤမရခြင်းကို။
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဟိ ၊
 ဥပမာ ဆောင်တင်အောင်ပြအံ့။ သဟေတုကေသု၊ တို့၌။ ဝိတက္ကဒီနံ၊
 ဝိဘက်အစရှိသော ဈာနင်တို့၏။ သဟဇာတေ၊ တကွဖြစ်ဘက်တရားတို့ကို။
 သံကဓိက္ခာ၊ စုရုံး၍။ ဧကတ္တာတဘာဝကရဏံ၊ တူသောသဘောရှိကုန်သည်
 ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းဟူသော။ ဥပနိဇ္ဈာယန

၁။ တသ္မာ။ပေ။ဝုတ္တောတိ။ ။“ထိုသို့ အဟိတ်စိတ်အားလုံး၌ ဈာန
 မဂ္ဂပစ္စည်းတို့ မရအပ်ကုန်သည်သာ” ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် သတ်မှတ်ခဲ့သော “သဝိ
 တက္က အဟိတ်စိတ် ၈-ပါးတို့၌ ဈာနပစ္စည်းမရ”ဟု ဆိုရာရောက်သောကြောင့်
 ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်ဝယ် (ဒွိပဉ္စဝိညာဉ်မှ တပါးသော သဝိတက္က ဖြစ်သော)
 မနောဓာတ်စသည်တို့၏သင်္ဂဟဝါရ သုညဘဝါရတို့၌ ဈာနပုဒ်ကို ထုတ်ပြတော်
 မမူအပ်။ (ထိုပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ) ထိုဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်ဝယ် မရခြင်းကို
 ရည်ရှယ်၍ အဟိတ်စိတ်အားလုံး၌ ဤဈာနပစ္စည်းမရခြင်းကို သင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ
 ဆရာသည် “ဧတေ ပန ။ပေ။ နလဗ္ဗန္တိ” ဟုဆိုအပ်ပြီဟု သိထိုက်၏။

၂။ ယထာ ဟိ ။ပေ။ ဝုတ္တော။ ။“ယေန အလာဘောန တံ အလာဘံ”
 အရ ထိုမရခြင်းဟူသည် အဘယ်သို့သော မရခြင်းပါနည်း။ ဤသို့မေးဘွယ်
 ရှိသောကြောင့် ယထာဟိ စသည်ကိုမိန့်သည်။ သဟိတ်စိတ်တို့၌ ဝိတက်စသော
 ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ ဥပနိဇ္ဈာယန ဗျာပါရသည် အားရှိ၏။ ထိုဗျာပါရဟူသည်
 ဝိတက်စသည်တို့က တကွဖြစ်ဘက် တရားတို့ကို စုရုံး၍ တပေါင်းတလုံးတည်း
 ဖြစ်အောင်ပြုနိုင်ခြင်းတည်း။ “န တထာ အဟေတုကစိတ္တေသု ဟောတိ၊ ထို
 မျှလောက်ကြီးသော အားမျိုးကား သဝိတက္က အဟိတ်စိတ်တို့၌ ယှဉ်သော
 ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့မှာ မရှိကြ။ ထို့ကြောင့် ယေန အလာဘောန၊
 တံ အလာဘံ” အရ “ထိုကဲ့သို့ ကြီးမားသောအားကို မရခြင်း”ဟုမှတ်ပါ။

ဗျာပီရော၊ အာရုံသို့ကပ်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုခြင်းဟူသော ဗျာပီရသည်။
ဗလဝါ၊ အားကြီးသည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။
အဟေတုကစိတ္တော၊ တို့၌။ (ဝိတက္ကာဒိနံ၊ သဟဇာတေ၊ သံကမ္မိတော၊
ကေတ္တဝါတဘာဝကရဏံ ဥပနိဇ္ဈာယနဗျာပီရော ဗလဝါ) န ဟောတိ။

ပန၊ ထိုသို့ပင် ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ငယ် ဈာန်ကို မထုတ်ဆောင်အပ်ပါ
သော်လည်း။ ဣမသ္မိံ ပကရဏေ ၊ ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိ
သည်။ (သမာနံ) ပါ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော။
ဥပနိဇ္ဈာယနံ၊ အာရုံသို့ကပ်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုခြင်းသည်။ ကိဉ္စိမတ္တမ္ပိ၊
စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှလည်း။ ယဒိပိ အတ္ထိ၊ အကယ်၍မူလည်းရှိအံ့။ တေန၊
ထိုစိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှဖြစ်သော ဥပနိဇ္ဈာယနဖြင့်။ ဥပကာရကတော၊
သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဝိတက္ကာဟေတုက စိတ္တောသုပိ၊ တို့၌
လည်း။ ဈာနပစ္စယော၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တောဝ၊ သည်သာ။ တသ္မာ ၊
ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ငယ် ဈာန်ပုဒ်ကို မထုတ်ဆောင်

၁။ ဣမသ္မိံ ပန။ ပေ။ ဈာနပစ္စယော ဝုတ္တောဝ။ ။ ဤပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်၌
ကား ရနိုင်သမျှ ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ထင်ရှားပြရာ ကျမ်းဖြစ်သောကြောင့် ဝိတက်
စသည်တို့၏ အားမရှိသော ဥပနိဇ္ဈာယနသတ္တိ အနည်းငယ်မျှဖြင့် ပစ္စယုပ္ပန်
တရားတို့အားကျေးဇူးပြုနိုင်လျှင် ဈာနပစ္စည်းကို ဟောတော်မူအပ်သည်သာ။

၂။ တသ္မာ ။ ပေ။ သုန္နရတရောဝ။ ။ ပြအပ်ပြီးသော အဖွင့်များ၏ လဒ္ဒ
ဂုဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “တသ္မာ ။ ပေ။ သုန္နရတရော” ဟု မိန့်သည်။ ဤ၌
ပြအပ်သော ပါဠိကား ယခုစာအုပ်တို့၌ ရှိသောပါဠိပင်တည်း။ ထိုပါဠိက
သဝိတက္ကာအဟိတ်စိတ်တို့၌ ဈာနပစ္စည်းရနိုင်ကြောင်း တိုက်ရိုက်ပြသောကြောင့်
သာ၍ကောင်းပါသည်ဟူလို။ ဣမသ္မာ ပကရဏဿာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ စသည်
ကား သုန္နရတရော ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောစကားတည်း။

သမ္ပယုတ္တပစ္စယတော။ ။ သံကို “သမံ၊ အညီအမျှ သမနေအောင်” ဟု
၎င်း။ ပ ကို “ပကာရေ၊ အပြားတို့ဖြင့်” ဟု၎င်း ဖွင့်၏။ ထိုသမံကို ငြိမ်းအေး
ခြင်း၊ တူခြင်းအနက်ကိုယူမည်စိုး၍ “အဝိသမံ၊ မညီမမျှမဟုတ်” ဟု အနုဋီကာ
ဖွင့်၏။ မညီမမျှမဟုတ်လျှင် “အညီအမျှသမ” ဟူသော အနက်ပင်တည်း။
ပကာရေဟိ ကိုလည်း “ကေဝတ္ထုကတာဒိပ္ပကာရေဟိ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။

၄၅၈

ဝဋ္ဋာနမူလဋီကာနိဿယ

အပ်ပါသော်လည်း ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ စာနပစ္စည်း၏ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ယေ၊ အကြင်ဆရာတို့သည်။ ပဋ္ဌန္တိ၊ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။ (ကိ၊ နည်း။) န ဇေတ ပဲန။ ပေ။ လဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (ပဋ္ဌန္တိ။) တေသံ၊ ထိုဆရာတို့၏။ သော ပါဌော၊ သည်။ သုန္ဓရတရော၊ သာ၍ကောင်း၏။ (ကသ္မာ၊ သော ပါဌော၊ သုန္ဓရတရော၊ နည်း။) အယံ၊ ဤအနက်အဖွင့်သည်။ ဣမဿ ပကရဏဿ၊ ၏။ အတ္ထ ဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဓမ္မသင်္ဂဏိယာ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်၏။ (အတ္ထဝဏ္ဏနာ) န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော ပါဌော၊ သုန္ဓရတရော) ။

သမံ၊ အညီအမျှ။ (သမအောင်) ။ ပကာရေဟိ၊ ကေဝတ္ထုကတာ အရရှိသော အပြားတို့ဖြင့်။ ယုတ္တတာယ၊ ။ ရောနှောစပ်ယှဉ်ကုန်သည်၏

အနုဋီကာ၌-အဝိသမံ အပြင် “သမ္မာ သဟဝါ” ဟုဖွင့်သေး၏။ ထိုအဖွင့်သည် သမံ ၏အဖွင့်မဟုတ်။ “သံသမောဓာန သင်္ခေပ၊ သမန္တတ္ထသမိဒ္ဓိသု” သမ္မာဘူသ သဟာပုတ္တော” စသည်ဖြင့် အဘိဓာန် (၁၁၇၀) ဂါထာလာ သံဥပသာရ၏အနက်တို့တွင် “သမ္မာအနက်ဟော၊ တနည်း သဟအနက်ဟော” ဟု သံပုဒ်ကိုဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ သမံ အနက်သည် အဘိဓာန်၌ မပါသောကြောင့် ရှေးရိုးအနက် မဟုတ်ရကား အဘိဓာန်၌ပါသော အနက် ၂-မျိုးကိုဖွင့်သည် ဟုမှတ်ပါ။ ထိုတွင် “သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ” ဟူသည် အတူယှဉ်သော စိတ်စေတသိက်တို့ မိမိသဘောကို မိမိဆောင်သော အားဖြင့် အခြားသဘောကို မကန့်မြစ်ကြသည်ကို “သမ္မာ” ဟုဆိုသည်။ သဟ၏ အဓိပ္ပာယ်ကား ထင်ရှားပြီ။

၁။ ယုတ္တတာယ။ ။ “အသေန+ယုတ္တော+ရဇော၊ မြင်းသည်+ကပ်ယှဉ်အပ်သော+ရထား” ဟုဆိုရာ၌ “မြင်းနှင့်ရထားသည် ရောနှောသော အားဖြင့် ယှဉ်ခြင်းမဟုတ်၊ မြင်းနှင့်ရထားတို့ ပူးကပ်ယှဉ်စပ်ရုံသာ ဖြစ်၏။ စိတ်နှင့်စေတသိက်တို့ ယှဉ်ရာ၌ကား စတုမဓုကြိုရာဝယ် ထောပတ် ဆီ ပျားရည် တင်လဲ (သကာ) တို့ ယှဉ်ရုံမျှမက ခွဲ၍မရအောင် ရောနှောကြသကဲ့သို့ စိတ်နှင့်စေတသိက်တို့လည်း သဘောချင်းမတူဘဲလျက် ခွဲ၍မလွယ်အောင် ရောနှောမိကြသည်ကို “ယုတ္တ” ခေါ်သည်ဟု ယူစေလို၍ “သံသဋ္ဌတာယ” ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်သည်။ သမံနှင့် ပေါင်းသောအခါ “သမနေအောင် ရောနှောကြသည်” ဟုဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အနုဋီကာ၌လည်း “ဧကိဘာဝေ ပါဂမနေန ဝိယ” ဟု သမံယုတ္တတာယကိုပင် ထပ်၍ဖွင့်သည်။

အဖြစ်ကြောင့်။ (“ဥပကာရကတာ” ဌာန) ကော်ဘာဝေါပကမနေနဝိယ တပေါင်းတည်း မဟုတ်သော်လည်း တပေါင်းတည်း ကဲ့သို့သော အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းအားဖြင့် ကဲ့သို့။ ဥပကာရကတာ၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူး ကို ပြုတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယတာ၊ တည်း။

ယုတ္တာနံ၊ ရောနှောစပ်ယှဉ်ကုန်သည်။ သတံပိ၊ ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း။ နာနတ္ထုပကမေန၊ မတူထူးခြား ကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း

အနုဋီကာ။ ။ သာ ၁၃ သံသဋ္ဌတာ ယသ္မာ သဘာဝတော အနေကေ သမ္ပိ သတံ (စိတ်တခု၌ အနည်းဆုံးစေတသိက် ၇-ပါးယှဉ်သောကြောင့် တရားကိုယ်သဘောအားဖြင့် များနေပါကုန်သော်လည်း) ကေတ္တကမနံဝိယ (တခုတည်းအဖြစ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့) ဟောတိ၊ ၏၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ ကော်ဘာဝေါ ပကမနေနဝိယ ဥပကာရကတာတိ။

ဆက်ဦးအံ- ဤသို့တခုတည်း အဖြစ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပုံကို လည်း များစွာကုန်သောထိုစိတ်စေတသိက်တို့၏တခုစီမခွဲဘဲ သံဟစ္စ(ပေါင်း၍) ကေတ္တကာရိတာယ (တခုတည်းအဖြစ်ဖြင့် ဆိုင်ရာကိုစွဲကို ပြုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နိဒ္ဒေသေတဗ္ဗာ၊ ညွှန်ပြထိုက်၏ဟု မိန့်သည်။

၁။ ယုတ္တာနံပိ သတံ။ ။ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်၌ ကုသိုလ် နာက္ခန္ဓာတို့နှင့် စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့သည် အတူတကွဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ယုတ္တ၊ ယှဉ်တွဲမိကြ၏။ ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ်၌လည်း ပစ္စည်းတရားတို့က နောက်မှဖြစ်စေကာမူ ပစ္စယုပ္ပန် ရူပကာယတို့က မချုပ်သေးသောကြောင့် ယှဉ်တွဲမိကြ၏။ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ် ၌လည်း ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တို့ ယှဉ်တွဲမိကြပုံကို သိပါ။ ဤသို့ ယှဉ်တွဲမိကြလျှင် “သမ္ပယုတ္တ မဖြစ်ပါလော” ဟု မေးဘယ်ရှိသောကြောင့် သမ္ဘာဝနာဇောတက “အပိ” သဒ္ဒါကို ထည့်သည်။ ယှဉ်တွဲမိကြသော်လည်း ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝ သာ ဖြစ်သည် ဟူလို။

အနုဋီကာ ။ ။ ယုတ္တာနံပိ သတံတိ ဝုတ္တပူကာရေန (ပါဠိတော်၌ ဟော တော်မူအပ်သော အပြားအားဖြင့်) သံသဋ္ဌတာယ (ရောနှောသည်၏ အဖြစ် ဟူသော) အညမညသမ္ပန္နတာယ (ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တို့ အချင်းချင်းပေါ်မီကုန် သည်၏အဖြစ်ဖြင့်) ယုတ္တာနံပိသမာနာနံ (ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝနာဌာန) အယဉ္ဇ ယုတ္တတာ (ဤယုတ္တ၏ အဖြစ်ကိုလည်း) နသမ္ပယုတ္တပစ္စယတာယဝိယ (ကဲ့သို့) ပစ္စယဓမ္မေသု ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေသုစ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကေဝလံ တတ္ထ (ထိုသမ္ပယုတ္တ

၄၆၀

ပဋိပက္ခမူလဋီကာနိဿယ

ဟူသော။ ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝေနံ၊ ကောဝတ္ထုကတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်
 မယှဉ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ၊
 တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း။ ကသွာ၊ ကြောင့်။ ယုတ္တာနံ၊ သတံပိ
 နာနတ္ထုပဂမေန ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝေန ဥပကာရကတာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ၊
 တည်း။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ၊ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဝတ္ထုသဟ
 ဇာတ ပစ္စာဇာတဝသေန၊ ဝတ္ထု၏အဖြစ်၊ သဟဇာတ၏ အဖြစ်၊ ပစ္စာ
 ဇာတ၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ အယုတ္တာနံ၊ မယှဉ်ကုန်သော။ အာရမဏာဒိ
 ဘာဝေန၊ အာရမဏ အစရှိသည် တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (အာဒိ ဖြင့်

ပစ္စည်း၌) အရူပသဘာဝတ္တာဥဘယံ (ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် နှစ်ပါးစုံသည်) သဇေရံ
 (တူမျှသောဝန်ဆောင်ခြင်းရှိ၏) ဣဓ (ဤဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌) ရူပါရူပသဘာ
 ဝတ္တာ (ရုပ်သဘော နာမ်သဘောရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဥဘယံ (ပစ္စည်း
 ပစ္စယုပ္ပန် ၂-ပါးစုံသည်) ဝိဇေရံ (မတူသောဝန်ဆောင်ခြင်းရှိ၏) ဣတိ အယံ
 ဝိသေသော။

၁။ ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝေန။ ပေ။ ဂမေန။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝေနာတိ ဝိသံသဋ္ဌ
 ဘာဝေန၊ တေသံ ဓုတ္တံ နာနတ္ထုပဂမေနာတိ၊ ဣဒံ ဟေတ္ထ ဝိပ္ပယုတ္တဘာယ
 ဝိသေသနံ၊ ဤနာနတ္ထုပဂမေနပုဒ်သည် ဝိပ္ပယုတ္တဘာ၏ ဝိသေသနတည်း။
 ဤအဖွင့်အတိုင်း နိဿယ၌ နာနတ္ထုပဂမေန ကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးသည်။
 နာနတ္ထုပဂမနသင်္ခါတာ ဝိပ္ပယုတ္တဘာ၊ န သာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တန္တိအာဒိသဝိယ
 အဘာဝမတ္တန္တိ၊ “ဉာဏဝိပ္ပယုတ်” ဟူရာ၌ ဉာဏ်မရှိခြင်းဟူသမျှကို မယှဉ်ခြင်း
 ဟုဆိုသကဲ့သို့ ဤ၌မရှိခြင်းကို ဝိပ္ပယုတ်ဟုဆိုလို။ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်နှစ်မျိုးလုံး
 သဘောမတူသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဟူသော နာနတ္ထုပဂမနကို “ဝိပ္ပ
 ယုတ္တ”ဟု ဆိုလိုသည်။

၂။ နဟိ။ ပေ။ ပစ္စယတာ အတ္ထိ။ ။ “ယုတ္တာနံ” ဟုဆိုအပ်ခဲ့သော စကား
 ကိုပြီးစေသော ဒဠိကရဏစကားတည်း။ ဝတ္ထု သဟဇာတ ပစ္စာဇာတ အဖြစ်
 ဖြင့် ယုတ္တဖြစ်မှသာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ယုတ္တမဖြစ်လျှင် ဝိပ္ပယုတ္တ
 ပစ္စည်းမဖြစ်။ ရူပါရုံစသော တရားတို့မှာ အာရမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြ၊
 ဝိပ္ပယုတ်လည်း ဖြစ်ကြစေကာမူ ဝတ္ထု သဟဇာတ ပစ္စာဇာတ အဖြစ်အားဖြင့်
 ယုတ္တ မဖြစ်ကြသောကြောင့် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း မဖြစ်ကြ။ [ရူပါဒယော ပန
 အာရမဏဓမ္မာ ကိဉ္ဇာပိ ဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ပန နဟောန္တိ၊ ကိ
 ကာရဏာ သမ္ပယောဂါသကာယ အဘာဝတော၊-ပစ္စယနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ။]

အာရမဏာဓိပတိ စသည်ကို ယူပါ။) ဥပကာရကဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ ဝိပု
ယုတ္တဏ္ဍံ၊ ကေဝတ္ထုကတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် မယှဉ်ကုန်သော။
ရူပါဒိနံ၊ ရူပါရုံအစရှိသောတရားတို့၏။ ဝိပုယုတ္တပစ္စယတာ၊ သည်။ နအတ္ထိ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ယုတ္တဏ္ဍံ သတံပိ နာနတ္ထုပဂမေန ဝိပုယုတ္တဘာဝေန
ဥပကာရကတာ ဝိပုယုတ္တပစ္စယတာ၊ တည်း။ ဣတိ ဝိညာယံတိ၊ ၏။)
ပန၊ ဆက်။ ရူပါနံ၊ ပထဝီစသောရုပ်တို့၏။ ရူပေဟိ၊ အာပေါစသော
ရုပ်တို့နှင့်။ အဝိနိဗ္ဗောဂေ၊ အသီးအသီးခွဲခြား၍ မရခြင်းသည်။ သတံပိ၊
သော်လည်း။ ဝိပုယောဂေါယေဝ၊ ဝိပုယောဂသည်ပင်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုရုပ်တရားတို့၏။ ဝိပုယုတ္တပစ္စယတာ၊ သည်။ န၊ မဖြစ်။
ဟိ၊ မှန်။ စတုဟိသမ္ပယောဂေါ၊ စတုဟိဝိပုယောဂေါတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂ
ဝတာ) ဝတ္ထိ။

၉

ပစ္စုပ္ပန္နလက္ခဏေနာတိ၊ ကား။ ပစ္စုပ္ပန္နသဘာဝေန၊ ပစ္စုပ္ပန်သဘော
ဖြစ်သော။ (အတ္ထိဘာဝေန ခြံစပ်) တေန၊ ထိုပစ္စုပ္ပန္နလက္ခဏေန ဟူသော

၁။ ရူပါနံ ပန ရူပေဟိ။ ။ဝတ္ထု သဟဇာတစသော အားဖြင့် ယုတ္တ
ဖြစ်သော တရားတို့သည် အတူဖြစ်ကြသောကြောင့် သမ္ပယုတ်လေလားဟု
ယုံမှားဘွယ်ရှိ၏။ ကလာပ်တခုတည်းဝယ် မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်တို့သည်
အနိဝိဗ္ဗောဂ (အသီးအသီးခွဲခြား၍ မရသော်လည်း) သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြလေ
သလောဟု တွေးတောယုံမှားဘွယ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဝိပုယုတ်ဟု အထူးဟော
နေဘွယ်မလို။ [ဝိပုယောဂေါယေဝ နတ္ထိ၊ သမ္ပယောဂါသင်္ကာယ အဘာဝ
တော၊-အနု။]

၅။ စတုဟိ။ ပေ။ ဝိပုယောဂေါ။ ။ “စတုဟိ သမ္ပယောဂေါ စတုဟိ
ဝိပုယောဂေါ” ဟူသောစကားသည် သမ္ပယုတ်၏လက္ခဏာ၊ ဝိပုယုတ်၏လက္ခဏာ
ကိုပြသော ဓာတုကတာ လက္ခဏမာတိကာ စကားတည်း။ ထိုသို့ နာမ်ခန္ဓာ
၄-ပါးတို့ အချင်းချင်း သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောကြောင့် သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းဟု ဟော
တော်မူခဲ့၏။ နာမ်နှင့်ရုပ်သည်၎င်း၊ ရုပ်နှင့်နာမ်သည်၎င်း အတူတကွဖြစ်ကြ
ရာ၌ သမ္ပယုတ်လေလားဟု ယုံမှားဘွယ်ရှိသောကြောင့် ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းအဖြစ်
ဖြင့် ဟောတော်မူရသည်။ ရုပ်အချင်းချင်းမှာ ထိုကဲ့သို့ ယုံမှားဘွယ်မရှိသော
ကြောင့် ဝိပုယုတ္တ ဟုအထူးဟောတော်မူ။

၄၆၂

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပါဠိဖြင့်။ (နိဝါရေတိ ဌိစပ်) မေ၊ တပည့်တော်၏။ ဝါ၊ သည်။ ကဘံ၊ ပြုအပ်ပြီးသော။ ပါပကမ္မံ၊ မကောင်းမှုသည်။ အတ္တိ၊ ရှိပါ၏။ ဣတိ ဤသို့ ၎င်း။ [ပါရာဒိကဏ်ာဠိတော်၊ ပဌမပါရာဇိက၊ သုဒိန္နဘာဏဝါရ။] အတ္တ ဟိတာယ၊ မိမိစီးပွားအလို့ငှာ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သော။ ဧကစ္စော၊ အချို့ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ။ ဤသို့၎င်း။ [ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်၊ စတုက္ကပုဂ္ဂလပညတ္တိ။] ဝေမာ သူ၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်

၁။ အတ္တိ။ပေ။ကတံ။ ။ကတံ ဌိ တပစ္စည်းသည် အတိတ်အနက်ဟော တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိ” ဟုရာ၌ “ပစ္စယပုဉ် သဘောဖြစ်သော အတ္တိ မဟုတ်” ဟုသိသ၏။ အတိတ်ဖြစ်လျှင် လွန်ပြီး ချုပ်ပြီးဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် “အတ္တိ၊ ရှိ၏-ရှိနေ၏” ဟု ဆိုရ သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-အကျိုးမပေးရသေးသမျှ ခန္ဓာအစဉ်၌ ကမ္မသတ္တိအဖြစ်ဖြင့် ရှိနေသောကြောင့် “အတ္တိ-ရှိ၏” ဟု ဆိုရပါသည်။

အနုဋီကာ။ ။ကတဘာဝဝိသိဋ္ဌာ အတ္တိတာ ဝုစ္စမာနံ (ပြုအပ်ပြီးအဖြစ် သည် အထူးပြုအပ်သော ဆိုအပ်ဆဲဖြစ်သော အတ္တိ၏အဖြစ်သည်) ကိရိယာယ သိဒ္ဓဘာဝမေဝ ဒီပေတိ၊ နသိဇ္ဈမာနတံ (ပြုခြင်းကြိယာ၏ ပြီးပြီး၏ အဖြစ် ကိုသာပြ၏။ ပြီးဆဲအဖြစ်ကို မပြ)။ ဣတိ အာဟ- နိဗ္ဗတ္တတာလက္ခဏံ အတ္တိ ဘာဝန္တိ၊ အတ္တတော ပန (လိုရင်းအနက် အားဖြင့်ကား) ကမ္မဿ အနိဗ္ဗတ္တဗလ တာယဓေ ဧတ္ထ အတ္တိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကံ၏အကျိုးက ဖြစ်ပြီးမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ ဤ “အတ္တိ မေ ပါပကမ္မံ ကတံ” ဟူသောပါဠိ၌ အတ္တိအဖြစ် ကို သိထိုက်၏။

၂။ အတ္တိပုဂ္ဂလော။ ။ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ။ သို့သော် လူတို့ခေါ်ဝေါ်အပ်သော နာမည်ပညတ်သည် စိတ်ဖြင့်ယူ၍ ရအပ် ရနိုင်လောက်အောင် ထင်ရှားနေသောကြောင့် “ဥပလဗ္ဗမာနတာလက္ခဏံ အတ္တိဘာဝံ” ဟုဆိုသည်။ [“ဥပလဗ္ဗမာန” ဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော နာမည် ပညတ်ကို လောကသင်္ကေတအဖြစ်ဖြင့် စိတ်ထည်းဝယ် ရအပ်ခြင်းတည်း။]

တနည်း။ ။တဒုပါဒါနသာ ဝါ (ထို ပုဂ္ဂလဟူသော နာမည်ပညတ်၏ စွဲမှီရာခန္ဓာပဉ္စက၏) ပဗန္ဓာဝိစ္ဆေဒေါ (အစဉ်၏မပြတ်ခြင်းကို) လဗ္ဘတေဝါတိ ဝုတ္တံ ဥပလဗ္ဗမာနတာလက္ခဏံ အတ္တိဘာဝန္တိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော နာမည်ပညတ်၏ စွဲမှီရာက ခန္ဓာ ၅-ပါးဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ထိုခန္ဓာအစဉ်ကလည်း မပြတ်

တို့၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော။ နိဗ္ဗတ္တဥပလဗ္ဗမာနတာလက္ခဏံ၊ ဖြစ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော။ အတ္ထိဘာဝံ၊ အတ္ထိ၏အဖြစ်ကို။ နိဝါရတိ၊ ၏။ ဇနကတ္တေ၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ သော်လည်း။ အတ္ထိ ဘာဝေန၊ အတ္ထိ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ သည်။ ဥပထမ္ဘကတ္တပူ ဓာနာ၊ ပြဇာနီးသော ဥပထမ္ဘက အဖြစ်ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပထမ္ဘ ကတ္တေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ စ၊ ဆက်။ ဣဒံ ဥပ

မစဲရှိနေသောကြောင့်၎င်း “ဥပလဗ္ဗမာနလက္ခဏာရှိသော အတ္ထိဘာဝံ” ဟုဆို သည်။ [ဤနည်း၌ကား လောကသင်္ကေတအဖြစ်ဖြင့် ရအပ်ရုံသာမက သဘာဝ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ရအပ်သောကြောင့် “ဥပလဗ္ဗမာနတာ အတ္ထိဘာဝံ” ဟု ဆိုလိုသည်။]

၁။ သတိပိ ဇနကတ္တေ။ ။အတ္ထိပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့သည် ဥပါဒ် အခိုက်၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ဇနကသတ္တိရှိသည် မဟုတ်ပါ လော၊ ထိုသို့ရှိပါလျက် အဘယ်ကြောင့် “ဥပထမ္ဘကတ္တေန” ဟု အဋ္ဌကထာ ဆိုပါသနည်း ဟု စောဒနာဘွယ် ရှိသောကြောင့် “သတိပိ ဇနကတ္တေ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဇနကသတ္တိရှိသော်လည်း အတ္ထိအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူး ပြုရာဝယ် ဥပထမ္ဘကသတ္တိက ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် “ဥပထမ္ဘကတ္တေန” ဟု ဆိုရပါသည် ဟူလို။

အနုဋီကာ။ ။ပစ္စယုဒ္ဒေသ ယဒိပိ ဥပ္ပါဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝတင်္ဂါ လဗ္ဗမာနတာ အတ္ထိဘာဝေါ (ဥပါဒ်မှတင်တိုင်အောင် ရနိုင်သည်၏ အဖြစ် သည် အကယ်၍မူလည်း အတ္ထိအဖြစ်ဖြစ်ပါပေ၏) တထာပိ တဿ ယထာ ဥပ္ပါဒက္ခဏတော ဌိတိက္ခဏေ သာတိသယော ဗျာပါရော (သို့သော်လည်း ထိုပစ္စည်းတရား၏ ဥပါဒ်ဇာတိသက် ဌိဇာတိ ဗျာပါရက သာလွန်၏။) ဧဝံ ပစ္စယုပ္ပန္နေပိတိ ဝုတ္တံ သတိပိ။ပေ။ဥပကာရကတာတိ။

၂။ ဣဒဉ္စ။ပေ။ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ဝတ္ထာရမဏသဟဇာတာဒိနန္တိ အာဒိသဒ္ဓေန ပုရေဇာတပစ္စာဇာတာဒိနိ သင်္ဂဟာတိ၊ အတ္ထိဘာဝေနော န နိဿယာဒိ ဘာဝေန ဩကာစာအပ်တို့၌ ဧဝံ မပါ၊ “အတ္ထိဘာဝေန” ဟု သာ ရှိ၏။ ဤ အနုဋီကာဖွင့်ကိုထောက်၍ “အတ္ထိဘာဝေနော” ဟု ဧဝံသဒ္ဓါ ပါသင့်၏။]

၄၆၄

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ထမ္မကတ္တံ၊ ဤပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို ထောက်ပံ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။
(ဒဠ္ဗဗ္ဗံ ဌာဝပ်) ဝတ္ထာရမဏသဟဇာတာဒိနံ၊ ဝတ္ထု၊ အာရုံ၊ သဟဇာတ အစ
ရှိသော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏံ၊ တူသောဆောင်ခြင်းရှိသော။
ဝါ၊ ဆက်ဆံသော။ အတ္ထိဘာဝေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဥပကာရကတ္တံ၊ လျော်
သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူ၍။ ဒဠ္ဗဗ္ဗံ။

အာရမဏော ဌံ။ ဖုသနာဒိဝံသေန၊ တွေ့ထိခြင်းအစရှိသည်တို့၏အစွမ်း
ဖြင့်။ ဝတ္ထမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဖဿာဒိနံ၊ ဖဿအစရှိကုန်သော။ အနေ
ကေသံ၊ တပါးမက များစွာသော စိတ်စေတသိက်တို့၏။ သဟဘာဝေါ၊
အတူတကွ၏ အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကေသိံ၊ သော။ ဖဿာဒိ
သမုဒါယော၊ ဖဿအစရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပေါင်းသည်။ သတိ၊ သော်။
ဒုတိယော၊ သော။ (ဖဿာဒိ သမုဒါယော၊ သည်။) နဟောတိ။ ပန၊
ကား။ (ကေသိံ ဖဿာဒိသမုဒါယော၊ သည်။) အသတိ၊ သော်။ (ချုပ်ပြီး
ဖြစ်၍ မရှိလသော်။) (ဒုတိယော၊ ဖဿာဒိသမုဒါယော) ဟောတိ။ တေန၊
ထိုသို့တပါးမက များစွာသော ဖဿအစရှိသော တရားတို့၏ အတူတကွ
မဖြစ်ကြခြင်းကြောင့်။ နတ္ထိဘာဝေန၊ ရှေးဖဿအစရှိသော တရားတို့၏
မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ သည်။ နတ္ထိ ပစ္စယတာ၊ တည်း။

ဣတိ သာဓာရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဥပကာရကတ္တံ ဝိဘာဝေတိ၊-ဤ “အတ္ထိဘာဝေန”
ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သာဓာရဏံ ဟုဆိုအပ်သော ဥပကာရကအဖြစ်ကို ထင်ရှား
စေ၏။-အနု။ “ဝတ္ထာရမဏသဟဇာတာဒိနံ သာဓာရဏံ”ဟု ဆိုရာ၌ အတ္ထိ
အဖြစ်ဖြင့် သာဓာရဏ ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို။

၁။ အနေကေသံ။ ပေ။ နတ္ထိ။ ။ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်၌ ဖဿစသော စေတ
သိက် ၇-ပါးယှဉ်၏။ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်နှင့်တကွ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ် ၈ ပါးသည်
ထုံးစံအတိုင်း သဟဘာဝ (အတူတကွဖြစ်ခြင်း) ရှိကြ၏။ “ဖဿာဒိနံ အနေ
ကေသံ သဟဘာဝေါ နတ္ထိ” ကား စိတ္တုပ္ပါဒ်တခုကို ရည်ရွယ်သော စကား
မဟုတ်။ အမျိုးမျိုးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တွင် ပါဝင်သော ဖဿစသော တရား
အပေါင်းကို ရည်ရွယ်သောစကားတည်း။ ထို့ကြောင့် “ကေသိံ ဖဿာဒိ
သမုဒါယော သတိ ဒုတိယော န ဟောတိ”ဟု ဆိုသည်။

ပစ္စယုဒ္ဓေသ အဖွင့်

၄၆၅

ပုရိမတရစိတ္တာနံ၊ သာ၍ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော စိတ်တို့၏။ နတ္ထိဘာဝေ'၊ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ သော်လည်း။ တာနိ၊ ထိုပုရိမတရစိတ်တို့သည်။ နတ္ထိဘာဝေန၊ နတ္ထိ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပကာရကာနိ၊ ကုန်သည်။ န(ဟောန္တိ)။ ပန၊ အနန္တရမေဝ'၊ အခြားမဲ့စိတ်သည်သာ။ (ဥပကာရကံ ဟောတိ ဌ္ဗစပ်) အတ္တနော၊ ပစ္စည်းတရားဖြစ်သော မိမိ၏။ အတ္ထိဘာဝေန၊ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ရှိနေခြင်းကြောင့်။) ပဝတ္ထိဩကာသံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အခွင့်ကို။ အလတမာနာနံ၊ မရကုန်သောပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။ (ဒဒမာနံ ဌ္ဗစပ်) ဝါ၊ ကို၏။ (ပဝတ္ထိ ဌ္ဗစပ်) (အတ္တနော၏။) နတ္ထိဘာဝေန၊ မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပဝတ္ထိဩကာသံ၊ ကို။ ဒဒမာနံဝိယ'၊ ပေးသကဲ့သို့။ ဥပကာရကံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထိဩကာသဒါနေန ဥပကာရကာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၁။ သတိပိ။ ပေ။ နတ္ထိဘာဝေ။ ။ အတိတဘဝင်၊ ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ ဟု စိတ်အာဉ်ဖြစ်ရာ၌ ဘဝင်္ဂစလနသည် ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၏ ပုရိမစိတ်တည်း။ အတိတဘဝင်ကား ပုရိမတရစိတ်တည်း။ ထိုပုရိမတရစိတ်သည် ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒဖြစ်သောအခါ နတ္ထိ မဟုတ်ပါလော။ ထိုပုရိမတရစိတ်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် နတ္ထိပစ္စည်းမဖြစ်ကြပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သတိပိ ပုရိမတရစိတ္တာနံ နတ္ထိဘာဝေ” စသည်ကိုမိန့်သည်။ ထိုပုရိမတရစိတ်တို့သည် နတ္ထိဖြစ်သော်လည်း နတ္ထိအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးမပြုကြသောကြောင့် နတ္ထိပစ္စည်းမဖြစ်ကြ-ဟူလို။

၂။ အနန္တရမေဝ။ ပေ။ ဥပကာရကံ။ ။ အခြားမဲ့ဖြစ်၍ ပုရိမဖြစ်သော ရှေ့စိတ်ကား မိမိရှိနေသေးလျှင် နောက်စိတ်ဖြစ်ခွင့် မရ။ မိမိက မရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် နောက်စိတ် ဖြစ်ခွင့်ပေးသကဲ့သို့ ကျေးဇူးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် “ပဝတ္ထိဩကာသဒါနေန ဥပကာရကာတိ” ဟု မိန့်သည်။

၃။ ဒဒမာနံဝိယ။ ။ ရှေးရှေး စိတ်သည် မိမိချုပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် နောက်နောက် စိတ်အား အခွင့်ပေးသည်မှာ အမှန်ပင် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် “ဒဒမာနံဝိယ” ဟု ဝိယ သဒ္ဒါထည့်၍ မသေမချာ ဆိုရပါသနည်း-ဟုမေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား- နောက်စိတ် ဖြစ်ခွင့်ပေးသည်ကား အမှန်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ပစ္စည်းတရားတို့မှာ ထိုသို့ဖြစ်ခွင့်ပေးလိုသော အဇ္ဈာသယမရှိပါသော်လည်း ဖြစ်ခွင့်ပေးလိုသော အဇ္ဈာသယရှိသကဲ့သို့ တင်စား၍

၄၆၆

ပဋ္ဌာနမူလဒီကာနိဿယ

စင်္ဂါ၊ ဆက်။ ဧတ္ထံ၊ ဤနတ္ထိ၏အဖြစ်၊ ဝိဂတ၏အဖြစ်တို့တွင်။ အဘာဝ
မတ္တေန၊ မရှိခြင်းမျှဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ သည်။ ဩကာသဒါနံ၊ ဖြစ်ခွင့်
ကိုပေးခြင်းသည်။ (ဥပကာရကတာကို ထပ်ဖွင့်သည်) နတ္ထိပစ္စယတာ၊
တည်း။ သဘာဝဝိဂမေန၊ သဘာဝဓမ္မ၏ မကင်းခြင်းကြောင့်။ (မကင်း
သည့် အတွက်။) အပ္ပဝတ္တမာနာနံ၊ မဖြစ်ရသေးကုန်သော နောက် စိတ်
စေတသိက်တို့အား။ သဘာဝဝိဂမေန၊ သဘာဝဓမ္မ၏ ကင်းခြင်းအားဖြင့်။
ဥပကာရကတာ၊ သည်။ ဝိဂတပစ္စယတာ၊ တည်း။ [ဤသို့ဖြစ်လျှင်မရှိခြင်း

တဒ္ဓမ္မုပစာရအားဖြင့် (ရူပကအလင်္ကာနည်း အားဖြင့်) ဆိုထားပါသည်။
[သစ္စမေဓံ၊ ဧဝံ အဇ္ဈာသယာ ဝိယ ပစ္စယဓမ္မာ အဘာဝံ (မရှိခြင်း-ချုပ်ခြင်း
သို့) ဂစ္ဆန္တိတိ ဒဿနတ္ထံ ဝိယ သဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ၊-အနု။]

[ဆောင်] နိသတ္တိကို၊ သတ္တိရှိစွာ၊ ကျမ်း၌လာ၊ ဥပမာ ဥပရိက်၊ ကျမ်းရိပ်
ထောက်ဆ၊ ရူပက။ [ဥပရိ-အထက်၌ တင်စား၍ (ဝါ၊ အလွန်
အကျွန်)+ချာဆိုခြင်း။]

၁။ ဧတ္ထေပ။ဝိဂတပစ္စယတာ။ ။နတ္ထိဘာဝ မရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့်
ဝိဂတဘာဝ ကင်းသည်၏အဖြစ်သည် ပစ္စည်းတရား၏ မရှိတော့ခြင်းအားဖြင့်
တူသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လော။ သေးသနည်းဟု မေးဘယ်ရှိသော
ကြောင့် “ဧတ္ထေ” စသည်ကို မိန့်သည်။ နတ္ထိဘာဝနှင့် ဝိဂတဘာဝသည် မရှိ
ခြင်းအားဖြင့် တုံ့မျှသော်လည်း မိမိရှိနေသမျှ နောက်စိတ်ဖြစ်ခွင့်မရသော
ကြောင့် မိမိ၏မရှိခြင်းမျှဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် နတ္ထိပစ္စည်း၏ အဖြစ်တည်း။
မိမိဘည်းဟူသော သဘာဝဓမ္မမကင်းသေးသမျှ နောက်သဘာဝဓမ္မဖြစ်ခွင့်မရ
သောကြောင့် မိမိဘည်းဟူသော သဘာဝဓမ္မ၏ ကင်းခြင်းသည် ဝိဂတပစ္စည်း
၏အဖြစ်တည်း။ ထို့ကြောင့် နတ္ထိဘာဝ နိရောဓာနန္တရသုညတာ၊ ချုပ်ပြီး၏
အခြားမဲ့၌ ထိုတရားနှင့်ဆိုင်ရာ၊ ဘာမျှမကျန်တော့ဘဲ သုညဖြစ်ခြင်းသည်
နတ္ထိပစ္စည်း၏ အဖြစ်တည်း။ [တတ္ထ နိရောဓာနန္တရာ န နိရောဓသမကာလာတိ
အဓိပ္ပာယ်သော၊-အနု။] ဝိဂတဘာ နိရောဓပုတ္တတာ၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီး
သည်၏အဖြစ်သည် ဝိဂတ၏ အဖြစ်တည်း။ ထိုပစ္စည်း ၂-ပါး၏ အထူးတည်း။
ထိုအထူးကို စဉ်းစားသောအခါ ဝိဂတသဘောသည် ဘင်အခိုက်၌ ထင်ရှား
၏။ နတ္ထိ သဘောကား ချုပ်ပြီးနောက် (ဘင်၏နောက်) ကာလနှင့်ဆိုင်၏ဟု
ညွှန်၍ထင်ရှားလာသည်။

နှင့် ကင်းခြင်းသည် အဘယ်သို့ ထူးပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “နတ္ထိတာစ” စသည်ကို မိန့်သည်။] စ၊ ဆက်။ နိရောဓာနန္တရသုညတာ၊ ချုပ်ခြင်း၏ အခြားမဲ့၌ ဆိတ်သုဉ်းသည်၏ အဖြစ်သည်။ နတ္ထိတာ၊ နတ္ထိ၏ အဖြစ်တည်း။ (မရှိသည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဝါ၊ မရှိခြင်းတည်း။) နိရောဓပတ္တတာ၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီး၏ အဖြစ်သည်။ ဝိဂတတာ၊ ဝိဂတ၏ အဖြစ်တည်း။ (ကင်းသည်၏အဖြစ်၊ ကင်းခြင်းတည်း။) အဟံ၊ ဤချုပ်ခြင်း၏အခြားမဲ့၌ ဆိတ်သုဉ်းသည်၏အဖြစ်၊ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးသည်၏ အဖြစ်သည်။ စတေသံ၊ ဤနတ္ထိ၊ ဝိဂတသို့၏။ ဝိသေသော၊ တည်း။

တထာ၊ ထိုရှေးနည်းအတိုင်း။ သသဘာဝတော၊ မိမိ၏သဘောအားဖြင့်။ အတ္ထိတာယ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ သည်။ အတ္ထိပစ္စယတာ၊ တည်း။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းသို့။ အပ္ပတ္တိယာ၊ မရောက်ခြင်းကြောင့်။ သဘာဝိဝိဂမေန၊ သဘာဝဓမ္မ၏ မကင်းခြင်းအားဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ သည်။ အဝိဂတပစ္စယတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဓမ္မာဝိသေသော၊ သဘာဝဓမ္မတို့၏ မထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (သတိ)ပိ၊ သော်လည်း။ (တရားကိုယ် မကွဲပါသော်လည်း။) ပစ္စယဘာဝဝိသေသော၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိ၏ထူးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဇေဒိတဗ္ဗော။

ဟိ၊ တိုက်တွန်းဦးအံ့။ ဓမ္မာနံ၊ ပရမတ္ထတရားတို့၏။ သတ္တိဝိသေသံ၊ ပစ္စယသတ္တိအထူးကို။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံအကုန်အစင်။ ယာထာဝတော၊ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်။ အဘိသမ္မုဇ္ဈိတော၊ ထိုးထွင်းကာသိင်တော်မူ၍။ တထာဂတေန၊ သည်။ စတုပိသတိ၊ ၂၄-ပါးသော။ ပစ္စယဝိသေသော၊ ပစ္စည်းအထူးတို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဘဂဝတိ၊ ဘုရားရှင်၊ ဉာဏသင်္ဃာတရားရှင်၏ အပေါ်၌။ သဒ္ဓါယ၊ ယုံကြည်ခြင်းဖြင့်။

ခ။ ခဉ့် အဝိဂတ အထူး။ ။ပစ္စည်းတရား၏ ထင်ရှားရှိနေသည်၏ အဖြစ်သည် အတ္တိ၏ အဖြစ်တည်း။ ပစ္စည်းတရား၏ ချုပ်ခြင်းဘင်သို့ မရောက်သေးခြင်းသည် အဝိဂတ၏ အဖြစ်တည်း။ [ယထာ ဟိ နိရောဓာနန္တရနိဝရာပေတ္တိဟိ နတ္ထိ ဝိဂတာနံ ဘေဒေါ လက္ခိတော၊ ဧဝံ ပစ္စယဓမ္မသု ဓရမာနတာ နိရောဓာနုပဂမေဟိ အတ္ထိ အဝိဂတာနန္တိ၊ -အနု။]

၄၆၈

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဧတေဗ္ဗေ၊ ဤပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ဧဝံ ဝိသေသ၊ ဤသောတော်မူသည့် အတိုင်း ထူးပါပေကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ သုတမယဉာဏံ၊ ဆရာ့အထံ သင်အံ လေ့ကျက်ဆောင်ရွက် မှတ်သားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်ကို။ ဥပ္ပ၊ ဧတော၊ ရှေးဦးစွာဖြစ်စေ၍။ ဝိန္ဒ္ဓာဘာဝနာမယေဟိ၊ ကြံစည်စဉ်းစား ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သောဉာဏ်၊ ဘာဝနာပွားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်တို့ ဖြင့်။ တဒဘိသမယာယ၊ ထိုပစ္စည်းတရားတို့ကို 'ထိုးထွင်း၍' သိခြင်းငှာ။ ယောဂေါ၊ လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်မှုကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုသင့်ပြုထိုက် ပေသစည်း။ [ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဝိထိ ၃-ချက်စွ၌ အောက်ပါ ဂါထာကို ရေးခဲ့ပါသည်။ နိဿယနှင့်အဓိပ္ပာယ်ကို ထိညွှန်ပါ။]

သယံ ဗုဒ္ဓေါ သမ္မောဓေဝိ၊ ဓမ္မေပိ ဓမ္မသတ္တိယော။
 အဟော နော တဿ သုတတ္ထိ၊ အဟော နော ဓမ္မစိန္တနံ။

စတုဿ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓော၊ တို့တွင်။ ကေယပိ၊ တပါးသော ခန္ဓာ ၏လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ အနန္တရာဒိဟိ၊ အနန္တရစသော ပစ္စည်းတို့သည်။ (အနန္တီကာတည့်သည်။) အသင်္ဂဟိတတ္တာဘာဝတော၊ မသိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်၏မရှိခြင်းကြောင့်။ (သိမ်းယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။) အနန္တရာဒိနံ၊ အနန္တရ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏။ နာမဓမ္မေကဓိသတော၊ နာမ်တရားတို့၏ တစိတ် ၏ အဖြစ်သည်။ 'နတ္ထိ၊ ဣတိ၊' ကြောင့်။ နာမဓမ္မောဝါတိ၊ ဟူ၍။ ဝတော၊ ဆိုပြီး၍။ 'ကေဝလံ၊' နိဗ္ဗာန်မဖက် သက်သက်။ ပစ္စယပစ္စယပုပ္ဖဘာဝေ၊ ပစ္စည်း ပစ္စယပုန်တို့၏ အဖြစ်တို့သို့။ ဘဇ္ဈာနံ၊ ကပ်ဝင်ကုန်သော။ (ပါဝင် ကုန်သော။) စတုန္ဒယေဝ ခန္ဓာနံ၊ လေးပါးကုန်သော နာမ်ခန္ဓာတို့၏သာ။

၁။ သုတဝိန္ဒ္ဓာဘာဝနာမယ။ ။ ဆရာ့အထံ၌ ကြားနာမှတ်သားခြင်း ကြောင့် သိသောဉာဏ်သည် သုတမယဉာဏ်မည်၏။ သင်ယူပြီးနောက် ထို ကြားနာအပ်သည့် အတိုင်း သဘောပေါက်အောင် ကြံစည်စဉ်းစားခြင်း ကြောင့် သိသောဉာဏ်သည် ဝိန္ဒ္ဓာမယဉာဏ်မည်၏။ ထိုသို့ သဘောပေါက်ပြီး နောက် 'ဘဝိတာ ဗဟုလိကဉာ' ပြုသောအခါ သာ၍ ရှင်းလင်းစွာ သိသောဉာဏ်သည် ဘာဝနာမယဉာဏ်မည်၏။ [အချို့နေရာ၌ကား ဆရာ့အထံ၌ မသင်ရဘဲမိမိဘာသာ ကြံစည်၍ သိသောဉာဏ်ကို ဝိန္ဒ္ဓာမယဉာဏ်ဟုခေါ်သည်။]

နာမတာ၊ နာမ်တို့၏အဖြစ်သည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ အထ၊ ခေါ်၊ အဟုတ်ကား။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ သည်လည်း။ နာမမေဝ၊ နာမ်ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနဿ အသင်္ဂဟိတတ္တာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အညံ ဝဇ္ဇေတိ။ ။ “ပုရေဇာတပစ္စယော ရူပေကဒေသော” ၌ ကေဒေသသဒ္ဒါသည် “ရူပရူပဟုခေါ်အပ်သော နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈-ပါးမှ အခြားသော ရုပ်ကို ကြဉ်စေ၏” ဟူရာ၌ နိပ္ပန္နရုပ်မှတစ်ပါးသော အနိပ္ပန္နရုပ်ကိုသာ “အခြားသောရုပ်” ဟု ဆိုသင့်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ အညေသဒ္ဒါ၊ သေသသဒ္ဒါတို့သည် ယှဉ်ဘက်တူဘက်မှ အခြားသော တရားကိုသာ ဟောနိုင်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယ၌ “အညံ၊ တပါးသော အနိပ္ပန္နရုပ်” ဟု အနက်ပေးသည်မှာ ရိုးရာထုံးစံကျ၏။ သို့သော် အနုဋ္ဌိကာ၌ “အညန္တိ သုခမရုပ် ဟုဖွင့်တား၏။ ထိုအဖွင့်သည် ရိုးရာထုံးစံမကျရုံသာမက နောက်၌ သုခမရုပ်တွင် ပါဝင်သော အာပေါ ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေ ဟဒယရုပ် အာဟာရရုပ်တို့ကိုလည်း အာရမဏပုရေဇာတ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်သောကြောင့် “ထို သုခမရုပ်ကို မကြဉ်” ဟု သိရ၏။ ထို့ကြောင့် “အညန္တိ သုခမရုပ်” သည် နောက်ဆရာတို့ ပြင်ထားအပ်သော အမှားပါ၌” ဟု သာ မှတ်ပါ။ ရှေးနိဿယဆရာတို့၏ လက်လက်၌ကား “အညန္တိ အနိပ္ပန္နရုပ်” ဟု ရှိပါလိမ့်မည်။ ဘာကြောင့်နည်း၊ ထိုနိဿယဆရာသည် အနုဋ္ဌိကာ အဖွင့်အတိုင်း ပေးလေ့ရှိ၏။ အနုဋ္ဌိကာနှင့်မတူလျှင် အမှားစကားကို ဆိုလေ့ရှိသောကြောင့်တည်း။

ကုသလတ္တိကေ အနာဂတံပိ။ ။ ရူပရုပ်သည် ကုသလတိက်၌ လုံးလုံးမပါသည်မဟုတ်။ ဝတ္ထုရုပ် အာရမဏရုပ်များပါ၏။ သို့သော်... ဣတ္ထိန္ဒြေစသည်တို့ မပါသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “အနာဂတံပိ” ဟု ဆိုသည်။ ပိ ဖြင့် ပါသော ဝတ္ထုရုပ် အာရမဏရုပ်တို့ကို ပေါင်းပါ။

မဇ္ဇိကာ။ ။ အညတ္တာတိ သနိဒဿနတ္တိကေ ဝတ္ထုပုရေဇာတံ စက္ခာဒိ ဆ ဝတ္ထု၊ ရူပါဒိပဉ္စာရမဏံ အာရမဏပုရေဇာတံ၊ သဗ္ဗံ တေရသ ရူပံ၊ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံအရ၌ ဘူတရုပ် ၃-ပါး ပါဝင်သောကြောင့် ဆဝတ္ထုနှင့်ပေါင်း၍ ၁၃-ပါးဟု ဆိုသည်။) ဣတ္ထိန္ဒြိယာဒိ ပဉ္စဝိခံ၊ သဗ္ဗံ အဋ္ဌာရသ ရူပရူပံနာမာတိ ဒဿေတိ။ ဤ၌ ရူပရူပံ အရ နိပ္ပန္န ၁၈-ပါးလုံးရအောင် ပြထား၏။ ထို့ကြောင့် “အညံ ဝဇ္ဇေတိ” ၌ အနိပ္ပန္နရုပ်ကို ကြဉ်ခြင်းသာ မှန်သည်ဟု မှတ်ပါ။

၄၇၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပုရေဇာတပစ္စယော ရူပေကဒေသောတိတ္ထေ ဤ။ ဇောဒေသဝစနေန၊
 ကေဒေသသဒ္ဓါဖြင့်။ ရူပရူပံတေဝံ၊ ရူပရုပ်မှ၊ (နိပ္ပန္နရုပ်မှ။) အညံ၊ အခြား
 သော အနိပ္ပန္နရုပ်ကို။ ရူပရူပံပန၊ ရူပရုပ်သည်ကား။ ကုသလတ္ထိကေ၊
 ဤ။ အနာဂတဗ္ဗိ၊ မလာသော ရုပ်သည်လည်း။ [အာဂဟမေဝံ ဤစပ်]
 ပုရေဇာတပစ္စယဘာဝေန၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အညတ္ထ၊
 အခြားသော သနိဒဿနတိက်၌။ အာဂတုမေဝ၊ လာသည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။
 (တနည်း) ဟိ၊ သာဓကကား။ အနိဒဿနအပ္ပဋ္ဌိသော ဓမ္မော။ ပေ။
 ဒေါမနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတံ) ဝုတ္တံ။ [သနိဒဿနအပ္ပဋ္ဌိ
 ဘတ္တိက၊ ပဉ္စာဝါရ၊ ပစ္စယာနုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ ပုရေဇာတပါဠိတော်။]
 အနိဒဿနအပ္ပဋ္ဌိသော၊ မြင်ခြင်းလည်းမရှိ၊ ထိပါးခြင်းလည်း မရှိသော။
 ဓမ္မော၊ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပါဉာယ၊ သုခုမရုပ်သောဥဿ၊
 နိဗ္ဗာန်တရားသည်။ အနိဒဿနအပ္ပဋ္ဌိသော၊ သော။ ဓမ္မဿ၊ အား။ ပုရေ
 ဇာတပစ္စယေန၊ ပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။
 အာရမဏပုရေဇာတံ၊ ၎င်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတံ၊ ၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဒုဝိဓံ၊
 ၏။) အာရမဏပုရေဇာတံ၊ သော။ ဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထုကို၎င်း။ [ဤဝတ္ထု
 သည် ကုသလတိက်တုန်းကလည်း ပါ၏။ သို့သော် အာရုံဖြစ်နိုင်သော
 ကြောင့် ထည့်တော်မူသည်။ သာဓကပြလိုရင်း မဟုတ်ပါ။] ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊
 ကို၎င်း။ ပုရိသိန္ဒြိယံ၊ ကို၎င်း။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ကို၎င်း။ [ပါဠိတော်၌ ပါ၏။]
 အာပေါဓာတုံ၊ ကို၎င်း။ ကမဋ္ဌိကာရံ၊ သော။ အာဟာရံ၊ ကို၎င်း။
 အနိစ္စတော၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ ဟူ၍။ (ဝိပဿတိ၊ ရှု၏။) ပေ။ ဒေါမနဿ၊
 သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [နောက်၌ ဝတ္ထုပုရေဇာတ
 ရှိသေးသော်လည်း ကုသလတိက်၌ ပါပြီးဖြစ်၍ သာဓကပြဘို့ မလိုသော
 ကြောင့် မပြတော့။]

ပစ္စယုဒ္ဓေသအဖွင့် ပြီး၏။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ

၁။ ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁။ ယော ဟေတုပစ္စယောတိ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော၊ သော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိ ဌိစပ်) ဟေတုသင်္ခါတဿ၊ ဟိတ်ဟုဆိုအပ်သော။ ပစ္စယဓမ္မဿ၊ အလောဘအစရှိသော ပစ္စည်းတရား ၏။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တက တံသမုဋ္ဌာနရူပသင်္ခါတာနံ၊ ဟိတ်နှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်သောတရား၊ ထိုဟိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တရားဟုဆိုအပ် ကုန်သော။ ပစ္စယပ္ပန္နာနံ၊ ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့အား။ ဝါ၊ တို့၏။ ဟေတု ပစ္စယေန၊ ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ ဟေတုပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော၊ အကျဉ်း ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ (ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဤပုဒ်ကား နောက်မှ လိုက်သည်။) ပန၊ တနည်းကား။ ဟေတုဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ယထာဝုတ္တော၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ (“ဟေတုသင်္ခါတဿ” ဟုဆိုအပ်ပြီး သော။) ယောပစ္စယဓမ္မော၊ အကြင် ပစ္စည်းတရားသည်။ ယထာဝုတ္တာနံ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ (“ဟေတုသမ္ပယုတ္တက တံသမုဋ္ဌာန ရူပသင်္ခါတာနံ” ဟုဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။) ပစ္စယပ္ပန္နာနံ၊ တို့အား။ ဝါ

၁။ ပစ္စယဓမ္မဿ ပစ္စယဘာဝေါ။ ။ဟိတ်ဟူသော ပစ္စည်းတရား၏ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိကို “ဟေတုပစ္စည်း”ဟူ၍ အကျဉ်း ပြအပ်ခဲ့ပြီ။ ဤနည်း၌ ပစ္စယသတ္တိကို “ဟေတုပစ္စည်း” ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ [ဟေတုပစ္စယေန သည် ပစ္စယဘာဝေါ၏ အဘိဇ္ဇာသေသနတည်း။ “ဟေတု သတ္တိဖြင့်+ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိ” ဟုလို။]

၂။ ယော ပန။ပေ။ပစ္စယဓမ္မော၊ သော။ ။အကြင်ပစ္စည်းတရားသည် ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့၏ ပစ္စည်းဖြစ်၏။ ထိုပစ္စည်းတရားကို ဟေတုပစ္စည်း ဟူ၍ အကျဉ်းပြအပ်ခဲ့ပြီ။ ဤနည်း၌ ပစ္စယသတ္တိကို ဟေတုပစ္စည်းဟု မခေါ်။ သတ္တိ ရှိသော ဟိတ်တရားကိုသာ ဟေတုပစ္စည်း ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့ “ရှေ့ နည်း၌ သတ္တိကို ပစ္စည်းဟုခေါ်ခြင်း၊ နောက်နည်း၌ သတ္တိမန္တတရားခြစ်ကို ပစ္စည်းဟုခေါ်ခြင်းသည် နည်း ၂-ပါး၏ အထူးတည်း။

၄၇၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တို့၏။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဝါ၊ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ။ သော
(ပစ္စယဓမ္မော)၊ ကို။ ဟေတုပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော၊ အကျဉ်း
ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျော၊ ဣတိ၊ ဤနှစ်မျိုးသော အနက်ကို။
ဒသေတိ။

ဥဘယထာပိ၊ ၂-ပါးပြားသော ဝိကပ်အားဖြင့်လည်း။ ဟေတု
ဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဥပကာရကတာ၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကိုပြုတတ်သည်
၏အဖြစ်ကို။ ဟေတုပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ နိဒ္ဓိဋ္ဌော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်
သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒသိတံ၊ ပြအပ်သည်။ ဟောတိ။ သေသပစ္စယေသုပိ၊
ဟေတုပစ္စည်းမှ ကြွင်းသော အာရမဏအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌လည်း။
သေ (သော)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော၊ အနက်
အဓိပ္ပာယ်ကိုဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ဥပကာရက
တာ၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသည်။ ဓမ္မ
သဘာဝေါဝေ၊ အလောဘအစရှိသော တရားတို့၏ သဘောသာတည်း။
ဓမ္မတော၊ မှ။ အညာ၊ အခြားသော သတ္တိသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊

၁။ ဥဘယထာပိ ဥပကာရကတာ။ ။ပဌမဝိကပ်၌ ပစ္စယသတ္တိကို၎င်း၊
ဒုတိယဝိကပ်၌ ပစ္စည်းတရားဖြစ်ကို၎င်း “ဟေတုပစ္စယ” ဟုဆိုအပ်သော်လည်း
ဆိုလိုရင်းမှာ- “ဟိတံ၏အဖြစ်” ဟူသော ဟေတုသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်
သည်၏အဖြစ်ကို ဟေတုပစ္စည်းမည်၏” ဟူ၍ ဥဒ္ဓေသတုန်းက ပြလိုရင်း
ဖြစ်သည်။

၂။ သေ နယော သေသပစ္စယေသုပိ။ ။ယထာ စေတ္ထိ၊ ဝေ အာရမဏ
ပစ္စယေန ပစ္စယဘာဝေါ၊ အာရမဏဘာဝေန ဝါ ပစ္စယော အာရမဏ
ပစ္စယောတိအာဒိနာ အာရမဏပစ္စယာဒိသု အတ္ထော နေတဗျေတိ ဒသေန္တော
သေ နယော သေသပစ္စယေသုပိတိ အာဟ၊-အနု။

၃။ န အညာ အတ္ထိ။ ။ပရမတ္ထတရားတို့၌ သတ္တိ သတ္တိမန္တဟု ခွဲခြား၍
ပြရသော်လည်း အမှန်အားဖြင့် ထိုကဲ့သို့ မကွဲပါ။ ဥပမာ-“ဖုသတိတံ ဖသော=
တွေ့ထိတတ်သောကြောင့် ဖဿမည်၏” ဟု ဆိုရသော်လည်း “တွေ့ထိခြင်း
သဘောမှတစ်ပါး တွေ့ထိတတ်သော သတ္တိ” ဟူ၍ သီးခြား မရှိသကဲ့သို့ ဤ၌
လည်း “ဟိတံတရားတို့၏ ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်တရားတို့ကို ဆိုင်ရာအာရုံ၌ ခိုင်မြဲစေခြင်း
သဘောမှတစ်ပါး ခိုင်မြဲစေတတ်သော ဟေတုသတ္တိ ဟူ၍ သီးခြားရှိပါ” ဟူလို။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၄၇၃

ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ တထာတထာ၊ ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဥပကာရကံ၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သော။ တံတံဓမ္မံ၊ ထိုထို အလောဘအစရှိသော တရားကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ တံတံဥပကာရကတံ၊ ထိုထိုပစ္စည်းတရား၏ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူး ကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိကို။ ဒဿေတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဟေတုဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိတ္ထေ၊ ဤ။ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ပထမာဝိဘတ် ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော။ ပဌမော၊ သော။ ဟေတုသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပစ္စယ နိဒ္ဒေသော၊ ပစ္စည်းကိုညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ တေန၊ ထိုပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌဖြစ်သော ပဌမဟေတုသဒ္ဓါဖြင့်။ တေဿ၊ ဤဟေတုသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သော ဟိတ်ဟူသော အနက်၏။ ဟေတုဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဥပကာရက တာ၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယံတာ၊ ဟေတုပစ္စည်း၏ အဖြစ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ဒုတိယော၊ သော။ (ဟေတုသဒ္ဓေါ၊ သည်။) ပစ္စယပုဗ္ဗဝိသေသနံ၊ ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိသေသနတည်း။ [ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဟူသော ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိသေသနတည်း။] တေန၊ ထိုပစ္စယပုဂ္ဂို လ်၏ ဝိသေသနဖြစ်သော ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါဖြင့်။ ယေသံ ကေသဉ္စိ၊ အမှတ် မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသုအလုံးစုံကုန်သော။ သမ္ပယုတ္တကာနံ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့အား။ ဝါ၊ တို့၏။ ဟေတုပစ္စယဘာဝေန၊ ဟေတုပစ္စည်း၏ အဖြစ်

၁။ ဟေတုသဒ္ဓေါ+တေဿ။ ။ ယခုစာအုပ်တို့၌ “ဟေတု”ဟု ဗဟုဝစ် ဖြင့် ရှိသော်လည်း “ပဌမော ဟေတုသဒ္ဓေါ” ဟူသောစကား “တေဿ (ဤ ဟေတုသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သောအနက်၏)” ဟူသောစကားကို ထောက်လျှင် “ဟေတု”ဟု ကေဝုစ်ဖြင့်သာ ရှေးပါဠိရှိသည်ဟု မှတ်ပါ။ [တေဿာတိ ဟေတုသဒ္ဓါဘိဓယေတ္ထမာဟ၊ သော ဟိ ဆဗ္ဗိဓော (လောဘ ဒေါသ မောဟ အလောဘ အဒေါသ အမောဟအားဖြင့် ၆-ပါး) နဝဝိဓော (ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတဟိတ်အားဖြင့် ၉-ပါး) ဒွါဒသဝိဓော (ဝိပင်္က ကြိယာ ခွဲ၍ ၁၂-ပါး) ဣတိ အနေက ဘေဒေနံ ဘိန္နောပိ ဟေတုဘာဝသမညေန ကေဠိ ကတော ကေဝစနေန ဝုတ္တော (ဟေတုဟု ကေဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ အပ်ပြီ-အနု။]

ဟူသော သတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဝါ၊ ပစ္စည်းသည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဟေတုနာ၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာန မေဝ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပစ္စယပုန်တရားတို့အားသာ။ ဝါ၊ တို့၏သာ။ (ပစ္စယော ဟောတိ)။ ဣတိ ဒုဿတိ။

နနုစ (စောဒေမိ)၊ စောဒနာပါဦးအံ။ (ကိံ၊ နည်း။) သမ္ပယုတ္တ သဒ္ဓဿ၊ ၏။ သာပေက္ခတ္တာ၊ စပ်ခြင်းရှိသော သဟာဒိယောဂကို ငဲ့ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုတိယေ၊ သော။ ဟေတုသဒ္ဓေ၊ သည်။ (ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ဌိ ဟေတုသဒ္ဓါသည်။) အဝိဇ္ဇမာနေပိ၊ မရှိပါသော်လည်း။ အညဿ၊ မိမိမှ အခြားသော။ အပေက္ခိတဗ္ဗဿ၊ ရှင့်ထိုက်သော သဒ္ဓါ၏။ ဝါ၊ ကိံ။ အနိဒ္ဓိတ္တော၊ မညွှန်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္တနာဝ၊ မိမိဟူသော ဟိတ်သည်ပင်။ သမ္ပယုတ္တကာနံ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပစ္စယပုန် တို့အား။ ဝါ၊ တို့၏။ ဟေတုပစ္စယေန၊ ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကိံ။ (“ဒုတိယေ ဟေတုသဒ္ဓေ အဝိဇ္ဇမာနေပိ” အစရှိသော စကားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို။) ဝိညာယတိနနု၊ သိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော့။ ဣတိ၊ သို့ စောဒနာပါ၏။ အယံ၊ ဤဒုတိယေ ဟေတုသဒ္ဓေ အဝိဇ္ဇမာနေပိ အစရှိသော စကားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သည်။ ဧကန္တော၊ တခုသော အဖို့ရှိသည်။ ဝါ၊ စင်စစ်ကေန်သည်။ န၊ မဟုတ်။

ဟိ၊ ချဲ့။ ပစ္စတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌော၊ ပထမာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော။ ဟေတု သဒ္ဓေါ၊ ကိံ။ (ဂယုတိ ဌိစပ်) ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဧတ္ထေဝ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌သာ။ [ဝေဖြင့် သမ္ပယုတ္တကာနံ ဌိ ကြောင့်ကြေးစိုက်ဟု ကန့်။] ဗျာဝဇ္ဇော၊ ကြောင့်ကြစိုက်သောသဒ္ဓါဟူ၍။ (စပ်သော သဒ္ဓါဟူ၍။)

၁။ နာယံ ဧကန္တော။ ။ ယူသယံ ဒုတိယေ ဟေတုသဒ္ဓေ အဝိဇ္ဇမာနေ ပီတိအာဒိနာ ဝုတ္တော အတ္ထော၊ အယမေကန္တော န ဟောတိ၊ အညာပေက္ခောပိ သဒ္ဓေါ အညဿ ဝိသေသနံ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဒံ (ဒုတိယေ ဟေတုသဒ္ဓေ အဝိဇ္ဇမာနေပိ စသော စကားသည်။) န သမ္ပတ္တ ဧဝံ သမ္ဘဝတိ (အလုံးစုံသော အရာ၌ ဤအတိုင်းချည်းမဖြစ်နိုင်) ဣတိ အတ္ထော၊ -အနု။]

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၄၇၅

ယဒါ၊ ဌံ။ ဂယုတိ၊ ဧ။ တဒါ၊ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောပါဌ်ဝယ်ကြောင့်
 ကြ ဝိက်ရာ ထိုအခါ၌။ သမ္ပယုတ္တဝိသေသနံ၊ သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါ၏ ဝိသေသနာ
 သည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်တော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဝိသိဋ္ဌာ၊ ဟေတုဟူသော
 ဝိသေသနာသည် အထူးမပြုအပ်ကုန်သော။ ယေကေစိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့
 ဥဿုံ အလုံးစုံကုန်သော။ သမ္ပယုတ္တာ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။
 ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်သည်။ ဘဝေယျုံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
 (ထိုသို့ဟေတုဟူသော ဝိသေသနာဖြင့် အထူးမပြုအပ်သော် အလုံးစုံသော
 သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။) ဧဝံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဟေတုသဒ္ဓါ၌စပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။)
 သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (ဂဟဏံ ဟောတိဉ္စစပ်) အတ္တနိဝေ၊ မိမိဟူသော
 သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါ၌သာ။ ဗျာဝဇ္ဇေန၊ သော။ ဟေတုသဒ္ဓေန၊ ဟေတုသဒ္ဓါဖြစ်
 သော။ ဝိသေသနေန၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ (ကင်းရသည်ရှိသော်။)
 ယေဘိ ကေသဉ္စ၊ ကုန်သော။ သမ္ပယုတ္တာနံ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ ဂဟဏံ၊
 သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအလုံးစုံသော သမ္ပယုတ်တရား
 တို့ကို ယူခြင်းကို။ သန္တိယ၊ ၍။ အထာပိ။ ပေ။ အတ္တော ဘဝေယျာတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနန္တိ၊ ဟူ၍၎င်း။ အရူပိနော
 ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနန္တိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။
 (ဟောတော်မူအပ်ရာ၌။) ‘ဒုတိယေန၊ သော။ အာဟာရဂ္ဂဟဏေန၊
 အာဟာရသဒ္ဓါနှင့်၎င်း။ ဣန္ဒြိယဂ္ဂဟဏေနစ၊ ဣန္ဒြိယသဒ္ဓါနှင့်၎င်း။ ဝိနာပိ၊
 ကင်း၍လည်း။ အာဟာရိန္ဒြိယသမ္ပယုတ္တကာဝ၊ အာဟာရသမ္ပယုတ္တတရား
 ဣန္ဒြိယသမ္ပယုတ္တတရားတို့ကိုသာ။ ဂယုန္တိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊

၁။ ယေကေစိ ဂဟိတာ ဘဝေယျုံ။ ။ “ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ” ဟု “ဟေတု”
 ဟူသော ဝိသေသနာမပါဘဲ သမ္ပယုတ္တချည်းဖြစ်နေလျှင် “ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံ
 သော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ယူနိုင်ရာ၏” ဟူရာ၌ ဟိတ်နှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
 ကုသိုလ်စသော တရားတို့ကိုလည်း ယူနိုင်၊ ဟိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်မဖြစ်ဘဲ သူတို့
 ပိတ် စေတသိက်ချင်းသာ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြသော စက္ခုဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်စသည်
 တို့ကိုလည်း ယူနိုင်၏။

၄၇၆

ပဋ္ဌာနိမ္မလဒ္ဓိကာနိဿယ

ဤဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ (အတ္ထော၊ သည်။) သိယာနန၊ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ [“ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါမပ၊ တံ ဟေတုသမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ယူနိုင်ခြင်းဟူသော အနက်သည်ဖြစ်ရာ သည်မဟုတ်လော” ဟူလို။] (ဝေ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ၌လည်း။ အတ္ထော၊ သည်။) န (သိယာ)၊ မဖြစ်ရာ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အာဟာရိန္ဒြိယသမ္ပယုတ္တဿ၊ အာဟာရသို့နှင့် သမ္ပယုတ်မဖြစ်သော တရား၊ ဣန္ဒြေတို့နှင့် သမ္ပယုတ်မဖြစ် သောတရား၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဝဇ္ဇေ တဗ္ဗာဘာဝတော၊ ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော အာဟာရသမ္ပယုတ် ဣန္ဒြိယ သမ္ပယုတ်မဟုတ်သောတရား၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုအာဟာရပစ္စယ နိဒ္ဒေသ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယနိဒ္ဒေသတို့၌။ ဒုတိယအာဟာရိန္ဒြိယဂ္ဂဟဏေ၊ ဒုတိယ အာဟာရသဒ္ဓါ၊ ဒုတိယဣန္ဒြိယသဒ္ဓါသည်။ အသတိပိ၊ သော်လည်း။ တံ သမ္ပယုတ္တကာဝ၊ ထိုအာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရား တို့ကိုသာ။ ဂယန္တိ၊ ယူအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဒုတိယဖြစ်သော အာဟာရသဒ္ဓါ၊ ဣန္ဒြိယသဒ္ဓါတို့မပါသော်လည်း ထိုအာဟာရ ဣန္ဒြိယတို့ နှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားတို့ကိုသာ ယူအပ်ယူနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) တံ၊ ထိုဒုတိယအာဟာရသဒ္ဓါ၊ ဒုတိယဣန္ဒြိယသဒ္ဓါကို။ (ဘဂဝတာ) န ကတံ၊ ပြုတော်မမူအပ်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ ဣဓ၊ ဤ ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ ၌။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗံ၊ ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဟေတုပစ္စယသမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားသည်။ (အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တရားသည်။) အတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုတိယံ၊ သော။ ဟေတုဂ္ဂဟဏံ၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဝေမ္ပိ ၊ ဤသို့ ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါကို ယူအပ်ပါသော်လည်း။ (ဂဟဗ္ဗ ကတံ၌စပ်) ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ ဧတ္ထံ ၌။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ၊

၁။ ဝေမ္ပိ အာပဇ္ဇတိ။ “ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါကို ယူအပ်ပါသော်လည်း မည်သည့်ဟိတ်ဟု ဝိသေသနမပြုအပ်သောကြောင့် အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော ဟိတ်သည် အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော ဟေတုသမ္ပယုတ်တရားအား ‘ဟေတုပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏’ ဟူသော အနက်သည် ဖြစ်နေသည်မဟုတ်ပါလော။ ဥပမာ-လောဘ မောဟ က ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်ခိုက် အခြားဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော သမ္ပယုတ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်၏” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်

ဟေတုသမ္ပယုတ်တရားတို့၏။ သော ဇေ၊ ထိုဟိတ်သည်သာ။ သမ္ပယုတ္တက
ဟေတုသမ္ပယုတ်ဖြစ်သောဟိတ်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိသေသနဿ၊ သောဇေ
ဟူသောဝိသေသန၏။ ဝါ၊ ကို။ (ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ၌ သောဇေ ဟူသော
ဝိသေသနကို။ အကတတ္တာ၊ မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယော ကောစိ၊
အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော။ ဟေတု၊ သည်။ ယဿ ကဿစိ၊ အမှတ်မရှိ
တစုံတခုသော။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကဿ၊ ဟေတုသမ္ပယုတ် တရားအား။
ဟေတုပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤအနက်
သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေး
တည်း။ (ဇေ၊ ဤသို့ ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါကို ယူအပ်သော်။ အယံ အတ္ထော၊
သည်။) နာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ (ကသွာ၊ နည်း) ပစ္စတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌဿေဝ၊ ပဌမာ
ဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဟေတုဿ၊ ပဌမဟေတု
သဒ္ဓါ၏။ ပုန၊ တဖန်။ သမ္ပယုတ္တဝိသေသနဘာဝေန၊ သမ္ပယုတ္တ သဒ္ဓါ၏
ဝိသေသန၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဧတဒတ္ထမေဝ ၊ ဤ ပဌမဟေတုသဒ္ဓါ၏ သမ္ပယုတ္တ
သဒ္ဓါ၏ ဝိသေသန၏ အဖြစ်ဟူသောအကျိုးငှါပင်။ ဒုတိယေန၊ သော။
ဟေတုသဒ္ဓေန၊ နှင့်။ ဝိနာပိ၊ လည်း။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဘာဝေ၊ ဟေတု
သမ္ပယုတ်၏အဖြစ်သည်။ သိဒ္ဓေပိ၊ သော်လည်း။ တဿ၊ ထိုဒုတိယဟေတု

ရောက်နေသည် မဟုတ်ပါလော ဟူလို။ [ဇေမှိတိ ဒုတိယေ ဟေတုသဒ္ဓေ ဂယု
မာနေပိ အာပဇ္ဇတိ-အနု။ ဤသို့ အနုဋီကာ၌ ပါဌ်မှန်ရှိပါစေ။]

၁။ ဧတဒတ္ထမေဝ ဂဟဏံ ကတံ။ ။ ပဌမဟေတုသဒ္ဓါ၏ သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါ
၏ ဝိသေသနအဖြစ် အကျိုးငှာပင် ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါ မပါဘဲ ဟေတုသမ္ပ
ယုတ္တအဖြစ် ပြီးပါသော်လည်း ဒုတိယ ဟေတုသဒ္ဓါကို ယူတော်မူရသည်။
[“သိဒ္ဓေသတိပိ အာရမ္ဘော၊ နိယမာယံဝါ၊ ဟောတိ အတ္တန္တရဝိညာပနာယ
ဝါ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပဌမဟေတု အနက်၏ နိယမဖြစ်အောင်
ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါကို ထပ်၍ ယူရသည်။ အရမှာ မကွဲပါဟူလို။ ဥပမာ-
မောဟမူဒ္ဓေး၌ ပဌမဖြစ်သော ဟေတု၏ အနက်သည် မောဟဟိတ်တည်း။
ဒုတိယဖြစ်သော ဟေတုသမ္ပယုတ္တ၌ ဟေတု၏ အနက်သည်လည်း ထိုမောဟပင်
ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

၄၇၈

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သဒ္ဓါကို။ ဂဟဏံ၊ ယုခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ ပြီ၊ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။

အထဝါ၊ ကား။ ဒုတိယေ၊ ယော။ ဟေတုသဒ္ဓေါ၊ သည်။ အသတိ၊ သော်။ ဟေတု၊ ဟိတ်သည်။ သမ္ပယုတ္တကာနံ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့အား။ (ရှေးနိဿယ၌ “ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ”ကို တပုဒ်တည်းယူ၍ “ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဟိတ် ၆-ပါးကြည့်သော နာမက္ခန္ဓာတို့အားသာလျှင်” ဟု အနက် ပေး၏။) ဟေတုပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ပန၊ ကား။ ဟေတုနံ၊ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော ဟိတ်တို့အား။ (ဟေတုပစ္စယေန၊ ပစ္စယော) န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဣတိ ဝေမ္မိ၊ ဤသို့လည်း။ ဂဟဏံ၊ ယုခြင်းသည်။ သိယာ၊ ၏။ တန္တိဝါရဏတ္ထံ၊ ထိုသို့ ယုခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ သော၊ ထိုဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ဟေန၊ ထိုဒုတိယ ဟေတုသဒ္ဓါဖြင့်။ ယော၊ အကြင်တရားတို့သည်။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဘာဝံ၊ ဟိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်တို့၏အဖြစ်ကို။ လဘန္တိ၊ ကုန်၏။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ဟေတုနံ၊ ဟိတ်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အညေသမ္မိ၊ ဟိတ်မှ ဟပါးသော သမ္ပယုတ်တရားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုဟိတ်နှင့်သမ္ပယုတ်အဖြစ်ကို ရကုန်သော တရားတို့အား။ ဟေတုပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ ဟောတိ။ [ရှေး နိဿယ၌ “ဟေတု ဟေတုပစ္စယေန” ဟုရှိ၏။ ပဌမဟေတုသဒ္ဓါ လိုမည် မထင်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း- ရှေ့ပါသော “ဟေတု” ပုဒ်သည် ဤတိုင် အောင် လိုက်နိုင်သောကြောင့်တည်း။]

ပန ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟေတုဈာနမဂ္ဂါ၊ ဟိတ်တရား ဈာန် တရား မဂ်တရားတို့သည်။ ပတိဋ္ဌာမတ္တာဒိဘာဝေန၊ ပစ္စယပုဒ်တရားတို့၏

၁။ ယသ္မာ ပန။ ပေ။ ပတိဋ္ဌာမတ္တာဒိ။ ။ “ပဉ္စဝါရ၌ ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါ မပါဘဲ ဟောတော်မူထားသည် မဟုတ်ပါလော” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ယသ္မာ ပန” စသည်ကိုမိန့်။ ပတိဋ္ဌာမတ္တာဒိ၌ ပတိဋ္ဌမတ္တသည် ဟေတုအတွက် ကည်း။ အာဒိဖြင့် ဥပနိဇ္ဈာနမတ္တ နိယျာနမတ္တတို့ကို ယူပါ။ [ပတိဋ္ဌာမတ္တာဒိ ဘာဝေန၊ နိရုပေက္ခာဘိ ဟေတုဈာနမဂ္ဂဓမ္မော ပတိဋ္ဌာနဥပနိဇ္ဈာနနိယျာနမတ္တေန အညဓမ္မနိရုပေက္ခာ ဟေတုဈာနမဂ္ဂပစ္စယကိစ္စံ ကရေန္တိ။-အနု။]

တည်ခြင်းမျှအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိရပေက္ခာ၊ အခြားသောတရားတို့ကို ငဲ့ခြင်းမရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ အာဟာရိန္ဒြိယာဝိယာ၊ အာဟာရတရား လူန္ဒြိယတရားတို့ကဲ့သို့။ သာပေက္ခာဝေ၊ အခြားသော တရားတို့ကို ငဲ့ခြင်း ရှိကုန်သည်သာလျှင်။ န (ဟောန္တိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဟိတ်တရား၊ ဈာန်တရား၊ မဂ်တရားတို့၏ အခြားတရားတို့ကို ငဲ့ခြင်းမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဧတေသ္မေ၊ ဤဟေတု ဈာန မဂ္ဂ ပစ္စည်းတို့၌ သာ။ ဒုတိယံ၊ သော။ ဟေတာဒိဂ္ဂဟဏံ၊ ဟေတု အစရှိသော သဒ္ဒါကို။ (အာဒိဖြင့် ဒုတိယာဈာနသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယမဂ္ဂသဒ္ဒါတို့ကိုယူပါ။) (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ ပြီ။

ပန၊ ကား။ အာဟာရိန္ဒြိယာ၊ အာဟာရပစ္စည်း၊ လူန္ဒြိယပစ္စည်းတို့သည်။ အာဟာရိတဗ္ဗဏ္ဍသိတဗ္ဗာပေက္ခာဝေ၊ ဆောင်ထိုက်သော ပစ္စယပ္ပန်တရား၊ အစိုးရထိုက်သော ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို ငဲ့ခြင်းရှိကုန်သည်သာလျှင်။ (ဟောန္တိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အာဟာရ လူန္ဒြိယပစ္စည်းတို့၏ ဆောင်ထိုက် အစိုးရထိုက်သော ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို ငဲ့ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တေ၊ ထိုအာဟာရပစ္စည်း လူန္ဒြိယပစ္စည်း တို့သည်။ (ပရိစ္ဆန္ဒန္တိ ဌာဝပံ) ဒုတိယေန၊ သော။ အာဟာရိန္ဒြိယဂ္ဂဟဏေန၊ အာဟာရသဒ္ဒါ၊ လူန္ဒြိယသဒ္ဒါနှင့်။ ဝိနာပိ၊ လည်း။ အတ္တနာဝေ၊ အာဟာရ လူန္ဒြိယဟူသော မိမိကိုယ်တိုင်ပင်။ အာဟာရိတဗ္ဗေ၊ ဆောင်ထိုက် သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဣသိတဗ္ဗေ၊ အစိုးရထိုက်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အာဟာရိန္ဒြိယဘူတေ၊ အာဟာရ လူန္ဒြိယဖြစ်၍ဖြစ်သော တရားတို့ကို၎င်း။ အညေ၊ မိမိမှတစ်ပါး အခြားကုန်သော။ သမ္ပယုတ္တကေ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို၎င်း။ ပရိစ္ဆန္ဒန္တိ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အထူးပြုတတ်ကုန်၏။ [ပရိစ္ဆန္ဒန္တိ ဝိသေသေန္တိ-အနု။ ဗျဝစ္ဆေဒကဝိသေသနဟု ဆိုလိုသည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုဒုတိယအာဟာရသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယလူန္ဒြိယသဒ္ဒါကို။ တတ္ထ၊ ထိုအာဟာရပစ္စယနိဒ္ဒေသ၊ လူန္ဒြိယပစ္စယနိဒ္ဒေသတို့၌။ (ဘဂဝတာ)နကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်။ [“အရူပိနော အာဟာရ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ”ဟု၎င်း၊ အရူပိနော လူန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ”ဟု၎င်း ဒုတိယအာဟာရ၊ လူန္ဒြိယသဒ္ဒါမပါဘဲ ဟောတော်မူအပ်သည်ဟူလို။]

စ၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ ဒုတိယေန၊ ဝေသာ။ ဟေတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ (ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ ဌာဝပ်) ပစ္စယပုန္နာနံ၊ ကုန်သော။ (ဟေတုနံ၊ အညေသဉ္စ တိဌာဝပ်) ပစ္စယဘူတေန၊ ပစ္စည်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဟေတုနာဝေ၊ နှင့်သာလျှင်။ သမ္ပယုတ္တကာနံ၊ ကုန်သော။ ဟေတုနံ၊ ဟိတ်တို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ အညေသဉ္စ၊ ဟိတ်မှတစ်ပါး အခြားသော စေတသိက်တရားတို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အထူးပြုအပ်ကုန်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုန၊ တဖန်။ (ထပ်၍။) ဝိသေသနကိစ္စံ၊ ဝိသေသနပြုဘွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဤဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါဖြင့် ပစ္စယပုန်ဖြစ်သော ဟိတ်တရား၊ အခြားသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသည့် အတွက် ထပ်၍ဝိသေသနပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ပဉ္စဝါရေ၊ ၌။ ကုသလာ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ၊ နန္ဒာနန္တိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဒုတိယံ၊ သော။ ဟေတုဂ္ဂဟဏံ၊ ကို။ နကတံ၊ အပ်။ ဣတိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [အမှ။ ။ အနုဋီကာ၌၊ ဣဓ စ ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ဒုတိယေန ဟေတုဂ္ဂဟဏေန ပစ္စယပုန္နာနံ ပုန ဝိသေသနကိစ္စံ နတ္ထိ” ဟုရှိသော်လည်း “အတ္ထိ” ဟုရှိမှ သဘာဝကျသည်။ အဘယံကြောင့်နည်း- ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါဖြင့် အထူးပြုထားသောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့်...ကသွာ။ ပစ္စယဘူတေန ဝေ၊ ဟေတုနာ သမ္ပယုတ္တကာနံ အညေသဉ္စ ဟေတုနံ အဝိစ္ဆိန္နတ္တာ။ (မပိုင်းခြား မသတ်မှတ် အထူးမပြုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း-ဟု ပေးပါ။)

နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ အပါကုဋ္ဌတ္တာတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပာယ်ော ဌာဝပ်) ပုရိမဝစနာပေက္ခော၊ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော သဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်းရှိသော။ (ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ ဟူသော သဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်းရှိသော။) ဝုတ္တဿေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုသာ။ နိဒ္ဒေသော၊ ညွှန်ပြတတ်သော။ ဝါ၊ ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော။ တံသုဒ္ဓေါ၊ သည်။ (ပဝတ္တတိ ဌာဝပ်) ရူပါယတနံ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ပုရိမဝစနေန၊ ရှေး၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါဖြင့်။ (ရှေး၌ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ သဒ္ဓါဖြင့်။) နိဒ္ဒိသိ

တဗွေ၊ ညွှန်ပြထိုက်သော။ ပါကဋိဘူတေဝ၊ ထင်ရှားသည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော အနက်၌သာ။ ပဝတ္ထတိ၊ ခါ။ [ဤနေရာ၌ “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ” ဟူသော ဂျေစကားဖြင့် ညွှန်ပြထိုက်သော စက္ခုဝိညာဏဓာတ်တည်းဟူသော ထင်ရှားသော အနက်၌သာ တံ သဒ္ဒါ ဖြစ်၏။]

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသ၊ ပဌမာ ဝိဘတ်ဖြင့်ညွှန်ပြအပ်သော။ ဟေတုသဒ္ဒေါ၊ ကို။ (အနုပေက္ခနိယော ဌိစပ်) ဝါ၊ သည်။ (ဗျာဝဇ္ဇော ဌိစပ်) ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိဇတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဗျာဝဇ္ဇော၊ ကြောင့်ကြစိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ (စပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။) (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။) သမ္ပယုတ္တသဒ္ဒေန၊ သည်။ (အနုပေက္ခနိယော) ဝိယ၊ မင်းအပ်သကဲ့သို့။ တံသဒ္ဒေနပိ၊ တံသဒ္ဒါ သည်လည်း။ အနုပေက္ခနိယော၊ မင်းအပ်။ စ၊ ဆက်။ အညော၊ ဟေတု သဒ္ဒါမှ အခြားသော။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗပုကာသကော၊ ညွှန်ပြထိုက်သော အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။) ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော သဒ္ဒါသည်။ နတ္ထိ၊ တသွာ၊ ကြောင့်။ (တံသဒ္ဒါသည်လည်းမင်းအပ်၊ ဟေတုသဒ္ဒါမှ အခြားသော ညွှန်ပြထိုက်သော အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော တစုံတခုသော သဒ္ဒါ၏လည်း ဟောတော် မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ၊ ဟူ၍လည်း။ (ဘဂဝတာ) နံ ဝုတ္တံ။ ဣကံ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

ပန၊ ဆက်။ အသမတ္တေန၊ အပြည့်အစုံမဟုတ်သေးသော။ (ပစ္စယုပ္ပန် မစုံသေး၊ တံသမ္ပယုတ္တကာနံ ဟူသော ပစ္စယုပ္ပန်ကျန်သေးသော။) ပစ္စယုပ္ပန္န ဝစနန္တရာပေက္ခေန၊ ပစ္စယုပ္ပန် အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါတမျိုးကို

၁။ သမ္ပယုတ္တသဒ္ဒေန ။ ဝပ။ နတ္ထိ။ ။ “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ” ၌ သမ္ပယုတ္တ သဒ္ဒါသည် ပဌမဟေတုသဒ္ဒါကို မင်းသကဲ့သို့ “တံသမ္ပယုတ္တကာနံ” ဟု ဟောတော်မူပြန်လျှင်လည်း တံသဒ္ဒါက ထိုပဌမဟေတုသဒ္ဒါကို မင်း။ ထိုသမ္ပယုတ္တသဒ္ဒါ ပင်းအပ်သော ပဌမဟေတုမှ အခြားသော ဟိတ်အနက်ကို ညွှန်ပြ တတ်သော သဒ္ဒါတမျိုးလည်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် “တံသမ္ပယုတ္တကာနံ” ဟု ဟောတော်မူမူကဲ့ “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ” ဟု ဟောတော်မူရသည် ဟူလို။

ငဲ့ခြင်းရှိခဲ့သော။ တံ သမုဋ္ဌာနာနံ ဟူသော စကားကို ခြင်းရှိသော။ ပုဗ္ဗေ၊ ဌ။ (တံ သမုဋ္ဌာနာနံ ၏ ရှေးဌ။) ဝုတ္တေန၊ ဟောတော် မူအပ်သော။ တံ သဒ္ဓါက ဝုတ္တာပေက္ခ ဖြစ်သောကြောင့် မိမိရှေးက ဆိုအပ်ပြီးသော “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ” ကိုညွှန်သော။) ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမိနာ ပစ္စယပ္ပန္နဝစနေန၊ ဤပစ္စယပ္ပန်အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဓါဖြင့်။ (ပါကဋီဘူတံ ဌှပ်) တံသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (တံသမုဋ္ဌာနာနံ ဌှပ်ပါသော တံသဒ္ဓါဖြင့်။) နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ ညွှန်ပြထိုက်သော ဟိတ်ဟူသော အနက်ကို။ ပါကဋီကတံ၊ ထင်ရှားအောင် ပြုအပ်ပြီ။ တေန၊ ကြောင့်။ (“တံ သမုဋ္ဌာနာနံ” ဟူသော ပစ္စယပ္ပန်သဒ္ဓါဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြုအပ်ပြီး ၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တံ သမုဋ္ဌာနာနန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါ၌။ တံဂဟဏံ၊ တံသဒ္ဓါကို။ ကတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

တသ္မိံ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကသဒ္ဓေါ၊ ထို ဟေတုသမ္ပယုတ္တက သဒ္ဓါ၌။ တံ သဒ္ဓေန၊ တံ သမုဋ္ဌာနာနံ ဌှပ် တံသဒ္ဓါသည်။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ သော။ ပါကဋီဘူတံ၊ ထင်ရှားသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သောအနက်ဟူသည်။ ကိံ ပန၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ယေဟိဟေတုဟိ၊ အကြင်ဟိတ်တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊

၁။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ ဣမိနာ။ ။ “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ” ဌှပ် တံ သဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြ၍ မဖြစ်သောကြောင့် ဟေတုသဒ္ဓါကို တိုက်ရိုက်ဆိုလျှင် တံ သမုဋ္ဌာနာနံ ဌှပ် အဘယ်ကြောင့် တံသဒ္ဓါကို ပြုနိုင်ပါသနည်း ဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ ဣမိနာ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နိဿယအတိုင်း ထင်ရှားပြီ။ [အသမတ္တေန ဌှပ် သမတ္တသဒ္ဓါ သည် “သဗ္ဗံ သမတ္တ မခိလံ” အဘိဓာန် (၇၀၂) ဂါထာနှင့်အညီ “အစုံအလင် အပြည့်အစုံ” အနက်ကို ဟော၏။ ဤအသမတ္တေန မှစ၍ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေန တိုင်အောင် “ဣမိနာ ပစ္စယပ္ပန္နဝစနေန” ၏ ဝိသေသနတည်း။

၂။ ကိံ ပန။ ပေ။ ပါကဋီဘူတံ။ ။ တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိ တံ သဒ္ဓေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကသဒ္ဓေ ပါကဋီဘူတံ ကိံ ပနာဘိ ပုစ္ဆတိ။-အနု။ “ယေဟိ။ ပေ။ တေ ဟေတုစေဝ သမ္ပယုတ္တကဝိသေသနဘူတာ တဗ္ဗိသေသိတဝ သမ္ပယုတ္တကာ” တို့ကား အဖြေကားတည်း။ [“ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာ” ဟု ရှိသော်လည်း ဟေတုသဒ္ဓါပိုဟန်တူသည်။]

သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာတိ၊ တို့ဟူ၍။ (ဘဂဝ
တာ) ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ သမ္ပယုတ္တကဝိသေသနဘူတာ၊ သမ္ပယုတ္တကသဒ္ဓါ၏
ဝိသေသနဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ တေဟေတုစေဝ၊ လိုက်တိုက်သည်၎င်း။
တဗ္ဗိသေသိတာ၊ တိုဟေတုသဒ္ဓါသည် အထူးပြုအပ်ကုန်သော။ သမ္ပယုတ္တ
ကာစ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်၎င်း။ [စာအုပ်တို့၌ “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာ”
ဟူ၍။ စဉ်းစားပါ။] (တသ္မိံ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကသဒ္ဓါ၌။ တံသဒ္ဓေန၊
ဖြင့်။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ၊ ကုန်သော။ ပါကဋီဘူတာ၊ ဆင်ရှားသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော
ဘနက်တို့တည်း။ (ပုစ္ဆာဝါကျမှ လိုက်ပေးသည်။) တေန၊ ကြောင့်။
(ထိုသို့ လိုက်တိုက်၍၎င်း၊ ပိုက်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော - တရားတို့၏၎င်း၊
တံ သမ္ပဋ္ဌာနာနံ ၌ တံသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ဆင်ရှားသော ဘနက်တို့၏
အဖြစ်ကြောင့်။) တေဟေတုစေဝါတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ ယံဝစနံ၊ သည်။
အတ္ထိ၊ ၏။ တံ ဝစနံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော၊ သည်။) အာဟ။

အညထာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဟေတု ဟေတု
သမ္ပယုတ္တက ဓမ္မတို့ကို တံသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းဟူသော အနက်မှ တပါး
သောအခြင်းအရာအားဖြင့်။) တေ ဟေတုစေဝါတိ၊ တေဿ၊ ဟူသော

၁။ အညထာ။ ပေ။ နယုဇ္ဇေယျာတိ။ ။ တုတရတာ၊ အညထာ ဟု စံတည်
သော ဝါကျတို့သည် လဒ္ဓဒေါသ (ရထိုက်သောအပြစ်ကို) ပြသော ဗျတိရောက်
ဝါကျတို့တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ နယုဇ္ဇေယျ”ဟု အပြစ်ပြသည်။ ဤ
ဝါကျပျိုးနှင့်ပင်သော ဧဝါကျကို အနွယဝါကျဟု ခေါ်ရသည်။ အည၏
အပါဒါန်ကိုလည်း အနွယဝါကျ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုခံရသည်။ ထို
ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကား “တေ ဟေတုစေဝံ၊ တဗ္ဗိသေသိတာစ၊ ဟေတု
သမ္ပယုတ္တကာ”တို့တည်း။ [အညထာတိ ယေဟိ ဟေတုဟိတိအာဂီနာ ဝုတ္တပ္ပကာ
ရဟော အညထာ၊ အညေန ပကာဇရန၊ အနု။]

၂။ တေ ဟေတုစေဝါတိ ။ ပေ။ သပ္ပန္နေ သတိ။ ။ အညထာဟုလာရာ၌
“အတ္ထေ ဂယုမာနေ”ဟု လက္ခဏာ လက္ခဏဝန္တပုဒ်တို့ကို ထည့်ရိုးရှိသော်လည်း
ဤနေရာ၌ကား “သပ္ပန္နေ သတိ”ဟု လက္ခဏာနှင့် လက္ခဏဝန္တပုဒ်တို့ကို တိုက်
ရိုက်ပြုစားသောကြောင့် “အတ္ထေ ဂယုမာနေ”ဟု ထည့်ဘွယ် မလိုတော့။
တေ ဟေတုစေဝံ ၌ ဟေတုဟူသည် ပါဠိတော်ဝယ် ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြ

၄၇၄

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဤပုဒ်၏။ ပစ္စတ္တိနိဒ္ဒိဋ္ဌေန၊ ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ‘ညွှန်ပြအပ်သော။’ ဟေတုသဒ္ဓေန၊ ပဌမဟေတုသဒ္ဓါနှင့်။ သမ္ပန္နော၊ စပ်ခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဣဓ၊ ဤတံသမုဋ္ဌာနာနံ ဟူသောပါဌ်၌။ တေနေဝ၊ ထိုပဌမဟေတုသဒ္ဓါဖြင့်ပင်။ တံသဒ္ဓေန၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ၌ တံသဒ္ဓါဖြင့်။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ၊ ညွှန်ပြထိုက်သော ဟိတ်ဟူသောအနက်တို့သည်။ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားကုန်သည်။ (ဟောန္တိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ပုဗ္ဗေပိ၊ ရှေးသမ္ပယုတ္တကာနံနှင့် တွဲရာ၌လည်း။ (တံသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ၊ တို့သည်။ ပါကဋ္ဌာ၊ ကုန်သည်။)

အပ်သော ဟေတု မဟုတ်။ ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ဟေတုသဒ္ဓါနှင့် တေ ဟေတုစေဝ ၌ ဟေတု၏ စပ်ခြင်း ဖြစ်လသော်၊ ဟု ပရိကပ္ပ စကားသာ ဖြစ်သည်။

၁။ ယထာ ဣဓ။ ပေ။ အရဟန္တိ။ ။ ထိုကဲ့သို့ စပ်ခြင်းဖြစ်လသော် ရထိုက်သော အပြစ်ကိုပြလို၍ “ယထာ ဣဓ ။ ပေ။ အရဟန္တိ” ဟု မိန့်သည်။ ဣဓ ဖြင့် အခြားမဲ့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော “တေ ဟေတုစေဝါတိ တေဿ။ ပေ။ သမ္ပန္နော သတိ” ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ - [ဣဓာတိ အနန္တရံ ဝတ္ထုသမ္ပန္နနံ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသေန ပရာမသတိ၊ - အနု။] တေ ဟေတုစေဝ၌ ဟေတုသဒ္ဓါသည် ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ဟေတုသဒ္ဓါဖြစ်ခဲ့သော် ထို ပဌမဟေတုသဒ္ဓါဖြင့်ပင် တံသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြထိုက်သော ဟိတ်ဟူသော အနက်သည် ထင်ရှားသကဲ့သို့ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ တုန်းကလည်း တံသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အနက်သည် ထင်ရှားထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် “နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ အပါကဋ္ဌတ္တာ တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ န ဝတ္ထိ” ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာစကားသည် မသင့်ရာ ဟူလို။

ထိုလိုရင်းကား- “တံသမုဋ္ဌာနာနံ” ၌ တံသဒ္ဓါက ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ဟေတုသဒ္ဓါကိုစွဲနိုင်လျှင် “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ” တုန်းကလည်း တံသမ္ပယုတ္တကာနံ ဟု ဟောတော်မူ၍ ထိုတံသဒ္ဓါဖြင့် ဟေတုဟူသော ပဌမန္တဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောဟိတ်သည် မထင်ရှားမဟုတ်။ ထင်ရှားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောဟိတ်ကို တံသဒ္ဓါဖြင့် စွဲနိုင်ရောင့်၏။ ထိုသို့ စွဲနိုင်လျှင် “နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ အပါကဋ္ဌတ္တာ” ဟု အကြောင်းပြ၍ “တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ န ဝတ္ထိ” ဟူသော ဤစကားသည် မသင့်တော့ရာ။ ထို့ကြောင့် “တံသမုဋ္ဌာနာနံ” ၌ တံသဒ္ဓါဖြင့် ပစ္စတ္တိနိဒ္ဒိဋ္ဌဖြစ်သော ပဌမဟေတုကို မညွှန်ပြဘဲ “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ” ၌ ပါသော ဟေတုကို ညွှန်ပြသည်ဟု မှတ်ပါဟူလို။

တဝိတုံ၊ ငှါ။ အရဟန္တိ၊ လိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင်။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ အပါကဋ္ဌတ္တာ တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ န ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားသည်။ န ယုဇ္ဇေယျ၊ မသင့်တော့ရာ။ ဣတိ၊ ဤကား လဒ္ဒဒေါသတည်း။

ဝါ၊ တနည်း။ (အဋ္ဌကထာနည်းမှတနည်း။) ဒုဝိဓမ္မိ ၊ ၂-ပါးအပြား ရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ဟေတုဂ္ဂဟဏံ၊ ဟေတုသဒ္ဓါကို။ (ဟေတု ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနန္တိ ၂-ပါးသော ဟေတုသဒ္ဓါကို။) အပနေတော၊ ဖယ်ထား၍။ တံသဒ္ဓဝစနိယတံ၊ တံသဒ္ဓါသည် ဟောထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ (တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ တံသဒ္ဓါသည်ဟောထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။) စောဒေတိ၊ စောဒနာလည်း စောဒနာ၏။ ပရိပရုတိစ၊ ဖယ်ရှားလည်း ဖယ်ရှား၏။ ဝါ၊ ဖြေလည်းဖြေ၏။ စ၊ ဆက်။ တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိ ၊ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဟေတုသမုဋ္ဌာနာနန္တိ၊ ဟူသောအနက်သည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိတ္ထေ၊ ၌။ ဟေတုသမုဋ္ဌာနာနန္တိ၊ သည်။ ယုတ္တံ၊ ၏။

၁။ ဒုဝိဓမ္မိဝါ။ ပေ။ ပရိပရုတိစ။ ။ ဒုဝိဓမ္မိဝါ 'ဟေတုဂ္ဂဟဏံ အပနေတော တိ ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ ဧတ္ထ ကတံ ဒိပ္ပကာရဟေတုဂ္ဂဟဏံ အဝိစာရေတော (မစိစစ်-မစဉ်းစားမူ၍။) တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ အဝတောတိအာဒိနာ တံသဒ္ဓဝစနိယတံ စောဒေတိ၊' နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ 'အပါကဋ္ဌတ္တာတိ အာဒိနာ ပရိပရုတိစ၊-အနု။ ဆိုလိုရင်းကား ဟေတုဟူသော ပဌမန္တဟေတုသဒ္ဓါ၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ ၌ ပါသော သဟာဒိယောဂ ဟေတုသဒ္ဓါ၊ ဤ ၂-မျိုးလုံးကိုပင် မစိစစ်ဘဲ ဖယ်ထား၍ "တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ အဝတော" စသည်ဖြင့် တံသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ကို စောဒနာ၍ "နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ အပါကဋ္ဌတ္တာ" စသည်ဖြင့် ပယ်ရှားသည်။ ထိုသို့ ပယ်ရှားသောကြောင့် "တံသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ န ဝုတ္တန္တိ ဣဒံ နယုဇ္ဇေယျ" ဟု အပြစ်တင်ဘွယ်မလိုပါ ဟူလို။

၂။ တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိစ။ ။ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ပဌမ ဟေတုသဒ္ဓါကို ၎င်း၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနန္တိ ၌ ဆိုအပ်သော ဒုတိယဟေတုသဒ္ဓါကို၎င်း မစိစစ်ဘဲ အမေးအဖြေပြုလျှင် "တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိ" ဟူသောပါဌ်၌ အဘယ် အနက်သည် သင့်ပါသနည်း ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် "ဟေတုသမုဋ္ဌာနာနန္တိ" ယုတ္တံ ဟုမိန့်သည်။ "ဟေတုသမုဋ္ဌာနာနန္တိ" အနက်သင့်လျှင် ဟေတုကို အဘယ်မှ ရနိုင်သနည်းဟုမေးဘွယ်ရှိပြန်သောကြောင့် "ဟေတုဟိပစ္စယာတိ" ဟုမိန့်သည်။ "တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိ" ဟူသော ဤစကားသည် ဟေတုပစ္စည်းကို ဆိုရာ၌

၄၈၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဟေတု၊ ဟိတ်တို့သည်။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ (ဟောနန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိတ္ထေ၊ ဤ။) ဟေတုသမုဋ္ဌာနာနန္တိ၊ သည်။ ယတ္တံ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။)။

ပ။ စိတ္တဇရုပ် အဇနယမာနာပီတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသောဤပါဌ၌။ ပိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ ဇနယမာနာပိ၊ ဖြစ်စေနိုင်ကြသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ (တေဓမ္မာ၌ စပိ) (ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ ပေါင်း၏။) စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ ဝစနေန၊ ဟူသောစကားဖြင့်။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ၌။ ကဋ္ဌတ္တာရူပဿ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ကို။ အဂ္ဂဟဏတော၊ မယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။ တံ၊ ထိုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ ဟူသောစကားကို။ (ဘဝတာ) ယဝိနဝတ္တံ၊ အကယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဟေတုပစ္စည်း၌ “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ” ဟု ဟော

ပြအပ်သော စကားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပကရဏ (အရာအား) လျော်စွာ ဟေတုဟူသော အနက်ကို ရနိုင်ပါသည် ဟူလို။ [မူ၌ “တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိစ” ဝါကျကို တနည်းပြဟု ဖွင့်၏။ မိမိကား ရှေ့ဝါကျ၏ စကားဆက်ဟူသော ထင်ပါသည်။]

၁။ - အဇနယမာနာပီ။ ။ “ဇနယမာန” အရ တဆက်တည်းပြအပ်သော ဟေတု ဟေတုသမ္ပိယတ္တဓမ္မ ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် ပဝတ္တိအခါ စိတ္တဇရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် “အဇနယမာန” ဟူသည် ပြအပ်ပြီးသော ပဉ္စဝါရ ပါဠိတော်ဝယ် “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ ဟေတု” စသည်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေဇာတအတွက် စိတ္တဇရုပ် ဖြစ်စေပုံမပါသောကြောင့် ဆိုအပ်သောစကား ဖြစ်ဟန်တူ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပါဠိ ပဝတ္တိအခါ စိတ္တဇရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဇနယမာန ကိုပေါင်း ဟုဆိုသည်။

၂။ - ယဒိ ပေ။ နုဋ္ဌတ္တော ဘဝေယျ။ ။ “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ” ဟူသော စကားဖြင့် “ပဋိသန္ဓေဇာတ၌ ကမ္မဇရုပ်ကို မယူနိုင်ခြင်းကြောင့် ထိုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ ဟူသော စကားကို ဤဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူတတ် သော ဇာတုပစ္စည်း၏ နိဒ္ဒေသ၌လည်း “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ” ဟု မဟောသင့်ဟု ဆိုရာ ရောက်၏။ ဟောကား ဟောတော်မူသည် ဟူလို။ ထို့ကြောင့် “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ” ဟူသောစကားဖြင့် “ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ကို မယူနိုင်” ဟူသောစကားသည် မသင့်ရာရောက်၏။

တော်မမူအပ်သည်ဖြစ်အံ့။) (ဝေသတိ၊ သော်။) သဟဇာတပစ္စယဝိဘင်္ဂေ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၏ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ တို့၏။ တဿ၊ ထိုသဟဇာတပစ္စည်း၏။ (ဘဝေါ ဌိစပ်) ကဋတ္တာရူပဿ၊ အား။ (ပစ္စယဌိစပ်) ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မမူအပ်သည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ စ၊ သည်သာမကသေး။ တတ္ထ၊ ထိုသဟဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော စိတ္တဇရုပ်တို့အား။ ပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ တံသမာန လက္ခဏာနံ၊ ထိုစိတ္တဇရုပ်နှင့်တူသော လက္ခဏာရှိကုန်သော။ ကဋတ္တာရူပါ နမ္မိ၊ တို့အားလည်း။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ယဒိနိဒဿိတော၊ အကယ်၍ နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ဝေ၊ ဤသို့ နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ညွှန်ပြလသော်။ ဣဝေပိ၊ ဤဟေတု ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ (စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ တို့အား။ ပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ တံသမာန လက္ခဏာနံ၊ ကုန်သော။ ကဋတ္တာရူပါနမ္မိ၊ တို့အားလည်း။ ပစ္စယဘာဝေန၊ သည်။) ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ပန၊ ဆက်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ တံသမုဋ္ဌာနာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝစနံ၊ ဟောတော်မူခြင်းသည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊

၁။ ယဒိစ၊ ပေ။ မိဓာပိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ။ ထိုသဟဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ” ပါဠိဖြင့် စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းကို နိဒဿနနည်းဟူ၍ တူသော လက္ခဏာရှိသော ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ညွှန်ပြအပ်သည် ဖြစ်လျှင် ဤ ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လည်း “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ” ဟု ဟောခဲ့သော် နိဒဿနနည်း အားဖြင့် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါ ဖြစ်စရာရှိသည် ဟူလို။ [သမာနလက္ခဏာ ဟူရာ၌ စိတ်စေတသိက်တို့က ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ကမ္မဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် ပဝတ္တိအခါဝယ် စိတ်စေတသိက်တို့က စိတ္တဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းနှင့် လက္ခဏာတူကြသည် ဟူလို။]

၂။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ ပန။ ပေ။ ဒဿနတ္ထံ။ ။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ဤဟေတု ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဟု ဟောတော်မမူဘဲ “တံသမုဋ္ဌာနာနံ” ဟု ဟောတော် မူခြင်းသည် အဘယ်အကျိုး ရှိပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသော

၄၀၈

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ကောသလ

စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော စိတ္တဇရုပ်တို့၏။ သဗ္ဗစိတ္တစေတသိက သမုဋ္ဌာနတာ ဒဿနတ္ထံ၊ အလုံးစုံသော စိတ်စေတသိက ဟူသောဖြစ် ကြောင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြရခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဝေပကာ ရေန၊ ဤသို့အလားတူဖြစ်သော။ တံသမုဋ္ဌာနဝစနေန၊ တံသမုဋ္ဌာနဟူသော စကားဖြင့်။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ (“စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ” ဟု ပါသော ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော် မူအပ်သော။ သမုဋ္ဌာနဝစနံ၊ သမုဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည်။ ဝိသေသိတံ၊ တံ သဒ္ဓါ ဖြင့် အထူးပြုထိုက်သည်။ ဟောတံ၊ ၏။ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာ နာနန္တိ ဝစနေန၊ ဟူသော စကားဖြင့်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ တို့၏။ စိတ္တ စေတသိကသမုဋ္ဌာနတာ၊ စိတ်စေတသိကဟူသောဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာနန၊ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤ ကား အခမးတည်း။ န ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်။ (ကသ္မာ စိတ္တစေတ သိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိဝစနေန စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ စိတ္တစေတသိက သမုဋ္ဌာနတာ န ဝုတ္တာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ကြောင့်။ တတ္ထ၊ထိုပစ္စယ နိဒ္ဒေသ၌။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယံဘာဝေါ ဝေ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကိုသာ။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (စိတ္တ စေတသိ ကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိဝစနေန စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ စိတ္တစေတသိက သမုဋ္ဌာနတာ န ဝုတ္တာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။) [ဆိုလိုရင်းကား - ဟေတု ပစ္စည်း၌ ဟေတုသဒ္ဓါသည် ပစ္စယေန ပစ္စယော၌သာ ဗျာပါရရှိသော ကြောင့် ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ နေရာဝယ် တံသမ္ပယုတ္တကာနံဟု ဟော တော်မူလျှင် တံသဒ္ဓါဖြင့် ဟေတုကို မညွှန်ပြနိုင်သလို ဤသဟဇာတ၌

ကြောင့် “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ပေ၊ဒဿနတ္ထံ” ဟုမိန့်သည်။ တံသမုဋ္ဌာနာနံဟု သော စကားသည် စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်တို့၏ အလုံးစုံသော စိတ် စေတသိက ကြောင့် ဖြစ်၏ ဟူသော အနက်ကို ပြရခြင်းအကျိုးရှိသည် ဟူလို။ [“စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနံ”ဟု ဟောတော်မူလျှင် “စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်၏”ဟု ယူဆဘွယ် ရှိ၏။ “တံသမုဋ္ဌာနာနံ”ဟု ဟောတော်မူရာ၌ကား တံသဒ္ဓါဖြင့် ရှေး၌ဆိုအပ် ပြီးသော ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တတို့ကဲ့သို့ အလုံးစုံသော စိတ် စေတသိကကို ညွှန်ပြနိုင်သည်-ဟူလို။]

ပါသော စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၌လည်း “ပစ္စည်းဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် ၂-ပါးလုံးကို မယူနိုင်ပါ”ဟူလို]။

စိတ္တပဋိမဒ္ဓုတ္တိတယာတိ စေတနော၊ ဟူသော ဤကေားဖြင့်ပင်။ ဟေတုအာဒိပဋိမဒ္ဓုတဉ္စ၊ ဟိတ်အစရှိသော သမ္ပယုတ်တရားတို့၌ စပ်ကုန်သည် ၏အဖြစ်ကိုလည်း။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ။ [“စိတ်၌စပ်”ဟုဆိုလျှင် စေတသိက်၌လည်းစပ်ပုံ၊ စေတသိက်တွင် ပါဝင်သော ဟိတ်၌လည်းစပ်ပုံ ကိုလည်းပြပြီးဖြစ်၏။] ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ယဉ္ဇ (စေတနံ)၊ အကြင် မနော ဒွါရ၌ဖြစ်သော စေတနာကိုလည်း။ စေတေတိ၊ စေတေ၏။ ယဉ္ဇ (ပကပ္ပနံ)၊ အကြင်ကာယ ဝစီဒွါရတို့၌ ပြောဆို ပြုလုပ်ခြင်းကိုလည်း။ ပကပ္ပေတိ၊ အပြားအားဖြင့် ပြု၏။ ယဉ္ဇ (အနုသယနံ)၊ အကြင်ခန္ဓာအစဉ်ပယ် ကာမ ရာဂ အစရှိသည်တို့၏ ကိန်းခြင်းသည်လည်း။ အနုသေတိ၊ အစဉ်လိုက်၍ ကိန်း၏။ ဧတံ၊ ဤစေတနာအစရှိသော တရားအပေါင်းသည်။ ဝိညာဏဿ၊ ကမ္မဝိညာဉ်၏။ ဌိတိယာ၊ တည်ခြင်းငှါ။ (တည်တံ့ရာ)။ အာရမဏံ၊ အကြောင်းသည်။ ဟောတိ၊ အာရမဏေ၊ အကြောင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဝိညာဏဿ၊ ကမ္မဝိညာဉ်၏။ ပတိဋ္ဌာ၊ တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ကသ္မိံ ၊ ထိုကမ္မဝိညာဉ်သည်။ ပတိဋ္ဌိတေ၊ တည်ပြီးလသော်။ ဝိညာဏေ၊

၁။ ယဉ္ဇ ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဌိတိယာ။ ။ ယဒေတံ ကုသလာကုသလစေတနာ ဝသေန မနောဒွါရေ စေတနံ (ကို)၊ သေသဒွါရေသု ကာယဝစီပယောဂ ဝသေန ပကပ္ပနံ၊ ယဉ္ဇ ကာမရာဂ ဝိနိနိ သန္တာနေ အနုသယနံ၊ ဧတံ (စေတနာဒိ ဓမ္မဇာတံ) အာရမဏံ ငသော ပစ္စယော (အာရမဏံ ကို ပစ္စယောဟု ဖွင့်သည်) ကမ္မဝိညာဏဿ ဌိတိယာ ပတိဋ္ဌာနာယ (ခန္ဓာအစဉ်၌ ကမ္မဝိညာဉ်တည်တံ့ရာ အကြောင်းဖြစ်၏။)

၂။ တသ္မိံ။ ပေ။ အဝက္ကန္တိ။ ။ ကမ္မံ ငဝါပေတွာ (ကံကို ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်စေ၍) ပဋိသန္ဓိအာကုနသမတ္တတာပတိဋ္ဌာပတ္တေ ကမ္မဝိညာဏေ (ကမ္မ ဝိညာဉ်သည် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ငင်ခြင်း၌စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော တည်တန့်ခြင်းသို့ရောက်လသော်) ဝိရုဇ္ဈေတိ တဇတာဝေ ကမ္မဝိညာဏတော (ထိုသို့တည်တန့်ခြင်းသို့ ရောက်သော ကမ္မဝိညာဉ်ကြောင့်ပင်) ပဋိသန္ဓိဝိညာဏ ဗီဇေ ဝိရုဇ္ဈေ (ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ်တည်းဟူသော မျိုးစေ့ စည်ပင်လသော်) နာမ ရူပဿ အဝက္ကန္တိ ဟောတိ၊ -အနု။

၄၉၀

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်သည်။ ဝိရုဇ္ဈေ၊ ပေါက်ရောက်လသော်။ နာမရူပဿ၊ ၏။ အဝက္ကန္တိ၊ သက်ရောက်ခြင်းသည်။ ဟောတိ။ နာမရူပပစ္စယာ၊ နာမရုပ် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ သဠာယတနံ၊ စက္ခုစသော ၆-ပါးသော အာယတနသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမသိမ္ပိ သုတ္တံ၊ ဤလည်း။ [နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ကဠာရခတ္တိယဝဂ်၊ ဒုတိယစေတနာသုတ်။] ပဋိသန္ဓိ နာမရူပဿ၊ ပဋိသန္ဓေနာမရုပ်၏။ ဝိညာဏပစ္စယတံ၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ် ဟူသောအကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ (ဘိဝံတော)။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတေတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ သည်။ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ၊ ကို။ သင်္ဂဟကာရော၊ သည်။) အာဟ။

ပုရိမတရသိဒ္ဓါယံ၊ လယ်မတည်မီ သာ၍ရှေးကျသောကာလ၌ ပြီးပြီး သော။ ပထဝိယာ၊ မြေ၌။ ဗီဇပတိဋ္ဌာနံ၊ မျိုးစေ့၏ တည်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ) ဝိယံ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ပုရိမတရသိဒ္ဓေါ၊ ဝိညာဉ်မဖြစ်မီ သာ၍ရှေးကျသောဘဝကာလ၌ပြီးပြီးသော။ ကမ္မေ၊ ကံ၌။ တန္တိဗ္ဗတ္ထဿေဝ၊ ထိုကံကြောင့် ဖြစ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ဝိညာဏဗီဇဿ၊ ဝိညာဉ်ဟူသော မျိုးစေ့၏။ ပတိဋ္ဌာနံ၊ တည်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ကမ္မဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ ကဋ္ဌတ္တံ၊ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဝိညာဉ်ဟူသော မျိုးစေ့၏

အတဝါ။ ။ ပတိဋ္ဌာ ဝိညာဏဿ ဟောတိတိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရ သင်္ခါရေ ကမ္မဝိညာဏဿ ဌိတိယာ ပဝတ္ထိယာ အာရမဏေ ပစ္စယေ ပဋိသိဒ္ဓေ အာယတိပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ၊ တသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေ ပုနဗ္ဗဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိဝသေန ပတိဋ္ဌိတေ ပတိဋ္ဌဟန္တေ ဝိရုဇ္ဈေ ဗီဇဘာဝေန ဝိရု ဟန္တေ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ ဟောတိတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဤနောက်နည်းအလို- အာရမဏေ၊ ကိလေသာဘိသင်္ခါရ ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဝိညာဉ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဝိညာဏဿ၊ နောက် ဘဝ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်၏။ ပတိဋ္ဌာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တသ္မိံ၊ ထိုနောက် ဘဝ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်သည်။ ပတိဋ္ဌိတေ၊ သော်။ ဝိညာဏေ၊ ကမ္မဝိညာဉ်သည်။ ဝိရုဇ္ဈေ၊ မျိုးစေ့ အဖြစ်ဖြင့် ပေါက်ရောက် လသော်။ နာမရူပဿ၊ ၏။ အဝက္ကန္တိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ နာမရူပပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ သဠာယတနံ၊ သည်။ (ဟောတိ)” ဟု ပေးပါ။

ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။ [ဝိညာဏဗိဇယ ပတိဋ္ဌာနံကို “ကမ္မဿ ကဋတ္တာ ဥပ္ပတ္တိ” ဟု တပွါကဋီကရဏထပ်ပွင့်သည်။] တေန၊ ထို့ကြောင့်။ (ဝိညာဉ်မဖြစ်မီ သင်္ခါရ်ရှေးကျသော ဘဝကာလဝယ်ပြီးပြီးသောကံ၌ ထိုကံကြောင့်သာဖြစ်သော ဝိညာဉ်ဟူသော မျိုးစေ့၏ တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ကမ္မံ ခေတ္တံ ဝိညာဏံ ဗိဇ္ဇန္တိ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ကံ၊ ထိုကံသည်။ ကဿ၊ အဘယ်၏။ ခေတ္တံ၊ လယ်လည်းမည်သနည်း။ (တံ၊ ထိုဝိညာဉ်သည်။) ကဿ၊ ၏။ ဗိဇ္ဇန္တိ၊ မျိုးစေ့လည်းမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ (တံ၊ ထိုကံသည်။) နာမရူပကုရဿ၊ နာမရုပ်ဟူသော အညွှတ်၏။ ခေတ္တံ၊ လယ်မည်သည်လည်း။ (ဟောတိ)။ (တံ၊ ထိုဝိညာဉ်သည်။) နာမရူပကုရဿ၊ ၏။ ဗိဇ္ဇန္တိ၊ မျိုးစေ့မည်သည်လည်း။ (ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

အဟဉ္ဇ ပနတ္ထောတိ၊ ကား။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ၌။ ကမ္မဇရူပါနံ၊ တို့၏။ စိတ္တပဋိဗ္ဗေ ဝုတ္တိတာယ၊ စိတ်၌စပ်သောဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဩကာသဝဿေနဝါတိ၊ ကား။ နာမရူပေါကာသဝဿေနဝ၊ နာမရုပ်တို့၏ဖြစ်ရာအရပ်နှင့် စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ (အဋ္ဌကထာ၌ပါသော “ဂဟေတဗ္ဗော” ကို “ဂဟေတဗ္ဗာ” ဟု ပြင်၍ဖတ်) ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသွာ၊ ကြောင့်။ အယံ အတ္ထော၊ ကို။ ဩကာသဝဿေနဝ၊ သာလျှင်။ ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုနာမရုပ်တို့၏ဖြစ်ရာအရပ်သည်။ တဿ အတ္ထဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေအခါ၌ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ စိတ်၌စပ်သောဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသောအနက်၏။ ဩကာသော၊ တည်ရာတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အယံ အတ္ထော၊ ကို။ ဩကာသဝဿေနဝ၊ လျှင်။ ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏)။

ဝတ္ထုရူပမတ္တမ္ပိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝတ္ထု ရူပဿ၊ ဟဒယာတ္ထုရုပ်ကို။ ဥပတ္တမ္ဘကာနံ၊ ထောက်ပံ့တတ်ကုန်သော။ သေသရူပါနမ္ပိ၊ ဝတ္ထုရုပ်မှကြွင်းသော ပဋိသန္ဓေအခါ ပထဝီဓာတ် အစရှိသော ကသာပ်တူကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္ထိအခါ တိသန္တတိရုပ်တို့၏ရင်း။ (ပစ္စယ

ဘာဝံဝယ် ဘာဝဉ္စစပ်) တဒုပတ္တမ္ဘကဘာဝေနဝ၊ ထိုဝတ္ထုရုပ်ကို ထောက်
ပုံတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြစ်ပင်။ အရူပဓမ္မာနံ၊ နာမ် တရားတို့အား။
ပစ္စယဘာဝံ၊ ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။
(ဝတ္ထုရူပဿ၊ ကို။ ဥပတ္တမ္ဘကနံ၊ ကုန်သော။ သေသရူပါနိမ္မိ၊ တို့၏၎င်း။
တဒုပတ္တမ္ဘကဘာဝေနဝ၊ ဖြင့်ပင်။ အရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏၎င်း။) သဟဘဝန
မတ္တံ ၊ ပဋိသန္ဓေဓာန် အတူတကွဖြစ်ခြင်းမျှကို။ (ဒဿေတိ)။ တတ္ထ၊ ထို
ရုပ်ကလာပ်တို့တွင်။ ကာယဘာဝါဒိကလာပါနံ၊ ကာယဒသက၊ ဘာဝ
ဒသက အစရှိသောကလာပ်တို့၏။ [အာဒိဖြင့် ရူပဘဝဉ္စ၊ သံသဒသက၊ ဇိဝှ၊
ဒသကကလာပ်တို့ကို၎င်း၊ ကာမဘဝဝယ် သူကာဏ်းတို့သန္တာန်၌ စက္ခုဒသက
စသောကလာပ်တို့ကို၎င်း ယူပါ။] ကတ္တစိ၊ အချို့သောကာလ၊ အချို့သော
ဘဝဉ္စ။ (ကာမဘဝဝယ် ကမ္ဘာဦးကာလ၊ ရူပဘဝဉ္စ။) အဘာဝတော၊
ကြောင့်၎င်း။ ကတ္တစိ၊ ၌။ (ကမ္ဘာဦးကာလလည်းမဟုတ်ရာကာလ၊ နာမ်
ရုပ်လည်းဖြစ်ရာဘဝဉ္စ။) အဘာဝါ ဘာဝတော၊ မရှိမဟုတ် ရှိခြင်းကြောင့်
၎င်း။ ဝတ္ထုရူပမတ္တမ္မိ ဝိနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)။ အာဟ။ [ဝတ္ထု
ရုပ်ကား အမြဲရှိသောကြောင့် “ဝတ္ထုရူပမတ္တမ္မိ”ဟု ခေါင်းတပ်၍ ဆိုသည်
ဟူလို။] သဿာမိကေတိတေသေဝ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကိုပင်။ ဝိသေသနတ္ထံ၊
အထူးပြုခြင်းအကျိုးငှါ။ သရာဇကေတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ပုဝတ္ထိယံ ကဋတ္တာရူပါဒီနံ ပစ္စယဘာဝပဋိပက္ခဟနတောတိ၊ ဣဒံ၊ ဟူသော
ဤစကားကို။ ကသ္မာ၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ နည်း။ ဟေတု၊ သဟဇာ
တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုပုဝတ္ထိ
အခါ ကဋတ္တာရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့၏။ ပစ္စယဘာဝပုသင်္ဂေါ
ယေဝ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်၌လျဉ်းပါးဘွယ်သည်ပင်။ နတ္ထိနန၊ မရှိသည် မဟုတ်

၁။ သဟဘဝနမတ္တံ ဝါ။ ။ “ပစ္စယဘာဝံ” နေရာ၌ “သဟဘဝနမတ္တံ”
ဟုဆိုအပ်သောကြောင့် “ဝတ္ထုရူပဿ ဥပတ္တမ္ဘကနံ” စသော ဝါကျ၌ရှိသော
ပုဒ်တို့ကိုလိုက်စေ၍ အနက်ပေးပါ။ “ဝတ္ထုရူပမတ္တ”၌ ဝတ္ထုရုပ် ဟူသည်
ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏ၌ စိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ဝတ္ထုရုပ်တည်း။ ထိုကဲ့သို့ အတူ
ဖြစ်ခြင်းသည်ပင် အခြားရုပ်တွေထက် အနည်းငယ်ထူး၏။ [သဟဘဝနမတ္တံဝါ
ဒဿေတိ၊ သဟဘာဝေနပိ ဟိ အတ္ထိ ကာစိ ဝိသေသမတ္တာ၊-အနု။]

လော။ ဟိ၊ မုနိ၊ တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ယေသံ၊ အကြင်ပဝတ္တိ
အခါ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်၊ ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့အား။ ဟေတု၊ သည်။
သဟဇာတပစ္စယော၊ သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ န ဟောတိ၊
မဖြစ်။ [ရှေးနိဿယ၌လည်း “ဟေတု” ဟု ကေဝုဏ်ရှိ၏။] တာနိ၊ ထိုပဝတ္တိ
အခါ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့သည်။ ဟေတုသဟဇာတာနိ
နာမ၊ တို့မည်သည်။ န ဟောန္တိ၊ [နာမ ဟောန္တိ နေရာ၌ “ဟောန္တိ” ဟု
ရှိလျှင် “ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ ပစ္စယဘာဝပုသင်္ဂေါယေဝ နတ္ထိ” ဟု ပြန်
လှည့်နိုင်သည်။]

‘ (တာနိ၊ တို့သည်။ ဟေတုသဟဇာတာနိနာမ၊ တို့မည်သည်။) ယဒိသိယံ၊
ကုန်အံ။ (ဧဝံ သန္တေသု၊ ကုန်လဲသော်။) ကုသလံ၊ သော။ ဓမ္မံ၊ ကိ။ (ပဋိစ္စ၊
စွဲ၍။ တေန၊ ထိုကဲ့သို့လ်တရားနှင့်။) သဟဇာတော၊ သော။ အဗျာကတော၊
သော။ ဓမ္မော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ကြောင့်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိအာဒိစ၊
ဤသို့အစရှိသောဝါရကိုလည်း။ လဗ္ဗေယျ၊ ရအပ်ရာ၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။
န လဗ္ဗတိ၊ မရအပ် [ပစ္စယပစ္စနိက်၌ ထိုကဲ့သို့သော ဝါရကို မရအပ်။]
တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုပဝတ္တိအခါ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာ
ရဇရုပ်တို့သည်။ ဟေတုသဟဇာတာနိ၊ တို့သည်။ န (ဟောန္တိ နန္တု)၊ မဖြစ်
ကုန်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကားစောဒနာတည်း။ (အကျယ်စော
ဒနာတည်း။) ဧတံ၊ ဤတေသံ ပစ္စယဘာဝပုသင်္ဂေါယေဝ နတ္ထိ၊ ဟူသော
စကားသည်။ သစ္စံ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်မှန်ပါသော်လည်း။ ယော၊ အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟေတုဟိ၊ တို့နှင့်။ သမာနကာလပ္ပတ္တိမတ္တံ၊ တူသောကာလ၌
ဖြစ်ခြင်းမျှကို။ (ပဝတ္တိအခါ၌ ဟိတ်နှင့် ကမ္မဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇ
ရုပ်တို့၏ တူသောကာလ၌ ဖြစ်ခြင်းမျှကို။) ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ဟေတုသဟ
ဇာတဘာဝံ၊ ဟေတုသဟဇာတတို့၏အဖြစ်ကို။ မညေယျ၊ မှတ်ထင်ရာ၏။
တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဝါ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ အယံ ပသင်္ဂေါ၊
ဤလျှမ်းပါးဘွယ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤပဝတ္တိယံ
ကဋ္ဌတ္တာရူပါဒီနံ ပစ္စယဘာဝပဋိဗာဟုနတောကူသောစကားကို။ (သင်္ဂဟ
ကာရေန) ဝုတ္တိ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။

[“ဤသို့စောဒနာသို့ရန် အခွင့်ပင်မရှိ”ဟု ပြခြင်းငှာ “ဘဂဝါ ပန” စသည်ကိုမိန့်။] ပန၊ ထိုသို့မစောဒနာသင့်ပုံကို ပြဦးအံ့။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဝစနာနံ၊ စကားလုံးတို့၏။ လဟုဂရုဘာဝံ၊ ပေါ့ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ လေးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ န ဂဏတိ၊ ရေတွက်တော်မမူ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဗောဓနေယျာနံ၊ တရားကိုသိစေထိုက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏။ အဇ္ဈာသယံ၊ နှစ်ပတ်တော်၊ အလိုအားလျော်သောအားဖြင့်။ ဓမ္မသတဝံ၊ ကို။ အဝိလော၊ မေဇ္ဇော၊ ဆန့်ကျင်မှုကို ပြတော်မမူဘဲ။ တထာ တထာ၊ ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဝေနေယျတို့၏အလိုအားလျော်သော ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။) ဒေသနံ၊ ကို။ နိယာမေတိ၊ သတ်မှတ်တော်မူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကတ္တစိ၊ အချို့သောပါဠိရပ်၌။ အက္ခရာနံ၊ တို့၏။ ဗဟုတာဝါ၊ များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ အပ္ပတာဝါ၊ နည်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ န စောဒေတဗ္ဗာ၊ မစောဒနာထိုက်။ ဣတိ၊ ဤကားအနုသာသနီတည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ဣတိ တလုံးအကျေကြပ်ပါ။]

ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အာရမဏပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနက္ခဏေယေဝါတိဇေတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဝတ္တမာနက္ခဏေကံဒေသေန၊ ဥပါဒ် ဌိဘင် ဟူသော ဖြစ်ဆဲခဏ၏ တစိတ်တဒေသ ဖြစ်သော ဥပါဒ်ခဏဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ ဝတ္တမာနက္ခဏံ၊ ဥပါဒ်မှဘင်တိုင် အောင်သော ဖြစ်ဆဲခဏကို။ ဂယတိ၊ ယူအပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [“အစိတ် ဖြစ်သော ဥပါဒ်ခဏဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဥပါဒ် ဌိဘင် ခဏ ၃-ပါးကို ဝတ္တမာနက္ခဏဟု ယူပါ”ဟူလို။ ကေဒေသုဝစာတည်း။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝတ္တမာနက္ခဏေကဒေသေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ ဝတ္တမာနက္ခဏံ၊ ကို။ ဂယတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနက္ခဏေယေဝ၊ ဖြစ်ဆဲခဏ၌သာ။ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ၊ စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသော ပစ္စယပ္ပန် တရားတို့အား။ ရူပါဒီနိ၊ ရူပါရုံအစရှိ

သော ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ အာရမဏပစ္စယော၊ အာရမဏပစ္စယသတ္တိဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုသည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သဗ္ဗသ္မိံ၊
 သော။ ဝတ္တမာနက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်မှတစ်ဆင့် တိုင်အောင်သော ဖြစ်ဆဲ ခဏ၌။
 (စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ၊ တို့အား။ ရူပါဒီနံ၊ တို့သည်။ အာရမဏပစ္စယော၊
 သည်။ ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝတ္တမာနက္ခဏေကဒေသေန၊ ဖြင့်။
 သဗ္ဗံ၊ သော။ ဝတ္တမာနက္ခဏံ၊ ကို။ ဂယံတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။)

တေန၊ ထိုသို့ စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသော ပစ္စယပွန်တရားတို့အား ဖြစ်ဆဲ
 ခဏ၌သာ ရူပါရုံအစရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာရမဏပစ္စယသတ္တိဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [တေနာတိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ
 ဝတ္တမာနက္ခဏေယေဝ ရူပါဒီနံ အာရမဏပစ္စယတ္ထေန၊-အန။] အာလမ္ဗိယ
 မာနာနမ္ပိ၊ အာရုံပြုအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ (အတိတ်အနာဂတ်အဖြစ်ဖြင့်
 အာရုံပြုအပ်ပါကုန်သော်လည်း။) စက္ခုဝိညာဏာဒီဝတ္တမာနတယ၊ စက္ခု
 ဝိညာဉ်အစရှိသော ပစ္စယပွန်တရားတို့၏ ဖြစ်ဆဲ၏အဖြစ်မှ။ ပုရေ၊ ဌာသင်း။
 ပစ္ဆာစ၊ ဌာသင်း။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။ ရူပါဒီနံ၊ ရူပါရုံအစရှိသော ပစ္စည်း
 တရားတို့၏။ အာရမဏပစ္စယတ္တာဘာဝံ၊ အာရမဏပစ္စည်းအဖြစ်၏ မရှိ
 ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒေသတိ။ [စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသည်တို့က
 ပစ္စယပွန်ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ စသည်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် ထိုစိတ်များအ
 တွက် အတိတ်အနာဂတ် ရူပါရုံစသည်တို့က အာရမဏပစ္စည်း မတပ်ဟုဆို
 လို၏။ အခြားစိတ်များအတွက်ကား အာရမဏပစ္စည်းတပ်ပါ၏။] အနာ
 လမ္ဗိယမာနသနံ၊ အာရုံမပြုအပ် ကုန်သော။ (စက္ခုဝိညာဏာဒီဝတ္တမာနတယ
 ယ၊ အဖြစ်မှ။ ပုရေ၊ ဌာသင်း။ ပစ္ဆာစ၊ ဌာသင်း။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။
 ရူပါဒီနံ၊ တို့၏။ အာရမဏပစ္စယတ္တာဘာဝေ၊ ဌ။) ဝါဒေါ၊ ပြောဆို
 တယ်သည်။ ကောပန၊ အဘယ်မှာ ရှိပါတော့အံ့နည်း။

န ကေတော ဟောန္တိတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ နိလာဒီနိ၊ အညိအစရှိကုန်
 သော။ သဗ္ဗရူပါနိ၊ အလုံးစုံသောရူပါရုံတို့သည်။ သဟ၊ တကွ။ န ဟောန္တိ။

၁။ သဗ္ဗရူပါနိ။ ဝေ။ နဟောန္တိ။ ။ သဗ္ဗရူပါနိတိ သဗ္ဗာနိ ရူပါယတနာနိ
 ယတ္ထကာနိ တာနိ အာပါယကတာနိ ယောဂျဒေသေ တာနိ၊ တာနိ သဗ္ဗာ

၄၉၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သဒ္ဓါဒယောပိ၊ သဒ္ဓါရုံအစရှိသည်တို့သည်လည်း။ တံထာ၊ ထိုအတူ။ သဟ၊ တကွ။ (နဟောန္တိ)။ ဣတိ အထွေ၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ ယံယန္တိဝစနံ၊ ကံယံ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ရူပါဒီနိ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ခွဲခြား၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကသွာ ထည့်၍ ဟိ (ယသွာ), ဣတိ (တသွာ) ဟုလည်း ပေးပါ။]

တတ္ထံ ထို ၂-ပါးသော ဒီပနတ္ထတို့တွင်။ ပုရိမေန ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော။ အထွေ၊ ယေ ဧတေ စသည်ဖြင့်ပြအပ်သောအနက်ဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိဝစနေန၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟူသောသဒ္ဓါဖြင့်။ အာရမဏပစ္စယဘာဝက္ခဏဒီပနတ္ထံ၊ အာရမဏ

နီတိ အထွေ၊ သဟ န ဟောန္တိတိ ကေဠိ အာရမဏံ န ဟောန္တိ၊ သဟိပိ ဟိ အနေကေသံ ကေဠိ အာပါထဂမနေ ယတ္ထ ယတ္ထ ပုဗ္ဗာဘောဂေါ၊ တံတံယေဝ အာရမဏံ ဟောတိ၊ န သဗ္ဗံ နိလဒိသသံဘာဝသေန စေတိဝုတ္တံ၊ န ပစ္စေကံ နိလဒိရူပါယတနမတ္ထဝသေန၊ -အနု။]

ဆိုလိုရင်းကား- မျက်စိရှေ့မှောက်၌ ရောက်နေသော ရူပါရုံတို့သည် မျက်စိ၌ ရှေ့ရှုကျရောက်ကြကုန်၏။ သို့သော်....ထိုထင်လာသော အာရုံအများ ထည်းတွင် အကြင်အာရုံ၌ မထင်မီက နှလုံးသွင်းမှု မနသိကာရဖြစ်၏။ ထို အာရုံသာ အာရမဏပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ နိလစသော ထိုအာရုံသည်လည်း ရုပ်ကလာပ်တခုတည်းဖြင့် အာရမဏပစ္စည်း မဖြစ်နိုင်သေး။ နိလဖြစ်လျှင် ထိုနိလရုပ်ကလာပ်တေ အတော်များစွာ ပေါင်းမိမှ အာရမဏပစ္စည်း ဖြစ်နိုင် သည်ဟူလို။ မှန်၏။ မျက်စိကောင်းသော ကလေးများသည် ရုပ်ကလာပ် အတော်များများပေါင်းမိလျှင် ထိုအာရုံကို မြင်နိုင်သော်လည်း ထိုကလေးများ မြင်နိုင်လောက်သော ရုပ်ကလာပ် အပေါင်းကိုပင် မျက်စိမျှသော အဖိုးကြီး များ မမြင်နိုင်သေး။ ထို့ထက်များစွာ ပေါင်းမိသော ရုပ်ကလာပ်ကိုသာ အဖိုးကြီးများ မြင်နိုင်ကြသည်။

၁။ ပုရိမေန နထွေန။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “ယံယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဗာတိ ဣမိနာ ယေ ဧတေ ။ ပေ။ ဟောန္တိတိ ဒီပေတိ” ဟု၎င်း၊ ဧဝံ ဟောန္တာပိ စ ။ ပေ။ န ကေတော ဟောန္တိတိပိ ဒီပေတိ” ဟု၎င်း၊ ယံယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဗဖြင့် ပြအပ်သော ဒီပနတ္ထ ၂-နက်ရှိ၏။ ထိုတွင် ယေ ဧကေ စသော အနက်ကို “ပုရိမေန အထွေန” ဟုဆိုသည်။ ပုရိမေန အထွေန ကို ဒေသေတိ၌စပ်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိဝစနေန ကို ဒီပနတ္ထံ၌စပ်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၄၉၇

ပစ္စည်း၏ဖြစ်ရာ ခဏကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ ယံယံ ဓမ္မန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)။ ဒဿေတိ။ ပစ္စိပေနံ၊ နောက်၌ဖြစ်သော။ (အတ္ထေန၊ န ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စသည်ဖြင့်ပြအပ်သောအနက်ဖြင့်။) ယံ ယန္တိဝစနေန၊ ယံယံဟူသောသဒ္ဒါ ဖြင့်။ ရူပါဒိဒာဒဒိပနတ္တံ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၏ အတူးအပြားကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ။ (ယံယံဓမ္မန္တိအာဒိ၊ ကိ၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဒဿေတိ။) ဝါ၊ တနည်း။ ယံယံဝါ ပနာရဗ္ဗာတိတေဿ၊ ဟူသော ညှိပ်ငြိမ်း။ ဝဏ္ဏ နာယံ၊ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ၌။ သမိတသဗ္ဗာရမဏတာ

ဆိုလိုရင်းကား- “ယံယံ ဓမ္မ အာရဗ္ဗ ငယယေဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ၌ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟူသော စကားသည် အာရမဏပစ္စည်း၏ ဖြစ်ရာခဏကိုပြသော စကားဖြစ်၏။ “အာရုံပြု၍ ဖြစ်ရာအခါ၌သာ အာရမဏပစ္စည်းဖြစ်ကြ၏။ အာရုံမပြုရာအခါ၌ ကား အာရမဏပစ္စည်းမဖြစ်ကြ” ဟူလို။ ဟိတ်တရားတို့သည် မိမိတို့ဖြစ်တိုင်း ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ ပါနေသည့်အတွက် ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ဟေတုသတ္တိရှိကြ သော်လည်း “စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟူသော အာရုံတရားတို့ကား မိမိတို့ဖြစ်တိုင်း အာရမဏိကပစ္စယပ္ပန် မဖြစ်သောကြောင့် ထိုဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း အာရမဏပစ္စည်း မတပ်ကြ။ အာရမဏိက တရားတို့က အာရုံပြုရာ အခါကျမှ အာရမဏသတ္တိရှိကြသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

၁။ ပစ္စိပေနံ။ ပေ၊ ဒိပနတ္တံ။ ။ ဝေါကျမှ စပ်ရာပုဒ်တို့ကို လိုက်စေ၍ ပစ္စိပေနံ (အတ္ထေန) ကို ဒဿေတိ ၌စပ်။ ယံ ယန္တိဝစနေန ကို ဒိပနတ္တံ ၌စပ်။ ပါဠိတော်၌ “ရူပါယတနံ” စသည်ဖြင့် ရူပါရုံအားလုံးစသည်ကို ပြတားသော် လည်း “ယံယံ ဝမ္ပ အာရဗ္ဗ၊ အကြင်အကြင်တရားကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့တရားသည် အာရမဏပစ္စည်းဖြစ်၏” ဟူသော စကားတော်ဖြင့် “ရူပါယ တနံ” အရ “အာရုံပြုခံရသော ရူပါရုံသာရ၏”ဟု ခွဲခြား၍ ပြရခြင်းအကျိုး ရှိ၏။ သဒ္ဒါယတနံ စသည်၌လည်း နည်းတူ။

၂။ ယံ ယံ ဝါ ပနာရဗ္ဗ ။ ပေ။ ဣဓာပိ အတ္ထော။ ။ ဤစကားသည် အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းဖွင့်ပြအပ်သော ဋီကာဆရာ၏ အတ္ထနောမဝိတည်း။ ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်၌ “ယံယံ ဝါ ပနာရဗ္ဗ” ဟုလာလျှင် အလုံးစုံသော အာရုံ ကို ယူရသကဲ့သို့ ဤ အာရမဏပစ္စယ နိဒ္ဒေသ၌လည်း “ယံယံ ဝမ္ပ အာရဗ္ဗ” အရ အာရုံအားလုံးကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ ဟူလို။ ဤစကားကို အနုဋီကာ ပယ်ထားသည်။

ဒိဝဇေန၊ ပြအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသည် တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဣဓာတ်၊ ဤ ယံယံ ဓမ္မံ အာရမ္မဟူသော ဝါကျ ဌ်လည်း။ အတ္ထော၊ ဂို။ ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဧဝံ ဝတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပါယ်ော၌စပ်။) နဒိပဗ္ဗတာနံ၊ မြစ် တောင်တို့၏။ သန္ဓနံ (၈)၊ စီးခြင်းလည်းဖြစ်သော။ ဌာနဉ္စ၊ တည်ခြင်းလည်း ဖြစ်သော။ ပဝတ္တံ (ပဝတ္တနံ)၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အဝိရတံ၊ မကင်းသည်။ အဝိစ္ဆန္တိ၊ မပြတ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သန္ဓန္တိ တိဋ္ဌန္တိတိ၊ ဟူသော။ ဝတ္တမာနဝစနံ၊ ဝတ္တမာန်ဖြစ်သော စကားတော်ကို။ ဝါ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော စကားတော်ကို။ (သဒ္ဓဝိဒဟိ၊ သဒ္ဓါတုတ်သိ ပညာရှိတို့သည်။) ဝတ္တံယထာ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ယေဓယ ဓမ္မာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော အာရ မဏိက စိတ် စေတသိက်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သဗ္ဗသင်္ဂဟသမုဒါယဝသေနံ၊

၁။ ယထာ၊ ပေ။ ဝတ္တမာနဝစနံ။ ။ “နဇ္ဈော သန္ဓန္တိ၊ မြစ်တို့သည်စီးကုန် ၏။ ပဗ္ဗတာ တိဋ္ဌန္တိ၊ တောင်တို့သည် တည်ကုန်၏” ဟူရာ၌ စီးခြင်းကြိယာ သည်၎င်း၊ တည်ခြင်းကြိယာသည်၎င်း စ၍ဖြစ်သည်မှစ၍ ယခုတိုင်အောင်၎င်း၊ နောက်အခါ၌၎င်း မပြတ်သောကြောင့်၊ ဝတ္တမာန် ၄-မျိုးတွင် ပဝတ္တံ၊ ဝိရတ ပတ္တမာန်ဖြင့် သန္ဓန္တိ တိဋ္ဌန္တိ ဟု သုံးစွဲ၏။ ထိုသို့ သုံးစွဲရာ၌ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ ၃-ပါးလုံးနှင့် ဆိုင်သကဲ့သို့။

၂။ ဧဝံ၊ ပေ။ ဝတ္တမာနဝစနံ။ ။ ဤအတူ ဤပါဌ်တော်၌လည်း “ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဟောတော် မူရာ၌ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို တစု တစုတည်းအနေအားဖြင့် စိတ်ကမ္မုန်း၍ “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဝတ္တမာန်ကြိယာကို ဟောတော်မူပါသည် ဟူလို။

၃။ သဗ္ဗသင်္ဂဟသမုဒါယ။ ။ အတိတ် အနာဂတ်စိတ်တို့ကို တပေါင်း တစုတည်း အနေအားဖြင့် စိတ်တော်ကပေါင်း၍ ယူထားခြင်းကို “သဗ္ဗသင်္ဂဟ သမုဒါယ” ဟုဆိုသည်။ ထိုသို့ ပေါင်း၍ ယူသားလောကြောင့် “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ကြိယာတပါးတည်းဖြင့် ဟောနိုင်ပါသည်။ [သမုဒါယဝသေနာတိ ဝိတ္တေန ဓာသိကရဏာသေန၊-အန။ “ပေါင်း” ဟူရာ၌ လက်ဖြင့်ယူ၍ ပေါင်းခြင်း မဟုတ်၊ စိတ်ဖြင့်ပေါင်းခြင်းတည်း။]

အလုံးစုံသော ကာလသုံးပါး၌ဖြစ်သော အာရမဏိက စိတ် စေတသိက်တို့ကို သိမ်းယူခြင်းဟူသော အပေါင်းအစုပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဂတိတတ္တာ၊ ယူအပ် ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုစိတ်ဖြင့် အပေါင်းအစုပြု၍ ယူအပ် ကုန်ပြီးသော ကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်သော အာရမဏိက စိတ် စေတသိက် တို့၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနံ ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အဝိရတံ၊ မကင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ စိတ်ဖြင့် အပေါင်းအစုပြု၍ ယူအပ်ကုန်ပြီးသော တေကာလိက အာရမဏိက စိတ်စေတသိက်တို့ ဖြစ်ခြင်း၏ မကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူသော။ ဝတ္တမာနဝစနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ သဗ္ဗေပိ၊ ကုန်သော။ ဣမေ ဟေတာဒိပစ္စယော၊ ဤ ဟေတု အစရှိသော ပစ္စည်းတရား တို့သည်။ အတိတာနာဂတာနံ၊ အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော ပစ္စယပ္ပန် တရားတို့အား။ (ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု ကုန်သည်။) နဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဟိ၊ မှန်။ ယဿ၊ အကြင် ပစ္စယပ္ပန် တရားအား။ ဧတေ၊ ဤဟိတ်အစရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ပစ္စယော၊ ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ (သော၊ ထိုပစ္စယပ္ပန်တရားသည်။) အတိ တောစ၊ အတိတ်တရားသည်၎င်း။ အနာဂတောစ၊ အနာဂတ် တရားသည် ၎င်း။ နအတ္ထိ၊ ဝေဉ္စကတွာ၊ ကြောင့်။ အတိတတ္တိကေ၊ ၌။ အတိတာနာဂ

၁။ ဣပေ ပန ။ပေ။ သိယံ။ ။အဋ္ဌကထာ၏ အလိုအားဖြင့် အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ပြုပြီး၍ မိမိ၏အလိုအားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြုခြင်းငှာ ဣမေ ပန စသည်ကိုမိန့်။ ဟေတု အစရှိကုန်သော ဤ ပစ္စည်းအားလုံးတို့သည် အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုကြကုန်။ ထိုစကား ကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “နဟိ” စသော ယုတ္တိဒဋ္ဌိဝါကျကို မိန့်သည်။ အကြင်ပစ္စယပ္ပန် တရားအား ဤဟိတ် ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး စသော တရားတို့သည် ပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုပစ္စယပ္ပန်တရားသည် အတိတ်လည်း မရှိနိုင်၊ အနာဂတ်လည်း မရှိနိုင်။ “ပစ္စယပ္ပန်သာရှိနိုင်သည်”ဟူလို။

၂။ ဝေဉ္စကတွာ၊ ပေ။ ဝုတ္တော။ ။မိမိစကား၏ သ ဓကကိုပြလို၍ ဝေဉ္စ ကတွာ စသည်ကိုမိန့်။ အတိတတိတ်၌ အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော ပစ္စယပ္ပန် တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော တစုံတခုသော ပစ္စည်းတရားကို ဟောတော

၅၀၀

ပဋ္ဌာနမူလဒီကာနိဿယ

တာနံ၊ အတိတ် အနာဂတ်တရားတို့အား။^၁ ကောစိ၊ သော။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသော တရားကို။ (ဘဂဝတာ)။ နဝုတ္တော၊ အပ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အတိတ်အနာဂတ်တရားတို့၏ ပစ္စယပွန်အဖြစ်ဖြင့် မရှိ ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဣဓာပိ၊ ဤအာရမဏပစ္စယ နိဒ္ဒေသဉ္စလည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိဝစနေန၊ ဟူသောစကားဖြင့်။ ယေသံ၊ အကြင် ပစ္စယပွန်တရား တို့အား။ ရူပါဒယော၊ ကုန်သော။ အာရမဏဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အာရမဏ ပစ္စယာ၊ အာရမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ တေ၊ ထိုပစ္စ ယပွန်တရားတို့ကို။ ပစ္စုပ္ပန္နာဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဒသိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

တေသု၊^၂ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ပစ္စယပွန်တရားတို့ကို။ ဒသိတောသု၊ ပြအပ် ကုန်လတ်သော်။ အတိတာနာဂတေသု၊ အတိတ်အနာဂတ်ကာလတို့၌။ တံတံ

မမ္ပ။ ထိုသို့ ဟောတော်မမူခြင်းကြောင့် “ပစ္စယပွန်မှန်လျှင် အတိတ် အနာဂတ် မရှိ” ဟု သိနိုင်ပါသည်။

၁။ ‘တသ္မာဣဓာပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။ ဆိုအပ်ပြီးသော အဖွင့်အရ လဒ္ဓကုဏ်ကို ပြလို၍ တသ္မာ စသည်ကိုမိန့်။ ဤအာရမဏ ပစ္စယနိဒ္ဒေသဉ္စလည်း (အပ်ဖြင့် အတိတတိက်ကိုပေါင်း) ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်စကားဖြင့် “ရူပါရုံအစရှိ သော အာရုံတရားတို့သည် အကြင် စိတ် စေတသိက်ဟူသော အာရမဏိက ပစ္စယပွန်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုကုန်ရာ၏။ ထိုအာရမဏိကပစ္စယပွန်တရားတို့ ကို ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့ကိုသာ ပြအပ်ကုန်ပြီ” ဟု မှတ်ထိုက်ကုန်၏။

၂။ တေသုဟိ။ ငပ။ ဒသိတောဟောတိ။ ။ (တံတံပစ္စယာတိ တံတံရူပါဒိ အာရမဏံ ပစ္စယော ဧတေသန္တိ တံတံပစ္စယာ၊ ထိုထိုပစ္စည်းရှိသော ပစ္စယပွန် တရားတို့) ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော ထိုပစ္စယပွန်တရားတို့ကို ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ကြိယာဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြအပ်ကုန်သော် (တိုက်ရိုက်ပြလိုက်လျှင်) အတိတ် အနာဂတ်ကာလ တို့၌ ထိုထိုပစ္စည်းရှိသော ပစ္စယပွန်တရားတို့သည် အတိတ်ကာလည်းဖြစ်ခဲ့ကုန်ပြီ။ အနာဂတ်၌လည်း ဖြစ်ကြကုန်လတ္တံ့ ဟူသော ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်သည် ပြအပ် ပြီးဖြစ်တော့၏။ ဥပမာ-“ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာ နဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမဏပစ္စယေန ပစ္စယော အဟောသိ၊ ရူပါယတနံ ။ ပေ။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၀၁

ပစ္စယာ၊ ထိုထိုပစ္စည်းရှိကုန်သော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား တို့သည်။ (ထိုထိုရူပါရုံ အစရှိသော ပစ္စည်းရှိကုန်သော စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရား တို့သည်။) အဟောသံ၊ ဖြစ်လည်းဖြစ်ခဲ့ကုန်ပြီ။ ဘဝိဿန္တိစ၊ ဖြစ်လည်းဖြစ်ကြ ကုန်လတ္တံ့။ ဣတိအယံအတ္ထော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ သည်။ ဟောတိ။ ပန၊ ဗျတိရိက်ကား။ (အတိတာနာဂတေသု၊ တို့၌။) တံတံ ပစ္စယဝန္တတာ၊ ထိုထိုပစ္စည်းရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တို့၏အဖြစ်ကို။ (ဒဿိတာ၊ သည်။) န(ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စယဝန္တော၊ ပစ္စည်းရှိသော ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့သည်။ ပစ္စုပ္ပန္နာယေဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့ချည်းသာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကသ္မာ ထည့်၍ ဟိ (ယသ္မာ), ဣတိ (တသ္မာ) ဟုလည်း ပေးပါ။]

ဘဝိဿတိ” ဟူသော ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်သည် ပြအပ်ပြီး ဖြစ်တော့သည် ဟူလို။

အဘယံကြောင့်နည်း-ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားနှင့် အတိတ် အနာဂတ် ကာလတို့၌ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏သဘာဝအားဖြင့် မကွဲပြား သောကြောင့်တည်း။ [အယမတ္ထော ဒဿိတော ဟောတိ သမာနသဘာဝတ္ထာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောပစ္စယုပ္ပန်တရားနှင့် အတိတ်အနာဂတ်ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရား တို့၏ သဘော တူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။] န ဟိ အဒ္ဓါဘေဒေန၊ အခွန်ကာလ၏ကွဲပြားခြင်းကြောင့်။ သဘာဝဘေဒေါအတ္ထိ၊-အနု။ [စာအုပ် တို့၌ “အတ္ထာဘေဒေန”ဟု ပါဌ်ပျက်သည်။ ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်နှင့် သမ္မယတ္တဓမ္မတို့သည် အတိတ်ကာလတုန်းကလည်း ဤသဘောများပင် ဖြစ်၍ အနာဂတ်၌လည်း ဤသဘောများပင် ဖြစ်လိမ့်မည် ဟူလို။]

၁။ န ပန ။ပေ။ ပစ္စုပ္ပန္နာယေဝါတိ။ ။ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟူသော စကားဖြင့် အတိတ်က ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ အနာဂတ်၌လည်း ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့ ဟူသာ ပြသည်။ ထိုထိုပစ္စည်းရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ အတိတ် အနာဂတ်အဖြစ်ကို ကား မပြပါ။ အဘယံကြောင့်နည်း-ပစ္စယဝန္တော ဟု ဝန္တုသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုလျှင် ပစ္စုပ္ပန် အနက်ဟောချည်းသာ ဟု သဒ္ဓါကျမ်း၌ ဆိုသောကြောင့်တည်း။ ဥပမာ-“ဂုဏဝန္တော၊ ဂုဏ်ရှိသောသူ”ဟု ဆိုလျှင် ယခုပစ္စုပ္ပန်အခိုက်၌ ဂုဏ်ရှိသူ ဖြစ်ရမည်” စသည်ကဲ့သို့တည်း။

၅၀၂

ပဉ္စာနမူလဋီကာနိဿယ

စံ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤအာရမဏပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ ယံယံ ဓမ္မံ အာရမ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ကောဝစနနိဒ္ဒေသံ၊ ကောဝစဖြစ်ညွှန်ပြခြင်းကို။ ကတော၊ ၍။ ပုန၊ တဖန်။ တေတေဓမ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော၊ ဗဟုဝစဖြစ်ညွှန်ပြခြင်းသည်။ (ဒဿနတ္ထောဌာစပ်) ယံယန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တဿ၊ သော။ အာရမ္မဏဓမ္မဿ၊ ၏။ အနောဘာဝေါပိ၊ တပါးမက၊ များသောအပြားရှိသည်၏အဖြစ်သည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိသေး၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿနတ္ထော၊ ပြရခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဟိ၊ ချေ။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သည်။ သဟေဝ၊ တကွသာ။ ဝါ၊ တပြိုင်နက်သာ။ အာရမဏပစ္စယာ၊ အာရမဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗေပိ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထိုလေးပါးသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကို။ အာရမ္မ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ၊ ဖြစ်သောစိတ်သည်လည်း။ တေသု၊ ထိုလေးပါးသော နာမ်ခန္ဓာတို့တွင်။ ကေနကံ၊ တပါးတပါးသော နာမ်ခန္ဓာကို။ အာရမ္မ၊ ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်သောစိတ်သည်။ နနဟောတိ၊ မရှိမဟုတ် ရှိသည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (လိသ္မိတပါးတပါးသော နာမ်ခန္ဓာကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော စိတ်၏ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝေဒနာဒိသု၊ ဝေဒနာအစရှိသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင်

၁။ ဧတ္ထေဝ။ ပေ။ ဒဿနတ္ထော။ ။ အနိယမဝါကျ၌ အာရုံကို “ယံယံ ဓမ္မံ” ဟု ကောဝစဖြင့် ညွှန်ပြ၍ အနိယမဝါကျ၌ “တေတေ ဓမ္မာ” ဟု ဗဟုဝစဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းသည် “ယံယံ ဟု ကောဝစဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အာရုံသည် အများအပြားလည်း ရှိနိုင်၏” ဟု ပြရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [အနောဘာဝေါပိ၌ အပိဖြင့် ကောဘာဝကိုပေါင်းသည်။]

၂။ စတ္တာရော ဟိ။ ။ စတ္တာရော ဟိ မှာ၍ အာရမဏပစ္စယဘာဝဒဿနတ္ထံ တေတေတိ တိုင်အောင်စကားသည် ဝိတ္တာရဝါကျတည်း။ ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့တွင် တပါးတပါးစီကို အာရုံပြုနိုင်၊ ဖဿသညာစသော စေတသိက်တို့တွင် တပါးတပါးကို အာရုံပြုနိုင်ကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ “ယံယံ” ဟု ကောဝစဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ “တခုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တွင် အကျိုးဝင်သော ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံးကိုလည်း အာရုံပြုနိုင်၏” ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှာ “တေတေ” ဟု ဗဟုဝစဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ [ဝေဒနာဒိသုတိ ဝေဒနာဒိသု စတုသု ခန္ဓေသု အဘိန္နိတော ဂဟဏဝသေန၊ ဘိန္နိတော ပန ဂဟဏဝသေန ဖဿာဒိသု၊ -အနု။]

၎င်း။ ဖဿာဒီသုစ၊ ဖဿအစရှိသော အစိတ်အစိတ် တရားတို့တွင်၎င်း။
 ဧကေကဿပိ၊ တပါးတပါးသော ခန္ဓာ၏လည်း။ ဝါ၊ တပါးတပါးသော
 တရား၏လည်း။ အာရမဏပစ္စယဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ အာရမဏ ပစ္စည်း၏
 အဖြစ်ကိုပြခြင်း အကျိုးငှာ။ ယံ ယန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝဟာ) ဝုတ္တံ။ သဒ္ဓဗ္ဗသံ၊
 ကုန်သော။ ကေတိတ္ထုပ္ပုဒပရိယာပန္နာနံ၊ တခုသောစိတ္တုပ္ပုဒ်၌ အကျိုးဝင်
 ကုန်သော တရားတို့၏။ အာရမဏပစ္စယဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ ငှာ။ တေတေတိ၊
 ဟူ၍။ (ဘဂဝဟာ) ဝုတ္တံ။

တတ္ထံ၊ ထိုသာဓာရဏအာရုံ အသာဓာရဏအာရုံတို့တွင်။ [ရှေးနိဿယ၌
 “ထို ယံယံခံမ္ဘံ အစရှိသောပါဠိရပ်၌” ဟု စွဲ၏။] ယောစရူပါဒိကော၊ အကြင်
 ရူပါရုံအစရှိသော သာဓာရဏ အာရုံကိုလည်း။ ဧကေကောဝ၊ တပါးစီ
 တပါးစီကိုသာ။ ယံယံသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (ဘဂဝဟာ) ဝုတ္တော။ အနေကေ၊
 တပါးမက များစွာကုန်သော။ ယောဖဿဒယော၊ အကြင်ဖဿ အစရှိ
 သော အသာဓာရဏ အာရုံတို့ကိုလည်း။ ဧကကဝသေန၊ တပါးစီ တပါး

၁။ တတ္ထယောစ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ဤသို့ ဖြစ်လျှင် ယံယံ အရနှင့် တေတေ
 အရသည် အရချင်း မဟူရာရောက်သည် မဟုတ်ပါလော့ဟု စောဒနာဘွယ်
 ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ” စသည်ကိုမိန့်။ ယောစ ရူပါဒိကော ဧကေကောဝ
 ယံယံ သဒ္ဓေန ဝုတ္တော ဟူသော ဝကားသည် “ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏ
 ဓာတုယာ” စသည်၌ စက္ခုဝိညာဉ်စသော ဝိညာဉ်အထူးနှင့် ဆက်ဆံသော
 ရူပါရုံစသော တပါးတပါးသော အာရုံကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။
 အာရုံကရူပါရုံ ။ ပေ။ ဗောဠဗ္ဗာရုံ ဟူသော အာရုံတပါးစီ ဖြစ်သောကြောင့်
 “ယံယံ” ဟု ကေဝုစံဖြင့် ဟောတော်မူသည် ဟူလို။ ဤစကားဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်
 စသော ဝိညာဉ်အထူးနှင့်ဆက်ဆံသော ရူပါရုံစသော အာရုံအသီးသီးကို ပြ၏။
 [ယောစ ရူပါဒိကောတိ ဣဒံ ဝိညာဏန္တရဿ သာဓာရဏာရဏေဝသေန
 ဝုတ္တံ၊-အနု။]

၂။ ယော အနေကေ ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ဖဿစသော အစိတ်အစိတ်ကို
 တပါးစီအာရုံပြုရာ၌လည်း တပါးစီဖြစ်သောကြောင့် “ယံယံ” ဟု ကေဝုစံဖြင့်
 ဟောတော်မူနိုင်၏။ ထိုအာရုံတို့ကား ရူပါရုံစသည်တို့ကဲ့သို့ ဝိညာဉ်အထူးနှင့်
 မဆက်ဆံသော အာရုံများတည်း။ [ယောစ အနေကေ ဖဿဒယောတိ ဣဒံ
 အသာဓာရဏဝသေန (ဝုတ္တံ)၊-အနု။]

စိ၏ဒါဖြစ်ဖြင့်။ ယံယံသဒ္ဓန္တု၊ ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ ကုန်ပြီ။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ဧတံ၊ ထိုသာဓာရဏအာရုံ အသာဓာရဏအာရုံတို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ဤ။ တေတေတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။

အထဝါ၊ ကား။ ယသ္မိံ ကာလေ၊ ဤ။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တသ္မိံ ကာလေ၊ အာရုံပြု၍ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌။ နီလဝဒီယ(စ)၊ အညှိ အစရှိသောအာရုံတို့တွင်၎င်း။ စိတ္တပ္ပါဒေသုစ၊ ဖဿအစရှိသော စိတ္တပ္ပါဒ် တို့တွင်၎င်း။ ဧကေကမေဝ၊ တပါးတပါးသောအာရုံကိုသာ။ ဝါ၊ တပါး တပါးသောဘုရားကိုသာ။ အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဣတိ(ဣမဿ အတ္တဿ)၊ ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ငှာ။ ယံ ဟန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ ပန၊ ကား။ အာလမ္ဗိယမာနာ၊ အာရုံပြုအပ်ကုန်သော။ ဟေရူပါရမဏဓမ္မာစ၊ ထိုရူပါရုံ တရားတို့သည်လည်း။ အနနကေ၊ နီလဝသောအားဖြင့် တပါးမက များ ကုန်၏။ သဒ္ဓါဒိအာရမဏဓမ္မာစ၊ သဒ္ဓါရုံအစရှိသော အာရုံတရားတို့သည် လည်း။ တယာ၊ ထို့အတူ တပါးမကများကုန်၏။ ဣတိ(ဣမဿ အတ္တဿ)၊ ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ငှာ။ တေ တေတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)။ ဝုတ္တံ။

၁။ တေ သဗ္ဗေ ဂဟေတွာ တေတေတိ ဝုတ္တံ။ ။ တေ သဗ္ဗေ ဖြင့် ရှေ့၌ ပြုအပ်ခဲ့သော သာဓာရဏအာရုံ အသာဓာရဏအာရုံ ၂-မျိုးကို ညွှန်ပြ၏။ ထိုသို့ ညွှန်ပြသောကြောင့် ယံယံ အရ အနက်နှင့် တေတေဓမ္မာ အရ အနက်တို့ သည် အရတူကြသည် ဟူလို။

၂။ အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ကား “အကြင်အခါ၌ နီလ အစရှိသော အာရုံတို့တွင် တပါးတပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ္တပ္ပါဒ်တို့၌လည်း ဖဿ အစရှိသော အာရုံတို့တွင် တပါးတပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ တပါးစီအာရုံပြုသောကြောင့် “ယံယံ” ဟု ကေဝုစံဖြင့် ဟောတော်မူ၍ လိုရူပါရုံစသည်တို့သည် နီလဝသောအားဖြင့် များသောကြောင့် “တေတေ” ဟု ကေဝုစံဖြင့်ဟောတော်မူသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ [ရူပါရမဏဓမ္မာစ အနေကေ နီလဝဒီ ဘေဒတော၊ တထာတိ အနေကေ တေန ဘေရိသဒ္ဓါဒိကေ မူလဂန္ဓာဒိ ဘေ မူလရသာဒိကေ ကထိနုဗဿာဒိကေ (ကြမ်းတန်းသော အတ္ထေအာရုံ) ဝေဒနာဒိကေ စ သင်္ဂဏာတိ၊ အနေကေတိ ဟိ ဣမိနာ အနေကကလာပ ဂတာနံယေဝ ဝဏ္ဏာဒိနံ ဣန္ဒြိယဝိညာဏာရမဏဘာဝမာဟ၊ သာမညတော ဟိ ဝုတ္တံ ယထာရဟံ ဘိန္နိတွာ နိဒဿိတဗ္ဗံ ဟောတိတိ။-အနု။]

ပစ္စယနိဗ္ဗေသ အပွင့်

၅၁၅

နိဗ္ဗာနာရမဏံ။ ပေ။ အာရမဏပစ္စယော ဟောတီတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤ စကားကို။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေန၊ ရှေး၌ နေအပ်ဘူးသော ခန္ဓာ အစဉ်၊ ထိုခန္ဓာအစဉ်နှင့်စပ်သော အမျိုးအမည်စသည်ကို အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့တတ်သော ‘သတိနှင့်ယှဉ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ ခန္ဓပုဋိဗဒ္ဓါနုဿရဏ ကာလေ၊ ခန္ဓာနှင့်စပ်သောအာရုံကို အစဉ်လျှောက်၍အောက်မေ့ရာအခါ၌။ [ခန္ဓာနှင့်စပ်သော အမျိုး အမည် အနွယ် ပညတ်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓပုဋိဗဒ္ဓဟု ဆိုနိုင်သည်။] နိဗ္ဗာနမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ရူပါဝစရကုသလ ကိရိယာနံ (အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်သော) ရူပါဝစရကုသိုလ်၊ ရူပါဝစရကြိယာ တို့၏။ အာရမဏံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်န၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ဧဝံသတိ၊ သော်။ အပ္ပမာဏာ ခန္ဓာ။ ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ထူ။ နိဗ္ဗာနန္တိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝုတ္တပ္ပံ၊ ဟောတော် မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ [“အပ္ပမာဏာ ခန္ဓာ နိဗ္ဗာနဉ္စ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိဉာဏဿ အာရမဏပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ”ဟု ဟောတော် မူထိုက်စရာရှိ၏ ဟူလို]။ စ၊ ထိုသို့ပင် ဟောထိုက်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထို နိဗ္ဗာန် ဟူသောပုဒ်ကို။ (ဘဂဝတာ) နဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မမူအပ်။ ဟိ၊ ပုန်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ နိဝုဋ္ဌံ၊ နေအပ်ဘူးသောအာရုံသည်။ န မဟုတ်။ (ကသွာ၊ နည်း။) (နိဗ္ဗာနဿ၊ ၏။) အသင်္ခတတ္တာ၊ အသင်္ခတ၏အပြစ် ကြောင့်တည်း။ [န ပုဗ္ဗေနိဝုတ္တံ အသင်္ခတတ္တာတိ ကသွာ ဝုတ္တံ။ ဂေါစရာ သေဝနာယ (အာရုံဟူသော အာသေဝနအားဖြင့်) အာသေဝိတဿပိ (မှီဝဲ အပ်သော အာရုံ၏လည်း) နိဝုတ္တန္တိ ဣစ္ဆိတတ္တာ။-အနု။] ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိဉာဏေန၊ ဖြင့်။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ နိဝုဋ္ဌေသု၊ နေအပ်ဘူးကုန်သော။ အပ္ပမာ ဏက္ခန္ဓေသု၊ အပ္ပမာဏက္ခန္ဓာတို့ကို။ (လောကုတ္တရာခန္ဓာတို့ကို) ဉာတသု၊ သိအပ်ပြီးကုန်လသော်။ နိဗ္ဗာနဇာနနေန၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသိတတ်သော။ တေန၊ ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ဖြင့်။ ပုယောဇနံ၊ အကျိုးသည်လည်း။ န အတ္တံ။

ဟိ၊ ဥပမာဆောင်ထင်အောင်ပြအံ့။ စေတောပရိယညာဏံ၊ သည်။ စိတ္တံ၊ သူတပါးတို့၏စိတ်ကို။ ဝိဘာဝေန္တမေဝ၊ ထင်စွာ ဖြစ်စေသည် သာလျှင်။

၅၀၆

ပဋိပက္ခနိကာယနိဿယ

(ဟုတော) စိတ္တရာမဏဇာနနဿ၊ သူတပါးတို့၏စိတ်ဟူသော အာရုံကိုသိ
တတ်သော။ ကာမာဝစရဿ၊ ကာမာဝစရဉာဏ်အား။ ပစ္စယော၊ သည်။
ဟောတိယထာ၊ သို့။ [ပကတုပုနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို ဆိုဟန်
တူသည်။] ဧဝံ၊ တူ။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် သည်လည်း။
အပ္ပမာဏက္ခန္ဓေ၊ အပ္ပမာဏဖြစ်သော လောကုတ္တရာ ခန္ဓာတို့ကို။ ဝိဘာ-
ဝေန္တမေဝ၊ သာလျှင်။ (ဟုတော)။ တဒါရမဏဇာနနဿ၊ ထိုအပ္ပမာဏဖြစ်သော
လောကုတ္တရာခန္ဓာ၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို သိတတ်သော။ ကာမာ-
ဝစရဿ၊ အား။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

စ၊ ဆက်။ ဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာနောယေဝ၊ မြင်အပ်ပြီးသောနိဗ္ဗာန်ရှိသော အရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ ပုဗ္ဗေ၊ ဦး။ နိဝုဋ္ဌေ၊ နေအပ်ဘူးကုန်သော။ အပ္ပမာဏက္ခန္ဓေ၊
တို့ကို။ အနုဿရတိ၊ အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။ တေန၊ ထိုဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာန
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယထာဒိဋ္ဌမေဝ၊ အကြင်အကြင်မြင်အပ်ပြီးသာလျှင်ဖြစ်သော။
နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ တေသံ ခန္ဓာနံ၊ ထိုအပ္ပမာဏဖြစ်သော လောကုတ္တရာခန္ဓာ
တို့၏။ အာရမဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပန၊ ဗျတိရိက်ကား။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေန၊ ဖြင့်။ တဒါရမဏ
ဝိဘာဝနံ၊ ထိုအပ္ပမာဏဖြစ်သော လောကုတ္တရာ ခန္ဓာ၏ အာရုံဖြစ်သော
နိဗ္ဗာန်ကို ထင်စွာပြခြင်းကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊ မပြုထိုက်။ (ပြုဘွယ်မလို)။
(ကသွာ) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏေန၊ ဖြင့်။ တဒါရမဏဝိဘာဝနံ၊
ကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊ ထိုက်သနည်း။ ဝါ၊ နည်း။ ဟိ (သသွာ)၊ ကြောင့်။
တံ၊ ထို အပ္ပမာဏဖြစ်သော လောကုတ္တရာခန္ဓာ၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်
သည်။ တဿ၊ ထိုဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာနပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဝါ၊ ထိုဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာနပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်၌။
ဝိဘူတမေဝ၊ ထင်ရှားပြီးသည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ
ဉာဏေန၊ ဖြင့်။ တဒါရမဏဝိဘာဝနံ၊ ကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊ ထိုက်။ ဝါ၊ လို။
ဧဝံ၊ တူ။ အနာဂတံသညာဏေပိ၊ ၌လည်း။ ယထာရဟံ ၊ စွာ။ ယောဇေ

၁။ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ။ ဧဝံ အနာဂတံသညာဏေပိ ယောဇေ
တဗ္ဗန္တိ ယထာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ နိဗ္ဗာနာရမဏတာ (သင်္ဂဟကာ
ရေန) ဒဿိတာ။ ဧဝံ အနာဂတံသညာဏေပိ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တဗ္ဗံ၊ ဇာ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ပါဠိတော်၌ နိဗ္ဗာန်၏ ပုဗ္ဗနိဝါသာ နုဿတိညာဏ်၏ အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သည်၏အဖြစ်၊ ဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာန ပုဂ္ဂိုလ်၏ အပ္ပမာဏက္ခန္ဓာ၏ အာရုံဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်ကို ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိ ညာဏ်ဖြင့် ထင်စွာပြုဘွယ်မလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ကဿစိ၊ (အဘိညာဉ်အဖြစ်သို့ရောက်ခိုက်) အချို့သော။ ရူပါဝစရဿ၊ ရူပါဝစရကုသိုလ်၊ ရူပါဝစရကြိယာ၏။ အာရမဏံ၊ သည်။ န (ဟောတံ)၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုန္နရာသီနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တံ၊ ၄၁။ ယုတ္တံ၊ ဇာ။

အာရမဏပစ္စယနိဒ္ဒေသဝတ္ထုနာ၊ သည်။
 နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၃။ ဓုရန္တိ၊ ကား။ ဓုရဂ္ဂါဟံ၊ ဝန်ကိုဆောင်ယူတတ်သည်ကို။ (ကတွာ၌ စပ်)။ ဇေဋ္ဌကန္တိ၊ ကား။ သေဋ္ဌံ၊ ချီးမွမ်းအပ်မြတ်သည်ကို။ (ကတွာ)။ ဆန္ဒာ ဓိပတိ ဆန္ဒာသမ္ပယုတ္တကာနန္တိတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ ပုရိမဆန္ဒဿ၊ ရှေး၌ ပြစ်သော ဆန္ဒသဒ္ဓါ၏။ (“ဆန္ဒာဓိပတိ”၌ ပါသော ဆန္ဒသဒ္ဓါ၏။) သမာန ရူပေန၊ တူသောရုပ်သွင်ရှိသော၊ တဒနန္တရံ၊ ထိုရှေးဆန္ဒ၏ အခြားမဲ့၌။ (ဆန္ဒာဓိပတိ၌ ပါသော ဆန္ဒ၏အခြားမဲ့၌။) နိဒ္ဓိဋ္ဌေန၊ သော။ တံသဗ္ဗန္ဓေန၊ ထိုရှေးဆန္ဒနှင့်စပ်သော။ ဆန္ဒသဒ္ဓေနေဝ၊ နောက်ဆန္ဒသဒ္ဓါဖြင့်ပင်။ (ဆန္ဒ သမ္ပယုတ္တကာနံ”၌ ပါသော ဆန္ဒသဒ္ဓါဖြင့်ပင်။ ဧဝံဖြင့် အဓိပတိသဒ္ဓါကို ကန့်) ပစ္စယဘူတဿ၊ ပစ္စည်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဆန္ဒဿ၊ ဇာ။ (ဆန္ဒာဓိပတိ၌ ပါသောဆန္ဒ၏။) သမ္ပယုတ္တက ဝိသေသနဘာဝေါ၊ သမ္ပယုတ္တက၏ ဝိသေသ နှု၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဆန္ဒာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနန္တိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မူဘဲ။ ဆန္ဒ သမ္ပယုတ္တကာနန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [ဆိုလိုရင်းကား- “ဆန္ဒာဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ” ဟု ဟောတော်မူလျှင် အခြား သမ္ပယုတ်

တတ္ထ ပန ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓဝိဘာဝနကာလေတိ အာဒိနာ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
 တေန ဝုတ္တံ ယကာရဟန္တိ။

၅၀၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တရားတွေပါ ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဆန္ဒနှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရား
တို့ကိုသာ ယူစေလိုရကား- “ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ” ဟု ဆန္ဒတပုဒ်ကို ထပ်၍
ဟောစေ မူရသည်။ ရှေ့ဆန္ဒာဓိပတိမှ ဆန္ဒသဒ္ဓါလည်း အဓိပတိပစ္စယေန
ပစ္စယေသိသော ဗျာပ်ရရှိသောကြောင့် နောက်သမ္ပယုတ္တကာနံသို့ မလိုက်
နိုင်ပုံကိုလည်း ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံနည်းမှီ၍ သိပါ။]ဣတရေသုပိ၊
ဆန္ဒာဓိပတိနိဒ္ဒေသမ္ပတပါး အခြားသော ဝီရိယာဓိပတိ နိဒ္ဒေသ အစရှိ
သော နိဒ္ဒေသတို့၌လည်း။ သေ(သေသော)၊ သည်။ နယော၊ တည်း။’

ဂရုကာရစိတ္တိကာရဝသေနဝါတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ကဲ့သလားဗျာက
တာနံ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတဖြစ်သော ဆန္ဒအစရှိသော အဓိပတိတို့၏၊ ပဝတ္တိံ၊
ဖြစ်ပုံကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ၊ ၏။ အလဒ္ဓံ၊ ရအပ်ပြီးမဟုတ်သည်။
ဝါ၊ မရအပ်သေးသည်။ (ဟုတွာ) လဒ္ဓဗ္ဗံ၊ ရထိုက်သည်ကို။ ဝါ၊ ရခြင်းငှာ
တတ်ကောင်းသည်ကို။ (ကတွာ)။ လဒ္ဓံ၊ ရအပ်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ)။ အဝိ
ဇဟိတဗ္ဗံ၊ မစွန့်ထိုက်သည်ကို။ (ကတွာ)။ ဝါ၊ တနည်း။ ယေန၊ အကြင်
ကောင်းမြတ်သော အရာဝတ္ထုနှင့်။ ဝါ၊ အာရုံနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ န
ဘဝိတဗ္ဗံ၊ မဖြစ်နိုင်။ တံ၊ ထိုကောင်းမြတ်သောအရာဝတ္ထုသည်။ ဝါ၊ အာရုံ
သည်။ လဒ္ဓဗ္ဗံ၊ မည်၏။ အဝိဇဟိတဗ္ဗန္တိ၊ ဟူသော အနက်သည်။ တသေဝ၊
ထိုလဒ္ဓဗ္ဗံပုဒ်၏ပင်။ အတ္ထော၊ တည်း။ (တနည်း) အဝိဇဟိတဗ္ဗန္တိ၊ ဟူသော
သဒ္ဓါသည်။ တသေဝ၊ ထိုလဒ္ဓဗ္ဗံသဒ္ဓါ၏ပင်။ အတ္ထော၊ အနက်ရှိသောသဒ္ဓါ
တည်း။ အနဝညာတန္တိ၊ ကား။ အဝညာတံ၊ အောက်ချ၍ သိအပ်သောအာရုံ
သည်။ ဝါ၊ အထင်သေးအပ်သောအာရုံသည်။ (သမာနံ) ပိ၊ သော်လည်း။
အဒေ၊ သဒဿိတာယ၊ အပြစ်ကိုမမြင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဿာဒနေန၊
သာယာခြင်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ သာယာတတ်သော တဏှာဖြင့်။ အနဝညာ
တံ၊ အောက်ချ၍ မသိအပ်သည်ကို။ ဝါ၊ အထင်မသေးအပ် သည်ကို။
ကတွာ၊ ၍။

မိစ္ဆတ္တနိယတာ၊ မိစ္ဆတ္တနိယတတရားတို့သည်။ အပ္ပနာသဒိသာ၊ အပ္ပနာ
သို့ရောက်သောဈာန်နှင့် တူကုန်သည်။ မဟာဗလော၊ ကြီးသော အားရှိကုန်
သည်။ (ဟုတွာ) အဓိပတိနာ၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ နုပုဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊

ကြောင့်။ ကေန္တနေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)။ အာဟ။ စ၊ ဆက်။ ကမ္မကိလေသာဝရဏဘူတာ၊ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန် မဂ်ဖိုလ်စျားကို တားမြစ်တတ် ကုန်သော ပဉ္စာနန္တရိယကံ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော ကိလေသာဖြစ်၍ဖြစ် ကုန်သော။ တေ၊ ထိုမိစ္ဆတ္တနိယတတရားတို့သည်။ သဂ္ဂါဝရဏာ၊ နတ်ပြည် ကိုတားမြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်။ (ဟုတော့) စ၊ ၍၎င်း။ ဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။ ပဂ္ဂါ ဝရဏာ၊ မဂ်ကိုတားမြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်။ (ဟုတော့) စ၊ ၍၎င်း။ ဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။ ပစ္စက္ခသဂ္ဂါနံ၊ မျက်မှောက်အားဖြင့် နတ်ပြည်ရှိကုန်သော။ ကာမာဝစရဒေဝါနမ္ပိ၊ ကာမာဝစရနတ်တို့၏ သန္တာန်၌သော် မှလည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ၊ ဌာ။ န အရဟန္တံ၊ မထိုက်ကုန်။ ရူပါရူပိနံ၊ ရူပိဗြဟ္မာ၊ အရူပိဗြဟ္မာ တို့၏သန္တာန်၌။ ဝါဒေဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းဌာမထိုက်ဟု ပြောဆိုဘွယ်သည်။ ကော ပန၊ အဘယ်မှာရှိပါတော့အံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ကာမာဝစရာဒိဘဒဘော။ ပေ။ ဟောတိဘိဗ္ဗဒံ၊ ဟူသော ဤစကား ကို။ (ဝုတ္တန္တိဉ္စပ်) ပရသန္တာနဂတာနံ၊ သူတပါးတို့၏သန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော။ သာရမဏဓမ္မာနံ၊ အာရုံနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် တရားတို့၏။ (အဓိပတိပစ္စယတာ နတ္ထိဉ္စပ်) အဇ္ဈတ္တာရမဏော။ ပေ။ ပစ္စယောတိတေဿ၊ ဟူသော ဤစကားရပ်၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (ဟောတော် မမူခြင်းကြောင့်။) ဗဟိဒ္ဓါရမဏော ဓမ္မော ဗဟိဒ္ဓါရမဏဿာတိ ဧတ္ထစ၊ ဟူသော ဤပါဠိရပ် ၌လည်း။ အာရမဏာဓိပတိနော၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ အနုဒ္ဓုဋ္ဌတ္တာ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဓိပတိ ပစ္စယဘာ၊ သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယမာနေပိ၊ သိအပ်ပါသော် လည်း။ ဗဟိဒ္ဓါ။ ပေ။ အဿာဒေတိတိ အာဒိဝစနံ၊ အစရှိသော စကား တော်ကို။ နိဿာယံ၊ ၍။ အရဟတော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကိရိယဓမ္မော၊ ကြိယာတရားတို့ကို။ ပုထုဇ္ဇနာဒိဟိ၊ ပုထုဇဉ်အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (အနာဂါမ်တိုင်အောင်ယူပါ။) ဂရုံကတော၊ အလေးပြု၍။ အဿာဒိယန္တိ၊ သာယာအပ်သာ၊ ကာနိုင်ကုန်၏။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်ဟု၊ ဖြင့်။ (သင်္ဂဟ ကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

စ၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ [ဈေးနိဿဟ၌ စပါသည်။ စသဒ္ဓါ လည်း လိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိယ၏နောက်၌ စသဒ္ဓါရှိပါစေ။] သနိဒ္ဓဿန

သပ္ပုဋ္ဌိဃာ ခန္ဓာတိအာဒိသုဝိယ၊ အစရှိသောပါဠိရုပ်တို့၌ကဲ့သို့။ ခန္ဓသဒ္ဓေါ၊ ဗဟိဒ္ဓါ၊ ခန္ဓေ ဂရုံကတော အဿာဒေတိ၌ ပါသော ခန္ဓသဒ္ဓါသည်။ ရူပေဝေ၊ ရုပ်ခန္ဓာ၌သာ။ ဘဝိတံ၊ ငှာ။ အရဟတံ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤ ကာမာဝစရာဒိဘေဒတော အစရှိသောစကားကို။ (မယာ၊ သည်။) ပိစာ ရိတံ၊ စိစစ်အပ်ပြီ။

ဝါ၊ တနည်း၊ ပုထုဇ္ဇနာဒိကာလေ၊ ပုထုဇဉ်အစရှိသည်တို့ဖြစ်ရာ အခါ ၌။ အနာဂတေ၊ ကုန်သော။ ကိရိယဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ဂရုံကတော၊ ၍။ အဿာ ဒနံ၊ လောဘသဟဂုတ်စိတ်ဖြင့် သာယာခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဧတံ၊ ဤ ကာမာဝစရာဒိဘေဒတော၊ အစရှိသော စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

[“အာဒိဝစနတော ဟိ” ဟုရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ(ယသွာ၊ ကြောင့်။ နေဝဝိပါကနဝိပါကဓမ္မဓမ္မေ ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ဂရုံကတော၊ ၍။ အဿာဒေတိ၊ သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ၊ လွန်စွာနှစ် သက်၏။ ဣတိ အာဒိဝစနတော၊ ဤသို့အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူ ခြင်းကြောင့်။ [ပဉ္စဝါရ၊ ဝိပါကတ္တိက၊ ပဉ္စဝါရ အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။] ကိရိယဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ရာဂဒိဋ္ဌိနံ၊ တို့အား။ အဓိပတိပစ္စယော၊ အာရမဏာ ဓိပတိပစ္စည်းသည်။ ဟောန္တေ၊ ဖြစ်ကုန် သည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။ (ဂစနတော၏ စပ်ပုဒ်ထည့်သည်။) ဧတေ၊ ထိုကိရိယာတရားတို့သည်လည်း။ အတိတာရမဏေ၊ အတိတ်တရား ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ အနာဂတေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ဂရုံ ကတော၊ ၍။ အဿာဒေတိ၊ ၏။ ဣတိ အာဒိဝစနတော၊ ကြောင့်။ [အတိတာ ရမဏတ္တိကပဉ္စဝါရ၊ အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူ ခြင်းကြောင့်။] အနာဂတာ၊ ကုန်သော။ ဧတုပကာပိ၊ ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်သောတရားတို့ သည်လည်း။ အဓိပတိပစ္စယော၊ သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။ (ဂစနတော၏ စပ်ပုဒ်ထည့်သည်။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုထုဇ္ဇနာဒိကာလေ၊ ၌။ အနာဂတေ၊ ကုန်သော။ ကိရိယဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ဂရုံကတော၊ ၍။ အဿာဒနံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဧတံ၊ ဤကာမာဝစရာဒိဘေဒတော အစရှိသောစကားကို။ သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့် ထို

၂၁

အနက်ကိုရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ အာဝဇ္ဇနကိရိယသဗ္ဗာဝတော၊ အာဝဇ္ဇန်းကြိယာ၏ ယင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤနေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မေ ခန္ဓ ဂရုံကတော့ အသာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ အစရှိသော အကြောင်းကိုလည်း။ (ပဏ္ဍိတေဟိ)။ ပိစာရေတဗ္ဗံ၊ ထိုက်၏။ [“နေဝ ဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မေ”အရ ရဟန္တာ၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကြိယာဇော ကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ အာဝဇ္ဇန်းကြိယာကို ဆိုလိုသည်ဟု ဋီကာဆရာက ယူသည်။]

အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသဂဏ္ဌနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-အနန္တရပစ္စယနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၄။ ဩကာသဒါနဝိသေသဘာဝေန၊ အခွင့်ပေးပုံအထူး၏အဖြစ်ဖြင့်။ နတ္ထိဝိဂတာ၊ နတ္ထိပစ္စည်း ဝိဂတပစ္စည်းတို့ကို။ (ဘဂဝတာ)။ ဝုတ္တာယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ အနန္တရသမနန္တရ၊ အနန္တရပစ္စည်း၊ သမနန္တရပစ္စည်းတို့ကို။ (ဘဂဝတာ)။ န (ဝုတ္တာ)၊ ဟောတော် မူအပ်ကုန် သည်မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဧတေ၊ ဤအနန္တရပစ္စည်း သမနန္တရပစ္စည်း

၁။ ဩကာသဒါနဝိသေသဘာဝေန။ ။ နတ္ထိပစ္စည်း ဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ ဥဒ္ဓေသအပွင့်တုန်းက နိရောဓာနန္တရသည်တော၊ နောက်နောက်စိတ်ဖြစ်ဘို့ရန် အခွင့်ပေးခြင်းဟူသော ဩကာသဒါနကို ဆိုခဲ့၏။ ထိုသို့ဆိုရာ၌ နတ္ထိပစ္စည်း အတွက် “နိရောဓာနန္တရသည်တော” ဟု၎င်း၊ ဝိဂတပစ္စည်းအတွက် “နိရောဓဗ္ဗုတ္တာ” ဟု၎င်း အခွင့်ပေးပုံ အထူးကို ဖွင့်ပြခဲ့၏။ ထိုအထူးကို ရည်ရွယ်၍ “ဩကာသဒါနဝိသေသဘာဝေန” ဟု ဆိုသည်။ နတ္ထိဝိဂတတို့ကို ဩကာသ ဒါနဝိသေသအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့ ဤအနန္တရ သမနန္တရ တို့ကို ဩကာသဒါနဝိသေသ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည် မဟုတ်။ စိတ္တနိယမတည်းဟူသော အကြောင်း၏ ထူးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အနန္တရ သမနန္တရတို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်။

တို့ကို။ စိတ္တနိယာမဟေတုဝိသေသဘာဝေန၊ စိတ္တနိယာမ၏ အကြောင်း အထူး၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တော၊ ကုန်ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အနန္တရပစ္စည်း၊ သပနန္တရပစ္စည်းတို့၏ စိတ္တနိယာမဟေတုဝိသေသ၏ အဖြစ် ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တံ စိတ္တနိယာမဟေတု ဝိသေသဘာဝံ၊ ကို။ ဒဿန္တော၊ သည်။ (ဟုတော့)။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ ဓာတုဝသေန၊ ဓာတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ၎င်း။ (ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ၎င်း။) ကုသလာဒိဝသေနစ၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ နိဒ္ဒေသံ၊ ကို။ (ဘဂဝါ)။ အာဟ။

တတ္ထံ၊ ထိုအနန္တရပစ္စယနိဒ္ဒေသဉ္စ။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ မနောဝိညာဏ ဓာတုယံတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ သော်။ ပစ္စယပစ္စယပ္ပန္နဝိသေသော၊ ပစ္စည်း

၁။ စိတ္တနိယာမဟေတုဝိသေသဘာဝေန။ ။ မိမိအားလျော်သောနောက် နောက် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ဖြစ်စေစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည် စိတ္တနိယာမဟေတုတာ မည်၏။ ထိုသို့ဖြစ်စေရာဝယ် မိမိ၏အခြားမဲ့၌ လျော်သောစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုဖြစ်စေနိုင် စွမ်းခြင်းသည်အနန္တရပစ္စည်းအတွက်စိတ္တနိယာမဟေတုအထူးတည်း။ ပုသဏ္ဌာန် မရှိသည့်အတွက် အလွန်အမင်း အကြားမရှိအောင် ဖြစ်စေစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည် သမနန္တရ ပစ္စည်းအတွက် စိတ္တနိယာမ ဟေတုဝိသေသတည်း။ အနုဋီကာ။

၂။ ဓာတုဝသေန ကုသလာဒိ ဝသေန။ ။ ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ ရှေးဦးစွာ စက္ခုဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဓာတုယာ ။ ပေ။ ကာယဝိညာဏ ဓာတုယာ 'တိုင်အောင် ဓာတ်နှင့်စပ်၍ နိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏။ ထို့နောက် “ပုဂ္ဂိမာပုဂ္ဂိမာ ကုသလာဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတနှင့်စပ်၍နိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်။

၃။ ပနောဝိညာဏဓာတု။ ပေ။ ဝေါတ္ထိငဇ္ဇယ။ ။ “မနောဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဝဇ္ဇာ၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ” ဟု ဟောတော်မူလျှင် 'ပစ္စည်းလည်း မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ပစ္စယပ္ပန်လည်း မနောဝိညာဏဓာတ်ပင်ဖြစ်၍ အထူးမထင်ရှားတော့။ ထိုသို့ မထင်ရှားသော ကြောင့် “ပုဂ္ဂိမာပုဂ္ဂိမာ ပစ္စိမာယ ပစ္စိမာယ” ဟု ဟောတော်မူပြန်လျှင်လည်း ဓာတုဝိသေသအားဖြင့် စိတ်အထူးကိုပြကြောင်း စကားရပ်သည် ပြတ်သွား ရ၏။

ပစ္စယပွန်တို၏အထူးကို။ န ဝိညာယတိ မသိအပ် မသိနိုင်။ လူတိ၊ ကြောင့်။ ပုရိမာ ပုရိမာ ပစ္စိမာယ ပစ္စိမာယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ သိယံ၊ ၏။ တထာစသတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်ပြန်သော်လည်း။ ဓာတုဝိသေသေန၊ ဓာတ်ဘို့၏အထူးဖြင့်။ (မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ အထူးဖြင့်။) ယံစိတ္တဝိသေသဒဿနံ၊ အကြင်စိတ်အထူးကိုပြခြင်းကို။ ကာတုံ၊ ဌာ။ (အယံနိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ဘဂဝံတော၊ သည်။) အာရဇ္ဈေ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုဓာတ်အထူးဖြင့် စိတ်အထူးကိုပြခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပြကြောင်းစကားရပ်သည်။ ဝေါစ္စိဇ္ဈေယျ၊ ပြတ်စဲရာ၏။ မနောဝိညာဏဓာတု မနောဓာတုယာတိ၊ ဟူသော။ လူဒမ္ပိ၊ ဤစကားသည်လည်း။ ဝတ္တု၊ ဌာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) နိယာမာဘာဝတော၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၏ အခြားမဲ့၌ မနောဓာတ် ဖြစ်ခြင်း ဟူသော နိယာမ၏မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

မနောဓာတု စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာတိ၊ ဟူသော။ (လူဒံ) စ၊ ဤစကားသည်လည်း။ တထေဝ၊ ထို့အတူပင်။ ဝတ္တု၊ ဌာ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ န သက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ၊ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ မနောဓာတု၊ ပဉ္စဒါရဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်သည်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာယေဝ၊ အားသာ။ အနန္တရပစ္စယော၊ အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ (ဟောတိ)။ လူတိ၊ သို့။ နိယမော၊ အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်။ န အတ္ထိ။ သောတဝိညာဏဓာတ် အစရှိသည်တို့ အားလည်း ကျေးဇူးပြုသည်ဟူလို။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (လို့သို့ ပဉ္စဒါရဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အားသာအနန္တရသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြု၏ဟု အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ပါကဋ္ဌာ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့ကို။ အာဒိ၊ ကတော၊ ၍။ ယာဝ၊ လောက်။ ဓာတုဝိသေသနိယာမော၊ ဓာတ်အထူးကို အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ။ [မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုတိုင်အောင် ဟူလို။] တာဝ၊ ထိုဓာတ်အထူးကို အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ရာကာလတိုင်အောင်။ နိဒဿနေနံ၊ ဓာတ်၏

၁။ နိဒဿနေန နယံ ဒဿေတော။ ။ နိဒဿနေနာတိ ဓာတုဝသေန နိဒဿနေန၊ နယံ ဒဿေတောတိ မနောဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ

အစွမ်းဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းဖြင့်။ နယံ၊ အနန္တရပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုယူကြောင်း နည်းကို။ (မနောဝိညာဏဘေတု တံသမ္ပယုတ္တကာစ ဓမ္မာ မနောဘေတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော အစရှိသော အနန္တရ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို ယူကြောင်းနည်းကို။) ဒသေတွာ၊ ရှိ။ ပုန၊ တဖန်။ နိရဝသေသဒဿနတ္ထံ၊ အကြွင်းမရှိအောင် ပြခြင်းအကျိုးငှာ။ (အနန္တရ ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်လေ့ရှိသော စိတ္တပ္ပေါဒ်ကို အကြွင်းမရှိအောင် ပြခြင်း အကျိုးငှာ။) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။

သဒိသကုသလာနန္တိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထောဋ္ဌိစပ်) ဝေဒနာ ယဝါ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဟေတုဟိဝါ၊ ဟိတ်တို့ဖြင့်၎င်း။ သဒိသကုသလာနံ၊ ပစ္စည်းတရားနှင့်တူသော ကုသိုလ်တရားတို့အား။ ဝါ၊ တနည်း။ အနုရူပ ကုသလာနံ၊ ပစ္စည်းတရားအား လျော်သော ကုသိုလ်တရား တို့အား။ (အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယောဋ္ဌိစပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ တေန၊ ထိုသဒိသ

ဓမ္မာ မနောဘေတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော တံ ဝေမာဒိကဿ အနန္တရပစ္စယတာဂ္ဂဟဏဿ နယံ ဒသေတွာ၊ နိရဝသေသ ဒဿနတ္ထံ နိရဝသေသဿ အနန္တရပစ္စယဘာဝိနော စိတ္တပ္ပေါဒဿ ဒဿနတ္ထံ၊- အနု။]

၁။ ဝေဒနာယ ဝါ ဟေတုဟိ ဝါ။ ။ ဤ၌ ဝါသဒ္ဓါသည် အနိယမတ္ထ တည်း။ ဝါသဒ္ဓါစေတ္တ အနိယမတ္ထော၊ တေန ဉာဏသင်္ခါရာဒိဘေဒဿပိ ဝိကပ္ပနဝသေန (ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပွယုတ် အဖြစ်ကို၎င်း၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက အဖြစ်ကို၎င်း- တမျိုးတဖုံပြုစီမံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊-အနု။ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “သီးသီးရံခါ၊ ပြိုင်ရံခါ၊ အနိယမတ္ထ တွန်းသတည်း” ဟူသော မြန်မာအဆိုသည် ဤအဖွင့်နှင့်မတူဟု မှတ်ပါ။ ဤ၌ အသီးသီးမရ။ ဝေဒနာအားဖြင့်လည်း တူရမည်။ ဒွိဟိတ်တိဟိတ် အားဖြင့်လည်း တူရမည်ဟု သမုစ္စည်း အနက်သာ ဖြစ်သင့်၏။ သို့သော် ထိုဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပွယုတ် အဖြစ်ကို၎င်း၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက အဖြစ်ကို၎င်း (ဋီကာလာ အပိဖြင့် သဝိတက္က သဝိစာရ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္ထ စသည်တို့ကိုယူပါ) ဤအားလုံးကို အဝုတ္တဝိကပ္ပနတ္ထ အဖြစ်ဖြင့် ယူနိုင်သည်။

ကုသလာနံဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ဘူမိဘိန္နာနမ္ပိ၊ ဘုံအားဖြင့် ကွဲပြားသော ပစ္စယပ္ပန် တရားတို့အားလည်း။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူး ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဘဝင်္ဂဂူဟဏေန၊ ဘဝင်္ဂသဒ္ဓါဖြင့်။ (ကုသလာနန္တရံ တဒါရမဏဘဝင်္ဂဖလသမာပတ္တိဝေသန ဝုတ္တံဉ္စပါသော ဘဝင်္ဂသဒ္ဓါဖြင့်) ကုသလာကုသလမူလကေသု၊ ကုသိုလ်မူလ၊ အကုသိုလ်မူလရှိသော အဗျာကတ တရားတို့၌။ စုတိပိ၊ စုတိကိုလည်း။ ဂဟိတာ၊ ပြီ။ (ထိုဘဝင်္ဂနှင့် သဘောတူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ယူအပ်ပြီ။) ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ အဗျာကတမူလကေ၊ အဗျာကတမူလရှိသော အဗျာကတ တရား၌။ (ဘဝင်္ဂဂူဟဏေန၊ ဖြင့်။) တဒါရမဏမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ (ဂဟိတံ၊ ပြီ)။

ကာမာဝစရကိရိယာ ဝဇ္ဇနဿာတိ(ဇေတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ကာမာ ဝစရကိရိယာယ၊ ကာမာဝစရ ကြိယာဖြစ်သော။ အာဝဇ္ဇနဿ၊ အာဝဇ္ဇန်း ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အာဝဇ္ဇနဂူဟဏေန၊ ဖြင့်။ ကာမာဝစရကိရိယံ၊ ကို။ ဝိသေသတိ၊ အထူးပြု၏။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။ [ကာမာဝစရကိရိယာ ဝဇ္ဇနဿဟု “အာဝဇ္ဇနသဒ္ဓါဖြင့် အခြားကိရိယာမဟုတ်၊ အာဝဇ္ဇန်းဖြစ်သော ကိရိယာဟု အထူးပြုသည်” ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ ကာမာဝစရဝိပါကော၊ သည်။ ကာမာ ဝစရကိရိယရာသိဿစ၊ ကာမာဝစရကြိယာဟူသော တရားအစုအားလည်း။ အနန္တရပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဟောန္တောစ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အာဝဇ္ဇနဿာ၊ အားသာ။ (အနန္တရပစ္စယော၊ ဟောတိ။) ဣတိ အယံ၊ ကား။ ဇေတ္ထ၊ ဤကာမာဝစရကိရိယာဝဇ္ဇနဿ ဟူသောပါဠိ၌။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဇေတ္ထ၊ ၌။ အာဝဇ္ဇနဂူဟဏေနော၊ ဖြင့်ပင်။ ဝေါဠဗ္ဗနမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။

အနန္တရပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ လည်း။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆-သဟဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၆။ အညမညဿာတိ အညော အညဿာတိ၊ ဟူသော ပါဠိသည်။ ပေါရာဏပါဌော၊ ရှေးအဋ္ဌကထာပါဠိတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ရှေးအဋ္ဌ ကထာပါဠိရှိပါသော်လည်း။ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောတိ

၅၁၆

ဝဋ္ဋာနမူလဋီကာနိဿယ

တ္ထေ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ဝုတ္တဿ၊ ပါဠိတော်၌ဟောတော်မူအပ်သော။ အည
မညန္တိ ဣမဿ၊ အညမညံ ဟုခံသာ ဤပုဒ်၏။ အတ္ထော၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာ
ရေန) ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဖွင့်ဆိုထိုက်၏။ အဝုတ္တဿ၊ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူ
အပ်သော။ အညမညဿတိ ဣမဿ၊ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ (အတ္ထော၊ ကို။
သင်္ဂဟကာရေန၊ သည်။) န (ဝတ္ထဗ္ဗော) မဖွင့်ဆိုထိုက်။ စ၊ ဆက်။ သမာ
နတ္ထဿာပိ၊ တူသောအနက်ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ သဒ္ဓန္တရဿ၊ အညမညံ
သဒ္ဓါမှတစ်ပါးသော အညမညဿသဒ္ဓါ၏။ အတ္ထေ၊ ကို။ ဝုတ္တေ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်
တော်။ သဒ္ဓန္တရဿ၊ အညမညဿသဒ္ဓါမှ တစ်ပါးသော အညမညံသဒ္ဓါ၏။
အတ္ထော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်။ (ဖွင့်ဆိုရာ ရောက်
သည်။) န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပါဠိတော်၌ ဟော
တော်မူအပ်သောပုဒ်၏ အနက်၏သာ ဖွင့်ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်၊ ပါဠိတော်
၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်နှင့်တူသော အနက်ရှိသော ပုဒ်၏အနက်ကိုဖွင့်
ဆိုအပ်ပါသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်၏အနက်၏
ဖွင့်ဆိုအပ်သည် မမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) အညမညန္တိ အညော
အညဿာတိ၊ ဟူ၍။ (အာစရိယာ၊ တို့သည်။) ပဉ္စန္တိ၊ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။

ဩက္ကန္တိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္တိယေဝ၊ ကိုသာ။
ဝုတ္တတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတရာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္တေမှ တစ်ပါး
အခြားသော ပဋိသန္တေကို။ န (ဝုတ္တတိ)၊ မဆိုအပ်။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်နာ၊
ဖြင့်။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ပဋိသန္တိက္ခဏေတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)
အာဟ။ ရူပိနော ဓမ္မော အရူပိနံ ဓမ္မာနန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို၊ ပုဗ္ဗေ
၌။ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ယဒိပိ ဝုတ္တံ၊ အကယ်၍လည်း ဟော
တော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာပိ၊ ထိုသို့ ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ တေန၊
ထိုဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ခဏန္တရေ၊ ပဋိသန္တေခဏမှ
တစ်ပါးသော ပဝတ္တိခဏ၌။ ရူပိနံ၊ ရုပ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့က။ ပစ္စယဘာဝေါ၊
ကျေးဇူးပြုကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ နနိဝါရိတော၊ မတားမြစ်အပ်သေး။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံပါဌ်ဖြင့် ပဝတ္တိခဏ၌ ရုပ်တို့က
ကျေးဇူးပြုကုန်သည်၏အဖြစ်၏ မတားမြစ်အပ်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။)

တန့်ဝါရုဏတ္ထံ၊ ထိပဝတ္ထိခဏ၌ ရုပ်တို့၏ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ (သဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ (“ကဉ္စိကာလေ န သဟ ဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ)။

[အဋ္ဌကထာ၌ ကိဉ္စိကာလေကို “ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေ” ဟု တနည်းသာ ဖွင့်၏။ ဤ၌ ၂-နက်ဖွင့်လိုသောကြောင့် “ကိဉ္စိကာလေတိ” စသည်ကိုမိန့်) ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ကိဉ္စိကာလေတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထောဌာနံ) ကေဝိ၊ အချို့သော ရုပ်တရားတို့သည်။ ကိသ္မိဉ္စိကာလေ၊ အချို့သော ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ (သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောဌာနံ) ဣတိအတ္ထော။ တေန၊ ထိုကိဉ္စိကာလေ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (နိဝါရေတိဌာနံ) ကေဝိ၊ အချို့ကုန်သော။ ဝတ္ထုဘူတာ၊ မှီရာဝတ္ထုဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပိနော၊ ဇောက်ပြန်ခြင်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တရားတို့သည်။ (ဤစကားဖြင့် ကေဝိ၏ အနက်ကိုပြသည်။) [ကိသ္မိဉ္စိ၊ အချို့သော။ ပဋိသန္ဓိကာလေ၊ ၌။ ဤစကားဖြင့်ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေကို ဖွင့်သည်။] (သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောဌာနံ) ဣတိ၊ သို့။ ရူပန္တရာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်မှ တပါးသောရုပ်တို့၏၎င်း။ ဝတ္ထုဿစ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၏၎င်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ (ရှေး သြက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ ဟူသောပါဌ်၌။) အနိဝါရိတံ၊ မတားမြစ်အပ်သေးသော။ ကာလန္တရေ၊ ပဋိသန္ဓေကာလမှ တပါးသော ပဝတ္ထိကာလ၌။ အရူပိနံ၊ နာမ်တရားတို့အား။ သဟဇာတပစ္စယံ၊ သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကို။ နိဝါရေတိ၊ ၏။

ဝေဠု ကတော၊ ကြောင့်။ ကိဉ္စိ ကာလေတိဝါ၊ ဟူ၍သော်၎င်း။ ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေတိဝါ၊ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဝတ္ထုဗ္ဗေ၊ ဟောတော်မူထိုက်လျက်။ ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသော၊ ဝိဘတ်၏ဖောက်ပြန်ခြင်းကို။ (သဂဝတာ)ကတော၊ပြီ။ ဟိ၊

၁။ ကိဉ္စိကာလေ ကိသ္မိဉ္စိကာလေ။ ။ပါဠိတော်၌ “ကိဉ္စိကာလေ” ဟူသော ရှိသော်လည်း “ကဉ္စိကာလံ” ဟု ဆိုလိုလျက် ကာလေ၌ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသပြု၍ ကိဉ္စိကာလေ ဟု ဟောတော်မူသည်။ တနည်း- ကာလေနှင့် တည့်အောင် ကိသ္မိဉ္စိကာလေဟု သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူသင့်လျက် ကိဉ္စိဉ္စိ ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသပြု၍ ကိဉ္စိကာလေ ဟု ဟောတော်မူသည်။

၅၁၀

ပဋိပက္ခမုလဋီကာနိဿယ

မှန်။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၏ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ကဉ္စိတိ၊ ဟူသော။ ဥပယောဂေကဝစနံ၊ ဒုတိယံ၊ ကေဝုဇ်ဝိဘတ်သည်။ (အာဒေသောဌံ စပ်) ရူပိနောဓမ္မာတိ ဧတေန၊ ဟူသောဤပါဌ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သမ္ပန္နော၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ [ရှေးနိဿယ၌ “သမ္ပန္နော” ဟုရှိသည်။] ပစ္စတ္တဗဟုဝစနဿ၊ ပဌမာဗဟုဝုဇ်ဝိဘတ်၏။ အာဒေသော၊ အပြုသည်။ (ဟောတိ၊ လူတိဝိညာယတိ။) [ပဌမာဗဟုဝုဇ် ဝိဘတ်ကို ဒုတိယာ ကေဝုဇ် ဝိဘတ်ပြုထားသည်။] (ဥပယောဂေကဝစနံ၊ သည်။) ကာလေတိ၊ လူမိနာ၊ ဟူသော ဤပါဌ်နှင့်။ (သဟ) သမ္ပန္နော၊ သည်။ (သတိ၊ သော်။) ဘုဗ္ဗေကဝစနဿ၊ သတ္တမိကေဝုဇ် ဝိဘတ်၏။ (အာဒေသောဟောတိ။) လူတိ ဝိညာယတိ။ [သတ္တမိကေဝုဇ် ဝိဘတ်ကို ဒုတိယာ ကေဝုဇ်ဝိဘတ်ပြုထားသည်။]

စ၊ ဆက်။ ပုရိမေန ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော သြက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံဟူသော ပစ္စယနိဗ္ဗေသစကားဖြင့်။ (အာပန္နောဌံ စပ်) ဧကော ခန္ဓော ဝတ္ထုစ တိဏ္ဍန္တ ခန္ဓာနန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသော ပဋိစ္စဝါရအစရှိသည်တို့၌လာသော စကားကြောင့်။ (ဝတ္ထုဗ္ဗတ္တေဌံစပ်) နာမသဟိတဿေဝ၊ နာမ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ဝတ္ထုဿ၊ ဟဒယဝတ္ထု၏။ (“ဧကော ခန္ဓော ဝတ္ထုစ” ဟူသောစကားအရ နာမသဟိတဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၏။) နာမဿ၊ အား။ ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ လူတိ၊ သို့။ ဝတ္ထုဗ္ဗတ္တေ၊ ဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အာပန္နော၊ ဖြစ်လသော်။ ဧတေန၊ ဤရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ

၁။ ပုရိမေန ။ပေ။ ဒဿတိ။ ။[ပုရိမေနာတိ သြက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပန္တိ လူမိနာ ပစ္စယနိဗ္ဗေသဝစနော-အနု။] “ဧကော ခန္ဓော ဝတ္ထုစ တိဏ္ဍန္တ ခန္ဓာနံ” ကား ပဋိစ္စဝါရစသည်၌ လာသော ပါဠိတော်တည်း။ [အာဒိနာ ပဋိစ္စဝါရာဒိပါဌေန။] ထိုပါဠိ၌ “ဧကော ခန္ဓော ဝတ္ထုစ” ဟု နာမ် ရုပ်နှစ်ပါးကို ပြ၏။ ထိုပါဠိကိုထောက်၍ “သြက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ” ၌ ပစ္စည်းဘက်ကလည်း နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးလုံး ယူနိုင်ဘို့ရန် ဖွင့်ရာရောက်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ မယူဘို့ရန် “ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ” ဓမ္မာနံ ။ပေ။ ကိဉ္စိကာလေ (ပဇ္ဇိအခါ၌) န သဟဘာတပစ္စယေန ပစ္စယော” ပါဠိဖြင့် တားမြစ်ဘို့ရန်ပြသည်။ [တထာတိ နာမဿ ပစ္စယဘာဝေန-အနု။]

ဓမ္မာနံ ဟူသောစကားဖြင့်။ (ဒဿေတိဉ္စိ 'စပ်) (ဤစကားဝယ် ပစ္စည်း
တရား၌ နာမ်မပေါ်ဘဲ ရုပ်သာပါသောကြောင့်။) ကေဝလဿေဝ၊ နာမ်နှင့်
မဖက် သက်သက်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၏သာ။ တထာ၊ ထိုနာမ်အား
ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝတ္ထုဗ္ဗတံ၊ ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟ
ကာရော) ဒဿေတိ။

နတယော အညမညဝသေနာတိ၊ ကားကတ္ထစိ။ အချို့သော ရူပိနော
ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကဉ္စိ ကာလံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော အစရှိသော
နိဒ္ဒေသ၌။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ သဟဇာတပစ္စယဘာဝေ၊ သဟဇာတ
ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ လဗ္ဘမာနေပိ၊ ရအပ်ပါသော်လည်း။ ဝစနေန၊ အညမညံ
ဟူသော စကားဖြင့်။ ဘထာ၊ ထိုအညမညပစ္စည်း၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။
အသင်္ဂဟိတတ္တာ၊ မသိမ်းယူအပ် မသိမ်းယူနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေ၊
ဤသို့ တယောန အညမညဝသေန ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထံ။ ဣတိ
ဒဉ္စဗ္ဗံ။

စတုသမုဋ္ဌာနိကဿ၊ ၄-ပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ ရူပဿ၊ ၏။
နောဒေသဘူတော၊ အစိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပေ၊ ၁၁ သမုဒါယေက
ဒေသဝသေန၊ အပေါင်းအစိတ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (အပေါင်းသမ္ပန် အစိတ်
သမ္ပန်၏အဖြစ်ဖြင့်။) သာမိဝစနံ၊ ကို။ ဒဉ္စဗ္ဗံ။ ဝါ၊ တနည်း။ နိဒ္ဒါရဏေ၊
နိဒ္ဒါရဏအနက်၌။ (သာမိဝစနံ ဒဉ္စဗ္ဗံ)။ [ဤအလို... “စတုသမုဋ္ဌာနိကဿ၊
သော။ ရူပဿ၊ တွင်”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ တနည်းပေးပါ။]

သဟဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ ကတ္ထစိ။ ။ “ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလံ သဟဇာတ
ပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ဤသဟဇာတနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၌ လဗ္ဘမာနေပိ
။ပေ။ဘာဝေ၊ သဟဇာတ အညမည ၂-မျိုးလုံး ရအပ်ပါသော်လည်း ပါဠိ
တော်၌ ထိုအညမညကို မသိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် “တယော
န အညမညဝသေန”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်ပါသည်။

၅၂၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၈-နိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၈။ နိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသေ၊ ဌ။ ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိသ္မိဉ္စိ
 ကာလေတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ နလဗ္ဘတိ၊ အပ်။ (ရူပိနော၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း
 ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အရူပိနံ၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့အား။
 ကိသ္မိဉ္စိကာလေ၊ အချို့သောပဋိသန္ဓေ အခါ၌။ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော
 ဟောတိ။) [သဟဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ “ကိဉ္စိကာလေ”ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့်
 ဤ၌လည်း “ကိဉ္စိကာလေ”ဟုရှိမှ ကောင်းမည်ထင်သည်။] ပန၊ အနွယ်
 ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤနိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ ရူပိနော ဓမ္မာ ကေစိတိ၊ ဟူသော။
 ယံ၊ အကြင်နိဒ္ဒေသစကားကို။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ (ကေစိ၊ ကုန်သော။ ရူပိနော၊
 ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အရူပိနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့အား။ နိဿယ
 ပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ)။ တတ္ထ၊ ထိုနိဒ္ဒေသစကား၌။ တေ ဝေ ဓမ္မေ၊ ထို
 ရအပ်ကောင်းသောတရားတို့ကိုပင်။ ဒသေတုံ၊ ငှာ။ စက္ခာယတနန္တိအာဒိ၊
 အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
 [“ရူပိနော ဓမ္မာ”ဟူသော ပါဠိရပ်နှင့် “စက္ခာယတနံ သောတယတနံ”
 စသော ပါဠိရပ်သည် တူ၏။ “အရူပိနော ဓမ္မာ”ဟူသော ပါဠိရပ်နှင့်
 “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနုဉ္စ ဓမ္မာနံ”စသော ပါဠိရပ်သည်
 သဘောတူ၏။]

ဝတ္ထုရူပံ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ (ပဉ္စဝေါကာရဘဝေဟု ဆိုအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။) ထပေတွာ
 အာရပ္ပဝိပါကန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) နဝတ္ထုဗ္ဗံ၊
 မဆိုထိုက်တော့။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ စောဒနာအံ။ (အရူပဝိပါကက စတု
 ဝေါကာရဘုံ၌သာဖြစ်သောကြောင့် “ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ”ဟူသောပါဠိဖြင့်
 တားမြစ်ပြီးဖြစ်ရကား အတူးမဆိုထိုက်တော့ ဟူလို။) န၊ မဆိုထိုက်မဟုတ်
 ဆိုထိုက်သည်သာ။ (ကသ္မာ၊ နည်း)။ တေဘူမကဝိပါကသာတိ၊ ဟူ၍။
 ဝုတ္တံ၊ သော်။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ၊ ဌ။ အနုပ္ပဇနကံ၊ မဖြစ်သော။ ဝါ၊
 မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ထပေတဗ္ဗံ၊ ချန်ထားထိုက်သော အရူပဝိပါက လေးခု
 ကို။ အဇာနန္တယ၊ ချန်ထားထိုက်၏ဟု မသိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (အတွက်)။

တဿ၊ ထိုအရူပဝိပါက်လေးခုကို ချန်ထားခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ပကာသေ တဗ္ဗတ္တာ၊ ထင်ရှားပြထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [တဿာတိ အာရူပ ဝိပါကဌပနဿ ပကာသေတဗ္ဗတ္တာတိ ဣမိနာ အပါကဋ္ဌံ ပါကဋ္ဌံ ကတော ဝစနေန စောဒနာ အနောကာသတိ ဒဿေတိ။-အနု။]

နိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၉-ဥပနိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉။ ဝေ ကယောပိ ရာသယောတိ(တ္ထေ)ဟူသော ဤပါဌ်၌တယော၊ ကုန်သော။ ဥပနိဿယေ၊ အနန္တရူပနိဿယ အာရမဏူပနိဿယ ပကတူပ နိဿယတို့ကို။ အနေကသင်္ဂါဟကတဿ၊ တပါးမက များစွာသော ပစ္စည်း တရားတို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရာသယောတိ၊ ရာသိတို့ ဟူ၍။ (တရားအစုတို့ဟူ၍။) (သင်္ဂဟကာရော)ဝဒတိ၊ ၏။ [အာရမဏူပ နိဿယဉ်းဝင်း၊ အနန္တရူပနိဿယဉ်းဝင်း၊ ပကတူပနိဿယဉ်းဝင်း ပစ္စည်းတရား တွေများ၏။ ယိုသို့အများကို သိမ်းယူနိုင်ခြင်းကြောင့် ရာသယော (ကရား အစုတို့)ဟု အဋ္ဌကထာဆရာဆိုသည်။] ပန၊ ဆက်။ ဧတသ္မိံ ဥပနိဿယ နိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ယေ၊ အကြင် ပစ္စည်းကရား တို့သည်။ ပစ္စိမာနံ၊ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ယေသံ၊ အကြင် ပစ္စယပုပ္ဖံ တရားတို့၏။ အနန္တရူပနိဿယာ၊ အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။ တေ၊ ထိုအနန္တရူပနိဿယ ပစ္စည်းတို့သည်။ တေသံ၊ ထို အနန္တရူပနိဿယ ပစ္စယပုပ္ဖံတို့၏။ (သာမည) သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော အနန္တရူပနိဿယ ပစ္စယပုပ္ဖံတို့၏။ (ဝိသေသ) ကေန္တေနော၊ စင်စစ်အားဖြင့်သာ။ (အနန္တ

၁။ ကေန္တေနော ဟောန္တိ။ ။(အနန္တရ) အနန္တရူပနိဿယ တို့သည် ဝိတ္တနိယာမအတိုင်း ဖြစ်ကြသောကြောင့် မည်သည့်စိတ်မျှ အနန္တရူပနိဿယ မဖြစ်သည်မရှိ။ အားလုံးစိတ်ဟူသမျှ စိတ္တနိယာမအတိုင်း ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ရသောကြောင့် အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်း ကေနရကြသည်သာ။ န ကေသဉ္စိ ကဒါစိ၊ အချို့နောက်နောက်တရားတို့အား တရံတခါ၌သာ အနန္တရူပနိဿယ ပစ္စည်း ဖြစ်သည်မဟုတ်။ “အမြဲအားဖြင့် ဖြစ်သည်” ဟုလို။ နကေသဉ္စိ ကဒါစိ သည် ကေန္တေနော ၌ ဝေ အတွက် ရအပ်သော အနက်တည်း။

ရူပနိဿယာ၊ တို့သည်။ ။ ဟောန္တိ။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့သော နောက်နောက် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ ကဒါစိ၊ ဉ္စိ။ (အနန္တရူပနိဿယာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အနန္တရူပ နိဿယပစ္စည်းတရားတို့၏ အနန္တရူပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်တရားအားလုံးတို့အား စင်စစ် အနန္တရူပ နိဿယပစ္စည်း တပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ယေသု ပဒေသု၊ အကြင်ပုဒ်တို့၌။ အနန္တရူပနိဿယေသ၊ ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ အပ်ပြီ။ ဟေသု၊ ထိုအနန္တရူပနိဿယကို သိမ်းယူရာ ကုသလအစရှိသောပုဒ် တို့၌။ [ထိုအနန္တရူပနိဿယကိုသိမ်းယူရာ ကုသလေန ကုသလစသောပုဒ် တို့၌။] ကေသဉ္စိတိ၊ ဟူ၍။ (နဝုတ္တံ၌ရင်း၊ ဝတ္ထု နသက္ကာ ခွဲရင်းစပ်ပါ) ဝတ္ထု၊ ဟောတော်မူခြင်းငှာ။ နသက္ကာ၊ ကောင်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဘဂဝ တာ) နဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မမူအပ်။

ပန၊ ကား။ ပုရိမာ၊ ကုန်သော။ ယေ၊ အကြင် ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ပစ္စိမာနံ၊ ကုန်သော။ ယေသံ၊ အကြင် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ အာရမဏ

၁။ တသ္မာ။ ပေ။ နဝုတ္တံ။ ။ တသ္မာ ဖြင့် တေသို့ ပန ဥပနိဿယနိဗ္ဗေသေ မှစ၍ န ကေသဉ္စိ ကဒါစိတိုင်အောင် ပြန်၍ညွှန်းသည်။ “ယေသု ပဒေသု တေသု”တို့အရ အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်း ရကောင်းသော ပဒကိုဟူသည် ကုသလေန ကုသလပဒ၊ ကုသလေန အဗျာကတပဒ၊ အကုသလေန အကုသလ ပဒ၊ အကုသလေန အဗျာကတပဒ၊ အဗျာကတေန အဗျာကတပဒ၊ အဗျာ ကတေန ကုသလပဒ၊ အဗျာကတေန အကုသလပဒ ဤ ၇-ပါးတို့တည်း။ ထို ပဒတို့၌ ကေသဉ္စိဟု ထည့်၍ ဟောတော်မူခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသောကြောင့် အမြဲ ကေသဉ္စိ ဟု ဟောတော်မမူအပ်။ ဆိုလိုရင်း-အလုံးစုံသော ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် “ကေသဉ္စိ”ဟု ဟောတော်မမူအပ် ဟူလို။ ကေသဉ္စိ မတည့်ပုံကို ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။

၂။ ယေ ပန။ ပေ။ တေသံ န။ ။ အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းမရရာ ကုသလ နှင့် အကုသလပဒတို့၌ “ကေသဉ္စိ”ဟုထည့်၍ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်း ကိုပြလို၍ “ယေ ပန ပုရိမာ” စသည်ကို မိန့်သည်။ တေသု ကေသဉ္စိတိ ဝုတ္တံ တိုင်အောင် ထိုအဓိပ္ပာယ်၏နယ်ဟုမှတ်ပါ။ “ယေ ပန ပုရိမာ။ ပေ။ နသဗ္ဗေသံ ကေန္တေန”ဟူသော စကားကိုပင် အကြောင်းပြလို၍ “ယေသံ။ ပေ။ ဣတရေသံ ဟောန္တိ”ဟုမိန့်သည်။

ပကတူပနိဿယာ၊ အာရမဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယတို့သည်။ ဟောန္တိ။
 တေ၊ အာရမဏူပနိဿယံ၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတရားတို့သည်။ တေသံ၊
 ထိုအာရမဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ (သာမည)
 သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော အာရမဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ၊ ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားတို့၏။ (ဝိသေသ) ဧကန္တေန၊ ဖြင့်။ အာရမဏ ပကတူပနိဿယာ၊
 တို့သည်။ နဟောန္တိ။ ယေသံ၊ အကြင် 'ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ ဥပ္ပတ္တိပဋိ
 ဗာဟကော'၊ ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ် ကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ တို့သည်။

၇။ ဥပ္ပတ္တိပဋိဗာဟကော။ ။အာရမဏူပနိဿယ၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ရုပ်
 အဆင်းတော်သည် အလွန်သပ္ပာယ်သော အာရမဏာဓိပတိ (အာရမဏူပ
 နိဿယ) ဖြစ်၏။ အများသောလူတို့မှာ ထိုအာရုံကို အာရုံပြု၍ အာရမဏူပ
 နိဿယပစ္စယုပ္ပန် မဟာကုသိုလ်ဇော ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် တိတ္ထိတို့၌ကား ထို
 ကဲ့သို့သော အာရမဏူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ဘို့ရန် အားကြီးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
 အကြောင်းတို့က တားမြစ်ထားသောကြောင့် အာရမဏူပနိဿယပစ္စည်း၏
 ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဇော စသည်တို့ မဖြစ်နိုင်ကြ။ ထို့ကြောင့်
 “ကေသဉ္စိ၊ အချို့တို့အားသာ ပစ္စည်းဖြစ်ကုန်၏” ဟု ကေသဉ္စိ ထည့်ရသည်။

ပကတူပနိဿယ မဖြစ်ရာဌာန။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်ပင် အများအတွက်
 ကုသိုလ်ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ဘို့ရန် ပကတူပနိဿယအကြောင်း ဖြစ်၏။ သို့သော် တိတ္ထိ
 တို့အားမူ ကုသိုလ်တည်းဟူသော ပကတူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်မဖြစ်နိုင်ကြ။
 အဘယ်ကြောင့်နည်း- ပကတူပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ဘို့ရန် တားမြစ်တတ်သော
 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအကြောင်းတို့က အလွန်အားကောင်းသောကြောင့်တည်း။

၁။ သိဒ္ဓါနံ ။ပေ။ အယဉ္ဇေတ္ထ အတ္ထော။ ။[သိဒ္ဓါနံ ပစ္စယာ ဓမ္မာနန္တိ
 ပစ္စယဘာဝေန ပုရိမနိပ္ပန္နာနံ ကုသလာဒိနံ ကုသလဿ အကုသလဿ ဝါတိ
 အတ္ထော၊ -အနု။] ဤအနုဋီကာ၌ ပုရိမနိပ္ပန္နာနံ သည် သိဒ္ဓါနံ၏ အဖွင့်တည်း။
 ရှေးကပြီးပြီးသော ပစ္စည်းတရားသည် ကုသိုလ်ဖြစ်လျှင် နောက်ပစ္စယုပ္ပန်တရား
 သည် အကုသိုလ်ဖြစ်သင့်၏။ ထိုအကုသိုလ်တို့တွင် အချို့အကုသိုလ် ပစ္စယုပ္ပန်
 အားသာ ကျေးဇူးပြု၏။ ထိုအချို့အကုသိုလ် ပစ္စယုပ္ပန်ကိုသာ ကေသဉ္ဇိအတွက်
 အနက်မှတ်ပါ။ ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်ပြီးပြီးသော ရှေ့ပစ္စည်းတရားသည် အကုသိုလ်
 ဖြစ်လျှင် နောက်၌ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားက ကုသိုလ်ဖြစ်သင့်၏။ ထိုကုသိုလ်
 တို့တွင် အချို့သော ကုသိုလ်တို့အားသာ ကျေးဇူးပြု၏။ ထိုအချို့သော
 ကုသိုလ်ကိုသာ ကေသဉ္ဇိအတွက် အနက်မှတ်ပါ။

ဗလဝန္တော၊ အားရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တေသံ၊ ထိုပစ္စယပွန်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်ကုန်သော အားကြီးသော ပစ္စည်း ရှိကုန်သော ပစ္စယပွန်တရားတို့၏။ (အာရမဏပကတူပနိဿယာ) နဟောန္တိ။ ဣတရေသံ၊ ပစ္စယပွန်တရားတို့၏ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်သော အားကြီးသော ပစ္စည်း မရှိသော ပစ္စယပွန်တရားတို့၏။ (အာရမဏပကတူပနိဿယာ) ဟောန္တိ။ တံသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ယေသု ပဒေသု၊ တို့၌။ (ကုသလော အကုသလဿ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။) အနန္တရူပနိဿယေသံ၊ ကို။ န လဗ္ဘတိ၊ အပ်။ တေသု၊ ထိုအနန္တရူပနိဿယကို မရအပ်ရာ ကုသလော အကုသလဿ အစရှိသောပုဒ် တို့၌။ ကေသဉ္စိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟိ၊ မုနံ၊ သိဒ္ဓါနံ၊ ပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့် ပြီးစီးကုန်သော။ ပစ္စယဓမ္မာနံ၊ ပစ္စည်းတရားတို့၏။ အကုသလာ ဒီဟိ၊ ကုန်သော။ ယေဟိ ပစ္စယပုဉ္ဇေဟိ၊ အကြင် ပစ္စယပွန်တရားတို့သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တေသံ၊ ထိုအကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စယပွန် တရားတို့ အား။ [ရှေးနိဿယ၌ တွင်ဟုပေး၏။] (သမည) ကေသဉ္စိ၊ အချို့သော ပစ္စ ယပွန်တရားတို့အား။ (ဝိသေသ) (အာရမဏပပကတူပနိဿယာဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတ္ထံ၊ ဤကေသဉ္စိဟူသောပုဒ်၌။ အယံအတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) ပန၊ ဗျတိရိက်ကား။ အဝိသေသေန၊ ဖြင့်။ (ကုသိုလ်ပစ္စည်းနှင့် အကုသိုလ် ပစ္စယပွန်၊ အကုသိုလ်ပစ္စည်းနှင့် ကုသိုလ်ပစ္စယပွန်ဟု အထူးမမ သာမည အားဖြင့်။) အကုသလာဒီသု၊ အကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စယပွန်တရားတို့တွင်။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့သော အကုသိုလ်ပစ္စယပွန် တရားတို့အား။ (အာရမဏ ပကတူပနိဿယာ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ (အယံ အတ္ထော၊ ကို။) န (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)၊ မမှတ်ထိုက်။

ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ။ ပေ။ အဗျာကတဘံနံ ဓမ္မာနန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံစပ်) ယေသံ၊ အကြင် ပစ္စယပွန်ဖြစ်သော အဗျာကတ

န ပန အဝိသေသေန အကုသလာဒီသု ကေသဉ္စိတိ၊ ထိုသို့ကုသိုလ်၏နောက်၌ အကုသိုလ် ပစ္စယပွန်၊ အကုသိုလ်၏နောက်၌ ကုသိုလ်ပစ္စယပွန်ဟု အထူးမသတ် မှတ်ဘဲ အကုသိုလ်အစရှိသည်တို့တွင် အချို့ဟူသာမညအားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် မမှတ်ရဟူလို။ [အသဉ္ဇေတ္ထ ဟု စာအုပ်တို့၌ တွေ့ရ၏။ “အသဉ္ဇေတ္ထ”ဟု ရှေး နိဿယ၌ ရှိသည်။ ကောင်းသည်။]

တရားတို့အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ပစ္ဆိမာနံ၊ ကုန်သော။ တေသံ အဗျာကတာနံ၊ ထို ပစ္စယပုဒ်ဖြစ်သော အဗျာကတတရားတို့အား။ (ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [“အဗျာကတာနံ” အရ “ပစ္စယပုဒ်ဖြစ်ထိုက်သော အဗျာကတတရားတို့ကို ယူပါ”ဟုလို။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယေသံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ပစ္ဆိမာနံ တေသံ အဗျာကတာနံ ဥပနိဿယံ ပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)ကြောင့်။ ရူပါဗျာကတံ၊ ပစ္စယပုဒ်ဖြစ်သော ရုပ်အဗျာကတသည်။ ဥပနိဿယံ၊ ဥပနိဿယံပစ္စည်းကို။ န လဘတိ၊ မရ။ ဣတိ(တသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ယေသံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ပစ္ဆိမာနံ တေသံ အဗျာကတာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [ရှေးနိဿယ၌ ဣတိမပါ။ ယခုစာအုပ်တို့၌ ဣတိ ပါနေသောကြောင့် “ကသ္မာ။ ထည့်၍ ယသ္မာ။ ဣတိ(တသ္မာ)”ဟု ပေးရသည်။]

ကထံ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ (ရူပါဗျာကတံ၊ သည်။ ဥပနိဿယံ၊ ကို။ န လဘတိ၊ နည်း။) တာဝ၊ ပကတူပနိဿယမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒဋ္ဌေ၊ ညွှန်ပြ အပ်ကုန်သော။) အာရမဏာနန္တရူပနိဿယေ ၊ တို့ကို။ န လဘတိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) (ရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။) အနာရမဏတ္တာ၊ အာရုံမရှိကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ အာရုံကိုမယူနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ (အာရမဏူပနိဿယ မရခြင်း၏ အကြောင်း) ပုဗ္ဗာပရနိယမေန၊ ရွှေ နောက် သတ်မှတ်ခြင်း အားဖြင့်။ အပ္ပဝတ္တိတောစ၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်

၁။ အာရပဏ။ ဝေ။ အပ္ပဝတ္တိတောစ။ ။ အနာရမဏတ္တာသည်အာရမဏူပ နိဿယမရခြင်း၏ အကြောင်းပြဟိတ်တည်း။ ရုပ်ကဏ္ဍက အနာရမဏဖြစ်သော ကြောင့် အာရမဏူပနိဿယ မရ”ဟုလို။ ပုဗ္ဗာပရနိယမေန အပ္ပဝတ္တိတော သည် အနန္တရူပနိဿယမရခြင်း၏ အကြောင်းပြဟိတ်တည်း။ အနန္တရူပနိဿယသည် စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့၏ အခြားမဲ့၌ သမ္ပုဋ္ဌိစွန်းဖြစ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ငရုစိတ် နောက်စိတ်တို့ကို အမြဲသတ်မှတ်ပေးလျက်ရှိ၏။ ရုပ်တရားကား မည်သည့်ရှေ့ရုပ် ၏ အခြားမဲ့၌ မည်သည့်နောက်ရုပ် ဖြစ်ရမည်”ဟုအမြဲသတ်မှတ်ချက် ပေးသော ကြောင့် အနန္တရူပနိဿယသည် မရ ဟုလို။

၎င်းတည်း။ (အနန္တရူပနိကာယ မရခြင်း၏အကြောင်း။) ပကတူပနိကာယဉ္စ၊
ကိုလည်း။ နုလဘတိ၊ မရ။ (ကသွာ၊ နည်း။) အစေတနေန၊ စိတ်စေတနာ
မရှိသော။ ရူပသန္တာနေန၊ ရုပ်အစဉ်သည်။ ပကတဿ၊ အပြားအားဖြင့်
ပြုအပ်သော ပစ္စည်းတရား၏။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့် ဖြစ်စေအပ်၊ မှီဝဲအပ်သော
ပစ္စည်းတရား၏။ အဘာဝတော၊ တည်း။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်
ပြအံ့။ အရူပသန္တာနေန၊ နာမ်အစဉ်သည်။ သဒ္ဓါဒယော၊ သဒ္ဓါအစရှိသော
တရားတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ နိပ္ပာဒိတာ၊ ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ ပြီးစေ
အပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့၎င်း။ ဥတုဘောဇနာဒယော၊ ဥတု
ဘောဇဉ် အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဥပသေဝိတာ၊ မှီဝဲအပ်ကုန်သည်။
(ဟောန္တိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့၎င်း။ ဧဝံ၊ တူ။ ရူပသန္တာနေန၊ ရုပ်အစဉ်သည်။
(သဒ္ဓါဒယောနိပ္ပာဒိတာ) န (ဟောန္တိ)။ (ဥတုဘောဇနာဒယော၊ ဥပသေ
ဝိတာ) န (ဟောန္တိ)။

စ၊ ဆက်။ ယသ္မိ ဥတုမိဇာဒိကော၊ အကြင် ဥတုမျိုးစေ့ အစရှိသော
အကြောင်းသည်။ (အာဒိဖြင့် သင်္ကန်း တော သစ်ပင် တောင် အစရှိသည်

၁။ ပကတူပနိကာယဉ္စ။ ပေ။ အဘာဝတော။ ။ ရုပ်အစဉ်အတန်းသည်
စိတ် စေတနာ မရှိသောကြောင့် သဒ္ဓါအစရှိသည်တို့ကို ဖြစ်စေသောအားဖြင့်
ပကတ အဖြစ်မရှိ။ ဥတုဘောဇဉ် အစရှိသည်တို့ကို မှီဝဲသောအားဖြင့်လည်း
ပကတအဖြစ်မရှိ။ ဤသို့ ပကတအဖြစ်မရှိသောကြောင့် ပကတူပနိကာယပစ္စည်း
ကိုလည်းမရ။ ပကတူပနိကာယ၌ ပကတ အရ အပြားအားဖြင့်ပြုအပ်ဟု သဒ္ဓတ္ထ
ဖြစ်၏။ ပြုအပ်ဟူသည် ဖြစ်အောင်ပြုအပ်သောကြောင့် “ဖြစ်စေအပ်” ဟူသော
နိပ္ပာဒိတာအနက်လည်း ရ၏။ မှီဝဲမှုကို ပြုအပ်သောကြောင့် “ဥတုဘောဇဉ် အစရှိ
သည်ကို မှီဝဲအပ်ပြီ” ဟူသော “ဥပသေဝိတာ အနက်လည်းရ၏။ ထို့ကြောင့်
အနုဋ္ဌိကာ၌ “ပကတဿာတိ နိပ္ပာဒိတဿ ဥပသေဝိတဿဝါ” ဟု ဖွင့်သည်။
“ယထာ ဟိ မှ စ၍ န ဧဝံ ရူပသန္တာနေန” ကား ပကတဿ အဘာဝတော
ဟူသောဟိတ်၏ အကျယ်စကားတည်း။

၂။ ယသ္မိ စ။ ပေ။ အစေတနန္တိ။ ။ နန္တရူပသန္တာနေ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေ
သော လဗ္ဘတိ (ရုပ်အစဉ်၌ ရွှေရုပ်နှင့် မတူသော နောက်ရုပ်ဟူသော အထူးကို
ရအပ်သည် မဟုတ်လော။) သော စ န ဝိနာ သမာနဇာတိယေန ကာရဏေန
(ထိုအထူးကိုလည်း တူသောဇာတ်ရှိသော အကြောင်းနှင့်ကင်း၍ မရအပ်။)

တို့ကိုယူပါ။) သတိစ၊ ရှိသော်၎င်း။ ကမ္မာဒိကေ၊ ကံအစရှိသောအကြောင်း
သည်။ သတိစ၊ သော်၎င်း။ ရူပံ၊ သည်။ ပဝတ္ထတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုဥတုဗီဇ
အစရှိသောအကြောင်း၊ ကံအစရှိသောအကြောင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ တေန၊
ထိုရုပ်သည်။ ပကတံ၊ အပြားအားဖြင့်ပြုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဖြစ်စေအပ် မှီဝဲ
အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဟိ၊ မှန်။ သစေတနသေဝံ၊ စိတ် စေတနာရှိသော
တရား၏သာ။ ဥပ္ပါဒနုပတ္တမ္ဘနုပဘောဂါဒိစလေန၊ ဖြစ်စေခြင်း၊ ထောက်ပံ့
ခြင်း၊ သုံးဆောင်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ စေတနံ၊ စေ့ဆော်

ထို့ကြောင့် သွာယံ ပကတုပနိဿယလာဒဘာ (ထိုအထူးသည် ပကတုပနိဿယ
ကိုရခြင်းပင်တည်း။) ဣတိ ကဒါမိ အာသင်္ကာယျာတိ အာဟ (ဤသို့ တရံ
တခါ၌ ယုံမှားသံသယဖြစ်စရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ယသ္မိံ စ စသည်ကိုမိန့်သည်။

ဆိုလိုရင်းကား၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်ဆိုသည့် အတွက် ရွှေရုပ်နှင့် နောက်ရုပ်
အထူးရှိသည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ထို ဥတုဗီဇ အစရှိသည်ကို၎င်း၊ ထိုကံ
အစရှိသည်ကို၎င်း သူတို့၏ အရင်ဖြစ်ပြီးသော ရုပ်က ပြုအပ်သည် မဟုတ်။
("ပကတအမည် မရ ဟူလို")။ [ဥတု ဗီဇာဒိကေ ၌ အာဒိဖြင့် ဥတုရုပ်
ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော မြေရေစသည်ကို ယူပါ။ ကမ္မာဒိကေ ၌ အာဒိ
ဖြင့် စိတ်အာဟာရတို့ကို ယူပါ။ ဥတုကား ရွှေ၌ပါပြီ။]

၁။ သစေတနသေဝ ဟိ။ ပေ။ အစေတနံ။ ။ ဒဠိကရဏံ ၂-ချက်ရသော
ဝါကျတည်း။ စိတ် စေတနာရှိသော တရားကသာ ဥပ္ပါဒနု (မဖြစ်သေးသည့်
ကို ပုဂ္ဂိုလ်၏အလို အတိုင်း ဖြစ်စေခြင်း) ဥပတ္တမ္ဘနု (ဖြစ်ပြီးသည်ကို ထောက်ပံ့
ခြင်း) ဥပဘောဂ (ဥတုဘောဇဉ် အစရှိသည်ကို သုံးဆောင်မှီဝဲခြင်း) အစရှိ
သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် စေတန ပကပ္ပန ပကရဏဖြစ်ရသည်။ ရုပ်တို့မှာ စိတ် စေတနာ
မရှိသောကြောင့် စေတနစသည်ကို မဖြစ်စေနိုင်။ [ဥပ္ပါဒနု သာသိသန္ဓိကံ
ဒဠဗ္ဗံ၊ အဓိပတိသု ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရော ဝိယ ပကပ္ပနံ သံဝိဒဟနံ၊-အနု။]

၂။ စေတနံ။ ပေ။ ပကရဏံ။ ။ စိတ်စေတနာရှိသောနာမ်တရားကဖြစ်အောင်
စေ့ဆော်ခြင်းကို "စေတနံ" ဟု ဆို၏။ အဓိပတိပစ္စည်းတို့၌ နောက်နောက်
စိတ်ဝယ် အဓိပတိဖြစ်အောင် ရှေးဦးစွာပြုစီမံခြင်း ငြိရသကဲ့သို့ နောက်နောက်
ပစ္စယပွန်ဖြစ်အောင် ပြုစီမံခြင်းကို ပကပ္ပန ဟုခေါ်၏။ [အဓိပတိသု ပုဗ္ဗာဘိ
သင်္ခါရောဝိယ ပကပ္ပနံ သံဝိဒဟနံ၊-အနု။] ပကရဏသဒ္ဓါသည် "အတ္ထပူက
ရဏာ လိင်္ဂါ" ၌ ပါသော ပကရဏကဲ့သို့ အရာဌာန အနက်ကို ဟော၏။

ခြင်းသည်။ ပကပ္ပနံ၊ ပြုစီမံခြင်းသည်။ ပကရဏံ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ခိုင်မြဲစွာတည်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ရူပဉ္စ၊ သည်လည်း။ အစေတနံ၊ စိတ် စေတနာမရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ မှတ်အပ်၏။ [ရွှေ့၍ ဟိ-ပါ၍ ဤ၌ ဣတိ-ပါ သောကြောင့် “ကသွာ ယသ္မိံ ဥတုဗီဇာဒိကေ။ ပေ။ ပကတံ ဟောတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သစေတနဿေဝ။ ပေ။ အစေတနံ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယသ္မိံ ဥတုဗီဇာဒိကေ။ ပေ။ ပကတံ ဟောတိ၊ ဇိ- ဟုလည်း ပေးပါ။]

စ၊ ဆက်။ နိရီဟကေသု၊ အားထုတ်ခြင်းမရှိကုန်သော။ ပစ္စယာယတ္တေ သု၊ အကြောင်း၌ စပ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့တွင်။ [နိရီဟကဟုဆို သောကြောင့် ဝိပါက်နာမ်နှင့် ရုပ်တရားတို့ကို ယူရသည်။] ကေသဉ္စ၊ အချို့ သောနာမ်တရားတို့၏။ သာရမဏသဘာဝတာ၊ အာရုံနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိယထာ၊ သို့၎င်း။

ထို့ကြောင့် အနုဒ္ဓိကာ၌ “ပကရဏံ ဝုတ္တလက္ခဏေန (ဆိုအပ်ပြီး နိပ္ပါဒန ဥပ သေဝန လက္ခဏာအားဖြင့်) ကာရဏဘာဝေန အဝဋ္ဌာနံ၊ ယတော ကာရဏ ဝိသေသော “ပကတ”န္တိ ဝုစ္စတိ”ဟု မိန့်သည်။ ဆိုအပ်ပြီးသော နိပ္ပါဒန ဥပ သေဝန လက္ခဏာအားဖြင့် အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ခိုင်မြဲစွာတည်ခြင်းသည် ပကရဏံမည်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုခိုင်မြဲစွာတည်သော အကြောင်းကို ကာရဏ ဝိသေသ(ထူးသောအကြောင်း)ဟုခေါ်၏။ ထိုအကြောင်းထူးကိုပင် “ပကတ” ဟုဆိုရသည်။ [အနုဒ္ဓိကာ၌ “ပကတိတိ” ဟု ရှိ၏။ ပကတန္တိ ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်။

၁။ ယထာစ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။ ယဒိဇေ ကသွာ ရူပဿေဝ တံ ပဋိက္ခိပိ ယတိတိ အာဟ ယထာစ ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ-အနု။ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ခိုင်မြဲစွာတည်ခြင်းကို ပကရဏ ဟုဆိုအပ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် “ရုပ်တရား၏သာ ပကရဏအဖြစ်ကို (ပကတ အဖြစ်ကို) ပယ်ရပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသော ကြောင့် “ယထာ စ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ”ဟုမိန့်သည်။ “နိရီဟကေသု ပစ္စယာယတ္တေသု ဓမ္မေသု”၌ အားထုတ်ခြင်းမရှိသော ဝိပါက်တရားကို၎င်း၊ ရုပ်တရားကို၎င်း ယူ၍ ထိုတရားတို့တွင် ဝိပါက်ဖြစ်သော အချို့တရားမှာ သာရမဏသဘောရှိ၍ ရုပ်ဖြစ်သောအချို့တရားမှာသာရမဏသဘောမရှိသကဲ့သို့၍ အတူနာမ်ဖြစ်သော နိရီဟကတရား အချို့တို့မှာ သပကရဏသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း၊

ကေသဉ္စိ၊ အချိုသောရုပ်တရားတို့၏။ (သင်္ခရမဏသဘာဝတော၊ သံည။) န
 (ဟောတိယထာ)၊ သို့၎င်း။ ဧဝံ၊ တူ။ (နိရီဟကေသု၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာ
 ယတ္ထေသု၊ ကုန်သော။ ခမ္မေသု၊ တို့တွင်။ (ကေသဉ္စိ၊ အချိုသော နာမ်တရား
 တို့၏။) သပ္ပကရဏသဘာဝတော၊ အားကြီးသော တည်ရာအကြောင်း၏
 အဖြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။
 (ကေသဉ္စိ၊ အချိုသော ရုပ်တရားတို့၏။) နိပ္ပကရဏသဘာဝတော၊ အား
 ကြီးသော တည်ရာအကြောင်း မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ
 သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဗဒ္ဓဗ္ဗာ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ဥတုဗီဇာဒယော၊ တို့သည်။
 အင်္ဂုရာဒီနိ၊ အညွန့်အညွှောက်တို့အား။ (ပစ္စယာ ဟောန္တိဉ္စစပ်) ဝါ၊ တို့၏။
 (အဘာဝတောဉ္စစပ်) တေသု၊ ထိုဥတုဗီဇ အစရှိသောအကြောင်းတို့သည်။
 အသန္တေသု၊ သော်။ အဘာဝတောဝေ၊ မရှိခြင်းကြောင့်သာ။ ပစ္စယာ၊

ရုပ်ဖြစ်သော နိရီဟကတရားအချို့တို့မှာ ပကရဏသဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို
 ၎င်း မှတ်ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရား၏ ပကရဏ (ပကတ) ၏ အဖြစ်ကို
 ပယ်ရပါသည် ဟူလို။

၁။ ဥတုဗီဇာဒယော ပန ။ ပေ။ ဘာဝတောတိ။ ။ ဧဝမ္ပိ ဥတုဗီဇာဒီနိ
 အင်္ဂုရာဒီသု ကထံ ပစ္စယဝိသေသဘာဝေဝါတိ အာဟ “ဥတုဗီဇာဒယော ပန
 ။ ပေ။ ဘာဝတောတိ။ - အနု။ ဤသို့ရုပ်တရားမှာ ပကရဏ (ပကတ) သဘော
 မရှိလျှင် “ဥတုဗီဇ အစရှိသည်တို့၏ အင်္ဂုရအစရှိသည်တို့၌ အဘယ်နည်းဖြင့်
 တူးသောအကြောင်း ဖြစ်ရသနည်း” ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဥတု
 ဗီဇာဒယော ပန ။ ပေ။ ဘာဝတောတိ” ဟု မိန့်သည်။ ဥတုဗီဇ အစရှိသည်တို့၏
 အင်္ဂုရအစရှိသည်တို့အတွက် အကြောင်းပစ္စည်းဖြစ်ရာ၌ ဥတုဗီဇ အစရှိသည်တို့
 မရှိလျှင် အင်္ဂုရအစရှိသည်တို့ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့် အကြောင်း ပစ္စည်းဟု
 ခေါ်ရသည်။ ဥပနိဿယအစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကြောင်းပစ္စည်းဟု
 ခေါ်ရသည်မဟုတ်ပါ။ ဆိုလိုရင်းကား ဥတုဗီဇအစရှိသည်တို့သည် အင်္ဂုရအစရှိ
 သည်တို့၏ အကြောင်းပစ္စည်းဟုဆိုရာ၌ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ပကတုပနိဿယဟု
 ဆိုနိုင်ပါ၏။ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ကား ပကတုပနိဿယစသော တစုံတခု
 သောပစ္စည်းမျှ မရနိုင်ပါ” ဟူလို။ မှန်၏-သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် အကြင်တရားမရှိ
 လျှင် အကျိုးမဖြစ်။ အကြင်တရားရှိမှ အကျိုးဖြစ်၏။ ထိုတရားမျိုးကို “ပကတုပ
 နိဿယ” ဟု ခေါ်သည်။

အကြောင်းတို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ပန၊ ဗျတိရိက်ကား။ ဥပနိဿယာဒိ
ဘာဝတော၊ အားကြီးသောမှီရာအကြောင်း၊ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကြောင့်။
(ပစ္စယံ၊ တို့သည်။) န (ဟောန္တိ)၊ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ မှတ်
အပ်၏။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤဥပနိဿယ ပစ္စယ နိဒ္ဒေသ၌။ ပုရိမပုရိမာနံယေဝံ၊
ရှေး၌ဖြစ်ရှေး၌ဖြစ်သော တရားတို့၏သာ။ ဥပနိဿယ ပစ္စယဘာဝေါ ကိ။
ဗာဟုလ္လဝသေန၊ များသည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ပါကုဋ္ဌဘာဝေန၊
ထင်ရှားသည်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ (ဘာဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်

၁။ ပုရိမပုရိမာနံယေဝံ ပန။ ။ဥပနိဿယောတိ စ ယသ္မာ ဗလဝတာ
ကာရဏံ အဓိပ္ပေတံ (အကြံကြောင့် အတိတ်၌ဖြစ်စေ၊ အနာဂတ်၌ဖြစ်စေ
အားကြီးသော အကြောင်းကို ဥပနိဿယဟု အလိုရှိအပ်၏။) တသ္မာ န ဧတ္ထ
ဧကန္တေန ပုရိမနိပ္ပတ္တိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ (ထို့ကြောင့် ဤပကတုပနိဿယပစ္စည်း၌
စင်စစ်အားဖြင့် ရှေး၌ ပြီးပြီးသော အားကြီးသော အကြောင်းကိုသာ ဥပ
နိဿယ ဟု အလိုရှိထိုက်သည်မဟုတ်။) ယဒိ ဧဝံ ပါဠိယံ ကထံ ပုရိမဂ္ဂဟဏန္တိ
အာဟ ပုရိမပုရိမာနံယေဝံ ပနာတိ အာဒိ (ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် ပါဠိတော်၌
“ပုရိမာပုရိမာကုသလာ ဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် ပုရိမသဒ္ဒါကို အဘယ်ကြောင့်
ဟောတော်မူအပ်သနည်း- ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ပုရိမပုရိမာနံ
ယေဝံ ပန” စသည်ကို မိန့်။

ဤ ဥပနိဿယပစ္စည်း၌ ရှေးရှေးအကြောင်းတို့၏သာ ဥပနိဿယအဖြစ်က
များသောကြောင့်၎င်း၊ ထင်ရှားသောကြောင့်၎င်း ပုရိမာပုရိမာကုသလာဓမ္မာ
စသည်ဖြင့် ရှေးရှေး တရားတို့ကိုသာ ဥပနိဿယဟု ဟောတော်မူအပ်၏။
“အနာဂတေ ခန္တေ ပတ္တယမာနော ဒါနံ ဒေဟိ” အစရှိသော စကားတော်
ကြောင့်ကား အနာဂတ် ဥပနိဿယပစ္စည်းလည်း ရှိနိုင်ကုန်၏။ ထိုအနာဂတ်
ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ကိုရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော အာရမဏုပနိဿယ ပကတုပနိဿယ
တို့နှင့် တူသောလက္ခဏာရှိခြင်းကြောင့် “ထိုအနာဂတ် ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ကို
ပုရိမပုရိမဥပနိဿယပစ္စည်း၌ သိမ်းယူအပ်ကုန်၏”ဟု မှတ်ထိုက်ကုန်၏။ ဆိုလို
ရင်းကား အနာဂတ်ဥပနိဿယပစ္စည်းရှိသော်လည်း ပုရိမပုရိမဥပနိဿယတို့နှင့်
တူသောလက္ခဏာရှိသောကြောင့် ပုရိမ အာရမဏုပနိဿယ၊ ပကတုပနိဿယ
တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏ဟု မှတ်ထိုက်ကုန်၏ ဟူလို။

ရှေး၌ ဖြစ်သော တရားတို့၏သာ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို ဟောတော်
မူအပ်ပါသော်လည်း။ အနာဂတော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ပစ္စယ
မာနော၊ တောင့်တလျက်။ ဒါနံ၊ ကို။ ဒေတိ၊ ၏။ ဣတိ အဥဒ္ဓိဝစနတော၊
ဤသို့ အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ [အတိတတ္ထိက၊
ပဉ္စဝါရ၊ ပစ္စယာနုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ ဥပနိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဟော
တော်မူခြင်းကြောင့်။] “အနာဂတပိ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာတို့သည်လည်း။ ဥပ
နိဿယပစ္စယာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ တေ၊ ထိုအနာဂတ်ခန္ဓာတို့ကို။ ပုရိ
မေဟိ၊ ကုန်သော။ အာရမဏပကတူပနိဿယေဟိ၊ အာရမဏပနိဿယ၊
ပကတူပနိဿယတို့ဖြင့်။ (သင်္ဂယန္တိ ဌာဝိ) တံသမာနလက္ခဏတာယ၊
ထိုအာရမဏပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယတို့နှင့်တူသော လက္ခဏာရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤဥပနိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ သင်္ဂယန္တိ၊ သိမ်းယူ
အပ်ကုန်၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ [တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း လက္ခဏာတူသော
ကြောင့် “အနာဂတ်ဥပနိဿယ ပစ္စည်းတို့ကိုလည်း သိမ်းယူနိုင်သည်”
ဟူလို။]

ပုဂ္ဂလောပိ သေနာသနမ္ပိတံ ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိ ဌာဝိ)
ဝါ၊ ဌ။ (ပုဂ္ဂလသေနာသနဂ္ဂဟဏဝသေနဌာဝိ) ပုဂ္ဂလသေနာသနဂ္ဂဟဏ
ဝသေန၊ ပုဂ္ဂလသေနာသနကို ယူခြင်းနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဥပနိဿယဘာဝံ၊ သို့။

ခ။ ပုဂ္ဂလောပိ။ ပေ။ ဒဿေတိ။ ။ ပုဂ္ဂလသေနာသနသဒ္ဓါ၏ အစွမ်းဖြင့်
ဥပနိဿယအဖြစ်သို့ ကပ်ဝင်ကုန်သော ပုဂ္ဂလသေနာသနပညတ်တို့၏ စွဲမှီရာ
ပရမတ္ထတရားတို့ကိုယူအပ်ကုန်၏ဟု ပြသည်။ [ဓမ္မေတိ ပုဂ္ဂလသေနာသနပညတ္တိနံ
ဥပါဒါနဘူတေ၊ ဓမ္မေ၊-အနု။] အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စယပရိစ္ဆေဒ ပညတ်
ခဏ်း၌ ထိုထိုပရမတ်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို စွဲ၍ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ပညတ်
သည်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုထိုသစ်ဝါး အဆောက်အဦဟု ခေါ်ဆိုရာ ပရမတ္ထ
ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကိုစွဲ၍ သေနာသနဟူသော နာမည်ပညတ်သည်
ဖြစ်ရ၏” စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂလစသည်ကို ဥပါဒါပညတ်ဟု ဆို၏။ ဤ၌လည်း
ထိုအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ‘ ဤပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်ဝယ်
“ပုဂ္ဂလောပိ သေနာသနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော”ဟု ဟောတော်
မူသော်လည်း ထိုပုဂ္ဂလသေနာသနတို့၏ စွဲမှီရာ ရုပ် နာမ်ခန္ဓာ တို့ကို ပြသည်ဟု
မှတ်ပါ။

၅၃၂.

ဝဋ္ဋာနမူလဒ္ဓိကာနိဿယ

ဘဇန္တေ၊ ကပ်ဝင်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ ပုဂ္ဂလသေနာသနဟူသော ပညတ်တို့၏ စွဲမှီရာ ပရမတ္ထတရားတို့ကို။ (ဘဂဝါ) ဒဿေတိ၊ ၏။ ပိသဒ္ဓေန ၊ ဖြင့်။ စိဝရာရညရုက္ခပဗ္ဗတာဒိဂ္ဂဟဏဝသေန၊ သင်္ကန်း၊ တော၊ သစ်ပင်၊ တောင်၊ အစရှိသည်တို့ကို ယူခြင်းနှင့် ဖပ်သဖြင့်။ ဥပနိဿယဘာဝံ၊ သို့။ ဘဇန္တေ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ (ဓမ္မေ၊ သင်္ကန်း၊ တော စသောပညတ်တို့၏ စွဲမှီရာ ပရမတ္ထတရားတို့ကို။) (ဘဂဝါ) သင်္ကဏှာတိ၊ သိမ်းယူ၏။ ဟိ၊ မှန်။ အဗျာကတော ၊ ပေ။ ပစ္စယောတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ သေနာသနံ ကာယိကဿ သုခဿာတိ အာဒိဝစနေ၊ အစရှိသော စကားတော်ဖြင့်။ သေနာသနဂ္ဂဟဏေန၊ သေနာသနသဒ္ဓါဖြင့်။ ဥပနိဿယဘာဝံ၊ ကို။ ဘဇန္တာဝ၊ ကပ်ဝင်ကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ ပရမတ္ထတရားတို့သည်။ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော(ဟောတိ။)ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကို။ ဒဿေန္တေန၊ ပြတော်မူသော (ဘဂဝတာ၊) သည်။ ပုဂ္ဂလာဒိသုပိ၊ တို့၌လည်း။ အယံ နယော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁။ ပိသဒ္ဓေန ၊ ပေ။ သင်္ကဏှာတိ။ ။ “ပုဂ္ဂလောပိ.. သေနာသနဓိ” ၌ပါသော အဝုတ္တသမ္ပိဏှနတ္ထ ပိသဒ္ဓါဖြင့် စိဝရ၊ အရည၊ ရုက္ခ၊ ပဗ္ဗတ အစရှိသည်တို့ကို ယူ၍ ထိုစိဝရ စသည်တို့၏ စွဲမှီရာဖြစ်သော ဥပနိဿယအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းယူရသည်။

၂။ အဗျာကတော။ ပေ။ ဟောတိတိ။ ။ “ပုဂ္ဂလောပိ” ဟု ဆိုပါလျက် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသောပညတ်ကို မယူဘဲ အဘယ်ကြောင့် “ပုဂ္ဂလသေနာသန ဟူသော ပညတ်တို့၏ စွဲမှီရာရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ယူရသနည်း” ဤသို့ မေးတယ်ရှိသောကြောင့် “အဗျာကတော ဓမ္မော” စသည်ကို မိန့်သည်။ ပဉ္စဝါရပါဠိတော်၌ “အဗျ ကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ” အရ သေနာသနကို တိုက်ရိုက် ပြတော်မူရာဝယ် ဥပနိဿယအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော ရုပ်တရားတို့ကိုယူ၍ ဥပနိဿယပစ္စည်းဟုဟောတော်မူသဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အစရှိသည်တို့၌လည်း ဥပနိဿယအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ယူဘို့ရန် နည်းပြတော်မူသည်။ [အယံ နယောတိ ပညတ္တိမုခေန ပညပေဘဗ္ဗေ တဒုပါဒါန ဘူတာ ဓမ္မော ဂယုတိတိ ယာသဝုတ္တောနယော၊ - အနု။]

ပစ္စုပ္ပန္နာပိ ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အာရမဏပကတူပနိဿယာ၊ တို့ကို။ (သင်္ဂဟိတာ ဌာဝပ်) ပစ္စုပ္ပန္နတဘယ၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ သေနာသနသမာနလက္ခဏတ္တာ၊ သေနာသနနှင့်တူသော လက္ခဏာရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤ “သေနာသနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိရပ်၌ပင်။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗာ၊ ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ သော။ ဥတုံ၊ ကိုရင်း။ ဘောဇနံ၊ ကိုရင်း။ သေနာသနံ၊ ကိုရင်း။ ဥပနိဿယ၊ ဤ။ ဈာနံ၊ ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ သေနာသနဿ၊ ၏။ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝံ၊ ကို။ ဝက္ခတိဝိယ၊ ဟောတော်မူလတုံကဲ့သို့။ [အတိတတ္ထိက၊ ပဉ္စဝါရ၊ ပစ္စယာနုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ ဥပနိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူလတုံကဲ့သို့။] ပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ ကုန်သော။ ဥတုအာဒိနံ၊ ဥတုအစရှိသည်တို့၏။ ပကတူပနိဿယဘာဝံ၊ ကိုရင်း။ (ဝက္ခတိ ဌာဝပ်) ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ သော။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒကိုရင်း။ ပေ။ ဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထုကိုရင်း။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကိုရင်း။ ဂရိုကတော၊ ဤ။ အဿာဒေတိ၊ ၏။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသောစကား ဖြင့်။ [အတိတတ္ထိက၊ ပဉ္စဝါရ၊ ပစ္စယာနုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ အဓိပတိ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်ဖြင့်။] စက္ခာဒိနံ၊ တို့၏။ အာရမဏပနိဿယဘာဝဉ္စ၊ ကိုရင်း။ ဝက္ခတိ ၊ လတုံ။ ဣတိ၊ ကြောင့်ရင်း။ (ဒဠဗ္ဗာဌာဝပ်)

၁။ ပစ္စုပ္ပန္နာပိ။ ပေ။ ဒဠဗ္ဗာ။ ။ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော အာရမဏပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတို့သည် သေနာသနနှင့် တူသောလက္ခဏာရှိကြကုန်၏။ သေနာသနဟူသည် ကျောင်းဟူ၍ ခေ၊ ဝေ၊ အပ်သော ရုပ်တရားများတည်း။ ထိုရုပ်ခန္ဓာတို့သည် ယခုဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သကဲ့သို့ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အာရမဏပနိဿယပကတူပနိဿယပစ္စည်း တရားတို့ကိုလည်း သေနာသနနှင့် ပစ္စုပ္ပန်ချင်း လက္ခဏာတူရကား “သေနာသနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပဉ္စဝါရ ဥပနိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ပင် သွင်းယူအပ်ကုန်၏။ [ဧတ္ထေဝါတိ သေနာသနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဧတသ္မိံ ယေဝ ဝစနေ၊ -အနု။] အတိတ်အနာဂတ်ဖြစ်သော အာရမဏပနိဿယ ပကတူပနိဿယတို့ကိုကား တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူသည်။

၂။ ဝက္ခတိ ဟိ။ ပေ။ ဘာဝဉ္စာတိ။ ။ ကသံ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပကတူပနိဿယဘာဝေါ၊ (ပစ္စုပ္ပန်ဟု ဆိုအပ်လျက် ပကတဖြစ်စေအပ်ပြီးသော ပကတူပနိဿ

ပစ္စုပ္ပန်နံ ၊ တို့သည်။ (သမာနာနံ) ပိ၊ ဖြစ်ကုန်သော်လည်း။ တာဒိသာနံ၊ ထိုကဲ့သို့ရူအပ်ကုန်သော ဥတုအစရှိသည်တို့၏။ စ၊ တို့ကို။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ ပကတတ္တာစ၊ ဖြစ်စေအပ် မှီဝဲအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ပကတူပနိဿယတာ၊ ပကတူပနိဿယ၏အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။

ကသိဏ္ဍာရမဏာဒီနိ၊ ကသိဏ္ဍာရမဏာဒီနိ၊ အာရုံအစရှိသော အာရုံတို့သည်။ အာရမဏမေဝ၊ အာရုံသာမညသည်သာ။ ဟေ၊ နိဿယော၊ အာရမဏပ

ယဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဤသို့ စောဒနာဘွယ် ရှိသောကြောင့် “ဝက္ခတိ ဟိ” စသည်ဖြင့် သာဓကဒဋ္ဌိကို မိန့်သည်။ ထိုသဘာဝကွဲ “ပစ္စုပ္ပန် ဥတု ဘောဇနံ သေနာသနံ ဥပနိဿယ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် သေနာသန၏ ပစ္စုပ္ပန် ပကတူပနိဿယ အဖြစ်ကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန်ဥတု အစရှိသည်တို့၏ ပကတူပနိဿယ အဖြစ်ကို၎င်း၊ ပစ္စုပ္ပန်စက္ခု အစရှိသည်တို့၏ အာရမဏပနိဿယ အဖြစ်ကို၎င်း ပဉ္စဝါရ၌ ဟောတော်မူလိမ့်မည်။

၁။ ပစ္စုပ္ပန်နမ္ပိဝ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။ ဖြစ်စေအပ် မှီဝဲအပ်ပြီးဖြစ်မှ ‘ပကတ’ ဖြစ်နိုင်ရကား ပစ္စုပ္ပန်ဥတု စသည်တို့သည် အဘယ်မှာ ပကတ (ဖြစ်စေအပ်ပြီး မှီဝဲအပ်ပြီး) ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဤသို့ စောဒနာဘွယ် ရှိသောကြောင့် “ပစ္စုပ္ပန်နမ္ပိဝ” စသည်ဖြင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကို ပြရသည်။ အာဂမံ ဒဿေတွာ (ဝက္ခတိ ဟိ စသည်ဖြင့် ပါဠိသာဓကကို ပြပြီး၍) ယုတ္တိ ဒဿေတုံ (ပစ္စုပ္ပန်ဥတု စသည်တို့က ပကတူပနိဿယ ဖြစ်နိုင်ဘူးရန် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကိုပြခြင်းငှာ) ပစ္စုပ္ပန်နမ္ပိဝ တာဒိသာနံ ပုဗ္ဗေ ပကတတ္တာ ဟုမိန့်သည်။ “တာဒိသာနံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဥတုအရ ပစ္စုပ္ပန်ဥတု မဟုတ်။ ပစ္စုပ္ပန်ဥတုနှင့်အလားတူသော ရှေး၌ဖြစ်ခဲ့သော ဥတု စသည်ကို သဒိသုပစာရအားဖြင့် ပြသည်။ ထိုသို့ ပစ္စုပ္ပန်ဥတုနှင့် အလားတူသော ရှေးဥတုကိုကား ပကတ (ဖြစ်စေအပ်ပြီး မှီဝဲအပ်ပြီး) ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်သည် ဟူလို။ [တာဒိသာနန္တိ ယာဒိသာ ဥတုအာဒယော ပစ္စုပ္ပန်တာ (ရှေးရှုတည်ကုန်ပြီ=ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်ပြီ) တာဒိသာနံ တတော ပုဗ္ဗေ ပုရေတရံ (ယခုဥတုထက် ရှေးဦးစွာ) ပကတတ္တာ (ဖြစ်စေအပ် မှီဝဲအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပကတူပနိဿယယောဂျတယ (ပကတူပနိဿယအား လျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်၏။ ဝါ-သို့။) အာပါဒိတတ္တာ (ရောက်စေအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်) (ပကတူပနိဿယတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ၌စပ်)။

နိဿယသည်။ နံ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်နံ ၊ ဖြင့်။
 ကေစ္စာယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော အာဟ။ အရူပါဝစရကုသလမ္ပိ ၊
 သည်လည်း။ (ဥပနိဿယော ဌာဝပ်) ယသ္မိံ ကသိဏာဒိမ္ပိ ၊ အကြင်ကသိုဏ်း

၁။ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်နံ။ ။ “ကသိုဏ်းအစရှိသော အာရုံတို့သည်အာရမဏ
 သာမညသာ ဖြစ်၏။ အာရမဏပုနိဿယ မဖြစ် ဟု အဋ္ဌကထာ ဆရာက
 ယူလို၏။ ထို့ကြောင့် ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်နံ ဟုဆိုသည်။ “ကသိဏာရမဏာ
 ဒီနိ” အရ ပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်သော ကသိုဏ်းအာရုံကို ယူလိုဟန်တူသည်။
 မှန်၏- ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ၌ ဥပါဒါဘူတဟူသော မှီရာရပ်မရှိ။ ပုဂ္ဂလ
 စသည်တို့ကဲ့သို့ ပထဝီကသိုဏ်းဝန်း အစရှိသည်တို့ကား မှီရာ ဥပါဒါ ဘူတရပ်
 ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂလ သေနာသန စီဝရ အရည ပဗ္ဗတ စသည်တို့ကို အချို့
 ပညတ်ဟု ဆို၏။ [ကသိဏာဒီနမ္ပိ (ကသိုဏ်းဝန်း စသည်တို့၏လည်း) အာရမ
 ဏပုနိဿယတာ သမ္ဘဝတိတိ ကတွာ စတ္တံ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်နံ ကေစ္စာယာ
 တိ အာဟာတိ၊ တထာ ဟိ ကသိဏမဏ္ဍလံ ဒိသ္မာတိ အာဒီနာ တဿ ဥပ
 နိဿယဘာဝေါ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော၊-အနု။]

၂။ အရူပါဝစရကုသလမ္ပိ။ ပေ။ ဥပနိဿယော။ ။ တေဘူမကကုသိုလ်က
 စတုဘူမက ကုသိုလ်အား ကျေးဇူးပြုရာ၌ ကာမာဝစရကုသိုလ် ရူပါဝစရ
 ကုသိုလ်တို့က ကျေးဇူးပြုပုံမှာ ထိုထိုအရာ၌ ထင်ရှားသောကြောင့် အထူးမဖွင့်
 ပြဘဲ အရူပါဝစရကုသိုလ်ကကျေးဇူးပြုပုံကိုသာ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အရူပါ
 ဝစရ ကုသလမ္ပိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ အပိ သည် ဂရဟာဇောတက ဥပနိဿယ
 ဖြစ်ဘို့ရန် ခဲယဉ်းသော အရူပါဝစရကုသိုလ်သော်မှ ဥပနိဿယ ဖြစ်သေး၏။
 ကာမာဝစရ ရူပါဝစရကုသိုလ်တို့၏ ဥပနိဿယဖြစ်ပုံမှာ အထူးပြောဘွယ်
 မလိုပါ ဟူလို။ [အရူပါဝစရကုသလမ္ပိ ဥပနိဿယော ဟောတိ၊ ပဂေဝ
 ကာမာဝစရ ရူပါဝစရကုသလန္တိ အဓိပ္ပာယ်နံ၊ တံ ပန (ထိုအရူပါဝစရ
 ကုသိုလ်သည်ကား) ယထာ ဥပနိဿယော ဟောတိ၊ တံ (ထိုအခြင်းအရာကို)
 ဒဿေတုံ ယသ္မိံ ကသိဏာဒိမ္ပိတိအာဒိ ဝုတ္တံ၊-အနု]

၃။ ယသ္မိံ။ ပေ။ အနုပ္ပန္နဈာနုပ္ပာဒနေ။ ။ ကသိုဏ်းအာရုံကို အာရုံမပြုဘဲ
 မေတ္တာစသော အခြားအာရုံကို အာရုံပြု၍ ရူပါဝစရဈာန်ကို ဖြစ်စေရာ
 အခါ၌ အရူပါဝစရကုသိုလ်သည် ထိုဈာန်အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး
 ပြုနိုင်၏။ [အခြားအာရုံ ဟူရာ၌ ကသိုဏ်းအာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော
 ဈာန်ဝယ် ကသိုဏ်းအာရုံက ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောကြောင့်

၅၃၆

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

အစရှိသော အာရုံ၌။ ဈာန်၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ အနုပ္ပဒိတံ၊ မဖြစ်စေအပ်သည်။ (ဟောတိ)။ တသ္မိံ၊ ထိုကသိုဏ်း အစရှိသောအာရုံ၌။ (အနုပ္ပန္နဉ္စပ်) အနုပ္ပန္နဈာနပ္ပဒိတေန၊ မဖြစ်စေအပ်ဘူးသော ဈာန်ကိုဖြစ်စေခြင်း၌။ (ဈာနဿ၊ အား၎င်း။) သဗ္ဗဿ၊ သော။ ဥပ္ပန္နဈာနဿ၊ ဖြစ်ပြီးသော ဈာန်ကို။ သမာပဇ္ဇနေ၊ ဝင်စားခြင်း၌။ (ကသိုဏ်း အစရှိသော အာရုံကို ဖြစ်စေ၊ အခြားအာရုံကိုဖြစ်စေ အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အလုံးစုံသောဈာန်ကို ဝင်စားရာအခါ၌။) (ဈာနဿ) စ၊ အား၎င်း။ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိနံ၊ ကုန်သော။ အဘိညာနဉ္စ၊ ထိုအား၎င်း။ ဥပနိဿယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ (ဤ “အဘိညာနဉ္စ” နှင့် စာသွားတူအောင် ဈာနဿ ဟုထည့်ခဲ့ရသည်။) ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ တေဘူမကကုသလော စတုဘူမကဿပိ ကုသလဿာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)။ အာဟ။

[ပြုအပ်ပြီးသော အဓိပ္ပာယ်များ၏ သာဓကကို ပြလို၍ “ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ” စသည်ကိုမိန့်။] စ၊ သာဓကကား။ အရူပါဝစရံ သဒ္ဓံ ။ပေ။ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပဒိတေတိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤစကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ပိ၊ သည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ [အရူပါဝစရံ၊ သော။ သဒ္ဓံ၊ ကို။ ဥပနိဿယ၊ ၍။ ရူပါဝစရံ၊

အရူပါဝစရကုသိုလ်က ကျေးပြုဘွယ်မလိုရကား၊ ထိုကသိုဏ်းအာရုံကို အာရုံပြုသောဈာန်ကိုမပြုဘဲ အခြားအာရုံကို အာရုံပြုသောဈာန်ကိုသာ ပြရသည်။]

၁။ သဗ္ဗဿ။ပေ။သမာပဇ္ဇနေ။ ။ဈာန်ဝင်စားရာ အခါ၌ကား ကသိဏဈာန်ကိုဖြစ်စေ၊ မေတ္တာဈာန်ကိုဖြစ်စေ အလုံးစုံသောဈာန်ကို ဝင်စားရာ အခါ၌ အရူပကုသိုလ်ဖြစ်သော သဒ္ဓါစသည်တို့က ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “အရူပါဝစရံ သဒ္ဓံ ဥပနိဿယ။ပေ။ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပဒိတေ” ဟု သာဓကပြလိုမည်။

၂။ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိနံ အဘိညာနံ။ ။ဈာန်အားလုံးကို ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေရာအခါဝယ် တရံတခါ၌ အရူပါဝစရသဒ္ဓါကို အမှီပြု၍လည်း ဖြစ်စေပေလိမ့်မည်။ ထိုအဘိညာဉ်ကိုရည်ရွယ်၍ “ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိနံ အဘိညာနံ” ဟု ဆိုသည်။ “ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိနံ အဘိညာဉ်တို့အား အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဖြစ်သော သဒ္ဓါစသည်တို့က ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်” ဟူလို။

သော။ စျာနံ၊ ကိ။ (ဥပ္ပါဒေတိ၊ ၏။) ဝိပဿနံ၊ ကိ။ (ဥပ္ပါဒေတိ။) မဂ္ဂံ၊ ကိ။ (ဥပ္ပါဒေတိ။) အဘိညံ၊ ကိ။ (ဥပ္ပါဒေတိ။) သမာပတ္တိံ၊ ကိ။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ၏။ . . . အရူပါဝစရဒုက၊ ပဉ္စဝါရ၊ ပစ္စယာနုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ ဥပနိဿယပစ္စယ နိဒ္ဒေသပါဠိတော်။] ကာမာဝစရ ကုသလံ ၊ သည်။ (ဥပနိဿယော၊ ဌိစပ်) ရူပါဝစရဝိပါကာနမ္ပ၊ တို့အားလည်း။ တဒုပ္ပါဒက ကုသလာနံ ၊ ထိုရူပါဝစရ ဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ် တို့၏။ (ဥပနိဿယဘာဝ ဌိစပ်) ဥပနိဿယဘာဝဝသေန၊ ဥပနိဿယ၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ (ဥပနိဿယော ဌိစပ်) ပဋိသန္ဓိနိယာမကဿ၊ ၊

၁။ ကာမာဝစရကုသလံ။ ပေ။ ဘာဝဝသေန။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ လာသော “တေဘူမကကုသလော စတုဘူမကဿာပိ ကုသလဿ အကုသလဿ” ကို ဖွင့်ပြ ပြီး၍ ဝိပါကကိရိယဿ ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ကာမာဝစရကုသလံ” စသည် ကိုမိန့်။ ကာမာဝစရကုသလံ ၏ နောက်၌ “ရူပါဝစရရူပါဝစရဝိပါကာနမ္ပ” ဟုတွေ့ရ၏။ သို့သော်... ရှေးနိဿယ၌ အရူပါဝစရ မပါဘဲ “ရူပါဝစရဝိပါကာ နမ္ပ” ဟုရှိသောကြောင့်၎င်း၊ အနုဋီကာ၌ “တဒုပ္ပါဒကကုသလာနန္တိ တဿ ရူပါဝစရဝိပါကဿ ဥပ္ပါဒကကုသလာနံ” ဟုရှိသောကြောင့်၎င်း “ရူပါဝစရ ရူပါဝစရဝိပါကာနမ္ပ” ဟု မရှိရ။ “ရူပါဝစရဝိပါကာနမ္ပ” ဟုသာ ရှိသင့် ပါသည်။

၂။ တဒုပ္ပါဒကကုသလာနံ ။ ပေ။ ဘာဝဝသေန။ ။ “တဒုပ္ပါဒကကုသ လာနံ ဥပနိဿယဘာဝဝသေန” ကို ဥပနိဿယော ဌိစပ်ပါ။ “တဒုပ္ပါဒက ကုသိုလ်” ဟုရာ၌ ရူပါဝစရဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ် တည်း။ ထိုရူပါဝစရကုသိုလ်၏ ကာမာဝစရကုသိုလ်က ဥပနိဿယဖြစ်သော ကြောင့် ရူပါဝစရဝိပါကအားလည်း အဆက်ဆက်အားဖြင့် ဥပနိဿယသတ္တိ ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ [ကာမာဝစရကုသိုလ်က ရူပါဝစရ ကုသိုလ်အား ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် ရူပါဝစရ ဝိပါကအားလည်း ကျေးဇူးပြုသည် ဟူလို။]

၃။ ပဋိသန္ဓိနိယာမကဿ။ ပေ။ ဝသေန။ ။ ဒုတိယဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေနေဘို့ ရန် စုတိမှရှေးဖြစ်သော မရဏာသန္ဓေတောသည် မှတ်သားတတ် မြဲစေတတ်၏။ မှန်၏-မရဏာသန္ဓေတောက ကုသိုလ်တောစောလျှင် စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေသည် ကုသလဝိပါက ပဋိသန္ဓေဖြစ်၏။ ဤနည်းအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေဝိပါကကို မြဲစေ တတ်မှတ်သားတတ်သော မရဏာသန္ဓေကုသိုလ်တောသည် ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက

၅၃၈

ပဋိပက္ခမုလဋီကာနိဿယ

ရူပါဝစရပဋိသန္ဓေကို မှတ်သားတတ်သော။ စုတိတော၊ ကာမာဝစရစုတိမှ။
(ရူပါဝစရပဋိသန္ဓေ၏ အနန္တရပစ္စည်းဖြစ်၍ဖြစ်သော ကာမာဝစရစုတိမှ။)
ပုရိမဇဝနဿ၊ ရှေးဖြစ်သော မရဏာသန္ဓေ၏။ ဝသေနစ၊ အစွမ်းဖြင့်
၎င်း။ ဥပနိဿယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။

ရူပါဝစရကုသလံ ၊ သည်။ အရူပါဝစရဝိပါကဿ၊ အား၎င်း။ အရူပါ
ဝစရကုသလံ၊ သည်။ ရူပါဝစရ ဝိပါကဿ၊ အား၎င်း။ (တဒုပ္ပါဒက
ကုသလာနံ၊ ထိုအရူပါဝစရဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်၊
ရူပါဝစရဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သော အရူပါဝစရ ကုသိုလ်တို့၏။) ဥပ
နိဿယဘာဝေန၊ အားကြီးသော မှီရာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ပစ္စယော ဟောတိ)။
ဣတိ ဧဝံ ၊ သို့။ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး။ တေဘူမကကုသလာနံ၊ တို့၏။
(ပစ္စယဘာဝေါ၌စပ်) တေဘူမကဝိပါကဿ၊ ၎င်း။ တေဘူမကကိရိယံဿ၊

အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးဖြူသည်။ ဤကား အားလုံးမရဏာ
သန္ဓေ၏ ထုံးစံတည်း။ ဤနေရာကား ကာမာဝစရကုသိုလ်က ရူပါဝစရ
ဝိပါကအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြရာဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေအရ ရူပါဝစရ
ပဋိသန္ဓေကို၎င်း၊ ပုရိမဇဝနအရ ကာမာဝစရကုသိုလ်စောကို၎င်း ယူပါ။

၁။ ရူပါဝစရကုသလံ။ ။ တေဘူမက ကုသိုလ်တွင် ကာမာဝစရကုသိုလ်
က ရူပါဝစရ ဝိပါကအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြပြီး၍ ရူပါဝစရကုသိုလ်က
အရူပါဝစရဝိပါကအား၎င်း၊ အရူပါဝစရကုသိုလ်က ရူပါဝစရဝိပါကအား
၎င်း ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ရူပါဝစရကုသလံ” စသည်ကိုမိန့်။
စာအုပ်တို့၌ “တဒုပ္ပါဒကကုသလူပနိဿယဘာဝေန” ဟု တွေ့ရ၏။ အနုဋီကာ၌
“ရူပါဝစရကုသလံ အရူပါဝစရဝိပါကဿာတိ ဧတ္တာပိ တဒုပ္ပါဒကကုသလာ
နန္တိ အာဒိနာ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ” ဟုဆိုသောကြောင့် ထိုပုဂံ၌မရှိဘဲ
“တဒုပ္ပါဒကကုသလာနံ ဥပနိဿယဘာဝေန” ဟု အနုဋီကာဖွင့် အတိုင်း
ရှေးဝါကျမှ လိုက်စေ၍ အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။ “ပဋိသန္ဓိနိယာမကဿ”
စသောဝါကျကိုလည်း လိုက်စေရမည်။

၂။ ဣတိဧဝံ ပစ္စေကံ။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ။ ဤပြအပ်ခဲ့သော စကားရပ်၌
တေဘူမကကုသိုလ်က တေဘူမကဝိပါကအားသာ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြရသေး၏။
လောကုတ္တရာဝိပါကအား၎င်း၊ တေဘူမကကြိယာအား၎င်း ကျေးဇူးပြုပုံကို
မပြရသေး။ ပြအပ်ပြီးသော ကျေးဇူးပြုပုံနှင့်တကွ မပြအပ်သေးသော ကျေးဇူး

၏၎င်း။ ယထာ ယောဂံ၊ ယံညီထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ပါဠိယမ္ပိ ၊ ပါဠိတော်၌ လည်း။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းကို။ နယဒဿနမတ္ထေ နေဝ၊ နည်းကိုပြခြင်းမျှဖြင့်သာ။ ပဉ္စဝါရေသု၊ တို့၌။ (ဘဂဝတာ) ဝိသဇ္ဇိတော၊ ဖြေတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဣမိနာ ပန နယေနာတိ ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော ဌ်စပ်)။ လောကုတ္တရနိဗ္ဗတ္တနံ၊ လောကုတ္တရာတရား၏ဖြစ်ခြင်းကို။ (ဆရာသန္တာန်၌ လောကုတ္တရာတရား၏ ဖြစ်ခြင်းကို။) ဥပနိဿယ၊ ဤ။ သိနေဟုပ္ပါဒနလေ

ပြုပုံကို ညွှန်ပြလို၍ “ဝေ ပစ္စေကံ ။ပေ။ ပစ္စယဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု မိန့်သည်။ “ယထာယောဂံ ပစ္စယဘာဝေါ” အရ အနုဋ္ဌိကာ၌ ကျေးဇူးပြုပုံကိုပြထားသည်။

၁။ ပါဠိယမ္ပိ ဟိ ။ပေ။ ဝိသဇ္ဇိတော။ ။ဤ၌ ပကတူပနိဿယ အားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ကျယ်ဝန်းစွာ ပြထား၏။ ပါဠိတော်၌ “အရူပါဝစရံ သဒ္ဓိ ဥပနိဿယ ဒါနံ ဒေတိ” စသည်ဖြင့် ပကတူပနိဿယ ပါဠိတော်သည် အကျဉ်းအားဖြင့်သာ လာသည် မဟုတ်ပါလော့ဟု စောဒနာဘွယ် ရှိသောကြောင့် “ပါဠိယမ္ပိ ဟိ ။ပေ။ ဝိသဇ္ဇိတော”ဟု မိန့်သည်။ ပါဠိတော်၌ကား ပကတူပနိဿယ ဖြစ်ပုံနည်းကို အမြွက်မျှအားဖြင့်သာ ပြထားပါသည် ဟူလို။

ပဉ္စဝါရေသု။ ။ကုသလတိက် အစရှိသည်တို့၌ အနုလောမပဉ္စဝါရ စသောအားဖြင့် ပြားခြင်းကြောင့် ပဉ္စဝါရတို့များရကား “ပဉ္စဝါရေသု” ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့် ညွှန်ပြသည်။ ကုသလတ္တိကာဒိသု အနုလောမာဒိဘေဒဘိန္ဒုတ္တာ ပဉ္စဝါရေသုတိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော၊-အနု။]

၂။ ဣမိနာ ပန နယေနာတိ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “အမှောင် အာစရိယေန လောကုတ္တရဓမ္မော နိဗ္ဗတ္တိတောတိ ဣမိနာ ပန နယေန အညေသံ အကုသလဿာပိ” ဟူရှိ၏။ လောကုတ္တရာတရားက ဤနည်းအားဖြင့် အခြားသူတို့၏ အကုသိုလ်အားလည်း ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်သည် ဟူသောစကားကို ဖွင့်ပြသော စကားတည်း။ “နယေန” ကို နည်းအမြွက်အားဖြင့်ဟု အနက်မှတ်စေလို၍ “သိနေဟုပ္ပါဒနလေသေနာတိ အတ္ထော” ဟုဖွင့်သည်။ ထိုစကားကို အဋ္ဌကထာဆရာကိုယ်တိုင်ပင် နှစ်သက်ဟန်မတူဟု ပြလို၍ “လောကုတ္တရော ပန ။ပေ။ အဓိပ္ပာယော” ဟု မိန့်သည်။ [လောကုတ္တရနိဗ္ဗတ္တနံ ဥပနိဿယ (မိမိဆရာ၏ သန္တာန်၌ လောကုတ္တရာတရား ဖြစ်ခြင်းကို အမှီပြု၍) ပရဿ

သေန၊ ချစ်ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသောနည်းအမြဲကံအားဖြင့်။ (“အညေသံ အကုသလဿာပိ ပကတူပနိဿယော ဟောတိ” ဌာပ) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အချို့ဆရာတို့က ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း။ လောကုတ္တရာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အကုသလာနံ၊ တို့အား။ ကေနစိ၊ တစုံတခုသော။ ပစ္စယေန၊ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ န ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့လောကုတ္တရာတရားတို့၏ အကုသိုလ်တရားတို့အား တစုံတခုသော ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး မပြုကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဣဒံ “ဤအမှန်ကံ အာစရိယေန” အစရှိသောစကား၊ “ယဿ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဈိဿတိ” အစရှိသောစကားကို။ သာရတော၊ အနှစ်သာရအားဖြင့်။ န ဒဠဗ္ဗံ။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ကာမာဝစရာဒိတိဟေတုကဘဝင်္ဂံ ၊ ကာမာဝစရ အစရှိသောတိဟိတ်ဘဝင်သည်၎င်း။ ကာယိကသုခါဒိစ၊ ကာယိကသုခ အစရှိသည်သည်၎င်း။ ရူပါဝစရာဒိကုသလာနံ၊ ရူပါဝစရအစရှိသော ကုသိုလ်တို့အား။ ဥပနိဿယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ အရူပါဝစရ ဝိပါကော ၊ သည်။ တံ၊ ထိုအရူပါဝစရဝိပါက်ကို။ ပတ္တေတွာ၊ တောင့်တ၍။ တန္နိဗ္ဗတ္တကကုသလပ္ပဒနတ္ထံ၊

သိနေဟုပ္ပဒနေ (တပါးသော တပည့်၏ နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေရာ၌) လောကုတ္တရာဓမ္မာ ဥပနိဿယော ဝိယ ဟောန္တိတိ အယမေတ္ထလေသော (အမြဲကံတည်း)။-အနု။]

၁။ ကာမာဝစရာဒိ။ပေ။ဥပနိဿယော။ ။ဤစကားရပ်ကား “တထာတေဘူမကဝိပါကော” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်တည်း။ ထိုတွင် “ကာမာဝစရာဒိတိဟေတုကဘဝင်္ဂံ” အရ ဘဝင်ကိစ္စတပ်သော ကာမတိဟိတ်ဘဝင် ရူပ အရူပဘဝင်တို့ကို ယူပါ။ ထိုဘဝင်တို့သည် ရူပါရူပါဝစရ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်တို့အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ [ရူပါဝစရာဒိ ကုသလာနန္တိ ရူပါရူပါဝစရလောကုတ္တရာကုသလာနံ၊-အနု။]

၂။ အရူပါဝစရဝိပါကော ။ပေ။ကိရိယဿစ။ ။“တံ ပတ္တေတွာ ။ပေ။ ဥပ္ပဒိယမာနဿ” သည် ရူပါဝစရကုသလဿ ၏ ဝိသေသနာ၊ “ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌာဒိသု။ပေ။ အရဟတော” သည် ရူပါဝစရ ကိရိယဿ ၏ ဝိသေသနတည်း။

ထိုအရူပါဝစရဝိပါကကို ဖြစ်စေဘတ်သော အရူပါဝစရကုသိုလ်ကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ။ ဥပ္ပါဒိယမာနဿ၊ ဖြစ်စေအပ်လတံသော။ ရူပါဝစရကုသလဿ၊ အား၎င်း။ ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌာဒိသု၊ ရှေး၌ နေအပ်ဘူးသော နန္ဒာအစရှိသည်တို့တွင်။ အရူပါဝစရဝိပါကဇာနနတ္ထံ၊ အရူပါဝစရဝိပါကကိုဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ။ ဈာနာဘိညာယော၊ တို့ကို။ ဥပ္ပါဒေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသော။ အရဟတော၊ ၏။ ရူပါဝစရကိရိယဿစ၊ အား၎င်း။ (ဥပနိဿယောဟောတိ။) ပန၊ ကား။ စတုဘူမက ဝိပါကာနံ^၁၊ တို့အား။ တဒုပ္ပါဒကကုသလူပနိဿယဘာဝဝသေန၊ ထိုလေးပါးသောဘုံ၌ဖြစ်သော ဝိပါကကို ဖြစ်စေတတ်သောကုသိုလ်အား ဥပနိဿယအဖြစ်နှင့် စပ်သဖြင့်။ သေသော ဝိပါကော၊ ထိုထို တေဘူမက ဝိပါကသည်။ ဥပနိဿယော၊ သည်။ (ဟောတိ။) တေန၊ ကြောင့်။ တထာ တေဘူမကဝိပါကောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အနာဂါမိ၊ သည်။ အရဟတ္တဖလတ္ထံ၊ ငှာ။ ဈာနဝိပဿနာ၊ တို့ကို။ ယဒိပိ^၂ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်စေပါပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်စေ

၁။ စတုဘူမကဝိပါကာနံ ပန။ ။တေဘူမကဝိပါကကံ 'ကုသိုလ်ကြိယာတို့အား ကျေးဇူးပြုပုံကိုပြပြီး၍ စတုဘူမကဝိပါကတို့အား တေဘူမကဝိပါက ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြလိုသောကြောင့် "စတုဘူမကဝိပါကာနံ ပန" စသည်ကိုမိန့်။ ထိုသို့ကုသိုလ်ကို ရအောင်အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုသို့ကုသိုလ်အား တေဘူမက ဝိပါကက ကျေးဇူးပြုလျှင် ထိုဝိပါကအားလည်း ကျေးဇူးပြုရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် "တဒုပ္ပါဒကကုသလူပနိဿယဘာဝဝသေန" ဟု မိန့်သည်။ "စတုဘူမကဝိပါကာနံ" သည် ပစ္စယပုဒ်ကို ပြသောစကား၊ "သေသော ဝိပါကော" သည် ပစ္စည်းကို ပြသောစကားတည်း။ [ရှေးနိဿယ၌ စတုဘူမက ဝိပါကာနံ "တို့တွင်" ဟု နိဒ္ဒါရဏ အနက်ပေး၍ "သော သော ဝိပါကော"၌ စပ်လေ၏။ စဉ်းစားပါ။]

၂။ ယဒိပိ။ ပေ။ နဈာနာဒိနံ။ ။အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသောဝိပါကအကျိုးငှာ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာနဝိပဿနာတို့ကို ဖြစ်စေရာ၌ "ထိုအရဟတ္တဖိုလ် ဝိပါကက အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ ဈာနဝိပဿနာကုသိုလ်တို့အား ကျေးဇူးပြုသည် မဟုတ်လော"ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် "ယဒိပိ။ ပေ။ န ဈာနာဒိနံ" ဟု မိန့်သည်။

ပါသော်လည်း၊ တေန၊ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တံ၊ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို။ ကဒါစိ၊ ဤ။ နဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ၊ မမြင်အပ်ဘူးသေး။ (ကာနိဝိယ၊ တို့ကဲ့သို့နည်း။) ပုထုဇ္ဇနာဒီဟိ၊ ဤသည်။ သောတာပတ္တိဖလဒီနိ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်အစရှိသည်တို့ကို။ (နဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ) ဝိယ၊ မမြင်အပ်ဘူးကုန်သကဲ့သို့တည်း။ [ပုထုဇ္ဇနပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မမြင်အပ်ဘူး။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သကဒါဂါမ်ဖိုလ်ကို မမြင်အပ်ဘူး။ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမ်ဖိုလ်ကိုမမြင်အပ်ဘူး သကဲ့သို့တည်း။] တသ္မာ၊ ထိုသို့မမြင်အပ်ဘူးသေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုသောတာပတ္တိဖိုလ် အစရှိသည်တို့သည်။ တေသံ၊ ထိုပုထုဇ္ဇနအစရှိသည်တို့၏။ ဈာနဒီနိ၊ တို့အား။ ဥပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ (န ဟောန္တိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (ဓာထာ၊ တူ။) အဂ္ဂဖလံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သည်လည်း။ ဣမဿ၊ ဤအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဈာနဒီနိ၊ တို့အား။ ဥပနိဿယော၊ သည်။ န (ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ ဥပလဒ္ဓပုဗ္ဗသဒိသမေဝ ၊ ရအပ်ဘူးသော တရား

“အဘယံကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဝိပါက်က အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဈာန်ဝိပဿနာကုသိုလ်တို့အား ပကတူပနိဿယပစ္စည်း မဖြစ်ပါဘဲနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “န ပနပေတသ္မာ” ဟုမိန့်သည်။ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်က ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို တရံတဝါမျှ မမြင်အပ်ဘူးသေးသောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်က အနာဂါမ်၏ ဈာန်အစရှိသည်တို့အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုပါ ဟူလို။ မမြင်အပ်ဘူးသော တရားက ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်ကြောင်းကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားပြလို၍ “ပုထုဇ္ဇနာဒီဟိ သောတာပတ္တိဖလဒီနိ ဝိယ” ဟု၎င်း “တာနိ ဝိယ တေသံ ဈာနဒီနိ” ဟု၎င်း မိန့်သည်။ [အနုဋီကာ၌လည်း ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုပင် ဖွင့်ပြသည်။ သောတာပတ္တိဖလဒီနိ နေရာ၌ “သောတာပတ္တိဖလဒီနိ”ဟု အနုဋီကာ၌ရှိသည်ကဲ့သို့ ပါဠိပျက်ဟန်တူ၏။]

၁။ ဥပလဒ္ဓပုဗ္ဗ။ ပေ။ ဥပနိဿယောတိ။ ။ “ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ မဟုတ်လျှင် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်”ဟု ဆို၏။ သို့ဖြစ်လျှင် “အနာဂတ်တရားမှန်သမျှ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ မဟုတ်သောကြောင့် တရံတဝါမျှ ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်ဟု မှတ်ရမည်လော” ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် ဥပလဒ္ဓ စသည်မိန့်။ အနာဂတ်ဖြစ်သော်လည်း မိမိရအပ်ပြီးသော တရားနှင့် အလားတူဖြစ်လျှင်

နှင့်တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ အနာဂတဗျူဟာ၊ အနာဂတ်တရားသည်လည်း။ ဥပနိဿယော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အရဟတ္တဖိုလ်၏ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဈာန်အစရှိသည်တို့အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဥပရိဋ္ဌိမံ ကုသလဿ ပီတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ကိရိယအတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဒိဗ္ဗိံ၊ ကြိယာဖြစ်သော အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ အစရှိသည်ကိုလည်း။ ပတ္ထေတွာ၊ ၍။ ဒါနာဒိကုသလံ၊ ဒါနအစရှိသောကုသိုလ်ကို။ ကရောန္တဿ၊ ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ စတုဘူမကကိရိယာပိ၊ သည်လည်း။ စတုဘူမကဿ၊ သော။ ကုသလဿပိ၊ အားလည်း။ ဥပနိဿယပစ္စယေန၊ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ 'ယောနိသော မနသိကာရေ'၊ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သောကြိယာ၌။ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ၊ ဆိုတွယ်သည်ပင်။ နတ္ထိ။ တံ၊ ထိုယောနိသောမနသိကာရကို။ ဥပနိဿယံ၊

ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ဥပမာ- ဈာန်ရပြီးသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်ဖိုလ်ကိုသာ မသိနိုင်။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်သည် မိမိမှာရှိသော ကုသိုလ်မျိုးဖြစ်လျှင် သိနိုင်ပါသည် ဟူလို။

၁။ ကိရိယအတ္ထပေ။ဒိဗ္ဗိံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ လာသော “ကိရိယသင်္ခါတောပိ။ပေ။ဟောတိယေဝ” ဟူသော ဝါကျကို ဖွင့်ပြလို၍ “ကိရိယအတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဒိဗ္ဗိံ” စသည်ကိုမိန့်။ ဒိဗ္ဗိံ၌ ပိ-သည် သမ္ဘာဝနာဇောတကာ၊ အထက်တန်းကျသော ကိရိယအတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ကိုသော်မှလည်း တောင့်တ၍ ကုသိုလ်ပြုရာ၌ စတုဘူမကကုသိုလ်အားလည်း ပကတူပနိဿယ ဖြစ်နိုင်၏။ အခြား ကိရိယာကို အာရုံပြုရာ၌ ထိုကိရိယာက ကျေးဇူးပြုပုံမှာ အထူးပြောဘွယ် မလိုပါ ဟူလို။ စတုဘူမကဿပိ ၌ ပိ ကား အဝယဝသမုစ္စည်းတည်း။

၂။ ယောနိသော။ပေ။နတ္ထိ။ ။“ယောနိသောမနသိကာရ” ဟူသည် ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတည်း။ ထို ၂-ပါးလုံး ကိရိယာချည်း ဖြစ်၏။ ထိုကိရိယာက စတုဘူမက ကုသိုလ်ဇောအား ကျေးဇူးပြုရာ၌ကား “ပကတူပနိဿယ ဖြစ်၏”ဟု အထူးပြောဘွယ် မလို။

၃။ တံ ဥပနိဿယ။ပေ။ဝိပါကြဿ။ ။ထိုယောနိသောမနသိကာရ ကို အမှီပြု၍ ရာဂအစရှိသည် ဖြစ်ရာ၌ အကုသိုလ်အားဝှင်း၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်၏

၍။ ရာဂါဒိဥပ္ပါဒနေ၊ ရာဂအစရှိသည်တို့ဖြစ်ခြင်း၌။ အံကုသလဿ၊ အား။ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ကုသလာကုသလပနိဿယဘာဝ မုခေန၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ ဥပနိဿယ၏အဖြစ်ကို အဦးပြုသဖြင့်။ စတုဘူမကဝိပါကဿ၊ အား။ (ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ)။ ဝေ၊ တူ။ (တဿ၊ ထိုယောနိသော မနသိကာရ၏။) ကိရိယဿပိ၊ အား လည်း။ (ဥပနိဿယပစ္စယတ္တံ၊ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကို) ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ၏။ [ယောဇေတဗ္ဗံအတွက် ကံလိုသောကြောင့် ဥပနိဿယပစ္စယတ္တံဟု ထည့်၍ အနက်ပေးပါသည်။] ဇတန၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ယောနိသော မနသိကာရ၏ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါကံကြိယာတို့ အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ကိရိယသင်္ခါ တောပိ။ ပေ။ ဟောတိယေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟိကာရော) အာဟ။

ပန၊ ဆက်။ နေဝဝိပါကနဝိပါကဓမ္မဓမ္မေသု၊ တို့တွင်။ ဥတုဘောဇန သေနာသနာနမေဝ၊ ဥတုဘောဇန ကျောင်းအပ်ရာနေရာတို့၏သာ။ (ဘာဝ ဌစပ်) တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ ရာသိနံ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အမျှာကတ အစုံ

ဥပနိဿယအဖြစ်ကို အဦးပြုသဖြင့် စတုဘူမကဝိပါကံအား၎င်း၊ တေဘူမကံ ကိရိယာအား၎င်း ယောနိသော မနသိကာရ ဟူသော ကိရိယာက ပကတူပ နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်။

၁။ နေဝဝိပါက။ မေ၊ နယဓဿနမေဝ။ ။ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မ ဟူသည် ကိရိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ရုပ်တရားတည်း။ ပါဠိတော်၌ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မဖြစ်သော ကိရိယာနှင့် ရုပ်တို့တွင် ဥတုဘောဇန သေနာသန သုံးမျိုးသော တရားအစုံတို့ကသာ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြတော်မူ၍ ကိရိယာ တရားက ကုသိုလ်စသော တရားတို့အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု ပုံကို မပြပါဘဲ ဤဋီကာ၌ ပြထားခြင်းသည် ပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်ပါလော့ ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “နယဓဿနမေဝ” ဟုမိန့်သည်။ ပါဠိတော်၌ ရသမျှကို အကုန်မပြဘဲ နည်းအမြွက်မျှသာ ပြတော်မူသောကြောင့် ပါဠိ တော်နှင့် မဆန့်ကျင်ပါ ဟူလို။ [ယဒိ ကိရိယသင်္ခါတော။ ပေ။ ဟောတိယေဝ၊ အထ ကသ္မာ ပကတူပနိဿယဝိဘဇနေ ကိရိယာ န ဂဟိတာ၊ ဥတုဘောဇန သေနာသနာနိယေဝ ဂဟိတာနိတိ အာဟ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မေသု။ ပေ။ နယဓဿနမေဝါတိ။-အနု။]

တို့အား။ ပကတူပနိဿယဘာဝဒဿနံ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြု
 တို့သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းသည်။ နယဒဿနမေဝ၊ နည်းအမြဲကိုပြခြင်းသာ
 တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣမသ္မိံ^၁၊ ပဋ္ဌာနမဟာပကရဏေ အာဂတ
 နယေနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံစပ်) ကုသလံ ဓမ္မံ။ ပေ။
 စိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပန္တိ၊ ဟူသော။ ဝေမာဒိကံ၊ ဤသို့အစရှိသော။ (အာဒိဖြင့်
 ကုသလံ ဓမ္မံ သဟဇာတော အဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ဥပနိဿယ
 ပစ္စယာ” စသည်တို့ကိုယူပါ။) ဥပနိဿယပဋိက္ခေပံ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းအဖြစ်
 ကိုပယ်ကြောင်း ပါဠိရုပ်ကို၎င်း။ အနုလောမေ၊ ဌံ။ အနာဂမနံစ၊ မလာ
 သောပါဠိရုပ်ကို၎င်း။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

သုတ္တန္တိကပရိယာယေနာတိ၊ ကား။ ဝိညာဏူပနိသံ၊ ဝိညာဏ်ဟူသော
 အားကြီးသော မှီရာရှိသော။ နာမရူပံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ နာမရူပ
 ပနိသံ၊ နာမ်ရုပ်ဟူသော အားကြီးသောမှီရာရှိသော။ သဋ္ဌာယတနံ၊ သည်။
 (ဟောတိ)။ ဣတိ အာဒိကေန၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရုပ် ဖြင့်၎င်း။
 [နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဒသဗလဝဂ်၊ ဥပနိသသုတ်။] ဗြဟ္မာဝနေ၊ ကြီးသော
 တောအုပ်ဟူသော။ အရညသ္မိံ၊ တော၌။ သေလော၊ တခဲနက်ကျောက်အတိ
 ပြီးသော။ ပဲဗ္ဗတော၊ သည်။ (ဝစုတိ)ယထာ၊ ကြီးပွားသကဲ့သို့။ (တထာ)ဝိ၊

၁။ ဣမသ္မိံ။ ပေ။ နယေန။ ။ “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ” စသော ပါဠိတော်
 နှစ်ရပ်သည် ဥပနိဿယမရခြင်းကို ပြသော ပါဠိတော်တည်း။ ထိုပါဠိတော်
 က ပယ်ခြင်းကို၎င်း၊ အနုလောမနယ၌ မလာခြင်းကို၎င်း ရည်ရွယ်၍ “သယံ
 ပန ရူပံ ဣမသ္မိံ ပဋ္ဌာနမဟာပကရဏေ ဥပနိဿယ ပစ္စယံ န လဘတိ=
 ရုပ်တရားသည် ဥပနိဿယပစ္စည်းမရ” ဟု ဆိုသည်။ “န လဘတိ=မရ” ဟူရာ၌
 “ရုပ်ဟူသော မိမိက ဥပနိဿယ ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်မဖြစ်” ဟု ဆိုလိုသည်။

၂။ သုတ္တန္တိကပရိယာယေန။ ။ “ဝိညာဉ်ဟူသော အားကြီးသော မှီရာ
 ရှိသော နာမ်ရုပ်၊ နာမ်ရုပ်ဟူသော အားကြီးသော မှီရာရှိသော သဋ္ဌာယတနံ”
 ဟူရာ၌ကား သုတ္တန်မှာလှသော ပကတူပနိဿယတည်း။ “ယထာပိ ပဗ္ဗတော
 သေလော” စသည်ကား တောင်တည်းဟူသော ရုပ်ကိုမှီ၍ သစ်ပင်တည်းဟူ
 သော ရုပ်တရားတို့ ကြီးပွားပုံကိုပြသော သုတ္တန် ပကတူပနိဿယပင်တည်း။
 [ဤပါဠိတော်၌ ဥပနိသသဗ္ဗါသည် ဥပနိဿယသဗ္ဗါ၏ ပရိယာယ်တည်း။]

၅၄၆

ဝဋ္ဋာနမူလဒ္ဓိကာနိဿယ

ထို့အတူလည်း။ တံ၊ ထိုကျောက်အတိပြီးသောတောင်ကို။ ဥပနိဿယ၊ ရှိ။
ဝနပ္ပတိ၊ တော၏ အကြီးအကဲဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေရုက္ခာ၊ ဤသစ်ပင်တို့
သည်။ ဝဗ္ဗန္တိ၊ ကြီးပွားကြကုန်၏။ ဣတိ အာဒိကေနစ၊ ဤသို့အစရှိသော
ပါဠိရပ်ဖြင့်၎င်း။ [တိကနိပိတ်၊ ပ-ပဏ်၊ စူဠဝဂ်၊ ပဗ္ဗတရာဇသုတ်။] (ဥပ
နိဿယံ၊ ကို။ လတတိ၊ ၏။)

ဥပနိဿယပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၀-ပုရေဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၀။ နယဒဿနဝသေန၊ နည်းအမြွက်ကိုပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (ဒဿိတ
မေဝဋ္ဌစပ်) ယာနိ၊ အကြင်စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသောစိတ်တို့သည်။ အာရမဏ
ပုရေဇာတေန၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ရှိ။ န ဝတ္တန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ၊
ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုစိတ်တို့၏။ အာရမဏပုရေဇာတဒဿနေန၊ အာရမဏ
ပုရေဇာတပစ္စည်းကိုပြခြင်းအားဖြင့်။ (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပြတော်မူခြင်း
အားဖြင့်။) (ဒဿိတမေဝဋ္ဌစပ်) မနောဒွါရေပိ၊ ၌လည်း။ ယံ၊ အကြင်
အာရုံသည်။ ယဒါ၊ ၌။ အာရမဏပုရေဇာတဝသေန၊ အာရမဏပုရေဇာတ၏
အဖြစ်ဖြင့်။ ပဝတ္တတိ၊ ၏။ တဿ၊ ထိုမနောဒွါရ၌ဖြစ်သော အာရုံ၏။ ဝါ၊
သည်။ တဒါ၊ ထိုအာရမဏပုရေဇာတ၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ၌။ အာ
လမ္ပိတံ၊ အာရုံပြုအပ်သော။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ သော။ ရူပရူပံ၊ ရူပရုပ်သည်။ (နိဗ္ဗန္တ
ရုပ်သည်။) အာရမဏပုရေဇာတံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤအနက်
အဓိပ္ပာယ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဘဂဝတော၊ သည်။) ဒဿိတမေဝ၊ ပြတော်မူ
အပ်ပြီးသည်သာ။ ဟောတိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် နယဒဿန၏အစွမ်းဖြင့် ပြအပ်ပြီး

၁။ နယဒဿနဝသေန။ ။ ဤပုဒ်ကို “ဒဿိတမေဝ” ၌စပ်။ ဤပစ္စယ
နိဒ္ဒေသပါဠိတော်ဝယ် အာရမဏပုရေဇာတအတွက်ရူပါရုံစသော အာရုံငါးပါး
ကိုသာ ပြတော်မူ၏။ ကြွင်းသော ပစ္စုပ္ပန် အာရုံဖြစ်ထိုက်သော စက္ခုဝတ္ထု
စသည်ကိုကား ဝတ္ထုပုရေဇာတအဖြစ်၌သာ ပြတော်မူ၍ အာရမဏပုရေဇာတ
အဖြစ်၌ ပြတော်မူ။ ထိုပြတော်မူအပ်သော စက္ခုပသာဒ စသော အခြား
ရူပရုပ် (နိဗ္ဗန္တရုပ်) ကိုလည်း ရူပါရုံစသည်၌ စက္ခုဝိညာဉ် စသည်တို့၏
ဖြစ်ပုံနည်းကို ပြသောအားဖြင့် ပြတော်မူအပ်ပြီး ဖြစ်သည်။

ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သရူပေနံ၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်။ အဒဿိတတ္တာ၊ ပြတော်မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သာဝသေသဝသေန ဒေသနာ ကတာတံ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ စိတ္တဝသေန၊ စိတ်၏အစွမ်း ဖြင့်။ ဝါ၊ စိတ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ ကာယံ၊ ရူပကာယကို။ ပရိဏာမယတော၊ ညွတ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဣဒ္ဓိဝိဓာဘိညာယစံ၊ ၏လည်း။ အဋ္ဌာရသသု၊ တဆဲ့ ရှစ်ပါးသော ရူပရုပ်တို့တွင်။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောရုပ်သည်။ အာရမဏပုရေဇာတံ၊ သည်။ ဟောတံ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဒါရမဏဘာဝိနောတိတ္ထေ၊ ဤ။ (အဂ္ဂဟဏံ၌စပ်) ပဋိသန္ဓိဘာဝိနော၊ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းရှိသော မဟာဝိပါက်၏။ ဝတ္ထုပုရေဇာတာ

၁။ သရူပေနံပေ။ အာဟ။ ။ နယဒဿနအားဖြင့် ကြွင်းသော ရူပရုပ် တို့ကို အာရမဏပုရေဇာတာ အဖြစ်ဖြင့် ပြအပ်ပြီးဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “သာဝသေသဝသေန ဒေသနာ ကတာ” ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သရူပေန ပန အဒဿိတတ္တာ” ဟု မိန့်။ “ယံ ယံ ဓမ္မ ပုရေဇာတံ အာရဗ္ဗ ယေယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇန္တိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ ဧတေတေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတာပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု သရုပ်သကောင် အားဖြင့် ပြတော်မမူခြင်းကြောင့် “သာဝသေသဒေသနာ ကတာ” အဋ္ဌကထာ ဆိုပါသည် ဟူလို။

၂။ ဣဒ္ဓိဝိဓာဘိညာယစ။ ။ စသံဒ္ဓေန စုတူပပါတဉာဏဿပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တဿပိ (ထိုစုတူပပါတ ဉာဏ်၏လည်း) ဟိ ရူပဓမ္မာရမဏကာလေ (ရုပ်တရားကို အာရုံပြုရာအခါ၌) အဋ္ဌာရသသု (ရူပရုပ်တဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တွင်) ယံကိဉ္စိ (အမှတ်မထား တပါးပါးသည်) အာရမဏပုရေဇာတံ ဟောတံ၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏတ္တာ (ရူပရုပ် ၁၈-ပါးက ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နိုင်သည့် အတွက် အာရမဏပုရေဇာတာဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း) ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ဉာဏေ သုစံ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံတို့က ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့် အာရမဏပုရေဇာတာ ဖြစ်နိုင်ပုံမှာ အထူးပြောဘွယ် မလို။ အနု။

၃။ တဒါရမဏ ။ ပေ။ အဂ္ဂဟဏံ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် ရူပရူပရုပ်က ကာမာဝစရဝိပါက်အား ပုရေဇာတာသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာဝယ် တဒါရုံ ကိစ္စတပ်သော ကာမာဝစရဝိပါက်ကိုသာ အဘယ်ကြောင့် ယူရပါသနည်းဟု

၅၄၈

ပဋ္ဌာနမူလဒီကာနိဿယ

ဘာဝေန၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဣတရဿပိ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတမှ တပါးသော အာရမဏပုရေဇာတ၏လည်း။ အဘာဝါ၊ ထင်ထင်ရှားရှားမရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ အဂ္ဂဟဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ပန၊ ဆက်။ ဘဝဂံဘာဝိနော၊ ဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းရှိသော မဟာဝိပင်္ဂါကို။ ဂဟဏံ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ (ဝါ)၊ ပြုသော်လည်း ပြုထိုက်၏။ န ဝါကာတဗ္ဗံ၊ မပြုသော်လည်း မပြုထိုက်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ပဋိသန္ဓိယာဝိယ၊ ၏ကဲ့သို့။ အပရိဗျတ္တဿ၊ မထင်ရှားသော။ အာရမဏဿ၊ ၏။ အာရမဏမတ္တဘာဝတော၊ အာရုံမျှ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ မနောဓာတုနဉ္စတိ၊ ခွဲ။ သန္တိရဏဘာဝိနော၊ သန္တိရဏအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ၊ အားလည်း။ (“ရူပါဒီနိ ပဉ္စ အာရမဏာနိ ဧကန္တေနဝ ပုရေဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ” ခွဲစပ်။)

ပုရေဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တဒါရမဏဘာဝိနောတိ ဧတ္ထ” စသည်ကိုမိန့်သည်။ ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သော ကာမာဝစရဝိပင်္ဂါမှာ မိမိရွှေ့က မှီရာဝတ္ထုမရှိသည့် အတွက် ပုရေဇာတ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အာရမဏပုရေဇာတလည်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သော ကာမာဝစရဝိပင်္ဂါကို မယူဘဲ တဒါရုံကိစ္စတပ်သော ကာမာဝစရဝိပင်္ဂါကိုသာ ယူရပါသည်။

၁။ ဣတရဿပိ အဘာဝါ။ ။ဣတရဿပိ အဘာဝါတိ အာရမဏပုရေဇာတဿပိ အဘာဝါ အဂ္ဂဟဏံ ပဋိသန္ဓိဘာဝိနောတိ ယောဇနာ၊ သဘိပိ ကဿပိ ပဋိသန္ဓိဘာဝိနော အာရမဏပုရေဇာကေ (အချို့ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သော မဟာဝိပင်္ဂါမှာ မရဏာသန္ဓဇောနှင့်ဆက်လျက် ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြုရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ရနိုင်သေး၏။ ထိုအခါ အာရမဏပုရေဇာတ ဖြစ်နိုင်ပါသော်လည်း) ဝိဘူတံ ပန ကတွာ အာရမဏကရဏာဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနသဒိသံ (ထင်ထင်ရှားရှားပြု၍အာရုံပြုမမရှိခြင်းကြောင့် အာရမဏပုရေဇာတ မဖြစ်ခြင်းနှင့်တူ၏) ဣတိ ကတွာ ဝုတ္တံ ဣတရဿပိ အဘာဝါတိ။

၂။ ပနောဓာတုနဉ္စ။ ။စသဒ္ဒါဖြင့် သန္တိရဏကိစ္စတပ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်ကိုယူပါ။ ဤ “မနောဓာတုနဉ္စ” ပုဒ်သည် အဋ္ဌကထာဝယ်

၁၁-ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၁။ တဿေဝါတိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ကာမာဝစရ ရူပါဝစရဝိပါကာနံ၊ ဣဒံ။ နိရဝသေသဒဿိတ ပုရေဇာတဒဿနဝသေန၊ အကြွင်းမရှိအောင်ပြအပ်ပြီးသော ပုရေဇာတပစ္စယပွန်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ [ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ ပစ္စယပွန် ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကာရူပကာယ တိသမုဋ္ဌာနိကာရူပကာယကို အကြွင်းမရှိအောင်ပြခြင်းကြောင့် “တဿေဝ” ဖြင့် ထိရူပကာယတို့ကို ပြန်၍ ညွှန်ပြသည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ (ကာမာဝစရဝိပါကံတွင်သာမက ရူပါဝစရဝိပါကံကိုပါ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း) ရူပါဝစရဝိပါကော၊ သည်။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနဿ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်အား။ (ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော၊ သည်။) န ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ (ရူပါဝစရဝိပါကံသည် များသောအားဖြင့် ရူပဘုံ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ရူပဘုံ၌လည်း အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ် မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်အား ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင် ဟူလို။)

ပစ္ဆာဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၂-အာသေစနပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၂။ ပဂုဏတရဗလဝတရ ဘာဝဝိသိဋ္ဌန္တိတေန၊ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့်။ ဝိပါကာဗျာကတတော၊ ဝိပါကံအဗျာကတမှ။ (ကုသလာဒိ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော အာသေစနပစ္စည်းတရားကို။) ဝိသေသေတိ၊ အထူးပြု၏။

[ပကာရေဟိဂုဏိတံ၊ (မြောက်အပ်သည်တည်း ထုံမွမ်းအပ်သည်တည်း။) ပဂုဏံ ဗဟုက္ခတ္ထံ၊ ပဝတ္ထိယာ ဘာဝိတန္တိ အတ္ထော။ အတိသယေန ပဂုဏံ ပဂုဏတရံ။ တတောယေဝ ဗလဝတရံ။ တဿ ဘာဝေါ။ တေန ပဂုဏတရ

“တဒါရမဏဘာဝိနော” ၏ ရှေ့၌ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဤ ဋီကာ၌လည်း “တဒါရမဏဘာဝိနောတိ ဧတ္ထ” ၏ ရှေ့၌ “မနောဓာတုနဉ္စာတိ ဧတ္ထ” စသော ဝါကျရှိသင့်သည်ဟု အနုဋီကာ ဆိုသည်။

၅၅၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဗလဝတရဘာဝေန ဝိသိဋ္ဌံ ဝိသေသပ္ပတ္တံ။ သွာယံ ဝိသေသော ဝိပါကေ
နတ္ထိတိ အာဟ ဇေတန ဝိပါကာဗျာကတတော ဝိသေသေတိတိ။ အနု။]
အာသေဝနပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၃-ကမ္မပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၃။ စေတနာသမ္ပယုတ္တကမ္မံ၊ စေတနာနှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော မနောကံ
ဟူသော။ အဘိဇ္ဈာဒိ၊ အဘိဇ္ဈာအစရှိသောတရားသည်။ ကမ္မပစ္စယေ၊ ကမ္မ
ပစ္စည်းသည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စေတနာကမ္မမေဝါတိ၊
ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ပါဏာတိပါတစသော စေတနာ
ကမ္မသည် ကမ္မပစ္စည်းတပ်၏။ “ကံပင်ဖြစ်သော်လည်း စေတနာမဟုတ်သော
စေတနာနှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော အဘိဇ္ဈာအစရှိသောတရားသည် ကမ္မပစ္စည်း
မဖြစ်”ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မတ္ထေ၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်းသဘော
ရှိသောတရားတို့၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ သော်လည်း။ စေတနာဝဇ္ဇာ၊
စေတနာသည်ကြည့်အပ်သောတရားတို့သည်။ ဧဝံသဘာဝါ၊ ဤသို့ ကမ္မပစ္စယ
သတ္တိဖြင့် လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ
ကုန်သည်။ န(ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ အတ္တနော ဖလံ ဥပ္ပု၊
ဒေတုံ သမတ္ထေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ကမ္မဿ၊ ၏။ သမတ္ထတာ၊ စွမ်းနိုင်
သည်၏အဖြစ်ဟူသော အာနုဘော်ကို။ တဿ၊ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာ
ရုပ်ဟူသောအကျိုး၏။ ဝါ၊ အား။ ကမ္မပစ္စယံဘာဝေါ၊ ကမ္မပစ္စည်း၏
အဖြစ်ဟူ၍။ ဝါ၊ ကမ္မပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ဟူ၍ (သင်္ဂဟ
ကာရေန) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ပဉ္စဝေါကာရေယေဝ န အညတ္တာတိ
ဇေတန၊ ဟူသော ဤစကားဖြင့်။ ကာမာဝစရစေတနာ၊ ကာမာဝစရ
ကုသိုလ်စေတနာသည်။ ဧကဝေါကာရေပိ၊ ရုပ်၏သာဖြစ်ရာဖြစ်သော ဧက
ဝေါကာရတုံ၌သော်မှလည်း။ (ပိသဒ္ဓါ ဂရဟာဇောတက၊ အဋ္ဌာနပယုဂ်
တည်း။) ရူပံ၊ ကို။ နဇနေတိ၊ မဖြစ်စေနိုင်။ ဣတိ၊ ကို။ ဒဿတိ။
[ဧကဝေါကာရေ ရူပမ္ပိတိ ဧကဝေါကာရေပိ ရူပံ နဇနေတိ။ ပဂေဝ
စတုဝေါကာရေတိ အတ္ထော။-အနု။]

ကမ္မပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၄-ဝိပါကပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

ဝိပါကပစ္စယနိဒ္ဒေသေ၊ ဌံ။ ယေသံ၊ အကြင်ဝိပါက ပစ္စည်းကိုရသော
ဝိပါက နာမ်ခန္ဓာတို့အား။ ကေန္တေန၊ ဖြင့်။ ဝိပါကော၊ သည်။ ဝိပါက
ပစ္စယော၊ ဝိပါကပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ။ တေသံ၊ ထို
ဝိပါကပစ္စည်းကို ရသောဝိပါက နာမ်ခန္ဓာတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊
အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ နယဒဿနံ၊ ကံ။ ဝါ၊ နည်းကိုပြကြောင်း
ဖြစ်သော ဝိပါကစက္ကာရောခန္ဓာ အစရှိသော စကားတော်ကို။ (သဂဝ
တာ) ကတံ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း၊ ကသွား၊ ကြောင့်။) တေသံ ဝသေန
နယဒဿနံ ကတံ၊ နည်း။ ဟိ (ယသွား)၊ ကြောင့်။ ဘူမိဒွယဝိပါကော၊
ကာမရူပ ဘုံ ၂-ပါးအပေါင်း၌ဖြစ်သော ဝိပါကသည်။ အာရူပေ၊ အရူပ
ဘုံ၌။ ရူပဿ၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား။ ပစ္စယော နဟောတိ။
(တသွား တေသံ ဝသေန နယဒဿနံ ကတံ၊ ပြီ။)

ဝိပါကပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

===

၁၅-အာဟာရပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၅။ ကဗဠံ ကရိတွာ အဇ္ဈောဟရိတောဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ အသိတ
ပီတာဒိဝတ္ထုဟိ၊ စားအပ်သောအစာ၊ သောက်အပ်သောအရည် အစရှိသော
ဝတ္ထုတို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ အဇ္ဈောဟရိတော၊ ရှေးရှု ဆောင်အပ်သည်။
ဝါ၊ စားမျှအပ်သည်။ (သမာနော) ဝ၊ သော်သာ။ (“အာဟာရကိစ္စံ
ကရေတိ” ဌစပ်။) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဩဇာချည်းသက်သက် စား၍
သောက်၍မဖြစ်သောကြောင့် “အသိတပီတာဒိ ဝတ္ထုဟိ သဟ အဇ္ဈောဟရိ
တောဝ” ဟု ဆိုသည်။] ဟိ၊ မှန်။ ပါတဗ္ဗဿာယိတဗ္ဗာနိပါသောကံထိုက်သော
အရည်၊ သာယာထိုက်သောလျက်ဘွယ်အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ သဘာစ
ဝသေန၊ ပင်ကိုယ်သဘော၏အစွမ်းဖြင့်။ ကဗဠာယေဝ၊ အလုပ်အလေ့တို့
သည်သာ။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သေသ။ ပေ။ ဟုတွာတိတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ (ဝိစာရေတွာ ဂဟေ
တဗ္ဗာ ဌစပ်) (“စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ၊ စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။

ကာယဿ၊ ကာယအား။ (ကဗဠိကာရာဟာရဿ၊ ၏။) အာဟာရပစ္စယ
ဘာဝေါ၊ အာဟာရပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ အာဟာရပစ္စယ သတ္တိဖြင့်
ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝိစာရေတွာ၊ ၍။ ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။
(တနည်း- ကသွာ၊ ကြောင့်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ ကာယဿ ကဗဠိကာရာ
ဟာရဿ အာဟာရပစ္စယဘာဝေါ ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗော၊ နည်း။)
ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနော၊ သော။ ကဗဠိကာရော၊ သော။
အာဟာရော၊ ကိုရင်း။ (“အာဟာရပစ္စယော န ဝုတ္တော” ဌိစပ်) နော
စိတ္တသမုဋ္ဌာနော၊ စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်း မရှိသော။ (ကဗဠိကာရော၊
သော။ အာဟာရော၊ ကိုရင်း။) တဒုဘယဉ္စ၊ ထိုနှစ်ပါးစုံကိုရင်း။ (စိတ္တ
သမုဋ္ဌာန ကဗဠိကာရာဟာရ၊ နောစိတ္တသမုဋ္ဌာန ကဗဠိကာရာဟာရဟူသော
ထိုနှစ်ပါးစုံကိုရင်း။) စိတ္တသမုဋ္ဌာနကာယဿ၊ စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်း
ရှိသော ကာယအား။ အာဟာရပစ္စယော၊ အာဟာရပစ္စယ သတ္တိဖြင့်
ကျေးဇူးပြုခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တော။

ပန၊ အန္တယကား။ တိဝိဓောပိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန၊ နောစိတ္တသမုဋ္ဌာန၊ တဒု
ဘယအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ သော၊ ထိုကဗဠိကာ
ရာဟာရကို။ နောစိတ္တသမုဋ္ဌာနကာယဿ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်မဟုတ်သောကာယ
အား။ (အာဟာရပစ္စယော ဝုတ္တော။) [စိတ္တသမုဋ္ဌာနဒုက ပဉ္စဝါရ၊ ပစ္စယာ
နုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ (စိတ္တသမုဋ္ဌာ
နဿ ကာယဿ ကဗဠိကာရာဟာရဿ အာဟာရပစ္စယဘာဝေါ ဝိစာရေတွာ
ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။) ဣတိ၊ အာဟာရပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့် အပြီးတည်း။
[စိတ္တသမုဋ္ဌာနဒုက၊ ပဉ္စဝါရ၊ အာဟာရပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်ကို သေချာ
စွာကြည့်မှ ဤနိဿယအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ကို သဘောပေါက်ပါလိမ့်မည်။
ရှေးနိဿယ၌ တချို့အနက် လွဲနေ၏။]

အာဟာရပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၆-ဣန္ဒြိယပစ္စယနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၆။ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမ္ပိ သင်္ဂဟိတန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ မိဿကတ္တာ၊
ရူပဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် ရောနေသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေ

ကို။ သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံအကုန် အစဉ်။ န ဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ မရွှေ့ပြောင်းကြည်ထိုက်။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ [န သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဝဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ယထာ ပဉ္စ ပုစ္ဆကေ အဂ္ဂပဇိဝိတိန္ဒြိယံ မိဿကတ္တာ နဂဟိတံ။ န ဝေမိဓ အဂ္ဂပဇိဝိတိန္ဒြိယံ အဂ္ဂဟိတန္တိ အတ္ထော၊-အနု။] အဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အယံ၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ရူပါရူပါနံ ၊ ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့၏။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဝေါဟာ ရော၊ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဟူသော အဝေါ်အဝေါ်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရူပါနံ၊ စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသောနာမ်တရားတို့၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘူတာနိ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယန္တရာပေက္ခာနိ ၊ အကြောင်းတပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိကုန်

၁။ ရူပါရူပါနံ။ ပေ။ သိယံ။ ။ ရုပ်နှင့်နာမ်ကိုအချင်းချင်း “အဝိနိဗ္ဗုတ္တ” ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရိုး မရှိ။ ထိုသို့ မရှိသောကြောင့် “အပရန္တာနိ” ၌ စပ်။ စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမ်တရားတို့အား ဣန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော စက္ခုပသာဒစသော ရုပ်တရားတို့သည် မိမိ၏ ထင်ရှားရှိဆဲခဏ၌ ဝိနိဗ္ဗုတ္တ ဖြစ်ကြသော စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမ်တရားတို့ အပေါ်ဝယ် ဣန္ဒြိယပစ္စယ သတ္တိကို မပြီးစေနိုင်ကုန်သော်လည်း ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကား ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ [ဤဝါကျဝယ် စာအုပ်တို့၌ “အဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနံ” ဟု တွေ့ရသော်လည်း နာမ်နှင့်ရုပ်တို့၏ “အဝိနိဗ္ဗုတ္တ” ဟူသော ဝေါဟာရ မရှိ ဟု ဝေး၌ဆိုခဲ့သော ကြောင့်၎င်း၊ နောက်၌လည်း “ယော ပန ။ ပေ။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနံ ဟောတိ၊ သော။ ဧ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ အဖရန္တာနာမ နတ္ထိ” ဟု ဆိုလတ္တံ့ဖြစ်သော ကြောင့်၎င်း၊ “ဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနံ” ဟုရှိမှသင့်မည် ထင်သည်။]

၂။ ပစ္စယန္တရာပေက္ခာနိ။ ။ စက္ခုပသာဒ စသည်တို့သည် စက္ခုဝိညာဉ် စသည်တို့အား သူတို့ချည်းသက်သက် ကျေးဇူးမပြုနိုင်။ စက္ခုပသာဒဆိုလျှင် ရူပါရုံ၊ အာလောက၊ မနသိကာရ ဟူသော အာဝဇ္ဇန်းတို့ကို ငဲ့ရသေး၏။ သောတပသာဒဆိုလျှင် သဒ္ဓါရုံ၊ အာကာသ၊ မနသိကာရဟူသော အာဝဇ္ဇန်း တို့ကို ငဲ့ရသေး၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကြောင်းတပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိပုံကိုသိပါ။ ဤသို့ အကြောင်းတပါးကို ငဲ့ရသောကြောင့် “ဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မတို့အား ဣန္ဒြိယ ပစ္စယသတ္တိကို မဖြန့်နိုင်ကြ” ဟူလို။ အဖရန္တာနိပိ ဣန္ဒြိယပစ္စယာ သိယံ- ထိုသို့ မဖြန့်နိုင်ကုန်သော်လည်း ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကား ဖြစ်နိုင်ကြသည်။

၅၅၄

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သော။ စက္ခုဒီနိ၊ စက္ခုပသာဒအစရှိသော ရုပ်တရားတို့သည်။ အတ္တနော၊
၏။ ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေ၊ ထင်ရှားရှိဆဲခဏ၌။ ဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနံ၊ အသီးသီးခွဲ
ခြား၍ရကောင်းသော စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမ်တရားတို့၏။ ဣန္ဒြိယ
ပစ္စယတံ၊ ကို။ အဖရန္တော၊ မပြီးစေနိုင်ကုန်သည်။ ဝါ၊ မပြန်နိုင်ကုန်သည်။
(သမာနာ)ပိ၊ ကုန်သော်လည်း။ (ပိသဒ္ဓါ ဂရဟာဇောတက။) ဣန္ဒြိယ
ပစ္စယော၊ တို့သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။...

ပန ၊ ဆက်။ နိရပေက္ခော၊ အကြောင်းတပါးကို ဝဲ့ခြင်းမရှိသော။
ယော၊ အကြင်တရားသဘောသည်။ (ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဆိုလိုသည်။) အဝိ
နိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနံ၊ အသီးအသီး ခွဲခြား၍ မရကောင်းသော ကလာပ်တူရုပ်
တရားတို့၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။ သော၊ ထိုတရားသဘော
သည်။ (ထိုဝဲ့ခြင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မတို့အား ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတပ်
သော တရားသဘောသည်။) အတ္တနော၊ ၏။ ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေ၊ ၌။ တေသံ၊
ထိုအသီးအသီး ခွဲခြား၍ မရကောင်းသော ကလာပ်တူ ရုပ်တရားတို့၏။
ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ၊ ကို။ အဖရန္တောနာမ၊ မပြီးစေနိုင်သည်မည်သည်။ ဝါ၊
မပြန်နိုင်သည်မည်သည်။ နတ္ထိ။ စ၊ လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့။ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြေ
ယာနိ၊ တို့သည်။ လိင်္ဂဒီနိ၊ လိင်္ဂအစရှိသည်တို့၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ သည်။
ယဒိသိယံ ၊ ကုန်အံ့။ (ဝေသန္တေသု၊ ကုန်လသော်။) အဝိနိဗ္ဗုတ္တာနံ၊

၁။ ယောပန။ ပေ။ အဖရန္တောနာမ နတ္ထိ။ ။ စက္ခုပသာဒကဲ့သို့အကြောင်း
တပါးကို ဝဲ့ခြင်းမရှိသော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကား အဝိနိဗ္ဗုတ္တဖြစ်သော ကလာပ်တူ
ကမ္မဇရုပ်တို့အား ဣန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထိုကဲ့သို့သော ဣန္ဒြိယ
ပစ္စည်းသည် မိမိထင်ရှားရှိဆဲခဏ၌ ထိုအဝိနိဗ္ဗုတ္တ တရားတို့အား ဣန္ဒြိယ
ပစ္စယသတ္တိကို မပြန်နိုင်သည် မည်သည် မရှိ။ ထိုတရားကား ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ
ပင်တည်း။

အနုဋီကာ။ ။ ယောပန နိရပေက္ခောတိ ယထာစက္ခုဒီနံ ပစ္စယန္တရေသု
သာပေက္ခာနိ၊ ဧဝံ သာပေက္ခော အဟုတောယော တတ္ထ နိရပေက္ခော ဣန္ဒြိယ
ပစ္စယော ဟောတိ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနံ၊ ယထာ ဒုဝိဓမ္မိ ဇီဝိတိန္ဒြေယံ၊ သော
အတ္တနော။ ပေ။ နတ္ထိတိ ယောဇနာ။

၂။ ယဒိစ ။ ပေ။ တေသမ္ပိ သိယံ။ ။ လဒ္ဓဒေါသကို ပြလို၍ “ယဒိစ”
စသည်ကို မိန့်။ ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့သည် လိင်္ဂစသည်တို့အား ဣန္ဒြိယသတ္တိ

အသီးအသီး ခွဲခြား၍ မရကောင်းကုန်သော။ တေသမ္ပိ၊ ထိုလိင်အစရှိသည် တို့၏လည်း။ (ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ သည်။) သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း၊ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ လိင်္ဂဒီနံ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယော ယဒိသိယုံ ဧဝံသန္တေသု အဝိနိဗ္ဗုတ္တာနံ တေသမ္ပိ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယော သိယုံ၊ ကုန်ရာ၏။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ရူပံ ၊ ရုပ်သည်။ (ဝိနိဗ္ဗုတ္တဿ၊ အသီးအသီး ခွဲခြား၍ ရကောင်းသော။ ရူပဿ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အရူပံ၊ စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမ်တရားသည်။ ဝိနိဗ္ဗုတ္တဿ၊ သော။ အရူပဿ၊ ၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ သည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနိ ။ ပေ။ သိယုံ၊ ကုန်ရာ၏။ ဣတိ ဝိညာယတိ)။

စ ၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း တူသောဇာတ်၌ အဝိနိဗ္ဗုတ္တတရားအားသာ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ အဖြစ်သည်။ သတိ၊ သော်။ ဣတ္ထိ

ဖြင့် အကယ်၍ ကျေးဇူးပြုကုန်အံ့၊ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဖြစ်ကြကုန်သော ထိုလိင်သည် တို့အားလည်း ကျေးဇူးပြုနိုင်ကုန်ရာ၏။ [“အဝိနိဗ္ဗုတ္တာနံ” သည် တကယ် အဝိနိဗ္ဗုတ္တ မဟုတ်။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဖြစ်မှ ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ငနာကံ၌ “န တေဟိ တာနိ အဝိနိဗ္ဗုတ္တကာနိ” ဟု လာလိမ့်မည်။ ဣတ္ထိန္ဒြိယပုရိသိန္ဒြေတို့က ထိုလိင်သည်တို့အား ကျေးဇူးပြုရမည်ဆိုလျှင် အဝိနိဗ္ဗုတ္တ ဖြစ်မှ ကျေးဇူးပြုနိုင်သည် ဟူလို။

၁။ နဟိ ရူပံ။ ပေ။ အတ္ထိတိ။ ။ [နန စက္ခာဒီနံ ဝိနိဗ္ဗုတ္တာနံ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယဘာဝေါ ဒိဋ္ဌောတိ သစ္စံ ဒိဋ္ဌော၊ န ပန သော သမာနဇာတိယာတိ ဒဿေန္တော နဟိတိ အာဒိမာဟ၊-အနု။] စက္ခုပသာဒ အစရှိသည်တို့က ဝိနိဗ္ဗုတ္တဖြစ်ကြသော စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသည်တို့အား ဣန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပုံကို မြင်ရသည်ကား မှန်၏။ သို့သော်-ထိုဝိနိဗ္ဗုတ္တတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းသည် သမာနဇာတိကအား ကျေးဇူးပြုခြင်းမဟုတ်ဟုပြလိုသော ကြောင့် “န ဟိ” စသည်ကို မိန့်။ ရုပ်ရုပ်ချင်း၊ နာမ်နာမ်ချင်း ဝိနိဗ္ဗုတ္တတရားအား ဣန္ဒြိယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်။ သမာနဇာတိ မဟုတ်သောရုပ်သည် နာမ်အား ဝိနိဗ္ဗုတ္တဖြစ်လျက်ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်” ဟူလို။

၂။ သတိစေတံ ။ ပေ။ သိယုံ။ ။ [ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေ (“ယော ပန နိရပေက္ခော ဣန္ဒြိယပစ္စယော အဝိနိဗ္ဗုတ္တဓမ္မာနံ ဟောတိ” စသည်ဖြင့်

၅၅၆

ဝဋ္ဋာနမုလဋီကာနိဿယ

ပုရိသိန္ဒြိယေဟိ၊ တို့နှင့်တကွ။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တတ္တာ၊ အသီးအသီး မခွဲခြားအပ်
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယေသံ၊ အကြင်လိင် အစရှိသည်တို့၏။ တာနိ၊
 ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ၊ ကို။ ဖရေယျ၊ ပြီးစေနိုင်
 ကုန်ရာ၏။ ကလလာဒိကာလေ၊ ကလလအစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်ရာအခါ၌
 လည်း။ (တာနိ) လိင်ဒီနိ၊ တို့သည်။ သိယံ၊ ရှိကုန်ရာ၏။ စ၊ စင်စစ်ကား။
 (တာနိ လိင်ဒီနိ၊ တို့သည်။ ကလလာဒိကာလေ၊ ၌။ နသန္တိ၊ ကုန်။
 တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့လိင်အစရှိသည်တို့၏ ကလလာဒိကာလ၌ မရှိ
 ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) တေဟိ၊ ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့နှင့်တကွ။
 တာနိ၊ ထိုလိင်အစရှိသည်တို့သည်။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တကာနိ၊ အသီးသီးမခွဲခြား
 အပ်ကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ)၊ ကုန်။ စ၊ ဆက်။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တတ္တာဘာဝတော၊
 အဝိနိဗ္ဗုတ္တတို့၏ အဖြစ်၏မရှိခြင်းကြောင့်။ တေသံ၊ ထို လိင် အစရှိသည်

ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော) သမာနဇာတိယံယေဝ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဿ
 (တူသော ဇာတ်၌သာ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဖြစ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေဟူသော တရား၏)
 ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေ သတိ(ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြစ်လသော်)၊-အနု။]ဣတ္ထိန္ဒြေ
 ပုရိသိန္ဒြေတို့နှင့် အဝိနိဗ္ဗုတ္တတို့၏ အဖြစ်ကြောင့် ကလလ အစရှိသော ကာလ၌
 လည်း ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိကို ဖြန့်ရာဖြစ်သော လိင်အစရှိတို့သည် ရှိကုန်ရာ၏။
 စင်စစ်ကား-ကလလာဒိကာလ၌ ထိုလိင်အစရှိသည်တို့ မရှိကြကုန်။ [စာအုပ်
 တို့၌ “န စ ဖရန္တိ” ဟုရှိသော်လည်း “လိင်ဒီနိ သိယံ” ၏ ဗျုတ်ရေကဖြစ်သော
 ကြောင့် “န စ သန္တိ” ဟု ရှေးနိဿယအတိုင်းရှိမှ မှန်သည်။ “ယေသံ။ ပေ။
 ဖရေယျ” ကား “လိင်ဒီနိ သိယံ” ၏ အနိယမ အပဓာနဝါကျသာတည်း။

၁။ တသ္မာ န တေဟိ ။ပေ။ န ဖရန္တိ။ ။တသ္မာဖြင့် သတိစေတံမှ စ၍
 နစ သန္တိ တိုင်အောင်သော စကားကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေ
 တို့နှင့် အဝိနိဗ္ဗုတ္တ ဖြစ်ကြလို့ရှိလျှင် ကလလာဒိကာလ၌ လိင်အစရှိသည်
 တို့အား ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိကို ဖြန့်နိုင်ကုန်ရာ၏။ ထိုသို့ဖြန့်နိုင်ဘို့ရာ ကလလာဒိ
 ကာလ၌ ထိုလိင်အစရှိသည်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့နှင့်
 တကွ ထိုလိင်အစရှိသည်တို့သည် အဝိနိဗ္ဗုတ္တတရားများ မဟုတ်ကြ။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တ
 အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် ထိုလိင်အစရှိသည်တို့အား ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့က
 ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိကို မဖြန့်နိုင်ကြကုန်။

တို့၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ၊ ကိ။ (တာနိ၊ ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့သည်။ န ဖရန္တိ၊ မပြီးစေနိုင်ကုန်။ ဝါ၊ မဖြန့်နိုင်ကုန်။

ပန၊ ဆက်။ ယေဟိ၊ အကြင်ကလောင်တူရုပ်တို့နှင့်။ တာနိ၊ ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့သည်။ သဟဇာတာနိ၊ တကွဖြစ်ကုန်၏။ အညေသံ၊ လိင်အစ ရှိသည်တို့မှတပါးကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုကလောင်တူရုပ်တို့၏။ အဗိဇဘာဝ တောယေဝ၊ မျိုးစေ့မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ (တာနိ၊ ထို ဣတ္ထိန္ဒြေပုရိသိန္ဒြေတို့သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ၊ ကိ။) နဖရန္တိ၊ တသွား၊ ထိုဆို အပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်။ အာပန္နဝိနိဗ္ဗုတ္တဘာဝါနံ၊ ဝိနိဗ္ဗုတ္တ တို့၏အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်ပြီးသော။ တေသံ လိင်္ဂါဒိနံ၊ တို့၏၎င်း။ (ဣန္ဒြိယ

၁။ အညေသံ ပန ဗေပန နဖရန္တိ။ ။ယေ ပန ရူပဓမ္မာ တဒါ သန္တိ (ဣတ္ထိ ဘာဝဒသကကလောင်၌ ဣတ္ထိန္ဒြေမှ တပါးသော အကြင်ရုပ် ၉-ပါးတို့သည် ကလလအစရှိသော ကာလ၌ ရှိကြကုန်၏) တေဟိ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဘာဝ (ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့နှင့်တကွ ကလောင်တူဖြစ်သောကြောင့် ထိုရုပ်တို့သည် အဝိနိဗ္ဗုတ္တ တို့ပင်တည်း) တေသံ ကသွာ န ဖရန္တိ (မိမိတို့ ထင်ရှားရှိဆဲခဏ၌ ရှိကြသော အဝိနိဗ္ဗုတ္တလည်း ဖြစ်ကြသော ထိုကလောင်တူရုပ်တို့အား အတယံကြောင့် ဣန္ဒြိယ ပစ္စယသတ္တိကို မဖြန့်နိုင်ကုန် သနည်း။ (မပြီးစေနိုင်ကုန်သနည်း) ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အညေသံ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့က ထိုကလောင်တူရုပ်တို့၏ မျိုးစေ့မဟုတ် ခြင်းကြောင့် ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိကို မပြီးစေနိုင်ကြပါ ဟူလို။ [အညေသံ နှင့် တေသံ သည် အရတူတည်း။]

၂။ တသွာ။ ပေ။ နဟောန္တိ။ ။ရှေ့ တသွာ ဝါကျဖြင့် ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော စကား ၃-ရပ်ကို ပြန်၍ညွှန်းသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျဟု မှတ်ပါ။ “အကျိုးတပါး ပြီးတုံငြားက၊ တပါးအကျိုး၊ ရရိုးသည်လျှင်၊ လဒ်ဂုဏ် ပင်ဟု၊ စာနာရ၊ ကျမ်းပြုဉာဏ်အဟုန်”-ရှေးနိယာမ။

၃။ အာပန္န ဝိနိဗ္ဗုတ္တဘာဝါနံ တေသံ လိင်္ဂါဒိနံ။ ။ဤစကားဖြင့် “န တေဟိ တာနိ အဝိနိဗ္ဗုတ္တတာနိ” ကို ရည်ရွယ်သည်။ “အဝိနိဗ္ဗုတ္တာနံ အညေသဉ္စ သမာနကလာပဓမ္မာနံ” ဖြင့် “အညေသံ ပန ဟောတိ” ကို ရည်ရွယ်သည်။ “ဣန္ဒြိယပစ္စယတယ အဖဏရတော” ဖြင့် “ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ န ဖရန္တိ” ကို ရည်ရွယ်သည်။

၅၅၈

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပစ္စယောနဟောန္တိဋ္ဌစပ်) အဝိနိဗ္ဗုတ္တာနံ၊ အသီးအသီး မခွဲခြားအပ်ကုန်
 သော။ အညေသံ၊ လိင်္ဂအစရှိသည်တို့မှ တပါးကုန်သော။ သမာနကလာပ
 ဓမ္မာနံစ၊ တူသောကလာပ်ရှိသောရုပ်တရားတို့၏၎င်း။ ဣန္ဒြိယပစ္စယတာ၊
 ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ အဗရဏတော၊ မဖြန့်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ တာနိ၊
 ထိုဣတ္ထိန္ဒြေပုရိသိန္ဒြေတို့သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော နဟောန္တိ။ ဣတိ (အယံ)၊
 ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ယေသံ ၊ အကြင်လိင်္ဂ အစရှိသည်တို့၏။
 ဗီဇဘူတာနိ၊ ကုန်၏။ တေသံ လိင်္ဂဒီနံ၊ တို့၏။ အပရမတ္တာ ဘာဝတော၊
 ပရမတ္ထမဟုတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တာနိ၊ ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေ
 တို့သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော နဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ ကေစိ၊ တို့သည်။
 (ဝဒန္တိ။) ပန၊ ဆက်။ တေ၊ ထိုကေစိဆရာတို့သည်။ ကလလာဒိကာလေပိ၊
 ဌ်လည်း။ တဒနုရူပါနံ၊ ထိုကလလအစရှိသော အခိုက်အတန့် အားလျော်
 ကုန်သော။ လိင်္ဂဒီနံ၊ တို့၏။ အတ္ထိတံ၊ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဣစ္ဆန္တိ။

ဇာတိဘူမိဝသေန၊ ဇာတ်အပြား ဘုံအပြားအားဖြင့်။ ဝုတ္တေသု၊ ဆိုအပ်
 ပြီးကုန်သော။ ဘေဒေသု၊ တို့တွင်။ ကုသလဇာတိယံ၊ ဌ်။ ရူပါဝစရကုသလ
 မေဝ၊ ကိုသာ။ အရူပေ၊ အရူပဘုံ၌။ ဌပေတဗ္ဗံ၊ ဖယ်ထားထိုက်၏။ [ရူပါ
 ဝစရကုသိုလ်က အရူပဘုံ၌ မဖြစ်သောကြောင့် ဖယ်ထားထိုက်၏။] ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဌပေတွာ ပန ရူပါဝ စရကုသလံ အဝသေသာ ကုသလာကုသလာ
 တိုး ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ ပဌမလောကုတ္တရံ၊

၁။ ယေသံ။ ပေ။ ဣစ္ဆန္တိ။ ။ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုကိုပြပြီး၍ ကေစိ
 ဝါဒကို ပြလိုသောကြောင့် “ယေသံ” စသည်ကို မိန့်။ ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့
 သည် အကြင်လိင်္ဂ အစရှိသည်တို့၏ မျိုးစေ့သဘာယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုလိင်္ဂ
 အစရှိသည်တို့က ပရမတ္ထတရားများ မဟုတ်ကြ။ ပညတ်တို့သာ ဖြစ်ကြသော
 ကြောင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းမတပ်ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ထိုကေစိဆရာတို့သည် ကလလ
 ရေကြည်စသည်ဖြစ်ရာကာလ၌လည်း ထိုအခိုက်အတန့်အား လျော်သောလိင်္ဂ
 စသည်တို့ရှိခြင်းကို အလိုရှိကြလေသည်။

၂။ ပဌမလောကုတ္တရံ။ ပေ။ နဌပိတံ။ ။ သောတာပတ္တိမဂ် ဟူသော ပဌမ
 လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် ဒေါသမူဒွေးသည် အရူပဘုံ၌ မရအပ်သည် မဟုတ်ပါ။

ပဌမလောကုတ္တရာဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ကို၎င်း။ (နဌပိတံ၌စပ်) ဝါ၊ သည်၎င်း။ (နဟောတိ ၌စပ်) ဒေါမနဿယုတ္တဉ္စ၊ ဒေါမနဿနှင့်ယှဉ်သော ဒေါသမူဒွေးကို၎င်း။ ဝါ၊ သည်၎င်း။ ဝိသု၊ သီးခြား။ ကော၊ တမျိုးသော။ ဇာတိ၊ သည်၎င်း။ (ကော၊ သော။) ဘူမိဝါ၊ ဘုံသည်၎င်း။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရူပေ၊ ၌။ အလဗ္ဗမာနမ္ပိ၊ မရအပ်ပါသော်လည်း။ နဌပိတံ၊ မဖယ်ထားထိုက်၊ တထာ၊ အပရိယာပန္နကုသလဟေတုတထာ၊ အကုသလဟေတုတိအာဒိသု၊ ကုန်သော။ ဟေတုအာဒိသုပိ၊ ထို၌လည်း။ (အာဒိဖြင့် အာဟာရကိုယူပါ။) သေ(သော)နယော၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။

ဌိတိက္ခဏေတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ ဂ္ဂုဗေဝိတိန္ဒြိယဿ၊ ၏။ သဟဇာတပစ္စယတ္တာဘာဝံ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကို။ သန္တာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ (ထိုသို့ပင် ရုပ်ဗေဝိတိန္ဒြိယ၏ သဟဇာတပစ္စည်း၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဌိတိက္ခဏေဟူသော စကားကို ဆိုအပ်ပါ သော်လည်း။) ဥပ္ပါဒက္ခဏေပိ၊

လော။ အဘယ့်ကြောင့် မဖယ်ထားရသနည်း ဟုမေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “ပဌမလောကုတ္တရံပန။ ပေ။ န ဌပိတံ” ဟုမိန့်သည်။ ထိုတရားတို့သည် အရူပဘုံ၌ မရအပ်သော်လည်း ဇာတိဘေဒ၊ ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ခွဲခြားရာဝယ် ပဌမလောကုတ္တရာစိတ်သည် သီးခြားကုသိုလ်ဇာတ်၊ သီးခြားလောကုတ္တရာဘုံမဟုတ်။ ဒေါသမူဒွေးလည်း သီးခြားအကုသိုလ်ဇာတ် သီးခြားကာမဘုံမဟုတ်။ အများနှင့်ရောနေသည်-ဟူလို။ ထို့ကြောင့် မဖယ်ထားအပ်တော့။

၁။ ဟေတုအာဒိသုပိ။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗော။ ။ ဤစကားလည် ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကို ပြန်၍ညွှန်ပြသော စကားတည်း။ ထိုအဖွင့်၌ “တထာ အပရိယာပန္နကုသလဟေတု၊ တထာ အကုသလဟေတု” ဟု ပါခဲ့၏။ ထို၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ကို ယှဉ်စေပါဟူလို။ ဤနည်းအတိုင်း ယှဉ်စေပုံကို အနုဋီကာကြည့်ပါ။ [ဟေတုအာဒိသု၌ အာဒိဖြင့် “ကုသလာဟာရေသုပိ သောဝ နယောတိ ဝေမာဒိကံ သင်္ဂဟာတိ၊-အနု။]

၂။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေပိ ပန။ ပေ။ နိဝါရေတုံ။ ။ တထာ ပန သဟဇာတပစ္စယတ္တာဘာဝေါ (ထိုရူပဗေဝိတိန္ဒြိယ၏ သဟဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ် မရှိခြင်း

၅၆၀

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၌လည်း။ (ပိဖြင့် ဌိဓဏကိုပေါင်း။) တဿ၊ ထိုရူပဇီဝိတိန္ဒြေ၏။ ဣန္ဒြိယ
ပစ္စယတာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဝါရေတုံ န သက္ကာ၊ ဟိ၊ သာဓကကား။
အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ။ ပေ။ အသညသတ္တာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ။ ပေ။
ဣန္ဒြိယပစ္စယံ ကမ္မပစ္စယသဒိသန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ) ဝက္ခတိ၊ ဟောတော်
မူလတံ။ [ကုသလတိက၊ ပဋိစ္စဝါရ၊ ပစ္စယာနုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ ဣန္ဒြိယ
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူလတံ။] ဟိ၊ မှန်။ အသညသတ္တာနံ၊ အသည
သတ်ဘုံ၌ဖြစ်သောသတ္တဝါတို့၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယာ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းကြောင့်။
ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ၊ သော။ ရူပဿ၊ ကမ္မဇရုပ်၏။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတော၊ မှ။
အညော၊ သော။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ပဉ္စဝေါကာရေ၊ ဌိ။
ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌လည်း။ (စဖြင့် ပဋိသန္ဓေအခါကို ပေါင်းဆည်း)
ကဋ္ဌတ္တာရူပဿ၊ ၏။ (ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတော အညော ဣန္ဒြိယပစ္စယော န
အတ္ထိ။) စ၊ ဆက်။ ပဋိစ္စဝါရာဒယော၊ ကုန်သော။ ဆ၊ ခြောက်ပါးသော
ဝါရဘို့သည်။ ဥပ္ပါဒကုဏမေဝ၊ ကိုသာ။ ဂဟေတော၊ ၍။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်
ကုန်ပြီ။ ဝေဉ္စကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ပစ္စာဇာတပစ္စယော၊ သည်။
(ဌိဓဏ၌သာ ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စာဇာတ ပစ္စည်းသည်။) ဧတေသု၊ ဤ
ပဋိစ္စဝါရ အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝါရတို့ ၌။ အနုလောမတော၊ အား
ဖြင့်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ (မဟော)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဣန္ဒြိယပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ ပြီ။

ကို) ယဒိပိ အဋ္ဌကထာယံ သဟဇာတပစ္စယတာ ပန နတ္ထိတိ သရူပေနေဝ
ဒဿိတော (အဋ္ဌကထာ၌ သဟဇာတပစ္စည်း မရှိကြောင်းကို တိုက်ရိုက်ငင်
ဆိုအပ်ပြီ) တထာပိ တံ အနုနုဇာနန္တော (သို့သော်လည်း ထိုစကားကို ခွင့်မပြု
လိုသောကြောင့်) ဥပ္ပါဒ။ ပေ။ နိဝါရေတုန္တိ ဝတော ဝက္ခတိတိ အာဒိနာ တမတ္ထံ
(ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို) သမေတ္ထတိ။ -အနု။

၁။ ကမ္မပစ္စယသဒိသံ။ ။ ကမ္မပစ္စယသဒိသန္တိ ဟိ ဧတေန တဿ ဥပ္ပါ
ဒကုဏေ ပစ္စယဘာဝေါ ပကာသိတော (ထိုရူပဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ဥပ္ပါဒကုဏ၌
ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ထင်စွာပြုအပ်ပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် “န ဟိ အသည
သတ္တာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ ရူပဿ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတော အညော
ဣန္ဒြိယပစ္စယော အတ္ထိ” ဟု မိန့်သည်။

၁၇-ဈာနပစ္စယနိဗ္ဗေသ အဖွင့်

-၁၇။ ဝိတက္က။ ပေ။ သင်္ခါတာနီတိတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ သော
မနဿ ဒေါမနဿသင်္ခါတာနိ၊ - သောမနဿ ဒေါမနဿဟု ခေါ်ဆိုအပ်
ကုန်သော။ ဈာနင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ နတ္ထိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်မရှိပါသော်လည်း။
သုခဒုက္ခသင်္ခါတာနိ၊ သုခဒုက္ခဟု ခေါ်ဆိုအပ်သောဈာနင်္ဂါတို့သည်။ သော
မနဿ ဒေါမနဿဘူတာနေဝ၊ သောမနဿ ဒေါမနဿ ဖြစ်၍သာလျှင်
ဖြစ်ကုန်သော။ ဈာနင်္ဂါနိ၊ တို့တည်း။ ကာယိကသုခဒုက္ခဘူတာနိ၊ ကာယိက
သုခ ကာယိကဒုက္ခဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ (ဈာနင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။) န မဟုတ်
ကုန်။ ဣတိဣမဿ (အတ္တဿ)၊ ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ၄။ သောမနဿဒေါမနဿဂ္ဂ
ဟဏံ၊ သောမနဿဒေါမနဿသဒ္ဓါကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ၊ ပြီ။

(အာစရိယ၊ အရှင်ဋီကာဆရာ။) နနုစ၊ စောဒနာပါဠိးအံ။ (ကိံ၊
နည်း။) ဒိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသုတိ၊ ဟူသော။ ဝစနေနေဝ၊ ဖြင့်ပင်။ ကာယိက
သုခဒုက္ခာနိ၊ ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို။ ဝဇ္ဇိ
တာနိ၊ ကြဉ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုခဒုက္ခဂ္ဂဟဏမေဝ၊ သုခဒုက္ခ
သဒ္ဓါကိုသာ။ ကတ္တဗ္ဗံနန၊ ပြုထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤသို့စော
ဒနာပါ၏။ (သုခဒုက္ခဂ္ဂဟဏမေဝ၊ သာ။) န' (ကတ္တဗ္ဗံ)၊ ထိုက်။ (ကသ္မာ၊

၁။ နနုစ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဒိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသု သေသတိတ္ထေသု” ဟု
ရှိ၏။ ထို “ဒိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသု” ဟူသော စကားဖြင့်ပင် ဒိပဉ္စဝိညာဉ်တွင်
ပါဝင်သော ကာယဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော သုခ ဒုက္ခတို့ကိုလည်း ကြဉ်အပ်ကုန်ပြီး
ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဈာနင်္ဂါတို့ပြုရာ၌ သုခဒုက္ခဆိုလျှင် သောမနဿသုခ၊
ဒေါမနဿ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းကို သိနိုင်ရကား (ဈာနင်္ဂါ၏ နာမည်ကို “သုခ
ဒုက္ခ” ဟု သုံးစွဲရိုးအတိုင်း) သောမနဿ ဒေါမနဿ နေရာ၌ “သုခဒုက္ခော
ပေက္ခာ” ဟု သုခဒုက္ခသဒ္ဓါကိုသာ ပြုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ [“သုခ
ဒုက္ခဂ္ဂဟဏမေဝ” ၌ ဝေ ဖြင့် “သောမနဿ ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏံ နကတ္တဗ္ဗံ”
ဟု ကန်။]

၂။ န ။ ပေ။ ဝိသေသနတော။ ။ န သဒ္ဓါကိုနိဿယအတိုင်း “နကတ္တဗ္ဗံ”
ဟုတူ၍ “ဝိသေသနတော” ဟူသော အဖြေကိုကြည့်လျက် “ကသ္မာ” ဟု ထည့်ရ
သည်။ ကသ္မာ ၏ ဓပ်ရာကိုလည်း “န ကတ္တဗ္ဗံ” ဟုထည့်မှ စာသွားရိုးရာကျ၏။

ကြောင့်။ သုခဒုက္ခဂ္ဂဟဏ်မေဝ၊ သာ။ န ကတ္တဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဈာန်သုခဒုက္ခာနံ၊ ဈာန်ဖြစ်သော သုခဝေဒနာဒုက္ခဝေဒနာတို့၏။ (ဘာဝဋ္ဌစပ်) ဈာန်ဘာဝ ဝိသေသနတော၊ ဈာန်၏အဖြစ်ကို အထူးပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်။ (သုခဒုက္ခဂ္ဂဟဏ်မေဝ၊ သာ။ န ကတ္တဗ္ဗံ၊ ထိုက်။ သောမနဿ ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ၏။)

ဟိ၊ ချေ။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏ။ ပေ။ သင်္ခါတာနီတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တေ၊ သော်။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏေသု၊ တို့၌။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ ကာယိကသုခဒုက္ခာနိပိ၊ တို့ကိုလည်း။ ဝဇ္ဇိတာနိ၊ ပြီ။ ဣတိတ္ထေကမေဝ၊ ဤမျှလောက်သောအနက်ကိုသာ။ ဝိညာယတိ၊ ၏။

သို့သော်...အဖြေဟိတ်နှင့် လျော်အောင် “သောမနဿ ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏ်ပိ ကတ္တဗ္ဗံ”ဟု ထည့်ရသည်။ သောမနဿ ဒေါမနဿသဒ္ဓါက သုခဒုက္ခတို့၏ ဈာန်အင်္ဂါအဖြစ်ကို အထူးပြုနိုင်ခြင်းကြောင့် သောမနဿ ဒေါမနဿသဒ္ဓါ ကိုလည်း ပြုထိုက်ပါသည် ဟူလို။ [ဤအဓိပ္ပာယ်သည် အကျယ်စကား၌ ထင်ရှားလိမ့်မည်။]

၁။ ဒွိပဉ္စ။ ပေ။ ကရောတိ။ ။ ရှေ့ဟိတ်၏ အကျယ်စကားတည်း။ [ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တမေဝ (စာအုပ်တို့၌ “ဝဇ္ဇေသု” ကျသည်) ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသုတိ အာဒိနာ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘာဝေတိ၊ တံ သုဝိညေယျမေဝ၊ -အနု။] ဤအတိုင်း ပင် သိလွယ်ပါ၏။ အချုပ်မှာ-“သုခဒုက္ခောပေက္ခာ” စသည်ဖြင့် သုခဒုက္ခ နာမည်ကိုသာ ဆိုလိုက်လျှင် “ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာတို့နှင့် တကွ ကာယိက သုခဒုက္ခတို့ကို ကြဉ်အပ်ကုန်ပြီဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ သိရ၏။ ဈာန်အင်္ဂါ ဖြစ်သော သုခဒုက္ခဆိုတာ မည်သို့သော သုခဒုက္ခဖြစ်သည်ဟု အထူးမပြုအပ် သေး။ ထို့ကြောင့် သုခဒုက္ခကို အထူးပြုခြင်းငှာ ဈာန်အင်္ဂါကို ပြုရာ၌ သောမနဿ ဒေါမနဿသဒ္ဓါကို အဋ္ဌကထာပြုရသည်။ ထိုသို့ပြုသဖြင့် “ဈာန် အင်္ဂါဖြစ်သော သုခဒုက္ခသည် သောမနဿ ဒေါမနဿဖြစ်သော သုခဒုက္ခပင် တည်း”ဟု သောမနဿ ဒေါမနဿ ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် အထူးပြုရသည်။

ဆိုလိုရင်းကား- သုခဒုက္ခသည် ကာယိကသုခဒုက္ခ၊ စေတသိကသုခဒုက္ခဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် စေတသိကသုခဒုက္ခကို သောမနဿ ဒေါမနဿ ဟု ခေါ်နိုင်၏။ ဈာန်အင်္ဂါဖြစ်သော သုခဒုက္ခဟူသည် ဤသောမနဿ ဒေါမနဿ ဖြစ်သော သုခဒုက္ခပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၆၃

ပန၊ ဗျတိရိက်ကား။ ယာနိသုခဒုက္ခာနိ၊ တို့သည်။ (သောမနဿ၊ ဒေါမနဿဟူသော အကြင်သုခဒုက္ခတို့သည်) ဈာနင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ တေသံ၊ ထိုသုခဒုက္ခတို့၏။ ဈာနင်္ဂဘူတော၊ သော။ သုခဘာဝေါ၊ ကို၎င်း။ ဒုက္ခဘာဝေါ၊ ကို၎င်း။ န ဝိသေသိတော၊ အထူး မပြုအပ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဈာနင်ဖြစ်သော သုခဒုက္ခဟု အထူးမပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) သောမနဿ ဒေါမနဿ ဘာဝဝိသိဋ္ဌောယေဝ၊ သောမနဿ၏အဖြစ်၊ ဒေါမနဿ၏အဖြစ်သည် အထူး ပြုအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ သုခဒုက္ခဘာဝေါ၊ သုခဒုက္ခတို့၏အဖြစ်သည်။ သုခဒုက္ခာနိ၊ တို့၏။ ဈာနင်ဘာဝေါ၊ တည်း။ ဣတိ(ဣမဿ အတ္ထဿ၊ ကို။) ဒဿနတ္ထံ၊ ဌာ။ သောမနဿ ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ကရောတိ။ တေနံ၊ ထိုဝိသေသနဖြစ်၍ဖြစ်သော သောမနဿ ဒေါမနဿသဒ္ဓါဖြင့်။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသုတိ ဝစနေန၊ ဖြင့်။ ဝဇ္ဇိယမာနာနမ္ပိ၊ ကြည်အပ်ပြီး ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း။ သုခဒုက္ခာနိ၊ ကာယိကသုခဒုက္ခတို့၏။ သောမနဿဒေါမနဿဘာဝါဘာဝတော၊ သောမနဿ ဒေါမနဿတို့၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဈာနင်ဘာဝါဘာဝေါ၊ ဈာနင်၏အဖြစ်၏မရှိခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ သည်။ ဟောတိ။

ပန၊ ဆက်။ ယထာဝဇ္ဇိတာ၊ အကြင် အကြင် ကြည်အပ်ပြီးကုန်သော။ သုခ ဒုက္ခော ပေက္ခေကဂ္ဂတာ၊ တို့ကို။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝဇ္ဇိတာ၊ (ထပ်၍)

၁။ တေနံ။ ပေ။ ဒဿိတံ။ ။ [တေနာတိ ဝိသေသနဘူတေန (သုခဒုက္ခတို့ကို အထူးပြုတတ်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော) သောမနဿဒေါမနဿဂ္ဂဟဏေန။ - အနု။ “ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသု” ဟူသော စကားဖြင့် ကြည်အပ်ရာတွင် ပါဝင်သော သုခဒုက္ခဟူသည့် “သောမနဿ ဒေါမနဿ မဟုတ်။ ထိုသုခဒုက္ခတို့မှာ ဈာနင်္ဂါအဖြစ်လည်း မရှိ” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြအပ်ပြီးဖြစ်၏။

၂။ ယထာဝဇ္ဇိတာပန။ ပေ။ ဝဇ္ဇိတာ။ ။ “ယထာဝဇ္ဇိတာ” အရ “ကြည်အပ်ကုန်ပြီး” ဟူရာ၌ “ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇေသု” တုန်းက ကြည်အပ်ပြီးကို ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ထိုသို့ ကြည်အပ်ပြီးတရားတို့ကိုပင် “ပဉ္စန္ဒ ပန ဝိညာဏကာယာနံ။ ပေ။ ဈာနင်္ဂါနိတိ န ဥဒ္ဓဋ္ဌာနိ” ဟု ထပ်၍ ကြည်အပ်သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “ကသ္မာဝဇ္ဇိတာနိ” ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။

၅၆၄

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ကြည်အပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ ယတ္ထစိတ္တပ္ပါဒကဏ္ဍေ၊
၌။ ဈာနဂီနိ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓရိယန္တိ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်၏။ တတ္ထစ၊ ထို
စိတ္တပ္ပါဒကဏ္ဍ၌လည်း။ ဈာနဂီနိ၊ ဟူ၍။ အနုဒ္ဓုတ္တာ၊ မထုတ်ဆောင်အပ်
ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ယထာဝဇ္ဇိတာ သုခဒုက္ခောပေက္ခေကဂ္ဂတာ
ဝဇ္ဇိတာ) ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒက
ပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (သုခဒုက္ခောပေက္ခေကဂ္ဂတာ၊ တို့ကို။)
(ဈာနဂီနိ၊ ဟူ၍။) နဥဒ္ဓုတ္တာ၊ ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မေးဘွယ်ရှိသော
ကြောင့်။ တံ၊ ထိုမထုတ်ဆောင်အပ်ခြင်း၏အကြောင်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှာ။
ပဉ္စန္ဒံ၊ ပန ဝိညာဏကာယာနန္တိအာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။
အဘိနိပါတမတ္တတ္တာတိဇေတန၊ ဖြင့်။ အာဝဇ္ဇနသမ္ပုဋ္ဌိစွနမတ္တာယပိ၊ အာရုံကို
ဆင်ခြင်ခြင်း အာရုံကို လက်ခံခြင်းမျှလည်း ဖြစ်သော။ စိန္တနပဝတ္တိယာ၊
အာရုံကိုကြံစည်ခြင်းဟူသော ဖြစ်ခြင်း၏။ (ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စကို ဆိုသည်။)
အဘာဝံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

တေသု ဝိဇ္ဇမာနာနိပိ ဥပေက္ခာသုခဒုက္ခာနိတိ၊ ဟူသော ပါဌ်သည်။
ပေါရာဏပါဌော၊ ရှေး၌ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်တည်း။ [ယခုစာအုပ်
များ၌လည်း ဤအတိုင်းပင်ရှိ၏။] တတ္ထ၊ ထိုပါဌ်၌။ ဥပေက္ခာသုခဒုက္ခေ
ဟော၊ တို့ဖြင့်ပင်။ တံသမာနလက္ခဏာယ၊ ထိုဥပေက္ခာသုခဒုက္ခတို့နှင့်တူသော
လက္ခဏာရှိသော (ထိုဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခတို့နှင့် တူသော လက္ခဏာရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတုမန္တဝိသေသန။) [အဘိနိပါတ မတ္တချင်းတူသော
လက္ခဏာရှိပုံကို ဆိုဟန် တူ၏။] စိတ္တေကဂ္ဂတာယပိ၊ ၏လည်း။ ဝါ၊
ကိုလည်း။ ယထာဝုတ္တေနေဝ၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသည် သာလျှင်
ဖြစ်သော။ ကာရဏေန၊ အကြောင်းကြောင့်။ [ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ
အဘာဝတောတိ ဇေတန ကာရဏေန။-အနု။] အနုဒ္ဓုတ္တာဝေါ၊ မထုတ်
ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဒဿိတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊
သို့။ ဒဋ္ဌဗျော၊ ပန၊ ထိုသို့ပင်ပြအပ်ပါသော်လည်း။ (ထိုသို့ ဥပေက္ခာ သုခ
ဒုက္ခတို့ဖြင့်ပင် တံသမာနလက္ခဏာရှိသော စိတ္တေကဂ္ဂတာ၏ ဆိုအပ်ပြီးသော
အကြောင်းကြောင့် မထုတ်ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြအပ်ပါသော်
လည်း။) ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ သတ္ထ၊ ကုန်သော။ အဂီနိ၊ တို့ကို။ ဒဿေန္တေန၊ ပြသော

အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အင်္ဂါနိ၊ တို့ကို။ (ဥပေက္ခာ၊ သုခဒုက္ခ စိတ္တကုတတို့ကို။) ဝဇ္ဇိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ (အဋ္ဌကထာ၌ စျာန် အင်္ဂါ ၄-ပါး ကြည်ထားပုံကိုကြည့်ပါ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုလေး ပါးသောအင်္ဂါတို့ကို။ ဝဇ္ဇနေ၊ ကြည်ခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ ကို။ ဒဿန္တေန၊ သည်။ သမာနလက္ခဏေန၊ တူသောလက္ခဏာဟူသော။ လေသေန၊ အမြက် ဖြင့်။ ဝါ၊ အနည်းငယ်သောအကြောင်းဖြင့်။ နဒဿတဗ္ဗံ၊ ထိုက်။ (ကုသ္မာ သမာနလက္ခဏေန လေသေန န ဒဿတဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ဤအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာသည်။ အဋ္ဌကထာ၊ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သမာနလက္ခဏေန လေသေန န ဒဿတဗ္ဗံ။)

စ၊ ဆက်။ လေသေန၊ ဖြင့်။ ယဒိဒဿတဗ္ဗံ၊ အကယ်၍ပြုထိုက်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့် ပြုထိုက်လသော်။) ယတာဝုတ္တေသု၊ ကုန်သော။ တိသုံပိ၊ သုံးပါးတို့တွင်လည်း။ (ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခ သုံးပါးတို့တွင်လည်း။) ဧကမေဝ၊ တပါးသည်သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။

၁။ အဋ္ဌကထာ ဟေသာ။ ။ အဘယ့်ကြောင့် “သမာနလက္ခဏေန” ဟူသော အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့် မပြုထိုက်သနည်းဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “အဋ္ဌကထာ ဟေသာ” ဟုမိန့်သည်။ ဤအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ သည် အဋ္ဌကထာ ဖြစ်၏။ အဋ္ဌကထာဟူသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပေါ်လွင် ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ရမည့် ကျမ်းစာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မထင်ရှားသောလေသ (အနည်းငယ်သော အကြောင်း) ဖြင့် မပြုထိုက်ပါ ဟူလို။

၂။ ယဒိစ။ ပေ။ သိယာ။ ။ အနည်းငယ်သောအကြောင်းဖြင့် ကာရဏ ကို ပြနိုင်လျှင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပေက္ခာ သုခဒုက္ခ ၃-ပါးတို့တွင်လည်း တပါး ကိုသာ ဆိုထိုက်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း- ထိုတပါးအတွက် “သမာနလက္ခ ဇာန” ဟု အကြောင်းပြလိုက်လျှင် အခြား ၃-ပါးအတွက်လည်း “သမာန လက္ခဏေန” ဟူသော အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့် ပြနိုင်သောကြောင့် တည်း။

စတ္တဗ္ဗံ၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ တိဏ္ဍံ၊ ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခ သုံးပါးတို့ကို။ ဝစနေန၊ ဈာန်မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုကြောင်းကောင်း ဖြင့်။ (ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခာနိ ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ အဘာဝတော ဈာန်ဂါ နိတိ န ဥဒ္ဓဋ္ဌာနိဟူသောစကားဖြင့်။) တတော၊ ထိုသုံးပါးတို့မှ။ အညဿ၊ အခြားသော စိတ္တေကဂ္ဂတာတရား၏။ ဈာန်ဂိန္တိ၊ ဈာန်ဂိဟူ၍။ ဥဒ္ဓဋ္ဌဘာ ဝေါ၊ သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ယထာဝုတ္တကာရဏတော၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်းမှ။ အညေန၊ သော၊ ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေါ၊ မထုတ်ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (အာ ပဇ္ဇတိ။) တဿ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခ ၃-ပါးတို့နှင့်ရော၍ မပြခြင်းကြောင့် ကေဂ္ဂတာအတွက် စိတ္တပ္ပါဒကဏ္ဍပါဠိတော်ဝယ် ဈာန် ဟု ထုတ်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် သို့မဟုတ် ဈာ နဂိဟု မထုတ်ချင်းတူပါလျက် ခွဲထားသည့် အတွက် ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ အဘာဝတောဟူသောအကြောင်းမှတစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် မထုတ် အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။) တံ ဒေါသပရိဟရဏတ္ထံ၊ ထို အပြစ်ကိုပယ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာ သုခဒုက္ခာနိတိဟူ၍။

၁။ တိဏ္ဍံ ပန။ ပေ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။ ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခဟူသော ၃-ပါး တို့ကို “ဈာန်ဂါနိ န ဥဒ္ဓဋ္ဌာနိ” ဟု ဆိုခြင်းအားဖြင့် ထို ၃-ပါးမှ အခြားသော ကေဂ္ဂတာကိုကား စိတ္တပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ “ဈာန်ဂိ” ဟု ထုတ်ဆိုအပ်ရာရောက်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း- ဈာန်မဟုတ်သော ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခတို့၌ ကေဂ္ဂတာ ကို မယူအပ်သောကြောင့်တည်း။ အမှန်အားဖြင့်ကား ကေဂ္ဂတာကို “ဈာန်ဂိ” ဟု စိတ္တပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ ထုတ်တော်မူမူအပ်ပါ-ဟူလို။

၂။ ယထာဝုတ္တ ။ ပေ။ အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေါ။ ။ ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခတို့နှင့် ရော၍မပြဘဲ ကေဂ္ဂတာကို ချန်ထားခြင်းကြောင့် ကေဂ္ဂတာအတွက် “ဈာန်ဂိ” ဟု ထုတ်တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြရာ၌ ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခတို့အတွက် ပြအပ်သော “ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ အဘာဝတော” ဟူသော ထိုအကြောင်း ကို မပြဘဲ အခြား အကြောင်းကြောင့်သာ ဈာန်ဂိ ဟု မထုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည် ရောက်၏။ [အနုပနိဇ္ဈာယနသဘာဝေဟိ သဒ္ဓိံ အဂ္ဂဟိတတ္တာ ဥပနိဇ္ဈာယနာကာရာဘာဝတော အညေဝ ကာရဏေန စိတ္တေကဂ္ဂတာယ ပါဠိယံ အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ၊-အနု။]

ပဋိန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။ [ဥပေက္ခာ သုခဒုက္ခာနိ-ဟူသော ပေါရာဏပါဌ်နေရာ၌ စိတ္တေကဂ္ဂတာပုဒ်ကို ထည့်၍ ရွတ်ဆိုကြသည်။]

ပနံ၊ ဝါဒန္တရကား။ ယေ၊ အကြင် ပဒကာရဆရာတို့သည်။ (ဝဒန္တိ ဌာဝပ်) ဈာနဂံဘူတေဟိ၊ ကုန်သော။ သောမနဿာဒိဟိ၊ တို့နှင့်။ (သမာ နာနိဌာဝပ်) [အာဒိဖြင့် ဒေါမနဿ ဈာနုပေက္ခာတို့ကိုယူပါ။] သုခန ဒုက္ခန အဝိဘူတဘာဝေန၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ ကရဇကောယတို့ကိုချမ်းသာစေနိုင်သည်၏ အဖြစ် သမ္ပယုတ္တဓမ္မ ကရဇကောယတို့ကို ဆင်းရဲစေနိုင်သည်၏အဖြစ်၊ သုခန ဒုက္ခ၏ မထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပါကဋတောယ၊ ထင်ရှားကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဣန္ဒြိယကိစ္စယုတ္တတာယံ၊ ဣန္ဒြေ၏ကိစ္စ၌ ယှဉ်ကုန်

၁။ ယေ ပန။ ပေ။ ဝဒန္တိ။ ။ “ဝဒန္တိ”ဟု ပြအပ်သော ဆရာတို့သည် ပဒကာရ ဆရာတို့တည်း။ ထိုဆရာတို့က သောမနဿ ဒေါမနဿ ဒွေပဉ္စ ဝိညာဉ်တဆယ်မှ တပါးသော ဈာနင်ထိုက်သော ဥပေက္ခာတို့နှင့်တူကုန်သော သုခဒုက္ခ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်၌ယှဉ်သော ဥပေက္ခာတို့၏သာ ဈာနဂံဟုမထုတ် ခြင်း၌ အကြောင်းကို ဆိုထိုက်၏။ ဧကဂ္ဂတာ၏ ဈာနဂံ ဟုမထုတ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆိုဘယ်မလို။ ထို့ကြောင့် ထိုဧကဂ္ဂတာကို “ဥပေက္ခာသုခ ဒုက္ခာနိ” ပါဌ်၌ မယူအပ်ဟု ဆိုကြ၏။

၂။ သုခနဒုက္ခနအဝိဘူတဘာဝေန။ ။ စာအုပ်တို့၌ “သုခဒုက္ခေန အဝိ ဘူတဘာဝေန” ဟု ပါဌ်ပျက်၏။ သောမနဿ စသည်တို့နှင့် သုခ စသည်တို့၏ တူသောကြောင့် “သုခဒုက္ခနအဝိဘူတဘာဝေန” ဟု ရှေးနိဿယအတိုင်း ပါဌ်မှန်ရှိပါစေ။ သုခနဖြင့် ဈာနင် သောမနဿနှင့် ဈာနင် မဟုတ်သော သုခတို့၏ သမ္ပယုတ္တဓမ္မနှင့် ကရဇကောယတို့ကို ချမ်းသာစေခြင်းကြောင့် ထင်ရှားပုံကိုပြ၏။ ဒုက္ခနဖြင့် ဈာနင် ဒေါမနဿနှင့် ဈာနင်မဟုတ်သော ဒုက္ခတို့၏ သမ္ပယုတ္တဓမ္မနှင့် ကရဇကောယတို့ကို ဆင်းရဲစေခြင်းကြောင့် ထင်ရှား ပုံကို ပြ၏။ အဝိဘူတဘာဝေန ဖြင့် ဈာနင် ဥပေက္ခာနှင့် ဈာနင်မဟုတ်သော ဥပေက္ခာတို့၏ အာရုံယူရာဝယ် မထင်ရှားခြင်းကြောင့် ပါကဋ ဖြစ်ပုံကိုပြ၏။

၃။ ဣန္ဒြိယကိစ္စယုတ္တတာယ။ ။ သောမနဿ စသည်တို့နှင့် သုခစသည် တို့သည် ဣန္ဒြိယကိစ္စနှင့် ယှဉ်သောအားဖြင့် တူမျှကြ၏။ သောမနဿသည် တကွဖြစ်ဖက် တရားတို့ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်းကိစ္စ၌ မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သော ဣန္ဒြိယသတ္တိရှိသကဲ့သို့ သုခလည်း သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ချမ်းသာစေခြင်းကိစ္စ၌

၅၆၈

ဓဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ သမာနာနံ၊ တူကုန်သော။ သုခါဒိနံ၊ တို့၏။
ဈာနင်္ဂန္တိ၊ ဟူ၍။ အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်ကုန်သည်၏
အဖြစ်၌။ ကာရဏံ၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာယံ၊ ၊ ။ ။ (ဈာနင်္ဂန္တိ၊ ဟူ၍။
အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်သည်၏အဖြစ်၌။ ကာရဏံ၊ ကို။)
န(ဝတ္တဗ္ဗံ)၊ ထိုက်။ ဝါ၊ ဆိုဘွယ်မလို။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ စိတ္တေကဂ္ဂ
တာ၏ ဈာနင်္ဂံ ဟု ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်သည်၏အဖြစ်၌ အကြောင်းကို
ဆိုဘွယ်မလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) သာ၊ ထိုစိတ္တေကဂ္ဂတာကို။ ဧတ္ထ၊ ဤ
ဥပေက္ခာ သုခ ဒုက္ခာနိဟူသော အဋ္ဌကထာစကား၌။ န ဂဟိတာ၊ အပ်။
ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။

တံ၊ ထိုစကားသည်။ တေသံ၊ ထိုပဒကာရဆရာတို့၏။ ရုစိမတ္တံ၊ အလိုမျှ
သာတည်း။ [နောက်၌ “ဝတ္တဗ္ဗမေဝါတိ” ဟု ဣတိသဒ္ဓါ ပါသောကြောင့်

မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သော။ ဣန္ဒြိယသတ္တိ ရှိ၏။ ဤသို့ စသောအားဖြင့်
ဒေါမနဿနှင့် ဒုက္ခတို့ ဒေါမနဿိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေကိုစွန့်ယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် တူမျှ
ကြ၏။ ဤသို့ ဥပေက္ခိန္ဒြေကိုလည်း သိပါ။ အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေ၊ ကာရဏံ-ကား
အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော “ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ အဘာဝတော” ဟူသော
အကြောင်းပင်တည်း။

၁။ နစိတ္တေကဂ္ဂတာယ။ ။ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်၌ရှိသော ကေဂ္ဂတာ
သည် သုခအစရှိသည်တို့နှင့် ဣန္ဒြိယကိစ္စတပ်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ သုခအစရှိသည်
တို့မှ အခြားသော ဝိတက် ဝိစာရစသော ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့် ဥပနိဇ္ဈာယနကိစ္စ
ရှိခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ‘မထူးသောကြောင့် ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်၌ ယှဉ်သော
ကေဂ္ဂတာ၏ ဈာနင်္ဂံ ဟု မထုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်၌ အကြောင်းကို ဆိုဘွယ်
မရှိ။ ထိုသို့ အကြောင်းပြဘွယ် မလိုသည့်အတွက် ထိုကေဂ္ဂတာကို ဤ “ဥပေက္ခာ
သုခဒုက္ခာနိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌ မယူအပ်ဟု ပဒကာရဆရာတို့က
ဆိုကြ၏။

၂။ တေသံ ‘တံ’ ရုစိမတ္တံ။ ။ “ထိုစကားသည် ပဒကာရဆရာတို့၏ အလို
မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် မမှတ်သားထိုက်” ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ ရုစိမတ္တ
ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြလို၍ “ယဒိဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဈာန်
အင်္ဂါဖြစ်သော သောမနဿ ဒေါမနဿ ဥပေက္ခာတို့နှင့် တူမျှသော ဈာန်အင်္ဂါ
မဟုတ်သော သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာတို့၏ ဈာနင်္ဂံ ဟု ထုတ်တော်မမူအပ်သည်၏

“ယဒိ ဟိ” ဟု ရှေးနိဿယအတိုင်း ဟိသဒ္ဓါပါလျှင် ကောင်း၏။ မပါလျှင် ထည့်ပါ။] ဟိ၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့။ (တနည်း) ဟိ (ယံသွာ)၊ ကြောင့်။ ဈာနင်္ဂသမာနာနံ၊ ဈာန်အင်္ဂါနှင့်တူကုန်သော သုခဒုက္ခဥပေက္ခာ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဈာနင်္ဂန္တိ၊ ဈာနင်္ဂံ ဟူ၍။ အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေ၊ ဌံ။ (စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ပါဠိတော်ဝယ် “ဈာနင်္ဂံ” ဟု မထုတ်ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်၌။) ကာရဏံ၊ ကို။ ယဒိဝတ္ထဗ္ဗံ၊ အံ့။ ဧဝံသတိ၊ သော်။) ဧတ္ထ၊ ဤဒွေပဉ္စဝိညာဉ် အစရှိသော စိတ်တို့၌။ စိတ္တေကဂ္ဂတာစ၊ သည်လည်း။ (သမာနာဌ်စပ်) ဈာနင်္ဂဘူတာယ၊ သော။ ဝိစိကိစ္ဆာယုတ္တ မနောဓာတုအာဒိသု၊ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ယှဉ်သောစိတ်၊ မနောဓာတ်အစရှိသော စိတ်တို့၌။ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ၊ နှင့်။ သမာနာ၊ တူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿာပိ၊ ထိုစိတ္တေကဂ္ဂတာ၏လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ [“အနုဒ္ဓိကာဌ် တဿာပိ” ဟု ပိသဒ္ဓါပါ၏။] အနုဒ္ဓဋ္ဌဘာဝေ၊ ဈာနင်္ဂံ ဟု ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်သည်၏အဖြစ်၌။ ကာရဏံ၊ ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ထိုစကားသည်။ တေသံ၊ ထို ပဒကာရဆရာတို့၏။ ရူပိမတ္ထံ၊ အလိုမျှ သာတည်း။) [“သေသာဟေတု ကေသုပိ” နေရာ၌ “သေသာဟေတုကေသု ဟိ” ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်

အဖြစ်၌ “ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ အဘာဝတော” ဟု အကြောင်းကိုဆိုလိုက် လျှင် ဈာန်အင်္ဂါ မဟုတ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာ၏ “ဈာနင်္ဂံ” ဟု ထုတ်တော် မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်၌လည်း အကြောင်းကို ဆိုထိုက်သည်သာ။

အဘယံကြောင့်နည်းဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “စိတ္တေကဂ္ဂတာ စေတ္ထံ။ ပေ။ သမာနာ” ဟု မိန့်သည်။ ဈာန်အင်္ဂါမဟုတ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာ သည် ဈာန်အင်္ဂါဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်၊ မနောဓာတ်အစရှိသော စိတ်တို့၌ယှဉ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာနှင့်တူ၏။ (အာဒိဖြင့် သန္တိရဏ ဝုဋ္ဌောတို့ကို ယူပါ။) ထို့ကြောင့် ထိုစိတ္တေကဂ္ဂတာ၏ ဈာန်အင်္ဂါအဖြစ်ကို စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ပါဠိတော်ဝယ် မထုတ်ဆောင်ခြင်း၌ အကြောင်းကိုဆိုထိုက်သည်သာ။ ထိုသို့ အကြောင်းကို ဆိုထိုက်သောကြောင့် “န စိတ္တေကဂ္ဂတာယ=စိတ္တေကဂ္ဂတာ၏ ဈာနင်္ဂံ ဟု မထုတ်ဆောင်ခြင်း၌ အကြောင်းကို ဆိုဘွယ်မလို” ဟူသော ပဒ ကာရဆရာတို့၏ စကားသည် သူတို့၏အလိုမျှသာဖြစ်၍ မမှတ်သားထိုက်ပါ ဟူလို။

၅၇၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ထင်သည်။ သို့သော် ပါဠိရှိအတိုင်း 'အနက်ပေးပါမည်။'] သေသာဟေတု
ကေသုပိ၊ ဒေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-မုကြွင်းသော အဟိတ်စိတ်တို့၌လည်း။ ပုဒ္ဓရဏ
ဌာနေ၊ ဈာနင်ကိုထုတ်ရာဌာနဖြစ်သော။ စိတ္တပ္ပါဒကဏ္ဍော ဌ။ ဈာနင်ကို။
(ဘဂဝတာ၊ သည်။) န ပုဒ္ဓဋ္ဌမေဝ၊ ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်သည့်သာ။
ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။
(သေသာဟေတုကေသုပိ၊ ဈာနင် န ပုဒ္ဓဋ္ဌမေဝ"ဟု ပြအပ်သောအဋ္ဌကထာ
ဆရာ၏အလိုတည်း။) [စာအုပ်တို့၌၎င်း၊ ရှေးနိဿယ၌၎င်း ပုဒ္ဓဋ္ဌမေဝဟူသာ
ရှိ၏။ န သဒ္ဓါကြည့်နေသည်။ ပုဒ္ဓရဏဌာနေ စိတ္တပ္ပါဒကဏ္ဍောကား အဋ္ဌကထာ
ဆရာ၏အလိုကို ဋီကာဆရာထည့်အပ်သော စကားတည်း။]

ဈာနပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁၈-မဂ္ဂပုစ္ဆယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၈။ ပညာဝိတက္ကော။ ပေ။ ဒွါဒသင်္ဂါနီတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။
ဒုဝိဓမ္မိ၊ သော။ သင်္ကပ္ပံ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပံ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပံကို၎င်း။ ဝီရိယံ၊ သမ္မာ
ဝါယာမ၊ မိစ္ဆာဝါယာမကို၎င်း။ သမာဓိဉ္စ၊ သမ္မာသမာဓိ မိစ္ဆာသမာဓိ
ကို၎င်း။ ဝိတက္ကဝီရိယသမာဓိဝစနေဟိ၊ ဝိတက္ကသဒ္ဓါ၊ ဝီရိယသဒ္ဓါ၊ သမာဓိ
သဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ (ပြအပ်ခဲ့သော စကားရပ်တွင် ဝိတက္ကော ဝီရိယံ သမာဓိ"ဟု
ပါရှိ၏။ ထိုသဒ္ဓါတို့ဖြင့် သင်္ကပ္ပံတွာ၊ အတူတကွယူပြီး၍။ အယမေဝခေါ
အာရုံသော။ ပေ။ သမာဓိတိအာဒိဟိ၊ အစရှိကုန်သော။ သုတ္တဝစနေဟိ၊
သုတ္တန်၌လာသောစကားတို့ဖြင့်။ [မဂ္ဂသံယုတ်၊ ဝိဟာရဝဂ်၊ ပဌမကုဏ္ဍဋ္ဌာ
ရာမသုတ်။] မိစ္ဆာဝါစာကမ္မန္တာဇီဝေသုပိ၊ မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာ
အာဇီဝတို့၌လည်း။ မဂ္ဂင်္ဂေါဟာရသိဒ္ဓိတော၊ မဂ္ဂင်္ဂဟူသော ဝေါဟာရ၏
ပြီးစီးခြင်းကြောင့်။ တေဟိ၊ ထိုမိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့
နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဒွါဒသင်္ဂါနိ၊ တဆဲ့နှစ်ပါးသော အင်္ဂါတို့ကို။ (ဝတ္ထာနိ

၌စပ်) ဣဓ၊ ဤမဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ လဗ္ဘမာနာနိစ'၊ (မဂ္ဂပစ္စည်းတပ်သော
 ကြောင့်) ရထိုက်သောမဂ္ဂင်တို့ကို၎င်း။ အလဗ္ဘမာနာနိစ၊ (မဂ္ဂပစ္စည်း မတတ်
 သောကြောင့်) မရထိုက်သော မဂ္ဂင်တို့ကို၎င်း။ မဂ္ဂင်ဝစနသမညေန၊ မဂ္ဂင်
 သဒ္ဓါ၏ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ဂဏိတော၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တာနိ၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ အကျိုးကိုဆိုဦးအံ့။ ဧဝံ၊ ဤသို့ဆိုအပ်သော်။
 (လဗ္ဘမာန အလဗ္ဘမာန မဂ္ဂင်တို့ကို မဂ္ဂသဒ္ဓါ၏ ဟောနက်ချင်း တူသည့်
 အတွက် အတူတကွယူ၍ဆိုအပ်သော်။ သုတ္တန္တဝေါဟာရောပိ၊ သုတ္တန်ပါဠိ
 တော်၌လာသော ဝေါဟာရသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဒဿိတော
 ပြအပ်သည်။ ဟောဝိ။

ပန'၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ (သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ လာသော
 အခေါ်အဝေါ်ကို ပြအပ်ရာရောက်လောက်အောင် မဂ္ဂ ပစ္စည်းမဟုတ်သော

၁။ လဗ္ဘမာနာနိစ။ ။မဂ္ဂပစ္စည်းတပ်သော တရားများဖြစ်သောကြောင့်
 လဗ္ဘမာန- ဤမဂ္ဂပစ္စည်း၌ ရအပ်သောတရားများ ဖြစ်၏။ “လဗ္ဘမာနာနိစ
 မဂ္ဂပစ္စယဘာဝတော၊ စသဒ္ဓေန အလဗ္ဘမာနာနိစ မဂ္ဂပစ္စယတ္တာဘာဝါ”
 ဟု အနုဋ္ဌိကာ၌ ရှိသောကြောင့် ရှေးစာအုပ်များ၌ “လဗ္ဘမာနာနိစ” ဟုသာ
 ရှိ၍ “အလဗ္ဘမာနာနိစ” ဟုမရှိ။ အလဗ္ဘမာနာနိ ကို စသဒ္ဓါဖြင့် ဆည်းယူစေ
 လိုသည်ဟု သိပါ။ မှန်၏- ဤ စသဒ္ဓါမျိုးသည် ၂-ပုဒ်လုံး၌ ထားရိုးမဟုတ်။
 ၂-ပုဒ်ရှိလျှင် နောက်တပုဒ်၌သာ ထားရိုးတည်း။

၂။ ဧဝံ ဟိ ။ပေ။ ဟောတိ။ ။ဧဝံ ပရိယာယနိဒ္ဒေသော (မဂ္ဂင်သဒ္ဓါ၏
 ပရိယာယ်ဖြစ်သော မိစ္ဆာဝါစာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့ကို ညွှန်ပြခြင်း
 သည်) ဣဓ ကိမတ္ထိယောတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ “ဧဝံပိ သုတ္တဝေါဟာ
 ရောပိ ဒဿိတော ဟောတိ-အနု] ဤအနုဋ္ဌိကာ၌ “ကိမတ္ထိယောတိ စောဒနံ
 သန္ဓာယ” ကို ကြည့်၍ ဤဝါကျသည် အကျိုးရှိပုံကိုပြသော လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ
 ဟု သိပါ။ ပရိယာယ်ဖြစ်သော မိစ္ဆာဝါစာစသော မဂ္ဂင်တို့ကိုထည့်၍ ပြရခြင်း
 သည် သုတ္တန်၌လာသော အခေါ်အဝေါ်ကိုလည်း ပြပြီးဖြစ်ခြင်း အကျိုးရှိသည်
 ဟူလို။

၃။ ဧဝံ ပန ဒဿေန္နေန။ ။ပရမတ္ထတော အမဂ္ဂင်္ဂါနိပိ သုတ္တေ မဂ္ဂင်
 ဝေါဟာရသိဒ္ဓိယာ ဣဓ မဂ္ဂင်္ဂေ'ဟိ သဟ ဒဿေန္နေန-အနု။] ဤအနုဋ္ဌိကာ၌
 “ပရမတ္ထတော ။ပေ။ မဂ္ဂင်္ဂေ'ဟိ သဟ” သည် ဧဝံ ၏ ညွှန်ပြအပ်သော အနက်

မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့ကို မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏တူသည်၏ အဖြစ်
ဖြင့် သိမ်းယူ၍ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။) ဧဝံ သို့။ ဒဿေန္တေန၊ ပြသော
အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ မဂ္ဂင်္ဂါနီတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ သို့။
ဥဒ္ဓရိတော၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကိုထုတ်၍။ (“မဂ္ဂ ပစ္စည်းထည်းက မဂ္ဂင်္ဂတို့” ဟု
ထုတ်ပြပြီး၍။) ပါဠိဂတဿ၊ ပါဠိတော်၌ရောက်နေသော။ တဿမဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓဿ၊
၏။ အတ္တဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဒွါဒေသ၊ ကုန်သော။ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ၊ တို့ကို။ န
ဒဿေ တဗ္ဗာနိ၊ မပြထိုက်ကုန်။ (ကသွာ)၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ
မဂ္ဂင်္ဂါနီတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံသို့။ ဥဒ္ဓရိတော၊ ၍။ ပါဠိဂတဿ၊ သော။ တဿ
မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓဿ၊ ၍။ အတ္တဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဒွါဒေသ၊ ကုန်သော။ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ၊
တို့ကို။ န ဒဿေတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်သနည်း။) ဟိ၊ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။
ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓဿ၊ ၍။ မိစ္ဆာဝါစာကမ္မန္တ၊ ဇီဝါတိ၊

ကို ပြသော အဖွင့်တည်း။ “ဧဝံ-ဤသို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် မဂ္ဂင်္ဂမဟုတ်သော မိစ္ဆာ
ဝါစာ စသည်တို့ကိုလည်း သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ ခြုံပြအပ်သော မဂ္ဂင်္ဂဝေါဟာရ၏
ပြီးစီးခြင်းငှာ ဤအဋ္ဌကထာ၌ မဂ္ဂင်္ဂတို့နှင့်တကွ” ဟု အစွဲသဒ္ဓါ၏ အနက်အကျယ်
ကို သိပါ။ ဒဿေန္တေန ကို နောက် “န ဒဿေတဗ္ဗာနိ” ၌ စပ်ပါ။

၁။ မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ။ ပေ။ နဒဿေတဗ္ဗာနိ။ ။ အဋ္ဌကထာ ဆရာသည်
“မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ မဂ္ဂင်္ဂါနီ” ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ဖြထား၏။
ထိုသို့ထုတ်ပြသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါရှိသော မဂ္ဂင်္ဂတို့သာ
မကဘဲ မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ပါဠိတော်၌မပါသော မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ
မိစ္ဆာအာဇီဝ တို့ကိုလည်း မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏ အနက်အဖြစ်ဖြင့် မပြထိုက်ပါဟူလို။
အဘယ်ကြောင့်နည်း။ “မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ မဂ္ဂင်္ဂါနီ” ဟု စတည်ခဲ့သောကြောင့်
မိစ္ဆာဝါစာ စသည်တို့က မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂများ မဟုတ်သော
ကြောင့်တည်း။

၂။ န ဟိ။ ပေ။ ဝတ္ထုဗ္ဗော။ ။ “အဘယ်ကြောင့် မပြထိုက်သနည်း” ဟု
မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “န ဟိ။ ပေ။ ဝတ္ထုဗ္ဗော” ဟု မိန့်သည်။ ဣဒါနိ၊
မိစ္ဆာဝါစာဒီဟိ သဒ္ဓိ ဒွါဒေသင်္ဂါနိ န ဒဿေတဗ္ဗာနိ၊ ကသွာတိစေတိ အာဟ၊
“န ဟိ ပါဠိယံ။ ပေ။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ -အနု။ ဤကျမ်းတက်ပုံကို ကြည့်၍ “န ဟိ”
စသော ဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၏ ကာရဏဝါကျ ဟု သိပါ။ ဤအဖွင့်အတိုင်း
နိဿယ၌ အနက်ပေးထားပါသည်။

မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝဟူသော။ အတ္ထော၊ ကို။ (သင်္ဂဟ
ကာရေန။) န ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ထိုက်။ (တသ္မာ၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသ
မဂ္ဂင်္ဂါနိတိ ဧဝံ ဥဒ္ဓရိတော ပါဠာဂတဿ တဿ မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓဿ အတ္ထဘာဝေန
ဒွါဒေသ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ န ဒေသေတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်)။

ဟိ၊ ချဲ့။ တေ၊ ထိုမိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့ကို။
(ဝုတ္တာနိ ဌာဝပ်။) ဝါ၊ တို့သည်။ (စေတနာဓမ္မာ ဌာဝပ်) သမ္မာဝါစာဒီဟိ၊
တို့နှင့်။ ပဋိပက္ခာ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော။ စေတနာဓမ္မာ၊ တို့တည်း။
တပုဋိပက္ခဘာဝတောငယဝ၊ ထိုသမ္မာဝါစာ အစရှိသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်
တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္ဂါနိတိ၊ ဟူ၍။ သုတ္တေ၊ သုတ္တန်ပါဠိ
တော်၌။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ဗျတိရိုက်ကား။ မဂ္ဂပစ္စယ

၁။ တေ ဟိ။ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗော။ ။ ရှေး၌ “န ဝတ္ထဗ္ဗော” ဟူသောစကား
ကိုပင် အကျယ်ပြလိုသောကြောင့် “တေ ဟိ။ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗော” ဟု မိန့်သည်။
ဤဝါကျအားလုံး၏ ကောင်းနှင့် ရှေ့ဝါကျ၏ စကားသည် လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်
ထပ်တူဖြစ်သောကြောင့် ဝိတ္တာရဝါကျဟု ဆိုလိုက်ပါသည်။ တေ။ ပေ။
စေတနာဓမ္မာ=ထိုမိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့သည် သမ္မာဝါစာ
သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြသော စေတနာတရား
များ ဖြစ်၏။ (မိစ္ဆာဝါစာအရ သမ္မာဝါစာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော
မုသားစသည်ကို ပြောဆိုကြောင်း စေတနာငု၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိပါ။

တပုဋိပက္ခ ။ ပေ။ ဝုတ္တာနိ=ထိုသမ္မာဝါစာ စသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သောကြောင့်ပင် သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္ဂဟု ဟောတော်မူအပ်
ကုန်၏။ န ပန မဂ္ဂပစ္စယဘာဝေန=မဂ္ဂပစ္စည်းတပ်သောကြောင့် မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္ဂ
ဟု ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည် မဟုတ်။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ။ ပေ။ ဝုတ္တာနိ=ဤမဂ္ဂပစ္စယ
နိဒ္ဒေသပါဠိတော်၌ကား မဂ္ဂပစ္စည်းတပ်သော မဂ္ဂင်္ဂတို့ကိုသာ ဟောတော်မူအပ်
ကုန်၏။ အညံ ဥဒ္ဓရိတော=မဂ္ဂပစ္စည်းတပ်သော မဂ္ဂင်္ဂတို့ကို “မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသ
မဂ္ဂင်္ဂါနိ” ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြပြီး၍ န အညဿ အတ္ထော
ဝတ္ထဗ္ဗော=မဂ္ဂပစ္စည်းမဟုတ်သော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏ မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ
မိစ္ဆာအာဇီဝဖြစ်သော စေတနာဓမ္မကို မဖွင့်ဆိုထိုက်။ ဤတိုင်အောင်သော
စကားဖြင့် “န ဟိ ပါဠိယံ။ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗော” ဟူသော အကျဉ်း ဝါကျ၏
အကျယ်ပြီးပြီ။

ဘာစေန၊ ကြောင့်။ (မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္ဂါနီတိ၊ ဟူ၍။ သုတ္တော၊ ဌ။ တဂဝတာ၊ သည်။) န (ဝုတ္တာနိ)၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်မဟုတ်။ စ၊ ဆက်။ မဂ္ဂပစ္စယဘူတာနိ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့ကို။ ဣမ၊ ဤမဂ္ဂပစ္စယ နိဒ္ဒေသ ဌ။ ပါဠိယံ၊ ဌ။ မဂ္ဂင်္ဂါနီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ။ စ၊ ဆက်။ အညံ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါမှ အခြားသော မဂ္ဂပစ္စယ နိဒ္ဒေသ၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါကို။ ဥဒ္ဓရိတုာ၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ထုတ် ပြီး၍။ အညဿ၊ မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါမှ အခြားသော သုတ္တန်ပါဠိတော်၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏။ အတ္ထော၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာ ရေန) န ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ထိုက်။

ပန၊ ဆက်။ ပရိယာယ နိပ္ပရိယာယမဂ္ဂင်္ဂဒဿနတ္ထံ၊ ပရိယာယဖြစ် သော မဂ္ဂင်္ဂ၊ ပရိယာယမဟုတ်သော မုချမဂ္ဂင်္ဂတို့ကို ပြခြင်းအကျိုးကို။ ဣစ္ဆန္တေန၊ အလိုရှိသောအဋ္ဌကထာဆရာသည်။ ပါဠိဂတမဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါပတိရူပံ

၁။ ပရိယာယ ။ပေ။ အဓိကရဏာနီတိ။ ။ပရိယာယနိပ္ပရိယာယ မဂ္ဂင်္ဂ ဒဿနတ္ထံပိ အတ္ထဝစနေ ဧဝံ န ဝတ္ထဗ္ဗမေဝါတိ ဒဿေန္တော “ပရိယာယ။ပေ။ အဓိကရဏာနီတိ အာဟာ-အနု။” “အနက်ကိုဆိုကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါသည် ပရိယာယဖြစ်သော မိစ္ဆာဝါစာစသော မဂ္ဂင်္ဂ၊ ပရိယာယမဟုတ် မုချဖြစ်သော ထမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပေ။မိစ္ဆာသမာဓိ ဟူသော မဂ္ဂင်္ဂကို ပြခြင်းအကျိုးရှိသော်လည်း ဤ အဋ္ဌကထာအတိုင်းကား မဆိုထိုက်သည်သာ” ဟုပြလိုသောကြောင့် “ပရိယာယ။ပေ။အဓိကရဏာနိ”ဟု မိန့်သည်။

အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿ ဟူသော ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသ ပါဠိတော်၌ “အဓိကရဏံ နာမ စတ္တာရိ အဓိကရဏာနိ”ဟု ပါဠိတော်လာ အဓိကရဏ်းကို ၎င်း၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းစသော ၃-ပါးကို၎င်း ဟောနိုင်သော အဓိကရဏ သဒ္ဓါကို ထုတ်ပြရာ၌ ပါဠိတော်၌လာသော အဓိကရဏသဒ္ဓါ မဟုတ်။ အဓိကရဏ်း ၄-ပါးကို ဟောနိုင်သော ပါဠိတော်လာ အဓိကရဏသဒ္ဓါနှင့်တူသော အဓိကရဏသဒ္ဓါ တမျိုးဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ပါဠိတော်လာ မုချမဂ္ဂင်္ဂတို့ကို ၎င်း၊ ပါဠိတော်၌မလာသော မိစ္ဆာဝါစာစသော ပရိယာယမဂ္ဂင်္ဂတို့ကို၎င်း ပြနိုင်ခြင်းအကျိုးကို လိုလားသည်ရှိသော် ပါဠိတော်၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏ အတူဖြစ်သော မုချမဂ္ဂင်္ဂ ပရိယာယမဂ္ဂင်္ဂ ၂-မျိုးဟူသော ပုဒ်နက်ရှိသော အခြား မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါတမျိုးကိုသာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြထိုက်ပါသည်။

ကော၊ ပါဠိတော်၌ရောက်နေသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏အတုဖြစ်သော။ အညော၊ အခြားသော။ ဥဘယပဒတ္ထော၊ ပရိယာယမဂ္ဂင်္ဂနိပ္ပရိယာယမဂ္ဂင်္ဂဟူသော ၂-ပါးစုံသောပုဒ်နက်ရှိသော။ မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗော၊ ထုတ်ဆောင် ထိုက်၏။ ယံထာ၊ ဥဒါဟရုဏ်ကား။ အဓိကရဏ်နာမ စတ္တာရိ အဓိကရဏာ နိတိ၊ ဟူ၍။ (ဥဒ္ဓရိတံ) ယထာ၊ ကဲ့သို့တည်း။ ပန ၊ ဆက်။ ဣမ၊ ဤမဂ္ဂ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ မဂ္ဂင်္ဂါနိတိ၊ ဟူ၍။ ပါဠိဂတော ယေဝ၊ ပါဠိတော်၌ရောက်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၊ ကို။ (သင်္ဂဟ ကာရေန) ဥဒ္ဓဇ္ဇော၊ ပြီ။ စ ၊ ဆက်။ အတ္ထုဒ္ဓရဏဝသေန၊ ရထိုက်သမျှ သော အနက်ကို ထုတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒသေတွာ၊ ရှိ။ အဓိပ္ပေတတ္ထနိယ မနံ၊ အလိုရှိအပ်သောအနက်ကို သတ်မှတ်ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) န ကတံ၊ အပ်။

တသ္မာ ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပါဠိတော်၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏ သံဝဇ္ဇေတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ထုတ်အပ်သည်၏အဖြစ်၊ အတ္ထုဒ္ဓါရ၏ အစွမ်းဖြင့် ပြုပြီး၍ အလို ရှိအပ်သော အနက်ကို သတ်မှတ်မှု၏ မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။)

၁။ ဣဝ ပန။ ပေ။ ဥဒ္ဓဇ္ဇော။ ။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ကား မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါအတုကို ပြခြင်းမဟုတ်ဘဲ “မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသေ မဂ္ဂင်္ဂါနိ” ဟုဆိုသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါကို ထုတ်ပြထား၏။ ထိုပါဠိတော်၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ ကား ပရိယာယဖြစ်သော မဂ္ဂင်္ဂတို့ကို မဟောနိုင်ပါဟူလို။

၂။ နဝ ။ ပေ။ နိယမနံ ကတံ။ ။ ရသင့်သမျှ အနက်တို့ကို အတ္ထုဒ္ဓါရ အဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြပြီးလျှင် ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အဓိပ္ပေတတ္ထအနက်ကို ပြရိုးဖြစ်၏။ ဤမဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အဋ္ဌကထာဆရာသည် ထိုကဲ့သို့ အတ္ထုဒ္ဓါရ နှင့် အဓိပ္ပေတတ္ထကို ပြခြင်းလည်း မဟုတ်ပါ။

၃။ တသ္မာ။ ပေ။ ပဋိန္တိ။ ။ ယသ္မာ ပါဠိဂတောယေဝ မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ ဥဒ္ဓဇ္ဇော (ပါဠိတော်၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါကို သံဝဇ္ဇေတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြအပ်၏) န တဒညသဘာရဏော (ပါဠိတော်၌ မူလသော အခြား မဂ္ဂင်္ဂနှင့် ဆက်ဆံသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါကို ထုတ်ပြအပ်သည်မဟုတ်။) န အတ္ထုဒ္ဓါရ မုခေန အဓိပ္ပေတတ္ထော နိယမိတော (အတ္ထုဒ္ဓါရကို ထုတ်ပြ၍ အဓိပ္ပေတတ္ထ ကို သတ်မှတ်မှုလည်း မရှိ) တသ္မာ၊ -အနု။ ဤဆိုအပ်ပြီး အကြောင်းကြောင့် “ပါဠိတော်၌လာသော မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓါ၏ မိစ္ဆာဝါစာ အစရှိသည်တို့ကိုဟော

ပါဠိယံ၊ ဌံ။ မဂ္ဂင်္ဂသဒ္ဓဿ၊ ဇာ။ မိစ္ဆာဝါစာဒီနံ၊ တို့၏။ အတ္ထဘာဝေါ၊ သည်။ မာ ဟောတု၊ မဖြစ်ပါစေလင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ သမ္မာ ဒိဋ္ဌိ။ ပေ။ ဒွါဒသင်္ဂါနီတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ၊ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။

ဧဝံ ၊ ဤသို့ရွတ်ဆိုအပ်လျှင်။ အဟောတုက စိတ္တုပ္ပါဒဝဇ္ဇေသုတိ၊ ဟူ၍။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ နန၊ မဆိုထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော။ (အဋ္ဌကထာ၌ကား ဆိုထား သည် ဟူလို။) ဟိ၊ မှန်။ တနည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ယေ၊ အကြင် သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော တရားတို့သည်။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ၊ ကြည်ထိုက်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ကုန်ရာ၏။ တေသု၊ ထိုအဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။ ယထာဝုတ္တာနိ၊ ကုန်သော။ (တေ) သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော၊ တို့သည်။ န သန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ နန၊ မဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ (အဟောတုကစိတ္တုပ္ပါဒဝဇ္ဇေ သုတိ၊ ဟူ၍။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနနိယမနတ္ထတ္တာ ၊ မဂ္ဂင်္ဂတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို

သောသဒ္ဓါ မဖြစ်ပါစေလင့်”ဟု နှလုံးသွင်း၍ “သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပေ။ သမာဒယော” ဟု မိစ္ဆာဝါစာ စသည်မပါသော အင်္ဂါ ၁၂-ပါးကို ရွတ်ဆိုကြသည်။

၁။ နနဇေဝံ။ ပေ။ သိယံ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “အဟောတုကစိတ္တုပ္ပါဒဝဇ္ဇေသု သေသစိတ္တေသုဟူရီ၏။ ထိုစကားရပ်၌ “အဟောတုကစိတ္တုပ္ပါဒဝဇ္ဇေသု” ဟု သော စကားကို ဆိုဘွယ်မလိုသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း- အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ သမ္မာဝါစာ စသောမဂ္ဂင်္ဂတို့ မရှိသောကြောင့်တည်း။ ဤမရှိဟူရာ၌ မဂ္ဂင်္ဂ ၁၂-ပါးလုံး ကြည်စရာမရှိတော့ဟု ဆိုလိုသည်။ အစိတ် အစိတ် တပါးစီကြည့်လျှင်ကား ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်မှကြွင်းသော အဟိတ် တို့၌ သင်္ကပ္ပ ဝိရိယ သမာဓိတို့ ရှိကြသေး၏။ သို့သော်...ထိုတရားတို့မဂ္ဂပစ္စည်း မတပ်ကြ။

၂။ န ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာန နိယမနတ္ထတ္တာ ။ ။ “အဟောတုကစိတ္တုပ္ပါဒဝဇ္ဇေသု” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မဆိုထိုက်သည်မဟုတ်၊ ဆိုထိုက်သည်သာ။ အဘယ့်ကြောင့် နည်း... “အဟောတုကစိတ္တုပ္ပါဒဝဇ္ဇေသု” ဟူသော စကားက သင်္ကပ္ပစသော မဂ္ဂင်္ဂတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနကို သတ်မှတ်ခြင်း အနက်ရှိသောကြောင့်တည်း။ “၁၂- ပါးသော မဂ္ဂင်္ဂတို့သည် သဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌သာ ဖြစ်ကြ၏။ အခြားသော အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ မဖြစ်ကြ”ဟု ဖြစ်ရာဌာနကို သတ်မှတ်၍ပြသော စကား ဖြစ်သောကြောင့် ထိုစကားကို ဆိုထိုက်ပါသည်”ဟူလို။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၇၇

သတ်မှတ်ခြင်းဟူသော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ အဟေတုကစိတ္တပ္ပုဒဝဇ္ဇေသေဝ၊ အဟိတ်စိတ္တပ္ပုဒ်သည် ကြည်အပ်သော စိတ္တပ္ပုဒ်တို့၌သာ။ တောနိ၊ ဤမဂ္ဂင်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဟေတုက စိတ္တပ္ပုဒ်သေ၊ တို့၌။ (တောနိ၊ တို့သည်။) န (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ)။ တတ္ထ၊ ထိုအဟိတ် စိတ္တပ္ပုဒ်သည်ကြည်အပ်သော စိတ္တပ္ပုဒ်တို့၌။ ဥပ္ပန္နာနိ၊ ဖြစ်ကုန်သော မဂ္ဂင် တို့သည်။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ အင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ အဟေတုကစိတ္တပ္ပုဒ်ဝဇ္ဇေသု ဟူသောပါဌ်၌။ အတ္ထော၊ တည်း။

မဂ္ဂပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂၀-ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀။ သမ္ပယောဂါသင်္ကာယ အဘာဝတောတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ သမ္ပယောဂါသင်္ကာယဝတ္ထုဘူတော၊ သမ္ပယုဂ်လေလော ဟု တွေးတောယုံမှားခြင်း၏ တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဥပကာရကဘာဝေါ၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယကာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)။ ဒဿတိ၊ ၏။ [သမ္ပယောဂါသင်္ကာယဝတ္ထု ဘူတောတိ သမ္ပယောဂါသင်္ကာယ အဓိဋ္ဌာနဘူတော၊- အနု။]

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

မှတ်ချက်။ ။ “ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနနိယမနတ္ထတ္တာ” ဟူသောစိတ်ဖြင့် “န ဝိသေသနတ္ထတ္တာ ဝိသေသနအနက်ရှိသော သဒ္ဓါမဟုတ်” ဟု ကန့်သတ်။ မှန်၏- “အဟေတုကစိတ္တပ္ပုဒ်ဝဇ္ဇေသု” ဟူသော အာဓာရသည် ဝိသေသနဖြစ်လျှင် သင်္ကပ္ပသည် အဟိတ်စိတ်သည် ကြည်အပ်သော သဟိတ်စိတ်အားလုံး၌ ဖြစ်ရ လိမ့်မည်။ ထိုသို့မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနနိယမနတ္ထတ္တာ၊ န ဝိသေသနတ္ထတ္တာတိ အဓိပ္ပာယ်သော” ဟု အနုဖွင့်သည်။

၂၁-အတ္ထိပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၁။ ကုသလာဒိဝသေန၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။
 (အာဒိဖြင့် အကုသိုလ် ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ်တို့ကိုယူပါ။) ပဉ္စဝိဓော၊ ငါးပါး
 အပြားရှိသော တရားကို။ အတ္ထိပစ္စယော၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။
 နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ (အတ္ထိပစ္စယော၊ ဟူ၍။ ဘဂဝတာ) န (ဝုတ္တံ)၊ အပ်။ ဟိ၊
 ချဲ့။ (တနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ) ။ ယော '၊ အကြင်တရားသည်။ အတ္ထိဘာဝါ
 ဘာဝေန၊ မိမိ၏ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အနုပကာရ
 ကော၊ လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မပြုတတ်သည်။ (ဟုတွာ)။ အတ္ထိ
 ဘာဝံ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ လဘိတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ရမှ။ ဥပကာရကော၊ သည်။
 ဟောတိ။ သော၊ ထို အတ္ထိ၏ အဖြစ်ကိုရမှ လျော်သော ကျေးဇူးကိုပြုတတ်
 သောတရားသည်။ အတ္ထိပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ သည်ကား။
 နိဗ္ဗာနာရမဏာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသောအာရုံရှိကုန်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။
 အတ္တနော၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသောမိမိ၏။ အတ္ထိဘာဝါဘာဝေန၊ ကြောင့်။ အနု
 ပကာရကံ၊ သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ အတ္ထိဘာဝလာဘေန၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုရ
 ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ ရမှ။ ဥပကာရကံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဝါ၊ တနည်း။
 ဥပ္ပါဒါဒိယုတ္တာနံ '၊ ဥပါဒ်အစရှိသည်တို့နှင့် ယှဉ်ကုန်သော သင်္ခတတရား
 တို့၏။ နတ္ထိဘာဝေါပကာရကတာဝိရဒ္ဒေါ၊ နတ္ထိ၏အဖြစ်ဖြင့် လျော်သော
 ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်နှင့် ဆန့်ကျင်သော။ ဥပကာရက
 ဘာဝေါ၊ လျော်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ
 ပစ္စယတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ အတ္ထိပစ္စယော၊ ဟူ၍။
 (ဘဂဝတာ) န (ဝုတ္တံ)။

၁။ ယော ဟိ။ ပေ၊ ဥပကာရကံ ဟောတိ။ ။ အတ္ထိပစ္စည်းဟူသည်မရှိသော
 အခါ ကျေးဇူးမပြု။ ရှိမှ ကျေးဇူးပြု၏။ နိဗ္ဗာန်ကား ရှိမရှိ ၂ မျိုးမပြား။
 အမြဲထင်ရှားရှိနေသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အတ္ထိပစ္စည်းဟု ဟောတော်မမူအပ်။
 ၂။ ဥပ္ပါဒါဒိယုတ္တာနံ ဝါ။ ။ ဤနည်း၌ကား အတ္ထိပစ္စည်းသည် နတ္ထိ
 ပစ္စည်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နတ္ထိပစ္စည်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်
 အတ္ထိမျိုးမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အတ္ထိပစ္စည်းဟု ဟောတော်မမူအပ်။

(အာဟာရိန္ဒြိယာ၊ ရုပ်အာဟာရ ရူပဇီဝိ တိန္ဒြေတို့သည်။) ယေသံ၊ အကြင် ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့၏၊ ပစ္စယာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ (အာဟာရိန္ဒြိယာနံ၊ တို့၏။) တေဟံ၊ ထိုပစ္စယပ္ပန်တရားတို့နှင့်။ ဧကတော၊ တကွ ၎င်း။ (သဟဇာတကိုရည်ရွယ်သည်။) ပုရေတရံ၊ ရှေးဦးစွာ၎င်း။ (ပုရေဇာတကိုရည်ရွယ်သည်။) ပစ္ဆာစ၊ နောက်၌၎င်း။ (ပစ္ဆာဇာတကို ရည်ရွယ်သည်။ ဥပ္ပန္နတ္ထေ၊ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိစ^၁၊ သော်လည်း။ သဟဇာတာဒိပစ္စယတ္တာ ဘာဝတော၊ သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏ အဖြစ်၏မရှိခြင်းကြောင့်။ အာဟာရော၊ သည်၎င်း။ ဣန္ဒြိယဉ္စ၊ ၎င်း။ သဟဇာတာဒိဘေဒံ န လဘတိဘိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟာ။ စ၊ ဆက်။ တဒဘာဝေါ၊ ထိုသဟဇာတ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်၏မရှိခြင်းကို။ ဧတေသံ၊ ဤအတ္ထိပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်အာဟာရ ရူပဇီဝိ တိန္ဒြေတို့၏။ ဓမ္မတာသဘာဝဝသေန၊ သဘောတံထွာ ဓမ္မတာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဒဠဗ္ဗော။

အတ္ထိပစ္စယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။

နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

==

၁။ သတိ စ ။ပေ။ ပစ္စယတ္တာဘာဝတော အာဟာ။ ။“အာဟာရော ဣန္ဒြိယဉ္စ သဟဇာတာဒိဘေဒံ န လဘတိ”ဟု ဆိုထား၏။ ထိုစကား အရ အတဟံကြောင့် “သဟဇာတာဒိဘေဒကို မရပါသနည်း၊ ရုပ်အာဟာရ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေတို့သည် ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့နှင့် အတူတကွလည်းဖြစ်ကြ၊ ရှေးဦးစွာလည်းဖြစ်ကြ၊ နောက်မှလည်း ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်လော”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သတိ စ ။ပေ။ သဟဇာတာဒိပစ္စယတ္တာဘာဝတော အာဟာ” ဟု မိန့်သည်။ အာဟာရပစ္စည်း၌ ကဗဠိကာရ အာဟာရသည် အာဟာရပစ္စယပ္ပန်တရားတို့နှင့် အတူတကွလည်းဖြစ်နိုင်၊ ရှေးဦးစွာလည်းဖြစ်နိုင်၊ နောက်မှလည်း ဖြစ်နိုင်သည်ကား မှန်၏။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယလည်း အတူတကွဖြစ်နိုင်၊ နောက်နောက် ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးပြုနိုင်သည့်အတွက် ရှေးဦးစွာလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော်....ထိုဖြစ်နိုင်ခြင်းမျိုးသည် သဟဇာတတ္ထိ ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိမျိုးဖြင့် ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း မဟုတ်။ ထို့ကြောင့်....သဟဇာတတ္ထိ၊

၅၈၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၂၂, ၂၃, ၂၄ — နတ္ထိဝိဂတ အဝိဂတပစ္စယနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၂, ၂၃, ၂၄။ ။ပစ္စယလက္ခဏမေဝ ဟေတ္ထ နာနန္တိ ဧတေန ၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဝိညာယတိ ဌာဝပ်) နတ္ထိဝိဂတပစ္စယေသု၊ နတ္ထိပစ္စည်း ဝိဂတပစ္စည်းတို့၌၎င်း။ အတ္ထိ အဝိဂတပစ္စယေသု၊ အတ္ထိ ပစ္စည်း အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့၌၎င်း။ ဗျဉ္ဇနမတ္တယေဝ နာနတ္ထိ၊ န အတ္ထေတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ ဌာဝပ်) ပစ္စယောတိ၊ ဟူသော။ ဝါ၊ ပစ္စည်းတရား ဟူသော။ ယော အတ္ထော ၊ အကြင်အနက်သဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ တသ္မိံ ၊

ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိတို့၌ မပါဝင်ဘဲ သီးခြား အာဟာရတ္ထိ ဣန္ဒြိယတ္ထိဟု ဆိုရပါသည် ဟူလို။

အနုဋီကာ။ ။သတိစ ဥပ္ပန္နတ္ထေတိ သမ္ပန္နော၊ ယေသံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ အာဟာရိန္ဒြိယာတိ ယောဇနာ၊ ကေတောတိ သဟ၊ သဟဇာတာဒိပစ္စယတ္တာ ဘာဝေ၊ တိ သဟဇာတ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယတ္တာဘာဝေတံ၊ တဒ ဘာဝေ၊ တိ သဟဇာတာဒိပစ္စယတ္တာဘာဝေ၊ ဧတေသန္တိ အတ္ထိပစ္စယတာ ဝသေန ပဝတ္တမာနာနံ အာဟာရိန္ဒြိယာနံ၊ ဓမ္မသဘာဝဝသေနာတိ ဓမ္မတာ ဝသေန၊ ဓမ္မတာ ဟေသ၊ ယဒိဒံ ပစ္စယုပ္ပန္နေဟိ သဟ ပုရေတရံ ပစ္ဆာစ လဗ္ဘမာနာ အာဟာရိန္ဒြိယာ တေသံ အတ္ထိပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ န သဟဇာတာဒိ ပစ္စယာတိ။

၁။ ဧတေန ။ပေ။ ဝိညာယတိ။ ။နတ္ထိပစ္စယ နိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ၌ “သေသံ သဗ္ဗံ အနန္တရပစ္စယေ ဝုတ္တနံယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဟု ဆိုပြီးနောက် “ပစ္စယလက္ခဏမေဝ ဟေတ္ထ နာနံ” ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “ပစ္စယလက္ခဏ မေဝ ဟေတ္ထ နာနံ”ဟူသော စကားသည် အနန္တရပစ္စည်းမှ နတ္ထိပစ္စည်း၏ အနည်းငယ်ထူးကြောင်းကိုပြသော စကားဖြစ်၏။ ထိုစကားဖြင့် အပိုသိအပ် သော အနက် အဓိပ္ပါယ်မှာ- နတ္ထိ ဝိဂတပစ္စည်းတို့၌၎င်း၊ အတ္ထိ အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့၌၎င်း “ဗျဉ္ဇနမတ္တမေဝ နာနတ္ထိ၊ န အတ္ထေ” ဟုဆိုအပ်သော စကား ကို ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်နှင့် သဘောတူပင် ဖြစ်၏”ဟု သိရသည်။

၂။ ယော ပစ္စယောတိ အတ္ထော ။ပေ။ နတ္ထိ။ ။အတ္ထောကို “ဓမ္မော (တရားသဘော)”ဟု ဖွင့်၏။ နတ္ထိနှင့် ဝိဂတတို့အရ ပစ္စယဟု ခေါ်အပ်သော သဘောတရား၌၎င်း၊ အတ္ထိနှင့် အဝိဂတတို့ အရ ပစ္စယဟု ခေါ်အပ်သော ပစ္စည်းတရား၌၎င်း အထူးမရှိကြပါ။

ပကိဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယကထာအဖွင့်

၅၈၁

ထိုအနက်သဘော၌။ နာနတ္ထံ၊ ထူးသည်၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ။ [“နတ္ထိနှင့်
 ဝိဂတသည် ပစ္စည်းတရားကိုယ် အနက်မထူး။ အတ္ထိနှင့်အဝိဂတသည် ပစ္စည်း
 တရားကိုယ် အနက်မထူးပါ” ဟူလို့။] ဗျဉ္ဇနသင်္ဂဟိတေ ၊ နတ္ထိသဒ္ဓါ ဝိဂတ
 သဒ္ဓါသည် သိမ်းယူအပ်သော။ ဝါ၊ အတ္ထိသဒ္ဓါ အဝိဂတသဒ္ဓါသည် သိမ်း
 ယူအပ်သော။ ပစ္စယလက္ခဏမတ္ထေယေဝ၊ ပစ္စည်း၏ လက္ခဏာမျှ၌သာ။
 ဝါ၊ ကျေးဇူးပြုပုံလက္ခဏာမျှ၌သာ။ နာနတ္ထံ၊ သည်။ အတ္ထိ။ ဣတိ ဣမံ
 အတ္ထံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။
 ဝိညာယတိ၊ ၏။

နတ္ထိဝိဂတအဝိဂတပစ္စယနိဇ္ဈေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။
 နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပစ္စယနိဇ္ဈေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပစ္စယနိဇ္ဈေသပကိဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယကထာအဖွင့်

လောဘဒေါသမောဟာ။ ပေ။ ပစ္စယာ ဟောန္တိတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။
 အာဒိမပါဌော၊ ရှေးအစ၌ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်တည်း။ စ၊ ဆက်။
 ဧတ္ထ၊ ဤပါဌ်၌။ လောဘဒေါသမောဟာနံ၊ တို့၏။ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး။
 ဝါ၊ တပါးစီ တပါးစီ။ သတ္တရသဟိ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ တို့ဖြင့်။
 ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တော။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ လောဘဒေါသမောဟာနံ ပစ္စေကံ သတ္တရ
 သဟိ ပစ္စယေဟိ ပစ္စယဘာဝေါ ဝုတ္တော။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။)

၁။ ဗျဉ္ဇနသင်္ဂဟိတေ။ ပေ။ မတ္ထေယေဝ။ ။ နတ္ထိ ဟူသောသဒ္ဓါ၊ ဝိဂတ
 ဟူသော သဒ္ဓါသည် ယူအပ်သော မရှိခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ ကင်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း
 ဟူသော ကျေးဇူးပြုပုံလက္ခဏာမျှ၌သာ ကွဲပြားမှု ရှိကြပါသည် ဟူလို့။ အတ္ထိ
 နှင့် အဝိဂတ၌လည်း နည်းတူ။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ပစ္စယဇ္ဈေသအဖွင့်
 ဋီကာ၌လည်း “တ္ထေစ အဘာဝမတ္ထေန ဥပကာရကတာ ဩကာသဒါနံ
 နတ္ထိ ပစ္စယတာ ။ ပေ။ အဘာဝဝိဂမေန ဥပကာရကတာ ဝိဂတပစ္စယ
 တာ ။ ပေ။ တထာ အတ္ထိတာယ ။ ပေ။ အဝိဂတပစ္စယတာ” ဟု ပြခဲ့ပြီ။

သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ဟေတု၊ တို့ကို။ သဟ၊ အတူတကွ။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မူ၍။ ဧကမ္မဿ၊ ၏။ အနေကပစ္စယဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ တပါးမက များသော ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ အမောဟာဒီနံ၊ အမောဟအစရှိသော ဟိတ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ လောဘဒေါသမောဟာနံ ။ပေ။ ဝုတ္တော၊ ဣတိ ဝိညာ ယတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒေါသဿပိ၊ ၏လည်း။ သတ္တရသဟိ၊ ၁၇-ပါး သောပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်နေ၏။

၈။ လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့။ တထာသတိ၊ ထိုဒေါသ၏ ၁၇-ပါးသော ပစ္စယသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်ဖြစ်လသော်။ ဒေါသဿပိ၊ ၏လည်း။ ဂရုကရဏံ၊ အလေးဂရုပြုအပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ပါဠိယံ၊ ဌ။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟော တော်မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ (ဟောကွား မဟောပါ၊ ဟူလိ။) အကု သလော ပန။ ပေ။ ဝုစ္စတိတိ၊ ဟူသော။ ဧတ္တာပိ၊ ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌လည်း။ [အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာပါဌ်၌လည်း။] လောဘဒေါသသဟဂတ စိတ္တပ္ပါဒါတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ (“လောဘသဟ ဂတစိတ္တပ္ပါဒေါ” နေရာဝယ် ဒေါသကိုထည့်၍ “လောဘဒေါသသဟဂတ စိတ္တပ္ပါဒါ” ဟု ဆိုထိုက်သည်ဟူလိ)။ ပန၊ ထိုသို့ ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း။ (သင်္ဂဟကာရေန) န ဝတ္တံ၊ မဆိုအပ်ခဲ့။ တုတ္ထာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ဒေါသ၏ အလေးဂရုပြုအပ်ပုံကို ပါဠိတော်၌လည်း ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း မဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဒေါသဿ၊ ၏။ အဓိပတိပစ္စယတာပိ၊ အဓိပတိပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ နိဝါရေတဗ္ဗာ။

၁။ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာတိ ။ပေ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။တရားတပါးက များစွာ သော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ “အမောဟော ကော ခမ္မော၊ သော ပုရေဇာတကမ္မာဟာရဈာနပစ္စယောဝုန္နံ၊ ဟောတိ၊ သေသာနံ ဝိသတိယာ ပစ္စယာနံ ဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။ ဤသို့ အမောဟဟိတ်တပါး၏ များစွာသော ပစ္စယသတ္တိရှိပုံကို ဆိုသော အားဖြင့် ဟိတ်တပါးစီကို ယူထားသောကြောင့် ဒေါသလည်း အခြားဟိတ် တို့ကဲ့သို့ ၁၇-ပါးသော ပစ္စယသတ္တိရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုရာရောက်နေသည် ဟူလိ။

[“လောဘမူသည် ဒေါသမူမောဟ ဒုက္ခကြဉ်ဖယ် ခုနစ်ဆယ် ခြောက်ခု၊ လောကီစုနှင့်၊ စတုဗ္ဗိဒ္ဓံ၊ ရုပ်နိပ္ပန်ကို၊ ကြည်ညိုသမှု၊ အလေးပြု၏”ဟူသော လင်္ကာနှင့်အညီ ဒေါသသည် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အဓိပတိပစ္စည်း တရား မဟုတ်ပါ။]

[“သေသာန” နှို ဝစနေနေဝ နိဝါရိတောတိ ကဒါစိ အာသကေယျာတိ တိနိဝိတ္တနတ္ထမာဟ “န စ သေသာနန္တိ” အာဒိ။-အနု။] စ၊ ဆက်။ သေသာ နန္တိ ဝစနေန၊ ဖြင့်။ (သေသာနံ သတ္တရသန္တံ ပစ္စယာနံ ဝသေန”ဟူသော စကားရပ်၌ “သေသာန”ဟူသော စကားဖြင့်။) အဓိပတိပစ္စယော၊ ကို။ န နိဝါရိတော ပတားမြစ်အပ်။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူအပ်ပြီ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ပုခရဘေတာဒိဟိ၊ ကုန်သော။ (အာဒိ ဖြင့် ကမ္မ အာဟာရ ဈာနဣန္ဒြိယ မဂ္ဂဝိပါကတို့ကိုယူပါ။) ယထာဝုတ္တေဟိ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ပစ္စည်းတို့မှ။ (အဓိပတိပစ္စယံဿ၊ ၏။) သေသတ္တာ၊ ကြွင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ သေသာနံဟူသောစကားဖြင့် အဓိပတိပစ္စည်း၏ မတားမြစ်အပ်ဘဲ သိမ်းယူ အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) တန္တိဝါရဏတ္ထံ၊ ထိုဒေါသကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ။ ဒေါသံ၊ ကို။ လောဘမောဟေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟ၊ အတူတကွ။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ ရှိ၎င်း။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ အဂ္ဂဟေတွာစ၊ ရှိ၎င်း။ [ဝိသုဉ္ဇေ အဂ္ဂဟေတွာတိ လောဘမောဟာ ဝိပါကပစ္စယာပိ န ဟောန္တိ။ တထာ ဒေါသာတိ ဧဝံဝိသုံ အဂ္ဂဟေတွာ။-အနု။] ဒေါသော။ ပေ။ ပစ္စယော ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။ [ယခုအခါ ဝယ် နောက်ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုသည့်အတိုင်း အဋ္ဌကထာ၌ ပါဠိရှိနေပါပြီ။]

ဣမိနာ နယေနာတိ ဧတေန။ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ (ဒဿတိဉ္ဇစပ်) ဖောဠဗ္ဗာယကနဿ၊ ၏။ (ပထဝီ တေဇော ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော

၁။ ဣမိနာ နယေနာတိ ဧတေန။ ။ဖောဠဗ္ဗာယကနံ ကာယဝိညာဏ ဓာတုယာ အာရမဏာဒိပစ္စယော ဟောန္တိယေဝ ပထဝီအာဒိသဘာဝတ္တာ အတ္တနာ သဟဇာတာနံ သဟဇာတာဒိပစ္စယာ ဟောန္တိယေဝါတိ ဝုတ္တံ “ဖောဠဗ္ဗာယကနဿ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝံ ဒဿတိ။ “သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ” “သဗ္ဗဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တိသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရဏေ

ဓာတ်ကြီး ၃-ပါး အပေါင်းဖြစ်သော ဖောဠဗ္ဗာရုံ၏။ သဟဇာတာဒိပစ္စယ
 တာဝံ၊ သဟဇာတအစရှိသောပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်ကို၎င်း။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ တို့၏။
 ယထာယောဂံ၊ စွာ။ ဟေတာဒိပစ္စယဘာဝံ၊ ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်း
 တို့၏အဖြစ်ကို၎င်း။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)
 ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဇေ၊ ဤ “အာရမဏပစ္စယေ ရူပါယတနံ” အစရှိ
 သောစကားသည်။ ဧကပစ္စယဿ၊ တခုသော ပစ္စည်း၏။ အနေကပစ္စယ
 ဘာဝဒဿနံ၊ တပါးမက များစွာသော ပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း
 စကားသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပါဒိနံ၊ ရူပါယတနအစရှိသည်
 တို့၏။ ပကတူပနိဿယဘာဝေါ၊ ကိုလည်း။ ဧတေန၊ ဤဣဒိနာ နယေန
 ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒယော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသောတရား
 တို့သည်။ စတုနံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏။ ဘေဒါ၊ အထူး
 အပြားတို့တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘေဒံ၊ ကို။ အနာမသိတွာ၊ မသုံးသပ်
 မှု၍။ တေဒေ၊ ထိုနာမ်ခန္ဓာတို့ကိုသာ။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ စတုသု ခန္ဓေသုတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟံ၊ မိစ္ဆာဝါစာ။ ပေ။ ကေနုဝိသတိဓာတိ
 ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ဇေ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤအခြင်း အရာအားဖြင့်။
 ဝတ္ထု နသက္ကာ။ (ကသ္မာ၊ မိစ္ဆာဝါစာ။ ပေ။ ကေနုဝိသတိဓာတိ ဣဒံ၊ ကို။

ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဣတ္ထေ ဝုတ္ထေ သဗ္ဗဓမ္မေ သန္ဓာယာဟ “သဗ္ဗဓမ္မာနံ ယထာ
 ယောဂံ ဟေတာဒိပစ္စယဘာဝံ ဒဿေတိ” တိ၊-အနု။

၁။ နဟိ။ ပေ။ ဒဿနံ။ ။ ဤ “အာရမဏပစ္စယေ ရူပါယတနံ” အစရှိ
 သော စကားသည် တခုသောပစ္စည်း၏ များသောပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း
 စကားမဟုတ်။ အထုခေါ ကေဓမ္မဿ အနေကပစ္စယဘာဝဒဿနံ= စင်စစ်
 ကား တခုသောတရား၏ များသော ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းစကား
 ဖြစ်၏။ တသ္မာ ဧတေန ဖောဠဗ္ဗာယတနဿ ဘာဝံ အာဒိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယ်-
 ထို့ကြောင့် “ဧတေန ဖောဠဗ္ဗာယတနဿ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝံ” အစရှိ
 သော စကားကို ဆိုအပ်ပြီ”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလိုသည်။

၂။ ဣဒ ပေဝံ နသက္ကာ ဝတ္ထု။ ။ “တေဟိဝေဝ” ဖြင့် ရှေး၌ပြအပ်ပြီး
 သော မဂ္ဂပစ္စည်းနှင့်တကွ ၁၇-ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို ညွှန်ပြထား၏။ မိစ္ဆာ

ဝေံ ဝတ္တံနသက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ စေတနာယ၊ ဇ်။
 (ပိစ္ဆာဝါစာဟုခေါ်အပ်သောစေတနာ၏။) မဂ္ဂပစ္စယဘာဘဝကော၊ မဂ္ဂ
 ပစ္စည်းအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ မိစ္ဆာဝါစာဒယော၊ ပိစ္ဆာဝါစာ အစရှိ
 သော စေတနာဘုရားရှိသည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝိယ၊ ကဲ့သို့။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ ဝို့သည်။
 န ဟောဋ္ဌိ။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပိစ္ဆာဝါစာ။ ပေ။ ကောနဝိသတိဝါစာ ဣဒံ
 ဝေံ ဝတ္တံ န သက္ကာ။) စ၊ လဒ္ဓဒေါသ တင်ရှားပြအံ့။ (စေတနာ၊ သည်။
 မဂ္ဂပစ္စယော၊ သည်။) ယဒိဘဝယျ၊ အံ့။ (ဝေံသတိ)။ ပဉ္စေါရေ၊ ဤ။
 ကပ္ပာစယံ၊ မဂ္ဂပစ္စယံ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူလိုက်သည်။ သိယာ၊ ငါ။
 (“ဤသို့လည်း မဟာပပါ” ဟူလို။) တသွာ၊ ကြောင့်။ (ကိုသို့ မိစ္ဆာဝါစာ
 ဟုခေါ်အပ်သော စေတနာ၏ မဂ္ဂပစ္စည်း အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။)
 မိစ္ဆာဝါစာဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာဝါစာအစရှိသော ဟုရားတို့၏။ မဂ္ဂပစ္စယဘာဘဝေါ၊
 ကို့။ နဝတ္ထဗ္ဗော။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ဤအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာသည်။ ပဋ္ဌာန
 သံဝဏ္ဏနာ၊ ပဋ္ဌာန်းကိုဖွင့်ပြကြောင်းဖြစ်သော သံဝဏ္ဏနာတည်း။ စ၊ ဆက်။
 စေတနာယ၊ ဇ်။ သေသပစ္စယဘာဘဝေါ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းမှကြွင်းသော ပစ္စည်းတို့၏
 အဖြစ်ကို။ အနုကပစ္စယဘာဘဝစနေန၊ တပါးမက များစွာသော ပစ္စည်း
 တို့၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းစကားဖြင့်။ ဝုတ္တောယေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤမိစ္ဆာဝါစာ။ ပေ။ ကောနဝိသတိဝါ ဟူသောစကားကို။
 န ပဋိတဗ္ဗံ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းတို့ကိုတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ပဋိတဗ္ဗံ၊ နောက်ဆုံးတို့
 မဂ္ဂပစ္စည်းတို့ကြကုန်။

ဝါစာ ကမ္ပန္တ အာဝေဝသို့သည် ပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဲ့သို့ မဂ္ဂပစ္စည်းတပ်သော ငါး
 ဟုတ် ပဟုတ်ကြ။ စေတနာကို အရကောက်ရသော တရားများဖြစ်၏။
 ဤသို့ မဂ္ဂပစ္စည်းတပ်သည့်အတွက် “ဟေပိစေဝ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းနှင့်တကွ ထို
 ဝါစာပါသော ပစ္စည်းတို့ရင်း” ဟု မဆိုသင့်။ ထို့ကြောင့် “ဣဒမေဝ နာကာ
 ဝတ္တံ” ဟုဆိုသည်။

ခ။ ပဋ္ဌာနသံဝဏ္ဏနာ ဟောသော။ ။ သုတ္တန်ပါဠိတော်များ၌ ပိစ္ဆာဝါစာ
 စသည်တို့ကို ပရိယာယ်အားဖြင့် ပဉ္စင်အဖြစ်ကို ဟောတော်မူတား၏။ ထိုသို့
 သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် “ဤ ပဋ္ဌာန်းဆိုင်ရာ၌ ပိစ္ဆာ
 ဝါစာ စသည်တို့ကို မဂ္ဂပစ္စည်း” ဟု မဆိုသင့်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း—

၅၀၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

အဟိရိကံ။ ပေ။ မိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စံ ဝိစိကိစ္ဆာတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ အာဒိမ ပါဌော၊ အစဉ်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်တည်း။ ထိုသို့ပင် ရှေးအဋ္ဌကထာ ပါဌ်ရှိပါသော်လည်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သည်။ အဓိပတိပစ္စယော၊ သည်။ န ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုဝိစိကိစ္ဆာကို။ တတ္ထ၊ ထိုအဟိရိက အစရှိသည်တို့၌။ အပဋိတော၊ ထည့်၍မရွတ်ဘဲ။ ဝိစိကိစ္ဆာဣဿာမစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စာနိ တတော အဓိပတိပစ္စယံ အပနေတောတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤနောက်ဝါကျ၌။ ပဌန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ထည့်၍ ရွတ်ကြကုန်၏။ [လောဘ မူသည်၊ ဒေါသမူ၊ မောဟ၊ ဒုက္ခကြဉ်ဖယ်၊ ခုနစ်ဆယ်ခြောက်ခုလောကီစုနှင့်၊ စတုဗ္ဗိဒ္ဓံ၊ ရုပ်နိဗ္ဗန်ကို၊ ကြည်ညိုသမှု၊ အလေးပြု၏” ဟု ဆိုသောကြောင့် မောဟမူဒွေး၌ယှဉ်သော ဝိစိကိစ္ဆာသည် အဓိပတိပစ္စည်းမတပ်။ ထို့ကြောင့် “ဝိစိကိစ္ဆာ ဣဿာ မစ္ဆရိယကုက္ကုစ္စာနိတတော အဓိပတိပစ္စယံ အပနေတော” ဟု နောက်ဝါကျ၌ ထည့်၍ နောက်ဆရာတို့ ရွတ်ကြကုန်၏။ ဤအတိုင်း ပဓာနအဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ ရှိနေပါပြီ။]

စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ။ ပေ။ ဟဒယဝတ္ထုတိ၊ ဟူသော ပါဌ်သည်။ ပုရိမပါဌော၊ ရှေး၌ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ရှေး အဋ္ဌကထာပါဌ်ရှိပါသော်လည်း။ မဟာဘူတာနိ၊ တို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ တို့သည်။ နဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုရေဇာတအတ္ထိ အဝိဂတ ဝသေန နဝဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယံ ပက္ခိပိတော ဒသဓာ ဝတ္ထုန္တိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ၊ ကုန်၏။ [“ဟဒယဝတ္ထု ကေသဉ္စေ ဝိပ္ပယုတ္တဿ စ ဝသေန ဒသဓာ ပစ္စယော ဟောတိ” ဟု အနုဋီကာနှင့်အတိုင်း အပြည့်အစုံ ထည့်၍ အနက်ပေးပါ။ နောက်ဆုံးပစ္စည်းတို့ကိုသာယူ၍ “ပုရေဇာတ အတ္ထိအဝိဂတ ဝသေန” ဟု ဆိုထားသည်။ အဋ္ဌကထာ၌ “အာရမဏ အာရဏာဓိပတိ သဟဇာတ အညမည နိဿယ ဥပနိဿယ ပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတ ဝသေန” ဟု ရှိ၏။]

ဤအဋ္ဌကထာ၏ သုတ္တန် အဋ္ဌကထာမဟုတ်။ အဘိဓမ္မာပဋ္ဌာန်းကို ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [အဘိဓမ္မာတရားအတိုင်းသာ ဖွင့်ထိုက်၏။ သုတ္တန်တချို့ကိုယူ၍ မဖွင့်ထိုက်ပါ ဟူလို။]

တ္ထေကမေဝေတ္ထ အပုဗ္ဗန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထောဌ်စပ်) တေသ္မိံ ပုရေဇာတပစ္စယေ၊ ဌ်။ သဟဇာတနိဿယေဟိ၊ တို့မှ။ အပုဗ္ဗံ၊ ရှေးမဟုတ်သော တရားသည်။ ဝါ၊ အသစ်ဖြစ်သောတရားသည်။ ရူပံ သဒ္ဓ ဂန္ဓ ရသာ ဟတနမတ္တမေဝ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံမျှသာတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ပန၊ ဆက်။ တောနိအာရမဏာနိ၊ ဤရူပါရုံစသော အာရုံတို့ကို။ အာရမဏပစ္စယဗ္ဗောနံ၊ အာရမဏပစ္စည်းတရားတို့၏။ အနေကပစ္စယဘာဝေ၊ တပါးမက များသောပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်၌။ (သင်္ဂဟကဏ္ဍရနံ) ဝုတ္တံ၊ နှုတ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧတေသံ၊ ဤရူပါရုံအစရှိသော အာရမဏပစ္စည်းတရားတို့၏။ သဗ္ဗာတိက္ကန္တပစ္စယာပေက္ခာ၊ အလုံးစုံသော ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ထက် လွန်သော အာရမဏအစရှိသောပစ္စည်းတို့ကို ငဲ့ခြင်းရှိသော။ အပုဗ္ဗတာ၊ အပုဗ္ဗ၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဣန္ဒြိယာဒိသု အပုဗ္ဗံ နတ္ထိတိ၊ ကား။ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယံသာပိ၊ ၏လည်း။ အရူပဇိဝိတိန္ဒြိယတော၊ မှ။ အပုဗ္ဗဿ၊ ငှေးမဟုတ်သော။ ဝါ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ ပစ္စယဘာဝဿ၊ ၏။ အဘာဝံ၊ မရှိခြင်းကို။ မညမာနေန၊ မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ)၊ အပုဗ္ဗတာ၊ အပုဗ္ဗတာကို။ နဝုတ္တာ၊ မဆိုအပ်။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ တဿ၊ ထိုရူပဇိဝိတိန္ဒြိယ၏။ ပုရေဇာတပစ္စယဘာဝတော၊

၁။ သဗ္ဗာ တိက္ကန္တပစ္စယာ ပေက္ခာ။ ။ကေဓမ္မဿ အနေကပစ္စယာ ဘာဝေါတိ တေသ္မိံ ဝိစာရေ (ဤစိစစ်ခဏ်း၌) ဟေတုအာဒိအတိက္ကန္တပစ္စယာ ပေက္ခာ (ဟေတုအစရှိသည်တို့ထက် ပိုလွန်၍ဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့ကို ငဲ့ခြင်းရှိသော) ဧတေသံ ရူပါဒိနံ အပုဗ္ဗတာ နတ္ထိ၊ အလခေါ (စင်စစ်ကား) အာရမဏ အာရမဏာမိပတိ အာရမဏပနိဿယံပေက္ခာ (အပုဗ္ဗတာ နတ္ထိ) န ဟိ ရူပါဒိနိ ဟေတုသဟဇာတာမိပတိအာဒိစသေန ပစ္စယာ ဟောန္တိတိ၊-အနု။ [“အပေက္ခာ-ငဲ့ခြင်း” ဟူသည် “မည်သည့်ပစ္စည်းတို့ထက်” ဟု အပါဒါန်ကို ငဲ့ခြင်းတည်း။]

၂။ တဿ။ပေ။အပုဗ္ဗတာ။ ။တဿာတိ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယဿ ပုရေဇာတပစ္စယဘာဝတော အပုဗ္ဗတာ၊ တဿာ (ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယ ပုရေဇာတပစ္စည်းတပ်သည့်အတွက် အသစ်ဖြစ်သောကြောင့်) တံ (ထိုရူပဇိဝိတိန္ဒြိယသည်) ကေန ပိသဘိဝိဓော (သဒ္ဓါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ၁၈ ပစ္စည်းတွင် ပုရေဇာတထည့်၍ ၁၉-ပါးအပြားရှိသော) ပစ္စယော ဟောတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊-အနု။

၁၀၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ အပုဗ္ဗတာ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ စ၊ ဆက်။ ကဗဠိကာရာဟာရဿ၊ ၏။ ပုရေဇာတေန၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းနှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ သတ္တဓာ၊ ၇-ပါးအပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူး ပြုသည်၏အဖြစ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။ [န ဟိ ဩဇာပုရေဇာတပစ္စယော န ဟောတိတိ။-အနု။]

အာကာရောတိ၊ ကား။ မူလဒိအာကာရော၊ မူလအစရှိသော အခြင်း အရာတည်း။ အတ္ထောတိ၊ ကား။ တေနာကာရေန၊ ထိုမူလအစရှိသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ဥပကာရကတော၊ လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ယေနတ္ထေနာတိ၊ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ယေနာကာရေနာတိတေဿ၊ ဟူသော ဤသဒ္ဓါ၏။ အတ္ထဝစနံ အနက်ကိုဟောသောသဒ္ဓါတည်း။ ဝိပါကဟေတုသုယေဝ လဗ္ဘတိတိတ္ထေ၊ ဤ အမောဟဝိပါကဟေတုဿ၊ အမောဟဟူသော ဝိပါကဟိတ၏။ အဓိပတိ၊ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကိုလည်း။ လောကုတ္တရဝိပါကေယေဝ၊ ဤသော။ လဗ္ဘတိ၊

၁။ အာကာရော အတ္ထော။ ။ဤ“အာကာရော” အရ ဟေတုပစ္စည်း ကို ရည်ရွယ်၍ “မူလစသော အခြင်းအရာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “အတ္ထော” အရ “ကျေးဇူးပြုခြင်း အနက်သဘော”ဟု ဖွင့်သည်။ “တေဿ ဝါ” စသော ဒုတိယနည်း၌ကား အာကာရနှင့် အတ္ထသည် သဒ္ဓါအသိကွဲ၏။ အနက်အရမှာ ကျေးဇူးပြုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအနက် သဘောပင်တည်း။ [အနုဋီကာ ၌ကား-ဤ ၂-နည်းဖြင့် “အတ္ထောတိ ဝါ ဟေတုအာဒိဓမ္မာနံ သဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု တရားကိုယ်သဘောကို အရားကောက်၏။ သော ဟိ အတ္တနော ပစ္စယပုဗ္ဗေဟိ (ပစ္စယပုဗ္ဗံ တရားတို့သည်) အရဏီယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော (ကပ်ရောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) [အရ-ဂတိမှ ဟုန်သာ ဓာတ်နက်ကို ဖွင့်သည်။ ဤအလို “အရိယတေ ဥပဂမ္ပတေတိ အတ္ထော”ဟု ပြု။] ဉာဏေန ဝါ ဉာတဗ္ဗတော အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ (အရိယတေ ဉာယတေ” ဟူသော အနက်ကို ရည်ရွယ်သည်) အာကာရောတိ တဿေဝ ပဝတ္တိ အာကာရော (ထိုသဘော၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာတည်း) ယေန (ယင်း အခြင်းအရာကြောင့်) အတ္တနော ပစ္စယပုဗ္ဗာနံ ပစ္စယဘာဝံ ဥပဂန္တတိတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။]

ပကိဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယကထာ အဖွင့်

၅၇၉

၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောပစ္စည်းတို့၌။ လဗ္ဗမာနာလဗ္ဗမာနံ၊ ရံအပ်သည်၏အဖြစ်၊ မရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ၊ မှတ်သားထိုက်၏။

ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို။ အပဋိတော၊ ထည့်၍မရှုတ်မူဘဲ။ (ထည့်၍ မရှုတ်ခြင်းကြောင့်) ဆဟာကာရေဟိတံ၊ ဟူသော။ ပုရိမပါဌော၊ ရှေး အဋ္ဌကထာပါရှိသည်။ (ဟောတိ)။ တံ၊ ထိုဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို။ ပဋိတောပန၊ ထည့်၍ရှုတ်ခြင်း ကြောင့်ကား။ သတ္တာဟာကာရေဟိတံ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ။ (ကသွာ၊ သတ္တာဟာကာရေဟိတံ၊ ပဌန္တိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤအာရမဏပစ္စည်း၌။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ၊ အလွန်ဆုံး ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားကို။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ (တသွာ၊ သတ္တာဟာကာရေဟိတံ ပဌန္တိ၊ ကုန်၏။) စ၊ ဆက်။ ယံ အာရမဏံ၊ အကြင်အာရုံသည်။ နိဿယော၊ နိဿယပစ္စည်း သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တံ(အာရမဏံ)၊ သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်းသည်။ န ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ အနန္တရသမနန္တရေသု၊ တို့၌။ ယံ၊ အကြင်တရားသည်။ (အရိယာမဂ်၌ယှဉ်သော စေတနာတရား သည်။) ကမ္မပစ္စယော၊ ဟောတိ။ တံ၊ ထိုကမ္မပစ္စည်းတပ်သော တရားသည်။ အာသေဝနပစ္စယော၊ န(ဟောတိ)။ ယဉ္ဇ၊ အကြင် တရားသည်လည်း။ (ရှေးရှေးသောကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇော တရားသည်လည်း။) အာသေ ဝနပစ္စယော၊ ဟောတိ။ တံ၊ ထိုအာသေဝနပစ္စည်းတပ်သော တရားသည်။ ကမ္မပစ္စယော၊ န(ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပကတူပနိဿယော ပကတူပနိဿယောဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ သော၊ ထိုပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းသည်။ ကမ္မပစ္စယောပိ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သေး၏။ တသွာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၏ ကမ္မပစ္စည်းလည်း ဖြစ်နိုင်သေး သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ကမ္မပစ္စယော စာတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ။ ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ ဧတ္ထ၊ ဤကမ္မပစ္စယော စ ဟု ရှုတ်ဆိုအပ်သော ပါရှိ၌။ အတ္ထော၊ တည်း။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်။ ယေဘုယျေန၊ ဖြင့်။ ပကတူပနိဿယောဝါ၊ သည်သာဟောတိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပကတူပနိဿယအဖြစ် များပါသော်လည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပကတူပနိဿယ

၅၉၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပစ္စည်းတရားအပေါင်းတို့။ ကောစိ၊ အချို့သောတရားသည်။ ကမ္မပစ္စယောစ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ။ ဣတိ (အယံ)၊ ကံး။ အတ္ထော၊ တည်း။ [နာနက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်းတတ်သော အရိယမဂ္ဂစေတနာကို ဆိုလိုဟန်တူသည်။]

အာရမဏပုရေဇာတေ ပနေတ္ထ ဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ န လဗ္ဘတီတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ တတ္ထံ၊ ထိုစကားရပ်၌။ (တနည်း-တတ္ထံ၊ ထိုအာရမဏပုရေဇာတကို ယူခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။) အာရမဏပုရေဇာတန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ကဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ အာရမဏဘူတံ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပုရေဇာတံ၊ ကို။ ယဒိ ဝုတ္တံ၊ အကယ်၍ ဆိုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ) အာရမဏဘူတဿ၊ သော။ ဝတ္ထုဿ၊ ဟဒယဝတ္ထု၏။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ၊ ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာ၊ ထိုဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကို။ န လဗ္ဘတိ၊ မရအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ န ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊ ထိုက်။ ပန၊ သို့မဟုတ်။ ဝတ္ထုပုရေဇာတတော၊ မှ။ အညံ၊ သော။ ဝတ္ထုဘာဝရဟိတာရမဏမေဝ၊ ဝတ္ထု၏အဖြစ်မှကင်းသော အာရုံကိုသာလျှင်။ အာရမဏပုရေဇာတန္တိ၊ ဟူ၍။ အထဝုတ္တံ၊ အကယ်၍ ဆိုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ) တဿ၊ ထိုဝတ္ထုမှကင်းသော အာရမဏပုရေဇာတ၏။ နိဿယပစ္စယတာ၊

၁။ တတ္ထံ ။ပေ။ ပုရေဇာတံ ဝုတ္တံ။ ။တတ္ထာတိ ယဒိဒံ အာရမဏ ပုရေဇာတေ ပနေတ္ထ ဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ နလဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တံ။ တသ္မိံ-အနု။ ဤပါဌ်ဖြင့် တတ္ထံ ။ အစွဲကို ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါကျကို ပြန်၍စွဲဘို့ရန် ညွှန်ပြသည်။ တနည်း- တသ္မိံ ဝါ အာရမဏပုရေဇာတဂ္ဂဟဏေ=ဤဒုတိယနည်း၌ တတ္ထံ-ထိုအာရမဏပုရေဇာတကို ယူခြင်းသည်။ သတိ-သော် ဟုစွဲပါ။

၂။ ဝတ္ထုဿ၊ ပေ။ နဝတ္ထုဗ္ဗာ။ ။“အာရမဏပုရေဇာတကို ယူလိုရှိလျှင် ဟဒယဝတ္ထု၏ ဝိပ္ပယုတ္တအဖြစ်ကို ရအပ်၏”ဟု မဆိုထိုက်။ အဘယံကြောင့် နည်း- အာရမဏဖြစ်သော ဝတ္ထုသည် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းမဖြစ်။ စင်စစ်ကား နိဿယဖြစ်သော ဝတ္ထုသည်သာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ [ဝတ္ထုဿ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယတာ လဗ္ဘတီတိ န ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊ န ဟိ အာရမဏဘူတံ ဝတ္ထု ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော ဟောတိ၊ အထခေါ နိဿယဘူတမေဝါတိ၊-အနု။]

ပက်ဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယကထာအဖွင့်

၅၆၁

ကို။ န လဗ္ဘတိ၊ အပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဿယိန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ န လဗ္ဘတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ၏။

ဣတော ဥတ္တရိပိတိ ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ပုရေဇာတဒေတာ၊ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းမှ။ ပရတောပိ၊ နောက်ဖြစ်သော ပစ္စည်းအပေါင်း၌လည်း။ (“လဗ္ဘ မာနာလဗ္ဘမာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဣတော ဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တတော၊ မှ။ (“ဥတ္တရိပိ” ၌စပ်) [ဤနည်းသည် ယခုအဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ မရှိတော့။ ဋီကာပြထားသည့်အတိုင်း “နိဿ ယိန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တတော” ဟူသော ပါဠိသာရှိသည်။ ထိုပါဠိ၏အဓိပ္ပါယ်ကို “ဥတ္တရိ အာရမဏာဓိပတိအာဒိ” စသည်ဖြင့် ဋီကာပြလိမ့်မည်။] ဝါ၊ တနည်း။ နိဿယိန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တတော၊ မှ။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်ဖြစ်သော။ (နောက်ဖြစ်သော။) အာရမဏာဓိပတိအာဒိစ၊ အာရမဏာဓိပတိ အစရှိ သည်လည်းဖြစ်သော။ လဗ္ဘမာနာလဗ္ဘမာနံ၊ ရထိုက်သောပစ္စည်း မရ ထိုက်သောပစ္စည်းတို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ကား။ ကမ္မာဒိသု ၊ ကမ္မပစ္စည်းအစရှိသောပစ္စည်းတို့၌။

၁။ ဣတော ဥတ္တရိပိ။ ။ဣတော ဥတ္တရိပိ ဧတ္ထ “ဣတောတိ ဣဒံ ပစ္စာမသနံ ပုရေဇာတံ ဝါ သန္ဓာယ အာရမဏပုရေဇာတံ ဝါ၊ (ဣတော သဒ္ဓါသည် ပုရေဇာတကို ရည်ရွယ်၍ သုံးသပ်သော သဒ္ဓါသော်လည်း ဖြစ်ရမည်။ အာရမဏပုရေဇာတကို ရည်ရွယ်၍ သုံးသပ်သော သဒ္ဓါသော် လည်း ဖြစ်ရမည်။) [တတ္ထ ပဌမနယံ အပေက္ခိတွာ ဝုတ္တံ ပုရေဇာတတော ပရတောပိတိ၊ တေန ကမ္မာဒိပစ္စယေသုပိ ဝက္ခမာနေသု လဗ္ဘမာနာ လဗ္ဘမာနံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဒုတိကံ ပန နယံ အနပေက္ခိတွာ အဋ္ဌကထာယံ အာဂတဝသေန ဝုတ္တံ ဣတော ဝါ ဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တတောတိ၊- အန။]

၂။ ကမ္မာဒိသု။ပေ။အဓိပ္ပေတော။ ။ကမ္မအစရှိသောပစ္စည်းတို့၌ လဗ္ဘ မာနာလဗ္ဘမာနကို ဆိုတော့မည် မဟုတ်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း- “ဣတော ဥတ္တရိ” အစရှိသည်ဖြင့် ရှေးဦးမဆွ အစကပင် ညွှန်ပြပြီး ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ထို့ကြောင့် ကမ္မအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌ ရှေးကဆိုအပ်ပြီးသော ‘ပုရေဇာတော ပရတောပိ’ ဟူသော အနက်ကိုပင် အလိုရှိအပ်၏ ဟုဆိုသည်။

၅၉၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

လဗ္ဘမာနာလဗ္ဘမာနံ၊ ကိံ။ န ဝက္ခတိ၊ ဆိုလိမ့်မည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဧတ္ထ၊ ဤကမ္မပစ္စည်းအာရုံသော ပစ္စည်းတို့၌။ ပုရိမောယေဝ၊ ရှေး၌ ဆိုအပ်
 ပြီးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ (ပုရေဇာတတော
 ပရတောပိ” ဟူသောအနက်ကို။) အဓိပ္ပေတော၊ ၏။

ကဗဠိကာရော အာဟာရော အာဟာရပစ္စယောဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်
 သည်။ ပုရိမပါဌော၊ ရှေး၌ ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်တည်း။ ပန၊
 ထိုသို့ပင် ရှေးအဋ္ဌကထာပါဌ် ရှိပါသော်လည်း။ သော၊ ထိုကဗဠိကာရ
 အာဟာရသည်။ အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယောပိ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ တေန၊
 တို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ကဗဠိကာရ အာဟာရ၏ အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတ
 ပစ္စည်းတပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ကဗဠိကာရော ။ပေ။ ဂစ္ဆတိတိ၊
 ဟူ၍။ ပဋ္ဌန္တိ။ [ယခု အဋ္ဌကထာ စာအုပ်များ၌လည်း နောက် စာအတိုင်း
 ရှိသည် ။] ယထာနုရူပံ ။ပေ။ ဝသေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမ
 ပါဌော၊ တည်း။ ယထာနုရူပံ ။ပေ။ ဝသေနာတိ၊ သည်။ ပစ္စိမပါဌော၊
 နောက်၌ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်တည်း။ [ယခု အဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌
 ရှေးပါဌ်အတိုင်းပင်ရှိသည်။] တေသု၊ ထိုပါဌ်တို့၌။ ဝိစာရေတွာ၊ စိစစ်၍။
 ယုတ္တော၊ သင့်သောပါဌ်ကို။ ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။ ဝါ၊ ယူပါလေ။

[ကမ္မာဒိသုလဗ္ဘမာနာလဗ္ဘမာနံ န ဝက္ခတိ ဣတော ဥတ္တရိတိ အာဒိနာ ပဂေဝ
 အဘိဒေသဿ ကတတ္တာ၊ တသ္မာ ပုရိမောယေဝ ပုရေဇာတတောပိတိ ဝုတ္တ
 အတ္ထောယေဝ အဓိပ္ပေတော၊-အနု။]

အနုဋီကာ။ ။မဂ္ဂပစ္စယံ အဝိဟေန္တော ဝါတိ ဣမိနာ ဝ မဂ္ဂပစ္စယောဝုတ္တော
 တိ “မဂ္ဂဝဇ္ဇာနံ နဝန္တ” နှိ ဝုတ္တံ ပစ္စိမပါဌေ ပုရိမပါဌေပန “မဂ္ဂပစ္စယတ္ထံ အဝိ
 ငဟေန္တော ဝါ” တိ ဝုတ္တတ္တာဝေ မဂ္ဂပစ္စယေန သဒ္ဓိံ သဟဇာတာဒိပစ္စယာ
 ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဒသန္တန္တိ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ ပစ္စိမပါဌေ “ကောဒသာဟာကာရေဟိ”
 တိ ဝုတ္တဗ္ဗံ၊ (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထိုက်သည်၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း-“မဂ္ဂပစ္စယံတံ
 အဝိငဟေန္တောဝ” ဟု မဂ္ဂပစ္စည်းကို ဆိုခဲ့သောကြောင့်တည်း။) ပုရိမပါဌေ
 “ဒွါဒသဟိ” တိ ဝုတ္တဗ္ဗံ။ [အပရေဟိပိ ဒွါဒသဟာကာရေဟိ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌
 ဆိုထိုက်သည်။]

သမနန္တရနိရုဒ္ဓတာယ '၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့ဖြစ်၍ ချုပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ 'အာရမဏဘာဝေနစ၊ အားဖြင့်၎င်း။ သဒိသော၊ တူသော။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်သည်။ ပစ္စယသဘာဝတာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပစ္စည်း၏တူသော 'သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်မည်၏။ (သမနန္တရနိရုဒ္ဓတာယ၊ ၎င်း။ အာရမဏဘာဝေနစ၊ ၎င်း။) ဝိရုဒ္ဓပစ္စယတာ၊ ဆန့်ကျင်သောပစ္စည်းတို့၏ အဖြစ်သည်။ ပစ္စယဝိသဘာဝတာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပစ္စည်းတို့၏ အချင်းချင်း သဘောမတူသည်၏ အဖြစ်မည်၏။ ဣမိနာ ဥပါယေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒနတော၊ (အဋ္ဌကထာ၌) ဆိုခြင်းကြောင့်။ ဟေတုအာဒိနံ၊ ကုန်သော။ သဟဇာတာနံ '၊ တကွဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့၏။ သဟဇာတဘာဝေန၊ တကွဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ သဘာဝတာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ သဟဇာတာသဟဇာတာနံ၊ တကွဖြစ်ကုန် တကွဖြစ်သည်မဟုတ်ကုန်သော။ ဟေတုအာရမဏာဒိနံ၊ ဟေတုအစရှိသောပစ္စည်း၊ အာရမဏ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏။ အညမည ဝိသဘာဝတာ၊ အချင်းချင်း သဘောမတူကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ ဝေမာဒိနာ၊ သော။ ဥပါယေန၊

၁။ သမနန္တရ။ ပေ။ သဘာဝတာ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌လာသော အနန္တရပစ္စည်း။ ပေ။ ဝိဂတပစ္စည်းတို့သည် သူတို့အချင်းချင်း သဒ္ဓါနက်အားဖြင့် သဘောမတူကြသော်လည်း သမနန္တရနိရုဒ္ဓ အဖြစ်အားဖြင့်ကား သဘောတူကြ၏။ အာရမဏပစ္စည်း။ ပေ။ အာရမဏပုနိဿယပစ္စည်းတို့သည်လည်း သူတို့အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပုံ မတူကြစေကာမူ အာရမဏအဖြစ်ဖြင့်ကား သဘောတူကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ သမနန္တရနိရုဒ္ဓအဖြစ်၊ အာရမဏအဖြစ်ဖြင့် သဘောမတူကြသော ပစ္စည်းများကို "ပစ္စယဝိသဘာဝ" ဟု ဆိုသည်။

၂။ သဟဇာတ။ ပေ။ ဝိသဘာဝတာ။ ။ စာအုပ်တို့၌ "သဟဇာတာသဟဇာတာနံ" ဟု ရှိသော်လည်း အနုဋီကာ၌ "ဟေတုအာရမဏာဒိနံ သဟဇာတာ သဟဇာတဘာဝေန အညမညဝိသဘာဝတာတိ ယောဇနာ" ဟု ဆိုသောကြောင့် "သဟဇာတာသဟဇာတဘာဝေန" ဟု ရှေးပါဠိရှိဟန်တူ၏။ သို့မဟုတ် "သဟဇာတာသဟဇာတဘာဝေန" ဟု အပိုထည့်၍ ယောဇနာစေလိုဟန်တူသည်။

ဖြင့်။ သဘာဝတာ၊ သဘာဝ၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝိသဘာဝတာ၊ ဝိသဘာဝ
၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ၏။ [ဧမာဒိနာ၌ အာဒိဖြင့် ယူရမည့်
ပုဒ်တို့ကို အနုဋီကာ၌ကြည့်ပါ။]

ဇနကာယေဝ, န အဇနကာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော ဌှပ်) ဇနကာဘာဝပ္ပဓာနာယေဝ၊ ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ပဓာနရှိကုန်
သည်သာလျှင်။ ဟုတွာ၊ ချီ။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ။
ဥပတ္တမ္မကဘာဝပ္ပဓာနာ၊ ထောက်ပံ့တတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော ပဓာနရှိ
ကုန်သည်။ (ဟုတွာ, ပစ္စယာ) န (ဟောန္တိ)။ ဣတိ (ဧဝံ)၊ သို့။ အတ္ထော၊
ကို။ (အဓိပ္ပာယ်နက်ကို) ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယေသံ၊ အကြင်ပစ္စယုပ္ပန် ထရားတို့၏။
ဟေတု အာဒယော၊ ဟိတ်အစရှိသော တရားတို့သည်။ ပစ္စယာ၊ တို့သည်။
ဟောန္တိ။ တေ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ တေဟိ၊ ထိုဟိတ်အစရှိသောပစ္စည်း
တရားတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ချီ။ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်လည်း မဖြစ်နိုင်ကုန်။ ဝါ၊ ဥပါဒ်
လည်းမဥပါဒ်နိုင်ကုန်။ နစ ပဝတ္တန္တိ၊ ဌိအခိုက်၌လည်း မဖြစ်နိုင်ကုန်။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ဟိတ်အစရှိသောပစ္စည်းတရားတို့နှင့်
ကင်း၍ မဥပါဒ်နိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ဌိအခိုက်၌လည်း မတည်နိုင်ကုန်သည်
၏အဖြစ်ကြောင့်။) တေသံ၊ ထိုဟေတုအစရှိသောပစ္စည်းတို့၏။ ဥဘယပ္ပဓာန
တာ၊ (ဇနက, ဥပတ္တမ္မကအားဖြင့်) နှစ်ပါးစုံ ပဓာနရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို
(သင်္ဂဟကာရေန) စုတ္တာ၊ ပြီ။ ဟိ ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုဟေတုအစရှိသောပစ္စည်း
တို့သည်။ အန္တရာဒယောဝိယ၊ အနန္တရအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကဲ့သို့။ ဇန
နေနေဝ၊ ဖြစ်စေခြင်းဖြင့်ပင်။ ပဝတ္တိ၊ ဌိအခိုက်၌ ဖြစ်တည်ခြင်းကို။ န
ကရောန္တိ၊ မပြုနိုင်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ (တနည်း-ကသွာ ထည့်၍
ဟိ (ယသွာ) ဣတိ (တသွာ) ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။)

၁။ နဟိ။ ပေ။ ကရောန္တိ။ ။ အနန္တရ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည် ဖြစ်
အောင်သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကြကုန်၏။ ဖြစ်ပြီး၍ တည်အောင်ကား ကျေးဇူး
မပြုနိုင်ကြ။ ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကား ဥပါဒ်အခိုက်၌လည်းဖြစ်အောင်
ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ ဌိအခိုက်၌လည်း ဖြစ်တည်အောင် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။

ပကိဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယကထာအဖွင့်

၅၉၅

သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်နာမ်တို့၏။ ဌာနံ ၊ တည်ရာ အကြောင်း၏ အဖြစ်တည်း။ ကာရဏဘာဝေါ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်တည်း။ သဗ္ဗဌာနံ အလုံးစုံသောရုပ်နာမ်တို့၏ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်။ ဧတေသံ၊ ဤသဟဇာတ အစရှိသော လေးပါးသောပစ္စည်းတို့၏။ တံ၊ ထိုအလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တို့၏ တည်ရာအကြောင်း၏အဖြစ်သည်။ အတ္တိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တို့၏ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဧတေ၊ ထိုသဟဇာတအစရှိသော လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့သည်။) သဗ္ဗဌာနိကာ၊ တို့မည်၏။

ဥပနိဿယံ ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းကို။ ဘိန္ဒုန္တေန၊ ခွဲခြားလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ တယောပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဥပနိဿယာ၊ အာရမဏပနိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယတို့ကို။ ဝတ္ထုဗျာ၊ ဆိုထိုက်ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ (သို့မဟုတ်။) အဘိန္နိတော၊ ဥပနိဿယကို မခွဲခြား

၁။ ဌာနံ ကာရဏဘာဝေါ။ ။ “ဌာနံ” ကို “ကာရဏဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ဌာနံ” ၌ ဘာဝပွဇာန၊ သို့မဟုတ် ဘာဝလောပကြံရသည်။ ထိုသို့ကြံသဖြင့် “ဌာနံ” အရ တည်ရာအကြောင်းပစ္စည်းကို မရသေးဘဲ ထိုပစ္စည်း၏ သတ္တိရသည်။ “သဗ္ဗဌာနံ ယေသံ အတ္တိတိ သဗ္ဗဌာနိကာ” ဟု အဿတ္တိတဒ္ဓိတ်ပြုမှ ပစ္စည်းတရားရသည်။ အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တို့၏ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့။ [ဌာနန္တိ ပဒဿ အတ္ထဝစနံ ကာရဏဘာဝေါတိ ဝိနာပိ(ဟိ) ဘာဝပစ္စယံ ဘာဝပစ္စယဿ အတ္ထော ဉာယတိတိ၊-အနု]

၂။ ဥပနိဿယံ။ ပေ။ ကာတဗ္ဗံ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် အသဗ္ဗဌာနိကပစ္စည်းတို့ကို ပြရာ၌ ဥပနိဿယံအတွက် အနန္တရူပနိဿယ ပကတူပနိဿယ ၂-မျိုးကိုသာ ပြထားသဖြင့် ထိုပြပုံကို မနှစ်သက်သောကြောင့် “ဥပနိဿယံ ဘိန္ဒုန္တေန ။ ပေ။ ကာတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်။ ဥပနိဿယကို ခွဲခြားလိုလျှင် “အာရမဏပနိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ” ဟု သုံးမျိုးကို ဆိုထိုက်၏။ မခွဲခြားလိုလျှင်လည်း “ဥပနိဿယ” ဟု သာမညကိုသာ ပြထိုက်၏။ ထိုသုံးမျိုးကိုလည်း မခွဲခြား၊ သာမညအားဖြင့် တပါးတည်းလည်း မပြုသောကြောင့် “မပြည့်မစုံဖြစ်နေသည်” ဟု အပြစ်တင်သည်။

၅၉၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

မူ၍။ ဝါ၊ မခွဲခြားလိုလျှင်။ ဥပနိဿယဂ္ဂဟဏမေဝ၊ ဥပနိဿယ သဒ္ဓါ
 သာမညကိုသာ။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌကထာအတိုင်း ဥပနိဿယ ၂-မျိုးသာ ခွဲခြား၍တည်လ
 သော်။ ဘိန္ဒနံ၊ ၂ မျိုးသာခွဲခြားခြင်းသည်။ ပကတူပနိဿယဿ၊ ၏။
 ရူပါနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယတ္တာဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ် မဟုတ်သည်၏
 အဖြစ်ကို ပြရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [“အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ပကတူပ
 နိဿယပစ္စည်းက ရုပ်ကိုကျေးဇူးမပြု”ဟု ပြရခြင်းအကျိုးရှိ၏။ သုတ္တန်နည်း
 အားဖြင့်ကား ကျေးဇူး ပြုပါသည်။] ပန၊ ကား။ အာရမဏာနန္တရူပ
 နိဿယာနံ၊ အာရမဏပနိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယတို့၏။ (ဂဟိတတ္တာ
 ဌ်စပ်) ပုဗ္ဗေ၊ ဌ်။ အာရမဏာဓိပတိအနန္တရဂ္ဂဟဏေဟိ၊ အာရမဏာဓိပတိ
 သဒ္ဓါ၊ အနန္တရသဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 တေသု၊ ထိုအာရမဏပနိဿယ၊ အနန္တရူပနိဿယတို့တွင်။ ဧကဒေသေန၊
 တစိတ်တဒေသ ဖြစ်သော။ အနန္တရူပနိဿယေန၊ ဖြင့်။ [အဋ္ဌကထာဝယ်
 အာရမဏပနိဿယကိုမပြတ် အနန္တရူပနိဿယကိုသာ ပြလိုက်ခြင်းဖြင့်။]
 ဣတရမ္ပိ၊ အနန္တရူပနိဿယမှ တပါးသော အာရမဏပနိဿယကိုလည်း။
 ဒသေတိ၊ ပြ၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုရေဇာတပစ္စာဇာတာပိ။ ပေ။ ပစ္စယဘာဝတောတိ ဧတ္ထ၊ ဌ်။ ပုရေဇာတ
 ပစ္စယော၊ ကို။ အနန္တရူပဒီသုဝေ၊ အနန္တရအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌သာ။
 ဂတ္ထဗ္ဗေ၊ ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တံသမာနဂတိကတ္တာ၊ ထိုအနန္တရ အစ
 ရှိသော ပစ္စည်းတို့နှင့် တူသောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
 [တံသမာန ဂတိ ကတ္တာတိ တေဟိ အနန္တရူပဒီဟိ (ပုရေဇာတ ပစ္စယဿ)
 သမာနဂတိကတ္တာ အရူပါနံယေဝပစ္စယဘာဝတော (ပုရေဇာတပစ္စည်း၏
 အနန္တရ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့နှင့် နာမ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းတူ
 သောကြောင့်တည်း။) - အနု။] စ၊ သည်သာမကသေး။ ယုဂဋ္ဌဘာဝေါ၊

၁။ နဝယုဂဋ္ဌဘာဝေါ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “ပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတာပိ
 အသဗ္ဗဋ္ဌာနိကာ”ဟု အစုံဖွဲ့၍ ဆိုထား၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း-အသဗ္ဗဋ္ဌာနိကာ
 အဖြစ်မျှကို ပြလိုသောကြောင့်တည်း။ ထိုအကြောင်းအတုဟ်တော့ “အာရ
 မဏပနိဿယကို ပြတယ်မလိုပါ”ဟုလို။ ထို့ကြောင့် “ထိုပုရေဇာတပစ္စည်းကို

ပုစ္ဆာဝါရ ၁-ပစ္စယာနုလောမအဖွင့်

၁၆၇

အစုံ၏အဖြစ်သည်။ ပစ္စာဇာတေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တက္ခ။ ကထနေ၊ ရွတ်ဆို
ခြင်း၌။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဌပနေဟုရှိ၏။ “ပဌနေ”ဟု မူလက ရှိဟန်ဟူ၏။
ကထနေနှင့် အနက်တူပင်။] ကာရဏံ၊ သည်။ န (ဟောတိ)။ (ကသွာ)
အသဗ္ဗဌာနိကဒဿနမတ္တဿ၊ (ပုရေဇာတပစ္စည်း၏)အသဗ္ဗဌာနိက၏ အဖြစ်
ကိုပြခြင်းမျှ၏။ ဝါ၊ ကို။ အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ အလိုရှိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုပုရေဇာတပစ္စည်းကို။ တတ္ထ၊ ထိုအနန္တရ
အစရှိသောပစ္စည်းတို့၌။ ပဋိစ္စာ၊ ရွတ်၍။ ပစ္စာဇာတောပိ ။ပေ။ ပစ္စယ
တာဝတောတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ။

ပစ္စယနိဓ္ဓေသ ပကိဏ္ဏဏဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပုစ္ဆာဝါရ

၁- ပစ္စယာနုလောမအဖွင့်

ဧကေကံ တိကဒုကန္တိံ ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ဧကေကံ၊ ဝါ၊ ပါးစိတပါးစိ
သော။ တိကံ၊ ကိုရင်း။ ဒုကဉ္စ၊ ကိုရင်း။ (နိဿယ၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊
ကို။ (ဒဌဗ္ဗော)။ တိကဒုကံ၊ တိကံသည် အထူးပြုအပ်သော ဒုကံကို။
(နိဿယ၊ ၍။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။) န (ဒဌဗ္ဗော)။ ပစ္စယာဝစေဝါတိ၊
ဟူသောပါဌ်၏။ ယေကုသလာဒိဓမ္မေ ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စာတိ၊ စွဲ၍ဟု။ ဝုတ္တာ၊

အနန္တရအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌ ထည့်၍ ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် ပစ္စာဇာတ အတွက်
အသဗ္ဗဌာနိက အဖြစ်ကို သီးခြားရွတ်ဆိုထိုက်သည်”ဟူလို။

၁။ တိကဒုကံ။ ။တိကဉ္စဒုကဉ္စ ဟုဖွင့်သောကြောင့် တိကနှင့်ဒုကတို့ကို
အရကွဲသော ခွန်သမာသ်ဟုပြသည်။ [ဧကေကံ တိကဒုကဉ္စာတိ ကုသလတ္တိကာ
ဒိသု ဗာဝိသတိယာ တိကေသု ဟေတုဒုကာဒိသု သတိ ဒုကေသု ဧကေကံ
တိကံ ဒုကဉ္စ၊ န တိကဒုကန္တိ တုလျယောဂီနံ န တိကဒုကန္တိ အတ္ထော။ (တိက
နှင့် ဒုကတို့ကို တုလျယောဂ (တူသောတည်ရာ အနက်ရှိသော) ကမ္မဓာရည်း
သမာသ်ဟု မမှတ်ပါနှင့် ဟူလို၊-အနု။]

၂။ ယေ ကုသလာဒိဓမ္မေပပစ္စယာဝေဝ။ ။ယေ ကုသလာဒိဓမ္မေ ပဋိစ္စာ
တိဝုတ္တာ၊ “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဋ္ဌတိ ဟေတုပစ္စယာတိ

ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တေ(ကုသလာဒိဗ္ဗော)၊ တို့သည်။ ပဋိစ္စတ္ထံ၊ ပဋိစ္စသဒ္ဓါ၏အနက်ကို။ ဖရန္တာ၊ ပြီးစေနိုင်ကုန်သော။ ဝါ၊ ဖြန့်နိုင်ကုန်သော။ ကုသလာဒိပစ္စယာစေတ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့ကို၎င်း။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ ဌ္ဍိစပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ တေန၊ ကြောင့်။ တေစ ခေါ သဟဇာတာဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပန၊ ဆက်။ ယေဟိ ဟေတာဒိပစ္စယေဟိ၊ တို့ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ (သဂပတာ)။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ တေ၊ ထိုဟေတု အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။ သဟဇာတာပိ၊ အတူတကွဖြစ်သော ဟေတုသဟဇာတ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်၎င်း။ အသဟဇာတာပိ၊ အတူတကွဖြစ်သည် မဟုတ်သော အနန္တရ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တ္ထော ဤ ၆ ပါးသော ဝါရတို့တွင်။ ပဋိစ္စသဟဇာတဝါရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (ဗောဓိတော ဌ္ဍိစပ်) သမာနတ္ထေဟိ၊ တူသောအနက် ရှိကုန်သော။ ပဋိစ္စသဟဇာတာဘိဓာနေဟိ၊ ပဋိစ္စသဒ္ဓါ သဟဇာတသဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ သမာနတ္ထံ၊ တူသောအနက်ကို။ ဗောဓေဇ္ဇေန၊ သိစေတော်မူသော။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ပစ္စိမဝါရေန၊ နောက်ဖြစ်သောသဟဇာတဝါရဖြင့်။ ပုရိမဝါရော၊ ရှေ့ဖြစ်သောဝဋ္ဋိတ္ထိဝါရကို၎င်း။ ပုရိမဝါရေန၊ ရှေ့ဖြစ်သော ပဋိစ္စဝါရဖြင့်။ “ပုရိမဝါရေန စ” ဌ္ဍိ စ သဒ္ဓါပိုသည်။] ပစ္စိမဝါရောစ၊ နောက်ဖြစ်သော သဟဇာတာဝါရကို၎င်း။ ဗောဓိတော၊ သိစေတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပစ္စယနိဿယဝါရေသု၊ ပစ္စယဝါရ နိဿယဝါရ ၂-ပါးတို့၌၎င်း။ သံသဠသမ္ပယုတ္တဝါရေသုစ၊ သံသဠဝါရသမ္ပယုတ္တဝါရ ၂ ပါးတို့၌၎င်း။ သေ သေသော၊ သည်။ နယော၊ တည်း။ စ၊ လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြအံ့။ ဝေ၊ ဤသို့ အနက်တူဝါရ ၂-ပါးစီကို ဟောတော်မူအပ်သော်။ နိဋ္ဌတ္ထိကေသလ္လံ၊

အာဒိသု (အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ အကြင် ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို ပဋိစ္စဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ) ဘေ ကုသလာဒိဗ္ဗော ပဋိစ္စတ္ထံ ဖရန္တာ ဟေတုအာဒိပစ္စယဌ္ဍိ သာဓေန္တာ (“ပဋိစ္စတ္ထံ ဖရန္တာ”ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်) ကုသလာဒိပစ္စယာစေတိတိ အတ္ထော၊-အနု။

သဒ္ဓါ၌ ကျမ်းကျင်သူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ညဏ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဇနိတံ၊
ဖြစ်စေတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ပရိယာယ်
သဒ္ဓါကို ပြောင်းလဲ၍ အသုံးပြုတော်မူခြင်းအားဖြင့်။ “ဤအနက်မျိုးကို
ဤသဒ္ဓါဖြင့်လည်း သုံးနိုင်၏” ဟု နိရုတ္တိကောသလဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတော်
မူသည်။]

တေ တေ ပန။ ပေ။ ဓမ္မာနန္တိ၊ ဟူ၍။ လိခိတံ၊ ရှေးစာတို့၌ ရေးအပ်ပြီ။
ကုသလာ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပဉ္စဝါရ
ပါဌော၊ ပဉ္စဝါရ၌ လာသောပါဌ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ဤ
“ကုသလော ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ” ဟူသော ပါဌ်သည်။
ပမာဒလေခါ၊ သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် ရေးသားအပ်သော
ပါဌ်တည်း။ ဝါ၊ အမှတ်တမဲ့ ရေးသားအပ်သောပါဌ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ပါဌိယံ၊ ပဉ္စဝါရ ပါဌ်တော်၌။ အာဂတပါဌိမေဝ၊ ကိုသာ။ ပဌန္တိ။ [“တေ
တေ ပန ပေ ဥဒ္ဓရိတွာ” ဟူသောပါဌ်ကား “ကုသလာ ဟေတု” စသော
ပါဌ်၌လည်းပါရ၏။ ထို့ကြောင့် “ကုသလော ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တ
ကာနံ ဓမ္မာနံ” ကို ရည်ရွယ်၍ “ပမာဒလေခါ” ဟု ဆိုသည်။] ပုရိမဝါ
ရေသု ၊ ပဉ္စဝါရမှရှေး၌ဖြစ်သော ပဋိစ္စ အစရှိသောဝါရတို့၌။ သဟဇာတ
နိဿယသမ္ပယုတ္တ ပစ္စယဘာဝေဟိ၊ သဟဇာတပစ္စည်း နိဿယပစ္စည်း
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းတို့၏ အဖြစ်တို့ဖြင့်။ ကုသလာဒိဓမ္မေ၊ တို့ကို။ နိယမေတွာ၊
၍။ တသ္မိံ နိယမေ၊ ထိုမှတ်သားအပ်ပြီးသော တရား၌။ ကုသလာဒိနံ၊
တို့၏။ ဟေတာဒိပစ္စယေဟိ၊ ဟေတု ပစ္စည်းအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။
ဥပ္ပတ္တိံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ ၍။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေကို။ ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။

၁။ ပုရိမဝါရေသု။ ပေ။ နိယမေတွာ။ ။ ပဋိစ္စဝါရစသော ရှေ့ခြောက်
ဝါရတို့ကို ပုရိမဝါရ” ဟုဆို၏။ ပဋိစ္စ သဟဇာတဝါရ အစုံ၌ သဟဇာတပစ္စည်း
အဖြစ်ဖြင့် ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို မှတ်သား၏။ ပစ္စယနိဿယဝါရ
အစုံ၌ နိဿယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို မှတ်သား၏။
သိသဋ္ဌ သမ္ပယုတ္တဝါရအစုံ၌ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့် ကုသိုလ်အစရှိသော
တရားတို့ကို မှတ်သား၏။

တတ္ထံ ၊ ထိုရှေး ၆ ဝါရတို့၌။ ဟေတာဒိပစ္စယဘူတာ၊ ဟေတုပစ္စည်း အစရှိသော ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ တေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဣမေနာမ၊ ဤမည်သောတရားတို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ န ဝိညာယန္တိ၊ မသိအပ်သေနိုင် ကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တတ္ထံ၊ ထိုရှေး ၆ ဝါရတို့၌။ သိယာ၊ ပေ။ ဟေတု ပစ္စယာတိ၊ ဟူကုန်သော။ ဝေမာဒိဟိ၊ ဤသို့အစရှိသော ပြဿနာတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတေသု၊ ကုန်သော။ ပဋိစ္စတ္တာဒိဗရုဏကဘာဝေ၊ ပဋိစ္စ၏ အနက်အစ ရှိသည်ကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်၌။ ဟေတာဒိ ပစ္စယပစ္စယပ္ပန္နေသု၊ ဟေတုပစ္စည်း အစရှိသောပစ္စည်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအစရှိသော ပစ္စယပ္ပန်တို့ တွင်။ ဟေတာဒိ ပစ္စယာနံ ၊ ဟေတုပစ္စည်းအစရှိသောပစ္စည်းတို့ကို။ (နိစ္ဆယ ၌စပ်) နိစ္ဆယဘာဝတော၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ပဉ္စ၊ ပြဿနာတို့ကို။ နိဇ္ဇေဒ္ဓာ၊ အရှုပ်အထွေး မရှိသည်တို့ကို၎င်း။ နိဂ္ဂုမ္မာစ၊

၁။ န တတ္ထံ။ ပေ။ ဝိညာယန္တိ။ ။ “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌ “ဟေတု ပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့သည် မည်သည့်တရားတို့တည်း” ဟု ရှေ့ခြောက် ဝါရ တို့၌ မသိနိုင်သေး။ အဘယ်ကြောင့်နည်း- ထိုခြောက် ဝါရတို့၌ ဟေတု ပစ္စည်းစသည်တို့၏ သရုပ်ကို တိုက်ရိုက်ထုတ်ပြတော်မမူခြင်းကြောင့်တည်း။

၂။ ဟေတာဒိပစ္စယာနံ နိစ္ဆယဘာဝတော။ ။ ဣမေနာမ တေ ဟေတုဒာဒယော ပစ္စယဓမ္မာတိ နိစ္ဆယဘာဝတော သရူပတော အနိဒ္ဒါရိ တတ္တာ၊ ယထာ၊ ဟိ နာမ နာနာဇ္ဇောဇဋ္ဌိတံ (အမျိုးမျိုးသော၊ ရှုပ်ထွေးနည်း ဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသော ချို့ထွေးအစရှိသော ဝတ္ထုသည်၎င်း) ဂုဗ္ဘန္တရဂတဉ္စ (ခြုံပိတ်ပေါင်း၏အတွင်း၌ ရောက်နေသော အရာဝတ္ထုသည်၎င်း ရှင်းရှင်းလင်း လင်း မရှိ ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့) တံ သဒိသံ သရူပတော အဒိဿမာနံ ဣဒံ တန္တိ (“ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်သော တရားသည် ဤတရားတည်း” ဤသို့ အစရှိ သည်ဖြင့်) န ဝိနိစ္ဆိနိယတိ၊ ဧဝံ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတောပိ အတ္ထော သရူပတော အနိဒ္ဒါရိတော နိဇ္ဇေဒ္ဓော နိဂ္ဂုဓမ္မာစ နာမ နဟောတိ နိစ္ဆယဘာဝတော၊ သရူပ တောပန တသ္မိံ နိဒ္ဒါရိတေ တဗ္ဗိသယဿ နိစ္ဆယဿ ဝသေန ပုဂ္ဂလဿ အသမ္ပုဒ္ဓ ဘာဝါပတ္တိယာ (မသိအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်ခြင်းကြောင့်) သော ပဉ္စော နိဇ္ဇေတော နိဂ္ဂုဓမ္မာစ နာမ ဟောတိတိ အဟာ နိစ္ဆယဘာဝတော တေ ပဉ္စော နိဇ္ဇေဒ္ဓာ နိဂ္ဂုဓမ္မာစ ကတ္တာ န ဝိဘတ္တာတိ၊-အနု။

ပုစ္ဆာဝါရ ၁-ပစ္စယာနုလောမအဖွင့်

၆၀၁

ခြုံပိတ်ပေါင်းမရှိသည်တို့ကို၎င်း။ ကတော၊ ရှိ။ န ဝိဘတ္တာ၊ ဝေတန်တော်မူ အပ်ကုန်။ [ဆိုလိုရင်းကား- ရွှေ ၆ ဝါရတို့၌ မည်သည့်တရားသည် ဟေတု ပစ္စည်းဖြစ်၏။ မည်သည့်တရားသည် အာရမဏ ပစ္စည်းဖြစ်၏။] ဤသို့ ကဲ့ကဲ့ပြားပြား မဝေတန်အပ်သေး။]

ဣဓ ပန၊ ဤပုစ္ဆာဝါရ၌ကား။ သိယာ ။ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူကုန် သော။ ဝေမာဒီဟိ၊ ဤသို့အစရှိသောပြဿနာတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်း ဟူအပ်ကုန်သော။ ဟေတာဒိပစ္စယဘူတာ၊ ကုန်သော။ ကုသလာဒယော၊ ကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့ကို၎င်း။ ပစ္စယပုဉ္ဇာစ၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပစ္စယပုဉ္ဇတရားတို့ကို၎င်း။ နိစ္ဆိတာ၊ ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ်ကုန် ပြီ။ ပုစ္ဆာသင်္ဂဟိတော၊ ပုစ္ဆာဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။ ကောစိ၊ တစုံတခု သော။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ ဝါ၊ သရုပ်သည်။ အနိစ္ဆိတောနာမ၊ မဆုံး ဖြတ်အပ်သည်မည်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ [ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။ ပစ္စည်း ပစ္စယပုဉ္ဇတို့ကို ဆုံးဖြတ်၍ အကျယ်ဝေတန်၍ ဟောတော်မူထားပါသည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗေပိ ။ပေ။ ဝိဘတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)။ အာယာ။ ပန၊ ဆက်။ ပဉ္စံ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓရိတော၊ ထုတ်ဆောင်၍။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောဝါရတို့၌။ သမာနံ၊ တူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုပြဿနာ၏အဖြေကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ နိဇ္ဈေတော၊ အရှုပ်အထွေးမရှိ သည်၏အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်ဟုတ်၍။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ [တန္တိ ပဉ္စံ ဝိသဇ္ဇနံ သန္ဓာယ နိဇ္ဈေတော န ဝုတ္တာ။ အထခေါ နိစ္ဆယပ္ပါဒနံ၊ (ဆုံး ဖြတ်မှုကို ဖြစ်စေခြင်းကို။ သန္ဓာယ နိဇ္ဈေတော ဝုတ္တာ။) ဣတိ အဓိပ္ပာ ယော၊- အနု။]

ဥပ္ပတ္တိယာ ပညာပိတတ္တာတိ^၁၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ပုစ္ဆာ မတ္တေနေဝ၊ ပုစ္ဆာပျံ့ဖြင့်ပင်။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စယပုဉ္ဇတရားတို့ ဖြစ်ခြင်း

၁။ ပညာပိတတ္တာ။ ။ပ ပုဗ္ဗ စုရာဒိ“ဥပ”ဓာတ်သည် ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ “နိက္ခိပနံ” အနက်ဟောဟု ဆို၏။ ထိုနိက္ခိပနံ အနက်ကိုပင် ရည်ရွယ်၍ “ဌပိတ” ဟုခွင့်သည်။ “ဈာယာ”ဟူသည် ဝေနေယျတို့၏ သန္ဓာန်၌ ဈာယာခြင်း တည်း။ စုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်သောကြောင့် ဥ ဌ ဉာဟု ဝုဉ္စိဖြစ်ရသည်။ စုရာဒိ ဧကပစ္စည်း၌ ဧ ကိုဈေပါ။ “ပကာသိတတ္တာ”ကား ဌပိတတ္တာ ၏ အဓိပ္ပာယ်

၆၀၂.

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၏။ (“ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ”အရ ကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ဖြစ်ခြင်း၏။) ဝါ၊ ကိ။ ဥပိတတ္တာ၊ ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ ထား အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပကာသိတတ္တာ၊ ထင်ရှားပြအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ နာနပ္ပကာရေဟိ၊ အထူးထူးသော ဟေတုပစ္စည်း အစရှိသော ပစ္စည်းအပြားတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးထူးသော ကုသိုလ်အစရှိ သောပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်အပြားတို့ဖြင့်။ ဉပိတတ္တာ၊ သိစေအပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်။ (“ပဏ္ဏတ္တိဝါရောတိပိ ဝုတ္တော” ၌စပ်) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

၂၅-၃၄။ ပရိကပ္ပပုစ္ဆာတိ၊ ကား။ ဝိဓိပုစ္ဆာ၊ စီမံခြင်းကိုမေးကြောင်း ပုစ္ဆာတည်း။ ကိံ သိယာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သောဝိမိ၊ ဤအစီအရင်

ဖွင့်တည်း။ “နာနပ္ပကာရေဟိ ဝါ၊ ဉပိတတ္တာ” ဟုဖွင့်သော နည်း၌ကား ပ ပုဗ္ဗ ဉာဓာတ် ကာပေ ပစ္စည်းတည်း။ “ပ”ကို နာနပ္ပကာရေဟိ တုဖွင့်၍ ဉာဓာတ် ကာပေပစ္စည်းကို “ဉပိတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဌပနံ နာမ ဣဝ ဝေနေယျ သန္တာနေ ပတိဋ္ဌာပနံ၊ တံ ပန တဿ အတ္တဿ ဒိပနံ ဇောတနန္တိ အာဟ ပကာသိတတ္တာတိ၊ ပကာရေဟိတိ ဟေတုအာဒိပစ္စယုပ္ပကာရေဟိ၊ ကုသလာဒိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နပ္ပကာရေဟိ ဝါ။-အနု။]

၁။ ပရိကပ္ပ၊ ဝိဓိ။ “အနုမတိ ပရိကပ္ပတ္ထေသု သတ္တမိ” ဟူသော ကပစ္စည်းသုတ်နှင့်အညီ “ပရိကပ္ပ” အနက်၌ “သိယာ”ဟု သတ္တမိဝိဘတ် သက်တားသောကြောင့် “ပရိကပ္ပပုစ္ဆာ” ဟု နိဂုံးဟန်တူသည်။ သို့သော်... သံဒွါကျမ်းတို့၌လာသော ပရိကပ္ပကား ကြံစည်ခြင်း အနက်ဟောတည်း။ ဤ၌ ထိုပရိကပ္ပမဟုတ်။ ကပ္ပဓာတ်၏ပြုစီမံခြင်း အနက်ဟောဟုသိစေလို၍ “ဝိဓိ” ဟုဖွင့်သည်။ [ပရိကပ္ပနံ ဝိဒဟနန္တိ ကတွာ အာဟ ပရိကပ္ပပုစ္ဆာတိ ဝိဓိပုစ္ဆာ တိ။-အနု။] “ပြုစီမံခြင်း”ဟူသည်လည်း “ကုသိုလ်တရားတို့ကို၍ ကုသိုလ် တရားဖြစ်ရာ၏”ဟုပြုစီမံခြင်းတည်း။ ဤနေရာ၌ ပုစ္ဆာဖြစ်သောကြောင့် “ဖြစ်ရာ သလော”ဟု အနက်ပေးရသည်။

၂။ ကိံ သိယာတိ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ကိံ” သော ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ သိယာတိ” မှ ကိံနှင့်သိယာကို ယူထားအပ်သော သံဝဇ္ဇေတဗ္ဗတည်း။ အဋ္ဌကထာ၌ “ကိံ သော”ဟု ရှိသောကြောင့် “သော”ကို “သော”၏ အဖွင့် ဟုကြံပါ။ သို့မဟုတ် ဧ အက္ခရာ ပိုနေဟန်တူသည်။

ပုစ္ဆာဝါရ ၁-ပစ္စယာနုလောမအဖွင့်

၆၀၃

သည်။ အတ္တိကိံ၊ လော။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ သိယာကိံ၊
 ဖြစ်ရာသလော။ အထ၊ သို့မဟုတ်။ နသိယာ (ကိံ)၊ မဖြစ်ရာသလော။
 ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နံ၊ အခြားတမျိုးနှင့်တကွမေးခြင်းသည်။ ပရိကပ္ပပုစ္ဆာ၊
 တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ။ ဣဒံသမ္ပန္နံနာမ၊ ဤ
 သမ္ပန္နံမည်သည်။ ကိံ၊ နည်း။ (ဣဒံသမ္ပန္နံနာမ၊ မည်သည်။) သမေစ္စ
 (သမံ+ဣစ္စ)၊ အတူတကွရော၍။ ပုစ္ဆံ၊ မေးခြင်းတည်း။ သုတ္တန္တိ၊ ကို။
 ပရိယာပုဏေယျံကိံ၊ သင်ယူရမှာပါလော။ အထ၊ သို့မဟုတ်။ အဘိဓမ္မေ၊ ကို။
 (ပရိယာပုဏေယျံကိံ၊ လော။) ဣတိ၊ သို့။ အညေန၊ အခြားအကြောင်း
 အရာနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သမ္ပဓာရဏံ၊ စုံစမ်း မေးမြန်း ခြင်းတည်း။
 ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ကုသလော၊ သော။ ယောဓမ္မော၊ အကြင်ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည်။ ဟေတု
 ပစ္စယာ၊ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သော(ဓမ္မော)၊ ထို
 ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည်။ ကုသလံဓမ္မံ၊
 ကုသိုလ်ပစ္စည်းတရားကို။ ပဋိစ္စ၊ တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍။ သိယာ၊
 ဖြစ်ရာသလော။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတသ္မိံအတ္ထော၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ပစ္စာ

၁။ ကိံသိယာ။ပေ။ဝဒတိ။ ။ဤနည်းကား အဋ္ဌကထာပု တနည်းဖြစ်
 သော ဋီကာဆရာ ဖွင့်ပြအပ်သောနည်းတည်း။ ဤနည်း၌ “သမ္ပန္နံ”ကို
 ပရိကပ္ပဟုဆိုသည်။ “သမ္ပန္နံ”ဟူသည်လည်း “သမေစ္စပုစ္ဆံ”ဟု၎င်း၊ “အညေန
 သဟသမ္ပဓာရဏံ”ဟု၎င်း ဖွင့်သောကြောင့် အကြောင်းအရာ တမျိုးကိုသာ
 မေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ အခြားအကြောင်းအရာတမျိုးနှင့် အတူတကွမေးမြန်း
 စုံစမ်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့်-ကိံ သုတ္တန္တိ ပရိယာပုဏေယျံ “အထ အဘိဓမ္မံ”
 ဟုပုံစံထုတ်ပြသည်။ ဤ၌လည်း “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော
 ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာဝယ်” သိယာ ကိံ-ဖြစ်ရာသလော။ အထ-
 သို့မဟုတ်။ န သိယာကိံ-မဖြစ်ရာသလော” ဤသို့ ၂-မျိုးမေးခြင်းကိုပင်
 “သပ္ပန္နံ”ဟု ဆိုသည်။

၂။ ယော ကုသလော ဓမ္မော။ ။ဤပါကျတို့ကား အဋ္ဌကထာ ၂-နည်း
 ဖွင့်ပြရာဝယ် ပဌမနည်း၌ အပြစ်ရှိပုံကိုပြသော-ဝါကျတို့တည်း။ ထို့ကြောင့်
 နောက်၌ “အယမတ္ထော-သဒေါသောတိ” ဟုဆိုသည်။ အပြစ်ရှိပုံကို ဋီကာ
 အကျယ်ပြသည်အတိုင်း သိပါ။

ဇာတဝိပါကပစ္စယေသုပိ၊ တို့ဉ်လည်း။ သဗ္ဗပုစ္ဆာနံ၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာ
 ၇-မျိုးတို့၏။ ပဝတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ကုသလော၊ သော။ ယော
 ဓမ္မော၊ သည်။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယာ၊ ကြောင့် ။ပေ။ ဝိပါကပစ္စယာ၊ ကြောင့်။
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ။ သော(ဓမ္မော)သည်။ ကုသလံဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိစ္စ၊ ။ သိယာ၊
 လော။ ဣတိ၊ သို့။ အယံအတ္ထော၊ ကို။ ဝိညာယေယျ၊ သိအပ်ရာ၏။ စ၊ လဒ္ဓ
 ဧဝံသကို ဆိုဦးအံ့။ တထာသတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်လသော်။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယာ၊
 ကြောင့်၎င်း။ ဝိပါကပစ္စယာ၊ ကြောင့်၎င်း။ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။) ဣတိ၊
 ဤသို့။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်သောကုသိုလ်တရားကို။ နိဒ္ဒါရေတွာ၊ ထုတ်ဆောင်
 ။ တဿ၊ ထိုကုသိုလ်တရား၏။ ကုသလံဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိစ္စ၊ ။ ဘဝနဿ၊
 ဖြစ်ခြင်းကို။ ပုစ္ဆနတော၊ မေးခြင်းကြောင့်။ ကုသလာနံ၊ တို့၏။ ဇေဟိ
 ပစ္စယေဟိ၊ ထိုပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ဝိပါကပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဥပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်း
 ကို။ (ဘဂဝတာ) အနုညာတာ၊ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအဖြစ်
 သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။ စ၊ ဆက်။ တံတံပစ္စယာ၊ ထိုထိုယောနိသော
 မနသိကာရအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။
 ကုသလာဒိနံ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ ကုသလာဒိဓမ္မော၊
 ကုသိုလ်အစရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ။ ဘာနမတ္ထိတာ၊ ဖြစ်ခြင်း၏
 ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤသိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ အစရှိသော

၁။ တံတံပစ္စယာ။ပေ။ဘဝနမတ္ထိတာ။ ။“တံတံပစ္စယာတိ ယောနိသော
 မနသိကာရဒိပစ္စယတော”ဟု အနုဋီကာဖွင့်၏။ ကုသိုလ်တရားသည် “ယောနိ
 သော သိက္ခဝေ မနသိကရောတော အနုပ္ပန္နာစေဝ ကုသလာ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ”
 စသည်နှင့်အညီ ယောနိသော မနသိကာရကြောင့် ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်တရား
 သည် အယောနိသော မနသိကာရကြောင့် ဖြစ်၏။ နိရာနုသယသန္တာန်ကြောင့်
 (အနုသယတင်းသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်ကြောင့်) အဗျာကတ
 ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ယောနိသော မနသိကာရ စသော အကြောင်းကြောင့်
 ဖြစ်ရသော ကုသိုလ်စသော တရားတို့၏ ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကိုစွဲ၍
 ဖြစ်ရခြင်း၏ ထင်ရှားပုံကို “သိယာ ကုသလံဓမ္မံ ပဋိစ္စ” စသော ပါဠိတော်၌
 မေးလိုရင်း ဗဟုတ်။ ပစ္စည်း ကုသိုလ်တရားတို့ကို စွဲ၍ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သော
 ကုသိုလ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပုံကိုသာ မေးလိုရင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် အဖြေ၌
 “ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု ဖြစ်ပုံကိုသာ ဖြေတော်မူထားသည်။

ပါဠိရပ်၌။ န ပုစ္ဆိတာ၊ မေးအပ်သည်မဟုတ်။ (မေးလိုရင်းမဟုတ်) အထ
 ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ (တံတံပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇေမာနာနံ ကုသလာဒိနံ ကုသလာဒိ
 ဓမ္မေ ပဋိစ္စ) ဥပ္ပတ္တိ၊ ကို။ (ဧတ္ထ၊ ပုစ္ဆိတာ၊ ပြီ။) (မေးလိုရင်းဖြစ်သည်။) ဝေဉ္စ
 ကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ၌။ ကုသလံ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ၊
 ဟူ၍။ ဥပ္ပတ္တိယေဝ၊ ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဝိသဇ္ဇိတာ၊ ဖြေတော်မူအပ်ပြီ။
 ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အယံအတ္ထော၊ ဤပဌမ အနက်
 သည်။ သဒေ၊ သော၊ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အထဝါတိ၊
 ဟူသော။ အတ္ထန္တရဝစနံ၊ အနက်တမျိုးကို ဆိုကြောင်းစကားကို။ (သင်္ဂဟ
 ကာရေန) ဝုတ္တံ။

တတ္ထံ၊ ထိုအထဝါ အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သော အနက် တမျိုး၌။
 ကုသလောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ၊ ဟူ၍။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျအရဖြစ်ခြင်းကို။
 အနုဇာနိတာ၊ ခွင့်ပြုပြီး၍။ တေ၊ ဤဥပ္ပဇ္ဇေယျအရဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟေတု
 ပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ သိယာ၊ လော။ ဣတိ၊ သို့။ တဿာ၊ ထိုဥပ္ပဇ္ဇေယျအရ
 ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏။ ဟေတုပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဘဝနပုစ္ဆနံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို
 မေးခြင်းသည်၎င်း။ (နယုတ္တံ၌စပ်) ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဟေတုပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။
 ဟေတုပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ကို။ အနုဇာနိတာ၊ ၍။ တဿာ၊ ဟေတု

၁။ တတ္ထံ။ ပေ။ ဘဝနပုစ္ဆနံ။ ။ “အထဝါ” တက်သော ဝါကျ၌ မသင့်
 သော ယောဇနာနည်းကို ရှေးဦးစွာ ပြလိုသောကြောင့် တတ္ထံ စသည်ကိုမိန့်။
 [တတ္ထာဝံ အထဝါတိအာဒိနာ ဝုတ္တေ အတ္ထန္တရေ-အနု။] “သိယာ ကုသလံ
 ဝမ္ပံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ” ဟူသော ပါဠိတော်၌
 “ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ” ဖြင့် ကုသိုလ်တရား၏ ဖြစ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုပြီး
 ဖြစ်၏။ “ဟေတုပစ္စယာ သိယာ” ကို နောက်မှ အနက်ပေးလျှင် “ထိုကုသိုလ်
 တရားဖြစ်ခြင်း၏ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်ဖြစ်ခြင်းကို” မေးရာရောက်၏။ ထိုသို့
 ကုသိုလ်တရား၏ ဖြစ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုပြီး၍ “ထိုဖြစ်ခြင်းသည် ဟေတုပစ္စည်း
 ကြောင့် ဖြစ်သလော” ဟု မေးခြင်းသည် မသင့် ဟူလို။

၂။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ပေ။ ဘဝနပုစ္ဆနဉ္စ။ ။ “ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ” ဟု
 ငရှေးဦးစွာ အနက်ပေး၍ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုပြီးလျှင်
 “သိယာ တေ- ထိုဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်ရာသလော” ဟု လို “ဟေတုပစ္စယာမဖက်
 သက်သက်သော ဥပ္ပတ္တိ၏ ဘဝနကို မေးခြင်းသည်လည်း” မသင့် ဟူလို။

ပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျအရဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏။ ဧတံ၊ ဤဖြစ်ခြင်းသည်။ သိယာ၊ လော၊ ဣတိ၊ သို့။ ဘဝနပုစ္ဆနဉ္စ၊ ဟေတုပစ္စယ မဖက် သက်သက်သော ဖြစ်ခြင်းကို မေးခြင်းသည်လည်း။ [ဘဝနပုစ္ဆနန္တိ ကောလံ ဘဝနပုစ္ဆနံ။- အနု။] နယုတ္တံ၊ မသင့်။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း- (ကသွာ ကြောင့်။ နယုတ္တံ၊ ဘဝန ပုစ္ဆန ၂-မျိုးလုံးမသင့်သနည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အနုညာတံ၊ ခွင့်ပြုအပ်ပြီးသောဖြစ်ခြင်းသည်။ နိစ္စိတမေဝ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်သာ။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (နယုတ္တံ၊ မသင့်။) တသွာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဥပ္ပတ္တိကိုခွင့်ပြုပြီးမှ ထပ်၍မေးခြင်း၏ မသင့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) အနုဇာနိတွာ၊ ခွင့်မပြုမူ၍။ ကုသလံ။ ပေ။ ဟေတုပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ ယထာဝုတ္တံ၊ အကြင်အကြင် ဟောတော်မူအပ်သော။ ဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ ကုသိုလ်ဟူသော အကြောင်းရင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ဟေတု ပစ္စည်းကြောင့် ကုသိုလ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သိယာကိ၊ လော၊ ဣတိ၊ သို့။ (ဘဂဝါ) ပုစ္ဆတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁။ အနုညာတံ ဟိ နိစ္စိတမေဝါတိ။ ။ “အဘယ့်ကြောင့် ထိုဘဝနပုစ္ဆန ၂-မျိုးလုံး မသင့်သနည်း” ဟု မေးဘယ်ရှိသောကြောင့် “အနုညာတံ ဟိ နိစ္စိတမေဝါတိ” ဟု မိန့်သည်။ ပဌမနည်း၌ “ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ ဥပ္ပတ္တိ အနုဇာနိတွာ” အရ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုပြီး ဖြစ်၏။ ဒုတိယနည်း၌ “ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာတိ ဟေတုပစ္စယာ ဥပ္ပတ္တိ အနုဇာနိတွာ” အရ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း ခွင့်ပြုပြီး ဖြစ်၏။ “ခွင့်ပြုခြင်း” ဟူသည် ထိုဖြစ်ခြင်းကို ဆုံးဖြတ်ပြီးခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဆုံးဖြတ် အပ်ပြီးဖြစ်သော ဥပ္ပတ္တိကို ထပ်၍မမေးသင့်။ ထို့ကြောင့် “ထိုရှေး၌ပြုအပ်သော ဘဝနပုစ္ဆန ၂-မျိုးလုံးပင် မသင့်” ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤဝါကျသည် ဒဋ္ဌိ၊ ကရဏ ၂-ချက်ရသော ဝါကျတည်း။

၂။ တသွာ။ ပေ။ ပုစ္ဆတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ အထဝါ တက်သော အဋ္ဌကထာ ဝါကျ၌ သင့်သောနည်းကို ပြလို၍ “တသွာ အနုဇာနိတွာ” စသည်ကို မိန့်။ ပြုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ဥပ္ပတ္တိကိုခွင့်မပြုဘဲ “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ။ ပေ။ ယထာဝုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇနံ သိယာ ကိ” ဟု မေးသည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤအလို ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပုံ- “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယာ၊

ဝါ၊ တနည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ ဣဒမ္ပိ၊ ဟူသော ဤပြဿနာသည် လည်း။ သမ္ပုစ္ဆနမေဝ၊ အခြားအမေးနှင့် အတူတကွ မေးခြင်းပင်တည်း။ ကုသလံ၊ သော။ ဓမ္မံ၊ ကိ။ ပဋိစ္စံ၊ ဤ။ ကုသလော၊ သော။ ဓမ္မော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယံ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျကိ၊ ဖြစ်ရာသလော။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ သိယာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယထာပုစ္ဆိတသေဝ၊ အကြင်အကြင် မေးအပ်ပြီးသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဥပ္ပဇ္ဇနဿ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျအရဖြစ်ခြင်း ကြိယာ၏။ သမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ် ပြီးသည့်အတိုင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျအရဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်။ သိယာကိ၊ လော။ သမ္ဘဝေယျ(ကိ)၊ ဖြစ်သင့်ရာသလော။ ဣတိ(အတ္ထော)၊ နက်။ အယံနယော၊ ဤယောဇနာနည်းသည်။ သိယာသဒ္ဓဿ၊ ကိ။ ပစ္စာယော ဇနော၊ နောက်မှယှဉ်စေခြင်း၌။ (“ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စံ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ”ကို ရှေးဦးစွာ ယှဉ်စေပြီး၍ “သိယာ”ကို နောက်မှ ယှဉ်စေ ခြင်း၌။) (နယော၊ တည်း။)

ပန၊ ထိုမှတစ်ပါး။ (ဤယောဇနာနည်းမှ တစ်ပါး အခြား ယောဇနာ နည်းကား) ယထာဌာနေယေဝ၊ ပါဠိတော်ဝယ် အကြင်အကြင်တည်မြဲ

ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်။ သိယာကိ၊ ဖြစ်ရာသလော။ ဝါ၊ ဖြစ်နိုင်သလော။ ဤသို့ ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။

၁။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ ဝါ၊ ပေ။ ပစ္စာယောဇနော။ ။ ဤနည်း၌ “ဥပ္ပဇ္ဇေယျ” ဟုမေးခြင်း၊ “သိယာ”ဟု မေးခြင်းအားဖြင့် မေးခြင်း ၂-မျိုးရှိသောကြောင့် “ဣဒမ္ပိ သမ္ပုစ္ဆနမေဝ”ဟု မိန့်သည်။ ၂-မျိုးမေးပုံကို “ကိ” ဥပ္ပဇ္ဇေယျ”ဟု ၎င်း၊ “ကိ” ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇနံ သိယာ”ဟု ၎င်း အကျယ်စကားရပ်ဖြင့် သိပါ။ ဤ ယောဇနာနည်းသည် အစဖြစ်သော သိယာ သဒ္ဓါကို နောက် ယောဇနာ အပ်သောနည်းတည်း။ ဤအလို ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပုံ- “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စံ ကုသလော ဓမ္မော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယံ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ရာသလော။ ဧဝံ၊ သို့။ ဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာသလော။” ဤသို့ ၂-ထပ်မေးသောအားဖြင့် အနက်ပေးပါ။

၂။ ယထာဌာနေယေဝ၊ ပေ။ ပုစ္ဆာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။ ဤနည်း၌ကား “သိယာ” ပုဒ်ကို ပါဠိတော်၌ ရှိသည့်အတိုင်း ရှေးဦးစွာ အနက်ယောဇနာ ရ၏။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာသလော”ဟု သာမညမေးခြင်းတည်း။ “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စံ ကုသလော

တိုင်းသောနေရာ၌သာ။ ဌိတာ၊ တည်သော။ သိယာတိ၊ ဟူသော။ သော (ပုစ္ဆာ)၊ သည်။ သာမညပုစ္ဆာ၊ တည်း။ ပန၊ ဆက်။ တာယပုစ္ဆာယ၊ ထို သာမညပုစ္ဆာဖြင့်။ ပုစ္ဆိတိ၊ မေးအပ်သော အကြောင်းအရာသည်။ ဣဒံနာမ၊ ဤမည်သော အကြောင်းအရာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ န ဝိညာယတိ၊ မသိအပ် သေး။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဏှာယေဝပုစ္ဆာယ၊ ထိုသိယာဟူသော သာမည ပုစ္ဆာကိုပင်။ ဝိသေသနတ္ထံ၊ အထူးပြုခြင်းအကျိုးငှာ။ ကုသလံ၊ သော။ ဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိစ္စံ၊ ရှိ။ ကုသလော၊ သော။ ဓမ္မော၊ သည်။ ဟေတုပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ လော။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။ ဝေ၊ သို့။ (“ယထာ ဌာနေယေဝ ပန”စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်) ဝိသေသိတဗ္ဗဝိသေ သနဘာဝေန၊ အထူးပြုအပ်သော သာမညပုစ္ဆာ၊ အထူးပြုတတ်သော ဝိသေသပုစ္ဆာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဒွေပိ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့ကို။ ကောယေဝ ပုစ္ဆာတိ၊ တမျိုးတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော ပုစ္ဆာဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

ဂမနုဿုက္ကဝစနန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ဂမနဿ၊ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာ၏။ သမာနကတ္တုကပစ္စိမကာလ ကိရိယာပေက္ခဝစနံ၊ တူသော ကတ္တားရှိသော ပစ္စိမကာလကြိယာကို ငဲ့ခြင်းကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ (ပုဗ္ဗကာလကြိယာ ဝိသေသနဟု ဆိုလိုသည်။) ပဋိဂမနုပ္ပတ္တိနံ၊ ပဋိ

ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ”ကား ဝိသေသ မေးခြင်းတည်း။ “ဤသို့ “သိယာ”ဖြင့် သာမညမေးခြင်း၊ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စံ စသည်ဖြင့် ဝိသေသ မေးခြင်း”ဟု သာမည ဝိသေသအဖြစ်သာ ထူး၏။ ပုစ္ဆာသဘောမှာ “ကုသိုလ် တရားကိုစွဲ၍ ကုသိုလ်တရားသည် ဟေတုပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်ရာသလော”ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် တမျိုးတည်းသာ ဖြစ်သည်။

အနုဋီကာ။ ။ ဒွေပိ ပုစ္ဆာတိ သမ္ဘဝနပုစ္ဆာ (“သိယာ၊ ဖြစ်ရာသလော” ဟု ဖြစ်ခြင်းသာမညကို မေးကြောင်းပုစ္ဆာ၎င်း) တဗ္ဗိသေသန ပုစ္ဆာစ (ထို ဖြစ်ခြင်းကို အထူးပြု၍ မေးကြောင်းပုစ္ဆာ၎င်း) ဣတိ ဒုဝိဓာပိပုစ္ဆာ ကော ယေဝ ပုစ္ဆာ၊ (ကသွာ) သမ္ပုစ္ဆနဘာဝတောစ (အခြား တမျိုးနှင့်တွဲ၍ မေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း) ကောဓိကရဏဘာဝတောစ (ထိုပုစ္ဆာ ၂- မျိုး၏ တည်ရာအနက်၏ ကုသိုလ်တရားကိုစွဲ၍ ကုသိုလ်တရားသည် ဟေတု ပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်ရာသလော”ဟု တမျိုးတည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း တည်း။

ဂမနကြိယာ၊ ဥပ္ပဇနကြိယာတို့၏။ ပုရိမပစ္စိမကာလတာ၊ ပုရိမကာလ၏ အဖြစ်၊ ပစ္စိမကာလ၏အဖြစ်သည်။ ယဒိပိ- နတ္ထိ၊ အကယ်၍ကားမရှိပါ။ ချေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်မရှိပါသော်လည်း။ သဟဇာတာနံ၊ အတူတကွဖြစ်ကုန်သည်။ (သမာနံ)ပိ၊ သော်လည်း။ (တနည်း) သဟဇာတာနမ္ပိ၊ အတူတကွဖြစ် သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပစ္စယပစ္စယပ္ပန္နာနံ၊ ပစ္စည်း ပစ္စယပ္ပန်တို့ကို။ (ဂဟဏံ၌စပ်)ပစ္စယပစ္စယပ္ပန္နဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဂဟဏံ၊ စိတ်ဖြင့်ယူခြင်းသည်။ ပုရိမပစ္စိမဘာဝေနော၊ ရှေး၌ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်၊ နောက်၌ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဟဏပွဝတ္တိအာကာရဝသေန၊

၁။ ယဒိပိ။ ပေ။ ဟောတိ။ ။ “ပစ္စည်း ပစ္စယပ္ပန်တို့ သဟဇာတ (အတူ တကွ) ဖြစ်ကြသောကြောင့် - ပုဗ္ဗကာလကြိယာ၊ အပရကာလကြိယာ”ဟု မဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော”ဟု မေးတယ်ရှိသောကြောင့် “ယဒိပိ” စသည် ကို မိန့်သည်။ ပဋိစ္စကို ရည်ရွယ်၍ “ပဋိဂမန”ဟု၎င်း၊ ဥပ္ပဇေယျကို ရည် ရွယ်၍ ဥပ္ပတ္တိနံ ဟု၎င်း ဆို၏။ ထိုပဋိဂမနကြိယာ၊ ဥပ္ပတ္တိကြိယာတို့၏ သဟ ဇာတဖြစ်ကြသောကြောင့် ပုရိမကာလ ပစ္စိမကာလအဖြစ်သည် မရှိပါချေ။ သို့သော်-သဟဇာတဖြစ်ကြသော်လည်း ပစ္စည်းတရား ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့ကို ပစ္စည်းပစ္စယပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် စိတ်၌မှတ်ယူရာ၌ ပစ္စည်းတရားကို မှတ်ယူခြင်းက ပုရိမ၊ ပစ္စယပ္ပန်တရားကို မှတ်ယူခြင်းက ပစ္စိမ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။ ပစ္စည်း တရားကို ရှေးဦးစွာမှတ်ယူ၍ ပစ္စယပ္ပန်တရားကို နောက်မှ မှတ်ယူရသော ကြောင့် ပုရိမပစ္စိမ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သည် ဟူလို။

၂။ ဣတိ။ ပေ။ ဟောတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ။ ဤအကြောင်းကြောင့် စိတ်ဖြင့် မှတ်ယူမှု၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာနှင့်စပ်၍ ပစ္စည်းတရားနှင့် စပ်သော ပဋိဂမန ကြိယာ၊ တရားသဘောကို ရခြင်းဟူသော ဥပ္ပဇေယျ အရ ဥပ္ပတ္တိကြိယာတို့၏ လည်း ပုရိမကာလကြိယာ၊ ပစ္စိမကာလကြိယာ ဟူသော အခေါ်အဝေါ် သည် ဖြစ်နိုင်၏ဟု မှတ်ပါ။ ဆိုလိုရင်းကား- ပစ္စည်းပစ္စယပ္ပန်တို့ သဟဇာတ ဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့နောက်ဟု ဖြစ်ခြင်းမရှိနိုင်သော်လည်း စိတ်ဖြင့်မှတ်ယူ သောအခါ ပဋိဂမနကြိယာဟူသော ပစ္စည်းနှင့်ဆိုင်သော ကြိယာ၊ “ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇေယျ” အရ ကုသိုလ်တရားဖြစ်သော အသည်ကိုယ် သဘောကို ရခြင်းဟူသော ဥပ္ပတ္တိကြိယာတို့ကို အခြားနေရာ၌ ရှေ့နောက် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း မှတ်ယူခြင်းနှင့်စပ်၍ ရှေ့နောက်ဖြစ်သောကြောင့် “ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာ၊ အပရကာလကြိယာ”ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနိုင်ပါသည် ဟူလို။ [စာအုပ်

စိတ်ဖြင့်ယူခြင်း၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပစ္စယာယတ္တတာအတ္ထ ပဋိလာဘသင်္ခါတာနံ၊ ပစ္စည်း၌စပ်သည်၏ အဖြစ်၊ အထည်ကိုယ် အနက် သဘောကိုရခြင်းဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ - ပဋိဂမနုပ္ပတ္တိကိရိယာနမ္ပိ၊ ပဋိဂမန ကြိယာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကြိယာ တို့၏လည်း။ ပုရိမပစ္စိမကာလဝေါဟာရော၊ ပုရိမ ကာလ၊ ပစ္စိမကာလဟူသော အခေါ်အဝေါ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗော။

ဝါ၊ တနည်း။ ဂမနံ၊ ဂမနဟူသည်။ ဥပ္ပတ္တိဝေ၊ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဂစ္ဆန္တဿ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျအရ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏။ ပဋိဂမနံ၊ ပဋိစ္စအရ အတူပြု၍ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တဿ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျအရ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာ၏။ ပဋိဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ အတူပြု၍ဖြစ်ခြင်းသည်။ သမာန ကိရိယာ၊ တူသော ကြိယာပင်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း- ကညော၊ ကြောင့်။ ဂစ္ဆန္တဿ၊ ၏။ ပဋိဂမနံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တဿ၊ ၏။ ပဋိဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ သည်။ သမာနကိရိယာ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ပဋိကရဏံ၊ အတူပြုခြင်းသည်။ ပဋိသဒ္ဓတ္ထော၊ ပဋိသဒ္ဓါ၏အနက်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။

တို့၌ “အတ္ထပဋိလာဘ”ဟု ရှိသော်လည်း “အတ္ထပဋိလာဘ (တရားကိုအနက် သဘောကို ရခြင်း)”ဟုရှိမှ ကောင်းမည်ထင်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျကြိယာကို “အတ္ထ ပဋိလာဘ”ဟု ဆိုသည်။]

အနုဋီကာ။ ။အသတိပိ ပဋိအယနုပ္ပဇ္ဇနာနံ (ပဋိစ္စ အရ ပဋိ အယန ကြိယာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ အရ ဥပ္ပဇ္ဇနကြိယာတို့၏) ကာလဘောဒ (ကာလအထူး အပြား မရှိပါသော်လည်း) အညတြဟေတုဖလေန ဒိဿမာနံ ပုရိမပစ္စိမ ကာလတံ ဟေတုဖလဘာသာမညဘော ဣဓာပိ သမာဓရာပေတွာ ရုဋ္ဌိဝသေန (သဒိဿပစာ ရုဋ္ဌိသဒ္ဓါ၏ အစွမ်းဖြင့်) ပုရိမ ပစ္စိမကာလ ဝေါဟာရော ကတောတိ။

၁။ ဂမနံဝါ။ပေ။သမာနကိရိယာ။ ဤနည်းကား အဋ္ဌကတာနည်းမှ တနည်းပြအပ်သော ဋီကာနည်းတည်း။ “ယေဂတျတ္တာ၊ တေဗုဒ္ဓျတ္တာ၊ ပဝတ္တိ ပါပုဏတ္တကာ”နှင့်အညီ ပဋိစ္စအရ ဂမနဟူသည် ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဂစ္ဆန္တဿ၌ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ အရဖြစ်ခြင်းကြိယာကို ပဋိဂမနံ၌ ပဋိစ္စအရ အတူပြု၍ ဖြစ်ခြင်းသည် သမာနကာလကြိယာပင်တည်း။ ဂစ္ဆန္တဿကို ဥပ္ပဇ္ဇန္တဿ ဟု၎င်း ပဋိဂမနံ ကို ပဋိဥပ္ပဇ္ဇနံ ဟု၎င်း ထပ်၍ဖွင့်သည်။

(ဂစ္ဆန္တဿ ပဋိဂမနံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တဿ ပဋိဥပ္ပဇ္ဇနံ သမာနကိရိယာ ဟောတိ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ။) ‘တသ္မာ’၊ ဂစ္ဆန္တ ပဋိဂမနတို့၏ သမာနကြိယာ၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ကုသလံဓမ္မာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဥပယောဂနိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြ အပ်သော။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော။ ပစ္စယံ၊ ပစ္စည်းတရားသို့။ ပဋိစ္စ၊ အတူပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍။ ‘တဒါယတ္တုပ္ပတ္တိယံ’၊ ထိုဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စည်း၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းနှင့်တကွ။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပဋိဂန္တု၊ အတူပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍။ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၌စပ်) ‘ဣတိအယံ၊ ကား။ အတ္ထေ၊ ဤကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ အတ္ထော၊ တည်း။ တေန၊ ထိုအနက်ကြောင့်။ ပဋိစ္စာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ သဟဇာတပစ္စယံ၊ ကို။ ကတော၊ ၍။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။ ဟိ၊ မှန်။ သဟဇာတပစ္စယကရဏံ၊ သဟဇာတ ပစ္စည်းကိုပြုခြင်းဟူသော။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာဘိမုခဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနသို့ ရွှေ့ရှုသော ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျအရ ဥပ္ပဇ္ဇမာနသို့ ပဋိစ္စအရ ရွှေ့ရှုသော ဥပ္ပဇ္ဇန သည်။) ပဋိဂမနံ၊ အတူပြု၍ဖြစ်ခြင်းတည်း။ တံ၊ ထိုပဋိဂမနကို။ ကတော၊ ၍။ (ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၌စပ်) ဣတိ၊ သို့။ ပဋိသဒ္ဓဿ၊ ။ အတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဥပ္ပဇ္ဇ မာနာဘိမုခဥပ္ပဇ္ဇနံ” ဟု ရှိ၏။ “ဥပ္ပဇ္ဇမာနာဘိမုခ” သည် ပဋိ၏ အဖွင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇနံသည် ဂမနံ၏ အဖွင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယအတိုင်း “ဥပ္ပဇ္ဇမာနာဘိမုခ ဥပ္ပဇ္ဇနံ” ဟု ရှိခြင်းသည် ကောင်း၏။]

၁။ တသ္မာ။ ပေ။ အတ္ထော။ ။ တသ္မာဖြင့် “ဂစ္ဆန္တဿ ။ ပေ။ သမာန ကိရိယာကို စွဲပါ။ “တသ္မာဆို ဟိတ်၏ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲတုံးစံ”နှင့် အညီတည်း။ အဓိပ္ပါယ်ကို နိဿယအတိုင်းသိပါ။ [တဒါယတ္တုပ္ပတ္တိယာတိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ၊ ကရဏတ္ထေ၊ ဟေတုတ္ထေဝါ၊ တသ္မံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ၊ ကုသလဓမ္မေ ၌ အာယတ္တာယ ပဋိဗဒ္ဓါယ ဥပ္ပတ္တိယာ သဟေဝ ပဋိဂန္တုတိ အတ္ထော၊ တေန ပဋိအယနတ္တလံဘာနံ (အတူပြု၍ဖြစ်ခြင်း၊ တရားသဘောကို ရခြင်းတို့၏) သမာနကာလတံ ဒေသေတိ၊ တေနောဝါဟ သဟဇာတပစ္စယံ ကတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ အာဒိ-အနု။]

၆၁၂

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တာသု ပါဠိယံ၊ ဒွေယေဝ၊ ဒဿိတာတိ၊ ဟူသော စကားကို၊ ဟေတုပစ္စည်း ရမဏဒုကေ၊ ဌိ။ (“ဟေတုပစ္စယာ၊ အာရမဏပစ္စယာ” ဟု ဟေတုပစ္စည်း အာရမဏပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့်လာသော ပစ္စယဒုကဌိ။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာနံ၊ အစပုစ္ဆာ အဆုံးပုစ္ဆာတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဒဿိတတ္တာ၊ ပြအပ်ကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) - ဝုတ္တံ။ စံ၊ ဆက်။ ဧတ္ထံ၊ ဤ ပဏ္ဏတ္တိဝါရဌိ။ ပုစ္ဆာနံ၊ တို့၏။ ကေမူလကာဒိဘာဝေါ၊ ကေမူလက အစရှိ သည်တို့၏အဖြစ်ကို။ (ကေမူလကအမည်ကို) - (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပန၊ ထိုသို့ပင်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝါရဌိ၊ ပုစ္ဆာတို့၏၊ ကေမူလက အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ပစ္စယာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ သဗ္ဗပဌမော၊ အလုံးစုံသော နည်းတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော နည်းသည်။ ပစ္စယန္တရေန၊ အာရမဏအစ ရှိသော တပါးသောပစ္စည်းနှင့်။ အဝေါမိဿကတ္တာ၊ ရောနှောခြင်း မရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သုဒ္ဓိကနယော၊ မည်၏။ ဒုတိယော၊ နှစ်ခုမြောက် ဖြစ်သောနည်းသည်။ အာရမဏာဒိသု၊ အာရမဏအစရှိသောပစ္စည်းတို့တွင်။

၁။ ဒိန္နံ ပုစ္ဆာနံ ဒဿိတာ။ ။ ယသ္မိံ ဝါစိနာမဂ္ဂေ ကုသလပဒမူလကာ ကုသလပဒါဝသာနာ၊ ကုသလာဒိပဒတ္တယမူလကာ၊ ကုသလာဒိပဒတ္တယာ ဝသာနာစ ကေနပညာသယ ပုစ္ဆာနံ၊ အာဒိပရိယောသာနဘူတာ၊ ဒွေ ဝေ ပုစ္ဆာ ဒဿိတာ။ (သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ၊ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ၊ သိယာ ကုသလဉ္စ အကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော စ အကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဟေတု ပစ္စယာ” ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဟောအပ်သော ပုစ္ဆာတို့တွင် အစပုစ္ဆာ အဆုံး ပုစ္ဆာတို့ကိုယ်၍ ဒွေ ဝေ ပုစ္ဆာ ဟုဆိုသည်။) တံ သန္တာယ၊ ဝုတ္တံ၊ - အနု။

၂။ ဧတ္ထံပေ။ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ ဧတ္ထောတိ ဧတသ္မိံ ပဏ္ဏတ္တိ ဝါရေ ပုစ္ဆာနံ ဝုတ္တော န ပစ္စယာနန္တိ အတ္ထော၊ ပုစ္ဆာယ ဟိ ဝသေန ဟေတု ပစ္စယေ ဟေတုပစ္စယသန္တိတံ ဧကံ မူလံ တေဿာတိ ကေမူလကော၊ နယ သဒ္ဓါပေက္ခာယ စာယံ ပုလ္လိင်္ဂနိဒ္ဓေသော။ ပေ။ ပုစ္စယာနံ ပန ဝုစ္စမာနေ ပဌမ နယဿ ကေမူလကတာ န သိယာ၊ န ဟိ တတ္ထ - ပစ္စယန္တရံ (မူလဖြစ်သော ပစ္စည်းတမျိုးသည်) အတ္ထိ၊ ယံ မူလဘာဝေန ဝတ္ထဗ္ဗံ သိယာ၊ တေနာဟ ပစ္စယာနံ ပန ဝသေနာတိ အာဒိ၊ - အနု။

ပုစ္ဆာဝါရ ၁-ပစ္စယာနုလောမ အဖွင့်

၆၁၃

ဧကေကဿ၊ တပါးတပါးသော ပစ္စည်း၏။ ဟေတုဝေ၊ ဟေတုသာလျှင် ဖြစ်သော။ ဧကမူလံ၊ တပါးသောမူလသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) ဣတိကတ္တာ၊ ဤသို့ ဗဟုဗျဟိဝစနတ္ထ ပြု၍။ ဧကမူလကနယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဧဝံ၊ သို့။ ဟေတာရမဏဒုကာဒိနံ၊ တို့၏။ အဓိပတိအာဒိနံ၊ တို့၏။ မူလ ဘာဝတော၊ ကြောင့်။ ဒုကမူလကနယော၊ ကုန်သော။ နယာ၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာ။

စ၊ ဆက်။ တေဝိသတိမူလကနယော၊ ကို။ (ဝုတ္တောဌ်စပ်) တတော၊ ထိုတေဝိသတိမူလကနယော။ ပရံ၊ နောက်၌။ မူလဿ၊ ၏။ အဘာဝတော၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗမူလကန္တိ၊ ဟူ၍။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ (သင်္ဂီတိကာရေဟံ) ဝုတ္တော။ တတ္ထ၊ ထိုပါဠိတော်၌။ နပုံသကနိဒ္ဒေသေန၊ ဧကမူလကံစသည် ဖြင့် နပုံလိန်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကြောင့်။ ဧကမူလကံ။ ပေ။ သဗ္ဗမူလကံ၊ သဗ္ဗ မူလကဖြစ်သော။ ပစ္စယဂမနံ၊ ပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဝါ၊ တနည်း။ ပါဠိဂမနံ၊ ပါဠိတော်၏အသွားသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ [ဤအလို- “ဧကမူလကံ၊ တပါးသောပစ္စည်းဟူသော မူလ ရှိသော ပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ တို့၏ ပါဠိတော်အသွားသည်။ ဟောတိ”ဟု ပါဠိတော်၌ပေးပါ။] ဧကမူလကံ။ ပေ။ သဗ္ဗမူလကံ၊ သော။ နယံ၊ ကို။ အသမ္ပယုန္တေန၊ မတွေဝေသဖြင့်။ (ဝိတ္တာရေတဗ္ဗစပ်) ဣတိ သို့။ ဥပယောဂေါဝါ၊ ဒုတိယဝိဘတ်ကိုသော်လည်း။ (ဝိညာယတိ)။ [ဤ အလို- “ဧကမူလကံ၊ ဧကမူလကဖြစ်သော။ နယံ၊ ကို။ အသမ္ပယုန္တေန၊ သဖြင့်။ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ၊ ၏။”ဟု ပေးပါ။] စ၊ ဆက်။ ဣမ၊ ဤအနုလောမ ၌။ သဗ္ဗမူလကန္တိစ၊ ဟူ၍လည်း။ တေဝိသတိမူလကဿေဝ၊ ၏သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပစ္စနိယေ၊ ၌။ ယထာ အနုလောမေ။ ပေ။ ဧဝံ ပစ္စနိယေပိ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂီတိ ကာရေ) ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ်။ [ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။ “ယထာ အနု လောမေ ဧကေကဿ ပဒဿ ဧကမူလကံ။ ဒုကမူလကံ။ တိကမူလကံ။ စတု မူလကံ။ ယာဝ တေဝိသတိမူလကံ။ ဧဝံ ပစ္စနိယေပိ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ”ဟု ပစ္စယ ပစ္စနိယံ အဆုံးနား၌ ဤစကားကို ဆိုထားသည်။]

၆၁၄

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၃၉-၄၀။ အာရမဏပစ္စယာ။ ပေ။ ဒဿိတောတိ၊ ဟူ၍။ (အဋ္ဌကထာ
ယံ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ၊ ဤသို့ အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုပစ္စယာဟု စတည်အားထုတ်
ပြီး၍ အာရမဏပစ္စယာ အဝိဂတပစ္စယာ အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုပစ္စယာ
ဟု အဆုံးပြုခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဝိနယေဝိယံ၊ ဝိနည်းပါဠိတော်၌
ကဲ့သို့။ စက္ကဗန္ဓနဝသေန၊ စက်ဖွဲ့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (ဗဒ္ဓစက်၏အဖြစ်ဖြင့်)။
ပါဠိဂတိ၊ ပါဠိတော်၏အသွားသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဟေဋ္ဌိမသောဓန
ဝသေန၊ အောက်၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့ကို သုခိသင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
(ပါဠိဂတိ၊ သည်။) န (အာပဇ္ဇတိ)၊ မဖြစ်တော့။ စ၊ ဆက်။ ဟေဋ္ဌိမ
သောဓနဝသေန၊ ဖြင့်။ ဣဓ အဘိဓမ္မေ၊ ဤအဘိဓမ္မာပါဠိတော်၌။ ပါဠိ၊
သည်။ ဂတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဧဝေကတာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဝိသဇ္ဇနေ၊
ဝိသဇ္ဇနဝါရ၌။ အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုယာတိဏိ။ (အာရမဏပစ္စယာ)
အဓိပတိယာတိဏိ။ အဓိပတိပစ္စယာ ဟေတုယာ နဝ။ (အဓိပတိ
ပစ္စယာ) အာရမဏတိဏိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဟေဋ္ဌိမံ၊ အောက်၌
ဖြစ်သောပစ္စည်းကို။ သောဓေတာဝ၊ သုခိသင်၍သာ။ ပါဠိ၊ ပါဠိတော်
သည်။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်ပြီ။

၁။ ဟေဋ္ဌိမ ။ ပေ။ ဝသေန။ ။ “အောက်အောက် ပစ္စည်းကို သုခိသင်”
ဟူသည် “အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုပစ္စယာ၊ အာရမဏပစ္စယာ အဓိပတိ
ပစ္စယာ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အောက်အောက်၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းကို သုခိသင်
သော အားဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ ပါဠိသွားရိုးဖြစ်သည်။ ဝိနည်း၌ကား-“ပဌမံ
ဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ ဒုတိယံဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ ။ ပေ။ တတိယံဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ ။ ပေ။
စတုတ္ထံဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ” ဤ၌ စက်ကို အဗဒ္ဓ (ခဏ္ဍ) စက်ဟုဆို၍ “ဒုတိယံ
ဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ၊ တတိယံဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ ။ ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ ။ ပေ။
ဒုတိယဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ ပဌမဈာနံ သမာပဇ္ဇိံ” ဟု ရှေ့ဖြစ်သော ပဌမဈာနံကို
ပြန်၍ မူလိသုတ်ခြင်းကို ဗဒ္ဓစက်ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ ဗဒ္ဓစက် အဖြစ်ဖြင့်လည်း
ဝိနည်း၌လာ၏။ အဘိဓမ္မာ၌ကား ထိုဗဒ္ဓစက် မရှိ ဟူလို။

၂။ ဧဝေ ကတာ။ ။ အဘိဓမ္မာ၌ ဟေဋ္ဌိမသောဓန၏ အစွမ်းဖြင့် ပါဠိ
သွားရိုးရှိပုံကို သာဓကပြလို၍ “ဧဝေကတာ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “အာရ
မဏပစ္စယာ ဟေတုယာတိဏိ၊ (အာရမဏပစ္စယာ) အဓိပတိယာတိဏိ” ဟု
အာရမဏကို မူတည်ရာ၌၎င်း” အဓိပတိပစ္စယာ ဟေတုယာ နဝ၊ (အဓိပတိ

ပုစ္ဆာဝါရ ၁-ပစ္စယာနုလောမ အဖွင့်

၆၁၅

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဏ္ဏတ္တိဝါရ၌။ ယော(နယော)၊ ကို။ ကေမူလက နယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ သော။ ထိုကေမူလကနယ သည်။ သုဒ္ဓိကနယောဝံ၊ သာတည်း။ စ၊ ဆက်။ သော၊ ထိုသုဒ္ဓိကနယကို။ ဝိသေသာဘာဝတော၊ အထူး၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အာရမဏမူလကာဒီသု၊ အာရမဏမူလကအစရှိသော နယတို့၌။ နလဗ္ဗတိ၊ အပ်။ ဟိ၊ မှန်။ အာရ မဏာဒီသု၊ အာရမဏမူလကအစရှိသော နယတို့တွင်။ တသ္မိတသ္မိ၊ ထိုထို အာရမဏအစရှိသောပစ္စည်းကို။ အာဒိမ္မိ၊ ၌။ (အစက) ဌပိတေပိ၊ ထားအပ် ပါသော်လည်း။ ပစ္စယန္တရေန၊ ပစ္စည်းတပါးနှင့်။ သမ္ပန္နာဘာဝေန၊ ဆက်စပ် မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အာဒိမ္မိ၊ ၌။ ဝုတ္တသုဒ္ဓိကတော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သုဒ္ဓိကနယထက်။ ဝိသေသတ္ထော၊ ထူးသောအနက်ကို။ နလဗ္ဗတိ။ [အာရ မဏမူလကနယစသည်တို့၌ သုဒ္ဓိကနယကို ပြနေသော်လည်း ဟေတုပစ္စည်း တုန်းက ပြအပ်သော သုဒ္ဓိကနယနှင့် တူသောကြောင့် အနက်အထူးမရှိနိုင် တော့။] ဝေနေဝ၊ ထိုသို့အနက်အထူး၏မရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ ဝိသဇ္ဇနေပိ၊ ဝိသဇ္ဇနဝါရ၌လည်း။ အာရမဏမူလကာဒီသု၊ အာရမဏမူလက အစရှိသောနယတို့၌။ သုဒ္ဓိကနယော၊ ကို။ နဒသိတော၊ ပြတော်မမူအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့အနက်ထူးမရှိသည့်အတွက် ဝိသဇ္ဇနဝါရဝယ် အာရမဏမူလကနယ အစရှိသည်တို့၌ သုဒ္ဓိကနယ၏ မရအပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်။) အာရမဏပစ္စယာ။ ပေ။ အဝိဂတပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ ဟေဌိမ

ပစ္စယာ) အာရမဏေ တိဏိ”ဟု အဓိပတိကို မူတည်ရာ၌၎င်း အောက်အောက် ပစ္စည်းကိုသုခ်သင်၍ ပါဠိအသွားဖြစ်သည်။

၁။ သုဒ္ဓိကနယောဝံ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ”ကို ကေမူလက ဟုဆိုသော် လည်း စင်စစ်မှာ မူလိမပါသေးသောကြောင့် ကေမူလက မဟုတ်။ သုဒ္ဓိက နယသာ ဖြစ်သည်။ “သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ အာရမဏပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် လာသော ဝါရမျှားကိုသာ ကေမူလကနယဟု ဆို၏။ အဋ္ဌကထာ၌ကား “ဒုမူလက”ဟု ဆိုထား၏။ ဒုမူလကမဟုတ်။ ဒုကသာ ဟုတ်သည်။

သောဓနဝသေန၊ ဖြင့်။ ကေသိံ၊ သော။ အာရမဏပစ္စယေ၊ ဌံ။ ဟေတု
ပစ္စယာဒိကေ၊ ဟေတုပစ္စည်း အစရှိသောပစ္စည်းတို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ရှိ။
ဝုတ္တော၊ သော။ အယံ၊ ဤနယကို။ ကေမူလကနယော၊ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
ဝါ၊ တနည်း။ အာရမဏပစ္စယာ။ ပေ။ အဝိဂတပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ ကေမူလ
ကေသု၊ ကေမူလကနယတို့တွင်။ အနန္တရပစ္စယမူလကံ၊ အနန္တရပစ္စည်းဟူသော
မူလရှိသော။ အာရမဏံ၊ အာရမဏပစ္စည်းကို။ ဒသေတွာ၊ ရှိ။ ကေမူလက
ဒီနိံ၊ ကေမူလကအစရှိသော စကားရပ်တို့ကို။ သံခိပိတွာ၊ ချုံး၍။ သဗ္ဗမူလ
ကဿ၊ သဗ္ဗမူလကနယ၏။ အဝသာနေန၊ အဆုံးဖြစ်သော။ အဝိဂတ
ပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ နိဋ္ဌာပိတံ၊ ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [အာရမဏ
ပစ္စယာ။ ပေ။ အဝိဂတပစ္စယာတိ ဝါတိအာဒိ တာဒိသံ ဝါစနာမဂ္ဂံ
သန္တာယ ဝုတ္တံ။ -အနု။ ယခု ပါဠိတော်၌ကား ပဌမနည်း အတိုင်းသာ
ရှိသည်။] အဓိပတိပစ္စယာ။ ပေ။ အညမညပစ္စယာတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤ
စကားကို။ မူလမေဝ၊ မူလပစ္စည်းကိုသာ။ ဒသေတွာ၊ ရှိ။ ကေမူလက
ဒီနိံ၊ ကေမူလက အစရှိသော စကားရပ်တို့ကို။ သံခိပနံ၊ ချုံးခြင်းကို။
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သုဒ္ဓိကဒဿနံ၊ သုဒ္ဓိကနယကိုပြကြောင်း စကားရပ်သည်။ န၊ မဟုတ်။
သဗ္ဗမူလကေ၊ သဗ္ဗမူလကနယ၌။ ကတိပယပစ္စယဒဿနံအပိ၊ အနည်းငယ်
သောပစ္စည်းကိုပြကြောင်း စကားရပ်သည်လည်း။ န၊ မဟုတ်။

၄၁။ တတော၊ ထိုအဓိပတိပစ္စယာ။ ပေ။ အညမညပစ္စယာ ဟူသော
စကားရပ်မှ။ (ပရံ၊ ဌံ။) နိဿယာဒီနိ၊ ကုန်သော။ မူလာနိပိ၊ တို့ကိုလည်း။

၁။ ကေမူလကဒီနိံ သံခိပနံ။ ။ အဓိပတိ စသည်တို့ကို မူတည်ပုံကို
အကျယ်မပြတော့ဘဲ “အဓိပတိပစ္စယာ အာရမဏပစ္စယာ၊ အဓိပတိပစ္စယာ
အနန္တရပစ္စယာ။ ပေ။ အဓိပတိပစ္စယာ အဝိဂတပစ္စယာ” ဟု၎င်း၊ အနန္တရကို
မူတည်ရာ၌လည်း “အနန္တရပစ္စယာ ဟေတုပစ္စယာ။ ပေ။ အနန္တရပစ္စယာ
အဝိဂတပစ္စယာ” ဟု၎င်း ဤသို့စသည်ဖြင့် ကေမူလကတို့ကို အကျဉ်းချုံး
ကြောင်းစကားဟု မှတ်ပါ။ အဋ္ဌကထာ၌ကား- “အဓိပတိပစ္စယံ အာဒိ
ကတွာ” စသော စကားကို ကေမူလက၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ သဗ္ဗမူလက
၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း ပြကြောင်းစကား” ဟု ဆိုထား၏။ ထိုစကားကို
မနှစ်သက်သောကြောင့် ဋီကာဆရာက တမျိုးဖွင့်ပြသည်။

သံခိပိတော၊ ချုံး၍။ အဝိဂတမူလကနယံ၊ ကို။ ဒဿတုံ၊ ငှာ။ အဝိဂတ
ပစ္စယာ ဟောတုပစ္စယာတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ)
အာရဒ္ဓံ၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဧတသ္မိံ၊ ဤအဝိဂတမူလကနယံ၌။ သုဒ္ဓိကဿ၊
သုဒ္ဓိကနယကို။ အဒဿနေနံ၊ ပါဠိတော်၌ မပြခြင်းဖြင့်။ ဉာပိတော ဟောတိ
၌စပ်) အာရမဏမူလကဒီသု၊ တို့၌။ ဝိသုဝိသု၊ သီး။ သုဒ္ဓိကနယော၊ ကို။
န လဗ္ဘတိ၊ အပ်။ ဣတိ၊ သို့။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) ဉာပိတော၊ သိစေအပ်
သည်။ ဟောတိ။ ဟိ၊ မှန်။ အာဒိ၊ အစဖြစ်သော သုဒ္ဓိကနယသည်။
(အကယ်၍ရထိုက်လျှင် အစဖြစ်သော သုဒ္ဓိကနယသည်။) ကတ္ထစိ၊ တစုံ
တခုသော ပါဠိရပ်၌။ သံခေပန္တရဂတော၊ ချုံးအပ်သော စကားရပ်၏
အတွင်း၌ဖြစ်သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ [အစဖြစ်သောစကားသည် ချုံး
အပ်သောစကား၏ အတွင်း၌ ပါဝင်သောစကား မဖြစ်နိုင်။]

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း- ကသွာ၊ အာဒိ ကတ္ထစိ သံခေပန္တရဂတော န
ဟောတိ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အာဒိအန္တေဟိ၊
အစဖြစ်သောစကား၊ အဆုံးဖြစ်သောစကားရပ်တို့ဖြင့်။ မဇ္ဈိမာနံ၊ အလယ်၌
ဖြစ်သော စကားရပ်တို့ကို။ ဒဿနံ၊ ပြခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပြကြောင်းစကား
သည်။ သခေပေါ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ချုံးခြင်းမည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အာဒိတော၊
အစဖြစ်သောစကားရပ်မှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ ကတိစိ၊ အနည်းငယ်သောစကား
ရပ်တို့ကို။ ဝတော၊ ၍။ ဂတိဒဿနံ၊ ပါဠိအသွားကိုပြခြင်းသည်။ (“ဤအတိုင်း
ပင် ဆိုလေတော့”ဟု ပါဠိဂတိကို ပြခြင်းသည်။) (သခေပေါ၊ ချုံးခြင်း
တမျိုးတည်း။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာဒိ ကတ္ထစိ သံခေပန္တရဂတော န
ဟောတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၍။) [ဆိုလိုရင်းကား- “ချုံးခြင်းဟူသည်”
အစနှင့်အဆုံးကိုသာပြ၍ အလယ်ကိုချုံးခြင်း၊ အစ ၂-မျိုး ၃-မျိုးလောက်
ကိုသာပြ၍ ကျန်သမျှကို ချုံးခြင်းအားဖြင့် ချုံးနည်း ၂-နည်းသာရှိသည်။
အစကိုလုံးဝမပြဘဲ ချုံးခြင်းဟူသည် မရှိနိုင် ဟူလို။] ဒုတိယစတုက္ကံ၊ ကို။
ဝတော၊ ၍။ ဝိဂတပစ္စယာတိပဒံ၊ ဟူသောပုဒ်ကို။ ဥဒ္ဓရိတော၊ ထုတ်ဆောင်၍။
ဌပိတံ၊ တန်ခိုးရပ်အပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။ “ဝိဂတပစ္စယာ”ဟု ဆိုပြီး
နောက် တန်ခိုးရပ်ထားလိမ့်မည်။] ဧတန၊ ထိုသို့အဆုံးဖြစ်သော ဝိဂတပစ္စယာ
ပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်၍တန်ခိုးရပ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဩဿာနစတုက္ကံ၊ ကို။ ဒဿတိ။

ဝါ၊ တနည်း။ တတိယစတုက္ကတော၊ မှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ ပဉ္စကမူလကာဒီနိ၊
 တို့ကို။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပဉ္စကမူလကာဒီနိ”ဟု ရှိ၏။] သံခိပိတော၊ ၍။
 သဗ္ဗမူလကဿ၊ သဗ္ဗမူလကနယ၏။ အဝသာနေန၊ အဆုံးဖြစ်သော ဝိဂတ
 ပစ္စယာဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ နိဋ္ဌာပေတိ၊ ပြီးဆုံးစေ၏။ [ဤအလို- ပါဠိတော်၌
 “ဝိဂတပစ္စယာ”သည် “သဗ္ဗမူလကနယ၏ အဆုံးဖြစ်သောပုဒ်သာဖြစ်သည်”
 ဟုလို။ အပြည့်အစုံအားဖြင့်ကား- ဟေတုပစ္စယာ အာရမဏပစ္စယာမှ စ၍
 ဝိဂတပစ္စယာတိုင်အောင် ၂၃-ပစ္စည်းကို အပြည့်အစုံဖော်၍ ဆိုရမည်။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပုစ္ဆာဝါရ၌။ ဒုကမူလကာဒီသု၊ ဒုကမူလက အစ
 ရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဟေတုအာရမဏဒုကေန၊ နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ အဝသေသ၊
 ဟေတုပစ္စည်း အာရမဏပစ္စည်း တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ တို့ကို။
 ယောဇိတဘယထာ၊ ယှဉ်စေအပ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ဟေတုအာရမဏာဓိပတိ
 တိကာဒီဟိ၊ တို့နှင့်။ (သဒ္ဓိံ၊ တကွ။) အဝသေသ၊ အဝသေသ၊ ကြွင်းကုန်
 ကြွင်းကုန်သော။ (ပစ္စယာ) စ၊ တို့ကိုလည်း။ (ယောဇိတဘယထာကဲ့သို့၎င်း)
 ဧဝံ၊ တူ။ ဟေတုအဓိပတိဒုကာဒီဟိ၊ ဒုက်တို့နှင့်၎င်း။ ဟေတုအဓိပတိအနန္တရ
 တိကာဒီဟိ၊ တိက်တို့နှင့်၎င်း။ အဝသေသ၊ အဝသေသ၊ ကြွင်းကုန်ကြွင်းကုန်
 သော ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်ကုန်
 သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

စ၊ ဆက်။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာနံ၊ တို့၏။ မူလဘာဝေန၊ ဖြင့်။
 ယောဇိတတ္တာ၊ ယှဉ်စေ အပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတုမူလကေ၊
 ဟေတုမူလကနယ၌။ ဟေတုအဓိပတိအာဒိဒုကာနံ၊ တို့၏။ အဓိပတိမူလကာ
 ဒီသု၊ အဓိပတိမူလက အစရှိသောနယတို့၌။ အဓိပတိဟေတုအာဒိဒုကေဟိ၊
 တို့မှ။ ဝိသေသော၊ အနက်အထူးသည်။ ယဒိနတ္ထိ၊ အံ။ ဟိ၊ မှန်။ တေဝေ
 ပစ္စယာ၊ ထိုဟေတုအဓိပတိ အစရှိသောပစ္စည်း၊ အဓိပတိဟေတု အစရှိသော

၁။ ယထာ။ ပေ။ ယောဇိတ။ ။ တတော ပရံ ဟေတုပစ္စယာ အာရမဏ
 ပစ္စယာတိ ဒုမူလကနယော အာရဒ္ဓေါ။ တတ္ထ ဟေတာရမဏဒုကော ။ ပေ။
 ဟေတုအဓိပတိဒုကောတိ ဟေတုပစ္စယေန သဒ္ဓိံ တေဝိသတိ ဒုကာ ဟောန္တိ။
 ဤသို့ ဟေတာရမဏဒုက် ယှဉ်စေသကဲ့သို့ ကြွင်းသော ပစ္စည်းတို့ကိုလည်း
 ဉ်စေထိုက်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်အံ့။

ပစ္စည်းတို့ကိုပင်။ ဥပ္ပဋ္ဌိပါဋိယာ၊ အစဉ် မဟုတ်သော အားဖြင့်။ ဝါ၊ ပြောင်းပြန်အားဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ တထာပိ၊ ထိုသို့ပင် အနက်အထူးမရှိ ပါသော်လည်း။ (ဟေတု အဓိပတိဒုက၊ အဓိပတိဟေတုဒုက အစရှိသော ဒုကတို့၌ အနက် အရကော်ဘက် အထူး မရှိပါ သော်လည်း။) အာရမဏ မူလကာဒိဿ၊ တို့၌။ အာရမဏာဓိပတိဒုကနံ၊ တို့၏။ အဝသေသာဝသေ သေဟိ၊ ကြွင်းကုန်ကြွင်းကုန်သော ပစ္စည်းတို့နှင့်။ (ယောဇနော၊ ယှဉ်စေရာ ၌၎င်း။) ဟေတုမူလကေ၊ ၌။ ဟေတုအဓိပတိအနန္တရတိကာဒိနံ၊ တို့၏။ အဝသေသာဝသေသေဟိ၊ တို့နှင့်။ ယောဇနော၊ ၌၎င်း။ ပိသေသော၊ သည်။ (အရကောကံအထူးသည်။) အတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ထူးပုံကိုကား ကျမ်းကျင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ အရကောကံ၌ ကြည့်ပါလေ။]

ပန၊ ထိုသို့ပင် အရကောကံအထူးရှိပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝေ၊ ဤသို့။ (အစဉ်ကို ခုံကျော်၍ အာရမဏာဓိပတိဒုကတို့ကို အခြား ပစ္စည်းတို့နှင့် ယှဉ်စေသောအားဖြင့်။) ယောဇိယမာနေသုပိ၊ ယှဉ်စေအပ်ပါ ကုန်သော်လည်း။ သုခဂ္ဂဟဏံ၊ လွယ်ကူစွာ မှတ်ယူရခြင်းသည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ စ၊ ဆက်။ ယံထာဝုတ္တာယ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ ယောဇနာယ၊ အစဉ်အတိုင်းယှဉ်စေခြင်းဖြင့်။ သဗ္ဗာ၊ သော။ သာယော ဇနာ၊ ထိုအနက်အထူးရှိသော ယှဉ်စေခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ပညာဝတာ၊ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိညာတုံ၊ သိခြင်းငှာ။ နသက္ကာ၊ မတတ်နိုင်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (သက္ကာဝေ၊ တတ်နိုင်သည်သာ။) တသ္မာ၊ ထိုသို့အစဉ်အတိုင်း ယှဉ်စေခြင်းဖြင့် အလုံးစုံသော အနက်အထူးရှိသော ယှဉ်စေခြင်းကို သိနိုင် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တထာ၊ ထိုသို့ခုံကျော်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။

၁။ ယသ္မာ ပန။ ပေ။ ကတာတိ ခဋ္ဌဗ္ဗာ။ ။ ဟေတု အဓိပတိ စသော အနက်အထူးမရှိသော ဒုကတို့ကို ခုံကျော်၍ အနက်အထူးရှိသော အာရမဏာ ဓိပတိဒုက၊ ဟေတုအဓိပတိ အနန္တရတိကာ စသည်တို့ကို ပြလျှင် တရားနာ ပရိသတ်တို့မှာ လွယ်ကူစွာမှတ်ယူ၍ မဖြစ်နိုင်။ ထိုပြုအပ်ပြီးသော အစဉ် အတိုင်း ယောဇနာခြင်းကြောင့်လည်း ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုထူးခြားသော ယောဇနာအခန်းကို မသိမဟုတ်။ သိနိုင်သည်သာ။ ထို့ကြောင့် ထူးထူးကို ခုံကျော်၍ မယှဉ်စေဘဲ အစဉ်အတိုင်းသာ ယှဉ်စေမှုကို ပြုရပါသည်။

အယောဇေတွာ၊ မယှဉ်စေမူ၍။ အနုပုဗ္ဗေနဝ၊ အစဉ်အတိုင်းဖြင့်သာ။
ယောဇနာ၊ ကို။ ကတာ၊ ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ဟိ၊ မှန်။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊
တို့ကို။ ဒေသနာဝိဓာနေ၊ ဒေသနာတော်စီစဉ်ခြင်း၌။ ဘဂဝါ၊ သဗ္ဗညုတ
ညာဏသခင်၊ အုရားရှင်သည်သာ။ ပမာဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်
အပ်၏။

ဂဏနာဂါထာ၊ ပုစ္ဆာတို့ကိုရေတွက်ကြောင်းဂါထာသည်။ အာဒိမပါဌေ၊
အစဖြစ်သောပါဌ်၌။ (ရှေးဖြစ်သောပါဌ်၌) ကာစိ၊ အချို့သောဂါထာသည်။
ဝိရုဒ္ဓါ၊ ဆန့်ကျင်နေ၏။ (လွဲနေ၏) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သုဠ၊ စွာ။ ဂဏေတွာ၊
ရေတွက်၍။ ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ၏။ [ဂဏန်းကျမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ထပ်၍
တွက်ကြပါလေ။]

ဒွါဝိသတိယာ၊ ပေ။ ယောဇေတွာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။
တံ၊ ထိုစကားကို။ ဒုကတိကပဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ကေသဉ္စိ၊ ကုန်သော။ ပေါတ္ထ၊
ကား၊ ပေစာတို့၏။ ဝါ၊ စာအုပ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။
(သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ကား။ ကေသုစိ၊ အချို့သော ပေစာတို့၌။
ဝါ၊ စာအုပ်တို့၌။ ဧကေကော၊ တပါးတပါးသော။ ဒုကော၊ ကို။ ဒွါဝိ-
သတိယာ၊ ဒွါဝိသတိယာ၊ ၂၂-ပါး၊ ၂၂-ပါးသော။ တိကေဟိ၊ တို့နှင့်။
ယောဇိတော၊ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။ တဉ္စဂမနံ၊ ထိုစာသွားသည်လည်း။ ယုတ္တံ၊
၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း- ကသွာ၊ တဉ္စဂမနံ၊ သည်လည်း။ ယုတ္တံ။ ဣတိ
ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုဒုက်၌။ တိကဿ၊
တိက်ကို။ ယောဇနာ၊ သည်။ နအတ္ထိ၊ ရှိသည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်
ကား။ တိကာနံ၊ တိက်တို့တွင်။ ဧကေကေန၊ သော။ ပဒေန၊ တိက်ပုဒ်နှင့်။
ဒုကဿ၊ ဒုက်ကို။ (ယောဇနာ၊ သည်။ အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တဉ္စ
ဂမနံ၊ သည်လည်း။ ယုတ္တံ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

ဒ။ တဉ္စ ဂမနံ ယုတ္တံ။ ။ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၌ ဒုကကိုမူတည်၍ တိုကကို
မူလိသွတ်ရသောကြောင့် ဒုကကို ပခာနထား၍ “ဧကေကော ဒုကော” ဟု၎င်း၊
တိကကိုယှဉ်ဘက် အပခာနထား၍ “ဒွါဝိသတိယာ ဒွါဝိသတိယာတိကေဟိ”
ဟု၎င်း ဆိုအပ်သော စာသွားသည် သင့်၏။ “ဒွါဝိသတိယာ တိကေသု”
ဟူသော စာသွားကား မသင့် ဟူလို။

ပုစ္ဆာဝါရ ၁-ပစ္စယာနုလောမ အဖွင့်

၆၂၁

တတ္ထ၊ ထိုဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၌။ ဆသဋ္ဌိယံ၊ ၆၆-ပါးသော။ တိကပဒေသု၊
 တိက်ပုဒ်တို့တွင်။ ဧကေကေန၊ တပါးတပါးသောတိက်ပုဒ်နှင့်။ သံသန္တိတူ၊
 ရောနှော၍။ ဆသဋ္ဌိ၊ ၆၆-ပါးသော။ ဟေတုဒုကံ၊ တို့၎င်း။ တထာ၊ ထို့
 အတူ ၆၆-ပါးစီကုန်သော။ သဟေတုကဒုကာဒယောစ၊ သဟေတုကဒုကံ
 အစရှိသောဒုကံတို့၎င်း။ ဣတိ၊ 'သို့။ ဒုကံနံ၊ တို့၏။ ဆသတာဓိကာနိ၊
 ခြောက်ရာအလွန်၊ ရှိကုန်သော။ ဆသဟဿာနိ၊ ခြောက်ထောင်တို့သည်။
 ဟောန္တိ။ 'တေသု၊ ထိုခြောက်ထောင် ခြောက်ရာသော ဒုကတိက ပဋ္ဌာန်း
 တို့တွင်။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါးတပါးသော ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၌။ ပဋိစ္စဝါရာ
 ဒယော၊ ပဋိစ္စဝါရ အစရှိကုန်သော။ သတ္ထ၊ ကုန်သော။ ဝါရာ၊ တို့သည်
 ၎င်း။ နယာ၊ တပါးတပါးသောဝါရ၌ ပစ္စယာနုလောမ အစရှိသော
 လေးပါး လေးပါးစီဖြစ်ကုန်သော နယံတို့သည်၎င်း။ ပုစ္ဆာစ၊ တို့သည်၎င်း။
 သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံတို့သည်၎င်း။ ဒုကပဋ္ဌာနေ၌။ ဟေတုဒုကေနနှင့်။ သမာနာ၊
 တူကုန်၏။ [တတ္ထာတိဒုကေသု၊ဧကေကသ္မိံန္တိ ဧကေကသ္မိံ ဒုကတိကေ၊
 နယာတိ အနုလောမနယာဒယော-ဝါရေ ဝါရေ ဧတ္တာရော နယာ၊ ပုစ္ဆာ
 ပန သတ္ထဝီသတိ၊ ယဒိဇံ ကသ္မံ ဟေတုဒုကေန သမာနာတိ၊ တံ တိက
 ပဒေသု ပစ္စေကံ ဟေတုဒုကဿ လဗ္ဘမာနဿ ဟေတုဒုကဘာဝသာမည
 တော ဝုတ္တံ။-အနု။]

ဒုကသတေ ။ပေ။ ယောဇေတွာတိစဟူ၍လည်း။ (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ၊ ထိုစကားကိုလည်း။ တိကဒုကပဋ္ဌာနေ ကေသဋ္ဌိ ပေါတ္ထကာနံ
 ဝသေနဝုတ္တံ၊ ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ဝုတ္တနယေန၊ နဟိတတ္ထ
 အစရှိသည်ဖြင့် ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၌ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ယုတ္တဂမနေသု၊
 သင့်လျော်သောစာသွားတို့၌။ ဧကေကော၊သော၊တိကော၊ကို။ ဒုကသတေန၊

၁။ ဝုတ္တနယေန။ပေ။ယောဇိတော။ ။ဝုတ္တနယေနာတိ နဟိတိအာဒိနာ
 ဒုကတိကေ ဝုတ္တနယေန၊ တတ္ထဟိန ဒုကဿ ယောဇနာ အတ္ထိ၊ အထဓေါ
 ဒုကံနံ ဧကေကေန ပဒေန တိကဿ ယောဇနာ၊ တေနာဟု ဧကေကော
 တိကော ဒုကသတေန ယောဇိတောတိ၊ ဧကေကသ္မိန္တိ ဧကေကသ္မိံ တိက
 ဒုကေ-အနု။

ဒုက္ခတရားနှင့်။ ယောဓိတော၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုဒုက္ခတိကပဋ္ဌာန်း၌။ ဟေတုပဒံ၊
 ကို။ ပက္ခိပိတော၊ ချုံ။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဧကော၊ သော။
 ကုသလတ္တိကော၊ ၎င်း။ တထာ၊ ထို့အတူ။ နဟေတုပဒံ၊ ကို။ (ပက္ခိပိတော
 ဝုတ္တော၊ ဧကော ကုသလတ္တိကော။) ။ပေ။ အရဏပဒံ၊ ကို။ (ပက္ခိပိတော
 ဝုတ္တော၊ ဧကော ကုသလတ္တိကော။) ။ဣတိ၊ သို့။ ကုသလတ္တိကာနံ၊ တို့၏။
 ဒေသတာနိ၊ နှစ်ရာတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဝေဒနာတ္တိကာဒိနမ္ပ၊ ဝေဒနာတိက်
 အစရှိသည်တို့၏လည်း။ တထာ၊ ထို့အတူနှစ်ရာစီတို့တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသောတိက်တို့၏။ စတုသတာဓိကာနိ၊ လေးရာ အလွန်ရှိ
 ကုန်သော။ စတ္တာရိသဟဿာနိ၊ လေးထောင်တို့သည်။ ဟောန္တိ။ တေသု၊
 ထိုလေးထောင်လေးရာသော တိက္ခဒုက္ခပဋ္ဌာန်းတို့တွင်။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါး
 တပါးသော တိက္ခဒုက္ခပဋ္ဌာန်း၌။ ဝါရနယပုစ္ဆာ၊ ပဋိစ္စအစရှိသော ဂူ-ပါး
 သောဝါရ ပစ္စယာနုလောမ၊ အစရှိသော လေးပါးသောနယပုစ္ဆာတို့သည်။
 တိကပိဋ္ဌာနေ၌။ ကုသလတ္တိကေနနှင့်။ သမာနာ၊ ကုန်၏။

ဆ အနုလောမမ္ပိ ။ပေ။ ပနာတိတေတေန၊ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့်။ ဣဒံ
 (အတ္ထဇာတံ)ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ။ (ကိံ ဒသေတိ။ အနုလောမ
 မ္ပိတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ တိကာဒယော ဆ နယာတိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ အဝိသေသေန၊
 ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ ပဋိစ္စဝါရာဒိဝသေန၊ ပဋိစ္စဝါရအစ
 ရှိသည်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ သတ္တဝိဓမ္မိ၊ ဂူ-ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။
 အနုလောမံကို။ သဟ၊ တကွ။ (ပေါင်း၍)။ ဂဟေတွာ၊ ချုံ။ ဆ အနုလောမ
 မ္ပိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ အနုလောမာဒိဝသေန၊ ဓမ္မာနုလောမ
 အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓံ၊ သော။ တိကပဋ္ဌာနံ၊ ကို။ သဟ၊
 တကွ။ (ပေါင်း၍)။ ဂဟေတွာ၊ ချုံ။ တိကပဋ္ဌာနဝရန္တိ၊ ဟူ၍၎င်း။ တထာ၊
 ထိုမှတပါး။ စတုဗ္ဗိဓံနိ၊ ဓမ္မာနုလောမစသောအားဖြင့် လေးပါးအပြား
 ရှိကုန်သော။ ဒုက္ခပဋ္ဌာနာဒိနိ၊ ဒုက္ခပဋ္ဌာန်းအစရှိသည်တို့ကို။ သဟ၊ တကွ။
 (ပေါင်း၍)။ ဂဟေတွာ၊ ချုံ။ ဒုက္ခတ္ထမန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော ဝါတာစကား
 ကို။ ဝတွာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ ဆ နယာသုဂမ္ဘိရာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)
 ဝုတ္တံ။ ဣတိဣမံ အတ္ထံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ချုံ။ သတ္တပုဘေဒေ၊ ပဋိစ္စဝါရအစရှိ
 သောဝါရတို့နှင့်စပ်သဖြင့် ဂူ-ပါးအပြားရှိသော။ ဣမသ္မိံ ပစ္စယာနုလောမ၊

၌။[ပဋိစ္စဝါရ၌လာသော ပစ္စယာနုလောမ၊ သဟဇာတဝါရ၌လာသော'ပစ္စယာနုလောမစသောအားဖြင့်ဂု-ဝါရအတွက်ဂု-ပါးအပြားရှိသောဤပစ္စယာနုလောမ၌။] ဆပိ။ ၆-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ 'ဧတေပဋ္ဌာနနယာ၊ ဤတိကပဋ္ဌာန်း ဒုကပဋ္ဌာန်း အစရှိသော ပဋ္ဌာန်းနည်းတို့ကို။ စတုပ္ပတေဒါ၊ ပစ္စယာနုလောမအစရှိသောအားဖြင့်လေးပါးအပြားရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ) [အနုဋီကာ၌ "စတုစတုပ္ပတေဒါ"ဟု ရှိ၏။] ပုစ္ဆာဝသေန၊ ပုစ္ဆာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထုတ်ဆောင်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော ဒဿေတိ။) ဟိ၊ လဒ္ဓဂုဏ်ကိုဆိုဦးအံ့။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ထုတ်ပြအပ်သည်ရှိသော်။ သံဗ္ဗသ္မိံ၊ သော။ ပဋ္ဌာနေ၌။ (တိကာဒိပဋ္ဌာန်း၌။) သဗ္ဗော၊ သော။ ပစ္စယာနုလောမော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤကားအကျိုးတည်း။ ပစ္စနိယဂါထာဒိသုပိ၊ ထို၌လည်း။ ဧသေဝနယော၊ တည်း။

[တိကပဋ္ဌာနပုဒ်၏အနက်ကို၎င်း၊ ဒုကပဋ္ဌာနပုဒ်၏အနက်ကို၎င်း ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အထူးမဆိုတော့ဘဲ ဒုကတိကပဋ္ဌာနအစရှိသောပုဒ်တို့၏အနက်ကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် "ဧတ္ထေ" စသည်ကို မိန့်သည်။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ "တိကဉ္စ ပဋ္ဌာနဝရံ" အစရှိသောဂါထာ၌။ ဒုကတိကပဋ္ဌာနာဒိသု၊ ဒုကတိကပဋ္ဌာနအစရှိသောပုဒ်တို့၌။ (ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော

၁။ ဆပိ ဧတေ ။ပေ။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာနိ။ ။ဆပိ ဧတေ တိကာဒိတေဒေန (တိကအစရှိသော အပြားအားဖြင့် ခြောက်ပါးဖြစ်ကုန်သော ဤနယတို့ကို) စတုစတုပ္ပတေဒါ ဓမ္မာနုလောမာဒိဝသေန (ဓမ္မာနုလောမ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့် လေးပါးစီလေးပါးစီ အပြားရှိကုန်သည်) (ဟုတွာ ပုစ္ဆာဝသေန) ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာတိ ဣဒံ ဒဿေတိတိ ယောဇနာ၊-အနု။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၏ရှေ့၌ ဆ-ပူသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။ ရှေ့၌ "ဆပိ ဧတေ"ဟု ပါပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

၂။ ဒုကတိကပဋ္ဌာနာဒိသု။ ။တိကကိုဒုကဖြင့် အထူး ပြုထိုက်သောကြောင့် "ဝိသေသိတဓမ္မဟိ တိကေဟိ"ဟုမိန့်သည်။ ပဋ္ဌာနံကို "နာနပ္ပကာရတော ပစ္စယဝိဘာဝနံ"ဟု၎င်း "တိကေဟိ ဝါ ဉာဏဿ ပဝတ္တနဋ္ဌာနံ"ဟု၎င်း အနုဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်သည်။ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ "နာနပ္ပကာရတော"

၌စပ်။) ဝိသေသိတဗ္ဗဟိ၊ ဒုကံဖြင့်အထူးပြုထိုက်ကုန်သော။) တိကေဟိ၊
တိက်တို့ဖြင့်။ ပဋ္ဌာနံ၊ အထူးထူးသောအပြားအားဖြင့် ပစ္စည်းတရားတို့ကို
ထင်စွာပြခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပြကြောင်းစကားရပ်သည်။ တိကပဋ္ဌာနံ၊ မည်၏။
(တနည်း) တိကေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (ဉာဏဿ၊၏။) ပဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်တည်ရာစကား
ရပ်သည်။ တိကပဋ္ဌာနံ၊၏။ ဒုကာနံ၊ ဝိသေသနဖြစ်သော ဒုကံတို့၏။ တိက
ပဋ္ဌာနံ၊ တိက်တို့ဖြင့် အထူးထူးသောအပြားအားဖြင့် ပစ္စည်းတရားတို့ကို
ထင်စွာပြခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပြကြောင်းစကားရပ်သည်။ (တနည်း) တိက
ပဋ္ဌာနံ၊ တိက်တို့ဖြင့် ဉာဏ်၏ဖြစ်တည်ရာစကားရပ်သည်။ ဒုကတိကပဋ္ဌာနံ၊
မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒုကဝိသေသိတော၊ ဒုကဖြင့် အထူးပြုအပ်ကုန်သော။
တိကာ၊တို့တည်း။ ဒုကတိကာ၊တို့။ ဒုကတိကာနံ၊ တို့၏။ ပဋ္ဌာနံ၊ အထူးထူး
သော အပြားအားဖြင့် ပစ္စည်းတရားတို့ကို ထင်စွာပြခြင်းသည်။ ဝါ၊
ပြကြောင်းစကားရပ်သည် (တနည်း) ပဋ္ဌာနံ၊ တိက်တို့ဖြင့် ဉာဏ်၏ဖြစ်တည်ရာ
စကားရပ်သည်။ ဒုကတိကပဋ္ဌာနံ၊ မည်၏။ ဣတိဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။
ဝစနတ္ထော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထ၊ ဤဒုကတိကပဋ္ဌာနံအစရှိသော ပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထကို
ပြရာ၌။ ဒုကာဒိဝိသေသိတဿ၊ ဒုကအစရှိသည်ဖြင့် အထူးပြုထိုက်သော။

သည် “ပ” ၏ အနက်ပြတည်း။ “ပစ္စယံဝိဘာဝနံ” သည် “ဌာန” ၏ အနက်
ပြတည်း။ ဒုတိယနည်း၌ “ဉာဏဿ” ဟု သမ္ပန်တည့်၍ ပဋ္ဌာနဝယ် “ပ”
အတွက် “ပဝတ္တန” ဟု ဖွင့်သည်။ ဌာနအတွက် အထူးမဖွင့်တော့။ ဤအဖွင့်
အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

၁။ ဒုကာဒိ ဝိသေသိတဿ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ။ ဤစကားဖြင့် ဒုကတိက
ပဋ္ဌာနကို၎င်း၊ တိကာဒိပဒဿ၌ အာဒိဖြင့် ဒုကကိုယူ၍ “ဒုကဒုကပဋ္ဌာန” ကို
၎င်း ဤ ၂-မျိုးကိုသိပါ။ “ဒုကာဒိဝိသေသိတဿ” ၌ အာဒိဖြင့်၎င်း၊ “ဒုကာဒိ
ဘာဝေါ” ၌ အာဒိဖြင့်၎င်း တိကကိုယူ၍ တိကာဒိပဒဿ၌ အာဒိဖြင့် ဒုကကို
ယူပြီးလျှင် တိကဒုကပဋ္ဌာနကို၎င်း၊ ထို့အတူ “ဒုကာဒိဝိသေသိတဿ” ၌
အာဒိဖြင့်၎င်း၊ “ဒုကာဒိဘာဝေါ” ၌ အာဒိဖြင့်၎င်း တိကကိုယူ၍ တိကတိက
ပဋ္ဌာနကို၎င်း သိပါ။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် “ဒုကပဋ္ဌာနမေ ဝဟိ” စသည်ဖြင့်
အကျယ်ပြလိမ့်မည်။

(အာဒိဖြင့် တိကကိုယူပါ။) တိကအိပဒဿ၊ တိကအစရှိသော ဝိသေသ၊
ပုဒ်၏။ (အာဒိဖြင့်ဒုကကိုယူပါ။) ဒုကအိဘာဝေါ၊ကို။ (အာဒိဖြင့် တိကကို
ယူပါ။) ဒဋ္ဌဗျောဟိ၊ရဲ့။ ဒုကပဋ္ဌာနမေဝ၊ ဒုကပဋ္ဌာန်းသည်ပင်။ တိကပဒ
သံသန္ဓနဝသေန၊ တိကပုဒ်နှင့်ရောနှောခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဒုကပဒ
သံသန္ဓနဝသေန၊ ဒုကပုဒ်နှင့် ရောနှောခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ပဝတ္တံ
ဖြစ်သောပဋ္ဌာန်းသည်။ ဒုကတိကပဋ္ဌာနံ၊ မည်သည်၎င်း။ ဒုကဒုကပဋ္ဌာနဉ္စ၊
မည်သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ တထာ၊ ထို့အတူ။ တိကပဋ္ဌာနမေဝ၊သည်ပင်။
ဒုကပဒသံသန္ဓနဝသေန၊ ဖြင့်၎င်း။ တိကပဒသံသန္ဓနဝသေန၊ ဖြင့်၎င်း။
ပဝတ္တံ၊သည်။ တိကဒုကပဋ္ဌာနံ၊ သည်၎င်း။ တိကတိကပဋ္ဌာနဉ္စ၊သည်၎င်း။
(ဟောတိ)။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပစ္စယာနုလောမဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂။ ပစ္စယ ပစ္စနိယအဖွင့်

၇၂-၄၄။ တေဝိသတိမူလကန္တိ။ ပေ။ ဝုတ္တန္တိလ္လဒံ၊ ဟူသောဤစကား
သည်။ (ဝုတ္တံ သိယံဌိစပ်) ဒုကမူလကောဌံ။ ပုစ္ဆာနံ၊ တို့၏။ မူလဘူတာ၊
ကုန်သော။ တေဝိသတိ၊ ၂၃-ပါးသော။ ဒုကာ၊တို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ၊ဖြစ်သင့်
ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုဒုကမူလကနယ၏။ တေဝိသတိမူလကန္တိ
နာမံ၊ တေဝိသတိမူလကဟူသောအမည်ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ယာဝ၊ အကြင်မျှ
လောက်။ ယတ္ထကော၊ အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပဘေဒေါ၊ တေဝိ
သတိမူလက၏ အပြားသည်။ အတ္ထိ၊ [ယာဝကို “ယတ္ထကော ပဘေဒေါ”ဟု
ဖွင့်သည်။] တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ တတ္တကံ၊ ထိုမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော။
တေဝိသတိမူလကံကို။ [တာဝကို “တတ္တကံ တေဝိသတိမူလကံ”ဟုဖွင့်သည်။]
အနုလောမေ၊ ပစ္စယာနုလောမဌံ။ (ပစ္စယာနုလောမတုန်းက) ဝိတ္တာရိတံ

၁။ ပုစ္ဆာနံမူလဘူတာ။ ။ “ဒုမူလက” ဟူရာ၌ မူလီမရှိ။ ပုစ္ဆာတို့၏မူလ
ဖြစ်သောကြောင့် ဒုမူလက ဟုဆိုထားသည်။ ထိုဒုကသည် “နဟေတု နာရမဏ
ဒုက” မှစ၍ “န ဟေတု န အဝိဂတဒုက” တိုင်အောင် ၂၃-ပါးသော ဒုကများ
ဖြစ်သင့်သည်။

၆၂၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ပစ္စနိယေပိ၊ ပစ္စယပစ္စနိယဉ်လည်း။ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ၊ နှစ်။
ဣတိ၊ သို့။ ဒုကမူလကေန၊ ဖြင့်။ တိကမူလကာဒိသု၊ တို့၌။ နယံ၊ ချဲ့လွှင့်နည်းကို။
(သင်္ဂီတိကာရော၊ သင်္ဂါယနာတင်ထေရ်အပေါင်းသည်။) ဒသေတိ။ ဣတိ
ဣမိနာ ဓိပ္ပာယေန၊ ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ သိယာ၊
ဖြစ်ရာ၏။ [ယထာ အနုလောမေ ဧကေကဿ ပဒဿ ဧကမူလကံ၊ ဒုမူလကံ၊
တိမူလကံ၊ စတုမူလကံ၊ ယာဝ တေဝိသတိမူလကံ၊ ဧဝံ ပစ္စနိယေပိ ဝိတ္တာရေ
တဗ္ဗံ၊ ဟူသောပါဠိကိုရည်ရှယ်၍ “ဧဝံ ပစ္စနိယေပိ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ” ဟု
ဆိုသည်။]

ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်သည်ဖြစ်ရာပါသော်လည်း။ ယာဝ၊ လောက်။
တေဝိသတိမံ၊ ၂၃-ပါးသောမူလတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော။ မူလံ၊ ကို။
ဝိတ္တာရိတံယထာ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကို။ ယဒိ
အဓိပ္ပေတော၊ အကယ်၍ အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ၊ သော်။) ယာဝ
တေဝိသတိမံ မူလန္တေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ပါဠေန၊ ပါဠိတော်ပါဠိသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊
ဖြစ်ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း-ကသွာ၊ ယာဝ တေဝိသတိမံ
မူလန္တေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ပါဠေန၊ သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ သည်။ သိယာ၊ နည်း။)
ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေဝိသတိမူလကန္တိ၊ ဟူသော။ တေဿ ဗျဉ္ဇနဿ၊
ဤသဒ္ဒါ၏။ တေဝိသတိမံ မူလန္တိ၊ ဟူသော။ အယံ အတ္ထော၊ သည်။ န
သမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ [စာအုပ်တို့၌ “တေဝိသတိမံ မူလကံ” ဟု ပါဠိရှိသော်
လည်း “ယာဝ တေဝိသတိမံ မူလန္တေဝ ပါဠေန ဘဝိတဗ္ဗံ သိယာ” ဟုပြုအပ်
ခဲ့သည့်အတိုင်း “တေဝိသတိမံ မူလံ” ဟူသာ ပါဠိရှိသင့်ပါသည်။]

ပန၊ ဆက်။ ယထာ အနုလောမေ ဧကေကပဒဿာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိ
သောပါဠိဖြင့်။ ဧကမူလာဒိသဗ္ဗမူလကပရိယောသာနံ၊ ဧကမူလအစ၊ သဗ္ဗ
မူလကအဆုံးရှိသော။ တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမဉ်။ (အာဂတံ၊ လာသော။)

၁။ ယဒိ ပန၊ ပေ။ ဘဝိတဗ္ဗံ သိယာ။ “တေဝိသတိမူလက” ဟု အဓိပ္ပာယ်
မယူဘဲ “တေဝိသတိမံ မူလတိုင်အောင်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ယူလျှင် “ယာဝ တေဝိ
သတိမံ မူလံ” ဟု ပါဠိရှိထိုက်သည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ “တေဝိသတိမူလကံ”
ဟူသောသဒ္ဒါက “တေဝိသတိ မံ မူလံ” ဟူသော အနက်ကို မဟောနိုင်သော
ကြောင့်တည်း။

ပုစ္ဆာ ၁၂၇ ၃-အနုလောမပစ္စနိယ အဖွင့်

၆၂၇

နယဒဿနဝသေန၊ နည်းကိုပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဤအတိုင်း ချဲ့လေဟု နည်းကိုပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။) ဒဿိတံ၊ ပြအပ်ပြီးသော။ ဧကေကဿ၊ သော၊ ပဒဿ၊ ၏။ ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။ (သင်္ဂီတိကာရော၊ သင်္ဂါယနာတင် ထေရ် အပေါင်းသည်။) ဒဿေတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထစ၊ ဤပစ္စယပစ္စနိယ၌ လည်း။ [ရှေးမှ၌ “တေဝိသ တိမူလကံ-ဟူသောပါဌ်လည်း” ဟု စွဲ၏။] သဗ္ဗ မူလကမေဝ၊ ကိုပင်။ တေဝိသတိမူလကန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂီတိကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိဝေဒိတဗ္ဗံ။ [“တေဝိသတိမူလက” ဟူသည် နောက်ဆုံးဖြစ်သော သဗ္ဗ မူလကပင်ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သကဲ့သို့- ဒုကကို တေဝိသတိ မူလကဟု ဆိုခြင်းမဟုတ်ပါ” ဟုလို။] ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထိုသဗ္ဗမူလကကို။ တေဝိသတိယာ၊ သော။ ပစ္စယာနံ၊ မူလပစ္စည်းတို့၏။ (မူလဘာဝတော ဝယ် မူလ၌စပ်) အဝသေသဿ၊ မူလပစ္စည်းမှကြွင်းသော။ ပစ္စယဿ၊ မူလဝန္တ ဖြစ်သော မူလီပစ္စည်း၏။ မူလဘာဝတော၊ ကြောင့်။ တေဝိသတိမူလကန္တိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ တတော၊ ထိုတေဝိသတိမူလကမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ အညဿ၊ သော။ မူလဿ၊ ၏။ အဘာဝတော၊ မရှိတော့ခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗမူလကန္တိစ၊ ဟူ၍လည်း၊ ဝုတ္တံတိ၊ ၏။ [အဋ္ဌကထာ၌ကား မူလီတို့၏ မူလမဟုတ်။ ပုစ္ဆာတို့၏ မူလဖြစ်သောကြောင့်သဗ္ဗမူလကကို “စတုဝိသတိမူလက” ဟု ဆိုထားသည်။]

ပစ္စယပစ္စနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃- အနုလောမပစ္စနိယအဖွင့်

၄၅-၄၈။ အနုလောမေ။ ပေ။ ပဒံ ပရိဟာပေတွာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော၌စပ်) တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမ၌။ ဧကမူလကေ၊ ဧကမူလကနယ၌။ စတုဝိသတိ၊ သော။ ပစ္စယပဒါနိ၊ ပစ္စည်းဟူသောပုဒ်တို့သည်။ (ဂဏနူပဂါနိ၊ ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။) ဣဓ၊ ဤအနု လောမပစ္စနိယ၌။ ဧကမူလကေ၌။ တေဝိသတိ၊ သော။ (ပစ္စယပဒါနိ၊ တို့သည်။ ဂဏနူပဂါနိ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။) ပန၊ ကား။ ဧကော၊ သော။ ပစ္စယော၊ သည်။ မူလဘာဝေန၊ မူ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဌိတော၊ တည်သည်။ (ဟုတွာ) အပုဗ္ဗတာ

ဘာဝတော၊ ရွေးမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ အသစ်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ [“အသစ်မဟုတ် အဟောင်းဖြစ်သောကြောင့်” ဟူလို။] - အာဏန္ဒပဂေါ၊ ရေတွက်သည်၏အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်သည်။ (ဟောတိ)။ တတ္ထ၊ ထိုပစ္စယာနုလောမ၌။ ဒုမူလကော၌။ တေဝိသတိ၊ သော။ ပစ္စယံပဒါနိ၊ တို့သည်။ ဂဏန္ဒပဂါနိ၊ ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣမ၊ ဤအနုလောမပစ္စနီယံ၌။ ဒုမူလကော၌။ ဒွါဝိသတိ၊ သော။ (ပစ္စယပဒါနိ ဂဏန္ဒပဂါနိ ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧဝံ၊ သို့။ ပရိဟာပေတွာ၊ ယုတ်လျော့စေ၍။ (“အဝိသေသာနံ ဝသေန ပုစ္ဆာဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်၌စပ်) - ဣတိ အတ္ထော၊ အနက်။

အနုလောမတော၊ အနုလုံအားဖြင့်။ ဌိတဿ၊ တည်သောပစ္စည်း၏၎င်း။ (“ဟေတုပစ္စယာ န အာရမဏပစ္စယာ” စသော ၂-ပုဒ်တွင် အနုလောမအားဖြင့်တည်းသော ဟေတုပစ္စယာ စသောပုဒ်၏၎င်း။) ပစ္စနီယတော၊ အားဖြင့်။ (န အာရမဏပစ္စယာ စသော ပစ္စယနီယအားဖြင့်။) အလဗ္ဘမာနာနံ၊ မရထိုက်ကုန်သော။ သုဒ္ဓိကပစ္စယံ၊ နဉှ၊ အခြားသောပစ္စည်းတို့နှင့် မရောမယှက် သက်သက်သော ပစ္စည်းတို့၏၎င်း။ အာလဗ္ဘမာနတံ၊ မရထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ လဗ္ဘမာနပဒါနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း၊ ကသွာ၊ အနုလောမေ ဌိတဿ။ ပေ။ အလဗ္ဘမာနတံ သန္ဓာယ လဗ္ဘမာနပဒါနန္တိ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အညာထာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်မှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဂစ္ဆေ ဂယမာနေ၊ သော်။) ပုစ္ဆာဝသေန၊ ပုစ္ဆာနှင့် စပ်သဖြင့်။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ ပစ္စနီယာ၊ သည်။ အလဗ္ဘမာနောနာမ၊ မရထိုက်သည်မည်သည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အနုလောမေ ဌိတဿ။ ပေ။ အလဗ္ဘမာနတံ သန္ဓာယ လဗ္ဘမာနပဒါနန္တိ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၍။) ဝါ၊ တနည်း။ ဝိသဇ္ဇန ဝသေနော၊ အဖြေ၏အဖြစ်ဖြင့်သာ။ ပဝတ္ထိ၊ သော။ အနုလောမ ပစ္စနီယဒေသနံ၊ ဆိုအပ်လတံသော အနုလောမပစ္စနီယ ဒေသနာတော်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ လဗ္ဘမာနပဒါနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)။ ဝုတ္တံ။ [ဤ ဝါရက ပုစ္ဆာဝါရဖြစ်သောကြောင့် ဝိသဇ္ဇန၏အဖြစ်ဖြင့်ကား

၁-ပစ္စယာနုလောမ ၁-ဝိဘင်္ဂဝါရ

၆၂၉

ဆိုအပ်လတံသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “အနုလောမပစ္စနိယံဒေသနံ ဝက္ခမာနံ သန္ဓာယာတိ အတ္ထော” ဟု ဝက္ခမာနံကိုထည့်၍ဖွင့်သည်။]

အနုလောမပစ္စနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပုစ္ဆာဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၁။ ကုသလတ္တိက

၁။ ပဋိစ္စဝါရအဖွင့်

၁။ ပစ္စယာနုလောမ ၁-ဝိဘင်္ဂဝါရ

၅၃။ ယာ ကုသလတ္တိကေ။ ပေ။ ဝေဒနာတ္တိကာဒိသုတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ (“န တာယေဝါတိ ဝုတ္တံ” ၌စပ်) တိကပဒ နာနတ္ထမတ္ထေန၊ တိက်ပုဒ်တို့၏ ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်မျှနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ မူလာဝသာန ဝသေန၊ မူလပုဒ် မူလီဖြစ်သော အဝသာနပုဒ်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ သဒိသတိ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ န တာယေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ စ၊ ဆက်။ ကေဝလံ၊ ကုသလတိက်နှင့်မဖက် သက်သက်။ တိကန္တရေယေဝ၊ ကုသလ တိက်မှ တပါးသော အခြားတိက်၌သာ။ (တာ၊ ထိုရအပ်သော အဖြေရှိ သောပုစ္ဆာတို့သည်။ ဝေဒနာတ္တိကာဒိသုတိ၌။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေကို။ နလဘန္တိ၊ မရကုန်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်သေး။ [အဋ္ဌကထာ၏ စပ်ပုဒ်ကိုကြည့်၍ ထည့်သည်။] ပန၊ အဟုတ်ကား။ ကုသလတ္တိကေပိ၊ ၌လည်း။ ယာ၊ အကြင် ပုစ္ဆာတို့သည်။ ပဋိစ္စဝါရေ၌။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို) လဘန္တိ။ တာယေဝ၊ ပဋိစ္စ ဝါရ၌ ရအပ်သော အဖြေရှိသောပုစ္ဆာတို့သည်ပင်။ ပစ္စယဝါရာဒိသု၊ ပစ္စယ

၁။ တိကပဒ။ ပေ။ ဝသေန။ ။ “ကုသလာဓမ္မာ” ဟူသော တိက်ပုဒ်နှင့် “အကုသလာ ဓမ္မာ” စသောတိက်ပုဒ်တို့၏ တပုဒ်နှင့်တပုဒ် အရကောက် မတူပုံမှာ ထင်ရှားသောကြောင့် “တိကပဒနာနတ္ထမတ္ထေန ဝိနာ” ဟု ဆိုသည်။ “တတ္ထ ကေမူလေကာဝသာနာ နဝ၊ ကေမူလဒုကာဝသာနာ နဝ” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာဝါရ ပစ္စယာနုလောမ အဖွင့်၌ ပြအပ်ခဲ့သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “မူလာ ဝသာနဝသေန” ဟု ဆိုသည်။ [မူလာဝသာနဝသေနာတိ ကေမူလေကာ ဝသာနာ နဝါတိ အာဒိနာ ဝုတ္တမူလာဝသာနဝသေန၊-အနု။]

ဝါရအစရှိသော ဝါရတို့၌။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကိ။) န (လဘန္တိ)၊ ကုန်။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ သဗ္ဗပုစ္ဆာသမာဟရဏံ၊ အလုံးစုံသောပုစ္ဆာတို့ကို တပေါင်းတည်း
 ဆောင်မှုကို။ ဣမ၊ ဤကုသလတိက် ပဋိစ္စဝါရ၏ ဥဒ္ဓေသ၌။ ကတ္တဗ္ဗမေဝ၊
 သည်သာ။ [ဣမ ဣမသ္မိံ ပဋိစ္စဝါရုဒ္ဓေသေ။- အနု။ ဝိဘင်္ဂဝါရမရောက်မီ
 ဥဒ္ဓေသဝါရတုန်းကပင် ပုစ္ဆာအားလုံးကို တပေါင်းတည်းဆောင်မှုကိုပြုထိုက်
 သည်သာ။ ဤစကားဖြင့် အဋ္ဌကတာဆရာ၏ စကားကို ပယ်သည်မဟုတ်၊
 စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က စောဒနာဘွယ်မလိုကြောင်းကို ပြသည်။]

ဓမ္မာနုလောမပစ္စနိယေ စ ။ပေ။ လဘန္တိတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။
 ပီတိတ္ထိကဂ္ဂဟဏံ၊ ပီတိတိက်ကိုယူခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)။ န ကာတဗ္ဗံ၊
 မပြုထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း- ကသ္မာ၊ ဓမ္မာနုလောမပစ္စနိယေစ ။ပေ။
 လဘန္တိတိတ္ထေ၌။ ပီတိတ္ထိကဂ္ဂဟဏံ၊ ကိ။ သင်္ဂဟကာရေန န ကာတဗ္ဗံ၊
 နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။) တတ္ထ၊ ထိုဓမ္မာနုလောမပစ္စနိယဖြစ်သော
 ပီတိတိက်၌။ ကေုနပညာသ၊ တပါးဖြင့်လျော့သော ငါးဆယ်သော၊ ပုစ္ဆာ၊
 တို့သည်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကိ။ နလဘန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ကြောင့်။ (ဓမ္မာနုလောမ
 ပစ္စနိယေစ။ပေ။လဘန္တိတိတ္ထေ၌။ ပီတိတ္ထိကဂ္ဂဟဏံ၊ ကိ။ သင်္ဂဟကာရေန
 န ကာတဗ္ဗံ။

တေန သဒ္ဓိန္တိ၊ ဟူသောပါဌ၏။ သဟဇာတပစ္စယဘူတေန၊ သဟဇာတ
 ပစ္စည်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တေန၊ထိုဝေဒနာအစရှိသော တပါးတပါးသော
 ခန္ဓာတရားနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကိ။ ဒဠဗ္ဗော။ ယာဝနိရောဓ
 ဂမနာ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဥပ္ပါဒါဒယော ဝါ ပါပု
 ဏာတိတိ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ဝစနေဟိ၊ စကားရပ်တို့ဖြင့်။ခဏတ္တယ
 သမင်္ဂိ၊ ခဏတ္တယနှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသောခန္ဓာကို။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ
 ကာရေန)ဝုစ္စတိ။ ဣတိ၊သို့။ အနုညာတံဝိယ၊ ခွင့်ပြုအပ်သကဲ့သို့။ဟောတိ။
 ပန၊ ကိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဥပ္ပါဒကုဏသမင်္ဂိယေစ၊ ဥပ္ပါဒကုဏနှင့်

၁။ န ဟိ တတ္ထ။ပေ။လဘန္တိ။ ။တတ္ထ တသ္မိံ ဓမ္မာနုလောမပစ္စနိယ
 ပီတိတ္ထိကေ ကေုနပညာသ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ န ဟိ လဘန္တိ၊ အဋ္ဌဝိသံ ပန
 (၂၀-ပါးသော) (ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကိ။) လဘန္တိတိ အတ္ထော၊-
 အနု။

ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ခန္ဓာကိုသာ။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိဒဠိဗျော။ [အဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် ခဏတ္တယသမင်္ဂိဖြစ်သောခန္ဓာကို “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဆိုလိုသော်လည်း ဥပ္ပါဒက္ခဏသမင်္ဂိခန္ဓာကိုသာ “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဋီကာဆရာကဆိုလိုသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း- ပဋိစ္စဝါရစသော ၆-ဝါရတို့၌ ဥပါဒ်ကိုသာယူ၍ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဥပ္ပါဒက္ခဏသမင်္ဂိယေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝုတ္တော ပဋိစ္စဝါရာဒိနံ ဆန္တံ ဝါရာနံ ဥပ္ပါဒမေဝ ဂဟေတွာ ပဝတ္တတ္တာ။- အနု။]

ယသ္မာ။ ပေ။ ကေသာတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ ဣဓံ၊ ဤကုသလတိက် ပဋိစ္စဝါရ၌။ ကုသလဝစနေန၊ ကုသလသဒ္ဓါဖြင့်။ ဂဟိတေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)၊ ဝုတ္တံ။ ပန၊ ကား။ ဝေဒနာတ္တိကာဒိသု၊ တို့၌။ ကေ၊ သော။ ခန္ဓံ၊ ကို။ ပဋိစ္စ၊ တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ရောက်၍။ ဒိန္နံ၊ ၂-ပါးကုန်သောခန္ဓာတို့၏၎င်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ (ခန္ဓေ) ပဋိစ္စ၊ ၍။ ကေသပိ၊ တပါးသောခန္ဓာ၏၎င်း။ (ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဘဂဝ

၁။ ဣဓံ၊ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ဣမသ္မိံ ပဋိစ္စဝါရေ “ကုသလံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” တိ ကုသလသဒ္ဓေန ဂဟိတေ ခန္ဓေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ စတုသုပိ ကုသလခန္ဓေသု ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု သာမညတော ဝုတ္တောသု သဟဇာတာဒိသာဓာရဏပစ္စယဝသေန အဝိသေသတော သဗ္ဗေ သဗ္ဗေသံ ပစ္စယာတိ (အလုံးစုံသော ခန္ဓာတို့သည် အလုံးစုံသော ခန္ဓာတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်) အယမေဝ ဣမဿ ပစ္စယော၊ ဣမသေဝ အယံ ပစ္စယောတိ စ နိယမေတွာ ဝတ္တံ နသက္ကာ၊ တေန ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ “ကေသေဝ ဒိန္နံ ယေဝ ဝါတိ” တိ အာဒိ၊-အနု။

၂။ ဝေဒနာတ္တိကာဒိသု ပန။ ။ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စာတိ အာဒိသု ပန ဝိသေသနဘာဝေန ဝေဒနာဒိနံ ဝိသု ဂဟိတတ္တာ (“သုခဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရား” ဟု ဝေဒနာ စသည်တို့ကို သီးခြားယူအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် သမ္ပယုတ္တဓမ္မတက်၌ ခန္ဓာ ၃ ပါးသာ ကျန်တော့ရကား) ကေ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာတိ အာဒိ ဝတ္တံ သက္ကာ၊ တေန ဝုတ္တံ ဝေဒနာတ္တိကာဒိသု ပနာတိ အာဒိ၊-အနု။

၆၃၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တာ၊သည်။ ဝုတ္တာ၊ပြီ။) စ၊ဆက်။ ဟေတုဒုကာဒိသု၊တို့၌။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေက
ဒေသံ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတစိတ်ကို။ (သင်္ခါရက္ခန္ဓာတစိတ်ဖြစ်သောဟိတ်ကို။)
ပဋိစ္စ၊ ရှိ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေကဒေသဿပိ၊ ဟိတ်မှတပါးသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
တစိတ်၏လည်း။ ဥပ္ပတ္တိ၊ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဟ၊
အတူတကွ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊
ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းသည်။ ဟောန္တော၊ ဖြစ်လသော်။
ဧကေကဿပိ၊ တပါးတပါးသော ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏၎င်း။ ဒုကာဒိဘေဒါ
နဉ္စ၊ ဒုက အစရှိသောအပြားရှိသောပစ္စယုပ္ပန်တရား၏တို့၎င်း။ ပစ္စယောနာမ၊
ပစ္စည်းမည်သည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်နိုင်သည်သာ။ ဒုကာဒိဘေဒါစ၊ ဒုက
အစရှိသော အပြားရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့သည်လည်း။ တထာ၊တူ။ (ဧကေ
ကဿပိ၏၎င်း။ ဒုကာဒိဘေဒါနဉ္စ၊ တို့၏၎င်း။ ပစ္စယောနာမ၊ မည်သည်။
ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ရှုပေန။ပေ။ န ဂဟေတဗ္ဗန္တိ၊ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ။ပန၊ထိုသို့
ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထိုရှုပေန သဒ္ဓိံ အစရှိသောစကားကို။
သဗ္ဗသ္မိံ၊ သော။ “ဧတသ္မိံစစေန၊ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ
ဟူသောစကားဝယ် ဝိပါကသဒ္ဓါ ကိရိယာသဒ္ဓါ၌။ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူထိုက်
သည်မဟုတ်။ [ဧတသ္မိန္တ ဝိပါကဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတန္တိ၊ ဧဝံ ဝိပါက

၁။ ဟေတုဒုကာဒိသု စ။ပေ။ဝုတ္တာ။ ။ဟေတုဒုကအစရှိသည်တို့၌လည်း
ဟိတ်တရားတို့က သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ထို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
တစိတ်ကိုစွဲ၍အခြားသင်္ခါရက္ခန္ဓာတစိတ်ကို “ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟုဟောတော်မူနိုင်သည်။

၂။ ဒုကာဒိဘေဒါနဉ္စ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ဒုကတိကာဒိဘေဒါနဉ္စ” ဟု
ရှိသော်လည်း ရှေးနိဿယ၌ “ဒုကာဒိဘေဒါနဉ္စ”ဟုရှိ၏။ အာဒိဖြင့်တိကကို
ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းသည်။ ထို့ပြင် အနုဋီကာ၌လည်း “တထာ
တိ ဣမိနာ “ဧကေကဿပိဒုကာဒိဘေဒါနဉ္စ”တိ ဣမံ အနုကဗျာတိ”ဟုဆိုသော
ကြောင့် “ဒုကာဒိ”ဟု ရှေးပါဠိရှိကြောင်းမှာ သာ၍သေချာသည်။ ထို့ပြင်
“တထာ ဒုကာဒိဘေဒါနဉ္စ”၌ “ဒုကာဒိဘေဒါစ” ဟု ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်
ကတ္ထုရုပ်ရှိမှတထာဖြင့် ဧကေကဿပိ ဒုကာဒိဘေဒါနဉ္စ ဟူသော သမ္ပန်ကို
(သို့မဟုတ် သမ္ပဒါနိကို) ညွှန်ပြနိုင်သည်။

ကိရိယာဗျာကတဂ္ဂဟဏေ။- အနု။] အထခေါ၊အဟုတ်ကား။ စိတ္တသမုဋ္ဌာ
 နုဉ္ဇ ရူပန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤပါရှိသော။ (ဂဟေတဗ္ဗံ)။ စ၊ ဆက်။
 ကေဝလံ၊ လောကုတ္တရာဝိပါကံ ကိရိယာဗျာကတမဖက်သက်သက်။ အာရုပ္ပ
 ဝိပါကောဝေသေသော။ ဝါ၊ ကိုသော။ (န ဂဟေတဗ္ဗော၊ မယူထိုက်သည်ကား။)
 န၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ လောကုတ္တရာဝိပါကံ ကိရိယာဗျာ
 ကတမ္ပ၊ လောကုတ္တရာဝိပါကံ ကိရိယာဗျာကတကိုလည်း။ (အရူပဘုံ၌
 ဖြစ်နိုင်သောမနောဒွါရဝဇ္ဇန်း မဟာကြိယာ၊ အရူပကြိယာဟူသော အဗျာ
 ကတကိုလည်း။ အာရုပ္ပေ၊ အရူပဘုံ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သေ၊ (ဖြစ်ခိုက်ကို။)
 ဧတ္ထေ၊ ဤဝိပါကဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဟူသောပါရှိသော။ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊
 ထိုက်။

ပန၊ ဆက်။ ဝိပါကဗျာကတံ။ ပေ။ ခန္ဓာတိတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါရှိသော။ ကိဉ္ဇ၊
 တစုံတခုသော။ ရူပေန၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍သော်၎င်း။ (အရူပဘုံ၌ဖြစ်ခိုက်
 ကင်း၍သော်၎င်း။) သဟဝါ၊ တကွသော်၎င်း။ (အခြားသောဘုံ၌ဖြစ်ခိုက်
 အတူတကွသော်၎င်း။) ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ သော။ သဟေတုကံ၊ သဟိတ်ဖြစ်သော။
 အဂ္ဂဟိတံ၊ မယူအပ်သော။ (မယူနိုင်သော။) ဝိပါကကိရိယာဗျာကတံနာမ၊
 ဝိပါကကိရိယာ အဗျာကတမည်သည်။ န အတ္ထိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်မယူနိုင်သော
 ဝိပါကကိရိယာအဗျာကတမည်သည် မရှိပါသော်လည်း။ တတ္ထ၊ ထိုရုပ်နှင့်
 ကင်း၍ဖြစ်သောအဗျာကတ၊ ရုပ်နှင့်တကွဖြစ်သောအဗျာကတတို့တွင်။ ယံ၊
 အကြင်အဗျာကတသည်။ ရူပေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ တဿ၊ ထို
 ရုပ်နှင့်အတူတကွဖြစ်သော အဗျာကတ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နဝိသေသံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်အထူး
 ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှာ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနုဉ္ဇ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂတာ)ဝုတ္တံ။

၁။ နကေဝလဉ္စ။ ။ ဧဝံ ပဌမေ ဝါကျေ (တံ ပန န သဗ္ဗသ္မိံ ။ ပေ။
 ဧတ္ထေဝ ဟူသော ပဌမစကားရပ်၌) အတိဗျာပိတံ ပရိဟရိတွာ (လွန်၍ ပျံ့နှံ့
 သော အတိဗျာပိတံ ဒေါသကို ရှောင်လွှဲ၍) ဒုတိယေ အဗျာပိတံ ပရိဟရိတွံ
 ပျံ့နှံ့သင့်သလောက် မပျံ့နှံ့မည်ကို ရှောင်လွှဲခြင်းငှာ) န ကေဝလန္တိအာဒိ ဝုတ္တံ၊
 ဧတ္တာတံ ဝိပါကဗျာကတံ ကိရိယာ ဗျာကတန္တိ ဧတ္ထန ဂဟေတဗ္ဗံ တဿပိ
 အာရုပ္ပေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ ရူပေန ဝိနာ ဥပ္ပတ္တိတော၊-အနု။

၆၃၄

စဉ်းနမူလဋီကာနိဿယ

ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာတိံ ဟူ၍။ ဧတ္ထကေ၊ ဤမျှလောက်သောစကားကို။
 ဝတ္ထုဗ္ဗေ၊ ဟောတော်မူထိုက်ပါလျက်။ ပစ္စယဘူတဿ၊ သော။ ဝတ္ထုဿ၊
 ၏။ (“ဝတ္ထု ပဋိစ္စခန္ဓာ”၌ ခန္ဓာတို့၏ပစ္စည်းဖြစ်သောဝတ္ထု၏။) ကဋ္ဌတ္တာ စ
 ရူပန္တိ၊ သော။ ဧတသ္မိံ သာမညဝစနေ၊ ဤသာမညစကား၌။ အဂ္ဂဟိတတာ
 ပတ္တိံ၊ မယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းကို။ နိဝါရေတုံ၊ ဌာ။ ခန္ဓေ
 ပဋိစ္စဝတ္ထုတိံ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဝါ၊ တနည်း။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ၊ ဝတ္ထု
 ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာတိံ ဟူ၍။ အညမညာပေက္ခံ၊ အချင်းချင်း ငဲ့ခြင်းရှိသော။
 ဝစနဒ္ဓယံ၊ သဒ္ဓါ ၂-ခုအပေါင်းကို။ အညမညပစ္စယဘူတာနံ၊ အချင်းချင်း
 ပစ္စည်းဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိ
 သန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့၏။ ပစ္စယဘာဝဝိသေသဒဿနတ္ထံ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ် ဟူ
 သော အထူးကိုပြခြင်းအကျိုးရှိ၏။ သာမညေန၊ “ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပံ” ဟူသော
 သာမညစကားဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သည်။ (သမာနံ) ပါသော်လည်း။ ဝါ၊
 ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဝတ္ထု၊ ကို။ (ပစ္စယဘာဝဝိသေသဒဿနတ္ထံ၊ ဌာ။)
 ဝိသုံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့မှ သီးခြား။ (ဘဂဝတာ) ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်တော်
 မူအပ်ပြီ။

၁။ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊
 ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ” ဟု အပြန်အလှန်ရှိ၏။ ထိုတွင် “ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ”
 လောက်သာ ဟောတော်မူ၍ “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု” ကို ဟောတော်မမူလျှင်
 ဝတ္ထုသည် ပစ္စည်းဖြစ်နေ၏။ ထိုပစ္စည်းဖြစ်သော ဝတ္ထုသည် “ကဋ္ဌတ္တာ စ
 ရူပံ” ဟူသော ရှေ့သာမညစကားဝယ် “ပစ္စယပုဉ္ဏိအဖြစ်ဖြင့် မပါရ” ဟု ယူဆ
 ဘွယ်ရှိ၏။ ထိုအယူအဆကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ (“ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပံ”
 အရ၌ “ဟဒယဝတ္ထုလည်း ပါဝင်သည်” ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှာ) “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ
 ဝတ္ထု” ဟု ဟောတော်မူရပါသည်။ ပစ္စယဘူတဿာတိ ခန္ဓာနံ ပစ္စယဘူတဿ
 ဝတ္ထုဿ အဂ္ဂဟိတံပတ္တိံ၊ ကထံ ပစ္စယပုဉ္ဏိတာဝေန၊ ကတ္ထ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပန္တိ
 ဧတသ္မိံ သာမညဝစနေ၊ ခန္ဓေ ပဋိစ္စဝတ္ထုတိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံဉာဏံ (ထိုဝတ္ထု၏)
 ပစ္စယပုဉ္ဏိတာ ဒဿိတာ ဟောတိတိ၊-အနု။

၂။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ။ ပေ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌံ။ ။ ဤဝါကျ၌ ယခုရှိသောပါဌ်နှင့် ရှေး
 နိဿယ၌ရှိသောပါဌ်သည် မတူ။ ရှေးနိဿယ၌ ဝုတ္တံ ဟု မရှိ။ ဝုတ္တံ နေရာ
 ဝယ် “ဝတ္ထု” ရှိသည်။ ထိုရှေးနိဿယ၌ ရှိသောပါဌ်က အဓိပ္ပါယ် ကောင်း

မဟာဘူတေပိ ပဋိစ္စ ဥပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထောဋ္ဌိစပ်) စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်လည်းဖြစ်သော။ ကဋ္ဌတ္တာရူပဉ္စ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်လည်းဖြစ်သော။ ယံ ဥပါဒါရူပံ၊ ကို။ ဥပါဒါရူပဂ္ဂဟဏေန၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စဥပ္ပဇ္ဇတီတိ၊ ဟူ၍။ (တကဝတာ) ဝတ္ထံ။ တဿ၊ ထိုဥပါဒါရုပ်၏။ မဟာဘူတေပိ၊ ထိုကိုလည်း။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဥပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ၊ ဖြစ်ပုံကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ (“ဣဘရဒ္ဓယံ ဝတ္ထံ” ဟုအဋ္ဌကထာ၌လှမ်းစပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ ပန၊ ဆက်။ တေသ္မိံ ဒဿနေ၊ မဟာဘူတေပိ ပဋိစ္စ ဥပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပြခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ခန္ဓပစ္စယသဟိတာသဟိတဉ္စ၊ ခန္ဓာဟူသောပစ္စည်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်၊ ခန္ဓာဟူသောပစ္စည်းနှင့်တကွမဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ သဗ္ဗံ၊ သော။ ဥပါဒါရူပံ၊ ကို။ ဣတော၊ ဤဟေတုပစ္စည်းမှ။ ပရေသု၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။

ပါသည်။ ဆိုလိုရင်းကား- “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ” ဟု အချင်းချင်းခွဲခြင်းရှိသော စကား ၂-ရပ်ကို ဝတ္ထု ခန္ဓာတို့၏ အချင်းချင်း ပစ္စည်း အဖြစ်ဟူသော အထူးကိုပြခြင်း အကျိုးငှာ ဟောတော်မူအပ်၏။ ထို့ပြင်.... “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ဟယော ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပံ” ဟူသော စကားရပ်ဝယ် “ကဋ္ဌတ္တာ ရူပံ အရ ဟဒယံဝတ္ထုကို သာမညအားဖြင့် ယူပြီးဖြစ်၏။ သို့သော်-ဟဒယံဝတ္ထု၏ ပစ္စယံဘာဝဝိသေသဒဿန (ပစ္စည်းအဖြစ်ဟူသော အထူးကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ) “ဝတ္ထု ပဋိစ္စ” ဟု ဝတ္ထုကို သီးခြားထုတ်၍ ပြတော်မူသည်။

၁။ ဥပါဒါရူပဂ္ဂဟဏေန ဝိနာ။ ။ “ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ဟယော ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပံ။ ပေ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ဟယော ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပံ” ဟု ဤမျှလောက်သာပါ၏။ ဥပါဒါရူပသဒ္ဓါမပါ။ ထို့ကြောင့် “ဥပါဒါရူပဂ္ဂဟဏေန ဝိနာ” ဟု ဆိုသည်။

၂။ တေသ္မိံ ပန ဒဿနေ။ ပေ။ အသဟိတဉ္စ။ ။ မဟာဘူတေပိ ပဋိစ္စ ဥပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထန္တိ ဝတ္ထု တေသ္မိံ အတ္ထဒဿနေ၊ ခန္ဓပစ္စယသဟိတန္တိ ပဋိသန္ဓိယံ ကဋ္ဌတ္တာ ရူပံ၊ ပဝတ္ထိယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ဝဒတိ၊ အသဟိတန္တိ ပန ပဝတ္ထိယံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓံ အသညဘဝသဟိတဉ္စ ရူပံ ဝဒတိ။ -အနု။

သဟဇာတပစ္စယာဒီသု၊ တို့၌။ သင်္ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဣမံအတ္ထံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊
 ရှိ။ ကဋတ္တာရူပံ ပဋိသန္ဓိယမ္ပိတံ၊ ဟူ၍။ ပိသဒ္ဓေါ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တော။ ဣတိဒဋ္ဌဗော။ [ပဲဋိသန္ဓိယမ္ပိတံ ပိသဒ္ဓေန ပဝတ္ထိယမ္ပိ ကဋတ္တာရူပံ
 အညဉ္စ တတ္ထ ဥပ္ပဇနကံ ဥပါဒါရူပန္တိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗော။- အနု။] မဟာ
 ဘူတေ။ပေ။ဝုတ္တနယေနာတိ၊ ဟူသောစကားကို။ (အာဟဋ္ဌိစပ်) မဟာ
 ဘူတေ ။ပေ။ဥပါဒါရူပန္တိတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ အတ္ထတော၊ အနက်
 အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်။ အယံနယော၊ ကို။ (မံယာ)ဝုတ္တော။ ဣတိ၊ ဤအနက်
 အဓိပ္ပာယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရော)။ အာဟ။

၅၄။ ရူပမိဿကာ ပဟာယာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပာယောဋ္ဌိစပ်)
 ယံသု ပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ ရူပေန၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ပစ္စယပ္ပန္နံ၊ ကို။ နလဗ္ဗတိ၊
 ရအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ရူပမိဿကမေဝ၊ ရုပ်နှင့်ရော
 သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ (ပစ္စယပ္ပန္နံ၊ ကို။) လဗ္ဗတိ၊ ၏။ တာ၊ ထိုရုပ်နှင့်
 ရောသော ပစ္စယပ္ပန်ရှိသောပုစ္ဆာတို့ကို။ ပဟာယ၊ ရှိ။ (“တိဿောဝ ပုစ္ဆာ
 ဝိသဇ္ဇိတာ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌လှမ်းစပ်) ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယော၊
 အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ [ရူပေန ဝိနာ ပစ္စယပ္ပန္နံ န လဗ္ဗတိတိ
 ဧတေန ယာ ပုစ္ဆာ အရူပမိဿကာဝ သာနာ(နာမ်နှင့်ရောသော ရုပ်ဟူသော
 ပစ္စယပ္ပန်အဆုံးရှိကုန်၏) တာပိ ဣဓ ဂယန္တိ။ ပဂေဝ ရူပါဝသာနာတိ
 ဒဿေတိ။- အနု။]

၅၅။ တိဏ္ဍံ သန္နိပါတာ။ပေ။ဝစနတောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (သာ
 ဓေတိဋ္ဌိစပ်) [တိဏ္ဍံ၊ အမိ၏ရာသီပန်းပွင့်ပြီးခြင်း၊ အဖနှင့်ပေါင်းဖော်ခြင်း၊
 သန္ဓေတည်မည့်သတ္တဝါ၏ ရှေးရူတည်ခြင်းအားဖြင့် ဥ-ပါးသောအကြောင်း
 တို့၏။]ဂဗ္ဘသေယျကပဋိသန္ဓိယာ၊ ၏။ပဉ္စက္ခန္ဓသဗ္ဘာဝေန၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာ
 တို့၏ ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏အပြစ်ကြောင့်။ တာယ၊ ထိုဂဗ္ဘသေယျက ပဋိ

၁။ အတ္ထတော။ပေ။ဝုတ္တော။ ။မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ
 ကဋတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဣမိနာ အဗျာကတေ ခန္ဓေ မဟာဘူတေ စ ပဋိစ္စ
 ဥပါဒါရူပါနံ ဥပ္ပတ္တိဝစနေနံ (ဤဖြစ်ပုံကို ဆိုကြောင်းစကားဖြင့်) ကုသလေ
 ခန္ဓေ မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပါနံ ဥပ္ပတ္တိအတ္ထတော ဝုတ္တော ဟောတိ
 တိ အတ္ထော၊-အနု။

သန္ဓေနှင့်။ သမာနလက္ခဏာ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးရှိခြင်းအားဖြင့် တူသောလက္ခဏာ ရှိသော။ [တဘယ သမာန လက္ခဏာတိ ပဉ္စက္ခန္ဓပဋိသန္ဓိတဘယ ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓိယာ သမာနလက္ခဏာ။- အနု။] သဗ္ဗာပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ ပဉ္စ ဝေါကာရပဋိသန္ဓိ၊ သည်။ ဩက္ခန္ဓိနာမကာ၊ ဩက္ခန္ဓိအမည်ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ သာဓေတိ၊ ပြီးစေ၏။ ဧတ္ထ၊ ဤပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ၌။ ပရိပုဏ္ဏဓမ္မာနံ၊ ပြည့်စုံသောခန္ဓာငါးပါးတရားတို့၏။ [ပရိပုဏ္ဏဓမ္မာနန္တိ ပရိ ယတ္တိဝိဘာဂါနံ (အပြည့်အစုံ ဝေတန်အပ်ကုန်သော) ပဉ္စက္ခန္ဓဓမ္မာနံ။- အနု။] ဝိသုဇ္ဇနံ၊ အဖြေသည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ထိုသို့ပြည့်စုံသော ခန္ဓာငါးပါး တရားတို့၏ အဖြေရှိရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သဘ၊ ထိုပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ သည်။) ပရိပုဏ္ဏဝိသုဇ္ဇနာ၊ မည်၏။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤသဟဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌။ ဧကံ မဟာဘူတံ။ ခပ။ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတ္တာဝတော၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကား ရပ်ဖြင့်။ ပဉ္စဝေါကာရေ၊ ၌။ သဗ္ဗံ၊ သော။ စိတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပံ၊ စိတ္တ သမုဋ္ဌာန်ရုပ် ကမ္မ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတံ။ ပန၊ ကား။ အဝသေသံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ ကြွင်းသောရုပ်ကို။ ဒသေတံ၊ ငှာ။ ဗာဟိရန္တိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ၊ ထိုဗာဟိရံအစရှိသော စကားရပ်၌။ ဗာဟိရန္တိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် မစပ်သောရုပ်ကို။ (သက်မဲ့ရုပ်ကို)၊ (ဘဂဝါ) ဒသေတံ။ အာဟာရံ၊ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည် နောက်ထပ်မဟုတ် ယခုမှ စအပ်သော ရုပ်တည်း။ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကား “ဗာဟိရံ” အရ၌ ပါခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥတုသမုဋ္ဌာန်” ကို၌ “ပုန”ဟု ဆိုလိမ့်မည်။] ပုန၊ တဖန်။ အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ဥတုသမုဋ္ဌာနန္တိ ဧတေဟိ၊ ဟူကုန်သော ဤပုဒ်တို့ဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် စပ်သော။ (သက်ရှိဖြစ်သော) အာဟာရဥတုသမုဋ္ဌာနရူပံ၊ အာဟာရ သမုဋ္ဌာန်ရုပ် ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို။ (ဘဂဝါ ဒသေတံ။) တတ္ထ၊ ထိုအာဟာရ သမုဋ္ဌာန် ဧကံ မဟာဘူတံ အစရှိသောပါဌ်ရပ်၌။ ဥတုသမုဋ္ဌာန် ဧကန္တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ အသညသတ္တာနမ္ပိ၊ အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လည်း။ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို။ ဝုတ္တမေဝ၊ မဟာတော်မူအပ်

၆၃၈

ပဋိပက္ခမုလဒ္ဓိကာနိဿယ

သည်သာ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဟိမ္မန္တံ။ တတ္ထံ၊ ထိုအသညသတ်တံ၌။ တဿ၊ ထို
ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို။ ဝဇ္ဇနေ၊ ကြည်ခြင်း၌။ က္ကာရဏံ၊ သည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊
ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဆက်။ အာဒိမ္ပိ၊ အစဖြစ်သောဝါရ၌။ [အာဒိမ္ပိတံ ဗာဟိရံ အာ
ဟာရသမုဋ္ဌာန် ဥတုသမုဋ္ဌာန် အသညသတ္တဝသေန အာဂတဝါရေဟိ ပဌမ
ဝါရေ။- အနု။ ထိုပဌမဝါရဟူသည် “ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စံ ။ပေ။ စိတ္တ
သမုဋ္ဌာန် ရုပ် ကုဋတ္တာရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်” တိုင်အောင်တည်း။] ဧကံ မဟာဘူတံ
ပဋိစ္စာတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ အဝိသေသဝစနံ၊ ဗာဟိရံ စသည်ဖြင့် အထူး
မမသာမညအားဖြင့်ဆိုကြောင်းစကားရပ်ကို။ (ဝုတ္တံ၌ စပ်) သဟဇာတံ၊
တကွဖြစ်သော။ အရူပံ၊ နာမ်ဖြစ်သော။ ပစ္စယံပိ၊ ကို၎င်း။ ဟေတုဒိကေ၊
ဟေတုအစရှိကုန်သော။ ဗဟုတရေ၊ သာ၍မျှားကုန်သော။ ပစ္စယေစ၊ တို့ကို
၎င်း။ လဘန္တိ၊ ရနိုင်သော။ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်၊ ကုဋတ္တာရူပဒယံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်
ကုဋတ္တာရုပ် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ သဟ၊ တကွ။ သင်္ဂဏိတု၊ သိမ်းယူ၍။ (ဘဂဝ
တာ)ဝုတ္တံ။ ဝေဉ္စ ကတု၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (အစအဆုံး ဝါရ၌ဟော
အပ်သော ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စံ အစရှိသော သမညစကား၏ သဟဇာတ
အရူပဖြစ်သော ပစ္စည်းကို၎င်း၊ ဟေတုအစရှိသော များစွာပစ္စည်းတို့ကို၎င်း
ရနိုင်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ကုဋတ္တာရုပ် ၂-ပါးအပေါင်းကို အတူတကွ
ပေါင်း၍ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့်။)
တဿ၊ ထိုအစဆုံးဖြစ်သော ဝါရ၏။ ပရိယောသံ၊ နေ၊ ၌။ မဟာဘူတေ
။ပေ။ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ [ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။
ပဌမဝါရအဆုံး၌ ဤစကားပါလိမ့်မည်။]

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အစဆုံးဝါရ၌ သဟဇာတ အရူပဖြစ်သော
ပစ္စည်းကို၎င်း ဟေတုအစရှိသော များစွာသောပစ္စည်းတို့ကို၎င်း ရနိုင်သော
စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ကုဋတ္တာရုပ် ၂-ပါးအပေါင်း၏ အတူတကွပေါင်း၍
ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တတ္ထံ၊ ထိုပဌမဝါရ၌။ စိတ္တ
သမုဋ္ဌာန်သမ္ပန္နံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်နှင့် ဆက်စပ်သော။ တံသမာနဂတိကံ၊ ထို
စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်နှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ပဉ္စဝေါကာရေ၊ ၌။ ဝတ္တမာ
နမေဝ၊ ဖြစ်ဆဲသာလျှင်ဖြစ်သော။ ကုဋတ္တာရူပံ၊ ကို၊ ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊

ကြောင့်။ အဂ္ဂဟိတံ၊ မယူအပ်သေးသော။ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ၊ ကို။ ဒသေတုံ၊ ငှာ။ အသညသတ္တာနံ၊ ကေ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပဋိမဝါရ မယူအပ်သေးသော ကဋ္ဌတ္တာရူပံကိုယူခြင်းငှာ “အသညသတ္တာနံ။ ပေ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ” ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဥပါဒါရူပံ၊ ကို။ ဣခပိ၊ ဤသဟဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသဉ္စလည်း။ ကမ္မပစ္စယဝိဘင်္ဂဝိယ၊ နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း၏ ဝိဘင်းဉ္စကဲ့သို့။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ကဋ္ဌတ္တာရူပဘဝဝိသိဋ္ဌံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အဖြစ်ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ ဥပါဒါရူပံ၊ ကို။ ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိဒဠဗ္ဗံ။ [ဥပါဒါရုပ်ဟုဆိုသော်လည်း “ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တွင်ပါဝင်သော ဥပါဒါရုပ်ကို ဆိုလိုသည်” ဟုလို။] ဟိ၊ မှန်။ ဝုတ္တဿ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော။ ဥတုသမုဋ္ဌာနဿ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို။ ပုနဝစနေ၊ ထပ်၍ဟောတော်မူခြင်း၌။ ပယောဇနံ၊ အကျိုးသည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ပရိဟာရ။ ပေ။ အံ။ ကသ္မာ (ဝုတ္တာနိဉ္စဝပ်) ‘ ဗာဟိရာဒိသုဗာဟိရ ရုပ် အစရှိသောရုပ်တို့၌။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ အဝိသေ

၁။ နဟိ။ ပေ။ အတ္ထိ။ ။ဋီကာဆရာသည် “အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ” ပုဒ်တုန်းက “အသညသတ္တာနမ္ပိ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဝုတ္တမေဝ” ဟုဖွင့်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ဆိုအပ်ပြီးသော ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို ဤမဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ အရ၌ “ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဥပါဒါရုပ်ကို ထပ်၍ဆိုခြင်းသည် အကျိုးမရှိ” ဟု ဆိုသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာကား ဤနေရာ၌ပင် “ဥပါဒါရူပန္တိ ဥတုသမုဋ္ဌာနဝသေနေဝ” ဟု ဖွင့်ထား၏။ ထိုအဖွင့်ကို မနှစ်သက်သော ဋီကာဆရာသည် “န ဟိ။ ပေ။ ပုနဝစနေ ပယောဇနံ အတ္ထိ” ဟု ဆိုသည်။

၂။ ကသ္မာ ပန။ ပေ။ ဝုတ္တာနိ။ ။ဤစောဒနာဘဝ ကျထည်း၌ “ယထာ ပေ။ အဝိသေသေတွာ ဥပါဒါရူပံ ဝုတ္တံ” ကို ဥပမာနဝါကျ “ဧဝံ အဝတွာ ပေ။ ဝိသေသေတွာဝ ဝုတ္တာနိ” ကို ဥပမေယျဝါကျဟု ရှေးဦးစွာ ခွဲပါ။ ယထာ။ ပေ။ ဝုတ္တံ ဟူသော ဥပမာနဝါကျ၌ ဗာဟိရာဒိသုဝယ် အာဒိဖြင့် အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့ကို ယူပါ။ ထိုဗာဟိရရုပ် အစရှိသည်တို့၌ “မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ” ဟု ဥပါဒါရူပံ ပုဒ်ကို ဝိသေသန မပြုဘဲ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။

သေတော၊ “ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ” ဟု အထူးမပြုမူ၍။ ဥပါဒါရူပံ၊
ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ (ဤသို့ အထူးမပြု
မူ၍။) အဝ တော၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ စိတ္တကမ္မဇဥပါဒါရူပါနိ၊ စိတ္တဇဥပါဒါ
ရူပံ၊ ကမ္မဇဥပါဒါရူပံတို့ကို။ (“ဝိသေသေတောဝ ဝုတ္တာနိဉ္စ စပံ”) စိတ္တ
သမုဋ္ဌာနံ ရူပံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဟေတုပစ္စယာဒိသ၊ ဟေတု
ပစ္စည်း၊ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌။ [အာဒိဖြင့် သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ကမ္မ၊
ဣန္ဒြိယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့ကို ယူပါ။ ဟေတုပစ္စယာဒိသုတိ အာဒိ
သဒ္ဓေန သဟဇာတပစ္စယာဒိ၊ သင်္ဂဏာတိ။-အနု။] သဟ၊ အတူတကွ၎င်း။
[“စိတ္တံ သမုဋ္ဌာနံ ရူပံ နှင့် ကဋ္ဌတ္တာရူပံ” ကို အတူတူ၍၎င်း။] စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ
ရူပံ၊ ဥပါဒါရူပံ။ ပေ။ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ အဓိပတိပစ္စယာ
ဒိသ၊ အစရှိသောပစ္စည်းတို့၌။ ဝိသု၊ သီးခြား၎င်း။ [“စိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံနှင့်
ကဋ္ဌတ္တာရူပံ” ကိုမတူဘဲ သီးခြား၎င်း။] စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဘာဝ ကဋ္ဌတ္တာရူပ
ဘာဝေဟိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပ၏အဖြစ်၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပ၏အဖြစ်တို့ဖြင့်။ ဝိသေ
သေတော၊ ဤသို့။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား
အမေးတည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဗာဟိရံ ကေ၊ မဟာဘူတံ၊ အစရှိသောပါဠိရပ်၌။

၁။ ဧဝံ အဝတော။ ပေ။ ဝိသေသေတောဝ ဝုတ္တာနိ။ ဤဥပမေယျဝါကျ၌
“ဧဝံ အဝတော” ဟု ဆိုသောကြောင့် ရှေ့ဥပမာ၌ကို ဝိသဒိသုပမာဟုမှတ်ပါ။
ထိုသို့ ဝိသေသနမပါဘဲ မဟောမူ၍ “ဝိသေသနပြု၍သာ ဟောတော်မူအပ်
သည်” ဟုလို။ ထိုသို့ ဝိသေသနပြု၍ ဟောတော်မူရာ၌ ဟေတုပစ္စည်း သဟ
ဇာတပစ္စည်း အစရှိသည်တို့ဝယ် “စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ နှင့် ကဋ္ဌတ္တာရူပံ” ဟု
သော ဝိသေသနတို့ကို အတူတကွတူ၍ ဥပါဒါရူပံ” ၌ စပ်ရသည်။ ထို့ကြောင့်
“သဟ ဝိသေသေတောဝ ဝုတ္တာနိ” ဟု ဆိုသည်။ ဟေတုပစ္စည်းမှတ်ပါးသော
အဓိပတိပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၌ကား “စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ဥပါဒါရူပံ” ဟု
ကဋ္ဌတ္တာရူပံနှင့်မတူဘဲ သီးခြား၎င်း၊ အသညသတ္တာနံ။ ပေ။ ကဋ္ဌတ္တာ ရူပံ ဥပါဒါ
ရူပံ” ဟု စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ နှင့် မတူဘဲ သီးခြား၎င်း ဥပါဒါရူပံကို စိတ္တသမုဋ္ဌာန
ရူပံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပံအဖြစ်ဖြင့် အထူးပြု၍ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ အဘယ့်
ကြောင့် “ဟောနည်းမတူဘဲ ထိုကဲ့သို့ ဟောတော် မူအပ်ပါကုန်သနည်း” ဟု
စောဒနာသည်။

ဗာဟိရဂ္ဂဟဏာဒီဟိ၊ ဗာဟိရသဒ္ဓါအစရှိသောသဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ [အာဒိဖြင့်အာဟာရသမုဋ္ဌာနသဒ္ဓါ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနသဒ္ဓါတို့ကိုယူပါ။] (မဟာဘူတာနိတို့ကို။ ဝိသေသိတာနိ) ဝိယ၊ အထူးပြုအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ (ဧဝံ၊ တူ။) ဧတ္ထ၊ ဤမဟာဘူတပဋိစ္စ အစရှိသောနိဗ္ဗေသ၌။ မဟာဘူတာနိတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ကေနစိ၊ တစုံတခုသောဝိသေသနဖြင့်။ အဝိသေသိတတ္တာ၊ အထူးမပြုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဘာဝ ကုဋ္ဌတ္တာရူပဘာဝေဟိ ဝိသေသေတဘာဝ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။)

ဣဒါနိ အညေနပိ ကာရဏေန တေသံ (ထိုစိတ္တဇ ကမ္မဥပါဒါရုပ်တို့၏။) ဝိသေသိတဗ္ဗဟံ (“စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကုဋ္ဌတ္တာရူပံ” ဟု ဝိသေသနပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို။) [ဒဿေတုံ အပိစာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။-အနု။] အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ ဣဒ္ဓိစိတ္တနိဗ္ဗတ္တာနံ၊ အဘိညာဉ်ဟူသော တန်ခိုးစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ (စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ဥပါဒါရုပ်အတွက်။) ကမ္မပစ္စယာနုည၊ ကံဟူသော အကြောင်းရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ ဥပါဒါရုပ်အတွက်။) ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာနံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်ကုန်သော ဗာဟိရရူပံ ယတနာဒီနံ၊ ဗာဟိရဖြစ်သော ရူပယတန အစရှိသည်တို့၏။ စိတ္တံ၊ ဣဒ္ဓိစိတ်သည်၎င်း။ ကမ္မည၊ ကံသည်၎င်း။ ဟေတဝဒီသု၊ ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့တွင်။ ကောစိ၊ သော။ ပစ္စယော၊ သည်။

၁။ ဗာဟိရ။ ပေ။ အဝိသေသိတတ္တာ။ ။ တတ္ထ ဗာဟိရဂ္ဂဟဏာဒီဟိ ဝိယာတိ ယံထာ ဗာဟိရံ ဧကံ မဟာဘူတန္တိ အာဒီသု ဗာဟိရအာဟာရသမုဋ္ဌာန ဥတုသမုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေဟိ မဟာဘူတာနိ ဝိသေသိတာနိ၊ ဧဝံ ဧတ္ထ မဟာဘူတပဋိစ္စာတိ တေသ္မိံ နိဗ္ဗေသေ မဟာဘူတာနံ ကေနစိ ဝိသေသနေနံ အဝိသေသိတတ္တာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဘာဝ ကုဋ္ဌတ္တာရူပဘာဝေဟိ ဝိသေသေတဘာဝ ဝုတ္တာနိတိ ယောဇနာ၊-အနု။

၂။ နကောစိ။ ပေ။ ပစ္စယော။ ။ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်ကြသော ဗာဟိရရုပ် တရားတို့၏ စိတ်သည်၎င်း၊ ကံသည်၎င်း ပဋ္ဌာန်းနည်းအားဖြင့် ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့တွင် တစုံတခုသော ပစ္စည်းမျှမဖြစ်။ [ပဋ္ဌာန်းနည်းအားဖြင့် မဖြစ်သော်လည်း သုတ္တန်နည်းအားဖြင့်ကား ပကတုပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏။ န ကောစိပစ္စယောတိ ဣဒံ ပဋ္ဌာနေ အာဂတနိယာမေန ရူပံ ဥပနိဿယပစ္စယံ န လဘတိတိ ကတာ ဝုတ္တံ၊ တေနာဟ ဟေတာဒီသုတိ၊

န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ ပန၊ ဆက်။ အာဟာရဥတုသမုဋ္ဌာနာနံ၊ အာဟာရ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်၊ ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော ရူပါ ယတန အစရှိသည်တို့ကို။ စိတ္တံ၊ သည်။ ပစ္စယဘူတဘာနေဝ၊ ဖြင့်။ ဥပတ္တမ္ဘက မေဝ၊ ထောက်ပံ့ရုံသာ ထောက်ပံ့နိုင်၏။ ဇနကံ၊ ဖြစ်စေနိုင်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ မဟာဘူတာနေဝ၊ တကွဖြစ်ဖက် မဟာဘူတ်တို့သည်သာ။ တေသံ၊ ထိုအာဟာရ သမုဋ္ဌာန်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ဖြစ် သော ရူပါယတန အစရှိသည် တို့ကို။ သဟဘူတာဒိ ဘာနေဝ၊ ဖြင့်။ ဇနကာနိ၊ ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏။ [ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ။ ပေ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စဥပါဒါရူပံ” ဟူသော ဤပါဠိတော်ကို ရည်ရွယ်သည်။]

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဣဒ္ဓိစိတ္တနိဗ္ဗတ္တာနံ စသောဝါကျ၊ အာဟာရ ဥတုသမုဋ္ဌာနာနံ စသောဝါကျ၊ မဟာဘူတာနေဝ စသော ဝါကျအားဖြင့် သုံးပါးသောဝါကျတို့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်။) စိတ္တေန၊ နှင့်၎င်း။ ကမ္မေန၊ နှင့်၎င်း။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ (စိတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာန ဥပါဒါ ရူပါနံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ဥပါဒါ ရုပ်တို့၏။) အဘာဝေ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်။ သတိပိ၊ သော်လည်း။ ဟေတာဒိ ပစ္စယဘူတဟိ၊ ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ အရူပေဟိ၊ နာမ်တရားတို့ကြောင့်။ (စိတ်တည်းဟူသော နာမ်တရား၊ ကံတည်းဟူသော နာမ်တရားတို့ကြောင့်။) ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ၊ ဖြစ်ကုန်လေ၏။ ဝါ၊ ဖြစ်ကုန် သော။ ဥပါဒါရူပါနိ၊ တို့သည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ ကဋတ္တာရူပဘူတာနေဝ၊

တဒဝိနာဘာဝတော ပန ဝံဿ စိတ္တကမ္မာနံ ကာရဏဘာဝေါ ဝေဒိတဗျော၊ ယတော ဣဒ္ဓိစိတ္တနိဗ္ဗတ္တာနိ ကမ္မပစ္စယာနိစာတိ ဝုတ္တာနိ၊-အနု။]

၁။ အာဟာရ။ ပေ။ န ဇနကံ။ ။ နနစိတ္တံ အာဟာရဥတုသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ပစ္စယော ဟောတိတိ သစ္စံ ဟောတိ၊ သော ပန ဥပတ္တမ္ဘကတ္တေန၊ န ဇန ကတ္တေနာတိ ဒသေန္တော အာဟ အာဟာရ။ ပေ။ န ဇနကန္တိ၊-အနု။

၂။ စိတ္တသမုဋ္ဌာန။ ပေ။ ဘူတာနေဝ။ ။ စိတ်တည်းဟူသော နာမ်တရား ကံတည်းဟူသော နာမ်တရားတို့ကြောင့်ဖြစ်ကြသော ဥပါဒါရုပ်တို့သည် “ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော ဟောဘူတာ။ ပေ။ ဟောဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋတ္တာ ရူပံ” ဟူသော ဤပါဠိတော်ဝယ် “မဟာဘူတေ

စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသော မဟာဘူတံရှိကုန်သည်သာ။ ဝါ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသော မဟာဘူတံတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ။ အညာနိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရုပ်တို့မှ တပါးကုန်သော အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရုပ်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရုပ်တို့သည်။ (စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရူပ ကဋ္ဌတ္တာရူပဘူတာနိ၊ ရှိကုန်သည်။ ဝါ၊ ဖြစ်ကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ)၊ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမံ ဝိသေသံ၊ ကို။ (စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်တို့နှင့် အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရုပ် ဥတုသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အထူးကို။) ဒသေတုံ၊ ဌာ၊ စိတ္တကမ္မဇေသော၊ စိတ္တဇ ကမ္မဇေသလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ (စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။) ဥပါဒါရူပေသ၊ တိဋ္ဌိ။ ဝိသေသနံ၊ ကို။ ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ [“စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရူပံ” ဟု၎င်း “ကဋ္ဌတ္တာ ရူပံ” ဟု၎င်း ဥပါဒါရုပ်တို့၌ ဝိသေသနကို ပြုတော်မူအပ်ပြီ” ဟုလိ။]

ဝါ၊ တနည်း။ အညာနိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်တို့မှ တပါးကုန်သော အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ် ဥတုသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်တို့သည်။ (ဝိသေသနံ န အရဟန္တိဉ္စပ) သမာနဇာတိကေန၊ ရုပ်ချင်း အားဖြင့်တူသော ဇာတ်ရှိသော၊ ရူပေန၊ အာဟာရဟူသောရုပ် ဥတုဟူသော ရုပ်ကြောင့်။ သမုဋ္ဌာနာနိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်တို့သည်။ ပါကဋ္ဌ ဝိသေသနာနေဝ၊ ထင်ရှားသော ဝိသေသန ရှိကုန်သည်သာ။ [“အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ဧကံ မဟာဘူတံ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန် ဧကံ မဟာဘူတံ” စသည်ဖြင့် ထင်ရှားသော ဝိသေသနရှိသည် ဟုလိ။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ထင်ရှားသော ဝိသေသန

ပဋိစ္စ”ကို ယောက်၍ ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အနီးကပ်ဆုံးသော အကြောင်းသည် မဟာဘူတံတို့ သာတည်း။ ထို့ကြောင့် “စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသော ပဟာဘူတံရှိကုန်သည်သာ” ဟု အနက်ပေးလိုက် ပါသည်။ အနုဋ္ဌိကာ၌ကား “စိတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာနပဟာဘူတနိဗ္ဗတ္တာနေဝ”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။

၆၄၄

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိသေသနံ၊ ကို။ န အရဟန္တံ၊ မထိုက်ကုန်။
 (“ဝိသေသနပြုဘယ်မလို”-ဟူလို။) ပန၊ ကား။ တောနိ၊ ဤစိတ္တသမုဋ္ဌာန်
 ဥပါဒါရုပ် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်တို့ကို။ (ဝိသေသိတာနိဋ္ဌိစပ်) အသမာန
 ဇာတိကေဟိ၊ မတူသောဇာတ် ရှိကုန်သော။ အရူပေဟိ၊ နာမ်တရားတို့
 ကြောင့်။ (စိတ်တည်းဟူသော နာမ်တရား၊ ကံတည်းဟူသော နာမ်တရား
 တို့ကြောင့်။) သမုဋ္ဌိတာနိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်ရကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ရှိ။ ဝါ၊
 ကြောင့်။) ဝိသေသနံ၊ ကို။ အရဟန္တံ၊ ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့
 နာမ်တရားတို့ကြောင့် ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ဥပါဒါရုပ်တို့၏
 ဝိသေသနပြုထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိသေသိတာနိ၊ အထူးပြုအပ်
 ကုန်ပြီ။ [စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရူပံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ”ဟု ဥပါဒါရုပ်ကို အထူးပြုအပ်
 ကုန်ပြီ။] ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဝါ၊ တနည်း။ စိတ္တကမ္မာနိ၊ စိတ်၊ ကံတို့သည်။ စိတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာနာနိ၊
 စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ကမ္မသမုဋ္ဌာန် ရုပ်တို့အား။ သဝိသေသေန၊ အထူးနှင့်တကွ
 ဖြစ်သော။ ပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ
 ယထာ၊ ကဲ့သို့။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်နည်း။) စိတ္တကမ္မာနိ၊ တို့၏။ (သမ္မုန်
 တည့်သည်။) စိတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာနာနိ၊ တို့၏။ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝတော၊
 သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ မူလကာရဏဘာဝ

၁။ န ဝိသေသနံ အရဟန္တံ။ ။ န ဝိသေသိတဗ္ဗာနိ ကာရဏဝိသေသနေ
 နေဝ (အာဟာရသမုဋ္ဌာန် စသော ဝိသေသနဖြင့်ပင်) ဝိသေသဿ သိဒ္ဓတ္တာ၊
 မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပဇ္ဇေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော၊ တောနိ ပန စိတ္တဇ
 ကမ္မဇရူပါနိ၊-အနု။

၂။ သဝိသေသေန ပစ္စယဘာဝေန။ ။ “အထူးနှင့်တကွဖြစ်သော ပစ္စည်း
 ၏ အဖြစ်ဖြင့်”ဟူသော စကားအရ စိတ်တည်းဟူသော ပစ္စည်းကို ရည်ရွယ်၍
 “သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝတော” ဟု၎င်း၊ ကံတည်းဟူသော ပစ္စည်းကို
 ရည်ရွယ်၍ “မူလကာရဏဘာဝတော” ဟု၎င်းမိန့်သည်။ [သဝိသေသေနာတိ
 ယေနဝိသေသေန ဝိသေသိတာတံ ဒေသေန္တောစိတ္တံ သန္ဓာယာဟ သဟဇာတာဒိ
 ပစ္စယဘာဝတောတိ၊ ဣတရံ ပန သန္ဓာယ မူလကာရဏဘာဝတောတိ၊ ကမ္မူပ
 နိဿယပစ္စယဘာဝတောတိ အတ္ထော၊-အနု။]

တောစ၊ မူလအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်းတည်း။ ဧဝံ၊ တူ။ ဥတု အာဟာရ၊ တို့သည်။ တံသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ထိုဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ရုပ်တို့အား။ (သဝိသေသေန ပစ္စယဘာဝေန ပစ္စယာ) န (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စိတ္တကမ္မဇာနေဝ၊ စိတ္တဇဥပါဒါရုပ် ကမ္မဇဥပါဒါရုပ်တို့သည်။ ဝိသု၊ သီးခြား။ ဝိသေသနံ၊ ဝိသေသနကို။ အရဟန္တံ၊ ထိုကံကုန်၏။ ပန၊ ကား။ ဣတရာနိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ်၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရုပ်တို့မှ တပါးကုန်သော အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရုပ် ဥတုသမုဋ္ဌာန်ဥပါဒါရုပ် တို့ကို။ မဟာဘူတဝိသေသနေနေဝ၊ မဟာဘူတတို့ကို အထူးပြုသော ဥတု သမုဋ္ဌာန် အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ပင်။ ဝိသေသိတာနိ၊ အထူး ပြုအပ်ကုန်ပြီ။ ဣဓ၊ ဤစိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံဟူသော

၁။ မဟာဘူတဝိသေသနေနေဝ။ ။ [စာအုပ်တို့၌ “မဟာဘူတဝိသေ သေနဝ”ဟု ပါဠိပျက်၏။] ပါဠိတော်၌ “ဥတုသမုဋ္ဌာန် ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ။ ပေ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ”ဟူ၍။ ထိုပါဠိတော်ဝယ် မဟာဘူတံ တို့၏ ဝိသေသနသည် ဥတုသမုဋ္ဌာန် အရ ဥတုတည်း။ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်၌ လည်း အာဟာရတည်း။ ထိုမဟာဘူတတို့၏ ဝိသေသန ဖြစ်သော ဥတု အာဟာရဖြင့်ပင် ဥပါဒါရုပ်တို့ကိုလည်း အထူးပြုအပ်ပြီးဖြစ်သည် ဟူလို။ [မဟာဘူတ ဝိသေသနေနေဝ ဝိသေသိတာနိတိ အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန် ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စာတိ မဟာဘူတ ဝိသေသနေနေဝ ဇနကပစ္စယေန အာဟာရေန ဥတုနာစ ဝိသေသိတာနိ၊- အနု။]

၂။ ဣဓ။ ပေ။ မဟာဘူတာနိဝိယ။ ။ “မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာ ရူပံ ဥပါဒါရူပံ”ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဥပါဒါရူပံ အတွက် စိတ္တ သမုဋ္ဌာန် ရူပံ ဟု၎င်း၊ “ကဋ္ဌတ္တာ ရူပံ”ဟု၎င်း ဝိသေသနရှိ၏။ မဟာဘူတေ အတွက် ဝိသေသနမရှိ။ ဥပါဒါရုပ်၏ ဝိသေသနဖြစ်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရူပံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ၌ပါသောစိတ်၊ ကံတို့သည် “မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ” ၌ မဟာဘူတ ၏ ဝိသေသနလည်း ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့တည်း။ [ဣဓာတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာ ရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိ ဣမသ္မိံ ဝစနေ၊ ဧတ္ထ ဟိ ဥပါဒါရူပါနံ စိတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာ နတာဝစနေန တံ နိဿယာနမ္ပိ (ထိုဥပါဒါရုပ်တို့၏ မှီရာဖြစ်သော မဟာဘူတ တို့၏လည်း) တဗ္ဘာဝေ၊ (ထိုစိတ်ကံဟူသော ဝိသေသနရှိသည်၏ အဖြစ်ကို) ပကာသိတောတိ၊-အနု။]

၆၄၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

စကားရပ်၌။ ဥပါဒါရူပ ဝိသေသနေန၊ ဥပါဒါရုပ်၏ ဝိသေသနဖြစ်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကုဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်။ မဟာဘူတာနိ၊ တို့ကို။ (ဝိသေသိတာနိ)ဝိယ၊ တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ အညတရဝိသေသနံ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဝိသေသနသည်။ ဥဘယဝိသေသနံ၊ ၂-ပါးစုံ၏ ဝိသေသန သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်သည် သာ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကုသ္မာထည့်၍ ဟိ(ယသွာ) ဟုလည်း ပေးပါ။]

၅၈။ အညမညပစ္စယေ၊ ပေ။ ခန္ဓာတိ၊ အညမညပစ္စယေ။ ပေ။ ခန္ဓာဟူ၍။ ဝါ၊ ဟူသော။ ခန္ဓဝတ္ထုနံ၊ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုတို့၏။ (အဗျကတဝါရဋ္ဌိလာသော စကားရပ်ဖြစ်သောကြောင့် ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို ယူရသည်။) အညမည ပစ္စယတာဒဿနေန၊ အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းဖြင့်။

၁။ န ဟိ၊ ပေ။ နဟောတိ။ “ဣတရာနိ ပန ။ပေ။ ဝိသေသိတာနိ” ဝါကျ၌ “အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ကေ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ” စသည်ဖြင့် မဟာဘူတံ တည်းဟူသော တပါး၏ ဝိသေသနဖြစ်သော အာဟာရ၊ သို့မဟုတ် ဥတုသည် မဟာဘူတံကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်၏ဝိသေသနလည်း ဖြစ်နိုင်၊ “ဣဓပေ။ မဟာဘူတာနိဝိယ” ဝါကျ၌ ဥပါဒါရုပ်၏ ဝိသေသနဖြစ်သော စိတ္တ၊ ကမ္မ သည် မဟာဘူတံ၏ ဝိသေသနလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဤနည်းအားဖြင့် “အမှတ် မထား တပါးပါး၏ ဝိသေသနသည် ၂-ပါးစုံ၏ ဝိသေသနမဖြစ် မဟုတ်၊ ဖြစ်နိုင်သည်သာ”ဟူလို။ [အညတရဝိသေသနံ ဥဘယဝိသေသနံ ဟောတိ၊ ဥဘယေသံ (၂-ပါးစုံသော မဟာဘူတံရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏) အဝိနိဗ္ဗော ဂေန(အသီးအခြားခွဲ၍ မရခြင်းအားဖြင့်) ပဝတ္ထနုတော၊-အနု။]

၂။ အညမညပေ။ အသိတော ဟောတိ။ “ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုတို့၏ အညမညပစ္စည်း အဖြစ်ကို ပြကြောင်းစကား” ဟူသည် “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ”ဟူသော စကားပင်တည်း။ ထိုစကား၌ “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ”ဟု နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးလုံးကို ပေါင်း၍ ပြထား သောကြောင့် ထိုနာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ဟဒယဝတ္ထုအား ကျေးဇူး ပြုရာ၌ တပေါင်းတည်းကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကို ပြအပ်ပြီးဖြစ်တော့၏။

ဝါ၊ ပြကြောင်းစကားဖြင့်။ (“ဒသိတော ဟောတိ”၌စပ်) ပုဗ္ဗေ၊ ဌံ။
 ဝိသုံ၊ သီးခြား။ (ခန္ဓာလေးပါးမပေါင်းဘဲ အသီးအခြား) ပစ္စယဘာဝေန၊
 ဟဒယဝတ္ထု၏ ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်။ ဒသိတာနံ၊ ပြအပ်ပြီးကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊
 ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့၏။ (ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စတသည်ဖြင့် အသီး
 အသီးခွဲခြား၍ ပြအပ်ပြီး ကုန်သော ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ
 တို့၏။) ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ (ဟဒယဝတ္ထုအား ကျေးဇူးပြုရာ၌
 ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံး တပေါင်းတည်း။) ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူးပြုသည်၏
 အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဇာတော) ဒသိတော ဟောတိ။ ဣတိ ဣမိနာ
 အဓိပ္ပါယ်န၊ ဖြင့်။ စတုန္နမ္ပိ၊ ပေ။ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)
 အာဟ။

ပုန၊ ထိုသို့ပင် ဤသို့သောအလိုဖြင့် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ခန္ဓေပဋိစ္စ
 ဝတ္ထုတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ စတုန္နမ္ပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။

၁။ ပုဗ္ဗေ ဝိသုံ ဒသိတာနံ။ ။“ပုဗ္ဗေ” အရ ဤအညမညပစ္စည်း၌ပင်
 ရှေ့စကားကိုဟူပါ။ “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု” မရောက်မီရှေ့၌ “ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ
 တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ
 လေးပါး မတူဘဲ အသီးအသီးခွဲ၍ ကျေးဇူးပြုပုံကိုပြခဲ့၏။ ထိုသို့ပြခဲ့သည်ကို
 ရည်ရွယ်၍ “ပုဗ္ဗေ ဝိသုံ ပစ္စယဘာဝေန ဒသိတာနံ”ဟု ဆိုသည်။ [“ပုဗ္ဗေတိ
 အညမညပစ္စယေ ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ဝတ္ထုစာတိ
 ပဒေ”ဟု မဇ္ဈိကာဖွင့်ပြီးလျှင် “အနုဋ္ဌိကာယံ ပန ပုဗ္ဗေတိ ဟေတုပစ္စယာဒိ
 သူတိ ဝုတ္တံ၊ တံ ဝိဘာရောဗ္ဗံ၊ န ဟိ ဟတ္ထ ဝိသုံ ပစ္စယဘာဝေါ ဝုတ္တောတိ။]

၂။ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယ်န။ “ခန္ဓဝတ္ထုနံ” အညမညပစ္စယဘာဝဒဿနန
 ခန္ဓာနံ ဧကတော ပစ္စယဘာဝေါ ဟောတိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာဆရာ၏
 အလိုကို မနှိုက်သက်သောကြောင့် “ဣမိနာ အဓိပ္ပါယ်န”ဟု ဆိုသည်။ [ဧက
 နေဝ ဟိ ဧတသ္မိ အတ္ထေ အတ္ထနော (မိမိဟူသော ဋီကာဆရာ၏) အရစိ
 ဝိဘာဝေန္တော အာဟ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယ်နဟာတိ၊-အန။]

၃။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထုတိ၊ ပေ။ ဝတ္ထုဿ။ ။“ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု”ဟူသော
 စကားသည် “လေးပါးလုံးသော နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဟဒယဝတ္ထုနှင့် အညမည
 ပစ္စည်းအဖြစ်ကို ပြသော စကားမဟုတ်လျှင် အဘယ်ကိုပြသော စကားပါ
 နည်း”ဟု ဒေသနာရှင်လောကကြောင့် မိမိဋီကာဆရာ၏ အလိုကိုပြလိုရကား

၆၄၈

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ခန္ဓာနံ၊ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့၏။ ဧကတော၊ တည်း။ ပဋိစ္စတ္ထ
 ဖရဏတာဒဿနံ၊ ပဋိစ္စ၏အနက်ကို ပြီးစေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြကြောင်း
 စကားတည်း။ ဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စခန္ဓာတိ(လူဒံ)၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ ဝတ္ထုဿ၊
 ဟဒယဝတ္ထု၏ (ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာဒဿနံ၊ တည်း။) [ရှေးနိဿယ၌ “အတ္ထ”
 ကို “ကိစ္စ” ဟု အနက်ပေး၏။] စ၊ ဆက်။ ဧကဝလံ၊ ဟေတုပစ္စည်းသည်
 မဖက်သက်သက်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဣဓေ၊ ဤအညမည ပစ္စည်း၌သာ။
 (ဧကတော၊ ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာဒဿနံ၊ သည်။) န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်သေး။
 ဟေတုပစ္စယာဒိသု၊ တို့၌လည်း။ အယံဓေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်
 သည်ပင်။ နယော၊ တည်း။ [“ဟေတုပစ္စည်း စသည်တို့ ၌လည်း၊ ဤကဲ့သို့
 “ခန္ဓေ ပဋိစ္စဝတ္ထု” အရ ခန္ဓာတို့က တပေါင်းတည်း ပဋိစ္စ၏အနက်ကို ပြီးစေ
 နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ပြသည်။] တတ္ထ၊ ထိုဟေတုပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၌။

“ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထုတိ လူဒံ ပန” စသည်ကိုမိန့်။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု ဟူသော
 ဤစကားသည် နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးလုံး၏ တပေါင်းတည်း ပဋိစ္စအနက်ကို
 ပြီးစေနိုင်ပုံကို ပြကြောင်းစကားဖြစ်၏။ ဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ” ဟူသောစကား
 လည်း ဟဒယဝတ္ထု၏ ပဋိစ္စအနက်ကို ပြီးစေနိုင်ပုံကို ပြကြောင်းစကားပင်
 ဖြစ်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ “ဒဿနတ္ထ” ဟု ရှိသော်လည်း ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊
 အနုဋီကာ၌၎င်း ဒဿနံ ဟူသာရှိသည်။ ပဋိစ္စအနက်ဟူသည် နာမ်ခန္ဓာ
 ၄-ပါးလုံးနှင့် ဟဒယဝတ္ထု၏တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ရောက်ခြင်းအနက်တည်း။]

၁။ နဧကဝလံ။ ပေ။ နယော။ ။ “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စ
 ခန္ဓာ” ဟူသော စကားရပ်သည် ဤအညမညပစ္စည်း၌သာ ပါသည် မဟုတ်။
 ဟေတုပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၌လည်း ပါခဲ့၏။ ထိုပစ္စည်းတို့၌လည်း “စတုန္ဒရိ
 ခန္ဓာနံ ဧကတော ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာဒဿနံ” ဟူသော ဤအစီအရင်အတိုင်းပင်
 သိကြောင်းနည်း ဖြစ်သည်။

၂။ တတ္ထ ။ ပေ။ ဒဿိတာယေဝ။ ။ [တတ္ထာတိ ဟေတုပစ္စယာဒိသု၊ -
 မရ။] “သဗ္ဗေသံ ခန္ဓာနံ ဝိသု ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတံ ဒဿေတော” ဟူရာ၌ “ဝိသု”
 သီးခြားဟူသည် ပစ္စည်းဘက်၌ ဝတ္ထုမပါဘဲ “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု” ဟူသော
 ပါဠိရပ်တည်း။ “ပုန ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ” ဟူရာ၌ ပစ္စည်းဘက်၌ ခန္ဓာနှင့်မတူဘဲ
 “ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ” ဟု ဝတ္ထု အတွက် သက်သက် ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာကို ပြခြင်း
 တည်း။ ဤသို့ ခန္ဓာတို့ကို၎င်း၊ ဝတ္ထုကို၎င်း အသီးအသီး ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာကို

သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတံ၊ ပဋိစ္စ၏အနက်ကိုပြီးစေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေတော၊ ရှိ။ ပုန၊ တဖန်။ ဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စခန္ဓာတံ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဝတ္ထုသပိ၊ ၏လည်း။ (ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာယ၊ ကို။) ဒဿိတာယ၊ ပြအပ်ပြီးသော်။ ဧကံ ခန္ဓဉ္စ ဝတ္ထုဉ္စ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာတံ အာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ ခန္ဓဝတ္ထုနဉ္စ၊ တို့၏လည်း။ (ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။) ဒဿိတာယေဝ၊ သည်သာ။ ဟောတံ၊ လူတို့ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပန၊ ပရိဟာရ။ ပေ။ ဒံ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဋိစ္စဝါရ အညမညပစ္စယနိဓ္ဓေသဉ္စ၊ [နောက်၌ “ပစ္စယဝါရေစ” ဟုလာမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ “ပဋိစ္စဝါရေ” ဟု မဇ္ဈိကာစွဲသည်။] ကုသ လံဓမ္မံ။ ပေ။ မဟာဘူတာတိ ဝေ မာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တံ၊ နည်း။ [အာဒိဖြင့် “အကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ၊ အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ” စသည်တို့ကို ယူပါ။] ယဒေဝံ၊ (ဓမ္မဘေဝံ)၊ အကြင်တရားသည်ပင်။ ပဋိစ္စတ္ထံ၊ ပဋိစ္စ၏အနက်ကို။ ဖရတိ၊ ပြီးစေ၏။ တေနေဝ (ဓမ္မဘေတေန)၊ ထို ပဋိစ္စ၏အနက်ကို ပြီးစေသောတရားသည်ပင်။ အညမညပစ္စယေန၊ သည်။ န ဘဝိတဗ္ဗံနန၊ မပြစ်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ (ကေဟိဝိယ၊ နည်း) ဟေတုပစ္စယာ ဒီဟိဝိယ၊ တို့ကဲ့သို့

ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပြအပ်ပြီးသော် (တိုက်ရိုက်ပြလိုက်သောအခါ) ပစ္စည်းဘက်၌ ခန္ဓာနှင့် ဝတ္ထုကိုပေါင်း၍ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူအပ်သော်လည်း အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ခန္ဓာနှင့်ဝတ္ထုကို ပစ္စည်းဘက်၌ပေါင်း၍ “ဧကံ ခန္ဓဉ္စ ဝတ္ထုဉ္စ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ ဝတ္ထု ၂-ပါးလုံးတို့၍ ပဋိစ္စတ္ထဖရဏတာ ကို ပြအပ်ပြီး ဖြစ်တော့သည်သာ။

၁။ နနု ယဒေဝ။ ပေ။ ဒီဟိဝိယ။ ။ ပဋိစ္စအနက်ကို ပြီးစေသော တရားတိုင်းပင် အညမညပစ္စည်းမဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဥပမာ-ပဋိစ္စ အနက်ကိုပြီးစေသော တရားတိုင်းပင် ဟေတုပစ္စည်း စသည် မဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ [“ဟေတုပစ္စယာဒီဟိဝိယ” သည် မဖြစ်ခြင်းတူပုံကို ပြသောကြောင့် သဒိသုပမာ၊ သဒိသဥဒါဟရုဏ်တည်း။ ဟေတုပစ္စယာဒီဟိဝိယာတိ သဒိသုဒါဟရုဏ်-အနု။ ဤနေရာ၌ ဥပမာဟူသည် သဒ္ဓါကျမ်းများ၌ကဲ့သို့ ဥဒါဟရုဏ်ထုတ်ပြခြင်းတည်း။]

၆၅၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တည်း။ ဟိံ၊ ခန္ဓံ။ ယံ၊ အကြင်ခန္ဓာတရားကို။ ဧကံ (ခန္ဓံ ပဋိစ္စာတိ စ)၊ ဟူ၍
 ၎င်း။ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စာတိ စ၊ ဟူ၍ ၎င်း။ ဒေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စာတိ စ၊ ဟူ၍
 ၎င်း။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တေ၊ ထိုခန္ဓာတရားတို့သည်။ ဟေတုပစ္စယဘူတာ
 ဝေ၊ ဟေတုပစ္စည်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သောတရားတို့ချည်းသာ။ န ဟောန္တိ၊
 မဟုတ်ကုန်။ အာရမဏပစ္စယာဒိသုပိ၊ တို့၌လည်း။ သေ (သေဝ)၊ သည်။
 နယော၊ တည်း။

ပစ္စယဝါရေ စ၊ ၌လည်း။ အဗျာကတံ ဓမ္မံ ။ ပေ။ အညမညပစ္စယာတိ၊
 ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဝတ္ထု၊ အဗျာကတဓမ္မဖြစ်သောဟဒယဝတ္ထုသည်။
 ကုသလာနံ၊ ကုသိုလ် (ခန္ဓာ) တို့၏။ အညမညပစ္စယော၊ သည်။ န ဟောတိ၊
 မဟုတ်။ အထ စ ပန၊ ထိုသို့မဟုတ်ပါဘဲလျက်။ တံပစ္စယာ၊ ထိုဟဒယဝတ္ထု
 ဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ခန္ဓာနံ၊ ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့၏။ အညမညပစ္စယာ၊

၁။ နဟိ။ ပေ။ ဘူတာဝေ ဟောန္တိ။ ။ “ဟေတုပစ္စယာဒိဟိဝိယ” ၏သဒိသ
 ဥဒါဟရုဏ်ဖြစ်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “န ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဟေတု
 ပစ္စည်း၌ “ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ” ဟု ၎င်း၊ “တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ” ဟု ၎င်း၊ “ဒေ
 ခန္ဓေ ပဋိစ္စ” ဟု ၎င်း ဟောတော်မူ၏။ ထိုဟောတော်မူအပ်သမျှ ခန္ဓာတိုင်းပင်
 ဟေတုပစ္စည်း မဟုတ်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြစ်သော ဟိတ်တို့သာ ဟေတုပစ္စည်း
 ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့ဟေတုပစ္စည်း မဟုတ်ပါဘဲလျက် ဟေတုပစ္စည်း၌ သွင်း၍
 ဟောတော်မူသကဲ့သို့ အညမညပစ္စည်းမဟုတ်သော တရားများကိုလည်း “ကုသ
 လေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ မဟာဘူတာ” စသည်ဖြင့် အညမညပစ္စည်း၌
 သွင်း၍ ဟောတော်မူလိုက်သည် မဟုတ်ပါလော ဟု စောဒနာလိုသည်။

၂။ ပစ္စယဝါရေဝ။ ပေ။ ဝုတ္တာ။ ။ “ကဿ န ဝုတ္တံ” ဟု မိမိစောဒနာ
 ရခြင်း၏ အကြောင်းတမျိုးကို ပြလိုသောကြောင့် “ပစ္စယဝါရေစ” စသည်ကို
 မိန့်။ ပစ္စယဝါရေ၌ အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပစ္စယာ ။ ပေ။ အညမညပစ္စယာ” ဟု ဟော
 တော်မူထား၏။ အဗျာကတဓမ္မဟူသည် ဟဒယဝတ္ထုတည်း။ ထိုဟဒယဝတ္ထု
 ကို အကြောင်းပြု၍ ကုသိုလ်တရားဖြစ်သော်လည်း ထိုဟဒယဝတ္ထုနှင့် ကုသိုလ်
 တရားသည် အညမညပစ္စည်း မဟုတ်ပါ။ ထိုသို့မဟုတ်ပါဘဲလျက် ထိုဟဒယ
 ဝတ္ထုရုပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ကုသိုလ်တရားတို့၏ အညမညပစ္စည်း
 ကြောင့် ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူအပ်၏။

ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။ ဧဝံ။ ဤသို့ ဟောတော်မူအပ်
 သော်။ (ဟေတုပစ္စည်း မဟုတ်ပါဘဲလျက် ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ၊ တယော ခန္ဓံ
 ပဋိစ္စ၊ ဒေ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ စသည်ဖြင့် ဟေတုပစ္စည်း၌၎င်း၊ အဗျာကတဓမ္မဖြစ်
 သော ဟဒယဝတ္ထု၏ ကုသိုလ်တရားတို့၏ အညမညပစ္စည်းမဟုတ်ပါဘဲလျက်
 “အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟုပစ္စယဝါရ၌၎င်း ဟော
 တော်မူအပ်သော်။) ကုသလာ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ မဟာဘူတာနံ၊
 တို့၏။ အညမညပစ္စယာ၊ တို့သည်။ ယဒိပိ န ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ မူလည်း
 မဟုတ်စေကုန်ဦးတော့။ တထာပိ၊ ထိုသို့ပင် မဟုတ်ပါကုန်သော်လည်း။
 တေ၊ ထိုကုသိုလ်ခန္ဓာတို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ တေသံ၊ ထိုမဟာဘူတ်တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိ၊
 သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဟောတော်မူလိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာသည်
 မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်။ (ကသ္မာ၊ န ဝုတ္တံ၊ နည်း။ ဣတိ၊
 ဤကား စောဒနာတည်း။) (တေ ပဋိစ္စ တေသံ ဥပ္ပတ္တိကို။) န ဝတ္တဗ္ဗာ။

၁။ ဧဝံ ယဒိပိ။ ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာတိ။ ။ [စာအုပ်တို့၌ ဝုတ္တံနှင့် တွဲ၍
 ဧဝံ” ဟု ရှိသော်လည်း “ဧဝန္တိ ဧဝံ ဝုစ္စမာနေ သတိ ဝတ္တဗ္ဗာတိ သမ္ပန္နော” ဟု
 မရဋ္ဌိကာ၌ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ရှေးနိဿယ၌လည်း ဧဝံ ဟုပင်ရှိသောကြောင့်
 ၎င်း “ဧဝံ” ပါ၌သာ မှန်၏။] ဤပြခဲ့သောနည်းအားဖြင့် အညမညမဖြစ်စေ
 ကာမူ “ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ” စသည်ဖြင့် ဟိတ်ခန္ဓာမဟုတ်ပါဘဲ ဟေတုပစ္စည်း၌၎င်း၊
 “အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပစ္စယာ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အညမညပစ္စယာ” ဟု
 ပစ္စယဝါရ၌၎င်း ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့သည် မဟာဘူတ်
 တို့အား အညမည ပစ္စည်းမဟုတ်သော်လည်း၊ ထိုကုသိုလ်ခန္ဓာတို့ကိုစွဲ၍ ထို
 မဟာဘူတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူလိုက်သည် ဖြစ်ရာ၏။ သို့ပါလျက်
 အဘယ့်ကြောင့် “ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ မဟာဘူတာ” စသော
 စကားတော်ကို ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း ဟူလို။ [သိယာတိ ၌ ဣတိ ကို
 ရှေးသို့လျည့်၍စပ်လျှင် “ကသ္မာ န ဝုတ္တံ” နှင့် စပ်ရသည်။ သို့မဟုတ် “ဣတိ-
 ဤကား စောဒနာတည်း” ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။]

၂။ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ပေ။ ပစ္စယံ ဘာဝါဘာဝတော။ ။ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်၏
 အကြောင်းပြကို ပြန်၍ချေပသော စကားတည်း။ “ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ
 စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ မဟာဘူတာ” ဟု မဟောလိုက်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း-ကုသိုလ်

၆၅၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဟောတော်မမူတိုက်။ (ကသ္မာ)။ ခန္ဓသဟဇာတာနံ၊ ကုန်သော။ မဟာ
ဘူတာနံ၊ တို့၏။ (ဘာဝဉ္စစပ်) ဝါ၊ တို့က။ (ပစ္စယဉ္စစပ်) ခန္ဓာနံ၊ တို့အား။
ပစ္စယဘာဝါဘာဝတော၊ အညမညပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်၏
အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ၊ ချဲ့။ အညမညသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဝါ၊ အညမညသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်
အပ်သောအနက်သည်။ ဟေတုဒိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဝါ၊ ဟေတုအစရှိသော
သဒ္ဓါသည်ဟောအပ်သောအနက်သည်။ နိရပေက္ခော၊ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းမရှိ
သည်။ (ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။ (နိရပေက္ခော၊ သည်။ န (ဟော
တိ) မဟုတ်။ ဝါ၊ တနည်း။ သဟဇာတာဒိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သဟဇာဟ
အစရှိသောသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သောအနက်သည်။ အညတရာပေက္ခော၊
အမှတ်မထား တပါးပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊

ခန္ဓာနှင့် တကွဖြစ်သော မဟာဘုတ်တို့က ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့အားပြန်၍ ကျေးဇူး
မပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

၁။ အညမညသဒ္ဓေါ ဟိ။ ပေ။ တရာပေက္ခော။ “ပစ္စယဘာဝါဘာဝ
တော” ဟူသောဟိတ်၏ အကျယ်ပြစကားတည်း။ ယဒိ၊ ဧဝံ အညမညပစ္စယာပိ
တေ တေသံ ဘဝေယျုံ (ထိုကုသိုလ်ခန္ဓာတို့သည် ထိုမဟာဘုတ်တို့၏ အညမည
ပစ္စည်းတို့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏) ဣတိ ပရဿ အာသကံ (သူတပါး၏
ယုံမှားခြင်းကို) နိရာသကံ ကရောန္တော (ယုံမှားမရှိအောင် ပြုလိုသည်ဖြစ်၍)
အညမညသဒ္ဓေါဟိတိ အာဒိမာဟ၊-အနု။ အညမညသဒ္ဓါသည်ဖြင့် သဒ္ဓါကို
ပြထားသော်လည်း အနက်ကိုဆိုလိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ သဒ္ဓာသိသေနော အတ္ထော
ဝုတ္ထော၊-အနု။ ဟိတ်တရားသည် မိမိ၏ ပစ္စယပုန်တရားတို့နှင့် သူကပစ္စည်း
ဖြစ်လိုက် ငါကပစ္စည်းဖြစ်လိုက်အားဖြင့် အပြန်အလှန်ငဲ့ခြင်းရှိသော တရား
မဟုတ်ပါ။

၂။ သဟဇာတာဒိသဒ္ဓေါဝိယ ဝါ အညတရာပေက္ခော။ “သဟဇာတ
ဖြစ်သော ခန္ဓာစသော တရားသည် ပစ္စယပုန်ဖြစ်သော ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်တို့
တွင် ခန္ဓာဖြစ်သော ပစ္စယပုန်အချို့နှင့်သာ အပြန်အလှန်ငဲ့ခြင်းရှိ၏။ အညမည
သဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သော တရားသည် ထိုကဲ့သို့ တချို့နှင့်သာ အပြန်အလှန်
ပါတ်ဟုငဲ့ခြင်းရှိသောတရားလည်း မ။

တူ။ အညတရာပေက္ခော၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။) အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ယထာဝုတ္တတရေတရာပေက္ခော၊ အကြင်အကြင်ဟောတော်မူအပ်သောတရားတို့တွင် တပါးတပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ)။

စ၊ ဆက်။ ပစ္စယပစ္စယုပန္နံ၊ ပစ္စည်းပစ္စယုပုန်ဖြစ်ကုန်သော။ (ပစ္စည်းဘက်၌လည်းပါကုန်၊ ပစ္စယုပုန်ဘက်၌လည်းပါကုန်သော။) ခန္ဓာ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်၎င်း။ မဟာဘူတ၊ တို့သည်၎င်း။ ဣ၊ ဤ အညမည ပစ္စည်း၌။ ယထာဝုတ္တ၊ အကြင်အကြင်ဟောအပ်သော တရားတို့သည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တေသုစ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာ၊ မဟာဘုတ်တို့တွင်လည်း။ မဟာဘူတ၊ တို့သည်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ကောစိ၊ သော။ ပစ္စယော၊ သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ စ၊ ဆက်။ ယဿ၊ အကြင်နာမက္ခန္ဓာဟူသော ပစ္စယုပုန်တရား၏။ ဝါ၊ ဟဒယဝတ္ထုဟူသော ပစ္စယုပုန်တရား၏။ သယံ၊ မိမိဟူသော

၁။ အထခေါ၊ ပေ။ တရာပေက္ခော။ အညမညသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်တိုင်းသော တရားအားလုံးသည်ပင် အပြန်အလှန် ငဲ့ခြင်းရှိသော တရားတည်း။ နာမခန္ဓာလေးပါးတို့ အပြန်အလှန်ငဲ့ပုံကို၎င်း၊ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ အပြန်အလှန်ငဲ့ပုံကို၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထုတို့ အပြန်အလှန်ငဲ့ပုံကို၎င်း ကြည့်ပါ။ ပစ္စည်းဖြစ်သောတရားသည် ပစ္စယုပုန်ဖြစ်လိုက်၊ ပစ္စယုပုန်ဖြစ်သော တရားသည် ပစ္စည်းဖြစ်လိုက်အားဖြင့် အပြန်အလှန်ငဲ့ပုံကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

၂။ ပစ္စယပစ္စယုပန္နံ၊ ပေ။ ပစ္စယော။ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က ဟောစေလိုသည့်အတိုင်း “ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ မဟာဘူတာ” ဟု ဟောတော်မူလိုက်လျှင် ခန္ဓာတို့ကပစ္စည်း မဟာဘုတ်တို့က ပစ္စယုပုန်ဖြစ်ရကား ဤစနစ်၌ ယထာဝုတ္တ တရားများဖြစ်ကြသည်။ ထိုတရားတို့တွင် မဟာဘုတ်တို့က ခန္ဓာတို့အား မည်သည့်ပစ္စည်းမျှမဖြစ်ကြ။ ခန္ဓာတို့ကသာ ပစ္စည်းဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အညမညဆိုရလောက်အောင် ဣတရေတရာပေက္ခာများ မဟုတ်ကြ။ ထိုသို့မဟုတ်သောကြောင့် “ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ မဟာဘူတာ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူမူပါ ဟူလို။

၃။ ယဿ၊ ပေ။ အရဟတိ။ “ယဿ သယံ ပစ္စယော” ၌ ယဿ အရ ပစ္စယုပုန်တရားကိုပြု၍ “သယံ ပစ္စယော” အရ ပစ္စည်းကိုပြုသည်။ “တတော၊ ပေ။

၆၅၄

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

နာမက္ခန္ဓာကိုယ်တိုင်။ပစ္စယောသသည်။ (ဟောတိ)။တတော၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာ
ဟူသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကြောင့်။ ၀၇၀၊ ဟဒယဝတ္ထုဟူသော ပစ္စယုပ္ပန်
ကြောင့်။(ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၌စပ်။) (အညမညပစ္စယေန၊ သော။) တေန၊ ထိုနာမ
က္ခန္ဓာတရားသည်။ ၀၇၁၊ တနည်း။ အညမည ပစ္စယေန၊ သော။ တန္တိဿိ
တေန၊ ထိုဟဒယဟူသောပစ္စည်းကိုမှီသော ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတရားသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်လာသော။အညမညပစ္စယော၊ကြောင့်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊သို့။
ဝတ္ထုဗ္ဗတံ၊ ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ အရဟံတိ၊ သိုက်၏။ ယထာ၊ ဥဒါ
ဟရုဏ်ကား။ ခန္ဓေ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့ကို။ ပဋိစ္စ၁၅။ ခန္ဓာ၊တို့သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ
ယထာ၊ ကဲ့သို့၎င်း) ဝတ္ထု၊မှီရာဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၏။ပစ္စယော၊ ကြောင့်။
ခန္ဓာ၊ မှီတတ်သော ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့
၎င်းတည်း။

ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ”၌ တတော အရ ယဿ တုန်းက ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။
ထိုပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားသည် “တတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ”ကို ထောက်၍ တတော
အရ ပစ္စည်း ဖြစ်လာပြန်၏။ “တေန အညမညပစ္စယေန”ဖြင့် နာမက္ခန္ဓာ
အံ့ချင်းချင်း အညမညပစ္စည်းဖြစ်ပုံကို ပြ၏။ “တန္တိဿိတေန ၀၇၁ အညမည
ပစ္စယေန”ဖြင့် ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီသော နာမက္ခန္ဓာတို့၏ ဝတ္ထုရုပ်နှင့် အညမည
ပစ္စည်းဖြစ်ပုံကို ပြ၏။

၁။ ယထာခန္ဓေ။ပေ။ခန္ဓာ။ ။ဝတ္ထုမေဝတ္ထံ ဥဒါဟရုဏေန ဝိဘာဝေ
တိ (“ယဿ စ ယဿ ပစ္စယော” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်အဓိပ္ပာယ်
ကိုပင် “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ” စသည်ဖြင့် ဥဒါဟရုဏ် ထုတ်ပြသည်။ ထိုတွင်
“ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ”သည် “တေန အညမညပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ”၏ ဥဒါဟရုဏ်
တည်း။ “ဝတ္ထု ပစ္စယော ခန္ဓာ” ကား၊ “တန္တိဿိတေန အညမညပစ္စယေန
ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ”၏ ဥဒါဟရုဏ်တည်း။ “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ”၌ ပစ္စည်းဖြစ်သော
ခန္ဓာသည်ပင် ပစ္စယုပ္ပန်လည်းဖြစ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော ခန္ဓာသည်ပင် ပစ္စည်း
လည်း ဖြစ်သောကြောင့် အညမညပစ္စည်းဖြစ်သည်။ “ဝတ္ထု ပစ္စယော ခန္ဓာ”၌
ဟဒယဝတ္ထုသည် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် ပစ္စည်းလည်းဖြစ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်လည်း
ဖြစ်သည်။ အညမညအခဏ်းကို သတိပြုပါ။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (မဟာဘုတ် တို့က နာမက္ခန္ဓာတို့၏ တစုံတခုသော ပစ္စည်းမဟုတ်သည်၏အဖြစ်၊ မိမိဟူသောပစ္စည်းတရား၏ ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်တရား ကြောင့်ဖြစ်လသော်အညမညပစ္စည်းကြောင့်ဖြစ်၏ဟုဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။) အတ္တနော၊ မိမိဟူသော မဟာဘုတ်၏။ (ဣဉ္ဇဉ္စပ်) ဝါ၊ မဟာ ဘုတ်က။ (ပစ္စယဉ္စပ်) ပစ္စယဿ၊ ပစ္စည်းဖြစ်သော ကုသိုလ်စသော နာမက္ခန္ဓာ၏။ ပစ္စယတ္တာဘာဝတော၊ ပစ္စည်းအဖြစ်၏ ပဋိဂြင်းကြောင့်၎င်း။ (“ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ မဟာဘူတာ” ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။) အညမညသဒ္ဓဿ၊ ၏။ ဝါ၊ အညမညသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သော အနက်၏။ တဒပေက္ခတ္တာစ၊ ထိုတပါးတပါးသော ပစ္စည်းပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်၌၎င်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍၎င်း။ (ပဋိစ္စဝါရ အတွက် ဆိုသည်။) (ခန္ဓေ၊ တို့၏။) ပစ္စယာစ၊ အကြောင်းကြောင့်၎င်း။ (ပစ္စယဝါရအတွက်ဆိုသည်။) န အညမည ပစ္စယာစ၊ အညမည ပစ္စည်းမှ တပါးသော နိဿယအစရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်ကား။ မဟာဘူတာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ‘ဝုတ္တာ အညမညပစ္စယာစ၊ ကြောင့်လည်း။ (မဟာဘူတာနံ၊ ဥပ္ပတ္တိ) (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တာ။

ပန၊ ဆက်။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ (ပစ္စာဇာတပစ္စယာ ဟောနိဉ္ဇဉ္စပ်) ဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထုကို။ ပစ္စယာ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းပြု၍။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ကုန်

၁။ တသ္မာ။ပေ။ဝုတ္တာ။ ။တသ္မာဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြသည်။ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း “အပြန်အလှန် ပစ္စည်းပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နိုင်မှ အညမညပစ္စည်း”ဟု ဟောတော်မူဆိုက်သောကြောင့် ဟူလို။ ခန္ဓာနှင့် မဟာဘုတ်တို့တွင် ခန္ဓာတို့ကပစ္စည်းသာဖြစ်၍ မဟာဘုတ်တို့ ကလည်း ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်သာဖြစ်သည့်အတွက် “အတ္တနော ပစ္စယဿ ပစ္စယတ္တာဘာဝ တော”ဟု၎င်း၊ အညမညသဒ္ဓါကလည်း “တဒပေက္ခတ္တာစ၊ထိုပစ္စည်း ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ် တို့ အပြန်အလှန်၌၎င်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း” ပဋိစ္စဝါရအတွက် “ခန္ဓေ ပဋိစ္စ”ဟု၎င်း၊ ပစ္စယဝါရအတွက် “ခန္ဓေ ပစ္စယာစ”ဟု၎င်း မဟာဘုတ်တို့၏ အညမညပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူအပ်။ ပစ္စယဝါရ၌လည်း အညမညပစ္စည်းကြောင့် မဟာဘုတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူအပ်။

၂။ ခန္ဓာ ပန ဝတ္ထု။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ။နာမက္ခန္ဓာ တို့သည် ဝတ္ထုဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်လသော် ဝတ္ထုအား ပစ္စာဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်

၆၅၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

လသော်။ ဝတ္ထုဿ၊ ဤ။ ပစ္စာဇာတပစ္စယာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ တနိဿိတေန၊
 ထိုဟဒယဝတ္ထုကိုမှီသော။ အညမည ပစ္စယေန၊ အညမည ပစ္စည်းဖြစ်သော
 ခန္ဓာကြောင့်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဟဒယဝတ္ထုကို ပုရေ
 ဇာတပစ္စည်းပြု၍ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့၏ ဟဒယဝတ္ထု၏ ပစ္စာဇာတပစ္စည်း
 ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ထိုဟဒယဝတ္ထုကိုမှီသော အညမည ပစ္စည်းဖြစ်သော
 ခန္ဓာကြောင့် ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဝတ္ထု၊ ကို။ ပစ္စယာ၊
 ပုရေဇာတပစ္စည်းပြု၍။ ကုသလာဒိနံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ အညမည
 ပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။
 [ဤနည်းအားဖြင့် “ပစ္စယဝါရ၌ ခန္ဓာနှင့်ဝတ္ထုတို့၏ အညမည ပစ္စည်းဖြစ်
 ပုံကို ဟောတော်မူပါသည်” ဟုလို။]

၅၉။ နံ သာ ဂဟိတာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ နိဿယဘူတာနိ၊ မှီရာ
 ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခယတနာဒိနိ၊ စက္ခယတန အစရှိသော တရား
 တို့ကို။ ပဋိစ္စဘတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)။ နဝုတ္တံ။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။
 အဓိပ္ပာယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ စက္ခယတနအစရှိ
 သောတရားတို့ကို ပဋိစ္စဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ ရူပါယတနာ
 ဒိနိ၊ တို့ကို။ အာရမဏပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ (ဂဟိတာနိ)ဝိယ၊ ယူအပ်ကုန်
 သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) စက္ခယတနာဒိနိ၊ တို့ကို။ နိဿယပစ္စယဘာဝေန၊

ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေအခါဝယ် ခန္ဓာတို့က ထိုဝတ္ထုကို မှီရသည့် အတွက်
 အညမညပစ္စည်းကြောင့်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုကို အကြောင်း
 ပြု၍ ကုသိုလ်စသောခန္ဓာတို့၏ အညမညပစ္စည်းကြောင့်ဖြစ်ပုံကို ပစ္စယဝါရ၌
 ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။

၁။ နံ ပေ။ နဂဟိတာနိ။ ။ အာရမဏပစ္စည်း အခင်း၌ ရူပါယတန
 အစရှိသည်တို့ကို ပဋိစ္စဟုမဟောသော်လည်း အာရမဏပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်
 သကဲ့သို့ စက္ခယတနအစရှိသည်တို့ကိုလည်း နိဿယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်
 မဟုတ် ယူအပ်ကုန်သည်သာ။ သဟဇာတပစ္စည်းကဲ့သို့ “ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ခန္ဓာ”
 ဟု ဟောတော်မူလိုက်လျှင် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို သရုပ်အားဖြင့် ပြအပ်ပြီးဖြစ်၏။
 “အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပတ္တိ နိဿယပစ္စယာ”
 ဟူသော ဤပါဠိ၌ စက္ခုဝတ္ထု အစရှိသည်တို့လည်း ပါဝင်ပြီးဖြစ်တော့၏။

ဖြင့်။ န ဂဟိတာနိ၊ မယူအပ်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဂဟိတာနိဝေ၊ ကုန်သည်သာ။) ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၆၀။ ဒိဿ၊ ကုန်သော။ ဥပနိဿယေသု၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ ပကတူပ နိဿယပစ္စည်းတို့၌။ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ၊ မရဟုဆိုဘွယ်သည်ပင်။ နတ္ထိ၊ ပန၊ ကား။ အာရမဏူပနိဿယမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ယေ၊ အကြင် တရားတို့သည်။ လဘန္တိ။ တေသံ၊ ထိုအာရမဏူပနိဿယပစ္စည်းရသော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ အာရမဏပစ္စယသဒိသန္တိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ)။ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒသေတုံ၊ ဧဝံ။ တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ တတ္ထ၊ ထိုတတ္ထကိဉ္ဇာပိ ဟူသော စကားရပ်၌။ နသဗ္ဗေ၊ ပေ။ လဘန္တိတိ၊ ဟူသောပါရှိသည်။ ပုပ္ဖိမ ပါဌော၊ ရှေး၌ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါရှိတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ ရှေးအဋ္ဌ ကထာပါရှိရှိပါသော်လည်း။ ကုသလာပိ၊ ကုသိုလ် တရားတို့သည်လည်း။ (သမညကတ္တား)။ မဟဂ္ဂတာ၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်တရားတို့သည်။ (ဝိသေသ ကတ္တား)။ ဧကန္တေန၊ ဖြင့်။ (အာရမဏူပနိဿယံ၊ ကို၊ န လဘန္တိ။ [“မိမိ တို့က အာရမဏူပနိဿယ ပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်မဖြစ်ကုန်” ဟုလို့။] ကာမာ ဝစရာစ၊ ကာမာဝစရတရားတို့သည်လည်း။ ကဒါစိ၊ ၌။ န လဘန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နသဗ္ဗေ ကုသလာကုသလာ ဗျာကတာတိ၊ ဟူ၍။ ယဉ္ဇန္တိ၊ နောက် ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။ [ယခုအဋ္ဌကထာ စာအုပ်များ၌ကား ဤအတိုင်း ပင်ပါရှိရှိသည်။]

၆၁။ အညတ္ထံ၊ ပုဂ္ဂလဇာတပစ္စည်းမှ တပါး အခြားသော ဟေတုအစ ရှိသောပစ္စည်းတို့၌။ ပစ္စယံ၊ ပစ္စည်းတရားကို။ အနိဒ္ဓိသိတာဝ၊ သရုပ်အား ဖြင့် တိုက်ရိုက် မညွှန်ပြမှုရှိလာ။ ဒေသနာကို။ (ဘဂဝတာ) ကတယာယာ၊

၁။ ကုသလာပိ ။ပေ။ နလဘန္တိ။ ။ကုသလာပိ ပန မဟဂ္ဂတာပိတိ ပိသဒ္ဓေန အဗျာကတေ မဟဂ္ဂတေ အာကဗုတိ “ကုသလာပိ မဟဂ္ဂတာ အာရမဏူပနိဿယံ နလဘန္တိ၊ ပဂေဝ အဗျာကတာ”တိ။ ကဒါစိနလဘန္တိ၊ ယဒါ ဂရုံ ကတွာ န ပဝတ္တန္တိတိ အတ္ထော၊-အနု။ [“ကာမာဝစရဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်တို့သည် အလေးဂရုပြု၍ မဖြစ်ရာ တရံတခါ၌ အာရမဏူပနိဿယပစ္စည်း ကို မရ။ အလေးဂရုပြု၍ဖြစ်ရာ တရံတခါ၌သာ ရသည် ဟုလို့။

၆၅၈

ပဋိပက္ခမုလဋီကာနိဿယ

ကဲ့သို့။ ပုရေဇာတပစ္စယော ဌိ။ ဧဝံ သို့။ (ပစ္စည်းတရားကို သရုပ်အားဖြင့်
တိုက်ရိုက်မညွှန်ပြမှုကို။) အကတွာ မပြုမရှိ။ (ပစ္စည်းတရားကို သရုပ်အားဖြင့်
တိုက်ရိုက်ညွှန်ပြရုံ။) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။
နိယမသဗ္ဗာဝါ၊ မြဲသောဝတ္ထု၏ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝတ္ထုပုရေ
ဇာတပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။)
ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေတုအာဒိသု၊ ဟေတုအစရှိသော၊ ပစ္စည်းတို့၌။ နိယမော၊ မြဲသော
ပစ္စည်းသည်။ နတ္ထိ၊ ဟိ၊ မှန်။ တေဟိ၊ ထိုဟိတ်အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာ
နာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သောပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ ကုသလာဒိသု၊ ကုန်သော။ အလော
ဘာဒိသု၊ အလောဘ အစရှိသောဟိတ်တို့တွင်၎င်း။ ရူပါဒိသု၊ ရူပါရုံအစရှိ
သောအာရုံတို့တွင်၎င်း။ အယမေဝ၊ ဤကုသိုလ်ဟိတ် တရားသည်သာ။ ဝါ၊
ဤအာရုံတရားသည်သာ။ ပစ္စယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ နိယမော၊ မြဲသော
ပစ္စည်းတရားသည်။ န အတ္ထိ၊ ပန၊ ကား။ ဣဓ၊ ဤပုရေဇာတပစ္စည်း၌။
- ဝတ္ထု န ဝတ္ထုဓမ္မေသု၊ ဝတ္ထုဓမ္မ န ဝတ္ထုဓမ္မတို့တွင်။ ပုရေဇာတပစ္စယာ၊
ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ [ပုရေ
ဇာတပစ္စယာဥပ္ပဇ္ဇမာနာနန္တိ ဣမိနာ၊ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ အာရုပ္ပေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ စ
ခန္ဓန္တိ နိဝတ္တေတိ။ - အနု။] နိယမတော၊ မြဲသောအားဖြင့်။ ဆဗ္ဗိဓံ၊ သော။
ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်သည်။ ပုရေဇာတပစ္စယော ဟောတိ၊ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကို။
ဒဿေတု၊ ဌာ။ ဣဒံ၊ ဤဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စယံ ဟူသောစကားတော်ကို။
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

[ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဝတ္ထုပုရေဇာတမေဝ ဂဟိတံ။ န အာရမဏပုရေ
ဇာတန္တိ စောဒနံ မနသိကတွာ အာဟ အာရမဏ ပုရေဇာတမ္ပိ ဟိ
ဝတ္ထုပုရေဇာတေ အဝိဇ္ဇမာနေ န လဗ္ဘတိတိ။ - အနု။] ဟိ၊ မှန်။ အာရ
မဏပုရေဇာတမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတေ၊ သည်။ အဝိဇ္ဇမာနေ၊

၁။ ဝတ္ထု န ဝတ္ထုဓမ္မေသု။ ။ ဝတ္ထု န ဝတ္ထုဓမ္မေသုတိ နိဋ္ဌါရဏေ ဘုဗ္ဗိ၊ -
အနု။ ထိုတွင် “န ဝတ္ထုဓမ္မ” ဟူသည် ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါးမှတစ်ပါးသော မဟာ
ဘူတ ၄-ပါးသော နိပ္ပန္နရုပ် ၁၂-ပါးတည်း။ [န ဝတ္ထုနာမ ရူပါဒိဒ္ဓါဒဿ
ဝိဓံ နိပ္ပန္နရူပံ၊ - မဇု။]

သော်။ န လတ္တံ၊ မရအပ်မရနိုင်။^၁ ဝေဠုကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။
 (ဝတ္ထုပုရေဇာတမရှိလျှင် အာရမဏပုရေဇာတ၏ မရနိုင်သည်၏ အဖြစ်
 ဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့်။ (“ဝုတ္တာ၊ န ဥဒ္ဓဇ္ဇော”တို့၌စပ်။) ပဋိသန္ဓေ
 ဝိပါကဿ၊ ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သောဝိပါက၏။ န ပုရေဇာတပစ္စယာ^၂ ဧဝ၊
 ပုရေဇာတပစ္စည်းမဟုတ်သော သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်သာ။
 ဥပ္ပတ္တိ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏဿပိ^၃၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိသည်
 လည်းဖြစ်သော။ တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်သောဝိပါက၏။ ပုရေဇာတ
 ပစ္စယော၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) န ဥဒ္ဓဇ္ဇော၊ ထုတ်
 ဆောင်တော်မူအပ်။ နေဝဝိပါက^၄၊ ပေ။ ပုရေဇာတပစ္စယာတိ၊ ဟူသော။
 ဧတဿပိ၊ ဤဝါရကိုလည်း။ အလာဘတော၊ မရခြင်းကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို
 ဝိပါကတိက်၌။ ပုရေဇာတေ တိဏိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

၆၃။ တဿ ပဋိသန္ဓေက္ခဏေ မဟာဘူတာနန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ မဟာ
 ဘူတာနံ၊ တို့၏။ ဧကက္ခဏိကနာနာက္ခဏိကမ္ပပစ္စယဝသေနေလ၊ ဧကက္ခဏိက
 ကမ္ပနာနာက္ခဏိကမ္ပပစ္စည်းနှင့်စပ်သဖြင့်သာ။ တဒုပ္ပါဒါရူပါနမ္ပိ၊ ထိုဟော
 ဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်တို့၏လည်း။^၁ (ဧကက္ခဏိကနာနာက္ခဏိက
 ကမ္ပပစ္စယံ၊ ကို။) (ဘဂဝါ) ဝဒတိ။ ဣတိစ၊ ဤသို့လည်း။ ဧဋ္ဌဗ္ဗံ၊ [“ဟော
 ဘုတ်နှင့် ဥပါဒါရုပ်တို့သည် အဝိနိဗ္ဗောဂဖြစ်ကြသောကြောင့် ဟောဘုတ်

၁။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏဿပိ တဿ။ ။ စုတိစိတ်နှင့်ဆက်၍နေသော မရဏင
 သန္တဝီသိ၌ ရူပါရုံစသော အာရုံထင်နေသည်ရှိသော် စုတိစိတ်ရောက်သော်လည်း
 ထိုအာရုံမချုပ်သေးလျှင် ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ထိုပစ္စုပ္ပန်ရူပါကို အာရုံပြုရ၏။
 ထိုပစ္စုပ္ပန်ရူပါရှိသည် ပုရေဇာတဖြစ်သော်လည်း ဝတ္ထုပုရေဇာတမရှိသော
 ကြောင့် အာရမဏပုရေဇာတအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်။

၂။ နေဝဝိပါက၊ ပေ။ ဝုတ္တာ။ ။ န ဥဒ္ဓဇ္ဇောတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပါကဋ္ဌံ
 ကာတုံ နေဝဝိပါက၊ ပေ။ တိဏိတိ ဝုတ္တန္တိ ဝုတ္တာ။ အလာဘတောတိ (ဟူသော
 ပါဌ်ဖြင့်) ယဒိ လဗ္ဗေယျ၊ စတ္တာရိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာဝိ၊ ဒေသတိ၊ တတ္ထာတိ
 ဝိပါကတ္ထိကေ တိဏိတိ ဝိပါကံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စံ ဝိပါကော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပုရေ
 ဇာတပစ္စယာ၊ ဝိပါကဓမ္မံပဋိစ္စံ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပုရေဇာတ
 ပစ္စယာ၊ နေဝဝိပါကနုဝိပါကဓမ္မဓမ္မံ ပဋိစ္စံ နေဝဝိပါကနုဝိပါကဓမ္မဓမ္မော
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပုရေဇာတပစ္စယာတိ ဣမာနိ တိဏိ၊ -အနု။

တို့ကဲ့သို့ ကေကွဏိကကမ္မ၊ နာနာကွဏိကကမ္မနှင့်စပ်၍ ဥပါဒါရုပ်များလည်း
 ဖြစ်ကြသည်” ဟုလို။] ကဋတ္တာရူပါနန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ပဝတ္တိယံ၊ ။
 ကဋတ္တာရူပါနံ၊ တို့၏။ (“နာနာကွဏိကောဝ၊ ဂိုသာ။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏”
 ဟုအဋ္ဌကထာ၌စပ်။) ဣတိ အဓိပ္ပာယ်ော။ [ပဝတ္တိယံ ကဋတ္တာရူပါနန္တိ ဝိသေ
 သနံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ကဋတ္တာရူပါနံ ကေကွဏိကဿပိ ကမ္မပစ္စယဿ ဣစ္ဆိ
 တတ္တာ။ တေနေဝ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ “တုထာ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ မဟာဘူတာ
 နန္တိ ဒုဝိဇောပိ ကမ္မပစ္စယော ဝုတ္တော။- အနု။ (အဋ္ဌကထာ၌ “ကဋတ္တာ
 ရူပါနံ နာနာကွဏိကောဝ” ဟု ဆိုအပ်သောစကား၏အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့်
 ပဝတ္တိကဋတ္တာရုပ်ကို ဆိုလိုသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ပါ။ ပဋိသန္ဓေအခါ၌
 ကဋတ္တာရုပ် ဖြစ်လျှင်ကား ကေကွဏိက နာနာကွဏိကကမ္မ ၂-မျိုးလုံး
 ရနိုင်သည်။]

၆၄။ ယထာလာဘဝသေနာတိ၊ ကား။ ဣန္ဒြိယရူပေသု၊ ဣန္ဒြေဖြစ်သော
 ရုပ်တို့တွင်။ ယံယံ၊ အကြင်အကြင် စက္ခုဇ္ဈိအစရှိသောရုပ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။
 တဿတဿ၊ ထိုထိုပဋိသန္ဓေအခါ၌ ရအပ်သော စက္ခုအစရှိသော ဣန္ဒြိယ
 ရုပ်၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ (“ဣန္ဒြိယရူပဉ္စ ဝတ္ထုရူပဉ္စ
 ကဋတ္တာရူပန္တိ ဝုတ္တံ” ဟု အနုဋီကာအဖွင့်အတိုင်း ထည့်စပ်။) [ယံယံ ပဋိ
 သန္ဓိယံ၊ လဗ္ဘတိတိ စက္ခုန္ဒြိယံ၊ ယံယံ၊ ဣန္ဒြိယရူပံ ပဋိသန္ဓိယံ လဗ္ဘတိ။
 (သံသေဒဗေပဋိသန္ဓေ၊ ဥပါဒါတ်ပဋိသန္ဓေနေသော သတ္တဝါတို့၌ ပဋိသန္ဓေ
 အခါဝယ် စက္ခုဇ္ဈိအစရှိသည်တို့ ရနိုင်သည်။) တဿတဿ ဝသေန
 ဣန္ဒြိယရူပဉ္စ ဝတ္ထုရူပဉ္စ ကဋတ္တာရူပန္တိ ဝုတ္တံ။- အနု။]

၆၅။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနမ္ပိ၊ ဖြစ်ကုန်သောပစ္စယုပ္ပန်
 တရားတို့၏လည်း။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့သောပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏။ နိယမတော၊

၁။ ကေသဉ္စိ နိယမတော။ ပေ။ ခန္ဓာ။ ။ ကေသဉ္စိတိ ပဉ္စဝေါကာရေ ပဋိ
 သန္ဓိက္ခန္ဓာဒီနံ၊ တေသဉ္စိ ဝတ္ထုနိယမတော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော ဟောတိ။- အနု။
 “ကေသဉ္စိဝတ္ထု” ၌ ကေသဉ္စိ အရ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာစသည်ကို
 ယူ၍ ဝတ္ထု အရထိုခန္ဓာနှင့်တကွဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု စသည်ကိုယူပါ။ အာဒိဖြင့်
 စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့အား ကျေးဇူးပြုသော စက္ခုဝတ္ထု စသည်တို့ကို ယူပါ။
 “ကေသဉ္စိခန္ဓာ” ၌ ကေသဉ္စိ အရ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေစော၌ ဟဒယဝတ္ထု

မြဲသောအားဖြင့်။ ဝတ္ထု၊ သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။
 ကေသဉ္စိတို့၏။ (နိယမတော၊ ဖြင့်။) ခန္ဓာ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ (ဝိပ္ပယုတ္တ
 ပစ္စယော ဟောန္တိ။) စ၊ ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကုသလာဒိကော၊
 ကုသိုလ်အစရှိသော ခန္ဓာတို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ဤ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။
 သမာနဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာဝေတုသောဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကြောင့်သာ။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ နာနာဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာပိ၊
 မတူထူးခြား ကွဲပြားသော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကြောင့်လည်း။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ)။
 တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားတို့တွင် အချို့သောပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ဝတ္ထုရုပ်က မြဲသောဝိပ္ပယုတ္တ
 ပစ္စည်းဖြစ်သည်၏အဖြစ်၊ အချို့သောပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ နာမက္ခန္ဓာတို့က
 မြဲသောဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ကုသိုလ်အစရှိသောခန္ဓာတို့ကို
 စွဲ၍ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ တူသော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကြောင့်သာ
 ဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်ကုန်သည်၏အဖြစ် နာနာဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကြောင့်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) တံ ဝိသေသံ၊ ကို။ ဒသေတုံ၊ ငှာ။ ဝတ္ထု ဝိပ္ပ

ကို၎င်း၊ ပဝတ္ထိအခါ စက္ခုဝတ္ထုစသည် တို့ကို၎င်း ယူ၍ ခန္ဓာ အရ ပဉ္စဝေါ
 ကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာနှင့် စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမက္ခန္ဓာတို့ကိုယူပါ။

၁။ န စ။ ပေ။ နာနာဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာပိ။ “သမာနဝိပ္ပယုတ္တဟူသည်”
 အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြစ်ကြသော ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ
 ဟဒယဝတ္ထုတို့တည်း။ နာနာဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းဟူသည်ကား စက္ခုဝတ္ထုစသော
 ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းများတည်း။ [သမာနဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာတိ သဒိသဝိပ္ပ
 ယုတ္တပစ္စယာ၊ ကုသလာကုသလာ ဟိ ခန္ဓာ ကေစ္စ စ အဗျာကတာ(ပဋိသန္ဓေ
 နာမက္ခန္ဓာ စသော ခန္ဓာ ဝတ္ထုရုပ်တို့သည်) ယဿ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟောန္တိ၊
 န သယံ တတော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယံ လဘန္တိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ
 ဘာဝတော ဝတ္ထုနာဝ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော၊ ကေစ္စ ပန အဗျာ
 ကတာ ယဿ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ သယမ္ပိ တတော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယံ
 လဘန္တိ ယဿ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော ဝတ္ထုက္ခန္ဓာ၊ တေန ဝုတ္တံ “ကေသဉ္စိ ခန္ဓာ။ ပေ။
 နာနာဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာပိတိ-အနု။ ဤ အနုဋ္ဌိကာ၌ “နာနာဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ”
 ကို ရှေးဦးစွာပြ၍ သမာနဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာကို နောက်မှ ပြထားသည်ကို သတိ
 ပြပါ။

၆၆၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ယုတ္တပစ္စယာ၊ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ တုတ္တ တုတ္တ၊ ထိုထိုဝါရ၌။
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

တုတ္တ၊ ထိုဝုတ္တံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ခန္ဓေဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟူသောပါဌ၌။
(ဥပယောဂ ဝစနံ ဒဠဗ္ဗံစပ်) တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယံ၊ ထိုဝုတ္တံရုပ်၌စပ်သော
ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“ဝုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ” ကို ရည်
ရွယ်သည်။) တနည်း- ထိုပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာစသည်တို့၌ စပ်သောဖြစ်ခြင်း
ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (“ခန္ဓေဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယာ” ကို ရည်ရွယ်သည်။)
ပစ္စယပုဇ္ဇော၊ ပစ္စယပုဉ် တရားသည်။ ပစ္စယံ၊ ကို။ ပစ္စယံ ကရောတိ၊ ပစ္စည်း
ဖြစ်အောင်ပြု၏။ (ပစ္စယပုဉ်ရှိလို့ ပစ္စည်းဖြစ်ရကား “ပစ္စည်းဖြစ်အောင်
ပစ္စယပုဉ်ကပြုသည်” ဟုလို။) ဣတိ၊ သို့။ ဣမဿအတ္တဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။
ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဥပယောဂဝစနံ၊ ဝုတ္တံဟုဒုတိယာ
ဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဒါကို။ ဝါ၊ ခန္ဓေဟု ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါကို။
ဒဠဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝုတ္တံ၊ ကို။ (ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယကရဏတော၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း
၏အဖြစ်ကိုပြုခြင်းကြောင့်။) (ကုသလံ ဧကံခန္ဓံ ပဋိစ္စတယော ခန္ဓာဥပ္ပဇ္ဇန္တိ”

၁။ တဒါယတ္တံ။ ပေ။ ဥပယောဂဝစနံ ဒဠဗ္ဗံ။ ။ “ဝုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ” ၌
ဝုတ္တံသည် ပစ္စည်း၊ ခန္ဓာတို့သည် ပစ္စယပုဉ်၊ “ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ” ၌ ခန္ဓာ
တို့သည် ပစ္စည်း၊ ဝုတ္တံရုပ်သည် ပစ္စယပုဉ်၊ “ဝုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ” ၌ ပစ္စယပုဉ်
ဖြစ်သော ခန္ဓာသည် ထိုဝုတ္တံရုပ်နှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
ဝုတ္တံရုပ် တည်းဟူသော ပစ္စည်းကို ပစ္စည်းပြု၏။ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တံ” ဟု
ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည်။ “ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ” ၌ ပစ္စယပုဉ်ဖြစ်သော
ဝုတ္တံသည် ထိုပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာစသည်နှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့် ထိုခန္ဓာဟူသော ပစ္စည်းကို ဝုတ္တံရုပ်ကပစ္စည်းပြု၏။ ထို့ကြောင့်
“ခန္ဓေ” ဟု ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည် ဟုလို။

၂။ ဝုတ္တံ။ ပေ။ အယံ ဟေတ္တ အတ္တော။ ။ ဤဝါကျကား ဆိုအပ်ပြီး
သော အနက်ကို အကျဉ်းချုပ်၍ အဖြောင့်ဖွင့်ပြသော ဝါကျတည်း။ ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စယာ ကို “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယကရဏတော” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဝုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စ
ယာ” အတွက် “ဝုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယကရဏတော” ဟု၎င်း၊ “ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စယာ” အတွက် “ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယကရဏတော” ဟု၎င်း ၂-ဝါကျခွဲပါ။
[ဤဋီကာအလို “ဧကံခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ” တို့သည်။ ဝုတ္တံ၊ ဝုတ္တံရုပ်

စသည်၌စပ်)ခန္ဓေတို့ကို။ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယ ကရုဏတော၊ကြောင့်။(“ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်၌စပ်) လူတို့အယံ၊ ကား။ အတ္ထေ၊ ဤ ဝတ္ထုဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ခန္ဓေဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟူသော ပါဠိ၌။ အတ္ထော၊ တည်း။

အဋ္ဌကထာယံ ပန၊ ၌ကား။ (ဝုတ္တော၌စပ်) ဝတ္ထု ပဋိစ္စ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယာ၊ ဝတ္ထုနာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေဇ္ဇေနာတိ၊ ဟူသော။ အတ္ထော၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တော။တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌကထာစကားရပ်၌။ကုသလာ နံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ဝတ္ထု၊ ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ။ လူတို့၊ ထို့ကြောင့်။ ဝတ္ထုပဋိစ္စာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ [“ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝတ္ထု ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ”ဟု ပါဠိတော်၌ ရှိသောကြောင့် ခန္ဓာတို့သည် ဝတ္ထုကိုစွဲ၍ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ခန္ဓာတို့ကိုစွဲ၍ဖြစ်ကြ၏။ထို့ကြောင့် “ဝတ္ထု ပဋိစ္စ”ဟု မဆို နိုင်ပါ-ဟူလို။] လူတို့၊ ဤကား လဒ္ဓဒေါသတည်း။ [ရှေးနိဿယ၌လူတို့ မပါ။] လူဒံပန၊ ဤဝတ္ထုဟူသော ပါဠိကိုကား။ ပဋိစ္စသဒ္ဓေန၊ ပဋိစ္စသဒ္ဓါ နှင့်။ အယောဇေတွာ၊ မယှဉ်စေမူ၍။ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝတ္ထု ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ တိ၊ ဟူ၍။ ယောဇေတွာ၊ ၍။ တဿ၊ ထိုဝတ္ထု ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟူသော ပါဠိ၏။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကို။ သာဓေဇ္ဇေန၊ ပြီးစေသော။ ဝတ္ထုနာ၊ ဝတ္ထုကြောင့်။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ) လူတို့၊ သို့။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။ လူတို့ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခ။ ပေ။ ဆိုဦးအံ့။ ကိံ၊ အဘယ်တရားကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်သနည်း။) လူတို့၊ ဤကား အမေးတည်း။ ယံ၊ အကြင် ဧကံခန္ဓန္တိအာဒိကံ အစရှိသောတရား၊ မဟာဘုတ် အစရှိသော တရားကို။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ပဋိစ္စာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္ထံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (တံ၊ ထိုခန္ဓာအစရှိသောတရား၊မဟာဘုတ်အစရှိသောတရားကို။ပဋိစ္စ၊၍။ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ လူတို့၊ ဤကား အဖြေတည်း။ တံ-စသည်ကို နိယမအဖြစ်ဖြင့် ထည့်သည်။) တမောအတ္ထံ၊ ထိုအနက်ကိုပင်။ ပါကဋံ၊ ထင်ရှားသည်ကို။

ကို။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို ပြုခြင်းကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။” ဤသို့ အနက်ပေးရလိမ့်မည်။]

၆၆၄

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝတ္ထု ဝိပုယုတ္တပစ္စယာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စခန္ဓာ။
ပေ။ သာဓေခန္ဓနာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋ္ဌန္တိ၊ ရုတ်ဆိုကြကုန်၏။

အနန္တရတ္တာ၊ အခြားမဲ့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဗျာကတစိတ္တသမုဋ္ဌာန်
ရုပ်က အခြားမဲ့၏အဖြစ်ကြောင့်) ပါကဋ္ဌဿ၊ ထင်ရှားသော။ အဗျာကတ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနသေဝ၊ အဗျာကတစိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရုပ်ကိုသာ။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်း
သည်။ မာဟောတု၊ မဖြစ်ပါစေလင့်၊ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ အဗျာကတ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနမ္ပိ ကုသလာကုသလ စိတ္တသမုဋ္ဌာနမ္ပိတိ၊ ဟူသော စကားကို။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဆိုပြီ။ အာသန္နမ္ပိ၊ အနီးဖြစ်သော အဗျာကတစိတ္တ
သမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည်၎င်း။ ဒုရမ္ပိ၊ အဝေးဖြစ်သော ကုသလာကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာန်
ရုပ်သည်၎င်း။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။)
ဣတိဝုတ္တံဟေဝံတိ၊ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၇၁-၇၂။ “ဣမေ ဝိသတိ ပစ္စယာတိ သံခိပိတွာ ဒဿိတာနံ ဝသေနေတံ
ဝုတ္တ”န္တိ၊ ဟူ၍။ (အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊
ထိုစကားရပ်၌။ (ဝတ္ထဗ္ဗံ သိသာဌ်စပ်) ဧကေနပိ၊ ကုသိုလ် အစရှိသောပုဒ်
တို့တွင် ယခုသောပုဒ်ဖြင့်လည်း။ ဝါ၊ ထိုထိုပစ္စယနိဒ္ဒေသငယ် တခုသောဝါ
ကျတည်းဟူသော ပုဒ်ဖြင့်လည်း။ ဒဿနံ၊ ပြခြင်းကို။ ယဒိသံခိတ္တံ၊ အကယ်၍
ချိုးအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော်။) သံခိတ္တမေဝ၊ ချိုးအပ်သည်
သာတည်း။ [စာအုပ်တို့၌ “ဒေသနံ သံခိတ္တံ” ဟူရှိ၏။ ဒေသနံပုဒ်က ဣတ္ထိလိင်
ဖြစ်သောကြောင့် မမှန်ပါ။ “သံခိပိတွာ ဒဿိတာနံ” ပုဒ်ကို ထောက်၍
“ဒဿနံ သံခိတ္တံ” ဟု ရှိပါစေ။] ပန၊ ထိုသို့ တပုဒ်ဖြင့်သော်လည်း ချိုးအပ်
လျှင် ချိုးအပ်သည် မည်ပါသော်လည်း။ အာဒိမ္ပိ၊ အစ၌။ တယော၊
ကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ ဟောတု၊ အာရမဏ၊ အဓိပတိပစ္စည်းတို့ကို၎င်း။ ဝိပုယုတ္တ
ပစ္စယာ၊ ကို၎င်း။ ကေမ္ပိ၊ သော။ ပဒံ၊ ပုဒ်ကို။ အပရိဟာပေတွာ၊

၁။ အနန္တရတ္တာ။ ပေ။ အာဟ။ ။ အဗျာကတဝါရ၌ “မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ
စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရုပ်” ဟူရှိ၏။ ထိုစိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ဟူရာ၌ အခြားမဲ့ဖြစ်၍ ထင်ရှား
သော အဗျာကတ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကိုသာ ပစ္စယသတ္တိနည်းအားဖြင့် ယူရမည်”
ဟု ထင်မှားတွယ် ရှိသောကြောင့် “အနန္တရတ္တာ ။ ပေ။ ကုသလာကုသလစိတ္တ
သမုဋ္ဌာနမ္ပိ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်ရသည်။

၁-ပစ္စယာနုလောမ ၁-ဝိဘင်္ဂဝါရ

၆၆၅

မယုတ်လျော့စေမှု၍။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) ဝိတ္ထာရိတံ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊
 ထို့ကြောင့်။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထိုဟေတု၊ အာရမဏ၊ အဓိပတိ၊
 ဝိပုယုတ္တပစ္စည်းတို့ကို၎င်း။ ပစ္ဆိမောတဉ္စ၊ ကို၎င်း။ (ပဋိစ္စဝါရ၌ လုံးဝမရ
 အပ်သော ပစ္ဆိမောတပစ္စည်းကို၎င်း။) ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြည်၍။ ဣမေ ကေန
 ဝိသတိပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊
 ၏။ (ကသွာ၊ ကြောင့်နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဧတ္တကာ၊ ဤမျှ
 အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော တခဲယုတ် ၂၀-သော ပစ္စည်းတို့ကို။ သံခိပိတွာ၊
 ချိုး၍။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ယေ၊ အကြင် ပဒကဒုရဆရာတို့သည်။ ပါဠိယံ၊ ၌။
 ဝိတ္ထာရိတံ၊ အကျယ်ချဲ့အပ်သော ၄-ပစ္စည်းကို၎င်း။ အဝိတ္ထာရိတဉ္စ၊ အကျယ်
 မချဲ့အပ်သော ၁၉-ပစ္စည်းကို၎င်း။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောပစ္စည်းကို။ သင်္ဂဟေ
 တွာ၊ သိမ်းယူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုပဒ
 ကာရဆရာတို့၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။) ဣမေ တေ ဝိသတိပစ္စယာတိ၊ ဟူသော။
 ပါဠေန၊ အဋ္ဌကထာပါဠိသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ [ယခု အဋ္ဌကထာ
 စာအုပ်များ၌ ဤအတိုင်းပင်ရှိသည်။]

[ဧဝံ ဝါဒန္တရေ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတွာ ဣဒါနိ ပါဠိယာ အဝိပရိတံ အတ္ထံ
 ဒဿေတံ(မဖောက်မပြန်သော အနက်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ)အာဒိမိ ပနာတိ
 အာဒိ ဝုတ္တံ-အနု] ပန၊ စင်စစ်ကား။ အာဒိမိ၊ အစ၌။ ဝိတ္ထာရိတေ၊
 အကျယ်ချဲ့အပ်ကုန်သော။ တယော၊ ကုန်သော။ ပစ္စယေ၊ ဟေတု၊ အာရမဏ၊
 အဓိပတိပစ္စည်းတို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြည်၍။ ယတော၊ အကြင်အနန္တရပစ္စည်း
 မှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ သခေပေါ၊ အကျဉ်းချုံးခြင်းကို။ အာရဇ္ဈေါ၊ အားထုတ်
 အပ်ပြီ။ စတုတ္ထတော၊ ၄-ပါးမြောက် ဖြစ်သော။ တတော၊ ထိုအနန္တရ
 ပစ္စည်းမှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ သံခိတ္တံ၊ ချိုးအပ်သောပစ္စည်းကို၎င်း။ ဝိတ္ထာရိတဉ္စ၊
 အကျယ်ချဲ့အပ်သောပစ္စည်းကို၎င်း။ သဟ၊ အတူတကွ။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။
 ဣမေ တေဝိသတိ ပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်
 ထိုက်၏။

ဝိဘင်္ဂဝါရဂဏ္ဌနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

၆၆၆

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၁-ပစ္စယာနုလောမ ၂-သင်္ချာဝါရ ...

၇၃။ တထာ ပုရေဇာတပစ္စယေတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထောဋ္ဌိစပ်) အညမညပစ္စယေ၊ ဌ်။ ဝိသေသော၊ အထူးသည်။ ဝိဘင်္ဂေ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရဌ်။ အတ္ထိယထာ၊ ကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ ပုရေဇာတပစ္စယေပိ၊ ဌ်လည်း။ (ဝိသေသော)အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။ [အညမညပစ္စည်းနှင့် ပုရေဇာတပစ္စည်း တို့၌ အထူးရှိသော်လည်း ထူးပုံချင်းမတူပုံကို ပြလို၍ “ဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စယာတိ” စသည်ကို မိန့်။] ဟိ၊ မှန်။ ဝတ္ထု ပုရေဇာတပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ တထာ၊ ထိုပုရေဇာတပစ္စည်း၌။ ဝိသေသော၊ အထူးသည် ၎င်း။ ပဋိသန္ဓိအဘာဝေါစ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ မဖြစ်ခြင်း သည်၎င်း။ (ဝိသေသော၊ ထူး၏။) ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဝိပါကာနိ စေဝ ဝိထိစိတ္တာနိ စ' န လဗ္ဘန္တိတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ် ဖြင့်။ (ဒဿတိဋ္ဌိစပ်) ကိရိယာဗျာကတံ ကေ' ခန္ဓံ ပဋိစ္စာတိဒ္ဓာဒိကေ၊ အစ ရှိသော။ ဝိဘင်္ဂေ၊ ဌ်။ ဝိပါကာဗျာကတဘာဝံ၊ ဝိပါကံ အဗျာကတ၏ မရှိ ခြင်းကို၎င်း။ ကိရိယာဗျာကတေ၊ ဌ်။ အဇဝနဿ၊ ဇော မဟုတ်သော ယရား၏။ သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံ အကုန်အစင်။ အလဗ္ဘမာနတံ၊ မရအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော။ ဝိသေသံစ၊ အထူးကို၎င်း။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿတိ။

၇၃။ ကေမူလကေ။ ပေ။ အာဒါယာတိ ဣဒံ၊ (ကူသော ဤစကားကို။ (ပုတ္တိဋ္ဌိစပ်)တေသ္မိံ အနုလောမေ၊ ပဋိစ္စဝါရ ဤပစ္စယာနုလောမဌ်။ သုဒ္ဓိက နယေ၊ သုဒ္ဓိကနယဌ် (ပဌမနယဌ်)။ ဒဿိတဂုဏနတော၊ ပြအပ်ပြီးသော

၁။ ယထာ။ ပေ။ တထာ။ ။ အညမညပစ္စည်းနှင့် ပုရေဇာတပစ္စည်းတို့၏ ဟေတုပစ္စည်း စသည်တို့မှ ထူးပုံကိုရည်ရှယ်၍ “တထာ ပုရေဇာတပစ္စယေ” ဟူသော စကားကို အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။ သို့သော်...အညမညပစ္စည်း၌ ထူးပုံ နှင့် ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ထူးပုံကား မတူတတ်။ ဘာကြောင့်နည်း- အညမည ပစ္စည်း၌ ပဋိသန္ဓေခဏဝယ် ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့ အညမည ပစ္စည်းဖြစ်၍ ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ထိုတရားတို့ ပုရေဇာတပစ္စည်း မဖြစ်ကြ သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝတ္ထု ပုရေဇာတ ပစ္စယာတိ၊ ပေ။ ပဋိသန္ဓိ အဘာဝေါစ” ဟု မိန့်သည်။

၁-ပစ္စယာနုလောမ ၂-သင်္ချာဝါရ

၆၆၇

ဂဏန်းသင်္ချာမှ။ (အညိဿာဉ္စစပ်) [ဒဿိတဂဏနတောဘိ နဝ ဤဏိ ဧကံတိ
 ဧဝံ သင်္ခေပတော ဒဿိတဂဏနတော။-အနု။] တတော၊ ထိုသုဒ္ဓိကနယမှ။
 ပရေသု၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ နယေသု၊ ဒုမူလကအစရှိသော နယဝှိုဉ်း။
 အညိဿာ၊ နဝအစရှိသော ဂဏန်းသင်္ချာမှ အခြားသော ဂဏန်းသင်္ချာ၏။
 [အညိဿာဘိ နဝါဒိဘေဒတော အညိဿာ ဂဏနာယ။-အနု] အဘဝံ၊
 မရှိခြင်းကို။ သန္ဓာယ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ အဗဟုဂဏနေန၊ များသော
 ဂဏန်းသင်္ချာမရှိသော ပစ္စည်းနှင့်။ ယုတ္တဿ၊ ယှဉ်ရသော များသောဂဏန်း
 သင်္ချာရှိသောပစ္စည်း၏။ တေန၊ ထိုအဗဟုဂဏနပစ္စည်းနှင့်။ သမာနဂဏနတ
 စ၊ ဟူသော ဂဏန်းသင်္ချာရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ ဣမသ္မိံ အနုလောမ
 ယေဝ၊ ဉ္စသ၊ ဒဉ္စဗ္ဗာ။ ပစ္စနိယေ ပန၊ ဉ္စကား။ နဟေတုပစ္စယာ နာရမဏေ
 ဧကံတိအာဒိံ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝါ) ကွေတိ၊ ဟောတော်မူလတံ။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၇၆-၇၉။ တေ ပန။ ပေ။ ဒဿိတောဘိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။
 ပစ္ဆာဇာတဝိပါကာနံ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း ဝိပါကပစ္စည်းတို့၏။ ပရိဟိန္တော၊
 ယုတ်လျော့ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သာသေဝနဝိပါကာနံ၊ သာသေဝန
 ဝိသတိမူလကနယ၊ သဝိပါကတေဝိသတိ မူလကနယတို့၏။ ဝသေန၊ စပ်
 သဖြင့်။ ဒွါဝိသတိမူလကောတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်
 ရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-ပါး အပြားရှိသည်လည်း
 ဖြစ်သော။ ဒွါဝိသတိမူလကံ၊ ဒွါဝိသတိမူလကနယကို။ သဟ၊ တကွ၊ ဂဟေတွာ၊
 ယူ၍။ သင်္ဂဟိတေ၊ သိမ်းယူအပ်သော။ တသ္မိံ၊ ထိုဒွါဝိသတိ မူလက၌။ ဥဘယ
 သဗ္ဗာဝတော၊ ၂-ပါးသော ပစ္စည်းတို့၏ ထင်ရှား ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ တေဝိသတိမူလကောတိ၊ တေဝိသတိမူလကနယဟူ၍။ (သင်္ဂဟ
 ကာရေ) အာဟ၊ ပြီ။ ဣတိ ဒဉ္စဗ္ဗံ။ ဝါ၊ တနည်း။ အာသေဝနဝိပါကာနံ၊
 အာသေဝနပစ္စည်း ဝိပါကပစ္စည်းတို့၏။ ဝိရောဓာဘာဝေ၊ ဆန့်ကျင်ခြင်း၏
 မရှိခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ပုစ္ဆာယ၊ ပုစ္ဆာ၌။ ဒဿိတနယေန၊ ပြအပ်ပြီး
 သောနည်းဖြင့်။ တေဝိသတိမူလကေန၊ တေဝိသတိမူလကနယသည်။ ဘဝိ
 တဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တဿ၊ ထိုတေဝိသတိမူလကနယ၏။ နာမံ၊ အမည်ကို။ ဒွါ
 ဝိသတိမူလကေ၊ ဒွါဝိသတိမူလကနယ၌။ အာရောပေတွာစ၊ ဟင်၍လည်း။

၆၆၈

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တေဝီသတိမူလကောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီး ကား။ ဧတ္ထ၊ တေဝီသတိမူလကနယဉ္စ။ [တေဝီသတိမူလကနယ၏အမည်ကို ဒွါဝီသတိမူလကနယဝယ် တင်စားရာ၌။] ရဋ္ဌိ၊ အတင်ရဋ္ဌိတည်း။

အာရမဏပဒေစေဝါတိ ဧတေန၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ကေမူလကေ၊ ဉ္စ။ အညပဒါနိ၊ အာရမဏပုဒ်မှတစ်ပါး အခြားသောပုဒ်တို့ကို။ (ဟေတု အဓိပတိ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို။) ဝဇ္ဇေတိ၊ ကြဉ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ကေမူလကေ၊ ဉ္စ။ ဟေတာ ဒီသု၊ ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌။ တယောဝ၊ ဥ-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန် သော။ (ပဉ္စာ၊ တို့သည်။) န (ဟောန္တိ)၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ပဲန၊ ဆက်။ သုဒ္ဓိကနယော၊ ကို။ အာရမဏမူလကောဒီသု၊ တို့၌။ န လဗ္ဘတိ၊ မရအပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာရမဏမူလကေ၊ ဉ္စ။ နဝါတိ၊ ဟူသော။ တောယ အဓိက ဂဏနာယံ၊ ဤ အလွန်ဆုံးဖြစ်သော ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာ၏။ အဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ မရှိခြင်း ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ။ အာရမဏေ၊ ပေ။ တိဏေဝ ပဉ္စာတိ၊ ဟူသောစကား ကို။ (သင်္ဂီတိကာရေပိ) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ၊ ထိုတိဏေဝ ပဉ္စာဟူသောပါဌ်၌။ [တတ္ထာတိ တိဏေဝ ပဉ္စာတိ ပါဌေ။- အနု။] ကာတဗ္ဗာတိ၊ ဟူသော။ ဝစန သေသော၊ စကားအကြွင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။ [“ကာတဗ္ဗာ”ဟူသောကိရိယာကို ထည့်၍စပ်ပါ။- ဟူလို။]

စ၊ ဆက်။ တိဏေဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (တိဏေဝ၌ ဧဝံသဒ္ဓါဖြင့်)။ တတော၊ ထို ဥ-ပါးထက်။ ဥဒ္ဓါ၊ အထက်၌။ ဂဏနာ၊ ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာကို။ နိဝါရေတိ၊ တားမြစ်၏။ အဓော၊ အောက်၌။ န ပဋိက္ခိပတိ၊ မပယ်။ တေန၊ ကြောင့်။ ဝိပါကေ ဧကံတိ၊ ဟူသော။ ဂဏနာ၊ ကို။ န နိဝါရိ

၁။ တိဏေဝ။ ။ ဝုတ္တံ၊ အဓိပ္ပာယ်ာနုဝိဇာယိ သဒ္ဓပ္ပယောဂေါ (သဒ္ဓါ ပြယုဂ်သည် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အဓိပ္ပာယ်အားလျော်စွာ စီစဉ်ရခြင်းရှိ၏။) ဣတိ ကဘွာ (ဤအကြောင်းကြောင့်) အဓိပ္ပာယ် ဝိဘာဝန္တော အာဟ-“တတော ပေ။ ပဋိက္ခိပတိ”တိ၊ ဂဏနာယဉ္စပနိက္ခိတ္တပညတ္တိဘာဝတော (တစ်ကိုထောက်၍ နှစ် ကိုထောက်၍သုံး။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အနီး၌ချထားအပ်သော ပညတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဟေတ္တာဂဏနံ အမုဉ်တွာဝ ဥပရိဂ်ဏနာ သမ္ဘဝတိတိ အာဟ၊ “တိသု။ ပေ။ တိဏေဝါ”တိ ဝုတ္တံတိ။

၁-ပစ္စယာနုလောမ ၂-သင်္ချာဝါရ

၆၆၉

တာ၊ မတားမြစ်အပ်။ (“နဝိစာရိတာ၊ မစိစစ်အပ်” ဟု အနုဋီကာ၌ရှိ၏။) ဣတိ၊ သို့။ ဓဋ္ဌဗ္ဗာ။ တိသု၊ ၃-ပါးတို့၌။ ဧကဿ၊ တပါး၏။ အန္တောဂတော ယစ၊ အတွင်းဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ တိဏ္ဍေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂီတိ ကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [“တိဏ္ဍိ” ဆိုလိုက်လျှင် ၂-သည် ၎င်း၊ ၁-သည်၎င်း ၃-၌ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် တိဏ္ဍိဟူသော မိန့်ကြသည်- ဟူလို၊] ဣတိတိအာဒိနာ၊ ဣတိအစရှိသောစကားဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ တိဏ္ဍေဝါတိ ဝစနေန၊ ဟူသောစကားနှင့်တကွ။ အတ္တနော၊ ၏။ ဝစေန၊ ကို။ [“တတြိဒံ လက္ခဏံ” အစရှိသည်ဖြင့်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားကို၊] ဒဋ္ဌံ၊ ခိုင်မြဲအောင်။ (သင်္ဂဟကာရေ) ကရေတိ။ [“သဗ္ဗတ္ထ တိဏ္ဍေဝါ” ဟူသော စကားကား ပါဠိတော် စကားတည်း။ ထိုစကားနှင့် မိမိဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော “တတြိဒံ လက္ခဏံ-ဗဟုဂဏနောပိ” အစရှိသောစကားသည် သဘောတူပင်ဖြစ်သည်- ဟူလို။]

၈၀-၈၅။ ယေ။ ပေ။ တံ ဒဿေတုံတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတုံကား။ အဓိပ္ပာယော၊ အဋ္ဌကထာသရာ၏အလိုတည်း။ အဝိဂတာ နန္တရံ၊ အဝိဂတပစ္စည်း၏အခြားမဲ့၌။ အာရမဏပစ္စယာ၊ ဟေတုယာ တိဏ္ဍိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တေပိ၊ ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ ဦးနုတရဂဏနေန၊ ယုတ် လျော့သော ဂဏန်းသင်္ချာရှိသောပစ္စည်းနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ သံသန္ဓနေ၊ ရော နှောရာ၌။ ယံ၊ ဂဏနာ၊ ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ သာ၊ ထိုဂဏန်းသင်္ချာသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်သည်။ ယဒိပိ၊ ဟောတိ၊ အကယ်၍မူလည်းဖြစ်ပါ

၁။ ယဒိပိ ဝုတ္တေပိ။ ။ အဋ္ဌကထာစာ၌ “ယေ ။ ပေ။ တံ ဒဿေတုံ” ဟူသော စကားရပ်သည် ၂-ဌာန၌ ပါ၏။ ထို့တွင် ဝတ္ထုဗေဒ၏ နောက်၌ရှိသော “ယေ ဟေတုပစ္စယာဒယော ။ ပေ။ တံ ဒဿေတုံ” ကို ဖွင့်သော စကားဟု ရှေးဦးစွာ မှတ်ပါ။ ထိုစကားရပ်၌ “အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုယာ တိဏ္ဍိ” ဟူသော စကားသည် အာရမဏပစ္စည်းနှောက်မှ ဟေတုပစ္စည်းကို ပြသော ကြောင့် ဝိပလ္လာသယောဇနာ (ပြောင်းပြန်ယှဉ်စေသော စကား) ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ပြောင်းပြန်ယှဉ်စေ၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် “ဝုတ္တေပိ” ဟု ဂရဟာ ဇောတကပိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ ထိုသို့ ဝိပလ္လာသယောဇနာ ဖြစ်သော်လည်း အဓိပ္ပာယ်မှာ ဦးနုတရပစ္စည်းနှင့် ဗဟုတရပစ္စည်းတို့ ယှဉ်ရာ၌ (ရှေ့က နေနေ

ပေ၏။ တထာပိံ၊ ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဥနတရဂဏနေဟိ၊ ယုတ်လျော့သော ဂဏန်းသင်္ချာရှိသော ပစ္စည်းတို့နှင့်၎င်း။ သမာနဂဏနေဟိ၊ တူသော ဂဏန်းသင်္ချာရှိသော ပစ္စည်းတို့နှင့်၎င်း။ သဒ္ဓိံ၊ သံသန္ဓနေ၊ ဌိ။ ဥနတရာ၊ ယုတ်လျော့သော ဂဏန်းသင်္ချာသည်၎င်း။ သမာနာ စ၊ တူသော ဂဏန်းသင်္ချာသည်၎င်း။ ဟောတိ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အာဝိကရဏဝယေန၊ ထင်စွာပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒဿိတာ၊ သည်။ န ဟောတိ။ ဝိပလ္လာသယောဇနာယ ပန၊ ပြောင်းပြန် ယောဇနာရာဌ်ကား။ တထာ၊ လိုအခြင်း

နောက်က နေနေ) ဥနတရပစ္စည်း၏ သင်္ချာသို့ လိုက်ရသောကြောင့် မှန်သော သင်္ချာကို ပြနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္ဘာဝနာဇောတကပိဖြင့် “ယဒိပိ ဒဿိတာ ဟောတိ” ဟုဆိုသည်။ [အန့်၌ “ဝိပလ္လာသယောဇနံ အကတော” ဟု တွေ့ရ၏။ “ကတော” ဟုရှိမှ မှန်မည်ထင်သည်။]

၁။ တထာပိံပေ။ သမာနာစ။ ။ တထာပိံ ဖြင့် ရွှေစကား၏ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသေးပုံ (အရုဗျတ္ထံ) ကိုပြ၏။ မှန်၏-ရွှေစကား၌ ဥနတရဂဏနပစ္စည်းနှင့် ရောရာဝယ် ရထိုက်သော ဂဏန်းသင်္ချာကိုသာ ပြ၍ သမာနဂဏနပစ္စည်းနှင့် ရောရာဝယ် ရထိုက်သော ဂဏန်းသင်္ချာကို မပြသောကြောင့် မပြည့်စုံသေးပါ။ ထို တထာပိံကို “ဒဿိတာ န ဟောတိ၊ တထာ ဒဿေတိ” တိုင်အောင် စပ်ပါ။ ဟေတုပစ္စည်းကို ထောက်၍ ဥနတရဂဏန်းပစ္စည်းဟူသည် အောက်ကျသော ဂဏန်းရှိသော အာရမဏစသော ပစ္စည်းများတည်း။ သမာနဂဏနပစ္စည်းဟူသည် အာရမဏပစ္စည်းနှင့် ဂဏန်းချင်းတူသော အဓိပတိ စသော ပစ္စည်းတည်း။

၂။ နဧဝံပေ။ ဒဿေတိ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “တေနေတံ အာဝိ ကရောတိ” စချီသောဝါကျ၌ “အာရမဏပစ္စည်းနှင့် တုံသမျှဝယ် တိဏိဟူသော ပဉ္စဝိသဇ္ဇနာ တို့ကိုသာ ရထိုက်ကုန်၏” ဟု အဓိပ္ပာယ်ပြ၏။ အာရမဏပစ္စည်းအောက် သင်္ချာယုတ်လျော့သော ပစ္စည်းနှင့်တုံရာဝယ် ဥနတရဂဏန်းသင်္ချာရှိရမည် ဟူသော အနက်အထူးကိုကား မပြ။ အာရမဏပစ္စည်း၏ နောက်၌ ဟေတုပစ္စည်းထား၍ ဝိပလ္လာသယောဇနာရာဌ်ကား တထာ (ဥနတရဂဏန်းရှိသော ပစ္စည်းနှင့်တုံလျှင် ဥနတရဂဏန်းသင်္ချာဖြစ်၍ သမာနဂဏန်းသင်္ချာရှိသော ပစ္စည်းနှင့်တုံလျှင် သမာနသင်္ချာဖြစ်ကြောင်း) ကို ပြသည်။ [ဤ၌ အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုယာ” ကို ဝိပလ္လာသယောဇနာ ဟု ဆိုထားသည်ကို သတိပြုပါ။]

အရာအားဖြင့်" ဒသေတိ၊ ပြ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း- (ကသွာ ဝိပလ္လာသ ယောဇနာယ ပန တထာ ဒသေတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဝစနေနဝါ၊ တိုက်ရိုက်ဖွင့်ပြအပ်သော အဋ္ဌကထာ စကားဖြင့်သော်၎င်း။ လိင်္ဂနဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သွယ်ဝိုက်၍ သိစေ တတ်သော စကားဖြင့်သော်၎င်း။ အတ္ထဝိသေသာဝိကရဏံ အနက်အတူးကို ယင်စွာပြခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဟောကြောင့်။ (ဝိပလ္လာသ ယောဇနာယ ပန တထာ ဒသေတိ ဣတိ ဝိညာယတိ)။ ဣတိ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ (အဓိပ္ပါယော၊ တည်း။ (တေနေတံ အာဝိကဇရာတိတိ ဧတ္ထာပိ၊ ဤပါ၌ လည်း။ ဝေပေဝ၊ ဤအတူပင်။ အဓိပ္ပါယော၊ ကို။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ် စေထိုက်၏။

ပန၊ ထိုသို့ပင် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုဖြစ်ပါသော်လည်း။ ပစ္စနိယာ ဒိသုပိ၊ ပစ္စနိယ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ [အာဒိဖြင့် အနုလောမ ပစ္စနိယ

၁။ ဝစနေနဝါ ဟိ လိင်္ဂနဝါ။ ။ ရှေ့ ဝါကျ၏ ဒဠိဝါကျလည်း ဟုတ်၏။ “ဟောတိတိ”ဟု ဣတိသဒ္ဒါ ပါသောကြောင့် ကာရဏဝါကျလည်း ဟုတ်၏။ “ဝစနေန”ဟူသည် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ တိုက်ရိုက်ဖွင့်ပြအပ်သော သံဝဏ္ဏနာ စကားတည်း။ “လိင်္ဂန” ဟူသည် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သွယ်ဝိုက်၍ သိစေသော (တိုက်ရိုက် ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ သွားရင်းဟန်လွဲဆိုသကဲ့သို့ အနက် အဓိပ္ပါယ်အတူးကို သိစေတတ်သော) “အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုယာ တိဏိ” ကဲ့သို့သော အာဝိကရဏံ စကားမျိုးတည်း။ [ဝစနေနာတိ သင်္ဂဟကာရဿ သံဝဏ္ဏနာဝဂနေနံ၊ တဉ္စ ဗဟုဂဏနော ပစ္စယော အဗဟုဂဏဝနေန သဒ္ဓိံ ယုတ္တောတိ အာဒိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ လိင်္ဂနာတိ ဝိပလ္လာသယောဇနာ ကရဂဏနု၊-မရ။] လိင်္ဂံ လိင်္ဂဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကိုဟော၏။ ဂတုတ္ထ ဖြစ်လျှင် ဗောဓုတ္ထ= အနက်အဓိပ္ပါယ်အတူးကို သိစေခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟော၏။]

၂။ ပစ္စယာဒိသုပိ ပန။ ။ [ဤဋီကာဆရာသည်ကောက်ချက်ချ၍ အပြစ် ပြဝရာရှိလျှင် ရှေးဦးစွာ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို ဖွင့်လေ့ရှိ၏။ ဤ၌လည်း အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို ဖွင့်ပြပြီး၍ အပြစ်ပြလိုသောကြောင့် “ပစ္စယာဒိသု ပန” စသည်မိန့်။] န ကေဝလံ အတ္ထဝိသေသာဝိကရဏတ္ထမေဝတ္ထ တထာ ငယောဇနာကတာ၊ အတဝေါ ဒေသနာက္ကမောယေဝ ဟောတိ (စင်စစ်ကား

ပစ္စနိယနုလောမတ္တိကိုယူပါ။] နာရမဏပစ္စယာ။ပေ။ ဧကံတိအာဒိနာ၊ အစ
 ရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ မူလပဒံ၊ မူလပုဒ်ကို။ အာဒိမိယေဝ၊ အစ၌သာ။ ထပေတွာ၊
 ထား၍။ ယောဇနာ၊ ယှဉ်စေခြင်းကို။ (သင်္ဂီတိကာရဧကဟိ၊ 'ထို့သည်။
 တနည်း-ဓမ္မသေနာပတိနာ၊သည်။) ကဘာ၊ပြီ။ စ၊ဆက်။ တတ္ထ၊ထိုပစ္စနိယ
 အစရှိသည်တို့၌။ ဧတံ လက္ခဏံ၊ဤလက္ခဏာကို (တတြိဒံ လက္ခဏံ၊ ဗဟုဂဏ
 နောပိ ပစ္စယော အဗဟုဂဏနေန သဒ္ဓိံ ယုတ္တော တေန သမနဂဏနောဝ
 ဟောတိ စသောလက္ခဏာကို)။ န လမ္ဘတိ၊ မရအပ်။ တသ္မာ၊ကြောင့်။
 မူလပဒံ၊ မူလပုဒ်၏။ အာဒိမိ၊ အစ၌။ ထပေတွာ၊ ၍။ ယောဇနမေဝ၊
 ယှဉ်စေခြင်းသည်သာ။ ကမော၊ ဒေသနာအစဉ်တည်း။ စက္ကဗန္ဓနံ၊ စက်ဖွဲ့
 ခြင်းသည်။ (ကမော၊သည်။) န၊ မဟုတ်။ [အာရမဏမူဆိုလျှင် အာရမဏ
 ပုဒ်ကိုအစထားခြင်းသည် ဒေသနာက္ခမဖြစ်၏- ဟူလို။] ဣတိ၊ ကြောင့်။
 အာရမဏပစ္စယာ ဟေတုယာ တိဏီတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။
 (သင်္ဂီတိကာရေဟိ၊ တနည်း- ဓမ္မသေနာပတိနာ) ယောဇိတံ၊ ယှဉ်စေ
 အပ်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ အတ္ထေ၊ အနက်ကို။ ဝိညာတေ၊ သိအပ်သိနိုင်လသော်။
 ဝစနေန၊ ဖြင့်၎င်း။ လိဂေန်၊ဖြင့်၎င်း။ ပယောဇနံ၊ အကျိုးသည်။ နအတ္ထိ၊
 ဣတိ၊ အမြီးတည်း။

ပစ္စယာနုလောမဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မူလပုဒ်ကို ရွှေထား၍ မူလပုဒ်ကို နောက်ထားခြင်းသည် ဒေသနာက္ခမပင်
 ဖြစ်၏။ ဣတိ ဒေသေတံ၊ “ပစ္စနိယာဒိသုပိ ပနာ”တိ အာဒိမာဟ၊-အနု။

၁။ န စ ဝိညာတေ။ပေ။အတ္ထိ။ ။ယဒိဧဝံ လိဂ်နေန အတ္ထဝိသေသာဝိ
 ကရဏံ ကထံ (“ဤသို့ဖြစ်လျှင် ရွှေပစ္စည်းကို နောက်ထား၍ ဝိပလ္လာသအားဖြင့်
 ယောဇနာခြင်း၌ အတ္ထဝိသေသကို အတယ်သို့မှတ်ရပါမည်နည်း”ဟု မေးဘွယ်
 ရှိ၏) ဣတိ အာဟ- “န စ ဝိညာတေ အတ္ထေ ဝစနေန လိဂေန်စ ပယောဇနံ
 အတ္ထိ”တိ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှန်ကို သိအပ်ပြီးဖြစ်လျှင် အဖွင့်စကားဖြင့်၎င်း၊
 မှတ်ဖွယ်စကားဖြင့်၎င်း အကျိုးမရှိတော့။ ဖွင့်ဘွယ်လည်း မလို။ မှတ်ချက်
 ပြဘွယ်လည်း မလိုတော့ပါ ဟူလို။ မှန်၏-ရေးအပ်သမျှ စာဘေ့သည် အနက်
 အဓိပ္ပာယ် မသိသေးသူတို့ သိဘို့ရန်ဖြစ်၏။ အနက်အဓိပ္ပာယ် သိပြီးသူတို့အတွက်
 ထိုစာဘေ့ အကျိုးမမျှားတော့။

ပစ္စယပစ္စနိယအဖွင့်

၈၆-၈၇။ အဟေတုကံ ဝိပါကဗျာကတန္တိ ။ပေ။ ဝေဇိတဗ္ဗန္တိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကဿရန)။ ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ သဗ္ဗသင်္ဂဟက
 ဝသေန၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်၊ ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက
 စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို သိမ်းယူနိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဧတံ၊ ဤအဟေတုကံ ဝိပါက
 ဗျာကတံဟူသောစကားတော်ကို။ ယောဇေတုံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေ
 ခြင်းငှာ။ နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းသည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (သက္ကာဝေ၊
 သည်သာ)။

၉၃။ စ၊ ဆက်။ သဟဇာတ။ပေ။ ဂစ္ဆန္တိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။
 သဟဇာတ၊ သဟဇာတဖြစ်ကုန်သော။ ဟေတာဒယော၊ ကုန်သော။
 (ပစ္စယာ)စ၊ တို့သည်၎င်း။ ပုရေဇာတ၊ ပုရေဇာတဖြစ်ကုန်သော။ အာရ
 မဏာဒယော၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာစ၊ တို့သည်၎င်း။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူအပ်
 ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဟိ၊ မှန်။ န ပစ္ဆာ
 ဇာတပစ္စယာ၊ နပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊
 ဖြစ်သောပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ ဒွိဟေဝ၊ နှစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။
 သဟဇာတပုရေဇာတပစ္စယေဟိ၊ တို့ကြောင့်။ နဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်။
 အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ပစ္ဆာဇာတဝဇ္ဇေဟိ၊ ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်းသည်

၁။ သဗ္ဗသင်္ဂဟက။ပေ။ယောဇေတုံ။ ။ပါဌ်တော်၌ “အဟေတုကံ
 ဝိပါကဗျာကတံ”ဟူသော စကားကို ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သော ဝိပါက အဗျာ
 ကတကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော စကားဟု အဋ္ဌကထာ ဆို၏။
 ထိုသို့ဆိုခြင်းသည် ပါဠိတော်၌ “အဟေတုကံ ဝိပါကဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ
 တယော ခန္ဓာ စိတ္တသုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ” ဝယ် စိတ္တသုဋ္ဌာန ရူပံ ကို ထောက်၍ ဆိုခြင်း
 တည်း။ ဤအဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် “ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်သော ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်
 တသယံ ဟူသော ဝိပါကအဗျာကတတို့ မပါဝင်နိုင်”ဟု ဆိုရာရောက်၏။ ဋီကာ
 ဆရာကား “အဟေတုကံ ဝိပါကဗျာကတံ” ဟူသော ပါဠိတော်သည် ရုပ်ကို
 ဖြစ်စေနိုင်သော အဟိတ်ဝိပါက အဗျာကတတို့ကို၎င်း၊ ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်သော
 အဟိတ် ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်တသယံကို၎င်း သိမ်းယူနိုင်သော သဗ္ဗသင်္ဂဟက စကား
 ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေဟိ၊ အလုံးစုံသောပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ)။
ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [သဟဇာတ ပုရေဇာတပစ္စယာတိ ဣဒံ ပစ္စယေန
ပစ္စယဓမ္မာပလက္ခဏန္တိ ဒဿေတုံ သဟဇာတာ စ ဟေတုအာဒယော။ ပေ။
အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော တိ ဝတှာ နဟိတိ အာဒိနာ တမေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ-အနု။]

၉၄-၉၇။ နာဟာရပစ္စယေ ကေစ္စိရူပမေဝ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္တန္တိ၊ ဟူသော
စကားကို။ (ဝုတ္တံဉ္စပ) ယံ၊ အကြင်ပစ္စည်းတရားကို။ ပဋိစ္စ၊ ဤ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်၏။ သောပစ္စယော၊ ထိုပဋိစ္စအနက်ကို ပြီးစေနိုင်သော
ပစ္စည်းတရားသည်။ ရူပမေဝ၊ ရုပ်ချည်း သာတည်း။ ဣတိကတှာ၊ ဤသို့လုံး
သွင်း၍ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ယသွာ
ပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ သော(ပစ္စယော)၊ သည်။ အရူပမ္ပိ၊ နာမ်
တရားသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ယထာ၊ ဥဒါဟရုဏ်ကား။ ကမ္မံ၊
ကံဟူသော စေတနာ နာမ်တရားသည်။ ကဋ္ဌတ္တာရူပဿ၊ ၏။ (ပစ္စယော၊
သည်။ ဟောတိယထာ၊ သို့တည်း။) [“အဋ္ဌကထာဆိုသကဲ့သို့ ပစ္စည်းသည်
ရုပ်ချည်းမဟုတ်။ နာမ်တရားလည်း ရှိနိုင်ပါသည်” ဟူလို။]

၉၉-၁၀၂။ နမဂ္ဂပစ္စယောဉ္စ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဒယော၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊
ကုန်သော။ ရူပကောဋ္ဌာသာ၊ ရုပ်အစုတို့ကို။ ယဒိပိလဗ္ဘန္တိ၊ အကယ်၍မူလည်း
ရအပ်ပါပေကုန်၏။ [စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဒယောတိ အာဒိသဒ္ဓေန ဗာဟိရရူပ
အာဟာရသမုဋ္ဌာနာဒယော ရူပကောဋ္ဌာသာ သင်္ဂယန္တိ။-အနု] တထာပိ၊
ထိုသို့နမဂ္ဂပစ္စည်း၌ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် အစရှိသော အလုံးစုံသော ရုပ်အစုတို့ကို
ရအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ ယံ၊ အကြင် သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အသညသတ်
ကမ္မဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်သည်။ မဂ္ဂပစ္စယံ၊ ကို။ လဘတိ၊ ၏။ တဿ၊
ထိုမဂ္ဂပစ္စည်းကိုရသော အချို့ရုပ်၏။ ပရိဟိနတ္တာ၊ ယုတ်လျော့သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ ကေစ္စိရူပံ ပစ္စယုပ္ပန္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [တဿာတိ
မဂ္ဂပစ္စယံ လဘန္တဿ ရူပဿ။-အနု။ စာအုပ်တို့၌ “ပရိဟိနတ္တာ”ဟု ပါ၍
ပျက်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ပရိဟိနတ္တာ”ဟုရှိ၏။ အနုဋီကာ၌လည်း “ပရိ
ဟိနတ္တာ”ဟုပင် ဖွင့်လိမ့်မည်။] ပန၊ ဆက်။ ဧဝမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။
နဟေတုပစ္စယာဒိသုပိ၊ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ကေစ္စရူပဿ၊ အချို့ရုပ်၏။
ပစ္စယုပ္ပန္တက၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ဧဝမေဝပနာတိ ဣမိနာ ယထာ နမဂ္ဂပစ္စယေ

ဝုတ္တံ၊ ဝေဓမ္မေ နဟေတုပစ္စယာဒိသု ယံဟေတုပစ္စယံ လဘတိ။ တဿ ပရိဟိနတ္တာဘိ ဣမမတ္ထံ ဥပသံဟရတိ။ တေနာဟ ကေစ္စရူပဿ ပစ္စယုပ္ပန္နတာဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ။-အနု။]

၁၀၇-၁၃၀။ နာဟာရ။ ပေ။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ဧတေသု၊ ဤနာဟာရ အစရှိသောပစ္စည်းတို့သည်။ မူလဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဌိတေသု၊ တည်ကုန်လသော်။ ဂဏနာယ၊ ရေတွက်ကြောင်းသိချိန်၏။ သမာနတံ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ (ကသ္မာ၊ ဂဏနာယ၊ ၏။ သမာနတံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ သင်္ဂဟကာရေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဣမ၊ ဤနာဟာရမူလက အစရှိသော နယတို့၌။ မူလနံ၊ မူလတို့၏။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေဟူသည်။ ဂဏနာယေဝ၊ ရေတွက်ကြောင်း ဂဏန်းသိချိန်ပင်တည်း။ သရူပဒဿနံ၊ သရုပ်သကောင်ကို ပြကြောင်း စကားသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဂဏနာယ၊ သမာနတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၏။) [ကေချင်းတူသော်လည်း အရကား ကေတုနှင့် တခု မတူပါဟူလို။] နသဟဇာတာဒိစတုက္ကံ ဣဓာပိ ပရိဟိနမေဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ သုဒ္ဓိကနယေဝိယ၊ ၌ကဲ့သို့။ မူလေသုပိ၊ မူလနယတို့ ၌လည်း။ ပရိဟိနမေဝ၊ ယုတ်လျော့မြဲ ယုတ်လျော့သည်သာ။ (ပရိဟိနဖြစ်ပုံချင်းတူသောကြောင့်။ သန္တိဋ္ဌာပနာဝဓာရဏ ဝေသဒ္ဓါဖြင့်ဆိုသည်။) ဣတိ အတ္ထော၊ [သဗ္ဗတ္တာတိ ပန္နရသမူလကာဒိသု သဗ္ဗေသု နယေသု။ ကာမံ သုဒ္ဓိကနယာဒိသု ဝိသဒ္ဓိသဝိသဇ္ဇနာဣဓာမိပေတတ္ထံ ပန ဒဿေတုံ ဧတေသုတိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣဓာတိ ဧတေသု နာဟာရမူလကာဒိနယေသု။ ဂဏနာယေဝ န သရူပဒဿနန္တိ သုဒ္ဓိကနယေဝိယ ဂဏနာယေဝ နသရူပဒဿနံ အမိပ္ပေတန္တိ အတ္ထော-အနု။]

ပစ္စယပစ္စနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဌိတာ၊ ပြီ။

ပစ္စယာနုလောပ ပစ္စနိယ အဖွင့်

၁၃၁-၁၈၉။ ဟေတာမိပတိ။ ပေ။ န လဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ တိဏ္ဏမ္ပိ၊ ဟေတု အမိပဟိ မဂ္ဂဟူသော သုံးပါးသောပစ္စည်းတို့၏လည်း။ ဝါ၊ တို့နှင့်လည်း။ သာဓာရဏာနံ၊ ဆက်ဆံကုန်သော။ ပစ္စနိယတော၊ ပစ္စနိက်၏

အဖြစ်ဖြင့်။ အလဗ္ဗမာနာနံ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသောပစ္စည်း
တို့ကို။ သင်္ဂဟဝသေန၊ သိမ်းယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။
တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဟေတုအဓိပတိ မဂ္ဂဟူသော ပစ္စည်းသုံးပါးတို့နှင့်
ဆက်ဆံကုန်သည်ဖြစ်၍ ပစ္စနိကအဖြစ်ဖြင့် မရအပ်ကုန်သော ပစ္စည်းအားလုံး
တို့၏ သိမ်းယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) မဂ္ဂပစ္စယေ၊
သည်။ (အနုလောမတော၊ အနုလုံ အဖြစ်ဖြင့်။ ဌိတေ၊ တည်လသော်။)
ဣတရေဟိ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းမှ တပါးကုန်သော ဟေတု အဓိပတိ ပစ္စည်းတို့နှင့်။
သာဓာရဏာ၊ ကုန်သော။ သတ္တေဝ၊ ၇-ပါးသောပစ္စည်းတို့ကိုသာ။ (သဟ
ဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာနပစ္စည်းတို့ကိုသာ။)
ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ အဓိပတိပစ္စယေ၊ သည်။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။
ဌိတေ၊ သော်။ ဟေတုပစ္စယောပိ၊ ကိုလည်း။ ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ နုလဗ္ဗတိ။
ပန၊ ဆက်။ သော၊ ထိုဟေတုပစ္စည်းကို။ ဝါ၊ သည်။ မဂ္ဂေန၊ မဂ္ဂပစ္စည်း
နှင့်။ အသာဓာရဏော၊ မဆက်ဆံ။ ဣတိ ကတော၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။
(သင်္ဂဟကာရေန) နဝုတ္တော။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ယေဟိ၊ အကြင်အနန္တရ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။
အရူပံ၊ နာမ်တရားသည်။ နဉပုဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ တေ၊ ထိုအနန္တရအစရှိသော
ပစ္စည်းတို့ကို။ (ဝုတ္တာဌ်စပ်) ကေန္တိကတ္တာ၊ နာမ်တရားနှင့် မကင်းခြင်း၏
ကေန်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အရူပဋ္ဌာနိကာတိ၊ ကတိဟူ၍။ ဣမ၊ ဤဒုမူလက
အစရှိသောနယတို့၌။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ကေန္တိကတ္တာတိ
အဝိနာဘာဝတော။ အရူပဋ္ဌာနိကာတိ အရူပပစ္စယာ အရူပဓမ္မာနံယေဝ
ပစ္စယဘူတာ အနန္တရပစ္စယာဒယော-အနု။] တေန၊ ထို အရူပဋ္ဌာနိကာ
ကုသောပါဌ်ဖြင့်။ (တနည်း) တေန၊ ထိုကေန္တိကဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့၏

ရူပဋ္ဌာနိကတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝဇ္ဇိတာ ဟောန္တိ
ဌ်စပ်) ပုရေဇာတာသေဝနပစ္စယံ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ အာသေဝနပစ္စည်း
တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ တေဟိ၊ ထိုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ အာသေဝနပစ္စည်း
တို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။ အရူပဿ၊ ၏။ အနုပ္ပတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ဝဇ္ဇိတာ၊
ကြဉ်အပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗဋ္ဌာနိကာ၊ သဗ္ဗဋ္ဌာနိကပစ္စည်းတို့ကို၎င်း။
အညမညအာဟာရိန္ဒြိယာစ၊ တို့ကို။ တေဟိ၊ ထိုပစ္စည်းတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။

အရူပဿ၊ ဧ။ အနုပုတ္တိတော၊ ကြောင့်။ သင်္ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဦးတရဂဏနာနံယံဝ ဝသေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထောဌိစပ်) အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ဌိတံ၊ တည်ကုန်သော။ ဧကကာဒယော၊ ကုန်သော။ ဒွါဝိသတိကပရိယောသာနာ၊ ဒွါဝိသတိက အဆုံးရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။ ဦးတရဂဏနာ၊ ယုတ်လျော့သော ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာရှိသော ပစ္စည်း တို့သည်။ ယဒိဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ (ဝေဟောန္တေသု) တေသံ၊ ထိုယုတ်လျော့ သော ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာရှိသော ဧကက အစ ဒွါဝိသတိက 'အဆုံး ရှိသော ပစ္စည်းတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ ယောဇိတဿ၊ ယှဉ်စေအပ်သော။ တဿ တဿ၊ ထိုထိုဒုက္ခ အစရှိသော များသောသင်္ချာရှိသော ပစ္စည်း၏။ ဂဏနာ၊ ယုတ်လျော့သော ရေတွက် ကြောင်းသင်္ချာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ [တေသံ ဝသေနာတိ တေသံ ဦးတရဂဏ နာနံ ဧကကာဒိနံ ဝသေန၊ တဿ တဿာတိ ပစ္စနိယတော ယောဇိတဿ တဿတဿ ဒုကာဒိကဿ ဗဟုဂဏနဿ၊ ဂဏနာတိ ဦးတရ ဂဏနာ-အနု။]

ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ ယောဇိတော၊ ယှဉ်စေအပ်သော ပစ္စည်းသည်။ ဦးတရဂဏနော၊ ယုတ်လျော့သော ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာရှိသော ပစ္စည်း သည်။ အတ(ဟောတိ)၊ အံ့။ (ဝေသတိ)။ တဿ၊ ထိုပစ္စနိကအဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ ယုတ်လျော့သော ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာရှိသော ပစ္စည်း၏။ ဝါ နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ဌိတဿပိ၊ တည်သောပစ္စည်း၏လည်း။ ဂဏနာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဣတိအတ္ထော၊ ကို။ (ဒဌဗ္ဗော)။ [အနုလောမတော ဌိတဿပိတိ ပိသဒ္ဓေန အနုလောမတော ဌိတောဝါ ဟောတု ပစ္စနိယတော ယောဇိတောဝါ။ ဦးတရဂဏနာယ သမာနန္တိ ဒေသေတိ။-အနု။] ပန၊ ထိုသို့ ဤအနက်ကို မှတ်ထိုက်ပါသော် လည်း။ အညမညပစ္စယာ နာရမဏေ ဧကန္တိ အာဒိဝစနတော၊ အစရှိသော စကားကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ဣဒံ လက္ခဏံ၊ သည်။ ဧကန္တိကံ၊ စင်စစ်ဧကန်မှန်သောသဘောရှိသည်။ န၊ ဗဟုတ်။ [နယိဒံ လက္ခဏံ ဧကန္တိ ကန္တိ ဣမိနာ ယထာဝုတ္တလက္ခဏံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒေသေတိ။-အနု]

ပစ္စယာနုလောမပစ္စနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဌိတော၊ ပြီ။

၆၇၈

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမ အဖွင့်

၁၉၀။ သဗ္ဗတ္ထေဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ကောလံ၊ အခြားပစ္စည်းတို့နှင့် မပတ်သက်သက်။ ဟေတုမ္ပိယေဝ၊ ဟေတုပစ္စည်းသည်သာ။ (အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ဌိတော၊ သော်။ နလဗ္ဗတိ၊ မရအပ်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သဗ္ဗေသု၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းမှ တပါး အလုံးစုံ ကုန်သော။ ပစ္စယေသု၊ တို့သည်။ ပစ္စနိကတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေသုပိ၊ ကုန်သော်လည်း။ (ပစ္စာဇာတော၊ ကို။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ နလဗ္ဗတိ၊ အပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ပုရေဇာတံ၊ ကိုင်း။ အဝသေဝနံ၊ ကိုင်း။ အလဘန္တံ၊ သော။ ကိဉ္စိ၊ အချိုသောပစ္စည်းကို။ နိဒဿနဝသေန၊ နိဒဿနနည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဒဿန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိဝိပါကော ပနာတိအာဒိ၊ ကို။ အာဟ၊ [သဗ္ဗေသုပိတိ ပစ္စာဇာတံ ထပေတွာ သဗ္ဗေသုပိ ပစ္စယေသု။ သော ဟိ အနုလောမတော အလပ္ပမာနဘာဝေန ဂဟိတော။ သဗ္ဗေသုတိ ဣတ္ထ သင်္ဂဟံ န လဘတိ။ အရူပါဝစရဝိပါကဿ အာရုပ္ပေ ဥပ္ပန္နလောကုတ္တရဝိပါကဿပ ပုရေဇာတာသေဝနာနံ အလပ္ပနတောတိ ကိဉ္စိ နိဒဿနဝသေန ဒဿန္တောတိ အာဟ။-အနု]

ပုရေဇာတံ။ ပေ။လဗ္ဗန္တိတိ ဣဒံ၊ဟူသော ဤစကားကို။အဝသေသာနံ၊ ပုရေဇာတစသော ပစ္စည်းတို့မှ ကြွင်းကုန်သော အချိုသော ပစ္စည်းတို့၏။ လာဘမတ္တံ၊ ရခြင်းမျှကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ၊သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ အဝသေသာနံ၊ တို့၏။ လာဘံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ န(ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ဟိ၊ လဒ္ဓဒေါသ လင်ရှားပြအံ့။ (တနည်း) ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စာဇာတော၊ ဌိ။ ပသင်္ဂေါ၊ အနုလောမအားဖြင့် တည်၏ဟု ကပ်ငြိလျဉ်းပါးဘွယ်သည်။ ယဒိပိ နတ္ထိ၊ အကယ်၍မူလည်း မရှိပါပေ။

၁။ ယဒိပိ။ပေ။ကဋ္ဌတ္တာ။ ။“အဝသေသာနံ လာဘမတ္တံ။ပေ။ဒဋ္ဌဗ္ဗံ” ဟူသော ရှေ့စကား အရ လဒ္ဓဒေါသကို ပြလို၍ တနည်း-ဒဋ္ဌိကရဏကို ပြလို၍ “ယဒိပိ ဟိ” စသည်ကိုမိန့်။ ပြအပ်ပြီးသော ပစ္စည်းတို့တွင် “ဧကံ ထပေတွာ” အရ ပုရေဇာတပစ္စည်းသည် ပစ္စနိကအဖြစ်ဖြင့် တည်သောအခါ ထိုပစ္စည်းကို ချန်၍ ကျန်သောပစ္စည်းတို့ကို အနုလောမအဖြစ်ဖြင့် ရအပ်ကုန်၏”ဟု ဆိုရာ၌ ကျန်သောပစ္စည်းတို့တွင် ပစ္စာဇာတပစ္စည်းလည်း ပါဝင်၏။ ထိုပစ္စာဇာတ

(ကသွာ၊နည်း။) အနုလောမတော သဗ္ဗတ္ထေဝ န လဗ္ဘတိတိဟူ၍။ (အလုံးစုံသော ပစ္စည်းတို့သည် ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်လသော် ပစ္စာဇာတ ပစ္စည်းကို အနုလောမအားဖြင့် မရအပ်ဟူ၍။) အပဝါဒဿ၊ ပယ်မြစ်ခြင်း၏။ ဝါကို။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ပန၊ ကား။ ပုရေဇာတော၊ ကို။ (လဗ္ဘတိ၌စပ်) ဝိပ္ပယုတ္တေ၊ သည်။ ပစ္စနိကတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊သော်။ အနုလောမတောဖြင့်။ လဗ္ဘတိ၏။ ဣတိ ဣဒမ္ပိ (အတ္ထဇာတံ)၊ သည်လည်း။ (အာပဇ္ဇေယျ၌စပ်) အဝသေသာ သဗ္ဗေတိ၊အလုံးစုံတို့ဟူ၍။ (“ကြွင်းသောအလုံးစုံပစ္စည်းတို့ကိုရနိုင်၏”ဟူ၍။) အတ္ထေ၊ကို။ ဂယုမာနေ၊ သော်။ အာပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယ ရဟိတေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းမှကင်းသော။ အာရုပ္ပေပိ၊ အရူပဘုံ၌လည်း။ အာရမဏပုရေဇာတဿ၊ ၏။ သမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို။ ဉပေတံ၊ငှာ။ ဝေ၊ဤသို့

အတွက်ကား အနုလောမအားဖြင့်တည်၏”ဟု လျဉ်းပါးဘွယ်ပင်မရှိ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း-“ပစ္စာဇာတော ပန အနုလောမတော သဗ္ဗတ္ထေဝ န လဗ္ဘတိ”ဟု ပယ်မြစ်မှုကို ပြုအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [ထိုပယ်မြစ်ကြောင်း စကားသည် ဤအခင်း၏အစ၌ ပါခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် “န သဗ္ဗေသံ အဝသေသာနံ လာဘံ” ဟူသော စကားသည် မသင့်”ဟူလို။]

၁။ ပုရေဇာတော ပန ။ပေ။ အာပဇ္ဇေယျ။ ။ပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတ စသော ပြုအပ်ခဲ့သော ပစ္စည်းတို့တွင် ပုရေဇာတပစ္စည်းအတွက် စိစစ်၍ပြလိုသောကြောင့် “ပုရေဇာတော ပန” စသည်ကိုမိန့်။ “ပုရေဇာတ ။ပေ။ ဝိပ္ပယုတ္တေသု”ဟု ပြုအပ်ခဲ့သော ပစ္စည်းတို့တွင် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည် ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်လသော် “ထိုဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို ချန်၍ ကျန်ပစ္စည်း” ဟူရာ၌ ပုရေဇာတပစ္စည်းလည်း ပါဝင်၏။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည် ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်လသော် ပုရေဇာတပစ္စည်းကို အနုလောမအားဖြင့် ရအပ်၏” ဟူသော အနက်သည် အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် ရောက်နေ၏။ အမှန်အားဖြင့်ကား- ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည် ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်လသော် ပုရေဇာတပစ္စည်းကို အနုလောမအားဖြင့် မရနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် “န သဗ္ဗေသံ ။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ”ဟု ဆိုခဲ့သည်။

၆၈၀

ဗုဒ္ဓာနုမ္မလဋ္ဌိကာနိဿယ

ပုရေဇာတ။ပေ။လဗ္ဘန္တိ-ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ။ ဣတိ။သိ။ ယမ္ပိ။ အကြင်စကားကိုလည်း။ ကေစိ၊ အချို့သောပဒကာရဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ။

တမ္ပိ၊ ထိုစကားသည်လည်း။ တေသံ၊ ထိုပဒကာရဆရာတို့၏။ ရုစိမတ္တမေဝ၊ အလိုမျှသည်သာ။ (ဟောတိ)။ ဟိ၊မှန်။ (တနည်း- ကသွာ၊ တမ္ပိ တေသံ ရုစိမတ္တမေဝ ဟောတိ ဣတိ ဝိညာယတိနည်း။ဟိ(ယသွာ)၊ကြောင့်။ ယတ္ထ၊အကြင်ဘုံ၌။ ဝါ၊ အကြင်စိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ်၌။ ဝတ္ထုပုရေဇာတံကို။ နလဗ္ဘတိ၊ အပ်။ တတ္ထ၊ ထိုဘုံ၌။ ဝါ၊ ထိုစိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ်၌။ အာရမဏပုရေဇာတဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဥပကာရကံ၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သောတရားသည်။ န ဟောတိ၊မဖြစ်။ ဝါ၊ မရှိ။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ 'တမ္ပိ တေသံ ရုစိမတ္တမေဝ ဟောတိ ဣတိ ဝိညာယတိ၏။) ဣတိ အယံ နယော၊ ကို။ ဒသိတော၊ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁။ ယမ္ပိ ကေစိ။ပေ။ဝဒန္တိ။ ။အချို့သော ပဒကာရဆရာတို့က “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းမရနိုင်သော အနုပဘုံ၌လည်း အာရမဏပုရေဇာတဖြစ်သင့်၏”ဟု ဆိုကြ၏။ “ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စနိကတော ဌိတေ ပုရေဇာတော အနုလောမတော လဗ္ဘတိ”နှင့် သဘောတူ၏။ ထိုသို့ဖြစ်သင့်ပုံကို သိစေခြင်းအကျိုးငှာ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်းသည် ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်လသော် အာရမဏပုရေဇာတပစ္စည်းသည် အနုလောမအားဖြင့် ရနိုင်ပုံကို သိစေခြင်းငှာ “ပုရေဇာတ။ပေ။အနုလောမတော လဗ္ဘန္တိ”ဟု အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်ပြီ”ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ကေစိဆရာတို့ ဆိုလိုရင်းကား အနုပဘုံမှတစ်ဆင့် ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကာမဘုံ မရောက်ခင် ဂတိနိမိတ်အာရုံသည် ကာမဘုံပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ပုရေဇာတပစ္စည်း ဖြစ်၏”ဟု ဆိုလိုသတတ်။

၂။ တမ္ပိ တေသံ။ပေ။နယော။ ။ထိုစကားလည်း ထိုကေစိဆရာတို့၏ အလိုမျှသာဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း- “အကြင်ဘုံ၌ ဝတ္ထုပုရေဇာတ မရနိုင်။ ထိုဘုံ၌ အာရမဏပုရေဇာတ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော တရား လည်း မရှိ”ဟူသော ဤနည်းကိုပြအပ်ပြီးဖြစ်သည်။ (“တဒါရမဏဘာဝိနော တိတ္ထေ ပဋိသန္ဓိဝိဘာဝိနော ဝတ္ထုပုရေဇာတဘာဝေန ဣတရဿပိ အဘာဝါ အဂ္ဂဟဏံ”ဟု ပုရေဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသအဖွင့် ဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ) [ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဟူသည် စက္ခုဝတ္ထုစသော ဝတ္ထုရုပ် ခြောက်ပါးတည်း။ ထိုဝတ္ထုရုပ်ကား အနုပဘုံ၌ မရနိုင်]။

ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမအဖွင့်

၆၈၁

ယုဇ္ဇမာနကဝသေနာတိ။ ဟူသောစကားကို။ ပစ္စနိကတော၊ ဖြင့်။
ဌိတဿ၊ တည်သောပစ္စည်း၏။ ထပေတဗ္ဗတ္တာ၊ ချန်ထားလိုက်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ ဝုတ္တံ။ ဝါ၊ တနည်း။ ယုဇ္ဇမာနကပစ္စယပုပ္ဖဝသေန၊ ဖြစ်သင့်သော
ပစ္စယပုပ္ဖတရားနှင့်စပ်သဖြင့်။ (ဣတရေ လဗ္ဘန္တိဉ္စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

မဂ္ဂပစ္စယေ။ ပေ။ နလဗ္ဘတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမပါဌော၊ ရှေး
ပေစာ၌ရှိသောပါဌ်တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ရှေးပေစာ၌ရှိပါသော်လည်း။ အဓိ
ပတိပစ္စယောပိ၊ ကိုလည်း။ န လဗ္ဘတိ၊ အပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟေတုမိမတိ
ပစ္စယာ အနုလောမတော န လဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ ရှုတ်ဆို
ကြကုန်၏။ အဓိပတိပစ္စယေ၊ သည်။ ပစ္စနိကတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊ သော်။ ပစ္စာ
တတတော၊ မှ။ အညော၊ သော။ အလဗ္ဘမာနောနာမ၊ မရထိုက်သောပစ္စည်း
မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နဝိစာရိတံ၊ အထူးမစိစစ်အပ်တော့။
[“ထိုသို့မရအပ် သောပစ္စည်းမရှိသောကြောင့် သိလွယ်၏။ သိလွယ်သော
ကြောင့် မစိစစ်အပ်တော့” ဟူလို။ နဝိစာရိတန္တိ သုဝိညေယျတ္တာတိ အဓိပ္ပာ
ယော။- အနု။] အညမညေ၊ သည်။ ပစ္စနိကတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊ သော်။
အရူပိနိယေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (တနည်း) အရူပသေဝါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ကုန်
သော။ နဝ၊ ၉-ပါးသောပစ္စည်းတို့ကို။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ နလဗ္ဘန္တိ၊

၁။ ယုဇ္ဇမာနကဝသေန။ ။ ဤပုဒ်ကို “ပစ္စနိကတော ဌိတဿ ထပေ
တဗ္ဗတ္တာ” ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ထိုအပွင့်အလို “ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်သောပစ္စည်း
၏ ချန်ထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုပစ္စည်းမပါဘဲ ယူသင့်သော
ပစ္စည်းကို ယုဇ္ဇမာနက” ဟု ဆိုလိုသည်။ သို့သော်-ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်သော
ပစ္စည်းမဟုတ်ဘဲ ရ ကိုယ် မရထိုက်သည့်အတွက် ချန်ထားထိုက်သော ပစ္စည်း
များ ကျန်သေး၏။ ထို့ကြောင့် “ယုဇ္ဇမာနကပစ္စယပုပ္ဖဝသေန ဝါ” ဟု
နောက်တနည်း ဖွင့်ရပြန်သည်။ ဤအပွင့်အလို “ယုဇ္ဇမာနက” အရ ယှဉ်စပ်
သင့် သုံးစွဲသင့် ယူသင့်သော ပစ္စယပုပ္ဖတရားကို “ဣတရေ” အရ ယူစေလိုသည်။
ထိုပစ္စယပုပ္ဖတရားဟူသည် “နာဟာရပစ္စည်းအား လျော်သော သဟဇာတ
စသော ပစ္စယပုပ္ဖတည်း” ဟု မရ ဖွင့်၏။ [ယုဇ္ဇမာနကပစ္စယပုပ္ဖဝသေန ဝါတိ
နာဟာရပစ္စယာနုရူပဿ သဟဇာတာဒိပစ္စယပုပ္ဖဿ ဝသေနာတိ အတ္ထော၊-
မဓ။ သဟဇာတာဒိ ၌ အာဒိဖြင့် ပါဌိတော်၌လာသော အညမည နိဿယ ကမ္မ
ဣန္ဒြိယ အတ္ထိ အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့ကို ယူပါ။

၆၈၂

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ကုန်။ တမ္ပိ၊ ၉-ပါးသောပစ္စည်းတို့၏ အနုလောမအဖြစ်ဖြင့် မရထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ ပစ္စနိကတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေဟိ၊ ကုန်သော။ အာရမဏပစ္စယာဒိဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒိသတာယ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သုဝိညေယံ၊ လွယ်ကူစွာသိနိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နဝိစာရိတံ၊ အဋ္ဌကထာ၌ မစိစစ်အပ်သည်။ သဝိဿတိ၊ လတံ၊ (အခြားပစ္စည်းများကိုအဋ္ဌကထာ၌ စိစစ်ပါလျက် ဤပစ္စည်းများကိုမစိစစ်ခြင်းဖြစ်လတံ။) ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၁-၁၉၅။ 'ယာဝ အာသေဝနာ သဗ္ဗံ သဒိသန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) န အညမညေန၊ န အညမညပစ္စည်းနှင့်။ သဋ္ဌိတဿ၊ ဆက်စပ်အပ်သော။ မူလဿ၊ သတ္တမမူလ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝိတ္တာရိတတ္တာ၊ ချဲ့အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ တတော၊ ထို န အညမညပစ္စည်းနှင့် ဆက်စပ်အပ်သော သတ္တမမူလမှ။ ပရာနိ၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ မူလာနိ၊ တို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ တေသု၊ ထိုအာသေဝနတိုင်အောင်သော ပစ္စည်းတို့၌။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ယောဇေတဗ္ဗပစ္စယာစ၊ တို့၎င်း။ ပဉ္စာစ၊ ပြဿနာတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗံ (ပါဠိဂမနံ)၊ အလုံးစုံသောပါဠိတော်အသွားသည်။ သဒိသံ၊ တူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ကသ္မာ န အညမညေန။ ပေ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဟိ (ယသ္မာ) တေသု။ ပေ။ သဒိသံ။ ဣတိတသ္မာ န အညမညေန။ ပေ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဟုလည်း ပေးပါ။]

ဣမသ္မိံ* ပစ္စနိယာနုလောမေတိ တေဿ၊ ဟူသောဤပံ၌၏။ ဣမေသမ္ပိ။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ တေေန၊ ဟူသောဤပံ၌နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သမ္ပန္နော၊ စပ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ တတ္ထံ၊ ထိုဣမေသမ္ပိ။ ပေ။ ဝေဒိ

၁။ တတ္ထံ ဧတ္ထောတိ။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ။ဣမသ္မိံ*စသော စကားကို “ဣမေသမ္ပိ ပကိဏ္ဍကာနံ ဝသေနေတ္ထံ” စသော စကားရပ်နှင့် စပ်သော အခါ တဝါကျတည်း၌ ဣမသ္မိံ ဟု၎င်း၊ “ဧတ္ထံ”ဟု၎င်း ဘုမ္မနိဒ္ဒေသနှစ်ပုဒ်ပါ၏။ ထိုနှစ်ပုဒ်လုံးပင် ဝေဒိတဗ္ဗော ဌိသာ စပ်စရာရှိ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “စုံရာဝိသယ အနက်ကွဲအောင် အဘယ်သို့ သိရမည်နည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနှစ်ပုဒ်၏ စုံရာဝိသယ မတူပုံကိုပြလို၍ “ဧတ္ထောတိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုနှစ်မျိုးသော ဘုမ္မနိဒ္ဒေသတို့တွင် “ဣမသ္မိံ” ဟူသော ပဌမ

ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမအဖွင့်

၆၈၃

တဗ္ဗော ဟူသောစကားရပ်၌။ ဧတ္ထောတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ဧတေသုပစ္စယေ သု၊ ထို၌။ (“ဂဏနဝါရော အသမ္မောဟတော ဝေဒိတဗ္ဗော” ၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝါ၊ တနည်း။ ဣမသ္မိံ ပစ္စနိယာနုလောမေ၊ ၌။ လဗ္ဗမာနေသု၊ ရထိုက်ကုန်သော။ ပစ္စယပုဉ္ဇနဓမ္မေသု၊ တို့တွင်။ (ဓမ္မော၌ စပ်။) ဣတိ၊ သို့။ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ၊ ထိုဣမေသမ္ပိ ။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗောဟူသော စကားရပ်၌။ ပိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ ဣမံအတ္ထံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ (ကိံ၊ ကို။ ဒီပေတိ၊ နည်း။) ကေဝလံ၊ ပစ္စယပုဉ္ဇနနှင့်မဖက် သက်သက်။ ပစ္စယေသော၊ တို့တွင်သာ။ ကိသ္မိဉ္စ၊ အချို့သောပစ္စည်းသည်။ ပစ္စနိကတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊ သော်။ ကေစိ၊ အချို့သောပစ္စည်းတို့ကို။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ န လဗ္ဗန္တိ၊ မရအပ်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်သေး။ အတခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ပစ္စယပုဉ္ဇနဓမ္မေသုပိ၊ တို့တွင်လည်း။ ကောစိ၊ အချို့သော ပစ္စယပုဉ္ဇနတရားသည်။ ကေစ္စံ၊ သော။ ပစ္စယံကို။ လဘမာနော၊ သော်။ ကဉ္စိ၊ အချို့သော။ ပစ္စယံကို။ န လဘတိ၊ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (ဒီပေ တိ)။ တတ္ထ၊ ထိုပစ္စယပုဉ္ဇနတရားတို့တွင်။ ကမ္မပစ္စယံ၊ ကို။ လဘမာနော၊ ရသောပစ္စယပုဉ္ဇနတရားသည်။ ယေဘုယျေန၊ ဖြင့်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယံ လဘတိ။ မဂ္ဂပစ္စယံ လဘမာနော ယေဘုယျေန ဟေတုပစ္စယံ (လဘတိ)။ စ၊ သည်သာ မကသေး။ တထာ၊ တူ။ ဈာနပစ္စယံ လဘမာနော မဂ္ဂပစ္စယံ (လဘတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတေသော၊ ဤ မဂ္ဂ ဈာန ဟေတု ဣန္ဒြိယ ကမ္မ ပစ္စည်းတို့၌သာ။ လဘာလဘာ၊ ရခြင်း မရခြင်းတို့ကို။ ဝိစာရိတာ၊ အဋ္ဌကထာ၌စိစစ်အပ် ကုန်ပြီ။ [ကမ္မပစ္စယံ လဘန္တနိပိ စက္ခာဒိနိ ဝိပါကဝိညာဏာဒိနိစ ဣန္ဒြိယံ န လဘန္တိတိ ကတော ယေဘုယျေနာတိ ဝုတ္တံ။ ကတိပယံ န လဘတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မဂ္ဂပစ္စယန္တိ အာဒိသုဒိ သောနယော၊- အနု။]

ဘုမ္မနိဋ္ဌေသ၏ စွဲနက်ဝိသယကို “ပစ္စနိယာနုလောမေ” ဟု တိုက်ရိုက်ပြထား သောကြောင့် ထိုဣမသ္မိံ အတွက် စွဲနက်ကို မပြတော့ဘဲ ဧတ္ထံ ၏ စွဲနက်ကို သာ “ဧတေသု ပစ္စယေသု” ဟုပြသည်။

၁။ ဣမသ္မိံ ။ ပေ။ ဝါ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ။ “ဣမသ္မိံ ပစ္စနိယာနုလောမေ” ပုဒ် ၌ “ဝေဒိတဗ္ဗော” ၌ မစပ်ဘဲ “လဗ္ဗမာနေသု” ဟု ထည့်စပ်လိုက်သော အခါ

၆၈၄

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ယတ္ထာတိ၊ ကား။ ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္ထေ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္ထိအခါ၌
 ၎င်း။ အသညေသုစ၊ အသညတ်တံတို့၌၎င်း။ (လဘန္တိ၌ စပ်) ရူပဓမ္မာတိ၊
 ဟူသောပါဌ်ကို။ ယထာဝုတ္တာနိ၊ အကြင်အကြင်အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးကုန်
 သော။ (အဋ္ဌကထာ၌ “ယတ္ထ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနိ နာနာက္ခဏိကုမ္မဝသေနဝ
 ကမ္မပစ္စယံ လဘန္တိ” သည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။) ကဋ္ဌတ္တာရူပါနေဝ၊
 တို့ကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း-
 ကသွာ၊ ယထာဝုတ္တာနိ ။ပေ။ ဝဒတိ ဣတိ ဝိညာယတိ။) ဟိ၊ (ယသွာ)၊
 ကြောင့်။ ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္ထေ၌။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ရူပဓမ္မာ၊ တို့သည်။
 ဟေတုအဓိပ္ပာယ်သောပစ္စည်းတို့ကို။ န လဘန္တိ၊ ရေကုန်သည်ကား။
 န၊ မဟုတ်။ (လဘန္တိယေဝ၊ သည်သာ။) ဣတိ (တသွာ)၊ ကြောင့်။ (ယထာ
 ဝုတ္တာနိ။ပေ။ ဝဒတိ ဣတိ ဝိညာယတိ။) [ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္ထိအခါ၌ စိတ္တ
 သမုဋ္ဌာန်ရုပ်များသည် ဟေတုအဓိပ္ပာယ်သောပစ္စည်းတို့ကိုရ၏။ အချို့ရုပ်ရပ်ကို
 ရည်ရွယ်၍ “န နလဘန္တိ” ဟုဆိုသည်။] ဟေတုအဓိပ္ပာယ်ဝိပါကိန္ဒြိယပစ္စယေ န
 လဘန္တိတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမပါဌော၊ တည်း။ ပန၊ သို့သော်လည်း။
 ဈာနမဂ္ဂေပိ၊ တို့ကိုလည်း။ နလဘန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟေတုအဓိပ္ပာယ်ဝိပါကိန္ဒြိ
 ယ ဈာန မဂ္ဂပစ္စယေ န လဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ပဋ္ဌန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြ
 ကုန်၏။ [ယခုစာအုပ်များ၌လည်း ဤနောက်ပါဌ်အတိုင်းပင်ရှိသည်။]

ယေ၊ အကြင်ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ရူပဓမ္မာနံ၊ တို့အား။ ပစ္စယာ၊ ကျေး
 ဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ အရူပဋ္ဌာနိကဝဇ္ဇေသု၊ အရူပဋ္ဌာနိကပစ္စည်း
 တို့သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ တေသု၊ ထိုပစ္စည်းတို့တွင်။ ဧတေယေဝ၊ ဤ
 ဟေတုအဓိပ္ပာယ်သော ပစ္စည်းတို့ကိုသာ။ န လဘန္တိ။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။

“ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေသု” တွင်သာ စပ်နိုင်တော့၏။ ဤသို့ အစပ်ကွဲအောင် တနည်း
 ဖွင့်ရသည်။

၁။ ယေ။ပေ။လဘတိတိ။ ဟေ။ ရူပဓမ္မာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိတိ ယေ
 ဟေတုအဓိပ္ပာယ်သောဟေတုအဓိပ္ပာယ်သောပစ္စယာ ရူပဓမ္မာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဧတေယေဝ
 ဟေတုအဓိပ္ပာယ်သောပစ္စယေ န လဘန္တိ၊ ဧတေယေဝါတိ ဝစနေန
 အညေ ကတိပယေ လဘန္တိတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိတိတံ (ထိုအနည်းငယ်သော
 ပစ္စည်းကို) ဒဿန္တော ပစ္ဆာဇာတာ။ပေ။ လဘတိတိ အာဟ-အနု။

ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမအဖွင့်

၆၈၅

အဓိပ္ပါယ်၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စာဇာတာဟာရ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေပိ၊ တို့ကိုလည်း။ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ၊ သည်။ လဘတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [“ကဋ္ဌတ္တာရူပံက ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ပစ္စာဇာတစသော ပစ္စည်း တို့ကိုရသည်”ဟူလို။] စ၊ ဆက်။ ဧတံ၊ ဤ “ယတ္ထကဋ္ဌတ္တာရူပါနိ နာနာကွ ဣကမ္မဝသေနေဝ ကပ္ပပစ္စသံ လဘန္တိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သောစကား သည်။ လဗ္ဘမာနာ လဗ္ဘမာနပစ္စယံ ဒံသနမတ္တံ၊ ရထိုက်သောပစ္စည်း မရထိုက် သောပစ္စည်းကို ပြကြောင်းစကားသည်။ (ဟောတံ)၊ တေဟိ ပစ္စယေဟိ၊ ထိုဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိ အနုပ္ပတ္တိဒဿနံ၊ ဖြစ်ခြင်း မဖြစ်ခြင်းကို ပြကြောင်းစကားသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဧဝံ၊ တူ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယာလာဘော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ မရခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ယထာဝုတ္တော၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော ပဉ္စာဝါကားရုပ်ဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၊ အညသတ် ကမ္မဇရုပ် တို့၌။ (နတ္ထိ၌စပ်) ဝါ၊ တို့တွင်။ (“ကဋ္ဌတ္တာရူပံ”၌စပ်။) ဓမ္မဝသေန၊ ပစ္စ ယုပ္ပန်တရားနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပစ္စာဇာတာဒိတ္တယမ္ပိ၊ ပစ္စာဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းသုံးပါးအပေါင်းကိုလည်း။ အလဘန္တံ၊ သော။ ကဋ္ဌတ္တာရူပံနာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ။ သဗ္ဗဋ္ဌာနိက ကမ္မေသု၊ သဟဇာတစသော သဗ္ဗဋ္ဌာနိက လေးပစ္စည်း၊ ကမ္ပပစ္စည်းတို့၌။ ဝါဒေါ၊ မရနိုင်သော ကဋ္ဌတ္တာရုပ်မည်သည် မရှိဟုပြောဘွယ်သည်။ ကောပန၊ အဘယ်မှာရှိပုဂံတော့အံ့နည်း။ ပန၊ ကား။ ဣန္ဒြိယံ၊ ကို။ အလဘန္တံ၊ သော။ (ကဋ္ဌတ္တာရူပံနာမ၊ မည်သည်။) အတ္ထိ။ တံ၊ ထိုဣန္ဒြိယပစ္စည်းကိုမရသော ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသည်။ ကိ၊ နည်း။ (တံ၊ သည်။) ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေတည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။

ကဋ္ဌတ္တာရူပံ၊ သည်။ ယံယံ၊ အကြင်အကြင်ပစ္စည်းကို။ နလဘတိ၊ မရ။ တံတံ၊ ထိုထို ပစ္စည်းကို။ ယဒိ(ဝတ္တဗ္ဗံ)၊ အကယ်၍ဆိုထိုက်အံ့။ ဧဝံ(သန္ဓေ)၊ သော်။ ဥပါဒါရူပါနိ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသောဥပါဒါရုပ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အညမညပစ္စယမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ န လဘန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သေး၏။ ပန၊ ထိုသို့ဆိုထိုက်သေးပါသော်လည်း။ တံ၊ ထိုဥပါဒါရုပ် တို့၏အညမညပစ္စည်းကို ပရခြင်းကိုဆိုကြောင်းစကားသည်။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်

၆၈၆

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ရှား၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) န ဝုတ္တံ၊ သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အရူပိန္ဒြိယာလာဘံ၊ နာမ်ဣန္ဒြေတို့နှင့်စပ်သဖြင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ မရခြင်းကို။ သန္တာယ၊ ဤ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယာလာဘော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏မရခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။ ဣတိဒဋ္ဌဗျော။ [အရူပိန္ဒြိယာလာဘန္တိ အရူပိနံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝသေန ဣန္ဒြိယပစ္စယာလာဘံ။- အနု။]

၁၉၆-၁၉၇။ နာရမဏ။ ပေ။ ပဉ္စာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (နိဒ္ဒါရေတိ ဌိစပ်) တိကာဒိသု၊ တိကအစရှိသောနယတို့၌။ ဟေတုယာ၊ ပဉ္စာတိဣဒံ၊ ဤစကားသည်။ ယဒိပိနတ္ထိ၊ အကယ်၍မူလည်း မရှိပါပေ။ တထာပိ၊ သော်လည်း။ ဒုကာဒိသု၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောနယတို့၌။ အနုတ္တာနံ၊ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသော အနက် အဓိပ္ပါယ်တို့ကို။ ဝတ္ထုကာမော၊ ဖွင့်ဆိုခြင်းငှာလိုလာသည်။ (ဟုတွာ) သဗ္ဗသင်္ဂဟဝသေန၊ အလုံးစုံသောနယတို့ကို သိမ်းယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝတွာ၊ ဤ။ တတ္ထ၊ ထိုနယတို့တွင်။ အာဒိဒုကေ၊ အစဖြစ်သော နာရမဏမူ ဟေတုဒုက၌။ ဟေတုယာ ပဉ္စာတိ၊ ဟူသော။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထိုဟေတုယာ ပဉ္စဟူသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) နိဒ္ဒါရေတိ၊ ထုတ်ဆောင်၏။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကေစိ၊ တို့သည်။ နာရမဏမူလကေ ဟေတုယာ ပဉ္စာတိ၊ ဟူ၍။ ပါဌံ၊ အဋ္ဌကထာပါဌ်ကို။ ဝဒန္တိ။ [“နာရမဏမူလကေ”ဟု ကေဝုစံဖြင့်၎င်း၊ “ဒုကာဒိသု”ဟု မထည့်ဘဲ၎င်း၊ အဋ္ဌကထာပါဌ်ကို ရှုတ်ဆိုကြကုန်၏။ ထိုသို့ရှုတ်ဆိုရာ၌ “ယဒိပိ” စသည်ဖြင့် စောဒနာဘွယ်မရှိတော့”ဟုလို။] အညမညေ။ ပေ။ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမပါဌော၊ တည်း။ ပန၊ သော်လည်း။ ဝတ္ထုပိ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ကိုလည်း။ လဗ္ဘတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘူတရူပါနိစေဝ။ ပေ။ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ၊ ကုန်၏။ တိမူလကေတိဣဇာပိ၊ ဟူသော ဤစကားရပ် ၌လည်း။ ဒုမူလကံ တိမူလကန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တိ။ [ယထာ စ ဘူတရူပါနိ နာရမဏပစ္စယာ အညမညပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧဝံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုရူပန္တိ အာဟ ဝတ္ထုပိ ပန လဗ္ဘတိတိ။ ယထာ ဟေဋ္ဌာ ကေမူလကံ ဒုမူလကန္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဣဇာပိ ဒုမူလကံ တိမူလကန္တိ ဝဒန္တိ။- အနု။]

၂-သဟဇာတဝါရအဖွင့်

၆၈၇

၂၀၃-၂၃၃။ နကမ္မမူလကေ။ ပေ။ ပစ္စယပ္ပန္နာတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤ စကားကို။ ဟေတုယာတိဣတိ၊ ဟူကုန်သော။ ဧဝံ ပကာရေ၊ ဤသို့အတူ ရှိကုန်သော။ [“တိဣတိအာဒိသု”၌ အာဒိအတွက်ဖွင့်သည်။] စေတနာမတ္တ သင်္ဂါဟကေ၊ စေတနာမျှဖြစ်သော ပစ္စယပ္ပန်တရားကို သိမ်းယူတတ်သော ပြဿနာတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ခံဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ အာဒိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပကာရတ္ထောဝ၊ ပကာရအနက်ရှိသည်သာ။ ဝါ၊ အတူဟူသော အနက်ရှိသည်သာ။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ သဟဇာတ။ ပေ။ အဝိဂတေသု၊ တို့၌။ ရူပမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ လဗ္ဘတိ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ရူပမ္ပိ၌ ပိဖြင့် စေတနာကိုဆည်း။ “စေ တနာသာမက ရုပ်ကိုလည်း ရအပ်သည်” ဟုလို။]

ပစ္စယ ပစ္စနိယာနုလောမဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပဋိစ္စဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-သဟဇာတဝါရ အဖွင့်

၂၃၄-၂၄၂။ ကုသလံ ဓမ္မံ။ ပေ။ သဟဇာတောတိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ သဟဇာတသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (ဝုတ္တံ၌ပေ) သဟဇာတပစ္စယ

၁။ ဧဝံ ပကာရေ။ ပေ။ သင်္ဂါဟကေ။ ။ စေတနာမတ္တသင်္ဂါဟကေတိ စေတနာမတ္တယေဝ ပစ္စယပ္ပန္နံ ဂဟေတွာ ဌိတေ ပဉ္စေ၊ တတ္ထ ဟိ နကမ္မပစ္စယာ ဟေတုပစ္စယာတိ ဝုတ္တံ သက္ကာ၊ ဧဝံ ပကာရေတိ ဣဒံ တိဣတိအာဒိသုတိ ဧတ္ထ အာဒိသဒ္ဓဿ အတ္ထဝစနံန္တိ ဒဿေန္တော အာဒိသဒ္ဓေါ ဟိ ပကာရတ္ထောဝ ဟောတိတိ အာဟ၊ -အနု။

၂။ သဟဇာတသဒ္ဓေန။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ “ကုသလံ ဓမ္မံ သဟဇာတော” စသော ပါဠိတော်၌ “ကုသလံ ဓမ္မံ” စသော ကံပုဒ်နှင့် “သဟဇာတော” ဟူသောပုဒ်သည် ရိုးရာသဒ္ဓါနည်းအားဖြင့် အနက်မှန် မထွက်။ ထို့ကြောင့် သဟဇာတသဒ္ဓါဖြင့် “သဟဇာတပစ္စယကရဏ” တိုင်ငံအောင် အနက်မှတ်ရသည်။ “သဟဇာတဖြင့် သဟဇာတပစ္စယကို ယူ၍ “ကရ” ဟူသော နောက်ပုဒ် အကြေ ကြံပါ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ကရဏံ၊ သဟဇာတပစ္စည်းကိုပြုခြင်းကို။ (ဝုတ္တံ)။ ဝါ၊ နည်း။ သဟဇာတာယတ္တ ဘာဝဂမနံ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၌ စပ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ မကြာ၌။ တဿ၊ ကရဏဿ၊ ထိုသဟဇာတပစ္စည်းကိုပြုခြင်းကြိယာ၏၎င်း။ (တဿ)ဂမနဿဝါ၊ ထိုသဟဇာတပစ္စည်း၌ စပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာ၏၎င်း။ ကုသလာဒိနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊

၁။ သဟဇာတာယတ္တဘာဝဂမနံ ဝါ။...။ “သဟဇာတော” ဟူသော ပါဠိတော်ဝယ် သဟဇာတပစ္စည်းကို မရဘဲ ဟေတု အညမည နိဿယံ စသော ပစ္စည်းတို့ကိုယူရသောပါဌ၌ “သဟဇာတ်” ဖြင့် သဟဇာတတရား၌စပ်သည်၏ အဖြစ် (စပ်သောဖြစ်ခြင်း) တိုင်အောင် ယူ၍ “ဂမနံ” ဟူသော နောက်ပုဒ် အကြေကြံပါ။ [သဟဇာတာယတ္တဘာဝဂမနန္တိ သဟဇာတေ ပစ္စယဓမ္မေ (၌) အာယတ္တဘာဝဿ ဂမနံ၊ ပစ္စယပုဗ္ဗဿ အတ္တနော သဟဇာတပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ၊-အနု။]

အနုဋီကာ။ ။တ္ထေစ သဟဇာတပစ္စယသင်္ခါတံ သဟဇာတံ (သဟဇာတပစ္စည်းကို) ကရေတိ သဟဇာတော၊ တဿ ပဝတ္ထော (ထိုသဟဇာတအဖြစ်ကိုပြုသောအားဖြင့် ဖြစ်သော်) ပစ္စယပုဗ္ဗဓမ္မော (ပစ္စယပုဗ္ဗ်တရားတည်း) တတ္ထ ပဝတ္ထမာနော သဟဇာတသဒ္ဓေါ ယံသွာ တဿ ပစ္စယပုဗ္ဗဿ အတ္တနာ သဟဇာတံ ပစ္စယဓမ္မံ ပစ္စယံ ကတာ ပဝတ္ထိံ (ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း) တဒါယတ္တဘာဝဂမနန္တိ (ထိုသဟဇာတပစ္စည်း၌ စပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကို၎င်း) ဝဒတိတိ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ သဟဇာတသဒ္ဓေန။ ပေ။ ဝုတ္တန္တိ။

၂။ တဿ၊ ပေ။ ဥပယောဂဝစနံ။ ။ပြုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း သဟဇာတဖြင့် သဟဇာတပစ္စယကရကို (တနည်း) သဟဇာတပစ္စယာယတ္တဘာဝဂမနံကို ယူသောအခါ “ကုသလံ ဓမ္မံ” စသော ကံပုဒ်တို့က “ကရ ဂမနံ” ကြိယာတို့၌ စပ်ရသောကြောင့် သံဒ္ဓါအနက် ၂-မျိုးလုံး လိုက်လျောရကား “ကုသလံ ဓမ္မံ” စသော ဒုတိယာဝိဘကျန့်ပုဒ်ကို ပြုတော်မူအပ်ပြီ” ဟု မှတ်ပါ။

အဋ္ဌကထာ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့မကြံဘဲ ပဋိစ္စ ပုဒ်ကိုထည့်၍ အနက်ပေးသို့ရန် “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ တေန သဟဇာတော ဟုတုတိ အတ္ထော” ဟုဖွင့်သည်။ [အဋ္ဌကထာယံ ပန “ကုသလံ ဓမ္မံ သဟဇာတောတိ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ တေန သဟဇာတော ဟုတုတိ ပဋိစ္စသန္တံ အာဟရိတု အတ္ထော ဝုတ္ထော၊ တံ “ပဋိစ္စတ္ထော သဟဇာတတ္ထော” တိ ကတာ ဝုတ္တံ၊-အနု။ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ မူလဋီကာအဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာဖွင့် တနည်းဟုမှတ်ပါ။

၂-သဟဇာတဝါရ အနှံ့

၆၈၉

တို့က။ ကမ္မဘာဝတော၊ ကံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပယောဂဝစနံ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို။ (ကုသလံ ဓမ္မံ ဧကံ ခန္တိဟူသော ဒုတိယာဝိဘတ်ကို) (ဘဂဝတာ)ကတံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပစ္စယဝါရာဒီသုပိ၊ တို့၌လည်း။ သေ(သော)၊ သည်။ နုဗော၊ တည်း။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ တတြာပိ၊ ထိုပစ္စယဝါရတို့၌လည်း။ ပစ္စယသဒ္ဓေနစ၊ ဖြင့်လည်း။ နိဿယပစ္စယကရဏံ၊ ကိုရင်း။ နိဿယာယတ္တဘာဝမနံဝါ၊ ကိုရင်း။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ သံသဋ္ဌသဒ္ဓေနစ၊ ဖြင့်လည်း။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယကရဏံ၊ ကိုရင်း။ သမ္ပယုတ္တဘာဝမနံဝါ၊ ကိုရင်း။ (ဘဂဝတာ။ ဝုတ္တံ)။ ဣတိ၊ သို့။ တံကမ္မဘာဝတော၊ ထိုနိဿယပစ္စည်းကို ပြုခြင်း၊ နိဿယပစ္စည်း၌ စပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းတို့၏ ကံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တနည်း) တံကမ္မဘာဝတော၊ ထိုသမ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို ပြုခြင်း၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌ စပ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းတို့၏ ကံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပယောဂဝစနံ၊ ကို။ ကုသလာဒီသု၊ တို့၌။ [အာဒိဖြင့် အကုသလံ အဗျာကတ စသည်တို့ကို ယူပါ။] (ဘဂဝတာ)ကတံ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သဟဇာတမ္ပိစ။ ပေ။ န ဟောတီတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော၌စပ်) ပုဋိစ္စာတိ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဟူသော ဤသဒ္ဓါဖြင့်။ ဒိပိတော၊ ပြအပ်သော။ ပစ္စယော၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ အတ္ထော။ စ၊ ဆက်။ ဥပါဒါဂ္ဂပံ ဘုဘုပ္ပဿာတိ၊ ဟူသောကေားကို။ နိဒဿနဝသေန၊ နိဒဿနနည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကံာရေန) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ ဥပါဒါဂ္ဂပဿပိ၊ ၏လည်း။ ဥပါဒါဂ္ဂပံ၊ သည်။ ယထာဝုတ္ထော၊ သော။ ပစ္စယော၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဝတ္ထုဝဇ္ဇာနိ၊ ဟဒယဝတ္ထုသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ ရူပါနိစ၊ တို့သည်လည်း။ အရူပါနိ၊ တို့၏။ (ပစ္စယော နဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကြဉ်သော ရုပ်တို့ကသာနာမ်တရားအား ကျေးဇူးမပြု။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကား ကျေးဇူးပြုသည် ဟူလို။]

သဟဇာတဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆၉၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၃-ပစ္စယဝါရ အဖွင့်

၂၄၃။ ပစ္စယာတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ပတိ၊ ပတိသဒ္ဓါသည်၎င်း။ အယော၊ အယသဒ္ဓါသည်၎င်း။ ပစ္စယော၊ ပစ္စယောဟုဖြစ်၏။ (နောက်၌ အနက်ဖွင့်လတံ့ဖြစ်သောကြောင့် ဤနည်းအတိုင်း သဒ္ဓါဖြစ်ပုံကိုသာ အနက် ပေးသည်။) ပတိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပတိဋ္ဌတ္တံ၊ တည်ရာဟူသော အနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ အယသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဂတိ၊ ဖြစ်ရာဟူသောအနက်ကို။ (ဒီပေတိ)။ [တေတိတ္ထောတိအယော။ ဂတိကိုလည်း “ဂစ္ဆတိ ပစ္စတ္တတိ တ္ထောတိ ဂတိ” ဟု ပြုပါ။] ပတိဋ္ဌာဘူတာ၊ တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဂတိ၊ ဖြစ်ရာတည်း။ နိဿယော၊ မှီရာတည်း။ ပစ္စယော၊ တည်ရာဖြစ်သော မှီရာ။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတော ပစ္စယာ၊ ထိုတည်ရာဖြစ်သောမှီရာကြောင့်။ ပစ္စယကရဏ တော၊ မှီရာပစ္စည်းကိုပြုခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ တဒါယတ္တဘာဝကမန တော၊ ထိုမှီရာပစ္စည်း၌ စပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဌ်စပ်) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ မဟာဘူတေ။ ပေ။ ရူပန္တိ၊ ဟူသော စကား ကို။ ဘူတပါဒါရူပါနိ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့ကို။ သဟ၊ အတူတကွ။ သင်္ဂဏိတော၊ သိမ်းယူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန၊ ၌ကား။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနေဝ။ ပေ။ ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ သယံ၊ ဥပါဒါ ရုပ်ဟူသော မိမိသည်။ နိဿယော၊ မှီရာသည်။ အဟုတော၊ မဖြစ်ပါဘဲ။ နိဿယော၊ မှီရာဖြစ်သော မဟာဘုတ်ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန၊ သော။ ဥပါဒါ ရူပေန၊ ဖြင့်။ နိဒဿနံ၊ ညွှန်ပြကြောင်း ဥပါဒါရုဏ်ကို။ ကတံ။ ဣတိ ခဋ္ဌဗ္ဗံ။

နိဒဿနံ ကတံ။ ။ ဘူတပါဒါရူပါနိ သဟ သင်္ဂဏိတော ဝုတ္တံ ဥပါဒါ ရူပါနိ ဝိယ ဘူတရူပါနိ နိဿယော ဟောတိတိ ကတော၊ ယဒိဝေ (ယင်းကဲ့သို့ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့ကို အတူတကွသိမ်းယူ၍ ဟောတော်မူအပ်လျှင်) ကသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ မဟာဘူတေ နိဿာယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ဥပါဒါရူပန္တိ ဥပါဒါ ရူပယေဝ ဒဿိတန္တိ အာဟာ အဋ္ဌကထာယံ ပနာတိအာဒိ-အနု။ အဋ္ဌကထာ၌ နိဒဿနနည်းအဖြစ်ဖြင့် ဥပါဒါရုဏ်ထုတ်ရုံသာ ပြ၏။ မဟာဘုတ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုပုံကိုကား နိဒဿေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ယူနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ ယူလိုက် လျှင် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာအဆိုချင်း မကွဲတော့ပါ ဟူလို။

၃ - ပစ္စယဝါရ အဖွင့်

၆၉၁

၂၅၅။ အသည်။ ပေ။ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိတ္ထေ၊ ဌ။ ပဋိစ္စဝါရေ၊
ဌ။ သဟဇာတေ၊ သဟဇာတပစ္စည်းဌ။ ကမ္မဉာဏာနံ၊ ကမ္မဇရုပ် ဉာဏာရုပ်
တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ - (ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်၎င်း။) ကမ္မေ၊ ကပ္ပပစ္စည်းဌ။
ကေန္တာနေကန္တကမ္မဇာနံ၊ ကေန္တကမ္မဇရုပ်၊ အနေကန္တ ကမ္မဇရုပ်တို့၏။ ဝါ၊
တို့နှင့်။ ဝသေန၊ ၎င်း။ သောအတ္ထော၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ သော(အတ္ထော)၊
ထိုပဋိစ္စဝါရ သဟဇာတပစ္စည်းဌ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို။ နာမိပ္ပေ
တောဝ၊ အလိုမရှိအပ်သည်သာ။ (ကဿ၊ နည်း။) ကဋ္ဌတ္တာရူပန္တိ၊ ဟူသော
ပါရှိဖြင့်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပသော၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန် ရုပ်သာလျှင် ဖြစ်သော။
သဗ္ဗဿ၊ အလုံးစုံသောရုပ်၏လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုပဋိစ္စဝါရ သဟဇာတ
ပစ္စည်းဌ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို။ ပဟဿ၊ ရှိ။ ယထာဂဟိတဿ၊
အကြင်အကြင်ယူအပ်ပြီးသော။ (“အသည်။ ပေ။ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါ
ရူပံ”ဟူသော ပါရှိ၌ ယူအပ်ပြီးသော။) ကဋ္ဌတ္တာရူပဿ၊ ၏။ ဝိသေသန
ဝသေန၊ ဝိသေသန၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပါဒါရူပသင်္ခါတံ ကဋ္ဌတ္တာရူပန္တိ၊
ဟူသော။ အတ္ထံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ဤ အဋ္ဌကထာဖွင့်
အတိုင်းဆိုလျှင် “ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ”ဟု ရွှေ့နောက်ရှိသော နှစ်ပုဒ်တွင်
“ဥပါဒါရူပံကို ဝိသေသန၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပံကို ဝိသေသန”ဟု ဆိုလို၏။]

ပန၊ ထိုသို့ဆိုပါသော်လည်း။ မဟာဘူတေ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ (ပဋိစ္စဝါရ
အတိုင်း) စွဲ၍၎င်း။ ပစ္စယာစ၊ (ပစ္စယဝါရအတိုင်း) အကြောင်းပြု၍၎င်း။
မဟာဘူတာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ နနိဝါရေတဗ္ဗာ၊ မတားမြစ်ထိုက်။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပါဒါရူပဂ္ဂဟဇာနံ၊ ဥပါဒါရူပသဒ္ဓါဖြင့်။ (“ဥပါဒါရူပ
သင်္ခါတံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ”ပါသော ဥပါဒါရူပသဒ္ဓါဖြင့်။) ကဋ္ဌတ္တာရူပဂ္ဂဟဏံ၊
ကို။ အဝိသေသေတွာ၊ အထူးမပြုမူ၍။ နိဝတ္တေတဗ္ဗာနံ၊ တားမြစ်ထိုက်
ကုန်သော။ ဥပါဒါရူပါနံ၊ ဉာဏ်၊ စိတ္တဇ၊ အာဟာရဇဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်
တို့၏။ အတ္ထိတာယ၊ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကဋ္ဌတ္တာရူပဂ္ဂဟဇာ
နေဝ၊ ဖြင့်သာ။ (ဇေဖြင့် ဥပါဒါရူပသဒ္ဓါကိုကုန်) ဥပါဒါရူပဂ္ဂဟဏဿ၊
ကို။ ဝိသေသနံ၊ အထူးပြုခြင်းကို၊ ဓဋ္ဌဗ္ဗံ။ [ဋီကာအလို ရွှေ့ဖြစ်သော ကဋ္ဌတ္တာ
ရူပံကို ဝိသေသနဟု ဆိုလို၏။ ထိုဝိသေသနဖြင့် ကမ္မဇမဟုတ်သော ဉာဏ်

၆၉၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

စိတ္တဇ အာဟာရဇဖြစ်သော် ဥပါဒါရုပ်တို့ကို တားမြစ်သည်။ ဤဋီကာ အဖွင့်က ပါဠိတော်နေပုံနှင့် လိုက်လျောသည်။]

၂၆၉-၂၇၆။ အဗျာကတေန အဗျာကတံ၊ တေနော ကုသလံ၊ အကု သလန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗေ၊ ဆိုထိုက်လျက်။ [“တေနော ကုသလံ”ဟု အဋ္ဌ ကထာပါဠိရှိ၏။] အဗျာကတေန ကုသလံ၊ အကုသလံ၊ အဗျာကတန္တိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော၊ အကုသလောစ ဓမ္မာ ကုသလဿာ တိ အနာမသိတာတိစ၊ ဟူ၍။ (ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သော။) ပုရိမပိ၊ ငွေ၊ ရှေး အဋ္ဌကထာ ပါဠိ၌။ ပမာဒလော၊ အမှတ်တမဲ့ ရေးသားအပ်သော စာ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၂၇၆-၂၈၇။ နဟေတုပစ္စယာ၊ နပုဇေရဇာတေ ခွေတိ ဇတ္ထ၊ ၌။ အဋ္ဌ ကထာယံ၊ ၌။ အာရုပ္ပေ၊ ပန။ ပေ။ ကိရိယဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ ကာရေန) ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထိုစကားကို။ လဗ္ဗမာနေသု၊ ဟေတုပစ္စည်း ပုရေ ဇာတပစ္စည်းတို့၏ ပစ္စနိက်အဖြစ်ဖြင့် ရထိုက်သော တရားတို့တွင်။ ဧကဒေ သေန၊ တစိတ်သောတရားဖြင့်။ (တချို့သောတရားဖြင့်။) နိဒဿနဝသေန၊ ညွှန်ပြကြောင်းဥပပါဟရုဏ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ အာရုပ္ပေ၊ အရူပဘုံ၌။ အဟေတုကမောဟဿ၊ သမ္ပယုတ်ဟိတ် မရှိသော မောဟမုဒဒွေ၌ယှဉ်သော မောဟ၏၎င်း။ အဟေတုကကိရိယာယ၊ ပဉ္စဒါရာ ဝဇ္ဇန်းဟူသော အဟိတ်ကြိယာ၏၎င်း။ အဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ၊ ဥပေက္ခာ သန္တိရုဏ ၂-ပါးဟူသော အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ၏၎င်း။ ဧကစ္စဿ၊ သော။ ရူပဿ၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာ ရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၏၎င်း။ ဝသေန၊

၁။ ဧကစ္စဿ ရူပဿ စသည်။ ။ ဧကစ္စဿ ရူပဿာတိ အဟေတုကစိတ္တ သမုဋ္ဌာနဿ၊ ဣတော ပရေသုပိ ဧကစ္စရူပဂုဟဏေ ဇေသဝ နယော၊ စက္ခာဒိ ဓမ္မဝသေနာတိ စက္ခာယတနာဒိရူပဓမ္မဝသေန၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဒိကောဋ္ဌာသ ဝသေနာတိ စိတ္တဇာဒိရူပဓမ္မဘာဝဝသေန၊ သဗ္ဗံ လဗ္ဗတိတိ သတိပိ ဣဿ နယဿ န ဟေတုမူလကတ္ထေ နောနတ္ထိ နောဝိဂတောဘု ဧကန္တိ ဂဏနံ သဗ္ဗံ ရူပံ သဗ္ဗဿ ရူပဿ ဝသေန ဂဏနာ လဗ္ဗတိ၊ စတုသန္တတိဝသေန၊ ဝတ္ထမာနေ သု ပဉ္စဝိသတိယာ ရူပဓမ္မေသု ဝဇ္ဇိတဗ္ဗဿ အဘာဝါ၊-အနု။

၃-ပစ္စယဝါရ အပွင့်

၆၉၃

စပ်သဖြင့်။ ဒွေ ၂-ပါးသော ဝိသဇ္ဇနတို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံနိ၊ ကုန်ပြီ။
[ဝိသဇ္ဇနကို အရကောက်ရသောကြောင့် “ဝုတ္တံနိ” ဟု ရှေးနိဿယ၌ရှိသော
ပါဌ်သည်ကောင်း၏။] နဝိပ္ပယုတ္တေ ဒွေတိ၊ ဟူသော စကားကို။ အာရုပ္ပေ၌။
အဟေတုကာကုသလကိရိယာကေစ္စရူပါနံ၊ သမ္ပယုတ်ဟိတ်မရှိသော မောဟ
မုဒ္ဒေး၌ ယှဉ်သော မောဟဟူသော အဟိတ် အကုသိုလ်၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း
ဟူသော အဟိတ်ကြိယာ၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်စသော
အချို့သောရုပ်တို့၏။ ဝသေနပိ၊ ဖြင့်လည်း။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
[ရှေးနိဿယ၌ “ဝသေနပိ” ဟု ပိသဒ္ဒါရှိ၏။ ရှေ့က “ဝုတ္တံနိ” နှင့် လိုက်
လျောသည်။]

နောနတ္ထိ။ ပေ။ ဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊
ထိုသို့ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ (ပန၊ မပါသောကြောင့် ရှေးနိဿယ၌ထည့်
သည်။) ဣမဿ နယဿ၊ ၏။ နဟေတုမူလကတ္တာ၊ နဟေတုမူလရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတုပစ္စယံ၊ ကို။ လဘန္တံ၊ ရသောတရားကို။ (သဟိတ်
စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တရားကို။) နလဗ္ဘတိ၊ အပ်။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ ကေစ္စဿ ရူပဿ ဝသေနာတိ၊ ဟူသော ပါဌ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ၏။
ပန၊ ထိုသို့ ဖြစ်ထိုက်ပါသော်လည်း။ စက္ခာဒိဓမ္မဝသေန၊ စက္ခာယတန အစ
ရှိသော ရုပ်တရားတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ တနည်း။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဒိ
ကောဋ္ဌာသဝသေန၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်အစရှိသော ရုပ်အစု၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။
သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗရူပဿာတိ၊
ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ သည်။ သိယာ။

၂၀၉-၂၉၆။ အာဂတာနာဂတန္တိ၊ ဟူသော စကားကို။ ပဉ္စဝသေန၊
ပြဿနာနှင့်စပ်သဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ လဗ္ဘမာနာလဗ္ဘမာနန္တိ၊
ဟူသောစကားကို။ အာဂတော၊ သော။ ပဉ္စေ၊ ၌လည်း။ လဗ္ဘမာနာ
လဗ္ဘမာန ဓမ္မဝသေန၊ ရထိုက်သောတရား၊ မရထိုက်သောတရားနှင့်စပ်သဖြင့်။
(ဝုတ္တံ)။

ပစ္စယဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆၉၄

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၄-နိဿယဝါရအဖွင့်

၃၂၉-၃၃၇။ ပစ္စယဝါရေန နိဿယပစ္စယဘာဝန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ နိဿယဝါရေ၊ ဌ။ ဝုတ္တဿ၊ ဟောတော်မူအပ်သောတရား၏။ နိဿယပစ္စယဘာဝံ၊ ကိ။ နိယမေတုံ၊ မှတ်သားခြင်းငှာ။ (“တော၊ ဤ ပစ္စယဝါရ နိဿယဝါရတို့ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။” ဌစပ်) ဣတိ အတ္ထော။ [နိဿယပစ္စယဘာဝန္တိ နိဿယဝါရေ ဝုတ္တဿ သဟဇာတပုရေဇာတဿ စ နိဿယဌဿ ဓမ္မဿ ပစ္စယဘာဝံ ပစ္စယဝါရေန နိယမေတုံန္တိ ယောဇနာ။ တထာ ပစ္စယဝါရေ ပစ္စယာတိ ဝုတ္တဿ ပစ္စယဓမ္မဿ သဟဇာတပုရေဇာတဘာဝံ နိဿယဝါရေန နိယမေတုံန္တိ ယောဇနာ။-အနု။]

နိဿယဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဌိတာ၊ ပြီ။

၅-သံသဌဝါရအဖွင့်

၃၅၁-၃၆၈။ [ပါဠိတော်၏အဓိပ္ပါယ်ကိုဖွင့်ပြလို၍ “သံသဌဝါရ” စသည်ကိုမိန့်။]၊ သံသဌဝါရေ၊ ဌ။ (၃၅၈-၌) ပစ္စနိယေ၊ ဌ။ န ဝိပ္ပယုတ္တေ ပဋိသန္ဓိ နတ္ထိတိ ဣဒံ၊ ဟူသောစကားကို။ ဝတ္ထုဝိရဟိတာယ၊ ဟဒယဝတ္ထုမှ ကင်းသော။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ ကိ။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ အနုဒ္ဓရဏတော၊ ထုတ်ဆောင် တော်မူခြင်းကြောင့်။ (သင်္ဂတိကာရေဟိ)၊ ဝုတ္တံ၊ ဟိ၊ ချဲ့။ ပဋိစ္စဝါရာဒိသု၊ တို့၌။ သဟဇာတဿ၊ အတူတကွဖြစ်သောတရား၏။ ပစ္စယဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းငှာ။ သဝတ္ထုကာ၊ ဟဒယဝတ္ထုနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ပဋိသန္ဓိ၊ ကိ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ။ သာ၊ ထိုဟဒယဝတ္ထုနှင့် တကွဖြစ် သော ပဋိသန္ဓေကို။ ဣဓေပိ၊ ဤသံသဌဝါရ၌လည်း။ အဓိပတိပုရေဇာတာ

၁။ နိယမေတုံ။ “နိယမေတုံ” ၌ “နိယမန=မှတ်သားခြင်း” ဟူသည် ပစ္စယအနက် နိဿယအနက်တို့ကို ပရိယာယ်တမျိုးဖြင့် ပြအပ်ကုန်သည့်အတွက် အနက် အရကောက်အားဖြင့် အထူးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို “ပြခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့်... “ပစ္စယတ္တံနာမ နိယဟတ္တံ၊ နိဿယတ္တံနာမ ပစ္စယတ္တံ” ဟု အဌ ကထာ မိန့်သည်။ [“ပစ္စယတ္တံ=ပစ္စယ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် ပစ္စယ အနက်တည်း။ “နိဿယတ္တံ=နိဿယ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည်လည်း နိဿယ၏ အနက်ပင်တည်း။]

၅-သံသဋ္ဌဝါရ အဖွင့်

၆၉၅

သေဝနေသူတို့သည်။ (အနုလောမတော၊ အားဖြင့်။ ဌိတေသု၊ သော်၎င်း။) နံကမ္မ နဝိပင်္ဂါနံ န ဈာန န ဝိပုယုတ္တေသုတို့သည်။ (ပစ္စနိယတော၊ အားဖြင့်။ ဌိတေသု၊ သော်၎င်း။) န လဗ္ဘတိ။ ၈။ အနုယကား။ အညေသု။ အဓိပတိ အစရှိသောပစ္စည်းတို့မှ အခြားသော သဟဇာတအစရှိသောပစ္စည်းတို့သည်။ (အနုလောမတောဌိတေသု၊ သော်၎င်း။) အညေသု၊ န က မ္မအစရှိသော ပစ္စည်းတို့မှ အခြားသော ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။) အနုလောမတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ ပစ္စနိယတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ (ဌိတေသု၊ သော်၎င်း။) လဗ္ဘမာနပစ္စယေသု၊ ရထိုက်သော ပစ္စည်းတို့၌။ လဗ္ဘတိ။ ဣတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ၊ ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ဌာ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဥဒ္ဓဋ္ဌာ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သေသာ တေရသ န လဗ္ဘန္တိတိတ္ထေ၊ ဌ။ သေသာ စုဒ္ဓသာတိ၊ ဟူသော ပါဠိသည်။ တဝိတဗ္ဗံ။ [ယခုအဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ “စုဒ္ဓသ” ဟုပင် ရှိနေပြီ။] နဈာနေ ကေန္တိ အဟေတုက ပဉ္စဝိညာဏံဝသေနာတိ(တ္ထေ)၊ ဌ။ ပဉ္စဝိညာဏာနံ၊ ဒွိပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏။ ဟေတုပစ္စယ ဝိရဟိတမတ္တဒဿနတ္ထံ၊ ဟေတုပစ္စည်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်မျှကို ပြခြင်းငှာ။ အဟေတုကဂ္ဂဟဏံ၊ အဟေတုကသဒ္ဓါကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ။ ဣတိဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နမဂ္ဂေ ကေန္တိ အဟေတုကကိရိယဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ အဟေတုက ဝိပင်္ဂါကကိရိယဝသေနာတိ၊ ဟူသောပါဠိသည်။ တဝိတဗ္ဗံ။ [မဂ်ဟူသည် ဟိတ် သာလျှင် ပခာနရှိ၏။ ဟိတ်မပါသောတရားဟူသမျှ မဂ္ဂပစ္စည်း မတပ်။ ထို့ကြောင့် “အဟေတုကကြိယာသာမက အဟေတုက ဝိပင်္ဂါကကိုပါ ထည့်ယူ ရမည်” ဟူလို။ ယခု အဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ ဤဒီကာပြင်သည့်အတိုင်း ရှိနေပြီ။]

၁။ အညေသု ၈ ။ ပေ။ လဗ္ဘတိတိ။ ။ အညေသု သဟဇာတသီသု အနုလောမတော ဟေဟာဒီသု ပစ္စနိယတော ၈ အနုလောမတော ၈ ဌိတေသု လဗ္ဘတိတိ၊ တေနာဟ လဗ္ဘမာနပစ္စယေသုတိ၊ ဣမဿ ဝိသေသဿာတိ ဣမဿ ယတာဝုတ္တဿ ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ တသ္မာ တာဒီသဿ ဝိသေသဿ ဒဿေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော ဝတ္ထုဝိရဟိတာ ပဋိသန္ဓိအနုဒ္ဓဋ္ဌာ၊ န ဝိပုယုတ္တ ပစ္စနိယတော ဌိတေ အဘာဝတောတိ အတ္ထော၊-အနု။

၆၉၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၃၆၉-၃၉၁။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနဝါတိ၊ ဟား။ ပဋိစ္စပါရေ၌။ အနု
 လောမပစ္စနိယေ၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဖြင့်။ (“ဝေဒိတဗ္ဗံ” ၌စပ်) န ဟေတုပစ္စ
 ယုပ္ပန္နေသု။ပေ။ န လဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့
 ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ သေသေသု၊ အဟေတုကမောဟမ္ပကြွင်းသော အဟိတ်
 နာမက္ခန္ဓာတို့တွင်။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇာဟေတုကက္ခန္ဓာ၊ ဒွိပဉ္စဝိညာဏသည်
 ကြည်အပ်သော အဟိတ်နာမက္ခန္ဓာဖြစ်ကုန်သော။ တံသမုဋ္ဌာနပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ၊
 ထိုဈာနပစ္စည်းဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။
 ဈာနပစ္စယံ၊ ကို။ လဘန္တိ။ [ရှေးနိဿယ၌ “တံသမုဋ္ဌာနပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ” ဟု
 သမာသ်ရှိ၏။] ပစ္စနိယာနုလောမ၌။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာနံ၊ ဈာနပစ္စည်း
 မဂ္ဂပစ္စည်းတို့ကို။ အနုလောမေန၊ အနုလုံအားဖြင့်။ သဟ၊ တက္ခ။ ယောဇနာ၊
 ယှဉ်စေခြင်းသည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဈာနမဂ္ဂပစ္စယံ၊ ဈာနပစ္စည်း
 မဂ္ဂပစ္စည်းကို။ သဟိတံ၊ တက္ခနက်။ (တပေါင်းတည်း) လဘတိ။ ဣတိ၊
 ဤသို့လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ၄၁။ န သက္ကာ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဟေတုက
 မောဟောဝ မဂ္ဂပစ္စယံ လဘတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ။ [မဂ္ဂပစ္စယံ”ဟု ဈာန
 မထည့်ဘဲ ဆိုထိုက်သည်”ဟူလို။]

သံသဋ္ဌဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆-သမ္ပယုတ္တဝါရအဖွင့်

၃၉၂-၄၀၀။ သဒိသံ၊ တူသည်ဖြစ်၍ သံသဋ္ဌဟု ဟောတော်မူအပ်
 သောတရားသည်။ သမ္ပယုတ္တံ၊ သမ္ပယုတ္တသည်။ (န ဟောတိ)။ အသံသဋ္ဌံ၊

၁။ သဒိသံ ။ပေ။ န ဟောတိ။ ။သဒိသံ သမ္ပယုတ္တန္တိ ယံ (ဓမ္မဇာတံ)
 သဒိသံ၊ တံ (ထိုတရားသဘောသည်) သံသဋ္ဌန္တိ ဝုစ္စမာနံ (သံသဋ္ဌဟု ဟောအပ်
 ပါလျက်) သမ္ပယုတ္တံ န ဟောတိ၊ သံသဋ္ဌာ ယောဇိတာယာတိ အာဒိသု၊-
 အနု။ ဤအဖွင့်အတိုင်း စဉ်းစားလျှင် မူလဋီကာ၌ “သဒိသံ သံသဋ္ဌန္တိ
 သမ္ပယုတ္တံ (န ဟောတိ)”ဟု ပါဌ်ရှိရလိမ့်မည်။ ယခုစာအုပ်များ၌ ထိုသို့ မရှိ
 သောကြောင့် ထည့်၍ပေးရသည်။

၂။ အသံသဋ္ဌံ ဝေ၊ ကိဏ္ဍန္တိ။ ။ယံ န သံသဋ္ဌံ၊ အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန
 ဝေ၊ ကိဏ္ဍန္တိ ဝိမိဿတာယ သမ္ပယုတ္တန္တိ ဝုစ္စမာနံ၊ တံ သံသဋ္ဌံ န ဟောတိ၊

၇-ပဉ္စဝါရဝိဘင်္ဂ အဖွင့်

၆၉၇

သံသဋ္ဌမဖြစ်ဘဲ။ ဝေါက်ဏ္ဍဉ္စ၊ အကြားအကြား၌ ရောပြွမ်းသောတရားသည် လည်း။ သံသဋ္ဌ၊ သံသဋ္ဌသည်။ န ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥဘယံ၊ သံသဋ္ဌ သမ္ပယုတ္တ ၂-ပါးစုံသည်။ ဝါ ကို။ အညမညာပေက္ခံ၊ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်း ရှိသည်။ (ဟုတော) ဝုစ္စမာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ အညမညဿ၊ တပါး တပါးကို။ နိယာမကံ၊ သတ်မှတ်တတ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သမ္ပယုတ္တဝါရဝဏ္ဏနာမ်သည်။ နိဋ္ဌိတာပြီ။

၇-ပဉ္စဝါရဝိဘင်္ဂအဖွင့်

၄၀၁-၄၀၃။ ယေဟိ ပစ္စယေဟိ။ ပေ။ ပဋိပဂ္ဂိယာ၊ ဒဿေတုန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ ယထာက္ကမေန၊ အကြင်အကြင် ဟောဟုအာရမဏစသောအစဉ်အား ဖြင့်။ အာဂတာဂတပဋိပဂ္ဂိယာ၊ လာတိုင်းလာတိုင်းသောပစ္စည်းတို့၏အစဉ် အားဖြင့်။ ဒဿေတု၊ ၄၁။ (“ဟေတုပစ္စယေနာတိအာဒိ အာရမ္ဘ” ၌စပ်)

ယာ သာ ဝိမံသာ ။ ပေ။ ကောသဋ္ဌသမ္ပယုတ္တာတိ အာဒိသု၊-အနု။ ဤအဖွင့် ကို ထောက်၍ “အသံသဋ္ဌံ ဝေါက်ဏ္ဍဉ္စ သံသဋ္ဌံ နဟောတိ” ဟု ရှိပါစေ။

၁။ ဥဘယံ။ ပေ။ နိယာမကံ။ ။ ဧဝံ သမ္ပယုတ္တဿပိ သံသဋ္ဌပရိယာယော၊ အသံသဋ္ဌဿ စ သမ္ပယုတ္တပရိယာယော အတ္ထိတိ တဒုဘယံ (ထိုသံသဋ္ဌ သမ္ပယုတ္တ ၂-ပါးစုံသည်) ဣတရေတရံ (အပြန်အလှန်) နိယမေတိ (သံသဋ္ဌအနက်ကို သမ္ပယုတ္တအနက်က သတ်မှတ်၊ သမ္ပယုတ္တအနက်ကို သံသဋ္ဌအနက်ကသတ်မှတ် ၏။ ဣတိ ဒဿနတ္ထံ ဝါရဒ္ဒယဒေသနာတိ ဒဿန္တော အာဟ ဥဘယံ။ ပေ။ နိယာမကံ ဟောတိတိ၊-အနု။

၂။ ပဋိပဂ္ဂိယာ။ ။ “ပဋိပဂ္ဂိယာ” အရ ပဋိစ္စဝါရ၌လာသော ဟေတု ပစ္စယ၊ အာရမဏပစ္စယစသော အစဉ်ကို၎င်း၊ “ကုသလော ကုသလဿ” စသော ဝါရအစဉ်ကို၎င်း ယူနိုင်၏။ ထိုတွင် ဟေတု အာရမဏ စသောပစ္စည်း အစဉ်ကို ရှေးဦးစွာပြလို၍ “ယထာက္ကမေန အာဂတာဂတပဋိပဂ္ဂိယာ” ဟု မိန့်သည်။ [တဿတ္ထော- ဟေတုပစ္စယော၊ အာရမဏပစ္စယောတိအာဒိနာ နယေန ဒေသနာက္ကမေန ယာယ ပဋိပဂ္ဂိယာ ပဋိစ္စဝါရေ ပစ္စယာ အာဂတာ၊ တဒနုရူပံ (ထိုပဋိစ္စဝါရ၌လာသော အစဉ်အားလျော်စွာ) တေ ဒဿေတုန္တိ၊-အနု။]

၆၉၈

ပဋိပက္ခမူလဋီကာနိဿယ

ဣတိ အတ္ထော။ ဝါ၊ ကနည်း။ ကုသလော ကုသလဿာတိ ဧတံ ဟူသော
ဤစကားရပ်သည်။ [“ယေဟိ ပစ္စယေဝိ ကုသလော ကုသလဿ” ဌ
ပါသောဤစကားရပ်သည်။] နိဒဿနမတ္တံ၊ ညွှန်ပြကြောင်း ဥဒါဟရုဏ်မျ
သာတည်း။ တေန၊ ထိုနိဒဿနမျှဖြစ်သော ကုသလော ကုသလဿဟူသော
ပုဒ်ဖြင့်။ (“နိဒဿိတော ဟောတိ” ဌစပ်။) ကုသလောသည်။ ကုသလာဒိနံ၊
တို့အား။ (ကုသိုလ်၊ နောက်နောက်ပစ္စည်းများအတွက် အကုသိုလ် အဗျာ
ကတတို့အား။) (ပစ္စယောဟောတိ)။ အကုသလော အကုသလာဒိနံ (ပစ္စ
ယောဟောတိ)။ အဗျာကတော အဗျာကတာဒိနံ (ပစ္စယော ဟောတိ)။
ကုသလာဗျာကတာတို့သည်။ ကုသလာဒိနံတို့အား။ (ပစ္စယော ဟောတိ)။
ဣတိအာဒိကော၊ သော။ သဗ္ဗော၊ သော။ ပတေဒေါ၊ အပြားသည်။
ဝါ၊ ကို။ နိဒဿိတော၊ ညွှန်ပြအပ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယထာ
နိဒဿိတော၊ အကြင်အကြင် ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗော၊ ကုသလော
ကုသလဿစသော အလုံးစုံသောဝါရတို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ဤ။ တေ ပစ္စယေ
ပဋိပဂ္ဂိယာ ဒဿေတုန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ဤနည်းအလို
“ပဋိပဂ္ဂိယာ” အရ ကုသလော ကုသလဿ စသောဝါရအစဉ်ကို ယူပါ။]

၄၀၄။ ဒတာတိတ္ထေ၊ ဤ။ ဒါသဒ္ဓေါ၊ သည်။ (ဒါဓာတ်သည်။) သော
နေတ္ထောပိ၊ သုသင်္ခသင်္ခခြင်း အနက်ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ သို့။
မန္တာ၊ သိ၍။ ဝိသုဒ္ဓိံ ကတာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တေသဉ္စိ
တံ စိတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ တေသန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗာရဟံ၊ ဆိုသင့်သည်၏
အဖြစ်ကိုလိုက်သော။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဒိပုရေစဉ်ရိကံ၊ သကဒါဂါမိမဂ္ဂ အစ

၁။ ကုသလော ကုသလဿာတိ ဝါ။ ။ “ပဋိပဂ္ဂိယာ” အရ ကုသလော
ကုသလဿ၊ ကုသလော၊ အဗျာကတဿ စသော ဝါရအစဉ်ကို ယူစေလို၍
“ကုသလော ကုသလဿာတိ ဝါ” စသည်ကိုမိန့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ ဝါသဒ္ဓေါ
ကျနေ၏။ ။ ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊ အနုဋီကာ၌၎င်း ဝါသဒ္ဓေါပါသည်။] ဤ
စကားဖြင့် “ပဋိပဂ္ဂိ” အရ ဟောဘု အာရမဏာသော ပစ္စည်းအစဉ်ကို မယူဘဲ
ကုသလော ကုသလဿ စသော ဝါရအစဉ်ကို ယူစေလိုသည်။

၇-ပဉ္စဝါရိတင်္ဂ အဖွင့်

၆၉၉

ရှိသည်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်သော။ တံဂေါတြဘူ စိတ္တံ၊ လိုဂေါတြဘူစိတ်သည်။
 (ဝေါဒါနံ နာမ ဟောတိ ဌာပနံ။) လူတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်။
 တေသန္တိ ဝတ္ထုဗ္ဗတာရဟန္တိ လူမိနာ၊ ဝေါဒါနဿ သကဒါဂါမိအာဒိနံ အာ
 ဝေဏိကတံ ဒဿေတိ။ ကာမံ အဂ္ဂမဂ္ဂပုရေစာရိကမ္ပိ ဝေါဒါနမေဝ။
 အသေက္ခော ပန ဟုတ္တာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိတံ (အသေက္ခဖြစ်မှ ဆင်ခြင်ခြင်း
 ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြင့် ဆင်ခြင်မှုမဟုတ်တော့။)၊ န တံ လူဂေဟိတံ-အနု။
 ဝိပဿနာကုသလံ ပန ကာမာဝစရမေဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ပစ္စယပ္ပန္နံ၊
 ပစ္စယပ္ပန်ဖြစ်သော အာရမဏိကတရားကို။ ဘူမိတော၊ ဘုံအားဖြင့်။ ဝတ္ထု
 ပေတိ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၏။ တေနေဝါတိ၊ ကား။ ဓမ္မဝသေန၊ တရားနှင့်
 စပ်သဖြင့်သာ။ ဒဿနတော၊ ကြောင့်။ ဒေသနန္တရတ္တာ၊ သေသနာတမျိုး၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ (“စေတောပရိယညာဏံ ပန ဝတ္ထု” ဌာပနံ။) လူတိ (အယံ)၊
 ကား။ အဓိပ္ပာယ်။ တည်း။ [ဒေသနန္တရတ္တာတိ “ကုသလစိတ္တသမင်္ဂဿာ”
 တိ အာဒိနာ ပုဂ္ဂလာမသန ဒေသနတော အညတ္တာ။ အညဿာ ဂဟိတံ ပန
 န ဂဏေယျာတိ အဓိပ္ပာယ်။ (ဒေသနာချင်းမတူသောကြောင့် စေတော
 ပရိယညာဏံကို ထပ်၍ဆိုရပါသည်။ ဒေသနာချင်းတူလျှင်ကား ထပ်၍
 ဆိုတယ်မလိုပါ-ဟူလို။)။- အနု။]

၄၀၅။ အဿာဒနံ၊ လွန်စွာသာယာခြင်းဟူသည်။ သရာဂဿ၊ ရာဂနှင့်
 တကွဖြစ်သော။ သောမနဿ၊ သောမနဿဝေဒနာ၏ရင်း။ သသောမနဿ

၁။ တံ ဂေါတြဘူစိတ္တံ။ ၁။ တန္တိ ဝေါဒါနံ၊ ဂေါတြဘူစိတ္တန္တိ အဋ္ဌမကဿ
 (ဂ-ပါးမြောက်ဖြစ်သော သေတာပတ္တိမဂ်၏) ဥပ္ပဇ္ဇနကာလေ “ဂေါတြဘူ”
 တိ ဝတ္ထုဗ္ဗတာရဟံ စိတ္တံ၊ ဂေါတြဘူသဒိသန္တိ ဝါ သောဏာပန္နာဒိဂေါတြဘူ
 ဘာဝိတိ ဝါ ဂေါတြဘူစိတ္တန္တိ ဝေမေတ္တ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော (ဤနည်း
 ၌ကား ဂေါတြဘူနှင့်တူသောကြောင့်ရင်း၊ သကဒါဂါမိမဂ် ဖြစ်သောအခါ
 သောတာပန်၏ အနွယ်ကို လွှမ်းမိုးတတ်သောကြောင့်ရင်း ထိုဝေါဒါနံစိတ်ကို
 ပင် ဂေါတြဘူစိတ်ဟု ခေါ်ရသည်။)-အနု။

၂။ အဿာဒနံ။ ပေ။ ကိစ္စံ။ ။ ရာဂရဟိတဿ ဝိဟ သောမနဿဿ (ရာဂ
 ကင်းသော သောမနဿ၏ အာရုံ၌ အဿာဒနံ၏ အစွမ်းဖြင့် မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့)
 သောမနဿရဟိတဿ စ ရာဂဿ န အာရမဏော အဿာဒနဝသေန ပဝတ္တိ၊
 အဇ္ဈိပေက္ခနတောတိ ဝတ္ထု အဿာဒနံ ။ ပေ။ ကိစ္စန္တိ။-အနု။

၇၀၀

ပဋ္ဌာနိမ္မလဒ္ဓိကာနိဿယ၊

သ၊ သော။ ရာဂသစ္စ၊ နိဂဏ်း။ ကိစ္ဆိတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနုဘဝတိ
စေဝ ရဇ္ဇတိစာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ အဘိနန္ဒနံ၊ အလွန်
နှစ်သက်ခြင်းဟူသည်။ ပီတိကိစ္ဆသဟိတာယ၊ ပီတိ၏ကိစ္ဆနှင့်တကွဖြစ်သော။
တဏှာယ၊ ဤ။ ကိစ္ဆိတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သပ္ပိတိက တဏှာဝသေနာတိ၊
ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာ၊ ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာဟူသည်။
ဒိဋ္ဌိယေဝ၊ သာတည်း။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ။ အဘိနန္ဒတိပုဒ်၌ ဆိုအပ်သော
၂-ပါးသော အနက်တို့တွင်။ ပုရိမတ္ထမေဝ၊ နောက်အနက်ကိုသာ။ (ဒိဋ္ဌိကို
အရကောက်ရသော နောက်အနက်ကိုသာ။) ဂဟေတွာ၊ ၍။ အဘိနန္ဒန္တဿ
ပေ။ ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ အဘိနန္ဒနာ၊ အဘိနန္ဒနာဟူသည်။
ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာယေဝ၊ ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာ တမျိုးသာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပတ္တံ၊
ငှာ။ နုသက္ကာ။ (ကသွာ) ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော။ ပေ။ အဘိနန္ဒတိတိ
ဝစနတော၊ ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။
ပုရိမော၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော။ အတ္ထောပိ၊ ကိုလည်း။ (တဏှာ၏ကိစ္ဆကို အရ

၁။ အဘိနန္ဒနာ ပန။ ပေ။ ဝစနတော။ “အဘိနန္ဒန” အရ “ဒိဋ္ဌာဘိ
နန္ဒနသ” ဟု မဆိုသင့်။ အဘယံကြောင့်နည်း- “ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော။ ပေ။
ပဟာတဗ္ဗံ ရာဂံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ” ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်
တည်း။ ဤပါဠိတော်၌ “ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗရာဂ” ဟူသည် ဒိဋ္ဌိကို
ပယ်ပြီးသော အသက်မဂ်တို့သည် ပယ်ရမည့် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပုယုတ်ရာဂတည်း။ ထို
ရာဂကို နှစ်သက်၏” ဟု ဟောတော်မူရာကား “အဘိနန္ဒန” အရ ဒိဋ္ဌိမပါသော
ရာဂဖြင့် နှစ်သက်ခြင်းကိုလည်း ဟူရသည် ဟူလို။

၂။ တသ္မာ ပုရိမောပိ အတ္ထော။ “သပ္ပိတိကတဏှာဝသေန နန္ဒတိ” ဟု
အဘိနန္ဒတိအတွက် ပဌမဖွင့်အပ်သော အနက်ကို ပုရိမအတ္ထ ဟုဆိုသည်။
ထို့ကြောင့် ရှေ့အနက်အတိုင်း ပီတိယှဉ်ရာ သောမနဿသဟဂုတ် လောဘမူ
စိတ် ၂-ခု၌သာယှဉ်သော ဒိဋ္ဌိကို “ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိ” ဟု ဆို၏။ နောက်နည်းအလို
ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဖြင့် နှစ်သက်ရာ၌ (သောမနဿ ဥပေက္ခာ ၂-မျိုးလုံးရသော
ကြောင့်) ၄-ပါးသော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်တို့၌ ဒိဋ္ဌိကို “ဒိဋ္ဌိဥပုဇ္ဇတိ” ဟု
ဆိုသည်။

ကောက်ရသော ရှေ့အနက်ကိုလည်း။) ဝုတ္တော။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပန၊ ဆက်။
 ဒိဿ၊ ကုန်သော။ သောမနဿသဟဂတစိတ္တောသု၊ တို့၌။ (သောမနဿသဟ
 ဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်တို့၌။) [ရှေးနိဿယ၌ “သောမနဿ သဟဂုတ်
 ဒိဋ္ဌိဂတဝိပုယုတ် စိတ်တို့၌” ဟု ပေး၏။ ဒိဋ္ဌိဥပဇ္ဇတိ၌ ဝပ်ရမည်ဖြစ်သော
 ကြောင့် စဉ်းစားပါ။] ယထာဝုတ္တေန၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။
 (“အဿာဒနံ သရာဂဿ သောမနဿဿ သသောမနဿဿ ရာဂဿ စ
 ကိစ္စံ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော။) သောမနဿေန၊ ဖြင့်၎င်း။ ရာဂေနစ၊
 ဖြင့်၎င်း။ အဿာဒန္တဿ၊ လွန်စွာ သာယာသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)
 (ဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ ဥပဇ္ဇတိ) တေသုယေဝ၊ ထိုသောမနဿသဟဂုတ်ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်
 စိတ် ၂-ပါးတို့၌ပင်။ သပ္ပိတိကတဏှာယ၊ ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော တဏှာဖြင့်။
 (အဘိနန္ဒန္တဿစ၊ အလွန်နှစ်သက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌၎င်း။) စတုသုပ္ပိ၊
 လေးပါးသောစိတ်တို့၌လည်း။ (သောမနဿ ဥပေက္ခာ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်
 စိတ် လေးပါးတို့၌လည်း။) ဒိဋ္ဌာဘိန္ဒနာယ၊ လွန်စွာနှစ်သက်တတ်သောဒိဋ္ဌိ
 ဖြင့်။ အဘိနန္ဒန္တဿစ၊ ၌၎င်း။ ဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ ဥပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိပိ၊ ဤသို့
 လည်း။ ယောဇေတုံ၊ ၄၁။ သက္ကာ၊ ၏။ [ဤအနက်ပေးနည်းကို အနုဋ္ဌိကာ
 ဖွင့်ထားသော်လည်း အနည်းငယ်ချွတ်ယွင်းဟန်ဟူ၏။ ဤ၌ မဓုအဖွင့်ကိုမိမ့်
 ပေးပါသည်။] ဇာတိဝသေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ သုစိဏ္ဏသာမညဝသေန၊
 သုစိဏ္ဏချင်းတူသည်၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ (“ကေဝဇနုဇေဝ” ၌စပ်)
 ဣတိ အတ္ထော။

၄၀၆။ တဒါရမဏတာတိ၊ ကံး။ တဒါရမဏဘာဝေန၊ ဖြင့်။
 (“ဥပဇ္ဇတိ၌စပ်) ဟိ၊ မှန်။ ဧတ္ထ၊ ဤတဒါရမဏတာဟူသောပါဌ်၌။ ဝိဘတ္တိ

၁။ တဒါရမဏတာ။ “တဒါရမဏတာယံ” ဟု ဖြစ်သင့်ပါလျက်
 နာဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သော အာယ (ယ) အက္ခရာကို ချေခြင်းကိုပင်
 “ဝိဘတ္တိလောပေါ ကတော” ဟု ဆို၏။ (တနည်း) “တဒါရမဏတာ” ၌
 တာ ပစ္စည်းသည် ဘော အနက်ကို ဟောရိုးတည်း။ ဤ၌ကား ထိုတာပစ္စည်း
 သည် ဟောအပ်သောဘောအနက် သီးခြားမရှိ။ တဒါရမဏ အနက်သာရ၏။
 တာပစ္စည်းသည် သကတ်အနက်၌ သက်၏။ ဤသို့ “တဒါရမဏတာ” အရ
 တဒါရုံဝိပါက်သာ ရသောကြောင့် “ဝါဂကော တဒါရမဏဘာဝဘူတောတိ

လောပေါ၊ နာဝိဘတ်ကိုချေခြင်းကို။ ဝါ၊ နာဝိဘတ်၏ကရိယဖြစ်သော
 အာယအပြုကို ချေခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဘာဝဝန္တတော၊ ဘာဝအနက်ရှိသော (တဒါ
 ရမဏမှ။ အညော၊ သော။ ဘာဝေါ၊ တာပစ္စည်း၏ အနက်ဖြစ်သောဘာဝ
 သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘာဝေ နေဝ၊ တာပစ္စည်းဟူသော
 ဘာဝ ဖြင့်ပင်။ ဝိပါကံ၊ တဒါရုံဟူသော ဝိပါကံကို။ ပိသေသေကံ၊ အထူး
 ပြု၏။ (ပဋိသန္ဓေကိစ္စ ဘဝင်ကိစ္စ စုတိကိစ္စတပ်သော ဝိပါကံတို့မှ အထူး
 ပြု၏။) တဒါရမဏဘာဝဘူတော၊ တဒါရုံ၏ အဖြစ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဝိပါ
 ကော၊ သည်။ (“ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဌာဝပ်) ဣတိအတ္ထော။ ဝိညာဏဉ္စာယတန။ ပေ။
 ဝိပါကာနံ၊ တို့၏။ (နိယောဂတော၊ အမြဲအားဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတံ၊ ပိုင်းခြား
 မှတ်သားအပ်သော။ ကမ္မံ၊ ကံဟူသော။ အာရမဏံ၊ သည်။ အတ္ထိ) ဝိယ၊
 ကဲ့သို့။ [ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါကံ၏ အာရုံသည် အာကာသနဉ္စာယတန
 ကုသိုလ်ကံဟူသော ကံအာရုံအဖြစ်အားဖြင့် အမြဲရှိ၏။ နေဝသညာ နာ
 သညာယံဘနဝိပါကံ၏ အာရုံသည် အာကာသဉ္စာယတန ကုသိုလ်ကံဟူသော
 ကံအာရုံအဖြစ်အားဖြင့် အမြဲရှိ၏။] (တထာ၊ တူ။) ကာမာဝစရဝိပါ
 ကာနံ၊ တို့၏။ ဣဒဉ္စကမ္မံ၊ သည်သာ။ အာရမဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။
 နိယောဂတော၊ ဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတံ၊ ပိုင်းခြားအပ်သောအာရုံသည်။ န၊ မရှိ။
 [ဓမ္မနိဿယဉ္စကား အနက်တမျိုး ပေးလေ၏။ ကာမာဝစရဝိပါကံတို့မှာ
 ထိုကဲ့သို့ အာရုံအမြဲမရှိ။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုကာမာဝစရ ဝိပါကံ၏
 ကံဟူသောအာရုံကို။ လဗ္ဘမာနမ္ပိ၊ ရထိုက်ပါ သော်လည်း။ ဘဂဝတော၊
 နဝတ္ထိ။ ပဲန၊ ထိုသို့ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ တဒါရမဏနံ၊ နှင့်။
 (သမာန ဌာဝပ်) ကုသလာရပဏဘာဝေန၊ ကုသိုလ်ကံ ဟူသော အာရုံရှိ
 သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ သမာနလက္ခဏတာယ၊ တူသော လက္ခဏာရှိကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကမ္မာရမဏာ၊ ကံဟူသော အာရုံရှိ ကုန်သော။
 ပဋိသန္ဓိအာဒယောပိ၊ ပဋိသန္ဓိအစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ ဘဂဝတော၊ ဒဿိတာ

အတ္ထော”ဟု မိန့်သည်။ [ဧတေန သကတ္ထေ အယံ တာသဒ္ဓေါတိ ဒဿေတိ၊
 တေသ္မိဉ္စ အတ္ထေ (ဤဒုတိယအနက်၌) တဒါရမဏတာတိ ပစ္စုပ္ပန်ကဝစနံ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊-အနု။

ယေဝ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။ ဣတိဒဋ္ဌဗျာ။ [တဒါရုံကိပြတော်မူ
လိုက်လျှင် ကဲ့သို့လ်ကံအာရုံချင်း တူသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စုတိတို့
ကိုလည်း တိုက်ရိုက်မပြစေကာမူ အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် ပြပြီးဖြစ်တော့
သည် ဟူလို။]

ပဋိလောမတော ဝါ ဧကန္တရိကဝသေနဝါတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တန၊ ဆိုသော
အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ အနုလောမတော၊ အားဖြင့်။ သမာပဇ္ဇနော၊ ဝင်စား
ခြင်း၌။ ဝါ၊ ဝင်စားရာအခါ၌။ ယေဘုယျေန၊ ဖြင့်။ အာသန္ဓသမာပတ္တိယာ၊
နီးကပ်သောသမာဂတ်၏။ အာရမဏဘာဝေါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ ပြီ။ ဣတိ
ဒဋ္ဌဗျာ။ ပန၊ ဆက်။ [ယေဘုယျေနနှင့်စပ်၍ မှတ်တမ်းကို ဆက်သည်။]
ပဋိလောမတော၊ ဖြင့်၎င်း။ ဧကန္တရိကဝသေန၊ ဧကန္တရိကနည်း၏ အစွမ်း
ဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ တပါးကျော် ဝင်စားခြင်းအစွမ်းဖြင့်၎င်း။ သမာပဇ္ဇန္တဿ၊
ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အနာသန္ဓာပိ၊ မနီးကပ်သည်လည်း ဖြစ်သော။
သမာပတ္တိ၊ သည်။ အာရမဏံ၊ သည်။ ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။
အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ သမာပဇ္ဇန္တဿပိ၊ ၏လည်း။ (အနာသန္ဓာပိသမာပတ္တိ
အာရမဏံ) ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မှတ်အပ်၏။

စေတောပရိယ။ ပေ။ ယောဇေတဗျာနီတိ၊ ဟူ၍။ ဝတော၊ ဤ။ ယာ
ဇေတသံ အာဝဇ္ဇနာ။ တဿာတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထော၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)
ဝုတ္တော။ ဧဝံသတိ၊ သော်။ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဿာတိပိ၊ ဟူ၍။ ငတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်
မူဆိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ [“ကုသလော ဓမ္မော၊ အဗျာကတဿ
ဓမ္မဿ”အရ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်၏ အာဝဇ္ဇန်းအား ကျေးဇူးပြုနိုင်စရာရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဿ”ဟု ထည့်၍ ဟောတော်
မူဆိုက်စရာရှိသည် ဟူလို။] ပန၊ ထိုသို့။ ဟောဆိုက်စရာ ရှိပါသော်လည်း။
ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကုသလာ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ အဗျာကတဿ၊
သော။ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဿ၊ ၏။ အာရမဏံ၊ သည်။ နဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ တံ၊ ထိုဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်ကို။ (ဘဂဝတာ) နဝတ္တံ။ [အာဝဇ္ဇန်းက
ကုသိုလ် ခန္ဓာတို့၏ အာရုံဖြစ်နိုင်စေကာမူ အာဝဇ္ဇန်း၏ နောက်၌ရှိသော
ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်ဟူသော အဗျာကတက ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့၏ အာရုံမဖြစ်နိုင်သော
ကြောင့် “ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဿ”ဟု ထည့်၍ ဟောတော်မူအပ်။] (ကုသလာ

ခန္ဓာ အဗျာကတနံ၊ စေတောပရိညာဏာဒိနဉ္စ၊ တို့၏လည်း။ [စ၊ ဖြင့် အာဝဇ္ဇန်းကိုဆည်း။] (အာရမဏံ၊ သည်။) ဟောနန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုစေတောပရိယညာဏ် အစရှိသည်တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကိရိယာနံ၊ ကုန်သော။ စေတောပရိယညာဏာဒိနံ၊ တို့အား ၎င်း။ ကုသုလာရမဏာယ၊ ကုသိုလ်ဟူသော အာရုံရှိသော။ ယာယကာယစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော။ အာဝဇ္ဇနာယစ၊ အား၎င်း။ ကုသလာ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ အာရမဏပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ (ဟောတိ)။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ အတ္ထောံ ဒဠဗ္ဗော။

၄၀၇-၄၀၉။ ဝိပဋိသာရုဒိဝသေနဝါတိ (ဧတ္ထ)၊ ဌ။ အာဒိသဗ္ဗေန၊ ဖြင့်။ အာဒိနဝဒဿနေန၊ မကောင်းမှု၏ အပြစ်ကို မြင်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ သဘာဝတောစ၊ မကောင်းမှု၏ သဘောအားဖြင့်၎င်း။ အနိဋ္ဌတာမတ္တံ၊ အနိဋ္ဌာရုံ၏ အဖြစ်မျှကို။ သင်္ဂယုတိ၊ သိမ်းယူအပ်၏။ [ရှေး နိဿယဉ္စ “သင်္ဂယုတိ” ဟုရှိ၏။ ထိုပါဌ်က “အက္ခန္တိဘေဒါ” ဟူသော ပဌမာဗဟုဝံစကို ထောက်၍ ရှေ့ဝါကျမှကြိယာကိုယူသောအခါ သင်္ဂယုန္တိ”ဟု ယူမှ ပဌမန္တ ဘေဒါနှင့်လိုက်လျောသည်။ ထို့ကြောင့် “သင်္ဂယုတိ” ဟူသော ရှေးနိဿယ ပါဌ်သည် ကောင်း၏။] ဝါ၊ တနည်း။ အက္ခန္တိဘေဒါ၊ အာသာတဝတ္ထု စသည်တို့ပြားသလောက် အက္ခန္တိ အပြားတို့ကို။ (သင်္ဂယုန္တိ)။ အာဒိနဝ ဒဿနေန သဘာဝတောစ၊ အနိဋ္ဌတာမတ္တဝသေန စ ဒေါမနဿဿ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ယောဇောဗ္ဗံ။ အာသာတဝတ္ထု အာဒိဘေဒေန အက္ခန္တိဘေဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။-အနု။]

၄၁၀။ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿာတိအာဒိနာ၊ ဖြင့်။ နိယတာ ရမဏဟိ၊ မြဲသောအာရုံရှိကုန်သော။ [စက္ခုဝိညာဉ်ဆိုလျှင် ရူပါရုံကို အမြဲ အာရုံပြု၏-စသည်။] ဝိညာဏကာယေဟိ၊ စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော ဝိညာဉ် အပေါင်းတို့ဖြင့်။ အဗျာကတဿံ၊ အဗျာကတတရား၏။ အဗျာကတနံ၊ တို့၏။ အာရမဏပစ္စယဘာဝံ၊ ကို။ နိဒဿေတိ၊ ညွှန်ပြ၏။ ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗဿံ၊ အလုံးစုံသော အဗျာကတတရား၏။ ဝါ၊ ကို။ (ဟနည်း) သဗ္ဗဿ၊

၁။ သဗ္ဗဿ။ ပေ။ ကရောတိ။ ။ သဗ္ဗဿာတိ ပကရံဏပရိစ္ဆိန္န ဂယုမာနေ (အရာအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အောက်ကို ယူအပ်မသင်) သဗ္ဗဿ အဗျာ

အလုံးစုံသော ဥေယျဓံတရား၏။ ဝါ၊ ကိ။ဝတ္ထု၊ ဟောခြင်းငှာ။ အသက္ကု
ဏေယျတ္တာ၊ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကေသ္မိသန္တာနေ၊
တခုသော ခန္ဓာအစဉ်၌။ (ပဝတ္တာနံ၊ ကုန်သော။) ဓမ္မာနံ၊ အာရမဏိက
တရားတို့၏။ ကေဒေသေန၊ ဖြင့်။ နိဒဿနံ၊ ညွှန်ပြခြင်းကို။ ဝါ၊ ညွှန်ပြ
ကြောင်း ဥဒါဟရုဏ်ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၄၁၃-၄၁၆။ စတုဘူမကံ၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်သော။ ကုသလံ၊ ကို။
[အဋ္ဌကထာ၌ “စတုဘူမကကုသလံ”ဟု သမာသိရှိ၏။] အာရမဏာ ဓိပတိ
ပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ (ဘာဝတာ) ဒသိတံ၊ ပြီ။ ပစ္စယပ္ပန္နံ၊ အာရမဏာ
ဓိပတိ ပစ္စည်း၏ ပစ္စယပ္ပန်သည်ကား။ ကာမာဝစရမေဝ၊ သာတည်း။

၄၁၇။ အပုဗ္ဗတော၊ ရှေးမဟုတ်သော။ ဝါ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ စိတ္တ
သန္တာနတော၊ စိတ်အစဉ်မှ။ ဝုဠာနံ၊ ထခြင်းသည်။ ဝါ၊ ထကြောင်းတရား
သည်။ ဘဝင်္ဂမေဝ၊ သာတည်း။ (ဝေဖြင့် ဝေါဒါနိကိုကန့်။) ပန၊ ဆက်။
တံ၊ ထိုဝုဠာနဟူသော ဘဝင်္ဂသည်။ မူလာဂန္တုကဘဝင်္ဂသင်္ခါတံ၊ မူလဘဝင်
အာဂန္တုကဘဝင်ဟုဆိုအပ်သော။ တဒါရမဏံ၊ တဒါရုံသည်၎င်း။ ပကတိ
ဘဝင်္ဂဉ္စ၊ သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ [အာဂန္တုကဘဝင်ကိစ္စတပ်သော တဒါရုံ
ဟူသည် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ဝိထိပိုင်း တဒါရမဏနိယမဝယ် “တ-မနန္တ
ရိတွာ ဘဝင်္ဂပါတောဝ ဟောတိ”၌ ပြအပ်သော တဒါရုံ မျိုးတည်း။]
အနုလောမံ၊ သေက္ခာယ ဖလသမာပတ္တိယာတိ ဧတ္ထ၊ ၌။ ကာယစိ၊ အမှတ်

ကတဿ၊ အတ္တန္တရဝသေန ပန ဂယမာနေ (အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဟူသော
အတ္တန္တရ၏ အစွမ်းဖြင့် ယူအပ်သော်) သဗ္ဗဿ ဥေယျဿာတိ အတ္ထော၊
အသက္ကုဏေယျတ္တာတိ ဣဒံ ဝတ္ထုဗ္ဗဿ အနန္တာပရိမေယျတဿ (အနန္တ၊
အပရိမေယျ၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဝုတ္တံ၊ န အညးဏပဋိသုတကော (ဉာဏ်တော်
၏မသိခြင်း၊ ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းကြောင့် ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါ)။ အနု။

၁။ အပုဗ္ဗတော။ပေ။ဘဝင်္ဂမေဝ။ ။ဝေါဒါနသင်္ခါတံ ဝုဠာနံ အပုဗ္ဗ
တော န ဟောတိတိ ဝုတ္တံ “အပုဗ္ဗတော စိတ္တသန္တာနတော ဝုဠာနံ ဘဝင်္ဂမေဝါ
တိ၊ တဉ္စိ (မှန်၏၊ ထိုဝေါဒါနိသည်) ယထာလဇ္ဇဿ ဝိသေသဿ (အကြင်
အကြင် ရအပ်ပြီးသော မဂ်တရားထူးကို) ဝေါဒါနံ (ဖြူစင်စေခြင်းသည်)
ပဂုဏဘာဝါပါဒနံ (လေ့လာအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းသည်)
အပုဗ္ဗံ နာမ န ဟောတိ။-အနု။

၇၀၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ။

မရှိ တံဘုဘုသော။ သေက္ခဗလသမာ ပတ္တိယာ၏။ ဝါကို။ အဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တာ၊ မကြဉ်ဖယ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အထူးဆိုဘွယ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နေဝသညာ။ ပေ။ ဗလသမာပတ္တိယာတိ ဣမ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ နိဗ္ဗိသေသနံ၊ ဝိသေသနမရှိသော။ (သောတာပတ္တိ သကဒါဂါမိဟု ဝိသေသနမရှိသော) ဗလသမာပတ္တိ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ် ဆောင်၍။ ဒသေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဗလသမာပတ္တိယာတိ အနာဂါမိ ဗလသမာပတ္တိယာတိဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ကာမာဝစရကိရိယာ ဒုဝိခဿပိ ပဋ္ဌာနဿာတိ ဧတ္ထ၊ ၌။ ကိရိယာနန္တရံ၊ ကြိယာ၏အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ တဒါရမဏပုဋ္ဌာနေ၊ တဒါရုံဟူသောပုဋ္ဌာန၌။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တံ၊ ထိုစကားကို။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍေ၊ ၌။ (မယာ) ဝုတ္တမေဝ၊ သည်သာ။

တာ ဥဘောပိ၊ ပေ။ ဒွါဒသန္တံ၊ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ သော မနဿသဟဂတ မနောဝိညာဏဓာတုဝသေန၊ သောမနဿသဟဂုတ် မနော

၁။ အဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တာ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ။ ။ အဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တာ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိတိ ကုသလဘာဝေန သမာနတ္တာ (သေက္ခဗလ ကုသိုလ်ချင်း တူသောကြောင့်) ဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တာယ အဘာဝတော ဝိဘဇိတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ၊ တသ္မာ ယဒေတ္ထ ဝိသေသနံ လဗ္ဘတိ၊ တံ ဒသေန္တော နေဝသညာနာသညာယတနံ ။ ပေ။ သမာပတ္တိယာတိ အာဟ။-အနု။

၂။ ဝုတ္တပေဝ။ ။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍေ ဝုတ္တမေဝ၊ တိ ပဋ္ဌာနေ ပန “ကုသလာ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပဿိကော တဒါရမဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိအာဒိနာ (ဝုတ္တမေဝ ၌စပ်) “ကိရိယာနန္တရံ တဒါရမဏဘာဝေ” တိ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တံ စိတ္တုပ္ပါဒ ကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တမေဝ။-အနု။ [ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ အဗျာကတပဒဝိပါကုဒ္ဓါနုကထာဝဏ္ဏနာ၊ ဝိပါကတ္တိကံ၊ ပဉ္စဝါရ၊ ပစ္စယာ နုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ အာရမဏပစ္စယပါဌိတော။]

၃။ တာ ဥဘောပိ။ ပေ။ ဒွါဒသန္တံ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ရှိသော ပါဌနှင့် ဤ ဋီကာပါဌတို့ စာသွားခြင်း မတူကြ။ အဋ္ဌကထာ၌ “တာသု ဒီသု။ ပေ။ ဒွါဒသန္တံ” စသည်ဖြင့် ဒွါဒသန္တံ ၂-ဝါကျရှိ၏။ ဋီကာဆရာ လက်ထက်က အဋ္ဌကထာ ပါဌ၌ “တာ ဥဘောပိ” စသည်ဖြင့် တဝါကျတည်းရှိသောကြောင့် ဤကဲ့သို့ ၂-ဝါကျခွဲ၍ ဖွင့်နေရသည်ဟုထင်သည်။

ဝိညာဏဓာတ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ (သောမနဿသန္တိရုဏနှင့်ပပ်သဖြင့်။) (သင်္ဂဟ
 ကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဥပေက္ခာသဟဂတာ ပန၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် မနောဝိညာဏ
 ဓာတ်ဟူသော သန္တိရုဏသည်ကား။ ယထာဝုတ္တာနံ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်
 ပြီးကုန်သော။ ဒသန္တံ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတ်တို့၊ တို့၎င်း။ ငဝါဠဗ္ဗနကိရိ
 ယဿ၊ ဝုဠောဟူသော ကြိယာ၎င်း။ မနောဓာတုကိရိယဿစ၊ ပဉ္စဒွါရာ
 ဝဇ္ဇန်းဟူသောကြိယာ မနောဓာတ်၎င်း။ (ဥပေက္ခာသန္တိရုဏ-က ဘဝင်ကိစ္စ
 တပ်သောအခါ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော ကြိယာ မနောဓာတ်၎င်း။) ဣတိ၊
 သို့။ ဒွါဒသန္တံ ၁၂-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့အား။ (အနန္တရပစ္စယော)
 ဟောတိ။ ဣတိ ဒဉ္စဗ္ဗံ။

၄၂၃။ ဒါနာဒိ ပုညကိရိယာယတ္တာ၊ ဒါန အစရှိသော ပုညကိရိယ
 ဝတ္ထု၌ စပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယော၊ အလုံးစုံသောသမ္ပတ္တိတို့ကို။ ပဋိ
 ဝိဇ္ဇိတော၊ သိ၍။ [ပဋိဝိဇ္ဇိတောတိ ဇာနိတော၊-အနု။] (ဒါနာဒိနိ ပဝတ္တေတိ
 ၌စပ်) ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နော၊ ပုဒ်တို့၏စပ်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗျော)။ န ပနေတံ
 ကေန္တေန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ (ဧတ္ထ)၊ ၌။ (“အဓိပ္ပာယ်”၌စပ်) ဗလဝစေတနာ
 ဝ၊ အားရှိသောစေတနာကိုသာ။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဗလဝါ
 စေတနာဝ”ဟု ရှိ၏။] ဒုဗ္ဗလာ၊ အားမရှိသောစေတနာကို။ န (လဗ္ဘတိ)၊
 အပ်။ ဣဘိဇေတံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ကေန္တံ၊ စင်စစ်။ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊
 မယူတိုက်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒဠိ၊ ခိုင်မြဲစွာယူအပ်သည်မည်လောက်အောင်။
 န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဣဘိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလို
 တည်း။ ကိံ ကာရဏံ၊ ကြောင့်။ (န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ နည်း) ဣတိ၊ ဤကား
 အမေးတည်း။ ဗလဝတော၊ အားရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ဒုဗ္ဗလဿဝါ၊
 အားမရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ကတောကာသဿ၊ ပြုအပ်သော အကျိုး
 ပေးခွင့်ရှိသောကံ၏။ အန္တရာယံ၊ ကို။ ပဋိဗာဟိတော၊ တားမြစ်၍။ ဝိပစ္စန
 တော၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ယံကိဉ္စ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခု
 သောကံသည်။ ဝိပါကံ၊ ကို။ ယဒိဇနေတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်စေနိုင်အံ့။ (ဝေသကံ)
 ဥပနိဿယော၊ သည်။ နဟောတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ န ဝတ္ထုဗ္ဗတ္တာစ၊ မဆိုထိုက်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (န ဂဟေတဗ္ဗံ) ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။

၇၀၇

ဝဋ္ဋာနမူလဋီကာနိဿယ

ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကတောကသမ္ပိတိအာဒိ၊ ကို။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ပန၊ ထိုသို့အဋ္ဌကထာဆရာဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ဝိပါကတ္တိကေ၊ ဌ။
ပဉ္စဝါရပစ္စနီယေ၊ ဌ။ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မော။ ပေ။- ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊
ဟူ၍။ ကမ္မပစ္စယဿ၊ ။ ဝါ၊ ကို။ ဝိသုံ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းမှ သီးခြား။
ဥဒ္ဓဋ္ဌတ္တာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝေဒနာတ္တိ
ကေစ၊ ဌလည်း။ ပဉ္စဝါရပစ္စနီယေ၊ ဌ။ နဟောတုပစ္စယာ။ ပေ။ အဋ္ဌာတိ၊
ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝိပါကဇန
ကမ္ပိ၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။
ကမ္ပိ၊ သည်။ ဥပနိဿယပစ္စယော၊ သည်။ နဟောတိ။ ဣတိ ဝတ္ထု သက္ကာ၊
ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁။ ဝိပါကတ္တိကေန ပန၊ ပေ။ သက္ကာ ဝတ္ထု။ ။ ဤစကားကား အဋ္ဌကထာ
၏ စကားကိုပယ်ရှားသော စကားတည်း။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် “အကျိုးပေး
သော ကံမှန်လျှင် ဒုဗ္ဗလဖြစ်စေ၊ ဗလဝဖြစ်စေ ဥပနိဿယပစ္စည်း မဖြစ်”ဟု
မဆိုလိုက်။ ဤသို့ ကမ္မပစ္စည်းနှင့် ဥပနိဿယပစ္စည်းကို မကွေမကွာ ဆိုထား၏။
ထိုသို့ ဆိုသော်လည်း ဝိပါကတိက်ဝယ် ပဉ္စဝါရပစ္စနီယဉ္စိ၊ ကမ္မပစ္စည်းကို
ဥပနိဿယ ပစ္စည်းမှ သီးခြား ထုတ်ဆောင်တော် မူအပ်သောကြောင့်၎င်း၊
ဝေဒနာတိက်ဝယ် ပဉ္စဝါရပစ္စနီယဉ္စိ “န ဥပနိဿယေ အဋ္ဌ”ဟု ဥပနိဿယ
မပါသော ကမ္မပစ္စည်းကို အဋ္ဌ အရ၌ သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့်
၎င်း၊ အကျိုးပေးသော်လည်း “အချို့ကံသည် ဥပနိဿယပစ္စည်း မဖြစ်”ဟု
ဆိုခြင်းငှာ တတ်ကောင်းပါသည်။ ဤသို့ဆို၍ အဋ္ဌကထာစါဒကို ပယ်ရှား
လေသည်။

အနုဋီကာ။ ။ ဤသို့ မူလဋီကာက အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ စကားကိုပယ်ရှား
ရာ၌ အနုဋီကာဆရာသည် အဋ္ဌကထာဘက်က ထောက်ခံ၍ ဖွင့်သွား၏။
[ပစ္စယဒ္ဓယဿ ပန လဗ္ဘမာနတပ္ပရာယ ဒေသနာယ ဥပနိဿယေ ဂဟိတေပိ
ကမ္မပစ္စယော ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗောယေဝါတိ သက္ကာ ဝတ္ထု၊ လဗ္ဘမာနဿဟိ ဥဒ္ဓရဏံ
ဉာယာဂတိ၊ တထာ ဥပနိဿယေ ပစ္စနီယတော ဌိတေပိ ကမ္မပစ္စယော
ဝတ္ထုဗ္ဗောဝ ဥပနိဿယဿ အနေကဘေဒတ္တာ၊ ဝိပါကံ ဇနေန္တံ ကမ္ပိ ဝိပါကဿ
ဥပနိဿယော န ဟောတိတိ န ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-အနု။]

ကသ္မိံ ဝါ ဝိရုဒ္ဓေါတိ၊ ကား။ တံ နိမိတ္တံ၊ ထို လွန်စွာတပ်မက်အပ်ရာ
ဝတ္ထုဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝိရုဒ္ဓေါ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။ (“တံ၊
ထိုဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သူကို။ ဟနတိ၊ သတ်၏။” ဤသို့ထည့်ပေးမှ အဓိပ္ပာယ်
ရသည်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိရုဒ္ဓန္တိ၊ ဟူ၍။ ပါဌော၊ အဋ္ဌကထာပါရှိသည်။
(အတ္ထိ)။

ဩမာနန္တိ၊ ကား။ ပရဿ၊ သူတပါး၏ (သန္တာန်၌။) ပဝတ္ထဩမာနံ၊
ဖြစ်သော အောက်ကျသော မှတ်ထင်ခြင်းကို။ (ဥပနိဿယံ ကတွာ၌စပ်)။

ရာဂေါ၊ ဟူသည်။ ရဉ္စနဝသေန၊ တပ်မက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထာ၊
သော။ ကာမရာဂတဏှာ၊ ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်တတ်သော တဏှာတည်း။
ဣတိ၊ ဤသို့ပြုလသော်။ မေ၊ ၏။ စက္ခု၊ သည်။ အနာဂတံ၊ သော။
အဒ္ဓါနံ၊ ကာလ၌။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ သော်။ (မေ၊ ၏။) ရူပါ၊
ရူပါရုံတို့သည်။ (အနာဂတံ အဒ္ဓါနံ၊ ၌။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။) ဣတိ၊ သို့။
အပ္ပဋ္ဌိလဒ္ဓဿ၊ မရအပ်သေးသော အရာဝတ္ထုကို။ ပဋိလာဘာယ၊ ရခြင်းငှာ။
စိတ္တပဏိဒဟနတဏှာ၊ စိတ်ကို ရှေးရှုထားတတ်သော တဏှာသည်။ ဝါ၊
စိတ်ဖြင့် တောင့်တတတ်သောတဏှာသည်။) ပတ္ထနာ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ အယံ၊
ကား။ ဧတေသံ၊ ဤ ရာဂ ပတ္ထနာတို့၏။ ဝိသေသော၊ တည်း။ တေသု
အညမ္ပိတိ၊ ဟူသောပါရှိ၏။ တေသု၊ ထိုဉာတိမိတ္တတို့တွင်။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်
မရှိ တစုံတယောက်သော။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ ဟနိတတော၊ သတ်အပ်ပြီးသော
သတ္တဝါမှ။ အညမ္ပိ၊ အခြားလည်းဖြစ်သော။ ပါဏံ၊ သတ္တဝါကို။ ဟနတိ၊ ၏။
ဣတိ၊ အတ္ထော။

ပုနပ္ပုနံ အာဏာပနဝသေန ဝါတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါရှိ၌။ မာတု
ဃာတ ကမ္မေန၊ နှင့်။ သဒိသတာယ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပုဗ္ဗေ၊ မာတု
ဃာတကံ၏ရှေး၌။ ပဝတ္ထာယပိ၊ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ အာဏတ္ထစေတ
နာယ၊ စေခိုင်းကြောင်း စေတနာ၏ (အပေ) ၌။ မာတုဃာတကမ္မနာမံ၊
မာတုဃာတကံ၏ နာမည်ကို။ အာရောပေတွာ၊ တင်စား၍။ ဝဒန္တိ၊ ဒွိဟိ
ပဟ္နာရေဟိတိ ဧတ္တာပိ၊ ၌လည်း။ သေနယော၊ တည်း။ ယထေဝဟိ ။ ပေ။
ဥပ္ပါဒေတိနာမာတိ၊ ဟူသောစကားကို။ (“ဝဒတိ”၌စပ်) ရာဂံ၊ ကို။ ဥပ
နိဿာယာ၍။ ဒါနံ၊ ကို။ ဒေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရာဂံ၊ ကို။ ဥပနိဿာယ၊

၇၁၁

ပဋိပက္ခမုလဋီကာနိဿယ

၍။ ဒါနဝသေန၊ ဒါနနှင့်စပ်သဖြင့်။ သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။
 ဣတိ၊ အယံ အတ္ထော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သည်။ ဟောတိ။
 ဣတိ၊ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယ်န၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရော)
 ဝဒတိ။ ရာဂံ၊ ကို။ ဥပနိဿယ၊ ၍။ ဒါနံ၊ ကို။ ဒေတိ၊ ၍၏။ ဣတိ၊
 မာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော စကားရပ်သည်။ ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။
 ရာဂါဒယော၊ ရာဂအစရှိသည်တို့သည်။ သဒ္ဓါဒိနံ၊ သဒ္ဓါအစရှိသည်တို့၏။
 ဥပနိဿယပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ) ဣတိ၊ ဣဒမ္ပိ၊ ဤအနက်သည်လည်း။
 ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿတိ၊ ကာယိကံ သုခန္တိ၊ အာဒိနံ၊
 အစရှိသောစကားတို့ကို။ ဧကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဒဿနေန၊ ပြခြင်း
 ကြောင့်။ ဝိသုဒ္ဓိယော၊ သီးခြားသာလျှင်။ ဧတေသံ၊ ဤကာယိက သုခ ဒုက္ခ
 တို့၏။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ အကြောင်းတို့၏အဖြစ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်
 သေး။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဧကေတောပိ၊ တပေါင်းတည်းလည်း။
 (ဧတေသံ ပစ္စယဘာဝေါ ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။
 ဒဿတိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၄၂၅။ ဥပထမ္ဘကတ္တေန ပစ္စယတ္တာယောဂိတိ ဧတေန၊ ဤပါ၌ဖြင့်။
 ဣဒံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿတိ၊ ၍၏။ (ကိံ ဒဿတိ၊
 နည်း။) ပုရိမဝါရေသု၊ ပဋိစ္စစသောရှေ့ဝါရတို့၌။ ပစ္စယေန၊ ဧဟတု အစရှိ
 သောပစ္စည်းကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ပစ္စယပွန်တရားတို့၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဝိယံ၊
 ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ (ဧဝံ၊ တူ။) ဣမသ္မိံ၊ ဤပဉ္စဝါရ၌။ ပစ္စယေန၊
 ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ကို။ န ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ

၁။ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယ်န။ ။ ဝဋ္ဋနိဿိတော ဒါနာဒိဝသေန သဒ္ဓိ
 ဥပ္ပါဒေန္တော ရာဂံ ဥပနိဿယ ဒါနာဒိဝသေန သဒ္ဓိ ဥပ္ပါဒေတိနာမ၊
 န ဝိဝဋ္ဋနိဿိတော အဝိသေသေန ဝုတ္တတ္တာတိ အာဟ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယ်န
 ဝဒတိတိ၊-အနု။

၂။ ဧကေတောပိ။ ။ ဧကေတော ပီတိ ဣဒံ ယဒိပိ ဧကသ္မိံ သန္တာနေ
 သုခဒုက္ခာနံ ဧကသ္မိံ ခဏေ ဥပ္ပတ္တိ နတ္တိ၊ ပစ္စယသမာယောဂေါ ပန
 (အကြောင်းတရားတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းသည်ကား) တေသံ (ထိုသုခဒုက္ခ
 တို့၏) ဧကဉ္စမ္ပိ ဟောတိတိ ကတော ဝုတ္တိ၊-အနု။

အဟုတ်ကား။ တဿတဿ ပစ္စယုပ္ပန္နဿ၊ ထိုထို သဟိတ်နာမက္ခန္ဓာအစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား။ တေသံတေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုထိုဟိတ် ၆-ပါးစသော ပစ္စည်းတရားတို့၏။ တံတံ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ထိုထို ပေတုအစရှိသော ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုဇ္ဇတိ။ စ၊ ဆက်။ ပစ္ဆာဇာတက္ခန္ဓာ၊ နောက်နောက်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည်။ ဥပတ္တမ္ဘကတ္တေန၊ (ရှေးရှေးသော ကေဇကာယ အစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား) ထောက်ပံ့တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဟောန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။) တေန၊ ထိုသို့ ဥပတ္တမ္ဘက၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သေ (သော) ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော၊ကို။ ဣမ၊ ဤပဉ္စဝါရ၌။ အနုလောမတော၊ အဖြစ်ဖြင့်။ အာဂတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော ဒဿတိ)။

၄၂၇။ စေတနာ ဝတ္ထုဿပိ ပစ္စယောတိ(တ္ထေ)၊၌။ အတ္တနေ၊ စေတနာဟူသော မိမိ၏။ ပတိဋ္ဌာဘူတဿပိ၊ တည်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုအားသော်မှလည်း။ ကမ္မဝေဒယော၊ ကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ တည်း။

ပန၊ ပရိဟာရ။ ပေ။ ဆိုဦးအံ့။ ကသ္မာ၊ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဉ္စဝါရ၌။ ပစ္စယဝါရေဝိယံ၊၌ကဲ့သို့။ နိဿယအတ္ထိအဝိဂတေသု၊ နိဿယပစ္စည်း အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတပစ္စည်းတို့၌။ ဒုမ္မလကဒုကာဝသာနာ၊ ကုသလာဗျာကတဟူသော ၂-ပါးသောမူလရှိသည်ဖြစ်၍ ကုသလာဗျာကတဟူသော ၂-ပါးသော မူလီအဆုံးရှိကုန်သော။ ပဉ္စာ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) န ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်ပါကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ (တ္ထေ)၌။ နိဿယအတ္ထိအဝိဂတာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။) အလဗ္ဗမာနတ္တာ၊ မရအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဒုမ္မလကဒုကာဝသာနာ၊တို့ကို။ နဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ကုန်)။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုပစ္စယဝါရ၌။ ဒေသနာယ၊ ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နပဓာနတ္တာ၊ ပြဇာနီးသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလောစ၊ လည်းဖြစ်သော။ အဗျာကတောစ၊ လည်းဖြစ်သော။ ဓမ္မာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။ ကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ကုန်လ

၇၁၂

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သော်။ ကုသလာဗျာကတပစ္စယာ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတဟူသော ပစ္စည်း ရှိသောတရားတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ။ လူတို့၊ ကြောင့်။ ကုသလဉ္စ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ဟိ၊ မှန်။ ယဒတာ တတော ဝါ၊ အမှတ်မထား၊ တပါးတပါးမူလည်း ဖြစ်သော။ ဥဘယပစ္စယဒတာ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတဟူသော ၂-ပါးစုံသော ပစ္စည်းကြောင့်။ ပစ္စယပ္ပန္နဿ၊ ၏။ ဥပ္ပတ္တိမတ္တိယေဝ၊ ဖြစ်ခြင်းမျှကိုသာ။ တတ္ထ၊ ထိုပစ္စယဝါရ၌။ အဓိပ္ပေတံ၊ ၏။ ဥဘယဿ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတ ဟူသော ၂-ပါးစုံသော ပစ္စယပ္ပန်တရားအား။ ဥဘိန္နံ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတ ဟူသော ၂-ပါးစုံသော ပစ္စည်းတရားတို့၏။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ ကျေးဇူးပြု ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ န (အဓိပ္ပေတော)၊ အလိုမရှိအပ်။ လူတို့၊ ဤသို့မှတ် အပ်၏။ [ကသွာထည့်၍ ဟိ(ယသွာ), လူတို့ (တသွာ) -ဟုလည်း တနည်း ပေးပါ။] လူခ ပန၊ ဤပညာရရှိကား။ ဒေသနာယ၊ ၏။ ပစ္စယပဓာနတ္ထာ၊ ပြခန်းသောပစ္စည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဘိန္နံ၊ ကုန်သော။ ကုသလ ဗျာကတာနံ၊ တို့၏။ နိဿာယာဒိဘူတာ၊ နိဿယအစရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော။ [အာဒိဖြင့် အတ္ထိ အဝိဂတတို့ကိုယူပါ။] ကုသလာဗျာကတာ၊ တို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်မရနိုင်ကုန်။ [“ကုသိုလ်နှင့် အဗျာကတသည် တပေါင်း တည်း ကျေးဇူးမပြုနိုင်သောကြောင့် မရအပ်ကုန်” ဟူလို။] လူတို့၊ ကြောင့်။ ကုသလော စ ။ ပေ။ ပစ္စယောတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝ တာ) န ဝုတ္တံ။

ပဉ္စဝါရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပဉ္စဝါရသဋ္ဌနာ အနုလောမဂဏနာ

၄၃၉။ ဧတ္ထ ပန ပုရေဇာတမ္ပိ လဗ္ဘတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ယဒိ ဝေ၊ ယင်းသို့ဖြစ်လေသော်။ ကသွာ၊ ကြောင့်။ တထာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ နည်း။ လူတို့၊ ဤကားအမေးတည်း။ တိဏီတိ၊ ဟူသော။ ဂဏနမတ္တသာမညတော၊ ရေတွက်ကြောင်း ဂဏန်းသင်္ချာမျှ၏ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တထာတိ သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တံ။ လူတို့၊ ဤကား အဖြေတည်း)။

၄၄၀။ အဓိပတိပစ္စယေ (စ) ။ပေ။ ဝိသဘာဂါတိ၊ ဟူသော။ ပုရိမ
ပါဌော၊ ရှေးအဋ္ဌကထာပါဌ်ကို။ နိဒဿနဝသေန၊ နိဒဿနည်း၏အစွမ်းဖြင့်။
ဝါ၊ ညွှန်ပြကြောင်းဥဒါဟရုဏ်အဖြစ်ဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂပစ္စည်းများ
ကျန်နေသောကြောင့် နိဒဿနနည်းဟု ဆိုသည်။] ပန၊-ထိုသို့ နိဒဿနနည်း၏
အစွမ်းဖြင့် မှတ်ထိုက်ပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟေတုပစ္စယဿ၊
၏။ ဝိသဘာဂေန၊ ဝိသဘာဂဖြစ်သော။ ဧကေန၊ သော။ အာရမဏေန၊
အာရမဏပစ္စည်းဖြင့်။ နိဒဿနံ၊ နိဒဿနနည်းကို။ အကတွာ၊ ဤ။ အနန္တရာဒိနိ၊
အနန္တရအစရှိသောပစ္စည်းတို့ကို။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသောအဋ္ဌကထာဆရာသည်။
သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ဝိသဘာဂေ၊ ဝိသဘာဂပစ္စည်းတို့ကို။ ဒဿတိ၊ သရုပ်
အားဖြင့်ပြ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိသဘာဂါ၊ သဘောတူကုန်သော။ ဣန္ဒြိယ
မဂ္ဂပစ္စယာစ၊ တို့ကိုလည်း။ ဒဿတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဓိပတိန္ဒြိယ
မဂ္ဂပစ္စယေသု ။ပေ။ ဝိသဘာဂါတိ၊ ဟူ၍။ ပဋ္ဌန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ရှုတ်ဆို
ကြကုန်၏။

တထာ ဘာဝါ ဘာဝတော (တိ)၊ ကံး။ ဟေတုပစ္စယဘာဝေ။ ဟေတု
ပစ္စည်း၏အဖြစ်သည်။ (သတိ၊ သော်) သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝတော၊ သဟ
ဇာတအစရှိသောပစ္စည်းတို့၏ရှိခြင်းကြောင့်။ (သဘာဂါဉ္စရံ) နန၊ စောဒ
နာပုဂ္ဂိုဦးအံ။ (ကိ၊ နည်း) အမောဟဝဇ္ဇာနံ၊ အမောဟသည် ကြဉ်အပ်ကုန်
သော။ ဟေတုနံ၊ ငါးပါးသောဟိတ်တို့၏။ ဟေတုပစ္စယဘာဝေ၊ သည်။
(သတိ၊ သော်။) အဓိပတိန္ဒြိယ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝေါ၊ အဓိပတိပစ္စည်း ဣန္ဒြိယ

၁။ ဟေတုပစ္စယဘာဝေ။ ပေ။ ဘာဝတော။ ။ သံဝဏ္ဏောဗ္ဗန္တိ “တထာ
ဘာဝါ ဘာဝတော (ဘာဝ အဘာဝတော)” ဟု ရှိသော်လည်း သံဝဏ္ဏနာဉ္စ
“တထာဘာဝ” ကို “ဟေတုပစ္စယဘာဝေ” ဟုဖွင့်၍ “ဘာဝတော” ကို
“သဟဇာတာဒိဘာဝတော” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သံဝဏ္ဏနာ အလိုအားဖြင့်
“ဘာဝါ ဘာဝတော” ဟု ရှိရလိမ့်မည်။ အနုဋီကာစာအုပ်၌လည်း သံဝဏ္ဏ
တဗ္ဗဝယ် “တထာဘာဝါ ဘာဝတော” ဟုရှိ၍ သံဝဏ္ဏနာဉ္စ “တသ္မိံ ဟေတု
ပစ္စယာကာရေ သတိ ဘာဝတော” ဟု ဘာဝ၌ အာဒိသ၏အတွက် မဖွင့်ပါ။
အဋ္ဌကထာနိယယဉ်ကား သူ့နည်းနှင့်သူ အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် ၂-နည်း
ပေးခဲ့ပါသည်။

ပစ္စည်းမဂ္ဂပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပညာဝဇ္ဇာနံ၊ ကုန်သော။ အဓိပတိပစ္စယာဒိနံ၊ အဓိပစ္စည်းအစရှိသည်တို့၏။ (အာဒိဖြင့် ဣန္ဒြိယမဂ္ဂပစ္စည်းတို့ကို ယူပါ။) ဝိသဘာဝတာ၊ ဝိသဘာဝတို့၏ အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)။ ယထာ၊ သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ကုသလာဒိဟေတုနံ၊ တို့၏။ ဟေတုပစ္စယဘာဝေ၊ သည်။ (သတိ၊ သော်။) ဝိပါကပစ္စယဘာဝါဘာဝတော၊ ဝိပါကပစ္စည်းအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဟေတုဝဇ္ဇာနံ၊ ကုန်သော။ ဝိပါကာနံ၊ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာတို့၏။ ဝိသဘာဝတာယ၊ ဝိသဘာဝတို့၏အဖြစ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ (နန္တ)၊ ဖြစ်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကားစောဒ္ဒနာတည်း။ နဘဝိတဗ္ဗံ၊ မဖြစ်ထိုက် (ကသွာ၊ နည်း။) ဥဘယပစ္စယသဟိတေ၊ ဟေတုဝိပါကဟူသော နှစ်ပါးစုံသော ပစ္စည်းတို့နှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝါ၊ တို့၏တကွ ဖြစ်ရာဖြစ်သော။ စိတ္တစေတသိကရာသိမှိ၊ စိတ် စေတသိက် အစုဖြစ်ဘော။ ဟေတုပစ္စယဘာဝေ၊ ဟေတုပစ္စည်းအဖြစ်ရှိသော။ (ဝိပါကမ္ပိ၊ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၌။) ဝိပါကပစ္စယတ္တာ ဘာဝ ဘာဝတော၊ ဝိပါကပစ္စည်းအဖြစ် မရှိခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဝိပါကပစ္စည်းဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း)။

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေတုသဟဇာတပစ္စယသဟိတေ၊ ဟေတုပစ္စည်း သဟဇာတပစ္စည်းတို့နှင့် တကွဖြစ်

၁။ ဟေတုပစ္စယဘာဝေ ဝိပါကမ္ပိ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ဝိပါကမ္ပိ” ပုဒ်မပါ။ ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊ အနုဋီကာ၌၎င်း “ဝိပါကမ္ပိ” ပုဒ်ပါ၏။ ပါမုလည်း အဓိပ္ပာယ်မှန် ထွက်သည်။ “ဟေတုပစ္စည်းလည်း ဖြစ်သော ဟောဝိပါက၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက၊ လောကုတ္တရာဝိပါက၌” ဟူလို။ ထိုဝိပါကများ၌ ဝိပါကပစ္စည်းလည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဝိပါကတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိသဘာဝများ မဖြစ်နိုင်ကြပါ” ဟူလို။

၂။ ယထာဟိ၊ ပေ၊ မိဓာပိ။ ။ “ဟေတုပစ္စယဘာဝေ ဝိပါကပစ္စယတ္တာ ဘာဝါဘာဝတော” ဟူသော ဟိတ်ပါဌ်ကို အကျယ်ပြရာဝယ် ဟေတု သဟဇာတ ပစ္စည်းတို့ကို ဥပမာပြု၍ ပြလိုသောကြောင့် “ယထာဟိ” စသည်ကို မိန့်။ ဟေတု သဟဇာတ ၂-မျိုးရသော တရားအစ၌ ဟိတ်သည်ကြဉ်အပ်သော တရားအစ ရှိပါသော်လည်း (ဟိတ်တခြား၊ တရားအစတခြား ရှိပါသော်လည်း) ဟိတ်တို့က ဟေတုပစ္စည်းတပ်သော အခါ ထိုဟိတ်တို့မှာ သဟဇာတ ပစ္စယသတ္တိ မရှိမဟုတ် (ရှိသည်သာ) ထို့ကြောင့် “ဟေတုဝဇ္ဇာသဟ

သော။ ဝါ၊ တို့၏တကွဖြစ်ရာဖြစ်သော။ [ရှေးနိဿယ၌၎င်း အနုဋီကာ၌
၎င်း “သဟိတေ”ဟု ရှိ၏။] ရာသိမှ၊ စိတ်စေတသိက်အစ၌။ ဟေတုဝဇ္ဇ
သဗ္ဗာဝေ၊ ဟိတ် ၆-ပါးသည် ကြည်အပ်ကုန်သောတရားတို့၏ ထင်ရှားရှိကုန်
သည်၏အဖြစ်သည်။ သတိပိသော်လည်း။ ဟေတုနံ၊ တို့၏။ ဟေတုပစ္စယ
ဘာဝေ၊ သည်။ (သတိ)။ သဟဇာတပစ္စယတ္တာဘာဝေါ၊ သဟဇာတ
ပစ္စည်း၏အဖြစ်၏မရှိခြင်းသည်။ နုတ္ထိ။ [“သဟဇာတပစ္စည်းလည်းဖြစ်သည်၊
ဟူလို။] ဣတိကြောင့်။ ဟေတုဝဇ္ဇာနံ၊ ကုန်သော။ သဟဇာတာနံ၊ တကွ
ဖြစ်သောတရားတို့၏။ ဟေတုဿ၊ ဟိတ်၏။ ဝိသဘာဂတာ၊ သဘောမတူ
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တာ ယထာ၊ ဟောတော်မမူအပ်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။
ဣဓာပိ၊ ဟေတုပစ္စည်း ဝိပိကပစ္စည်း၌လည်း။ (ဝိသဘာဂတာ န ဝုတ္တာ။)
ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေပိ၊ ၌လည်း။ သေနယော၊ တည်း။

အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ [သဘာဂ ဝိသဘာဂအခွံ၌ ဤနည်းသာ
မက အခြားတနည်းလည်းရှိသေးသည် ဟူလို။] ပစ္စယုပ္ပန္နသေဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်

ဇာတ တရားတို့မှာ ဟိတ်တို့နှင့် ဝိသဘာဂ”ဟု ဟောတော် မမူအပ်သကဲ့သို့
ထို့အတူ ဟေတုဝိပိကပစ္စည်းတို့၌လည်း ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်
“ဝိသဘာဂအဖြစ် မရှိပါ”ဟူလို။

၁။ သေ။ ပေ။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေပိ။ ။ယွာယံ နယော ဟေတုသဟဇာတ
ပစ္စယေသု ဝိသဘာဂတာဘာဝေါ ဝုတ္တာ၊ သေ နယော ဟေတုသဟိတေ
ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယောတိ အတ္ထော။ (ဟိတ်ဘပါးပါးက သမ္ပယုတ်တရားတို့အား
၎င်း၊ စိတ္တဇရုပ်အား၎င်း ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာဝယ် ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စည်းလည်း ရ၏။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၌လည်း နည်းတူ) တတ္ထာပိ ဟိ ဟေတု
ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသဟိတေ ရာသိမှိတိအာဒိ သက္ကာ ယောဇေတုန္တိ။-အနု။]

၂။ အပိစ။ ။ဤနည်း၌ကား သဘာဂဟုတ် မဟုတ်ကို ပစ္စုပ္ပန် ကျေးဇူး
ပြုခိုက်သာ စဉ်းစားရမည်။ ဥပမာ—လောဘဟိတ်က လောဘမူ ပဌမစိတ်၊
စိတ္တဇရုပ်တို့အားကျေးဇူးပြုရာ၌ သဟဇာတလည်း ဟုတ်၏။ ရုပ်အား ကျေးဇူး
ပြုရာ၌ ဝိပ္ပယုတ္တလည်း ဟုတ်၏။ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုခိုက်၌သဘာဂအဖြစ်ကို ဆိုအပ်
သော် အသီးသီးသော ခဏ၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြုခြင်းကို ညော်ရှယ်၍
ထိုဟိတ်တရား၏ ဝိသဘာဂအဖြစ်ကို မဆိုထိုက်တော့။ အဘယ်ကြောင့်နည်း-
ပစ္စုပ္ပန်တရားမှန်လျှင် ပစ္စုပ္ပန်ခဏ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

၇၁၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ၊

ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏သာ။ ပစ္စယံ၊ ပစ္စည်းတို့ကို။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဟောတော်
မူအပ်ကုန်၏။ [ပစ္စယုပ္ပန်ရှိမှ ပစ္စည်းရှိနိုင်သည်။ ပစ္စယုပ္ပန်မရှိလျှင် ပစ္စည်း
လည်းမရှိနိုင်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပစ္စုပ္ပန္နကုဏေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခဏ၌။ တထာ
ဘာဝါဘာဝဝသေန၊ ထိုဟေတုပစ္စည်း ဖြစ်လသော် သဟဇာတအစ
ရှိသောပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သဘာဂတာယ၊ သဘာဂ၏
အဖြစ်ကို။ ဝုစ္စမာနာယ၊ ဆိုအပ်သော်။ နာနာက္ခဏာဝသေန၊ အမျိုးမျိုး
သောခဏ၏ အစွမ်းဖြင့်။ တံသေဝ၊ ထိုဟိတ်၏ပင်။ ဝိသဘာဂတာ၊
ဝိသဘာဂ၏အဖြစ်ကို။ န ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ကုသလာ ဝိမံသာတိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤစကားကို။ ကုသလာ ဝိမံသာ
ဓိပတိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသွာ၊ ကြောင့်။
ကုသလာ ဝိမံသာတိ ဣဒံကို။ ကုသလာ ဝိမံသာဓိပတိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။
ဝတ္တဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အနုဓိပတိဘူတာ၊ အဓိပတိ မဟုတ်
သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဝိမံသာ၊ ဝိမံသာသည်။ (ပညာ၊ သည်။) အဓိပတိ
ပစ္စယော၊ သည်။ နဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ကုသလာ ဝိမံသာတိ ဣဒံ၊
ကို။ ကုသလာ ဝိမံသာဓိပတိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ)။

၄၄၁-၄၄၂။ သစေ ပန ။ ပေ။ လဘတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမ
ပါဌော၊ ရှေးပေစာ၌ ရှိသောပါဌ်တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ ရှေးပါဌ်ရှိပါသော
လည်း။ ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿစ အဗျာကတဿစာတိဣဒံ၊ ဟူသော်
ဤသဇ္ဇနကို။ န လဗ္ဘတိ၊ အပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကုသလော ။ ပေ။ ဒွေ
လဘတိတိ၊ ဟူ၍။ ပဋ္ဌန္တိ၊ နောက်ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။

အမှာ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ပစ္စယုပ္ပန္နသေဝ၊ ပစ္စယုပ္ပန္နကုဏေ” ဟူရှိသော်
လည်း ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊ အနုဋီကာ၌၎င်း “ပစ္စုပ္ပန္န” ဟူသောပုဒ်ကို တွေ့ရ
၏။ [ပစ္စုပ္ပန္နော ဧဝံ ပစ္စယုပ္ပန္နော (ပစ္စယုပ္ပန်မှန်လျှင် ပစ္စုပ္ပန်သာတည်း။
အနန္တရပစ္စည်း စသည်ကို စောက်ပါ) ပစ္စယော ပန အတံတောပိ အနာ
ဂတောပိ ကာလဝိနိမုတ္တောပိ ဟောတိတိ ပစ္စုပ္ပန္နကုဏေ ဟေတုပစ္စယဘာဝ
သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝံ သန္ဓာယ (ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “တထာ ဘာဝ
ဘာဝသေန” ဟု ပါဌ်မှန် ရှိပါစေ) တထာဘာဝဘာဝဝသေန သဘာဂတာယ
ဝုစ္စမာနာယ နာနာက္ခဏိကာနံ ကုသလာဒိနံ ဟေတုနံ ဝိပါကာနဉ္စ ဝသေန

ပဉ္စဝါရသဋ္ဌနာအနုလောမဂဏနာ

၇၁၇

ဦးတရဂဏနေသုတံ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထောဌ် စပ်) ယေသု၊ အကြင်ပစ္စည်းတို့သည်။ ပဝိဋ္ဌေသု၊ ဝင်လာကုန်လသော်။ ဝါ၊ ဝင်လာကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဦးတရ၊ ယုတ်လျော့သော။ ဂဏနာ၊ ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာသည်။ ဟောတိ၊ တေသု၊ ထိုယုတ်လျော့သောသင်္ချာရှိခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပါက အညမညအစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။ (အပ္ပဝိသန္ဓေသု၊ ပဝိသန္ဓေသုတို့၌စပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ ဝါ၊ တနည်း။ တိဏိ၊ ပါးသော ဝိသန္ဓေတို့ကို၎င်း။ ဒွေ၊ ၂-ပါးသော ဝိသန္ဓေတို့ကို၎င်း။ ဧကံ၊ တပါးသောဝိသန္ဓေကို၎င်း။ (လဘတိ)။ [တိဏိ ဒွေ ဧကန္တိ နေရာဝယ် ပဉ္စ တိဏိ ဧကန္တိဝတ္ထဗ္ဗံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဿ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ-ဟုမဓုဒ္ဓိကာ၌ရှိ၏။ သေချာစွာ တွက်ကြပါလေ။] ဣတိဝေ၊ သို့။ ဦးတရဂဏနေသု၊ သာ၍ ယုတ်လျော့သော သင်္ချာရှိကုန်သော။ အညမညာဒီသု၊ အညမည အစရှိသောပစ္စည်းတို့သည်။ ပဝိသန္ဓေသု၊ ကုန်လသော်။ တေသံ၊ ထိုပစ္စည်းတို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ တိကတော၊ တိကမ္ပ၊ ဦး၊ ယုတ်လျော့သော။ ယထာလဒ္ဓဉ္စ၊ အကြင်အကြင် ရထိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ဒွေ ဧကန္တိဂဏနံ၊ ဒွေ ဧကံ ဟူသောသင်္ချာကို။ လဘတိ၊ ဣတိ အတ္ထော။ [ဤနည်း၌ကား “ဦးတရဂဏနေသုကို ယုတ်လျော့သော အရေအတွက်ရှိကုန်သော” ဟု ထုံးစံအတိုင်း အနက်ပေးနိုင်သည်။ ယထာလဒ္ဓဉ္စ၏ နောက်၌ စာအုပ်တို့ဝယ် “ဒွေ” ဟု မပါ၊ ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊ အဋ္ဌကထာပါဌ်၌၎င်း ပါ၏။]

အဝိပါကာနီတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ အနာမဋ္ဌဝိပါကာနီ၊ မသုံးသပ်အပ်သော ဝိပါကပစ္စည်းရှိသော သဋ္ဌနတို့တည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။

ဝိသဘာဂတာ တဿေဝ ဟေတုဿ နဝတ္ထဗ္ဗာတိ ဣမမတ္တံ ဒဿေတိ အဝိစာတိ အာဒိနာ၊ -အနု။

၁။ ဦးတရဂဏနေသု။ ။ ဦးတရဂဏနပစ္စည်းများ ဝင်လာကုန်သည်ရှိသော် အရေအတွက်လည်း ဦးတရဖြစ်၏။ ဟူရာ၌ ဦးတရဂဏနပစ္စည်းများ၏ ဝင်လာခြင်းသည် ဦးတရဂဏနဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “တေသုတိ ဦးတရဂဏနာဟေတုသု ဝိပါကအညမညာဒီသု” ဟု ဟေတုသဒ္ဓါ ထည့်၍ ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း နိဿယ၌ ပဌမနည်း အနက်ပေးထားသည်။

၂။ အနာမဋ္ဌဝိပါကာနီ။ ။ “နဝန္တမ္ပိ ဟေတုနံဝသေန ဝုတ္တာနိ အဝိပါကာနီ” ၌ ဟေတုနံကို ထောက်၍ “အဝိပါကာနီ” အရ ဝိပါကဟိတ်မပါ

၇၁၈

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဝိပါကဟေတုရဟိတာနိ၊ ဝိပါကဟိတ်မှကင်းသော-ဆဋ္ဌနတို့တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ န (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။ တတ္ထ သဗ္ဗေပိ သဟဇာတဝိပါကာစေဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထောဌ်စပ်။) တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စမဆဋ္ဌနမှစ၍ ၅-ပါးသော ဆဋ္ဌနတို့၌။ [တတ္ထာတိ ပဉ္စမဆဋ္ဌနတော ပဋ္ဌာယ ပဉ္စသု ဆဋ္ဌနေသု။-အနု။] သဟဇာတာ၊ ကုန်သော။ ယေ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တော၊ ကုန်ပြီ။ သဗ္ဗေပိ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန်တို့သည်။ ဝိပါကာစေဝံ၊ ဝိပါကံစိတ္တုပ္ပုဒ်တို့ သည်၎င်း။ ဝိပါကသဟဇာတရူပါစ၊ ဝိပါကံနှင့်တကွဖြစ်သော ရုပ်တို့သည် ၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ အတ္ထော။ တံသမုဋ္ဌာနရူပါစာတိ ဧတ္ထံ၊ ၌။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ၌။ ကဋ္ဌတ္တာရူပမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ တံသမုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေနဝ၊ တံ သမုဋ္ဌာနသဒ္ဓါဖြင့်ပင်။ သင်္ဂဏာတိ၊ သိမ်းယူ၏။ ဣတိဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တံသမုဋ္ဌာန ရူပ ကဋ္ဌတ္တာရူပါစ၊ လဗ္ဘန္တိတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ပဌန္တိ။ [ဤဆရာတို့ကား “တံသမုဋ္ဌာနရူပ” ဖြင့် စိတ္တဇရုပ်ကိုယူ၍ ကမ္မဇရုပ်ကိုယူဘို့ရန် “ကဋ္ဌတ္တာ ရူပါစ” ဟု ထည့်၍ ရွတ်ဆိုကြသည်။ နောက်ပဌန္တိ၌လည်း နည်းတူ။] စတုတ္ထ ဝိပါကစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမေဝါတိ ဧတ္တာပိ၊ ၌လည်း။ သေစ နယော၊ တည်း။ [“ဝိပါကစိတ္တသမုဋ္ဌာန” ပါဌ်ဖြင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုပါ ယူရ

ခြင်းကို ယူရမည် စိုးသောကြောင့် “အနာမဋ္ဌဝိပါကနိ” ဟု ဖွင့်သည် “မသုံးသပ်အပ်” ဟူသည် ဝိပါကပစ္စည်းတို့ကို မယူအပ်ခြင်းတည်း။ ဆဋ္ဌနပုဒ်က နပုလိင်ဖြစ်သောကြောင့် “အနာမဋ္ဌဝိပါကနိ” ဟု နပုလိင်ဖြင့် ဆိုထားသည်။ [အနာမဋ္ဌဝိပါကနိတိ အဂ္ဂဟိတဝိပါကပစ္စယာနိ၊ ဆဋ္ဌန္တံ အပေက္ခိတာ အယံ နပုသကနိဓ္ဌေသေ၊ နဝိပါကဟေတုရဟိတာနိ သာဓာရဏဝသေန ဝုတ္တတ္တာ၊-အနု။]

၁။ တံ သမုဋ္ဌာနရူပါစ။ ။ “တံသမုဋ္ဌာနရူပ” ဟုလာလျှင်စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်စသည်ကို ယူရ၏။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို မယူရ။ ဤ နေရာ၌ကား တံသမုဋ္ဌာနသဒ္ဓါဖြင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုလည်း ယူထား၏။ ထိုသို့ ယူနိုင်အောင် “တေန ဝိပါကေန သဟ သမံဝါ ဥဋ္ဌာနံ တေဿာတိ တံသမုဋ္ဌာနန္တိ အယမ္ပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ” ဟု အနုဋီကာဖွင့်သည်။ “တံ သမုဋ္ဌာန၊ ထိုပဋိသန္ဓေဝိပါကံနှင့် အတူတကွ၊ (အညီအမျှ တပြိုင်နက်) ထကြ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းရှိသောရုပ်” ဟုဆိုလျှင် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုလည်း ရနိုင်တော့၏။

သည်ကို “သေဝ နယော” ဟု ဆိုသည်။] ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဂဇ္ဈော
ဂ္ဂပဉ္စာတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ပဌန္တိ။

ဝေဓိတိ၊ ကား။ ဧတေသု ။ပေ။ အာဒိနာ၊ သော။ ဝုတ္တနယေနပိ၊
ဖြင့်လည်း။ (“ဂဏနံ ဝိဒိတွာ” ဌာစပ်။) ပန၊ ဆက်။ သဋ္ဌနေသု၊ တို့၌။ ယော
ယော ပစ္စယော၊ သည်။ မူလဘာဝေန၊ မူလ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဌိတော၊ တံ
ပစ္စယဓမ္မာနံ၊ ထိုမူလအဖြစ်ဖြင့် တည်သောပစ္စည်းတရားတို့ကို။ (လာဘ၌စပ်)
နိရဝသေသ ။ပေ။ လာဘက္ကမေန၊ အကြွင်းမရှိ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို
ရခြင်း၊ ယုတ်လျော့သောတရားတို့ကိုရခြင်း၊ အထူးသဖြင့်ယုတ်လျော့သော
တရားတို့ကိုရခြင်း၊ သာ၍ယုတ်လျော့သော တရားတို့ကိုရခြင်း၏အစဉ်အား
ဖြင့်။ သဋ္ဌနာ၊ ကို။ ဝုစ္စတိ။ စ၊ ဆက်။ နိရဝသေသလာဘော၊ အကြွင်းမရှိ
အလုံးစုံသောတရားတို့ကိုရခြင်း၌။ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ၊ တို့ကို။ နိရဝသေသ လာ
ဘက္ကမေန၊ အကြွင်းမရှိ အလုံးစုံကိုရခြင်း၏အစဉ်အားဖြင့်။ (သဋ္ဌနာဝုစ္စတိ)။
ဥိနလာဘာဒိသု၊ ယုတ်လျော့သော တရားတို့ကိုရခြင်း အစရှိသည်တို့၌။
တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ ဣတိ အယံကမော ဤအစဉ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
ဟေတုမူလကံ၊ ဟေတုမူလကနယသည်။ နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီ။

၄၄၅။ ဝတ္ထုဝသေန၊ ဟဒယဝတ္ထုနှင့်စပ်သဖြင့်။ (မရဏာသန္ဓေအခါ
စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၇-ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော
ဟဒယဝတ္ထုနှင့် စပ်သဖြင့်။) သနိဿယံ၊ သနိဿယဖြစ်သော သဋ္ဌနကို။
(သင်္ဂဟကာရော) ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတံ။ (“တတိယံ နိဿယေန” စသည်ဖြင့်
ဆိုလကံ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤစတုတ္ထသဋ္ဌနသည်။ လဗ္ဘမာနဿပိ၊
ရတိုက်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဝတ္ထုဿ၊ ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။
သဋ္ဌနံ၊ သဋ္ဌနသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ အဓိပ္ပါယေန၊ ဖြင့်။ အာရမဏ
ဝသေနဝ ဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၄၄၆။ သဟဇာတေန ပန။ ပေ။ နလဗ္ဘတိတိ ဣဒံ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်)
သဟဇာတ ပုရေဇာတာ၊ သဟဇာတပစ္စည်းတပ်သောတရား၊ ပုရေဇာတ
ပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့သည်။ ဧကော၊ တခုတည်းသော။ နိဿယပစ္စ
ယော၊ လည်၎င်း။ (သဟဇာတနိဿယ၊ ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းသည်

၎င်း။) အတ္ထိပစ္စယေဝံ၊ သည်၎င်း။ (သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်း သည်၎င်း။) [စသဒ္ဓါဖြင့် အဝိဂတကိုပါ အနုဋီကာ၌ယူထားသည်။] ဟောန္တိ ယထာသို့။ ဧဝံ၊ တူ။ သဟဇာတာရမဏာဓိပတိနံ၊ သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း၊ ပုရေဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့၏။ ကေဿ၊ တရုတည်း သော။ အဓိပတိပစ္စယဘာဝဿ၊ ၏။ အဘာဝတော၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟ ကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ ချဲ့။ နိဿယဘာဝေါ၊ နိဿယပစ္စည်း၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသတ္တိသည်၎င်း။ အတ္ထိ အဝိဂတဘာဝေါ၊ အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသတ္တိသည်၎င်း။ သဟဇာတပုရေဇာတနိဿ ယာဒိနံ၊ သဟဇာတနိဿယပစ္စည်း၊ ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသတ္တိတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သမာနော၊ တူသောသဘောရှိ သည်။ (ဟောတိ) [“နိဿယာဒိနံ”၌ အာဒိဖြင့် သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာ တတ္ထိ၊ သဟဇာတအဝိဂတ၊ ပုရေဇာတအဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသတ္တိသို့ကို ယူပါ။]

ပန၊ ဗျတိရိက်ကံး။ ဧဝံ၊ တူ။ သဟဇာတာရမဏာဓိပတိဘာဝေါ၊ သဟ ဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၊ အာရမဏာဓိပတိပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသတ္တိ သည်။ (သဟဇာတပုရေဇာတနိဿယာဒိနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။) သမာနော၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ သဟဇာတော၊ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း တပ်သောတရားသည်။ အာရမဏဘာဝံ၊ သို့။ အနုပဂန္ဓာ၊ မကပ်ရောက် မူ၍။ အတ္တနာနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ပဝတ္ထန ဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အဓိပတိ၊ အကြီးအကဲသည်။ ဟောတိ။ ဣတရော၊ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း မှ အခြားသော အာရမဏာအဓိပတိပစ္စည်းသည်။ အာရမဏံ၊ သည်။ (မိမိ ပစ္စယုပ္ပန်၏အာရုံသည်။) ဟုတု၊ ၍။ အတ္တနိ၊ ပစ္စည်းဟူသောမိမိ၌။ နိန္ဒတာ ကရဏေန၊ ညွတ်ကိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းဖြင့်။ (အဓိပတိဟောတိ)။ စ၊ သည်သာမကသေး။ သဟဇာတော၊ သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းသည်။ ဝိဇ္ဇမာနဘာဝေနော၊ မိမိ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်သာ။ ဥပကာရ ကော၊ လျော်သောကျေးဇူးကိုပြုတတ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတရော၊ သဟ ဇာတာဓိပတိပစ္စည်းမှ အခြားသော အာရမဏာဓိပတိပစ္စည်းသည်။

အတိတာနာဂတောသည်။ (သမာဓော)ပိ၊ သော်လည်း။ အာရမဏာ
ဘာဝနေဝ၊ ဖြင့်သာ။ (ဥပကာရကောဟောတိ)။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ “သဟဇာတော ဟိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီး
သောအကြောင်းကြောင့်) သဟဇာတာရမဏပစ္စယာ၊ သဟဇာတပစ္စည်း
အာရမဏပစ္စည်းတရားတို့သည်။ (ဘိန္ဒသဘာဝါ၊ ကွဲပြားသောသဘောရှိကုန်
သည်။ (ဟောန္တိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။) သဟဇာတာရမဏာဓိပတိနေ၊
သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း အာရမဏာဓိပတိပစ္စည်းတို့သည်။ ဘိန္ဒသဘာဝါ၊
ကွဲပြားသော သဘောရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုသဟ
ဇာတာဓိပတိပစ္စည်း အာရမဏဓိပတိပစ္စည်းတို့သည်။ ဧကတောဝေ၊ တပြိုင်
နက်သာ။ (အတူတကွသာ) အဓိပတိပစ္စယဘာဝံ၊ သို့။ န ဘဇန္တိ၊ မကပ်
ရောက်ကုန်။ တေနော၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း
အာရမဏာဓိပတိပစ္စည်းတရားတို့၏ တပြိုင်နက်သာ အဓိပတိပစ္စည်း၏အဖြစ်
သို့မကပ်ရောက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။) ပဉ္စဝါရဝိဘင်္ဂေ၊ ခွဲလည်း။
ကုသလောစ၊ ပေ။ ပစ္စယောတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂစတာ)
န ဝတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၄၄၇-၄၅၂။ သာဟာရကသဋ္ဌနာနံ၊ အာဟာရပစ္စည်းနှင့်တကွ ဖြစ်
ကုန်သော ဘဋ္ဌနတို့၏။ ပုရတော၊ ရွှေ၌။ ဝီရိယစိတ္တဝိမံသာနံ၊ ဝီရိယာဓိပတိ
စိတ္တာဓိပတိဝိမံသာဓိပတိတို့နှင့်။ သာဓာရဏဝသေန၊ ဆက်ဆံသောသဋ္ဌန
နှင့်စပ်သဖြင့်။ အနာဟာရကမဂ္ဂကနိ၊ အာဟာရပစ္စည်းလည်း မရှိကုန်၊
မဂ္ဂပစ္စည်းလည်းမရှိကုန်သော။ ဆ၊ ကုန်သော။ သဏ္ဌိန္ဒြိယသဋ္ဌနာနံ၊ သဏ္ဌိန္ဒြိယ
သဋ္ဌနတို့သည်။ ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ကုန်ရာ၏။
[နောက်၌ “သတ္တ တီဏိ” စသည်ဖြင့် ၆-ပါးလောသောကြောင့် “ဆ သဏ္ဌိန္ဒြိယ
သဋ္ဌနာနံ” ဟု ရှေးနိဿယ၌ရှိ၏။] (ကိံ၊ အဘယ်သို့ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်
သနည်း။) အဓိပတိ ။ ပေ။ အဝိဂတန္တိ သတ္တ (ဣတိ)၊ ဟူ၍၎င်း။ အဓိပတိ
။ ပေ။ အဝိဂတန္တိ တီဏိ (ဣတိ)၊ ဟူ၍၎င်း။ အဓိပတိ ။ ပေ။ အဝိဂတန္တိ
တီဏိ (ဣတိ)၊ ဟူ၍၎င်း။ အဓိပတိ ။ ပေ။ အဝိဂတန္တိ ဧကံ (ဣတိ)၊ ဟူ၍၎င်း။
အဓိပတိ ။ ပေ။ အဝိဂတန္တိ ဧကန္တိ၊ ဟူ၍၎င်း။ အဓိပတိ ။ ပေ။ အဝိဂတန္တိ
ဧကန္တိ၊ ဟူ၍၎င်း။ (ဝတ္တဗ္ဗာနိ သိယံ။ အထူးစိုသို့ဟောတော်မူထိုက်ပါကုန်

လျက်။) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (ဘဂဝတံ) န ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်သနည်း။ - ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ အာဟာရမဂ္ဂဟိ၊ အာဟာရပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းတို့မှ။ အညဿ၊ သော။ ဣန္ဒြိယဘူတဿ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အဓိပတိဿ၊ ၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ တာနိ၊ တို့ကို။ န ဝုတ္တာနိ။

ဟိ၊ ချဲ့။ စိတ္တာဓိပတိ၊ ဟူသည်။ အာဟာရော၊ ဝိညာဏာဟာရသည်။ (ဟောတိ)။ ဝိရိယံ(စ)၊ ဝိရိယာဓိပတိသည်၎င်း။ ဝိမံသာစ၊ ဝိမံသာဓိပတိသည်၎င်း။ မဂ္ဂေါ၊ သည်။ ဟောတိ။ စ၊ ဆက်။ ယဿ၊ အကြင်ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဖြစ်သော အဓိပတိ၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းကြောင့်။ အနာဟာရကမဂ္ဂတာနိ၊ ကုန်သော။ သဣန္ဒြိယသဋ္ဌနာနိ၊ တို့သည်။ ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ ကုန်သည်။ သိယံ၊ ကုန်ရာ၏။ အညော၊ အာဟာရပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်သော အဓိပတိမှ အခြားသော။ ဣန္ဒြိယဘူတော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (သော) အဓိပတိသည်။ န အတ္ထိ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အာဟာရပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်း ဖြစ်သော အဓိပတိမှ အခြားသော ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဖြစ်သော အဓိပတိ၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) တာနိ၊ ထိုအနာဟာရက အမဂ္ဂကဖြစ်သော သဣန္ဒြိယသဋ္ဌနတို့ကို။ အဝတွာ၊ မူ၍။ စိတ္တာဓိပတိအာဒိနိ၊ တို့၏။ ကောန္တန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ အာဟာရမဂ္ဂဘာဝ ဒဿနတ္ထိ၊ အာဟာရပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ သာဟာရကသမဂ္ဂကာနေဝ၊ သာဟာရကလည်း ဖြစ်ကုန်၊ သမဂ္ဂကလည်းဖြစ်ကုန်သော သဋ္ဌနတို့ကိုသာ။ (ဘဂဝတံ) ဝုတ္တာနိ။

စ၊ ဆက်။ တေသု၊ ထို သာဟာရကသဋ္ဌန သမဂ္ဂကသဋ္ဌနတို့တွင်။ သမဂ္ဂကေသု၊ သမဂ္ဂကသဋ္ဌနတို့၌။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယဓမ္မာ၊ ဝိရိယာဓိပတိ၊ ဝိမံသာဓိပတိဟူသောပစ္စည်းတရားတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ။ သာဟာရကေသု၊ သာဟာရကသဋ္ဌနတို့၌။ ဧကောယေဝ၊ တပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဖြစ်သော။ (ပစ္စယဓမ္မာ၊ စိတ္တာဓိပတိဟူသောပစ္စည်းတရားကို။ လဗ္ဘတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမဂ္ဂတာနိ၊ သမဂ္ဂကသဋ္ဌနတို့သည်။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ ကုန်သည်။ သိယံ၊ ပန၊ ကား။ သ ဣန္ဒြိယကာနိ၊ သဣန္ဒြိယသဋ္ဌနတို့ကို။ ယေဟိ အာဟာရမဂ္ဂဟိ၊ အကြင်အာဟာရပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းတို့မှ။ ဘိန္ဒတဗ္ဗာနိ၊ ခဲ့ခြင်းထိုက်ကုန်၏။ တေသု၊

ထိုအာယာရပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ကမဝသေန၊ အစဉ်နှင့်
စပ်သဖြင့်။ ပစ္စာ၊ နောက်မှ။ (သာဟာရကသဋ္ဌနတို့၏နောက်မှ။ ဝုတ္တာနိ၊
ကုန်ပြီ။ သမဂ္ဂသဋ္ဌနတို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။) ပန၊ ဆက်။ အဋ္ဌက
တာယံ၊ ဤ။ သဒိသတ္တာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သမဂ္ဂကတ္တေန၊ သမဂ္ဂကသဋ္ဌန၏
အဖြစ်ဖြင့်။ သမာနတ္တာ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ အနန္တရ
ရူပတ္တာ၊ အခြားမဲ့ပစ္စည်းအားလျော်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (“န ဝုတ္တာနိ
ဥစပ်)ဣတိ အတ္ထော။ [အနန္တရရူပတ္တာတိ အနန္တရအနုရူပတ္တာတိ အတ္ထော၊-
မဓု။]

၄၅၇-၄၆၀။ ကုသလာ ။ပေ။ စတ္တာရီတိ၊ ဟူသောစကားကို။ (ဝုတ္တံ
စပ်)အဗျာကဘသဟိတဿ၊ အဗျာကတနှင့်တကွဖြစ်သော။ ကုသလာဿ၊ ။
ပစ္စယဘာဝဒဿနဝသေန၊ ဖြင့်။ ကုသလမူလကေသော၊ ကုသလမူလကနယ
တို့၌ပင်။ ဒုမူလကမ္ပိ၊ ကုသလာဗျာကတဟူသော ဒုမူလကကိုလည်း။ အာ
ဟုရိတော၊ ဆောင်၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ အဗျာကတ၊ အဗျာကတ
ပဒေ။ ဝတ္ထုရူပမ္ပိတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ ကဋ္ဌတ္တာရူပမ္ပိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။
ဝတ္ထုဗ္ဗိ၊ ။ ဒုတိယသဋ္ဌနော၊ ။ အဗျာကတဝိသဇ္ဇနော၊ ။ ရူပေသု၊ ရုပ်တို့
တွင်။ ဝတ္ထုမေဝ လဗ္ဘတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမပါဌော၊ တည်း။ ဝဲန၊
ထိုသို့ရှေးပါဌ် ရှိပါသော်လည်း။ ဘူတရူပမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ လဗ္ဘတိ၊ ဣတိ၊
ကြောင့်။ ဝတ္ထုဉ္စ ဘူတရူပဉ္စ လဗ္ဘတိတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ။ စတုတ္ထေ၊ စတုတ္ထ
သဋ္ဌနံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပမေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပန၊ ထိုသို့
ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ကဋ္ဌတ္တာရူပဉ္စာတိ၊
ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗိ၊ ။ သဝိပါကေသု ။ပေ။ ရူပဉ္စာတိတ္ထေ၊ ဤပါဌ်၌၎င်း။
စတုတ္ထေဝိပါကစိတ္တသမုဋ္ဌာနမေဝါတိဣစ၊ ဤပါဌ်၌၎င်း။ ကဋ္ဌတ္တာရူပမ္ပိ၊
ကိုလည်း။ ဝိပါကစိတ္တ သမုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေန၊ ဝိပါကစိတ္တသမုဋ္ဌာနသဒ္ဓါဖြင့်။
ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကဋ္ဌတ္တာရူပဉ္စာတိပိ၊ ဟူ၍
လည်း။ ပဌန္တိ။ [“ဝိပါကစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ”၏ နောက်၌ “ကဋ္ဌတ္တာရူပဉ္စ”ဟု
ထည့်၍ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။]

ပန၊ ဆက်။ တေ၊ ဤပစ္စယာနုလောမသဋ္ဌနံ။ (နယောဇိတာနိဋ္ဌစပ်)
သဟဇာတ၊ ပေ။ အဝိဂတမူလဒကသု၊ သဟဇာတပစ္စည်း ။ပေ။ အဝိဂတ

ပစ္စည်းဟူသော၊ မူလရှိကုန်သော။ ခန္ဓနေသု၊ တို့၌။ ဟေတု ကမ္မ၊ ဈာန
မဂ္ဂေဟိ၊ ဟေတုပစ္စည်း။ ပေ။ မဂ္ဂပစ္စည်းတို့နှင့်။ ခန္ဓနာနိ၊ တို့ကို။ န ယောဇီ
တာနိ၊ မယှဉ်စေအပ်ကုန်။ အတ္ထိ အဝိဂတ မူလကဝဇ္ဇေသု၊ အတ္ထိပစ္စည်း
အဝိဂတပစ္စည်း ဟူသော မူလရှိကုန်သောခန္ဓာတို့သည် ကြည်အပ်ကုန်သော။
[ရှေးနိဿယ၌၎င်း အနုဋီကာ၌၎င်း “အတ္ထိ အဝိဂတမူလကဝဇ္ဇေသု” ဟု ရှိ၏။
နောက်၌လည်း နည်းတူ။] ယထာဝုတ္တေသု၊ ကုန်သော။ (ခန္ဓနေသု၊ သဟ
ဇာတခန္ဓန၊ အညမညခန္ဓန၊ နိဿယခန္ဓန၊ ဝိပါကခန္ဓန၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓန၊
ဝိပွယုတ္တခန္ဓနတို့၌။) အာဟာရေန၊ အာဟာရပစ္စည်းနှင့်၎င်း။ နိဿယ
ဝိပွယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတ မူလကဝဇ္ဇေသု၊ နိဿယပစ္စည်း။ ပေ။ အဝိဂတပစ္စည်း
ဟူသော မူလရှိသောခန္ဓာတို့သည် ကြည်အပ်ကုန်သော။ (ယထာဝုတ္တေသု၊
ကုန်သော။ ခန္ဓနေသု၊ သဟဇာတခန္ဓန၊ အညမညခန္ဓန၊ ဝိပါကခန္ဓန၊
သမ္ပယုတ္တခန္ဓနတို့၌။) အဓိပတိဣန္ဒြိယေဟိ၊ အဓိပတိပစ္စည်း ဣန္ဒြိယပစ္စည်း
တို့နှင့်၎င်း။ (ခန္ဓနာနိ န ယောဇီတာနိ) ။

ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ခန္ဓနာနိ နယောဇီတာနိ၊ ကုန်သနည်း။) ဣတိ၊
ဤကား အမေးတည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တေသု၊ ထို ဟေတုကမ္မ
ဈာနမဂ္ဂ အာဟာရ အဓိပတိ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့ကို။ [ရှေးက မယှဉ်စေအပ်ဟု
ပယ်အပ်ခဲ့သော ပစ္စည်းတို့ကို ပြန်၍စွဲသည်။] ယောဇီယမာနေသု၊ ယှဉ်စေ
အပ်ကုန်သော်။ [ထိုထိုခန္ဓာ၏အစွမ်းဖြင့်ဆိုအပ်ပြီးသော ဟေတုအစရှိသော
ပစ္စည်းတို့၌ ယှဉ်စေအပ်ကုန်သော်။] တံတံစိတ္တပ္ပါဒေကဒေသဘူတ၊ ထိုထို
စိတ္တပ္ပါဒ်၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဟေတုအာဒယော၊ ဟိတ်
၆-ပါးအစရှိကုန်သော။ [အာဒိဖြင့် စေတနာ၊ ၇-ပါး၊ ဈာန် ၇-ပါး၊ မဂ္ဂင်
၁၂-ပါး၊ နာမ်အာဟာရ ၃-ပါး၊ သဟဇာတဓိပတိပစ္စည်းတရား ၃-ပါး၊
နာမ်ဣန္ဒြိယ-ပါးတို့ကိုယူပါ။] အရူပဓမ္မာဝ၊ နာမ်တရားတို့ကိုသာ။ ပဗ္ဗယဘာ
ဝေန ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ။ တေန၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဟိတ် ၆-ပါး အစရှိသော
နာမ်တရားတို့၏သာ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ရအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။)
တေဟိ၊ ထိုဟေတုအစရှိသောပစ္စည်းတို့နှင့်။ (ယောဇီယမာနာနိ၊ ကုန်သော။)
ခန္ဓနာနိ၊ တို့ကို။ ဟေတုမူလကာဒိသု၊ ဟေတုမူလကအစရှိသော ခန္ဓာ
တို့၌။ [အာဒိဖြင့် ကမ္မမူလကခန္ဓာန၊ ဈာနမူလကခန္ဓာန၊ အာဟာရမူလက

ပဉ္စဝါရသဋ္ဌနာအနုလောမဂဏနာ

၇၂၅

သဋ္ဌန၊ အဓိပတိမူလကသဋ္ဌန၊ ဣန္ဒြိယမူလကသဋ္ဌနတို့ကိုယူပါ။] ဝုတ္တသဒိသာ
နေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သဋ္ဌနတို့နှင့် တူကုန်သည်သာ။ (ဟုတွာ) ရူပမိဿ
ကတ္တာဘာဝေန၊ ရုပ်နှင့် ရောနှောကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။
သုဝိညေယျာနိ၊ လွယ်ကူစွာသိနိုင်ကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဋ္ဌနာနိ န
ယောဇိတာနိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တာနိ။ ဣတိ၊ ဤကား
အဖြေတည်း။

— ပန၊ ဆက်။ အတ္ထိ အဝိဂတေဟိ၊ အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့နှင့်။
ယောဇိယမာနော၊ ယှဉ်စေအပ်သော။ အာဟာရော၊ အာဟာရပစ္စည်းသည်
၎င်း။ နိဿယာဒိဟိ၊ နိဿယ အစရှိကုန်သော ပစ္စည်းတို့နှင့်။ [အာဒိဖြင့်
ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတပစ္စည်းတို့ကိုယူပါ။] (ယောဇိယမာနာနိ၊ ကုန်သော)
အဓိပတိဣန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ ရူပမိဿကာနိ၊ ရုပ်နှင့်ရောနှောကုန်သည်။
ဟောန္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (န ဝုတ္တာနိ)။ အဓိပတာဟာရိန္ဒြိယမူလကေသု၊
အဓိပတိပစ္စည်း အာဟာရပစ္စည်း ဣန္ဒြိယပစ္စည်း ဟူသော မူလရှိကုန်သော
သဋ္ဌနတို့၌။ ဝုတ္တသဒိသာနိပိ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သဋ္ဌနတို့နှင့် တူသည်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော။ သဋ္ဌနာနိ၊ တို့ကို။ (ယောဇိတာနိဉ္စပ်) အတ္ထိအဝိဂတမူလ
ကေသု၊ အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတပစ္စည်းဟူသော မူလရှိသော သဋ္ဌနတို့၌၎င်း။
နိဿယာဒိမူကေသု၊ နိဿယပစ္စည်း အစရှိသော မူလရှိသော သဋ္ဌနတို့၌
၎င်း။ အာဟာရေန၊ အာဟာရပစ္စည်းနှင့်၎င်း။ အဓိပတိန္ဒြိယေဟိ၊ တို့နှင့်

၁။ အတ္ထိအဝိဂတေဟိ ပန။ ပေ။ ဟောန္တိတိ။ ။ကသ္မာ ပနေတ္ထ အတ္ထိ
အဝိဂတမူလကာနိ နိဿယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတာနိ တေဟိ ဝဇ္ဇိတာနိတိ
အာဟ အတ္ထိ အဝိဂတေဟိ ပနာတိအာဒိ၊ နိဿယာဒိဟိ ယောဇိယမာနာနိ
အဓိပတိန္ဒြိယာနိ ရူပမိဿကာနိ ဟောန္တိတိ နဝုတ္တာနိတိ သမ္ပန္နော၊-အနု။ ဤ
အနုဋီကာဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဟောန္တိတိ” ၌ ဣတိကို နဝုတ္တာနိ သို့ ပြန်လည်၍
စပ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဟောန္တိတိ နောက်၌ပုဒ်ရှိပါစေ။

၂။ အဓိပတာ။ ပေ။ ယောဇိတာနိ။ ။ယဒိ ဝေ ကသ္မာ အတ္ထိအဝိဂတ
မူလကေသု အာဟာရေန၊ နိဿယာဒိမူလကေသု၊ အဓိပတိန္ဒြိယေဟိ ယောဇနာ
ကတာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ အဓိပတာဟာရိန္ဒြိယမူလကေသုတိအာဒိ၊-
အနု။

၇၂၆

စဉ်းနမူလဋီကာနိဿယ

၎င်း။ သုပါကဋ္ဌဘာဝတ္ထံ၊ အလွန်ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ။ ယောဇိ
တာနိ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၄၆၂-၄၆၄။ နိဿယမူလကော၊ နိဿယပစ္စည်း ဟူသော မူလရှိသော
နယဉ်။ ဆဋ္ဌေ၊ ဆဋ္ဌသဋ္ဌနဉ်။ တိဏိတိ ကုသလာဒိနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿာတိ၊
ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမပါဌော၊ တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ ရှေးပါဌ်ရှိပါသော်
လည်း။ စက္ခုဝိညာဏာဒိနိ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသောပစ္စယပုန်တို့၏။ (ပစ္စယ
ဘူတာနိ၊ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။) စက္ခာဒိနိပိ၊ စက္ခာယတန အစရှိသည်
တို့ကိုလည်း။ [ရှေးနိဿယဉ် “ပိ” သဒ္ဓါပါ၏။] လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ အဗျာကတဿ စက္ခာယတနာဒိနိစာတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ။

၄၆၆။ ဥပနိဿယမူလကော၊ ဉ်။ ပကတူပနိဿယဝသေန၊ ပကတူပ
နိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ‘ဝုတ္တေသု၊ ကုန်သော။ ဒီသု ၂-ပါးသော စာဋ္ဌန
တို့တွင်။ ပဌမေ၊ ပဌမသဋ္ဌနဉ်။ လောကိယ။ ပေ။ ဂဟေတဗ္ဗာတိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ လောကုတ္တရာပိ၊
လောကုတ္တရာစေတနာကိုလည်း။ ဂဟေတဗ္ဗာဝ၊ သည်သာ။

၄၇၃-၄၇၇။ ကမ္မမူလကော၊ ကမ္မမူလကနယဉ်။ ပဋိသန္ဓိယံစတ္ထုပီတိတ္ထေ၊
ဉ်။ ပာတ္တေဝိယ၊ ပာတ္တိအခါ၌ကဲ့သို့။ ခန္ဓာယေဝ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ကိုသာ။
ပစ္စယပုန္နဘာဝေန၊ ဖြင့်။ န ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ကုန်။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။
အဓိပ္ပာယော၊ တည်း။ [ဒေဝိသေသု ဌာနေသု ခန္ဓသဒ္ဓေါ အရူပေသေဝ
နိရုဋ္ဌာတိ ကံတွာ ဝုတ္တံ။ န ပဓိတ္တေ။ ပေ။-ဂဟေတဗ္ဗာတိ။-အနု။] ဝိပါကာ
ဝိပါက သင်္ခရဏဝသေန၊ ဝိပါကစေတနာ ဝိပါကမဟုတ်သော စေတနာ
တို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တေသု၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။
စတူသု၊ လေးပါးသော စာဋ္ဌနတို့တွင်။ ပဌမေ၊ ပဌမသဋ္ဌနဉ်။ အရူပေန
သဒ္ဓိံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ လဗ္ဘတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊
သော်လည်း။ ကဋ္ဌတ္တာရူပမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ လဗ္ဘတေဝ၊ သည်သာ။ [ကဋ္ဌတ္တာ
ရူပမ္ပိ ပန လဗ္ဘတိတိ၊ ဣမိနာ ကေကွဏိကကမ္မဝသေန ဝုတ္တံနိတိ ဝစနံ
ပဋိက္ခိပတိ။-အနု။] ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ ကမ္မမူလကော၊ ဉ်။ ကမ္မပစ္စယာ
အာရမဏေ ဒေဝတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ အာရမဏမူလကော၊ ဉ်လည်း။ အာရမဏ

ပစ္စယာ ကမ္မေ ဒေတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ (ဓမ္မသေနာပတိနာ) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ နဝုတ္တံ၊ နည်း။

[ယမတ္ထံ သန္ဓာယ ကသ္မာ နဝုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ တံ ပါကဋ္ဌတရံ ကရောန္တော နန္ဒတိ အာဒိ ဝတော ပုန တံ ဥဒါဟရဏေန ဝိဘာဓေတုံ ယထာ စာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။-အနု။] ကုသလာ ကုသလစေတနာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာသည်။]ရှေးနိဿယ၌ “ကုသလာကုသလာ စေတနာ” ဟု ရှိ၏။] ကမ္မာရမဏာနံ၊ ကံဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ ပဋိသန္ဓိယာဒိနံ၊ ပဋိသန္ဓေ အစရှိသည်တို့၏။ (အာဒိဖြင့် ဘဝင် စုတိတို့ကိုယူ။) ကမ္မပစ္စယော၊ သည်၎င်း။ အာရမဏပစ္စယော၊ သည်၎င်း။ ဟောတိနန္တံ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ စ၊ ဥဒါဟရဏ်ကို ပြုဦးအံ့။ အာရမဏဘူတံ၊ သော။ ဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထုကို။ အာရမဏနိဿယပစ္စယဘာဝေန၊ အာရမဏပစ္စည်း နိဿယပစ္စည်း၏အဖြစ် ဖြင့်။ ဝုစ္စတိယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ကမ္မမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ အာရမဏပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဝတ္ထဗ္ဗနန္တံ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည် မဟုတ် ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ န (ဝတ္ထဗ္ဗံ)၊ ဟောတော်မူ ထိုက်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဒိန္တံ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယဘာဝါနံ၊ ကမ္မပစ္စည်း၏ အဖြစ်၊ အာရမဏပစ္စည်း၏ အဖြစ်တို့၏။ အညမည ပဋိက္ခေပတော၊ အချင်း ချင်းကို ပယ်မြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ၊ ချဲ့။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ သော။ ဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထုသည်။ နိဿယဘာဝံ၊ မှီရာ၏အဖြစ်ကို။ (စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၆-ချက် မြောက်သောစိတ်၊ စုတိစိတ်တို့၏ မှီရာ၏အဖြစ်ကို။) အပရိစ္ဆေတော၊ မစွန့်မူ၍။ တေနောဂါကာ ရေန၊ ထိုမှီရာ၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင်။ တန္တိဿိတေန၊ ထို ဒဟယဝတ္ထုကို မှီသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မရဏာသန္ဓဇော စိတ်သည်။ အာလမ္ပိယမာနံ၊ အာရုံပြုအပ်သော်။ ဝါ၊ သော။ (ဝတ္ထု၊ သည်။) နိဿယ ဘာဝေန၊ မှီရာ၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ နိဿယပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ငှာ။ ယုတ္တံ၊ ၏။ ကမ္မပနံ၊ သည်ကား။ တသ္မိံ၊ ထို

၁။ ကမ္မံ ပန။ ပေ။ နာရမဏာကာရေန။ ။ ကံဆိုသည်မှာ မိမိကို ပြုပြီး နောက် အကျိုးဖြစ်သောဝိပင် နာမက္ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့အား ကမ္မသတ္တိ ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အာရုံအခြင်းအရာအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည် မဟုတ်။

၇၂၇

ပဋိသန္ဓေလက္ခဏာနိဿယ

ကံကို။ ကတေ၊ ပြုအပ်ပြီးသော်။ (ပြုအပ်ပြီးနောက်မှ။) ပဝတ္တမာနာနံ၊
ဖြစ်ကုန်သော ဝိပင်္ဂါနာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏။ ကတူပစိတဘာဝေန၊
ပြုအပ် ဆည်းပူးအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ကမ္မပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။
အာရမဏာကာရေန၊ အာရုံ၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ကမ္မ
ပစ္စယော) န(ဟောတိ)၊ မဖြစ်။

စ၊ ဆက်။ ဝိသယမတ္တတာဝသေန၊ အာရုံမျှ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်။
အာရမဏပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။ သန္တာနဝိသေသံ၊ သန္တာန်အထူးကို။
ကတွာ၊ ရှိ။ ဗလုပ္ပါဒနသင်္ခါတေန၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။
ကမ္မပစ္စယာကာရေန၊ ကမ္မပစ္စည်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (အာရမဏ
ပစ္စယော) နဟောတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ယိုသို့ကံ၏ မိမိပြုအပ် ဆည်းပူးအပ်
သည်၏အဖြစ်၊ ဝိပင်္ဂါနာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့အား ကမ္မပစ္စည်းတပ်သည်၏
အဖြစ်၊ အာရုံမျှအဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့အား အာရမဏ
ပစ္စည်းတပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ကမ္မပစ္စယဘာဝေါ၊ သည်။ အာရမဏ
ပစ္စယဘာဝံ၊ ကို။ ပဋိက္ခိပတိ၊ ပယ်မြစ်၏။ အာရမဏပစ္စယ ဘာဝေါ၊
သည်လည်း။ ကမ္မပစ္စယဘာဝံ၊ ကို။ ပဋိက္ခိပတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကမ္မ
ပစ္စယော ဟုတွာ အာရမဏပစ္စယော ဟောတိတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ အာရမဏ
ပစ္စယော ဟုတွာ ကမ္မပစ္စယော ဟောတိတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝတ္ထု၊ ၄၁။ န

ကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာ၌လည်း “ကမ္မဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ” နှင့်အညီ
ကတ ဥပစိတဖြစ်သော ကံသည်သာ များသောအားဖြင့် အကျိုးပေး၏။

၁။ ဝိသယမတ္တတာဝသေန စ ပေ။ ကာရေန။ ။ အာရုံဟူသည် ကတ
ဥပစိတဖြစ်ဘွယ် မလို။ အာရုံဖြစ်ချိန်ဖြင့် အာရမဏပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ခန္ဓာ
အစဉ်ကို ထူးအောင်ပြု၍ အကျိုးဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မပစ္စည်း အခြင်း
အရာအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည် မဟုတ်။

၂။ တသ္မာ။ ပေ။ နဝုတ္တံ။ ။ ထိုသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်
ကမ္မပစ္စည်း၏ အဖြစ်သည် အာရမဏပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုပယ်၍၊ အာရမဏ
ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကလည်း ကမ္မပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုပယ်သောကြောင့် ကမ္မ
ပစ္စည်း အာရမဏပစ္စည်း ၂-မျိုးလုံးကို တပြိုင်နက် ဟောတော်မူခြင်းငှာ
မတတ်ကောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဟောတော်မမူအပ်။

ပဉ္စဝါရသဋ္ဌနာအနုလောမဂဏနာ

၇၂၉

သက္ကာ၊ ကောင်း။ လူတိ၊ ကြောင့်။ (ကမ္မပစ္စယာ အာရမဏေ ဒွေတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ အာရမဏပစ္စယာ ကမ္မ ဒွေတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဓမ္မသေနာပတိနာ၊ သည်။) န ဝုတ္တိ။

[ကသ္မာ ပန တံယော ဝတ္ထု အာရမဏပစ္စယော ဟောတိ နိဿယ ပစ္စယော စ။ န တံယော ကမ္မံ အာရမဏပစ္စယောစ ကမ္မပစ္စယောစာတိ န စောဒေတဗ္ဗမေတံ။ ဓမ္မသဘာဝေါသောတိ ဒဿန္တော “သေ စ သဘာဝေါတိ အာဒိမာဟ၊-အနု။” စ၊ ဆက်။ ဝတ္ထုမာနာနံ၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော။ အာရမဏပုရေဇာတာနံ၊ ကုန်သော။ (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္ဓဇေ၏ အာရုံ၊ စက္ခုဝိညာဉ်စသော ပစ္စယပ္ပန်တရားမဖြစ်မီ ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော။) ဝတ္ထုစက္ခာဒိနံစ၊ ဟဒယဝတ္ထု စက္ခာယတနအစရှိသည်တို့၏လည်း။ မရဏာသန္ဓ အခါ စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသော် ၁၇-ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒိသော ဟဒယဝတ္ထု၊ မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်သော စက္ခာယတန အစရှိသော ၅-ပါးသော အာယတနတို့၏လည်း။) အာရမဏပစ္စယဘာဝေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တပေါင်းတည်း။ နိဿယာဒိပစ္စယာ၊ နိဿယအစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။ လူတိ၊ သို့။ ယံ(ယာ) ဝတ္ထုဗ္ဗတာ၊ အကြင် ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်သည်။ (အတ္ထိ)။ သေ(သော)၊ ဤဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်သည်။ သဘာဝေါ၊ သဘောတည်း။ (လုံးစုံတည်း။) အတိတဿ၊ သော။ ကမ္မဿစ၊ ၏လည်း။ အာရမဏပစ္စယဘာဝေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တပေါင်းတည်း။ ကမ္မပစ္စယော ဟောတိ။ လူတိ၊ သို့။ ယံ(ယာ) ဝတ္ထုဗ္ဗတာ၊ အကြင် ဆိုထိုက်

၁။ သေ စ သဘာဝေါ။ ။ “အာရမဏပုရေဇာတာနံ” ကို ခွဲ၍ အာရမဏ ကို ဝတ္ထုနှင့်၎င်း၊ ပုရေဇာတကို စက္ခာဒိနံနှင့်၎င်း တွဲပြီးလျှင် နိဿယအနက် မှတ်ပါ။ ယံ ကို ယာ ဟု လူတ္ထိလိင်ပြင်၍ “ဝတ္ထုဗ္ဗတာ” နှင့် တွဲဘို့ရန် အနုဋီကာ ဖွင့်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “အာရမဏပစ္စယဘာဝေန” နေရာဝယ် “အာရမဏ ပုရေဇာတပစ္စယဘာဝေန” ဟုပြင်ထား၏။ နိဿယာဒိ ဤ အာဒိ အရလည်း ပုရေဇာတ၊ လူန္ဒိယ၊ ဝိပူယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့ကို ယူ၏။ ထို့ကြောင့် ပုရေဇာတ ထပ်ပါနေသည်။ ရှေး၌ပါလျှင် အာဒိ အရ၌ ပါဘွယ်မလို။

၂။ ယံပေ။ ဝေမိဓာပိ။ ။ အကျိုးပေးမည့် ကံသည် အတိတ်ကံတည်း။ မရဏာသန္ဓအခါ၌ မရဏာသန္ဓဇေတို့က အာရုံပြုအပ်သောကံသည် အတိတ်ကံ

၇၃၀

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သည်၏အဖြစ်သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ၊ ဤမဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သဘာဝေါ၊ တည်း။ (ယထာကံ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား။) သဟဇာတ ပုရေဇာတနိဿယာနံ၊ သဟဇာတနိဿယ ပုရေဇာတနိဿ တို့၏။ သဟ၊ တပေါင်းတည်း။ နိဿယပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗတာ၊ သည်။ သဘာ ဝေါ၊ သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့သော်။ သဟဇာတာရမဏာဓိပတိနံ၊ သဟ ဇာတာဓိပတိ၊ အာရမဏာဓိပတိတို့၏လည်း။ သဟ၊ တည်း။ အဓိပတိပစ္စယ ဘာဝေန၊ ဖြင့်။ နဝတ္တဗ္ဗာ၊ သည်။ သဘာဝေါ၊ သည်။ (ဟောတိယထာ၊ သို့သော်။) ဝေ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု စက္ခယတန အစရှိသော ၅-ပါးသော အာယတန၊ အတိတ်ကံ၌လည်း။ (ဒဗ္ဗဗ္ဗံ)။ ဣတိ၊ ဤကား အကျယ်အပြေတည်း။

၄၇၁-၄၈၃။ နိရာဓိပတိ ဝိညာဏာဟာရဝသေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ (“အဓိပ္ပာယ်” ၌စပ်) အနာမဋ္ဌာဓိပတိဘာဝဿ၊ မသုံးသပ်အပ်သော အဓိပတိ၏အဖြစ်ရှိသော။ ဝိညာဏာဟာရဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ စပ် သဖြင့်။ (ဝုတ္တာနိ၊ ဧဟာတောဉ်မူအပ်ကုန်ပြီ။) ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာ ယော၊ တည်း။ ဝတ္ထု ပရိဟာယတိတိ၊ ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ အညမညမ္ပိ၊ အညမညပစ္စည်းကိုလည်း။ လဘန္တဿ၊ ရသေ့။ ဝတ္ထုဿ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ ကဋ္ဌတ္တာရူပဿ၊ ၏။ ပရိဟာနံ၊ ယုတ်လျော့ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ။

၄၈၄-၄၉၅။ တတိယေ၊ တတိယဆဋ္ဌန၌။ အရူပိန္ဒြိယာနိ ရူပါနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ သော်လည်း။ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်အစရှိသည်တို့၏။ (ပစ္စယဘူတာနိ၊ ကုန်သော။) စက္ခာဒီနံ၊

မဟုတ်။ အတိတ်ကံနှင့် အလားတူသော ပစ္စုပ္ပန်ကံတည်း။ ထို့ကြောင့် ကမ္မပစ္စည်းနှင့် အာရမဏပစ္စည်းကို တပြိုင်နက် အတူတကွမဆိုထိုက်။ ဥပမာ- သဟဇာတ ပုရေဇာတနိဿယ ၂-ပါးကို နိဿယပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့် ဆိုထိုက် ခြင်းသည် သဘောထုံးစံ ဖြစ်သကဲ့သို့သော်၊ သဟဇာတာဓိပတိ အာရမဏာ ဓိပတိ ၂-ပါးတို့၏ အတူတကွ အဓိပတိပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် မဆိုထိုက်ခြင်းသည် သဘောထုံးစံ ဖြစ်သကဲ့သို့သော် ဤအတူ ဤ၌လည်း မှတ်ထိုက်၏။

စက္ကာယတနအစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ လဗ္ဘန္တိ။ တတော။ ပေ။ ဆာတိတ္ထေ၊
 ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဝိမံသာ၊ ကို။ ယဒိပိလဗ္ဘတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ရအပ်
 ပါပေ၏။ ပန၊ သော်လည်း။ ဝီရိယဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ တံ
 သမာနဂတိကာ၊ ထိုဝီရိယံခိပတိနှင့် အခိပတိ၏အဖြစ်ဖြင့်တူသော ဖြစ်ခြင်း
 ရှိသော။ ဝိမံသာပိ၊ ကိုလည်း။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဝီရိယဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။ [တံ သမာနဂတိကာတိ ဝီရိယေန သမာန
 ဂတိကာ မဂ္ဂပစ္စယတာယ။-အနု။]

၅၁၁-၅၁၄။ ဝိပ္ပယုတ္တမူလကေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တမူလကနိယ၌။ ဒသမေ၊ ဒသမ
 ဆုဋ္ဌန၌။ ကုသလာဒယော စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာ၌
 ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ သော်လည်း။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ၌။ ခန္ဓာ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ
 နာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ၊ တို့အား။ (ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်
 သည်။ ဟောန္တိ။) ဝတ္ထုစ၊ ဟဒယဝတ္ထုသည်လည်း။ ခန္ဓာနံ၊ တို့အား။
 (ပစ္စယော ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဒမ္ပိ၊ ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ဝတ္ထုစ
 ခန္ဓာနံ ဟူသော ဤစကားကိုလည်း။ လဗ္ဘတိ။ ကောဒသမေ၊ ၌။ ပဋိသန္ဓိယံ
 ဝတ္ထု ခန္ဓာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထိုစကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ဝိပါက
 ပစ္စယဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ အဂ္ဂဟိတတ္တာ၊ မယူအပ်သေးသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ယဿ ဝတ္ထုဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဆဋ္ဌနံ၊ ကို။
 ကတံ၊ ပြီ။ တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေအခါ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို။ ဒဿန
 ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တံ။ ပန၊ သော်လည်း။ ခန္ဓာစ၊ တို့သည်လည်း။ ဝတ္ထုဿ၊
 အား။ (ပစ္စယာ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဒမ္ပိ၊ ခန္ဓာစ ဝတ္ထုဿ
 ဟူသော ဤစကားကိုလည်း။ လဗ္ဘတေဝ၊ သာ။ ဒွါဒသမေ၊ ၌။ ပဋိသန္ဓိယံ
 ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုပ္ဖပါဌော၊ ရှေးအဋ္ဌကထာပါဌ်
 တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ ရှေးအဋ္ဌကထာပါဌ်ရှိပါသော်လည်း။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ၊
 စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တို့ကို။ နဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနိ၊ မကြည်ထိုက်
 ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ 'ဒွါဒသမေ။ ပေ။ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနဉ္စာတိ၊ ဟူ၍။
 ပဋ္ဌန္တိ။

၅၁၅-၅၁၈။ အတ္ထိပစ္စယမူလကေ၊ ၌။ ပဌမဆုဋ္ဌနေ၊ ၌။ အရူပ။ ပေ။
 လဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ သော်လည်း။ အာဟာ

၇၃၂ ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ရိန္ဒြိယပစ္စယာစာတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ၏။ (ကသ္မာ၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဣန္ဒြိယာဟာရာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝေသန၊ ဖြင့်။ သဟဇာတာဒယော၊ သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။ [အာဒိဖြင့် ပုရေဇာတတို့ကိုယူ။] န လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝတ္ထုဗ္ဗံ)။ ဒုတိယော၊ ဌ။ ပစ္စာဇာတကဗဠိကာဟာရာ နလဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ။ ပုံန၊ သော်လည်း။ သဗ္ဗာနိပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အလဗ္ဘမာနာနိ၊ မရထိုက်သော ပစ္စည်းတို့ကို။ ဒဿေတံ၊ ဌာ။ ပစ္စာဇာတ။ ပေ။ နလဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ပဠန္တိ။ ဆဌံ၊ ဆဌသဋ္ဌနံ၊ ကို။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ ရုပ်ဣန္ဒြေ နာမ် ဣန္ဒြေတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝေသန၊ ဖြင့်။ ဝတ္ထံ။ သတ္တမေ၊ သတ္တမသဋ္ဌနံ။ တတော၊ ထိုအလုံးစုံသောဣန္ဒြေမှ။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမတ္တံ၊ မျှသည်။ ပရိဟာယတိ၊ ယုတ်လျော့၏။ ဣတိဇော၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဧတေသံ၊ ဤဆဌသဋ္ဌန သတ္တမသဋ္ဌနတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။

တဒတာ ကောဒသမေတိ ဧတ္ထ၊ ဌ။ တဒတာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ နဝမတော၊ နဝမသဋ္ဌနမှ။ (ဝတ္ထု ဟာယတိဌစပ်)၊ ဣတိအတ္ထော(ဟောတိ)။ တေဒသမေ၊ ဌ။ ဝတ္ထာရမဏာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောပါဌ်။ ဝတ္ထုဂ္ဂဟဏေန၊ ဝတ္ထုသဒ္ဓါဖြင့်။ စက္ခာဒိဝတ္ထုနိပိ၊ စက္ခအစရှိသော ၅-ပါးသော ဝတ္ထုတို့ကိုလည်း။ ဂဟိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ စုဒ္ဓသမေ၊ ဌ။ ဝတ္ထုမေဝါတိ ဧတ္ထာပိ၊ ဌလည်း။ တသ၊ တူ။ (ဝတ္ထုဂ္ဂဟဏေန စက္ခာဒိဝတ္ထုနိပိ ဂဟိတာနိ။) သတ္တရိသမေ။ ပေ။ ဝေသနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်သည်။ ပုရိမပါဌော၊ တည်း။ ပန၊ သော်လည်း။ အာရမဏူပနိဿယဝေသနာတိအယံ၊ ဟူသော ဤအနက်သည်။ သတ္တရသမတော၊ သတ္တရသမသဋ္ဌနမှ။ ဝိသေသော၊ သည်။ (အဋ္ဌာရသမသဋ္ဌန၏ အထူးသည်။) န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။

၁။ န ဟိ လဗ္ဘန္တိ။ ။ “သဟဇာတ ပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတပစ္စယာ” အရ၌ ဣန္ဒြိယ အာဟာရပစ္စည်းများ မပါဝင်သေးသောကြောင့် “ပစ္စာဇာတ ပစ္စယာ” ၏ နောက်ဝယ် “အာဟာရိန္ဒြိယပစ္စယာ စ” ဟုထည့်၍ ဆိုထိုက်ပါသည် ဟူလို။ ဤဝါကျများနှင့်စပ်၍ အနုဋီကာ၌ အလွန်ကျယ်ဝန်းစွာ ပြထားသည်။

ပဉ္စဝါရသဋ္ဌနာအနုလောမဂဏနာ

၇၃၃

သတ္တရသမေ၊ ဌံ။ ဝတ္ထုရမဏာနံ၊ တို့၏။ (ပစ္စယဘာဝေါ၊ သည်၎င်း။) အဋ္ဌာရသမေ၊ ဌံ။ ဝတ္ထုဿေဝ၊ ၏သံ။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ သည်၎င်း။ ဝိသေသော၊ ထူး၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သတ္တရသမေပန၊ ပေ။ ဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ ပဌန္တိ။

၅၁၉။ သဟဇာတာနိ၊ သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော သဋ္ဌန တို့ကို။ (သဟဇာတန၊ သဟဇာတမျိုးဖြစ်သော။ ဧကေန၊ သော။ ပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ နိယမိတာနိ) ဂိယ၊ မှတ်သားအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ (ဒဝံ၊ တူ။) သဟဇာတေန၊ သော။ ဧကေန၊ တစုံတခုသော။ ဧကေန၊ သော။ ပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ အနိယမိတတ္တာ၊ မမှတ်သား အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုသဟဇာတမျိုးဖြစ်သော တစုံတခုသောပစ္စည်းဖြင့် မမှတ်သားအပ်သော သဋ္ဌနတို့ကို။ ပကိဏ္ဍကာနိတိ၊ ပကိဏ္ဍကသဋ္ဌနတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာနိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤသဋ္ဌနတို့တွင်။ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတာ ဟာရိန္ဒြိယာနိ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၊ အာဟာရာစွဲည်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း တို့ကို။ (ဝုတ္တာနိ၌စပ်) [ရှေးနိဿယ၌ “ဟာရိန္ဒြိယာနိ” ဟု ရှိ၏။ ထိုအလို... “တို့၏” ဟု ပေး၍ “အသာမညဝသေန” ၌စပ်ပါ။] သဟဇာတေန၊ သဟဇာတပစ္စည်းနှင့်၎င်း။ အညမညဉ္စ၊ အချင်းချင်း၎င်း။ အသာမည

၁။ ပုရေဇာတ။ ပေ၊ ဟာရိန္ဒြိယာနိ (နံ)။ “ဟာရိန္ဒြိယာနိ” ဟု၎င်း “ဟာရိန္ဒြိယာနိ” ဟု၎င်း ပါ၌ ၂-မျိုးရှိ၏။ “အသာမညဝသေန” ၌ စပ်လျှင် “နံ” ဟုရှိသောပါ၌က ကောင်း၏။ “ဝုတ္တာနိ” ၌ စပ်လျှင် “နိ” ဟုရှိသော ပါ၌က ကောင်း၏။ ဝုတ္တာနိ က ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် “နိ” ဟု ရှိသော ပါ၌က သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။ သို့သော်... အနုဋီကာ၌ “ပုရေဇာတဿ ပစ္ဆာဇာတဿ အာဟာရဿ ဣန္ဒြိယဿ စ အသာမညဝသေန” ဟုရှိသောကြောင့် “နံ” ဟု ပြင်ကြဟန်တူသည်။ အနုဋီကာ၌ကား “အသာမညဝသေန” ၌ စပ်ခိုက်ကို ရည်ရွယ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်သောကြောင့် “ပုရေဇာတဿ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်ရသည်။ အနုဋီကာစာ၌ “သာမညဝသေန” ဟု “အ” အက္ခရာ ကျနေ၏။ နောက်၌ကား အနုဋီကာ၌လည်း “အ” အက္ခရာပါသည်။ “အညမည” ဟူသည် ပုရေဇာတ စသည်နှင့် ပစ္ဆာဇာတ စသည်တို့ အချင်းချင်း သဘောမတူကြခြင်းတည်း။

ဝသေန၊ တူသေသသော မဇ္ဈိကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းကြောင့်။ ဝပ ကိစ္ဆာနိ၊ အထူးထူး အပြားပြား ရောပြွမ်းကုန်သော သဋ္ဌနတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ အာရမဏမူလကေ၊ ခွံ။ အနန္တရ သမနန္တရ ပုရေဇာတာတိ တွေ၊ ဤပါ၌။ ဥပနိဿယောပိ၊ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းကိုလည်း။ ပဌိတဗ္ဗော၊ ထည့်၍ ရွတ်ဆိုထိုက်၏။

ယေသု၊ အကြင်ဌာနတို့၌။ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားကုန်သည်။ ဟုတော၊ ၍။ န ပညာယန္တိ၊ မထင်ရှားကုန်။ တာနိ၊ ထိုဌာနတို့ကို။ ဒသေတု၊ ဌာ။ (ရှေးနိဿယ၌ “နိဒသေတု” ဟု ရှိ၏။) ဟေတုမူလကောဒိနန္တိအာဒိ၊ အစ ရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ပန၊ ဆက်။ အလောဘာဒိ တံတံနာမာသေန၊ အလောဘအစရှိသော ထိုထိုအမည်နှင့်စပ်သဖြင့်၊ ဟေတု။ ပေ။ မဂ္ဂပစ္စယဓမ္မာ၊ ဟေတုပစ္စည်းတရား။ ပေ။ မဂ္ဂပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ဝေ၊ သို့။ ပါကဋ္ဌာ၊ ကုန်သည်။ (တနည်း) ဝေပါကဋ္ဌာ၊ သို့ကလောက် ထင်ရှားကုန်သည်။) ဟုတော၊ ၍။ န ပညာယေယျ၊ မထင်ရှားကုန်ရာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုဟေတုအစရှိသောပစ္စည်းတို့ကို။ ပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ အပိုင်းအခြား၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဒသေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒွါဒသေဝ ဟိ ဟေတုတိ အာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တေန၊ ထိုစကားဖြင့်။ (ထိုအလောဘအစရှိသော ထိုထိုအမည်နှင့်စပ်သဖြင့် မထင် ရှားကုန်သောပစ္စည်းတို့ကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ဒွါဒသေဝ ဟိ ဟေတု အစ ရှိသောစကားဖြင့်။) ပစ္စယဓမ္မာ၊ တို့သည်။ တွေကာယေဝ၊ ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ နိစ္ဆယံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို။ ကတော၊ ၍။ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားသည်။ ဟုတော၊ ၍။ အပညာသမာနောပိ၊ မထင်ရှား ပါသော်လည်း။ တေသေဝ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အတိုင်းအရှည် ရှိသော ပစ္စည်းတို့၌သာ။ မဂ္ဂိတဗ္ဗော၊ ရှာပိုးထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒသေတိ။

၁။ န ပညာယန္တိ။ “န ပညာယန္တိ” ဟု၎င်း၊ “ပညာယန္တိ” ဟု၎င်း ပါ၌ ၂-ထွေရှိ၏။ ထိုတွင် ရှေးနိဿယ၌ “န ပညာယန္တိ” ဟုရှိ၏။ အဋ္ဌကထာ ၌လည်း “န ပါကဋ္ဌာ ဟုတော ပညာယန္တိ” ဟု “န” အက္ခရာပါ၏။ ထို့ကြောင့် “န ပညာယန္တိ” သည် ရှေးပါ၌ဖြစ်ဟန် တူသည်။

ပဉ္စဝါရသဋ္ဌနာအနုလောမဂဏနာ

၇၃၅

တတ္ထ၊ ထိုဒွါဒသေဝ ဟိ ဟေတု အစရှိသောစကားရပ်၌။ ဆ အာရ
မဏာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ အာရမဏာဓိပတိ၊ ကို။ ရူပါဒိ
အာရမဏဘာဝတော၊ ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ဂဟိ
တော၊ သိမ်းယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအာရမဏာဓိပတိပစ္စည်း
ကို။ အဂ္ဂဟေတု၊ မယူမူ၍။ စတ္တာရော အဓိပတဿတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ
ကာရေန) ဝုတ္တံ။ [အာရမဏာဓိပတိ မပါဘဲ သဟဇာတာဓိပတိ ကိုသာ
ဆိုသည် ဟူလို။] ဧကန္တေန ကုသလဝိပါကာတိ ဣဒံ၊ ဤ စကားကို။
ဣန္ဒြိယေသု၊ တို့တွင်။ အညိန္ဒြိယဝသေန၊ အညိန္ဒြိယနှင့်စပ်သဖြင့်။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။
ပန၊ ကား။ ဧကန္တေန အကုသလဝိပါကာတိဣဒံ၊ ဤစကားသည်။ ဝါ၊ ကို။
လဗ္ဗ၊ ဌာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသွာ၊ ကြောင့်။ လဗ္ဗ၊ ဌာ။
နသက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဈာနင်္ဂေသပိ၊ ဈာနင်တို့တွင်
လည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ အကုသလမေဝ၊ သာတည်း။ (ကသွာ၊
နည်း။) ဝိပါကဿ၊ ဝိပါကဒုက္ခဝေဒနာ၏။ အဈာနင်္ဂတ္တာ၊ ဈာနင်မဟုတ်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဒုက္ခန္တိ စေတသိကဒုက္ခံ။ တေနာဟ အကုသလ
မေဝါတိ။-အနု။] စိတ္တဋ္ဌိတိပိ၊ စိတ်၏ တည်ကြည်ကြောင်း စိတ္တေကဂ္ဂတာ
သည်လည်း။ အကုသလဝိပါက ကိရိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(လဗ္ဗ၊ ဌာ။ နသက္ကာ။)

ပန၊ ဆက်။ အကုသလဿ၊ ၏။ ဝိပါကာ၊ အကျိုးတို့တည်း။ အကုသလ
ဝိပါကာ၊ တို့။ ဣတိဝေ၊ ဤဆဋ္ဌိတပုရိသ သမာသဝစနတ္ထ အားဖြင့်။
အတ္ထေ၊ ကို။ ဂယုမာနေ၊ ယူအပ်သော်။ ဣန္ဒြိယေသု၊ တို့တွင်။ ဒုက္ခိန္ဒြိယ
ဝသေန၊ ဒုက္ခိန္ဒြိယနှင့်စပ်သဖြင့်။ (ဣဒံ၊ ဤဧကန္တေန အကုသလဝိပါကာ

၁။ အညိန္ဒြိယဝသေန လဗ္ဘတိ။ ။ အညိန္ဒြိယ ဟူသည် အထက်မဂ် ၃-ခု၊
အောက်ဖိုလ် ၃-ခုရှိသော ပညာတည်း။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်လည်းဟုတ်၏။
ဝိပါကလည်း ဟုတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အညိန္ဒြိယ အရ ကုသိုလ် ဝိပါက ၂-မျိုးလုံး
ပါဝင်သဖြင့် “ဣဒံ ဣန္ဒြိယေသု အညိန္ဒြိယဝသေန လဗ္ဘတိ” ဟု ဆိုသည်။
[ကုသလဝိပါကာတိ ကုသလာ စ ဝိပါကာ စ ယေ အဘိန္နလက္ခဏာ ဟုတွာ
ကုသလသဘာဝါ ဝိပါကသဘာဝါစာတိ အတ္ထော၊ ဧဝံ သဘာဝဉ္စ ဧကံ
အညိန္ဒြိယဓေဝါတံ အာဟ ဣဒံ ။ ပေ။ လဗ္ဘတိတိ။-အနု။]

၇၃၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဟူသောစကားကို။) [ရှေးနိဿယ ထည့်သည်။] လဗ္ဘေယျာရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့ ရအပ်ပါသော်လည်း။ (ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အနက်ကို ယူအပ်သော် ကေန္တေန အကုသလဝိပါကာဟူသော စကားကို ရအပ်ပါ သော်လည်း။) ကုသလဝိပါကာ ကုသလဝိပါကဝိသေသေန၊ ကုသလဝိပါကံ အကုသလဝိပါကံဟူသော အထူးအားဖြင့်။ ပစ္စယယောဇနာ၊ ပစ္စည်းတို့ကို ယှဉ်စေခြင်းသည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယံအတ္ထော၊ ဤဆဋ္ဌိတပျရိသ် သမင်္ဂသ်အနက်ကို။ အဓိပ္ပေတော၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ၄၁။ နသက္ကာ၊ ကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ န သက္ကာဟု “န” ပါသည်။ ပါမှကောင်း၏။]

ပဉ္စဝါရဿ၊ ၏။ သဋ္ဌနေ၊ ၌။ အနုလောမဂဏနာ၊ သည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပစ္စနိယုဒ္ဓါရ အဖွင့်

၅၂၇။ ဧကေန လက္ခဏေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ကုသလော။ ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၏။ ဟေတုပစ္စယတော၊ မှ။ အညေန၊ သော။ ပစ္စယေန၊ အာရမဏအစရှိသော ပစ္စည်းဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော။) စ၊ ဆက်။ ဟေတုပစ္စယ တော၊ မှ။ အညာ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ တို့လည်း။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန၊ သဟဇာတအစရှိသောပစ္စည်းဖြင့် မယူအပ်သေးသော ပစ္စည်းတို့ကိုယူခြင်း ဖြင့်။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ။ [ရှစ်ပါးသရုပ်ကို “အာရမဏ၊ သဟဇာတ၊ ဥပနိဿယ” စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ထုတ်ပြထားသည်။] တေသု ထိုရှစ်ပါးသောပစ္စည်းတို့တွင်။ ကုသလော၊ သည်။ ကုသလဿ၊ အား။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ အာရမဏပစ္စည်း၊ သဟဇာတပစ္စည်း၊ ဥပ နိဿယပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ။) အကုသလဿ၊ အား။ ခ္ဌိဟိ၊ ကုန်သော။ (ပစ္စယေဟိ၊ အာရမဏပစ္စည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ဟောတိ။) ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ တသ္မိံ တသ္မိံ ပစ္စယော၊ ထိုထိုဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းသည်။ ပစ္စနိယတော၊ အားဖြင့်။

ပစ္စနိယုဒ္ဓါရ အဖွင့်

၇၃၇

ဌိတေ၊ သေဝံ။ တတော၊ ထိုဟေတုအစရှိသောပစ္စည်းမှ။ အညေ၊ ကုန်သော။
ပစ္စယာ၊ အဓိပတိအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။ အာရမဏာဒိသု၊ ကုန်သော။
အဋ္ဌသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသေဝ ပစ္စယေသု၊ တို့၌သာ။ ယတာယောဂံ၊
အနုလောမ အားဖြင့် ယှဉ်ထိုက်သည်အား လျော်စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊
ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတ္တ၊ ဤပစ္စယုဒ္ဓါရ၌။ ဣဒံ လက္ခဏံ၊ ကို။
ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စ၊ ဆက်။ အဋ္ဌသု၊ ကုန်သော။ ဧတေသု ပစ္စယေသု၊ တို့တွင်။ ပုရိမ
ပုရိမေပိ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန် ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော အာရမဏ အစရှိသောပစ္စည်း
တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတေ၊ မသိမ်းယူအပ်ကုန်သေးသော သဟဇာတအဓိပတိအစ
ရှိသောပစ္စည်းတို့ကို။ သင်္ဂဟေတွာ၊ သိမ်းယူ၍။ ပစ္ဆိမာပစ္ဆိမာ၊ နောက်၌
ဖြစ်ကုန် နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။
(သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာရမဏတော၊ မှ။
အညေသံ၊ ကုန်သော။ ဒိန္နံ၊ အနန္တရူပနိဿယ ပကတူပနိဿယ ဟူသော
ပစ္စည်း ၂ ပါးတို့၏။ ဝိသေန၊ ဖြင့်။ ဥပနိဿယော၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းကို။
(သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တော။) ဝတ္ထုပုရေဇာတဿ၊ ၏။ ဝိသေန၊ ဖြင့်။ ပုရေ
ဇာတံ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တံ။) သဟဇာတတော၊
သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းမှ၎င်း။ ဥပနိဿယတော၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းတပ်သော
ကမ္မပစ္စည်းမှ၎င်း။ အညိဿာ၊ အခြားသော။ စေတနာယ၊ နာနာက္ခဏိက
ကမ္မစေတနာ၏။ ဝိသေန၊ ဖြင့်။ ကမ္မံ၊ ကမ္မပစ္စည်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန
ဝုတ္တံ။) သဟဇာတတော၊ သဟဇာတဟာရပစ္စည်းမှ။ အညဿ၊ သော။

၁။ သဟဇာတတော အညဿ။ ။ အရူပါဟာရာ အပရိစ္ဆတ္တသဟဇာတ
သဘာဝါ ဧဝံ သဟဇာတပစ္စယော ဟောန္တိ၊ ရူပါဟာရာ ဌိတိပုတ္တော
ယေဝါတိ ဝုတ္တံသဟဇာတတောအညဿကဗဠိကာရာဟာရဿ ဝိသေန အာဟာ
ရေတိ၊ သဟဇာတတော အညဿာတိ စ ဣဒံ အရူပါဟာရနိဝတ္တနတ္ထံ
ဝုတ္တံ၊ န ကဗဠိကာရာဟာရဝိသေသနိဝတ္တနတ္ထံ တာဒိသဿေဝ တဿ အဘာဝ
တော၊ န ဟိ ရူပါဟာရာ သဟဇာတပစ္စယော ဟောတိ၊ နာပိ ပုရေဇာတ
ပစ္စယော ဟောတိ၊ ယတာ သဟဇာတာနံ သဟဇာတပစ္စယော န ဟောတိ။-
အန္တံ။

ကဗဠိကာရာဟာရဿ၊ ဇာ။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အာဟာရော၊ အာဟာရပစ္စည်း
 ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တော။) သဟဇာတတော၊ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း
 မှ၎င်း။ ပုရေဇာတတော၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်းမှ၎င်း။ အညဿ၊ သော။
 ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဿ၊ ဇာ။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဣန္ဒြိယံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝေဉ္စ ကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (ဤသို့ရှေးရှေးဖြစ်သောပစ္စည်း
 တို့ဖြင့် မသိမ်းယူအပ်သောပစ္စည်းတို့ကို သိမ်းယူခြင်းကြောင့်။) ကုသလော
 ။ပေ။ ပစ္စယောဘိစ္စောဟူ၍သာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ကုသလတ္တိက၊ ပဉ္စဝါရ၊
 ပစ္စယာနုလောမ၊ ဟေတုသဟဇာတုဥပနိဿယ ပစ္စယဝိဘင်္ဂဝါရတို့၌ ဟော
 တော်မူအပ်ပြီ။] တဒညဘာဝေါ၊ ထိုအာရမဏအစရှိသောပစ္စည်းမှ အခြား
 သော ဤပဉ္စဝါရ၌ အလိုရှိအပ်သော ကံအစရှိသောပစ္စည်း၏ ကုသိုလ်အရာ၌
 မရှိခြင်းကြောင့်။ [တဒညဘာဝါတိ တတော အာရမဏာဒိပစ္စယံတော၊
 အညဿ ဣဓာမိပေတ ကမ္မာဒိပစ္စယဿ ကုသလေအဘာဝါ-အနု။] ကမ္မာ
 ဟာရိန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တံ။ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ (ထိုသို့ အာရမဏပစ္စည်းမှ အခြားကုန်သော အနန္တရူပနိဿယ
 ပကတုပနိဿယပစ္စည်း ၂-ပါးတို့၏ဥပနိဿယ၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူအပ်
 ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) [တသ္မာတိ ယသ္မာအာရမဏတော အညေသံ
 ဒိန္နံ ဝသေန ဥပနိဿယော ဝုတ္တော။ တသ္မာ- အနု။] အာရမဏာဒိပတိ၊
 သည်။ အာရမဏပစ္စယော ဌံ။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆ
 တိ၊ ရောက်၏။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဇာ။

[ဥပနိဿယေန ဟိ အသင်္ဂဟိတတ္ထေ တံ ဝပ္ပဗ္ဗမေဝ သိယာတိ စောဒနံ
 သန္တာယာဟ ယံ ပနာတိ-အာဒါ-အနု။] ပန၊ ထိုသို့ အာရမဏဓိပတိပစ္စည်း၏
 အာရမဏပစ္စည်း၌ သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ပါသော်လည်း။
 ပရိတ္တတ္တိကေ၊ ဌံ။ ပဉ္စဝါရပစ္စနိယောဌံ။ အပ္ပမာဏော၊ ပေ။ ပစ္စယောတိ
 တော၊ ဤဝါရ၌။ အာရမဏဿ၊ အာရမဏပစ္စည်းကို။ ယံ အဝစနံ၊ အကြင်
 ဟောတော်မူခြင်းသည်။ - (အတ္ထိ)။ တံ၊ ထိုသို့ ဟောတော်မူခြင်းသည်။
 (ကသ္မာ၊ နည်း။) ပုရိမေဟိ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော အာရမဏအစရှိသော ပစ္စည်း
 တို့ဖြင့်။ အသင်္ဂဟိတဝသေန၊ မသိမ်းယူအပ်သောပစ္စည်း၏ အစွမ်းဖြင့်။

ပစ္စနိယုဒ္ဓါရ အဖွင့်

၇၃၉

ဝုတ္တနံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော သဟဇာတအစရှိသော နောက်ပစ္စည်းတို့၏။ သင်္ဂဟိတဝိဝဇ္ဇနာဘာဝတော၊ သိမ်းယူအပ်သောပစ္စည်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၏မရှိခြင်းကြောင့်။ ဥပနိဿယတော၊ အာရမဏပနိဿယပစ္စည်းမှ။ အညာရမဏဘာဝတော၊ အခြားသော အာရမဏာဝိပတိပစ္စည်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်းတည်း။ ပန၊ သက်။ အာရမဏပနိဿယသာ၊ ။ ဝါ၊ ကို။ အာရမဏေ၊ အာရမဏပစ္စည်း၌။ အသင်္ဂဟိတတ္တာ၊ မသိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န၊မဟုတ်။ (ထိုသို့ ဟောတော်မူခြင်း ပဟုတ်)။

အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယာ၊ တို့သည်။ သဟဇာတ၊ ပေ။ ဟာရိန္ဒြိယာနံ၊ သဟဇာတတ္ထိ သဟဇာတ အဝိဂတ ။ ပေ။ ဣန္ဒြိယတ္ထိ ဣန္ဒြိယ အဝိဂတတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓာဝ၊ ၅-ပါး အပြားရှိကုန်သည်သာ။ ယဒိပိ ဟောန္တိ၊ အကယ်၍လည်းဖြစ်ပါပေကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း။ သဟဇာတ ပုရေဇာတာနံ၊ သဟဇာတတရား ပုရေဇာတတရားတို့၏၎င်း။ ပစ္စာဇာတာဟာရာနံ၊ မိမိ၏ပစ္စယပွန်ဖြစ်သော စေတသမုဋ္ဌာနိကကယမှနောက်၌ဖြစ်ကုန်သော နာမ်အာဟာရတို့၏၎င်း။ ပစ္စာဇာတိန္ဒြိ

၁။ န ပန ။ ပေ။ အသင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ။ ယထာ အာရမဏေ ဂဟိတေ အာရမဏပနိဿယော ဂဟိတောဝ ဟောတိ။ ဗလဝါရမဏဘာဝတော၊ ဝေ အာရမဏပနိဿယေ ဂဟိတေ အာရမဏံ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ တံ သဘာဝတ္ထာတိ။ တတ္ထ တံ ဝိသုံ နုဉ္ဇဒ္ဓန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တေနာဟ န ပန အာရမဏပနိဿယသ အာရမဏေ အသင်္ဂဟိတတ္တာတိ၊ -အနု။

၂။ ပစ္စာဇာတာဟာရာနံ။ ။ ပစ္စာဇာတ အာဟာရဟူသည် ရှေး၌ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကကယဟူသော မိမိ၏ ပစ္စယပွန်မှ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော နာမ်အာဟာရတို့တည်း။ မှန်၏- ထိုနာမ်အာဟာရတို့သည် မိမိနှင့်အတူတကွ ဖြစ်သော နာမ်တရားတို့အား၎င်း၊ ထိုနာမ်တရားဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တို့အား၎င်း သဟဇာတသတ္တိ အတ္ထိသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ ရှေး၌ဖြစ်သော ဝတ္ထုရုပ်တို့အား ပစ္စာဇာတသတ္တိ အတ္ထိသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ [အတ္တနော ပစ္စယပုဉ္ဇတော ပုရေဇာတကယတော ပစ္စာဇာတာနံ အရူပါဟာရာနံ၊ တေ ဟိ အတ္တနာ သဟဇာတအရူပဓမ္မာနံ တံ သမုဋ္ဌာနရူပဓမ္မာနမ္ပိ သဟဇာတအတ္ထိပစ္စယော ဟောန္တိ။ ပုရေဇာတာနံ ပန ဝတ္ထုနံ ပစ္စာဇာတအတ္ထိပစ္စယော၊ -အနု။]

ယာနံဉ္စ၊ မိမိ၏ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကကာယမှ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော နာမ်ဣန္ဒြေတို့၏၎င်း။ သဟာပိ။ အတူတကွလည်း။ အတ္ထိအဝိဂတဘာဝေါ၊သည်။ ဟောတိ၊တိဏ္ဍိ၊ သုံးပါးကုန်သော သဟဇာတ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းတို့၏။ ဝိပ္ပယုတ္တတ္တာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တတို့၏အဖြစ်သည်။ (ဝိသုယေဝ၊ သာလျှင်။ ဟောတိ)ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဝိသုယေဝ၊ သာလျှင်။ န (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အတ္ထိ ။ပေ။ ဌိတာတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထိ အဝိဂတ ပစ္စယလက္ခဏေသု၊ တို့၌။ ဧကေကံ၊ တပါးတပါးသောလက္ခဏာကို။ သင်္ဂဟေတု၊၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ အရူပိန္ဒြိယပစ္စယော ။ပေ။ ဒုဝိဇောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထိုစကားကို။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒတောတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်း အရာအားဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ၏။

၁။ သဟာပိ။ပေ။ပစ္စယဘာဝေါ။ ။ဤနာမ်အာဟာရ နာမ်ဣန္ဒြေတို့သည် ပုရေဇာတပစ္စည်း အတ္ထိပစ္စည်းကို ရရာခဏ၌ပင် ထိုထိုပစ္စယုပ္ပန်တို့အား သဟဇာတပစ္စယသတ္တိ အတ္ထိပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့်၎င်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိ အတ္ထိပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့်၎င်း ကျေးဇူးပြုကြသောကြောင့် “သဟာပိ ။ပေ။ ပစ္စယဘာဝေါ ဟောတိ” ဟုဆိုသည်။ [ယသွာ ဧတေ အာဟာရိန္ဒြိယာ ယသ္မိံ ခဏေ ပုရေဇာတတ္ထိပစ္စယံ လဘန္တိ၊ တသ္မိံ ယေဝ ခဏေ တံတံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ သဟဇာတ အတ္ထိပစ္စယော ပစ္ဆာဇာတအတ္ထိပစ္စယော စ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ သဟာပိ အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယဘာဝေါ ဟောတိတိ၊-အနု။]

၂။ အဇ္ဈတ္တိက ဗာဟိရဘေဒတော။ ။“အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓဘေဒတော” ဟူသော အဋ္ဌကထာဖွင့်အတိုင်း ဆိုလျှင်“မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သမျှရုပ်ကို အဇ္ဈတ္တ၊ သဟပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်သမျှရုပ်ကို ဗဟိဒ္ဓ” ဟု ယူရလိမ့်မည်။ ဤနေရာ၌ကား ဤသို့ ယူလိုရင်းမဟုတ်။ အဇ္ဈတ္တတရားတို့တွင် သာ၍ အဇ္ဈတ္တကျသော (ခန္ဓာကိုယ်အား သာ၍ ကျေးဇူးများသော) ရုပ်ကို အဇ္ဈတ္တဟု ယူလိုရင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်“အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒတော” ဟု ဆိုထိုက်သည် ဟူလို။ [အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒတောတိ ဝတ္တဗ္ဗံ စက္ခာဒိနံ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ စ အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ သပရသန္တာနိကာနဉ္စ ဣန္ဒြိယာနံ အနဓိပ္ပေတတ္တာ၊-အနု။]

စတုဝိသတိယာပီတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ သောဠသန္နိယေဝံ၊ ၁၆-ပါးသော သောပစ္စည်းတို့တွင်သာလျှင်။ န၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ အဋ္ဌန္နိယေဝံ၊ ၈-ပါးပစ္စည်းတို့တွင်သာလျှင်လည်း။ န၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ ကား။ စတုဝိသတိယာပီ၊ ၂၄-ပါးလည်းဖြစ်သော။ (“ပစ္စယေသု ယေ ယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ” ခြံစပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အာရမဏဘူတာနံ၊ ကုန်ပသေ။ အဓိပတိဥပနိဿယပစ္စယာနံ၊ အာရမဏာဓိပတိ၊ အာရမဏဥပနိဿယ ပစ္စည်းတို့ကို။ (သင်္ဂဟောဋ္ဌစပ်) ဥပနိဿယေ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၌။ (သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းသည်၎င်း။) နိဿယ ။ ပေ။ အဝိဂတာနံ၊ နိဿယ ။ ပေ။ အဝိဂတပစ္စည်းတို့ကို။ ပုရေဇာတော၊ ဌံ၊ သင်္ဂဟောစ၊ သည်၎င်း။ အတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာရမဏပစ္စယံ၊ ကို။ အာရမဏပစ္စယ ဘာဝေယေဝ၊ ဌံသာ။ ထပေတော၊ ဤ။ တဒေကဒေသဿ၊ အာရမဏပစ္စည်း၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်သော အာရမဏာဓိပတိ အာရမဏဥပနိဿယပစ္စည်းကို၎င်း။ ဇေတသဉ္စ၊ ထိုနိဿယ ပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိအဝိဂတပစ္စည်းတို့ကို၎င်း။ ဥပနိဿယာဒီသု၊ ဥပနိဿယ အစရှိသောပစ္စည်းတို့၌။ သင်္ဂဟံ၊ ကို။ ဝတ္ထုကာမော၊ သည်။ အာရမဏပစ္စယေ ။ ပေ။ စတုဝိသတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကားရော) အာဟ။

စတုတ္ထေ ပုရေဇာတပစ္စယေတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဥပနိဿယ ပစ္စယေ။ ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံယထာ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ပုရေဇာတဘူတော အာရမဏပစ္စယောတိပိ၊ ဤလည်း။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ပန၊ ထိုသို့ ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထို ပုရေဇာတဖြစ်သော အာရုံကို။ တတ္ထ၊ ထိုဥပနိဿယပစ္စည်းကို သိမ်းယူခြင်း၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဖြင့်။

၁။ န သောဠသန္နိယေဝံ။ ။ “စတုဝိသတိယာပီ ပစ္စယေသု ယေ ယေ ပစ္စယာသင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧတ ဧတ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ဟူသော အဋ္ဌကထာဝဂါကျကို ကြည့်၍ “သောဠသန္နိယေဝံ၊ ၁၆-ပါးသော ပစ္စည်းတို့တွင်သာလျှင်။ ယေယေ ပစ္စယာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧတ ဧတ၊ ထိုထိုပစ္စည်းတို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်သေး။” ဤသို့ အဋ္ဌကထာမှ လိုက်သင့်ရာပုဒ်တို့ကို လိုက်စေ၍ အနက်ပေးမှ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ နိဿယ၌ကား အကျဉ်းမျှသာ အနက်ပေးထားသည်။ “နာပိ အဋ္ဌန္နိယေဝံ” ဝဂါကျ၌လည်း နည်းတူသိပါ။

၇၄၂

ပဉ္စာနမူလဋီကာနိဿယ

ဂဟေတုံ၊ ငှာ။ သက္ကာ၏။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ နဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ [ယထာ ဝုတ္တနယော စေတ္ထ ကေန္တေန ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ အထ ပနာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။- အနု။] ပန၊ ဆက်။ အာရမဏတော၊ အာရမဏပုရေဇာတမှ။ အညံ၊ အခြားသောပုရေဇာတကို။ ပုရေဇာတဂူဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ အထနဝုတ္တံ၊ အကယ်၍ မဆိုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ဧဝံသတိ၊ သော်။ ဥပနိဿယဂူဟဏေနပိ၊ ဖြင့်လည်း။ အာရမဏတော၊ အာရမဏပနိဿယမှ။ အညဿ၊ အခြားသော ဥပနိဿယ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဂဟိတတာယ၊ ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဓိပတိဘူတော၊ ပေ။ ဂစ္ဆတိတိ၊ ဟူ၍။ နဝုတ္တဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

☞ ယေသု၊ ပေ။ အာဂတောတိ ဧတ္ထံ၌။ အာဂတောဝါတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ ဧဝသဒ္ဓေါ၊ ကို။ အာနေတွာ၊ ဧကောဝမှဆောင်၍။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။ တေန၊ ထိုဧဝသဒ္ဓါဖြင့်။ ဒွါဒသမစုဒ္ဒသမေသု၊ ကုန်ဘော။ ပိဉ္ဇေသု၊ ပြဿနာတို့၌။ သဟဇာတပုရေဇာတေသု၊ တို့တွင်။ ဧကေကော၊ တပါးတပါးသော။ ပစ္စယော၊ သည်။ အနာဂတော၊ မလာသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ ကား။ အာဂတောဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသု၊ ထိုသဟဇာတပစ္စည်း ပုရေဇာတပစ္စည်းတို့တွင်။ အညတညပဋိက္ခေပေ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးကို ပယ်မြစ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) တေပိပညာ၊ ထိုဒွါဒသမ စုဒ္ဒသမပြဿနာတို့သည်လည်း။ ပရိဟာယန္တိ၊ ယုတ်လျော့ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ ဣတိမပါ။] ယသ္မိံ၊ ပန ပဉ္စေတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၌။ ဒုတိယဆဋ္ဌပဉ္စေသု၊ တို့တွင်။ ဧကေကဝသေန၊ တပါးပါးသော ပြဿနာနှင့် စပ်သဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဧကဝစနေန၊ ကေဝုစိတတ်ဖြင့်။ နိဒ္ဒိသီယတိ၊ ညွှန်ပြအပ်၏။ ဝေန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ အာရမဏ ဥပနိဿယဝသေန၊ အာရမဏပစ္စည်း ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ (“ဒွေ ပစ္စယာ အာဂတာ”၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော။ တေန၊ ထိုဧဝသဒ္ဓါဖြင့်။ ဒွါဒသမစုဒ္ဒသမေ၊ ဒွါဒသမပြဿနာ စုဒ္ဒသမပြဿနာတို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) နိဝတ္ထေတိ၊ နှစ်ခစ၏။

ဟိ၊မှန်။ (တနည်း-ဟိ(ယသွာ)ကြောင့်။) တေသုပိ၊ ထိုဒွါဒသမပြဿ
နာ စုဒ္ဓသမပြဿနာတို့၌သည်။ ဒေ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာ၊တို့သည်။ အာ
ဂတာ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့လာပါကုန်သော်လည်း။ အာရမဏ ဥပနိဿယ
ဝသေန၊ အာရမဏပစ္စည်း ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ န (အာ
ဂတာ)၊ မလာကုန်။ ဣတိ(တသွာ)၊ကြောင့်။ (တေန ဒွါဒသမ စုဒ္ဓသမေ
နိဝတ္တေတိ။) အဝသေသာနံ ဝသေနာတိ၊ ကူသောပ်ငြိ၌။ အဝသေသာနံ၊
ပယ်အပ်သောပစ္စည်းမှ ကြွင်းကုန်သော။ လဗ္ဘမာနာနံ၊ ရထိုက်ကုန်သော
ပစ္စည်းတို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ (“တေ ပဉ္စာ လဗ္ဘန္တိယေဝ”၌ စပ်)
ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဟိ၊မှန်။ တနည်း-ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေရသမ ပန္နရသ
မေသု၊ တို့၌။ ပစ္စာဇာတေ၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းကို။ ပဋိက္ခိန္တေပိ၊ ပယ်အပ်
သော်လည်း။ အာဟာရိန္ဒြိယာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ တေပဉ္စာ၊ ထို
တေရသမ ပြဿနာ ပန္နရသမပြဿနာတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်သည်ကား။ န၊
မဟုတ်။ အထခေါ၊ ကား။ သဟဇာတဿေဝ၊၏သာ။ ဝသေန၊ဖြင့်။ (တေ
ပဉ္စာ လဗ္ဘန္တိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အဝသေသာနံ ဝသေနာတိ၊ ၌။ အဝ
သေသာနံ လဗ္ဘမာနာနံ ဝသေန တေ ပဉ္စာ လဗ္ဘန္တိယေဝ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။

ဣဒမေဝ စေတ္ထ လက္ခဏန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) အဋ္ဌန္တံ၊
ကုန်သော။ ပစ္စယာနံ၊ အာရမဏအစရှိသောပစ္စည်းတို့၏။ သဗ္ဗပစ္စယသင်္ဂါဟ
ကတ္တံ၊ အလုံးစုံသောပစ္စည်းတို့ဖြင့် သိမ်းယူနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်၎င်း။ (ဣတိ
၌စပ်) ဥက္ကဋ္ဌဝသေန၊ အလွန်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (ဧကော ဒေ စသည်ဖြင့်
ဆိုအပ်သော အလွန်၏အဖြစ်ဖြင့်။) ပဉ္စပရိစ္ဆေဒေါ၊ ပြဿနာတို့၏ အပိုင်း
အခြား၎င်း။ တေတေ ပစ္စယေ၊ ထိုထို ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။
သင်္ဂဟေတော၊ ရှိ။ (သဟဇာတ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် သိမ်းယူ၍။)
ဒဿိတပစ္စယ ပရိစ္ဆေဒေါ၊သောဋ္ဌသအစရှိသောအပြားဖြင့်သိမ်းယူ၍ ပြုအပ်
သောပစ္စည်းတို့၏ အပိုင်းအခြား၎င်း။ တသ္မိံ တသ္မိံ ပစ္စယေ၊ ထိုထို အာရ
မဏအစရှိသောပစ္စည်းကို။ ပဋိက္ခိန္တေ၊ သော်၊ တဿတဿ ပဉ္စဿ၊ ၏။ ပရိ
ဟာနာ ပရိဟာနံ၊ ယုတ်လျော့ခြင်း မယုတ်လျော့ခြင်းတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။
တေ သဗ္ဗံ၊ကို။ သန္ဓာယ၊၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊တေနော၊
ထိုကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ဣဒမေဝ စေတ္ထ လက္ခဏံ ဟူသောစကား၏ ဤဆိုအပ်

ပြီးသော အလုံးစုံကိုရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။) ဣမိနာ လက္ခဏာနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

တကြာတိ၊ ကား။ ပဝောဒပရိဟာနီသု၊ သဟဇာတပစ္စည်း အစရှိသည် တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့၏အပြား၊ ထိုထိုပစ္စည်းကို ပယ်အပ် သော် ပြဿနာတို့၏ ယုတ်လျော့ခြင်းတို့၌။ (“အယံ ဝိတ္ထာရကထာ”၌စပ်) တိဟိ။ပေ။ဒသိတာတိ၊ ဟူသောစကားကို။ န ဟေတုပစ္စယာတိ ဧတ္ထ၊ ဤ ဝါရ၌။ လဗ္ဗမာနပစ္စယေ၊ ရထိုက်သော ပစ္စည်းတို့ကို။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ အယံ ပစ္စယုဒ္ဓါရော၊ ကို။ သဗ္ဗပစ္စနိယဿ၊ အလုံးစုံသော ပစ္စည်း ပစ္စနိက်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “သုဗ္ဗဿ”ဟု ဝါကျရှိ၏။] သာဓာရဏ လက္ခဏ ဝသေန၊ ဆက်ဆံသောလက္ခဏာနှင့် စပ်သဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တော။ န ဟေတုပစ္စယာတိ ဧတ္ထော၊ ၌သာ။ လဗ္ဗမာန ပစ္စယဒဿန ဝသေန၊ရထိုက်သော ပစ္စည်းတို့ကိုပြုခြင်းနှင့်စပ်သဖြင့်။ န (ဝုတ္တော) ဆို အပ်သည်မဟုတ်။ ဝေဉ္စ ကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (ဤပစ္စယုဒ္ဓါရ၏ အလုံးစုံသော ပစ္စနိက်နှင့်ဆက်ဆံသောလက္ခဏာနှင့်စပ်သဖြင့် ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဟေတုဒုက ပဉ္စဝါရပစ္စနိယေ၊ ဟေတုဒုက်၏ ပဉ္စဝါရ ပစ္စနိက်၌။ ဟေတုခမ္မော ။ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။

အညထာ၊ တပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ပစ္စယုဒ္ဓါရ၏ အလုံးစုံ သော ပစ္စည်း၏ ပစ္စနိက်နှင့်ဆက်ဆံသော လက္ခဏာနှင့် စပ်သဖြင့် ဆိုအပ် သည်၏အဖြစ်မှ တပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။အတ္ထောကို။ ဂယမာနေ၊ သော်။) န ဟေတုပစ္စယာတိ ဧတ္ထ၊ ၌။ လဗ္ဗမာန ပစ္စယဒဿနေ၊-ပြုခြင်း၌။ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊တူ၍။ န ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တသ္မာ၊ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဟေတုဒုက်၏ ပဉ္စ ဝါရပစ္စနိက်၌ ဟေတု ခမ္မော။ပေ ပစ္စယောဟူ၍ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။)ဣဓာပိ ဤကုသလ တိက် ပဉ္စဝါရ ပစ္စည်းပစ္စနိက်၌လည်း။ သဗ္ဗလဗ္ဗမာနပစ္စယသင်္ဂဟဝသေန၊ အလုံးစုံရထိုက်သောပစ္စည်းတို့ကို သိမ်းယူခြင်းနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပစ္စယုဒ္ဓါရဿ၊ ပစ္စည်းတို့ကို ထုတ်ပြုခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယောဟိ၊ အာရမဏ သဟဇာတ ဥပနိဿယ

ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ဝိသတိ၊ သော။ ပစ္စယာ၊ တို့ကို။ (ပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတ ဝိပေါက ဝိပုယုတ္တ ပစ္စည်းတို့သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့ကို။) ဒဿိ တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဒဉ္ဇဗ္ဗာ။ တကြာပံ ဝိတ္တာရကထာတိ၊ ဟူ၍။ ယံ၊ အကြင် စကားကို။ ဝုတ္တံ။ တကြား ထိုစကား၌။ ပဘေဒေ၊ သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောပစ္စည်းတို့၏ အပြား၌။ ဝိတ္တာရကထံ၊ အကျယ်ကိုဆိုကြောင်း စကားကို။ ဝတော၊ ၍။ ပရိဟာနိယံ၊ ယုတ်လျော့ခြင်း ၌။ (ဝိတ္တာရကထံ) ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [ပရိဟာနိယံ ဝိတ္တာရကထံ ဒဿေန္တောတိ ယောဇနာ။- အနု။] , တသ္မိံ ပန ။ ပေ။ ဝက္ခာမာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၅၂၈။ တထာ အကုသလာဒိကေသုပိ ။ ပေ။ ဒဿိတာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ကုသလာဒိကေသု၊ ကုသလပဒ်အစရှိသောပြဿနာ တို့၌။ ဒဿိတေဟိ၊ ပြအပ်ကုန်သော အာရမဏအစရှိသော ပစ္စည်းတို့မှ။ အညေသံ၊ အခြားသောပစ္စည်းတို့၏။ အဘာဝံ၊ မရှိခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့် အကုသလော ။ ပေ။ ဓမ္မဿာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤဝါရ၌။ ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ အာရမဏပစ္စည်း ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ တယော၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ အာရမဏပစ္စည်း အဓိပတိပစ္စည်း ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေဟိ) န ဒဿိတာ၊ ကုန်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ ကား။ ဒေ ယေဝ၊ ၂-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ (ပစ္စယာ၊ အာရမဏပစ္စည်း ဥပနိဿယ ပစ္စည်းတို့ကို။ ဒဿိတာ၊ ကုန်ပြီ။) အဗျာကတဿပိ၊ ၎်လည်း။ အကုသလော၊ သည်။ အာရမဏာဓိပတိပစ္စယော၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တထာ အကုသလာဒိကေသုပိ ။ ပေ။ ဒဿိတာတိ၊ ကို။ ကုသလာဒိကေသု၊ တို့၌။ ဒဿိတေဟိ၊ တို့မှ။ အညေသံ၊ တို့၏။ အဘာဝံ၊ တို့။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။) [အဗျာကတဿပိတိ ပိ သဒ္ဓေန နကေဝလံ ကုသလဿေဝ ။ အထခေါ၊ အဗျာကတဿပိတိ ကုသလံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။- အနု။]

၅၃၀။ သဟဇာတ။ ပေ။ မိဿကတ္တာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (“ဒဿေ တိ၊ န နိဝါရေတိ” တို့၌စပ်) အသဟဇာတပစ္စယေန၊ သဟဇာတပစ္စည်း

၇၄၆

ဝဋ္ဋာနမူလဋီကာနိဿယ

မဟုတ်သော။ ဝတ္ထုနာ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုဖြင့်။ သဟ
ဇာတပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
တေန၊ ထိုပဝတ္ထိအခါ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ သဟဇာတ
ပစ္စယာ၊ တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာ
ရော) ဒသေတိ။ ပန၊ ထိုသို့ ပြုအပ်ပါသော်လည်း။ သုဒ္ဓါနံ၊ ဟဒယဝတ္ထု
နှင့်မဖက် သက်သက်သော ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာတို့၏။ သဟဇာတပစ္စယ
ဘာဝံကို။ န နိဝါရေတိ၊ မတားမြစ်။ ပန၊ ဆက်။ ဝတ္ထုနာ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌
ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ယေနနိဿယာဒိနာ၊ အကြင်
နိဿယအစရှိသည်ဖြင့်။ (အာဒိဖြင့် အတ္ထိ အဝိဂတတို့ကိုယူ) ပစ္စယာ၊ ကျေး
ဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တ မေဝနိဿယာဒိံ၊ ထိုနိဿယ အစရှိသည်ကို
ပင်။ ဝိသေသေတံ၊ ဌာ။ သဟဇာတန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။
ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒသေန္တော၊ ကြောင့်။ တသ္မာ ကေသန္တိ အာဒိံ၊ ကို။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ပန၊ ဆက်။ ဣသန္တိံ ပစ္စယုဒ္ဓါရေ၊ ဤပစ္စည်းတို့ကိုထုတ်ပြရာ၌။ စုတုသု၊
ကုန်သော။ အာရမဏူပ နိဿယ ကမ္မ အတ္ထိ ပစ္စယေသု၊ တို့၌။ သဗ္ဗပစ္စယေ၊
တို့ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုအာရမဏ
စသော ပစ္စည်းတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပစ္စယုဒ္ဓါရောကို။
(သင်္ဂဟိတကာရေဟိ) န ကတော၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။
မိဿကာမိဿကာ၊ သဟဇာတပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတ အာဟာရ ဣန္ဒြိယ
ပစ္စည်းတို့နှင့်ရော မရောသော။ အတ္ထိပစ္စယဝိဘာဂဿ၊ အတ္ထိပစ္စည်း၏ ဝေဘန်
အပ်သော အထူး၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒုဝိညယျတ္တာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ (နကတော၊ အပ်။) ဟိ၊ မှန်။ တနည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ အဝိ
ဘာဂေန၊ ဝေဘန်အပ်သော အထူးမရှိသောအားဖြင့်။ (ဝုတ္တေ၌စပ်) အတ္ထိ
ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တေ၊ သော်။ သုဒ္ဓေန၊ မိမိမှတစ်ပါးသော
ပစ္စည်းနှင့်မဖက် သက်သက်သော။ သဟဇာတ အတ္ထိပစ္စယေန၊ သဟဇာတတ္ထိ
ပစ္စယသတ္တိဖြင့်၎င်း။ ပုရေဇာတပစ္စာဇာတဟာရိန္ဒြိယ အတ္ထိပစ္စယေနဝါ၊
ပုရေဇာတတ္ထိပစ္စယသတ္တိ၊ ပစ္စာဇာတတ္ထိပစ္စယသတ္တိ၊ အာဟာရတ္ထိပစ္စယသတ္တိ၊
ဣန္ဒြိယတ္ထိပစ္စယ သတ္တိဖြင့်၎င်း။ (ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ) ကိံ၊ ဖြစ်

ပစ္စနိယုဒ္ဓါရအစွဲ

၇၄၇

သလော။ အထ၊ သို့မဟုတ်။ သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကေန၊ သဟဇာတ၏ အဖြစ်၊ ပုရေဇာတ၏ အဖြစ်နှင့်ရောသော အတ္ထိပစ္စယသတ္တိဖြင့်၎င်း။ ပစ္စာဇာတာ ဟာရမိဿကေန၊ ပစ္စာဇာတ၏ အဖြစ်၊ အာဟာရ၏ အဖြစ်နှင့် ရောသော အတ္ထိပစ္စယသတ္တိဖြင့်၎င်း။ ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယမိဿကေနဝါ၊ ပစ္စာဇာတ၏အဖြစ်၊ ဣန္ဒြိယ၏ အဖြစ်နှင့်ရောသော အတ္ထိပစ္စယ သတ္တိဖြင့်၎င်း။ (ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိကံ၊ လော။) ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာတံ၊ သိခြင်း ဌာ။ နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။

ပံန၊ ထိုမှတစ်ပါး။ အတ္ထိပစ္စယဝိသေသေသု၊ အတ္ထိပစ္စည်း၏အထူးဖြစ်ကုန်သော။ သဟဇာတာဒိသု၊ သဟဇာတ အစရှိသောပစ္စည်းတို့ကို။ (အာဒိဖြင့် ပုရေဇာတပစ္စာဇာတ အာဟာရဣန္ဒြိယတို့ကိုယူ။) သရူပတော၊ အားဖြင့်။ ဝုစ္စမာနေသု၊ ဆိုအပ်ကုန်သော်။ ယတ္ထ၊ အကြင်ဝါရ၌။ သုဒ္ဓါနံ၊ ပုရေဇာတနှင့်မဖက် သက်သက် ဖြစ်ကုန်သော။ သဟဇာတာဒိနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယတာဝေါ၊ ကို။ (လဗ္ဗတိ) တတ္ထ၊ ထိုဝါရ၌။ သဟဇာတပစ္စယေနပစ္စယောတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ သုဒ္ဓါနံ၊ ကုန်သော။ (သဟဇာတာဒိနံ၊ တို့၏၎င်း။ သုဝိညေယျတာ ဌာစပ်။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ဂဟဏတောဌာစပ်) ယတ္ထ၊ အကြင်ဝါရ၌။ မိဿကာနံ၊ ပုရေဇာတနှင့် ရောကုန်သော။ (သဟဇာတာဒိနံ၊ တို့၏။) ပစ္စယတာဝေါ၊ ကို။ (လဗ္ဗတိ။) တတ္ထ၊ ထိုဝါရ၌။ သဟဇာတံ ပုရေဇာတန္တိအာဒိနာ၊ နည်းဖြင့်။ မိဿကာနံ၊ ကုန်သော။ (သဟဇာတာဒိနံ) စ၊ တို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ဂဟဏတော၊ ယူခြင်းကြောင့်။ သုဝိညေယျတာ၊ လွယ်ကူစွာ သိနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့အတ္ထိပစ္စည်း၏သရုပ်ကို အထူးအားဖြင့် မဆိုမူ၍ သာမညအားဖြင့်ဆိုအပ်သော် သိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ သရုပ်အားဖြင့်ဆိုအပ်သော် သိလွယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) အတ္ထိပစ္စယ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ၊ ဌာ။ သဟဇာတာဒယော၊ သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ တေန၊ ထို့စကားဖြင့်။ (ထိုအတ္ထိပစ္စည်း၏ အထူးအပြားကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သော သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကိုယူကြောင်းစကားဖြင့်။) [တေနာတိ အတ္ထိပစ္စယဝိဘာဂသင်္ဂဟကာနံ သဟဇာတာဒိနံ ဂဟဏေန။-အနု။] သဗ္ဗပစ္စယာနံ၊ တို့ကို။ စတု၊

ကုန်သော။ ပစ္စယေသု၊ အာရမဏ ဥပနိဿယကမ္မအတ္ထိပစ္စည်းတို့၌။ သင်္ဂဟော၊
သိမ်းယူခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ ပြအပ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊
ဤကား အဖြေတည်း။ (“ကသ္မာ။ ပေ။ န ကတောတိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၏
အဖြေတည်း။ ရှေးနိဿယ၌ ဣတိ သဒ္ဒါထည့်သည်။) [သဗ္ဗပစ္စယာနံ။ ပေ။
ဟောတိတိ ဣမိနာ ဣမသ္မိံ ပန ပစ္စယုဒ္ဓါရေတိ အာဒိနာ ဝုတ္တောပိ ပစ္စယ
သင်္ဂဟော ဣမ အတ္ထိတော ဒဿိတော ယေဝါတိ ဣမမတ္ထိဒဿေတိ။-အနု။]

ပန၊ ပရိဟာရ။ ပေ။ အံ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ သဟဇာတပုရေဇာတေ၊
သ ဘုဘတပစ္စည်း ပုရေဇာတပစ္စည်းတို့ကို။ အဂ္ဂဟေတု၊ ချီ။ နိဿယော၊
နိဿယပစ္စည်းကို၎င်း။ ပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတေ၊ တို့ကို။ အဂ္ဂဟေတု၊ ချီ။
ဝိပ္ပယုတ္တောဝါ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို၎င်း။ အတ္ထိပစ္စယဝိသေသဘာဝေန၊ အတ္ထိ
ပစ္စည်းအထူး၏အဖြစ်ဖြင့်။ န ဝုတ္တော၊ မဆိုအပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား
အခမးတည်း။ အဝတ္တဗ္ဗတ္တာ၊ မဆိုလိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (န ဝုတ္တော၊
အပ်။) ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။ [ယံ မိဿကာ မိဿကာတာဝံ မနသိ
ကတော အဝတ္တဗ္ဗတ္တာတိ ဝုတ္တံ။ တံ ဒဿေန္တော နိဿယောတာဝါတိ အာဒိ
မာဟ။-အနု။] တာဝ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ သော။)
နိဿယော၊ ကို။ (အတ္ထိပစ္စယဝိသေသဘာဝေန၊ ဖြင့်။) န ဝတ္တဗ္ဗော၊ ထိုက်။
(ကသ္မာ၊ န ဝတ္တဗ္ဗော၊ နည်း။) သုဒ္ဓါနံ၊ တပါးနှင့်မဖက် သက်သက်ဖြစ်
ကုန်သော။ သဟဇာတပုရေဇာတာနံ၊ တို့၏၎င်း။ မိဿကာနံ၊ တပါးနှင့်
ရောကုန်သော။ (သဟဇာတပုရေဇာတာနံ) စ၊ တို့၏၎င်း။ နိဿယပစ္စယ
ဘာဝတော၊ ကြောင့်။ ဝိဘဇိတဗ္ဗတာယ၊ ဝေဘန်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်၏။
အတ္ထိပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ အဝိသိဋ္ဌတ္တာ၊ အထူးမပြုအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
(န ဝတ္တဗ္ဗော၊ ထိုက်။) စ၊ ဆက်။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော၊ ကို။ သဟဇာတ။ ပေ။
ဘာဝတော၊ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ် ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္ထိပစ္စယောဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ ဝိသေသိတဗ္ဗော၊ အထူးပြု
ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောဝိယ၊ ထိုအတ္ထိပစ္စည်း ကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ ထို
နိဿယပစ္စည်းကိုကဲ့သို့။ (အတ္ထိပစ္စယဝိသေသဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စယော၊ ကို။) န ဝတ္တဗ္ဗော၊ ထိုက်။ [သောဝိယာတိ အတ္ထိပစ္စယောဝိယ

နိဿယပစ္စယောဝိယ ဝါ အတ္ထိပစ္စယဝိသေသာဘာဝေန ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော
 န ဝတ္တဗောဝ။-အနု။]

စ၊ ဆက်။ မိဿကာနံ၊ ကုန်သော။ သဟဇာတပုရေဇာတာနံ၊ တို့၏။
 အတ္ထိပစ္စယဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝေါ၊ သည်။ န
 (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယ ဘာဝေါ”ဟု ရှိ၏။]
 တယာ၊ တူ။ မိဿကာနံ၊ ကုန်သော။ သဟဇာတ ပစ္စာဇာတာနု၌၊ တို့၏
 လည်း။ အတ္ထိပစ္စယဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝေါ၊
 သည်။ နဟောတိ။ [ရှေးနိဿယ၌ “န ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝေါ”ဟု ရွှေဝါကျ
 မှယူ၍ ထည့်သည်။]

[တထာတိ အာဒိနာ ဝုတ္တမတ္ထံ ပါဠိယာ သမတ္ထေတုံ ဝက္ခတိတိ အာဒိ
 ဝုတ္တံ။-အနု။] ဟိ၊ မှန်။ (ထိုမိဿကဖြစ်သော သဟဇာတ ပစ္စာဇာတပစ္စည်း
 တို့၏ အတ္ထိပစ္စည်းအဖြစ်မျှသာရှိ၍ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းအဖြစ်မရှိ ဟူသောကား
 သည် မှန်၏။) အနုပါဒိန္ဒူ။ ပေ။ ပစ္စာဇာတန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝက္ခတိ၊ ဟောတော်
 မူလတံ။ [ဥပါဒိန္ဒူတိက၊ ပဉ္စဝါရပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူလတံ။]

ပန၊ ကား။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝံ၊ ကို။ န(ဝက္ခတိ)၊ လတံ။ [ဝက္ခတိ
 ကား ကတ္တားဟောဖြစ်သောကြောင့် “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝေါ”ကို စဉ်းစား
 သင့်၏။ အနုဋ္ဌိကာ၌လည်း “ဘာဝေါ”ဟုပိုင်ရှိသည်။ တတ္ထ မဂ္ဂဖလဓမ္မာနံ
 မဂ္ဂဖလတံသမုဋ္ဌာနရူပဝသေန သဟဇာတ အတ္ထိပစ္စယော တေသံယဝ ပုရေ
 ဇာတ စတုသန္တတိ ရူပဝသေန ပစ္စာဇာတ အတ္ထိပစ္စယော ဝုတ္တော။ န ပန
 ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝေါ ဝက္ခတိတိ ယောဇနာ-အနု။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 (ထိုသို့ မိဿကဖြစ်ကုန်သော သဟဇာတ ပုရေဇာတပစ္စာဇာတပစ္စည်းတို့၏
 ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းအဖြစ်၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိပ္ပယုတ္တဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။
 မိဿကာနံ၊ ရောနှောကုန်သော သဟဇာတပုရေဇာတ ပစ္စည်းတို့၏။ ဝါ၊
 သဟဇာတ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းတို့၏။ အတ္ထိပစ္စယဘာဝဿ၊ ကို။ အဂ္ဂဟဏ
 တော၊ မယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။ သော၊ ထိုဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည်။ အတ္ထိပစ္စယ
 ဝိသေသော၊ သည်။ ဘဝိတုံ၊ ဌာ။ နယုတ္တော၊ မသင့်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဘိယျောပိ၊ လွန်စွာလည်း။ န ဝတ္တဗော၊ အတ္ထိပစ္စည်းအထူး၏ အဖြစ်ဖြင့်

ဝိပဿနာပစ္စည်းကို မဆိုလိုက်။ (ဣတိ၊ သို့။ ဝိသဇ္ဇေတဗ္ဗံ၊ ဤ-ဟု ရှေးနိဿယ ထည့်သည်။)

စ၊ ဆက်။ သဟဇာတပစ္စယောစ၊ ကိုလည်း။ ဟေတုအာဒိဟိ၊ ဟေတု ပစ္စည်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ (အာဒိဖြင့် သဟဇာတာဓိပတိ၊ အညမည၊ သဟဇာတကမ္မ၊ ဝိပဿနာ၊ သဟဇာတဟာရ၊ သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ သဟဇာတ ဝိပဿနာ ပစ္စည်းတို့ကို ယူပါ။) ဝိသေသိတဗ္ဗော၊ အထူးပြု ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောပိ၊ ထိုသဟဇာတပစ္စည်းကိုလည်း။ နိဿယ ဝိပဿနာဝိယ၊ နိဿယပစ္စည်း ဝိပဿနာပစ္စည်းတို့ ကိုကဲ့သို့။ အတ္ထိ ပစ္စယ ဝိသေသဘာဝေန၊ ဖြင့်။ န ဝတ္ထုဗ္ဗောနန္၊ မဆိုလိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ (နဝတ္ထုဗ္ဗော၊ မဆိုလိုက်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ (ဝတ္ထုဗ္ဗောယေဝ၊ သည်သာ။) (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဝိရုဒ္ဓပစ္စယေဟိ၊ ဖြစ်ရာကာလအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သောပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ အဝိသေသိ တဗ္ဗတ္တာ၊ အထူးမပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဝိရုဒ္ဓပစ္စယေဟိတိ သဟဇာတပုရေဇာတဿ သဟဇာတာဒိဘာဝေန ဝိရုဒ္ဓဟိ ပစ္စယေဟိ။- အနု။] ဟိ၊ ချဲ့။ နိဿယဝိပဿနာ၊ တို့ကို။ အတ္ထိပစ္စယောဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ ဥပ္ပတ္တိကာလဝိရုဒ္ဓဟိ၊ ဖြစ်ရာကာလအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဝိသေသိတဗ္ဗော၊ အထူးပြုထိုက်ကုန်၏။ ပေန၊ ဗျာတိရိက် ကား။ သဟဇာတော၊ သဟဇာတ ပစ္စည်းကို။ (ဥပ္ပတ္တိကာလ ဝိရုဒ္ဓဟိ ပစ္စယေဟိ၊ တို့ဖြင့်။) န (ဝိသေသိတဗ္ဗော)၊ ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဟေတု အာဒယော၊ ဟေတု အစရှိသည်တို့သည်။ သဟဇာတာဝေ၊ သဟဇာတတို့ သာတည်း။ ဥပ္ပတ္တိကာလဝိရုဒ္ဓံ၊ သဟဇာတပစ္စည်း ပုရေဇာတပစ္စည်းတို့ ကဲ့သို့ဖြစ်ရာ ကာလအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တို့သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤကား အကျယ်အပြေတည်း။

ပစ္စနိယုဒ္ဓါရဏန္တာနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပစ္စနိယဂဏနအဖွင့်
နဟေတု မူလက အဖွင့်

၅၃၂။ သုဒ္ဓေါ ॥ ပေ။ ပရိဟာယတိတိ ဧတ္ထ၊ ဌိ။ သုဒ္ဓဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ ပယောဇနံ၊ အကျိုးသည်။ န၊ မရှိ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း-ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အာရမဏေ၊ အာရမဏပစ္စည်းသည်။ ပစ္စနိယံတော၊ ပစ္စနိက်အဖြစ်ဖြင့်။ ဌိတော၊ သော်။ အဓိပတိပစ္စယာဒိဘူတော၊ အဓိပတိပစ္စည်းအစရှိသည်ဖြစ်သော။ (အာဒိဖြင့် အာရမဏပနိဿယပစ္စည်းကိုယူ။) အာရမဏပစ္စယော၊ သည်။ ပရိဟာယတိယော၊ ယုတ်လျော့မြဲ ယုတ်လျော့သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သုဒ္ဓဂဟဏေန ကိဉ္စိ၊ ပယောဇနံ၊ သည်။ န၊ မရှိ။) ဝါ၊ တနည်း။ သုဒ္ဓေါတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ အဋ္ဌသု၊ ကုန်သော။ ပစ္စယေသု၊ တို့တွင်။ (အာရမဏ သဟဇာတ နိဿယ ဥပနိဿယ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့တွင်။) ဧကဝလံ၊ သဟဇာတစသည်တို့နှင့်မဖက် သက်သက်။ အာရမဏပစ္စယော၊ သည်။ ပရိဟာယတိ၊ ယုတ်လျော့၏။ သေသော၊ အာရမဏပစ္စည်းမှ ကြွင်းသော ပစ္စည်းတို့သည်။ န (ပရိဟာယန္တိ)၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ။

ကောဒသန္တန္တိကား။ သဟဇာတောဌိ။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တေသု၊ ရောက်ကုန်သော။ ပန္နရသသု၊ ကုန်သော။ (ပစ္စယေသု၊ တို့တွင်။) အညမည ဝိပါက သမ္ပယုတ္တ ဝိပူယုတ္တေ၊ တို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြဉ်၍။ ကောဒသန္တံ၊ ကုန်သော။ (ပစ္စယာနံ၊ တို့၏။) (ဟေတုသဟဇာတ သဟဇာတာဓိပတိ သဟဇာတနိဿယ သဟဇာတကမ္မ သဟဇာတာဟာရ သဟဇာတိန္ဒြိယံ စျာနံ မဂ္ဂံ သဟဇာတတ္ထိ သဟဇာတအဝိဂတပစ္စည်းတို့၏။) ဝသေန၊ ဖြင့်။ (“ကောဝ ပစ္စယသင်္ဂဟော ဝုတ္တော” ဌိစပ်) တေတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ တေ၊ ထို ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။ သဟဇာတေ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၌။ အန္တောဂဓာယေဝ၊ အတွင်းဝင်ကုန်သည်သာ။ (ဟုတွာ) တသ္မိံ၊ ထို သဟဇာတပစ္စည်းကို။ ပဋိက္ခိတ္တေ၊ ပယ်အပ်သော်။ (ပစ္စနိက်အဖြစ်ဖြင့် တည်လသော်။) [တသ္မိံ ပဋိက္ခိတ္တေတိ တသ္မိံ သဟဇာတေ ပဋိက္ခိတ္တေ ပစ္စနိယတော ဌိတေ။- အနု။] အညေန၊ သဟ

ဇာတ၏အဖြစ်မှ အခြားသော။ အာကာရရေန၊ ဟေတုပစ္စည်း၏အဖြစ် အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ န လာန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။ ပန၊ အနွယ်ကား။ (သဟဇာတေ၊ ဌံ။) အနန္တောဂဓာ၊ အတွင်းမဝင်ကုန်သော။ အာရမဏာဓိပတိ ပုရေဇာတနိဿယာဒယော၊ အာရမဏာဓိပတိပစ္စည်း ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း အစရှိကုန်သော ပစ္စည်းတို့သည်။ (အာဒိဖြင့် နာနာက္ခဏိက ကမ္မ ရုပ်အာဟာရ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရ ဣန္ဒြိယတ္ထိ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရ ဣန္ဒြိယ အဝိဂတတို့ကို ရှေးနိဿယ၌ယူ၏။) (အညေ၊ သော။) အာရမဏာဒိ အာကာရရေန၊ အာရမဏပစ္စည်း၏အဖြစ် အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (အာဒိဖြင့် ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း၏အဖြစ်၊ နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း၏အဖြစ်၊ ရုပ်အာဟာရ၏ အဖြစ်၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၏ အဖြစ်၊ ရူပဇီဝိန္ဒြိယ၏ အဖြစ်၊ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ၏အဖြစ်၊ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရ ဣန္ဒြိယ အတ္ထိ၏အဖြစ်၊ ပုရေဇာတ ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရ ဣန္ဒြိယ အဝိဂတ၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာတို့ကို ယူပါ။) (ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။) လာန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

ကိဉ္ဇာပိ။ ပေ။ နတ္ထိတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပာယ်သော၌စပ်) တသ္မိံ၊ ထိုသဟဇာတပစ္စည်းကို။ ပဋိက္ခိတ္တံ၊ သော်။ ဣမေ ဝါရာ၊ ဤ သဟဇာတပုရေဇာတံဟု ဖြေအပ်သော ဝါရတို့ကို။ န လဗ္ဗေယျ၊ မရအပ်ကုန်ရာ။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဇေတ၊ ဤသဟဇာတပုရေဇာတံဟု ဖြေအပ်သော ဝါရတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ လဘိတဗ္ဗာ၊ ရထိုက်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်သော၊ အဋ္ဌကသာသရာ၏ အလိုတည်း။ ယသ္မာ ပနာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ သဟဇာတပစ္စယော၊ သည်။ ယဒိပိ နတ္ထိ၊ အကယ်၍ မူလည်း မရှိပါပေ။ ပန၊ ထိုသို့မရှိပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သဟဇာတပစ္စယ ဓမ္မေ၊ ၌။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်သော။ ဇေတ၊ ဤကုသိုလ် အဗျာကတတို့သည်။ နိဿယာဒယော၊ နိဿယပစ္စည်းအစရှိသည်တို့သည်။ (အာဒိဖြင့် အတ္ထိ အဝိဂတတို့ကို ယူပါ။) န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်သည်ကား။ န၊

၆၂၄

မဟုတ်။ (ဟောန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။) စ၊ ဆက်။ ယံသွာ၊ ကြောင့်။ သဟဇာတေ၊ ကို။ ပဋိက္ခိတ္တေ၊ သော်။ ယေ၊ အကြင်သဟဇာတနိဿယ အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ပယ်အပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တေ၊ ထိုသဟဇာတနိဿယ အစရှိသည်တို့ကို။ ဣ၊ ဤသဟဇာတပစ္စည်း၌။ သဟဇာတပဋိက္ခေပေန၊ သဟဇာတကိုပယ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ပိ ဝါရာ၊ ထို သဟဇာတံ ပုရေဇာတံဟုဖြေအပ်သော ဝါရတို့ကိုလည်း။ န လာန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ။

ထပေတွာ 'သဟဇာတ ပစ္စယန္တိ ဧတေန၊ ဤပါ၌ဖြင့်။ နိဿယာဒိတုတံ၊ နိဿယအစရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ [နိဿယာဒိတံအာဒိသဓ္ဓေနဟေတုအာဒိနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။-အနု။] သဟဇာတပစ္စယံ၊ ကိုလည်း။ ထပေတွာ၊ ၍။ (‘အညမည ပစ္စယော’ န ဟောတိ”၌စပ်) ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကုသလဇော၊ ကြောင့်။ ပဝတ္တမာနေသု၊ ကုန်သော။ ကုသလာဗျာကတေသု၊ တို့တွင်။ ကုသလဿ၊ ၏။ ကုသလော၊ သည်။ အညမညပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အညမည ။ပေ။ သဗ္ဗာ ဝတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ယေဓမ္မာ ။ပေ။ ဂတာတိ၊ ဟူသောပါ၌၏။ (အတ္ထော၌စပ်) တေသံ တေသံ ပစ္စယပ္ပန္နာနံ၊ ထိုထိုကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတဟူသော ပစ္စယပ္ပန်တို့၏။ ပစ္စယဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဝုစ္စမာနာ၊ ကုန်သော။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင် ကုသိုလ်တရားတို့သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ပစ္စယပ္ပန္နဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဝုစ္စမာနာနံ၊ ဆိုအပ်ကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့၏။ အညမညပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကားအနက်။

စ၊ ဆက်။ ကုသလော၊ သည်။ ကုသလဿ၊ ၏။ အညမည ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ ကတွာ။ ဤသို့နှလုံးသွင်း၍။ ကုသလာ ဗျာကတနံ၊ တို့၏။ အညမညပစ္စယသင်္ဂဟံ၊ အညမညပစ္စည်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်လည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတေဟေဝ၊ ရောက်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။

ဓမ္မဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ပစ္စယော ဟောတိ။ သမုဒါယဘူတော၊ ၄-ပံးသော
 နာမက္ခန္ဓာ အပေါင်းဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ (ဟုတော)။ ဧကဒေသဘူတေဟိ၊ ထို
 နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပံး၏ တစိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သောတရားတို့ဖြင့်။ (ပစ္စယော
 ဟောတိ)။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထ၊ ဤယေဓမ္မာ။ ပေ။ ဂတာ
 ဟူသောပါဌ်၌။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ပန၊ ထိုသို့
 ပင် အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလို ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကုသလော ကုသလဿ
 ။ ပေ။ ပရိဟာယတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ၏။ [ကုသလော၊ သည်။ ကုသလဿ၊
 ၏။ အညမညပစ္စယ ဘူတောယေဝ၊ အညမညပစ္စည်း ဖြစ်၍ဖြစ်သည်သာ
 လျှင်။ (ဟုတော)။ ကုသလာဗျာကတာနံ၊ တို့အား။ သဟဇာတာဒိဟိ၊ တို့ဖြင့်။
 (ပစ္စယော ဟောတိ)။ အညထာ၊ ကုသိုလ်အား အညမညပစ္စယသတ္တိဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုသည်၏အဖြစ်မှ တပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ပစ္စယော)
 န (ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အညမညေ၊ ကို။ ပဋိက္ခိတ္တေ၊ သော်။
 သော ဝါရော၊ ထိုကုသလော ကုသလဿ စ အဗျာကတဿ စ ဓမ္မဿ
 ဟူသော ဝါရသည်။ ပရိဟာယတိ၊ ယုတ်လျော့၏။] စတုန္တံ ခန္ဓာနံ ဧက
 ဒေသော ဝါတိ၊ ဟူသောစကားကို။ သဟဇာတေ၊ တကွဖြစ်သောတရားတို့
 ကို။ သန္ဓာယ၊ ဝတ္ထံ၊ ဟိ၊ မှန်။ အသဟဇာတာ၊ အတူတကွမဖြစ်ကုန်သော။
 အာဟာရိန္ဒြိယာ၊ အာဟာရပစ္စည်း၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းတို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓေက
 ဒေသောဝ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၏ တစိတ်သည်သာ။ ဟောန္တိ။ (ရှေးနိဿယ၌ ရူပက္ခန္ဓေ
 ကဒေသာဝဟု ဗဟုဝုစံရှိ၏။) ဟောတိ၊ ကား။ ဧတ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဓမ္မာ၊ ထို
 သည်။ (ပရိဟာယန္တိ ဟိ)။

၅၃၃။ ဒုမူလကာဒိ။ ပေ။ ဒဿေတုန္တိ၊ ဟူ၍။ လိခိတံ၊ ရေးအပ်ပြီ။ ပန၊
 ထိုသို့ရေးအပ်ပါသော်လည်း။ ပစ္စနိယဂဏနံ ဒဿေတုန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ၏။
 (ကသ္မာ၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ပစ္စနိယဝါရဂဏနာ၊ ပစ္စ
 နိက်၌ ရထိုက်သောဝါရတို့ကို ရေတွက်ကြောင်းသိချက်ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။
 (ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ၏။)

ဝိပါကံ။ ပေ။ န လဗ္ဘတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ ရှေးစာတို့၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊
 ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ဝိပါကဿ ပိ၊ ၏လည်း။ ကမ္မံ၊ သည်။
 ဥပနိဿယော၊ ပကတုပနိဿယပစ္စည်းသည်။ အဟုတွံ၊ မဖြစ်မူ၍လည်း။

ပစ္စနိယဂဏနအဖွင့်

၇၅၅

ကမ္မပစ္စယော၊ နာနက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ သို့။ တေ၊
ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဝိပါကတ္တိကေ၊ ဤ။ ဒသိတံ၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့
မှတ်အပ်၏။ [ဗလဝကမ္မံ ဝိပါကဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ။ ဣတရံ ကမ္မ
ပစ္စယော ဝေတိ အာဟာ ဝိပါကဿပိ ပန ။ပေ။ ကမ္မပစ္စယော ဟော
တိတိ။- အနု။]

န ဟေတုမူလကဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅၃၄။ သတ္တံ။ပေ။ ပရိစ္ဆိန္နဂဏနာတိ၊ ဟူသောစကားကို။ (အာဟန္တ
စပ်) သတ္တာဒိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ၊ သတ္တ အစရှိသော အပိုင်းအခြားတို့ဖြင့်။ ဝါ၊
ပိုင်းခြားကြောင်းဖြစ်သော သတ္တအစရှိသောသင်္ချာတို့ဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နဂဏနာနိ၊
ပိုင်းခြားအပ်သော သင်္ချာရှိကုန်သော။ ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တို့ကို။ ဟေတုမူလကေ၊
ဤ။ (သင်္ဂတိကာရေဟိ) ဒသိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။[ပစ္စနိယတော ဌိတောပိ ဟေတု နယာနံ မူလ
ဘာဝေနော ဌိတောတိ အာဟာ ဟေတုမူလကေတိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန
“န ဟေတုကမူလက” မိစ္ဆေဝ ဝုတ္တံ။- အနု။]

၅၃၅။ နနိဿယပစ္စယာ ။ပေ။ တိဏိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ မူလကံ၊
မူလကဖြစ်သော ပစ္စည်းကို။ သဒ္ဓိပိတော၊ ချုံး၍။ [မူလကံ သဒ္ဓိပိတောတိ
သတ္တမူလကံ အဋ္ဌမူလကံ နဝမူလကဉ္စ သဒ္ဓိပိတော။-အနု။] ဒသမူလကေ၊
ဤ။ “နပစ္ဆာဇာတေ တိဏိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ သော။ ဂဏနံ၊ သင်္ချာကို။
ဥဒ္ဓရတိ၊ တုတ်ဆောင်၏။ တေသု။ပေ။ ပစ္စယုပ္ပန္နန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာ၌
ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ဒိသု၊ ၂-ပါးသော ဝိသဇ္ဇန
တို့၌။ (“ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ” ဟူသော ဝိသဇ္ဇန၊ “အကု
သလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ” ဟူသော ဝိသဇ္ဇနတို့၌။ ဝိပါကော၊ ဝိပါကံ
နာမက္ခန္ဓာသည်၎င်း။ တတိယေ၊ တတိယ ဝိသဇ္ဇန၌။ (အဗျာကတော
ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဟူသော ဝိသဇ္ဇန၌။) တေသမုဋ္ဌာနိက ကာယောစ၊
ဥတုသမုဋ္ဌာနိက ကာယ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနိက ကာယ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနိက ကာယ
သည်၎င်း။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ သည်။ ဟောတိယေဝ၊ သည်သာ။

၇၅၆

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

၅၄၅။ အဗျာကတောစ သဟဇာတ အဗျာကတဿာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ (ဝုတ္တံဉ္စပိ) အရူပါဗျာကတော၊ နာမ်အဗျာကတသည်။ အရူပါ အဗျာကတဿ၊ အား၎င်း။ ရူပါဗျာကတော၊ ရုပ်အဗျာကတသည်။ ရူပါ ဗျာကတဿစ၊ အား၎င်း။ (ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယေန ပစ္စယော ဟူသောပါဠိ တော်၌ လှမ်းစပ်) ဣတိသို့။ ဧတံ ဒွယံ၊ ဤအဗျာကတ ၂-ပါးအပေါင်း ကို။ သန္ဓာယံ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ ရူပါဗျာကတော၊ သည်။ အရူပါဗျာကတဿ၊ ၎င်း။ အရူပါဗျာကတော၊ သည်။ ရူပါ ဗျာ ကတဿစ၊ ၎င်း။ သဟဇာတပစ္စယော၊ သည်။ ဟောန္တော၊ ဖြစ်လသော်။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော။ သည်။ ဟောတိ ယေဝ၊ သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ အဗျာ ကတော။ ပေ။ အဗျာကတဿာတိ ဧဝံ ပဉ္စာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗျံ၊ ၎င်း။

၅၄၆။ နော အတ္ထိပစ္စယာ။ ပေ။ နဝါတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤနယ၌။ ဧက မူလဧကကာဝသာနာ။ ပေ။ လဗ္ဘန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ သော်လည်း။ အတ္ထိပစ္စယော၊ ကို။ ပဋိက္ခိတ္တော၊ ပယ်အပ်သော်။ အဋ္ဌသု၊ ကုန်သော။ ပစ္စယောသု၊ အာရမဏအစရှိသော ပစ္စည်းတို့တွင်။ သဟဇာတ ။ ပေ။ ဟာရိန္ဒြိယာနိ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်း၊ အာဟာရပစ္စည်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့ကို။ ပဋိက္ခိတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ အာရ မဏ ဥပနိဿယ ကမ္မာနိ၊ အာရမဏပစ္စည်း ဥပနိဿယပစ္စည်း ကမ္မပစ္စည်း တို့သည်။ ဌိတာနိ၊ အနုလောမအားဖြင့် တည်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဌိတာနိ၊ အနုလောမအားဖြင့် တည်ကုန်သော။ တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုအာရမဏပစ္စည်း ဥပနိဿယပစ္စည်း ကမ္မပစ္စည်းတို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တဗျံ၊ ၎င်း။ ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပစ္စနိက်တို့၌။ ဝါ၊ အလုံးစုံသောဝိသဇ္ဇနတို့၌။ အဋ္ဌသု၊ ကုန်သော။ ပစ္စယေ သု၊ တို့တွင်။ ယေ ယေ၊ အကြင်အကြင် ပစ္စည်းတို့ကို။ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ တေ တေ၊ ထိုထို ပစ္စည်းတို့ကို။ အပနေတွာ၊ ပယ်၍။ ယေယေ၊ အကြင် အကြင်ပစ္စည်းတို့သည်။ ဌိတာ၊ အနုလောမအားဖြင့် တည်ကုန်ပြီ။ တေသံ တေသံ၊ ထိုထို အနုလောမအားဖြင့် တည်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့၏။ (ရှေး နိဿယ၌ “တေသံ တေသံ” ဟု ရှိ၏။) ဝသေန၊ ဖြင့်။ တေတေဝါရာ၊ တို့ကို။

လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိဣဒံ၊ ဤအနက် သဘောသည်။ ဧတ္ထ၊ ဤပစ္စနိကံ၌။ လက္ခဏံ၊ မှတ်သားကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ယာဝ နိဿယမ္ပိတံ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော၌စပ်) ကေဝလံ၊ ဥပ နိဿယမဇက် သက်သက်။ နာရမဏေယေဝ၊ နာရမဏပစ္စည်း၌သာ။ ဌတော၊ တည်၍။ (ဒေ ၂-ပါးသော ဝါရတို့ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်ကုန်သည် ကား။) န၊ မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ ကား။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ နိဿယံ၊ နိဿယပစ္စည်းသည်။ (အတ္ထိ)။ တာဝ၊ ထိုနိဿယပစ္စည်း တိုင် အောင်။ ဌတောပိ၊ တည်၍လည်း။ န ဥပနိဿယော၌။ ဒေ၊ တို့ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ၊ မှန်။ န ဥပနိဿယံတော၊ ပစ္စည်းမှ။ ပုရိမေ သုစ၊ အာရမဏအစရှိသော ရှေး၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့၌လည်း။ နဝ ပိ၊ ကိုးပါးသောဝါရတို့ကိုလည်း။ လဗ္ဘန္တိ။ ပန၊ ဆက်။ န ဥပနိဿယော၊ သည်။ ပဝတ္ထေ၊ ဖြစ်လသော်။ အတ္ထိ အာရမဏ ဥပနိဿယ ပဋိက္ခေပေန၊ အတ္ထိ ပစ္စည်း အာရမဏပစ္စည်း ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့ကို ပယ်ခြင်းဖြင့်။ သတ္ထိ၊ ကုန်သော။ ပစ္စယာတို့ကို။ (အာရမဏ သဟဇာတ ဥပနိဿယ ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတ အာဟာရ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့ကို။) ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဝသိဋ္ဌဿ၊ ပယ်အပ်ပြီးသော ပစ္စည်းတို့မှကြွင်းသော။ ကမ္မဿ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဒေယေဝ၊ ၂-ပါးသောဝါရတို့ ကိုသာ။ (ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဟူသောဝါရ၊ အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဟူသောဝါရတို့ကိုသာ။) (လဗ္ဘန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပစ္စနိယဂဏနဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၅၅၀။ သဒိသဝါရာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ အနုရူပဝါရာ၊ လျောက် ပတ်သော ဝါရတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း-ကသွားကြောင့်။ သဒိသဝါရာတိ၊ ၏။ အနုရူပဝါရာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွား ကြောင့်။) န အညမညေ၊ န အညမညပစ္စည်း၌။ လဒ္ဓေသု၊ ကုန်သော။ ကောဒသသု၊ သ-ပါးသော ဝါရတို့တွင်။ ကုသလော ကုသလဿ အကုသလော အကု

၁၀

သလဿာတိ၊ ဟူကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤဝါရတို့သည်။ ဟေတုယာ၊ ဟေတု
 ပစ္စည်း၌။ လဇ္ဈေသု၊ ကုန်သော။ သတ္တသု၊ ၇-ပါးသောဝါရတို့တွင်။ ခွိဟိ၊
 ကုန်သော။ ဣမေဟေဝ၊ ဤဝါရတို့နှင့်သာ။ သမာနာ၊ တူကုန်သည်။
 ဟောန္တိ။ ပန၊ ထိုသို့ ကုသိုလ်၏အဖြစ် အကုသိုလ်၏အဖြစ်ဖြင့် တူပါကုန်
 သော်လည်း။ အတ္ထဘာဝတော၊ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ဟူသောအနက်၏ မရှိ
 ခြင်းကြောင့်။ အနုရူပါ၊ လျောက်ပတ်ကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ) ကုန်။
 ဣတိကြောင့်။ (သဒိသဝါရာတိ၏။ အနုရူပဝါရာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။
 ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဝိညာယတိ၊ ၏။) [ဣမေဟေဝါတိ ကုသလော
 ကုသလဿ အကုသလော အကုသလဿာတိ ဣမေဟိ ဝေ သမာနာဟောန္တိ
 ကုသလာဒိတာ သာမညေန။ ဧတန ဝုတ္တံ အတ္ထဘာဝတော ပန န အနု
 ရူပါတိ။- အနု။]

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ဝစနတော၊ သဒ္ဓါ၎င်း။ အတ္ထတော
 စ၊ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဟူသောအနက်၎င်း။ ဥဇ္ဈေသတော၊ အကျဉ်းပြုခြင်း၎င်း။
 ယထာယောဂံ၊ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်ထိုက်သည်အား လျော်စွာ။
 နိဇ္ဈေသတောစ၊ အကျယ်ညွှန်ပြခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗထာ၊ အလုံးစုံသော
 အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ သမာနတံ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။
 သဒိသဝါရာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ကုသလော ကုသလဿာ
 တိ အာဒိနာ သတိပိ ဥဇ္ဈေသတော သာမညေ ယေဘုယျေန သိယာ ဝိဘဇင်
 ဝိသေသောတိ အာဟ ယထာယောဂံ နိဇ္ဈေသတောစာတိ။-အနု။]

၅၅၁။ ပဋိသန္ဓိနာမရူပံ သန္ဓာယာတိ၊ ကား။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ၌။ ဟေတု
 နာမံ၊ ဟိတ်ဖြစ်သော နာမ်ဟူသော။ ပစ္စယံ၊ ပစ္စည်းတရားကို၎င်း။ ဝတ္ထုရူပံ၊
 ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ဟူသော။ ပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို၎င်း။ သန္ဓာယ၊ ၍။

၁။ ပဋိသန္ဓိယံ။ ပေ။ ပစ္စယံ။ ။ “ပဋိသန္ဓိယံ” ပုဒ်က ဟေတုနာမံနှင့်၎င်း၊
 ဝတ္ထုရူပံနှင့်၎င်း တွဲရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ပဋိသန္ဓိဟေတုနာမံ” ဟု ရှေး
 နိဿယ၌ ရှိသည်ကား မကောင်းပါ။ “ပဋိသန္ဓိယံ ဟေတုနာမံ ပစ္စယံ” ဟု
 စာအုပ်တို့၌ ရှိသည်အတိုင်းသာ ကောင်းသည်။ သို့သော်.... “ဟေတုနာမန္တိ
 ဟေတု စ တံ နာမဉ္ဇာတိ ဟေတုနာမံ၊ ပစ္စယန္တိ တမေဝပစ္စယဘူတံ သန္ဓာယာ
 တိ သောဇနာ” ဟု အနုဋီကာ၌ ရှိသောကြောင့် ဟေတုနာမံ တပုဒ်၊ ပစ္စယံ

(ကေန္တိဝုတ္တံစပ်) တိဏိ ကုသလာဒိနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အဗျာကတော ကဋ္ဌတ္တာရူပဿတိ၊ ဟူသော။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤစကား ကိုလည်း။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ၏။

၅၅၆။ အဓိပတိမူလကော ဌိ။ န ဟေတုယာ ဒသတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ အဓိပတိနံ၊ အာရမဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတိတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ နာရမဏေ သတ္တာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ သဟဇာတာဓိပတိဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ (ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တံ။) န သဟဇာတေ သတ္တာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ အာရမဏာဓိပတိဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ (ဝသေန ဝုတ္တံ။) ဣတိဇော၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောပစ္စည်းတို့၌။ တသ္မိံ တသ္မိံ ပစ္စယေ၊ ထိုထိုဟေတုအစရှိသောပစ္စည်းကို။ ပဋိက္ခိတ္ထေ၊ သော်၎င်း။ သဋ္ဌနေသု၊ ဟူ၌။ တသ္မိံ တသ္မိံ ပစ္စယေ၊ ကို။ သဋ္ဌိတေ၊ ဆက်စပ်အပ်သော် ၎င်း။ မူလဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊ သော။ ပစ္စယေ၊ အနန္တရအစရှိသော ပစ္စည်း၌။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင်ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ပရိဟာယန္တိ၊ ယုတ်လျော့ ကုန်၏။ ယေစ(ဓမ္မာ)၊ တို့သည်လည်း။ တိဋ္ဌန္တိ၊ အနုလောမအားဖြင့်တည် ကုန်၏။ တေ၊ ထိုယုတ်လျော့သောပစ္စည်း တည်သောပစ္စည်းတို့ကို။ သာမုကံ၊ စွာ။ သလ္လက္ခေတွာ၊ ၍။ ယေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဌိတာ၊ အနုလောမအားဖြင့် တည်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ) ဧယသံ၊ အကြင်ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်တရားတို့အား။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တေသံ၊ ထိုပစ္စည်းတရား ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်တရား တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဂဏနာ၊ ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာကို။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထုတ်ဆောင်ထိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်။ အနုလောမေ၊ ၌။ ဝုတ္တသဋ္ဌိတေ၊ ဆိုအပ် ပြီးသော ဆက်စပ်အပ်သောပစ္စည်းတို့ကို။ မူလဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ထပေတွာ၊ ၍။ သဋ္ဌိတာဝသေသာ၊ ဆက်စပ်အပ်သော ပစ္စည်းတို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ တို့ကို။ ပစ္စနိယတော၊ အားဖြင့်။ ယောဇိတာ၊ ယှဉ်စေအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုပစ္စယာနုလောမ၌။ လဒ္ဓါယေဝ၊ ရအပ်သည်

တပုဒ်ဟု ၂-ပုဒ်ခွဲပါ။ ဝတ္ထုရူပံ တပုဒ်၊ ပစ္စယပုဒ် တပုဒ်ဟု နောက်၌ ၂-ပုဒ် ခွဲသကဲ့သို့တည်း။

၇၆၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သာလျင်ဖြစ်သော။ ပစ္စနီယတော၊ အားဖြင့်။ ဌိတပစ္စယာနံ၊ တည်သော ပစ္စည်းတို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ သမာနာ၊ တူမျှသောသင်္ချာသည်၎င်း။ ဥနာစ၊ ယုတ်လျော့သော သင်္ချာသည်၎င်း။ ဝိညာတံ၊ ငှာ။ သက္ကာ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အနုလောမပစ္စနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဌိတာ၊ ပြီ။

ပစ္စနီယာနုလောမ အဖွင့်

၆၃၁။ ဥနတရဂဏနေန။ ပေ။ ပရိဟာပေတွာတိတ္ထေ၊ ဌ။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ယောဇိယမာနေန၊ ယဉ်စေအပ်သော။ ပစ္စယေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ပစ္စနီယတော၊ ဖြင့်။ ဌိတဿ၊ တည်သော။ အတိရေကဂဏနဿပိ၊ ပိုလွန်သော သင်္ချာရှိသော ပစ္စည်း၏လည်း။ ဂဏနံ၊ ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာကို။ ပရိဟာပေတွာ၊ ယုတ်လျော့စေ၍။ (ဂဏနာဝေဒိတဗ္ဗာဌိစပ်) ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ စ၊ ဆက်။ ပရိဟာပနဂဏနာယံ၊ ယုတ်လျော့စေလိုက်သောဂဏန်းသင်္ချာ၏။ ဥနတရဂဏနေန၊ သာ၍ယုတ်လျော့သော သင်္ချာရှိသောပစ္စည်းနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ သမာနတ္ထံ၊ တူသည်၏အဖြစ်သည်။ ဧကန္တိကံ၊ ဧကန္တအဖို့၌ယဉ်သည်။ န၊ မဖြစ်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ နဟေတုနာရမဏဒုကဿ၊ နဟေတုနာရမဏပစ္စည်း ၂-ပါးအပေါင်း၏။ ဂဏနာ၊ သင်္ချာသည်။ (န သမာနာဌိစပ်) သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ယောဇိယမာနေန၊ သော။ ဥနတရဂဏနေန၊ သာ၍ ယုတ်လျော့သော သင်္ချာရှိသော။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ ဖြင့်။

၁။ ပရိဟာပန။ ပေ။ နဧကန္တိကံ။ ။ ပရိဟာ ပန ဂဏနာယာတိ ပရိဟာပေတဗ္ဗဂဏနာယ (ယုတ်လျော့စေလိုက်သော သင်္ချာ၏) သမာနတ္ထံ နဧကန္တိကံ ဥနတမဘာဝဿပိ သမ္ဘဝဟော (သမာန မဟုတ်ဘဲ ဥနတမဂဏနအဖြစ်၏လည်း ဖြစ်သင့်သောကြောင့်တည်း) ဣတိ အဓိပ္ပာယ်ော၊ တေနာဟ နဟေတုနာရမဏဒုကဿာတိ အာဒိ-အနု။

၂။ အဓိပတိပစ္စယေန ။ ပေ။ သဒ္ဓိံ။ ။ တတ္ထ သဒ္ဓိံ ယောဇိယမာနေန ဥနတရဂဏနေန အဓိပတိပစ္စယေန ပရိဟိနာပိတိ ယောဇနာ၊-အနု။ ဤနည်း၌ အဓိပတိပစ္စယေန ကို ဣတ္ထမ္မုတလက္ခဏ ဟု ဆိုသင့်၏။

ဝါ၊ ကြောင့်။ (တနည်း) ယောဓိယမာနေန၊ သော။ ဥနတရဂဏနေန၊ သော။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ။ တက္ခ။ ပရိဟိနာ၊ ယုတ်လျော့သည်။ (သမာနာ)ပိ၊ သော်လည်း။ အဓိပတိပစ္စယေ၊ ဌ။ လဒ္ဓဂဏနာယ၊ ရအပ်သောသင်္ချာနှင့်။ နသမာနာ၊ မတူ။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ တတောပိ၊ ထိုအဓိပတိပစ္စည်း၌ ရအပ်သောသင်္ချာ အောက်လည်း။ ဥနတရာ၊ သာ၍ ယုတ်လျော့သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပရိဟာပနဂဏနာယ၊ ဇာ။ ဥနတရဂဏနေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ။ တက္ခ။ သမာနတ္ထိ၊ သည်။ ကေန္တိကံ၊ သည်။ န မဖြစ်။) ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ န ပနေတံ သဗ္ဗသံသန္ဓနေသု ဂစ္ဆတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။

နိဿယေ၊ နိဿယပစ္စည်းသည်။ ပစ္စနိယံတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊ တည်သော် ၎င်း။ သဟဇာတေ၊ သည်။ (ပစ္စနိယတော ဌိတေ)စ၊ သော်၎င်း။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ အတိဋ္ဌမာနာနံ၊ မတည်ကုန်သော။ ဟေတု အာဒိနံ၊ ဟေတု အစရှိသောပစ္စည်းတို့၏၎င်း။ (အာဒိဖြင့် အညမညဝိပါက ဈာနမဂ္ဂ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းတို့ကိုယူပါ) သဟဇာတသစ၊ ၎င်း။ (အနုလောမတော၊ ဖြင့်။) အဋ္ဌာနံ၊ မတည်ခြင်းသည်။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှား၏။ [အဋ္ဌာနန္တိ အနုလောမတော အဋ္ဌာနံ အတိဋ္ဌနံ၊-အနု။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ အပါကဋ္ဌမေ၊ မထင်ရှားသော အနက် ကိုသာ။ ဒဿေန္တော၊ ပြလို သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဝတ္ထုပုရေဇာတော။ ပေ။ န တိဋ္ဌတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အာဟာရေဝါတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဌ်ဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ၊ ၎င်း။ (ကိံ ဒဿေတိ၊ နည်း။)

၁။ သဒ္ဓိံ ပရိဟိနာပိ။ ။ အနုဋ္ဌိကာ၌ ဤနည်းဝယ် အဓိပတိပစ္စယေန ကို “ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏ” ဟု ဖွင့်ထား၏။ သို့သော်- “အဓိပတိပစ္စယေန” “သဒ္ဓိံ”၌ စပ်ရသောကြောင့် ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏ မဖြစ်နိုင်။ သဟာဒိယောဂ သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အနုဋ္ဌိကာ၌ ရှေ့နောက်ပြန်နေဟန် တူသည်။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ အဓိပတိပစ္စယေနာတိ ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏေ ‘ကရဏဝစနံ’ ဟူသော စကားသည် ရှေ့နည်း၌ ရှိသင့်၏။ နောက်နည်း၌ကား သဟာဒိယောဂ ဖြစ်သောကြောင့် မလိုပါ။

၇၆၂

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

သဟုဘေတေ၊ သည်။ ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊ သော်။ အနုလောမ
တော၊ ဖြင့်။ အတိဋ္ဌမာနာ၊ မတည်ကုန်သော။ ဈာနမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၊ ဈာန
ပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းတို့သည်။ (“တိဋ္ဌန္တိ” ဌိစပ်) အာဟာ
ရေဝါ၊ အာဟာရပစ္စည်းသည်သော်၎င်း။ ဣန္ဒြိယေဝါ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းသည်
သော်၎င်း။ ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ ဌိတေ၊ သော်။ (အနုလောမတော၊ ဖြင့်။)
တိဋ္ဌန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟေတုအာဒယောပိ၊ ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့
သည်လည်း။ (အာဒိဖြင့် အညမည ဝိပါကပစ္စည်းတို့ကိုယူ။) (အနုလောမ
တော၊ ဖြင့်။) တိဋ္ဌန္တိ။ ပန၊ ဆက်။ သဗ္ဗဈာနမဂ္ဂေဟိ၊ အလုံးစုံသော
ဈာနပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ စတုက္ခန္ဓကဒေသဘူတာနံ၊ လေးပါးသော
နာမက္ခန္ဓာတို့၏ တစိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ (“တေသံ” ဌိစပ်) သမ္ပယုတ္တေန၊
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းဖြင့်။ စတုက္ခန္ဓဘူတာနံစ၊ လေးပါးသော နာမက္ခန္ဓာဖြစ်၍
လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုဟေတု အညမည
ဝိပါက ဈာနမဂ္ဂ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းတို့၏။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ဌာနံ၊
တည်ခြင်းကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ (ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတိ၊
၏။) ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပန၊ ဆက်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပန” ထည့်ထား၏။ ပါလျှင်ကောင်း
သည်။] ဣတရေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးသောပစ္စည်းတို့မှ တပါးကုန်သော အဓိပတိ
ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့၌။ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ၊ ဆိုဘယ်သည်ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အဓိပတိ
ဥပနိဿယာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ အာရမဏမိဿာနိမ္မိ၊ အာရမဏပစ္စည်းနှင့်
ရောသော ပစ္စည်းတို့၏လည်း။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ဌာနံ၊ ကို။ ဒဿေတိ။
ဣန္ဒြိယေ။ ပေ။ ဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ရှေးစာတို့၌ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့
ဆိုအပ်ပါသော်။ စက္ခုန္ဒြိယာဒိနံ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဿစ ဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။
ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ၏။ ကမေန။ ပေ။ တိဏီတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ ပါကဋ္ဌဘာဝတ္ထံ၊
ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ။ နဝမူလကဒိသု ဝိပ္ပယုတ္တေ တိဏီတိ၊
ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ ကေသုစိ၊ အချို့ကုန်သော။ ပေါတ္ထကေသု၊ ပေစာတို့၌။
ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ။ ဣမာနိ စ ဒွေ ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယဝသေနာတိ ဣဒံ၊
ဟူသော ဤစကားကို။ ဣမာနိစ ဒွေ ပစ္စာဇာတာ ဟာရိန္ဒြိယဝသေနာတိစ၊

ဟူ၍လည်း။ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ [ဣမာနိစဒ္ဓေတိ ကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿ၊
အကုသလာဗျာကတော အဗျာကတဿာတိ ဣမာနိ စ ဒ္ဓေ။-အနု။]

နဟေတုမူလကဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၆၃၆။ န အညမညပစ္စယာ ။ပေ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤ
ပါဌ်၌။ ပဋိသန္ဓိယံ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနဉာတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟေတု
ယာ ဝုတ္တေဟိ တိဟိတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဝါရသာမညမေဝ၊ ဝါရအား
ဖြင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ၊ ၏။
[ဟေတုယာ ဝုတ္တေဟိ တိဟိတိ ဟေတုပစ္စယာ ဝုတ္တေဟိ တိဟိ ဝိသဇ္ဇနေဟိ
သဒ္ဓိံ ။ ဝါရသာမညမေဝ ဝဒတိ၊ န အတ္တသာမညန္တိ အဓိပ္ပာယ်ော။-အနု။]
ကမ္မေ၊ တိဏီတိ(ဧတ္ထ)၊ ၌။ ဟေတုယာ ဝုတ္တောနေဝါတိ၊ ဟူသော။ (အတ္တ
ဝစနေ)စ၊ အနက်ကိုဆိုခြင်း၌လည်း။ တထာ၊ တူ။ (ဝါရသာမညမေဝ
သန္ဓာယ ဝဒတိ။) ပန၊ ထိုသို့ဝါရအားဖြင့် တူမျှပါသော်လည်း။ သဗ္ဗတ္ထ၊
ကုန်သော။ ပစ္စယေသု၊ တို့၌။ ဝိသေသော၊ အထူးကို။ သလ္လက္ခေတဗျော၊
မှတ်သားထိုက်၏။ အဓိပတိယာ တိဏီတိ၊ ကား။ န အညမည န ဟေတု
န အာရမဏပစ္စယာ၊ နှင့်။ (သဒ္ဓိတာယ၊ ဆက်စပ်အပ်သော။) အဓိပတိယာ၊
အဓိပတိပစ္စည်း၌။ တိဏီ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ တောနိ၊ ဤဝိသဇ္ဇနတို့
သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ သော။ ဟေတုယာ၊ န ဟေတုမူလကနယ၌။ ဝုတ္တောနေဝ၊
ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိသဇ္ဇနတို့သာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၆၄၄။ ယထာ စ ဟေဋ္ဌာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ န ဟေတုကမူလကော၊
နဟေတုမူလကနယ၌။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ န ဝိပါကော၊ န ဝိပါက
ပစ္စည်းသည်။ (အတ္ထိ။) [ရှေးနိဿယ၌ “နဝိပါကံ”ဟု ရှိ၏။] တာဝ၊ ထို
န ဝိပါကပစ္စည်းတိုင်အောင်။ ဂန္ဓာ၊ ၍။ (ပါဠိတော် အသွားအားဖြင့်
သွား၍။) နာဟာရိန္ဒြိယေသု၊ နာဟာရပစ္စည်း ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့၌။ ဧကေန

၁။ တထာ ကမ္မေ။ ။တထာ ကမ္မေတိဏီတိ ဟေတုယာ ဝုတ္တောနေဝါတိ
စာတိကမ္မေ တိဏီတိဧတ္ထ ဟေတုယာ ဝုတ္တောနေဝါတိ ဣမသ္မိံ အတ္တဝစနေပိ
တထာ ဝါရသာမညမေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိတိ အတ္ထော၊-အနု။ ဤအနုဋီကာဖွင့်
အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

၇၆၄

ပဋိပက္ခမူလဋီကာနိဿယ

မေဝံ၊ တခုတခုသော ဝိသဇ္ဇနတို့သာ။ ဂဟိတံယထာ၊ သို့။ တထာ၊ တူ။
ဣဒာပိ၊ ဤပစ္စနိယာနုလောမဉ္စလည်း။ နာရမဏမူလကာဒိသု၊ နာရမဏမူလ
ကအစရှိသော နယတို့၌။ ဧကေက မေဝံ၊ ကိုသာ။ ဂဟိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ (အယံ)၊
ကား။ အဓိပ္ပာယ်၊ တည်း။

၆၄၉။ နာနာက္ခဏိကာ၊ ။ပေ။ ရူပဿာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။
ဝိပါကာနန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ၏။ အာဟာရိန္ဒြိယေသု၊ အာဟာရ
ပစ္စည်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့၌။ တီဏိ၊ ၃-ပါးသော ဝိသဇ္ဇနတို့သည်။ သဟ
ဇာတ သဒိသာနိ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၌ ဆိုအပ်သော ဝိသဇ္ဇနတို့နှင့်တူကုန်၏။
(ကသ္မာ၊ နည်း။) ရူပဿပိ၊ ရုပ်အားလည်း။ (ကဗဠိကာရာဟာရ စက္ခုန္ဒြေ
စသော ၅-ပါးသောဣန္ဒြေ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေဟူသော ရုပ်အားလည်း။) ပစ္စယ
ဘာဝတော၊ ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဈာနမဂ္ဂါဒိသု၊ တို့၌။
တီဏိ၊ တို့သည်။ ဟေတုသဒိသာနိ၊ ဟေတုပစ္စည်း၌ဆိုအပ်သော ဝိသဇ္ဇနတို့နှင့်
တူကုန်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အရူပါနိ ယေဝ၊ နာမ်တရားတို့အားသာ။
(ဈာနင် ၇-ပါး၊ မဂ္ဂင် ၁၂-ပါး၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော နာမ်တရား
တို့အားသာ။) ပစ္စယဘာဝတော၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဓိပ္ပာယ်၊ ကို။
ဒဉ္စဗ္ဗော၊ စ၊ ဆက်။ အာဒိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ နဝိပ္ပယုတ္တံ၊ ပေ။ တီဏိတိ အာဒိနိ၊
အစရှိသော ဝိသဇ္ဇနတို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) သင်္ဂဟာတိ။ သိမ်းယူ၏။
[အာဒိသဒ္ဓေန စ ။ပေ။ သင်္ဂဟာတိ ဟူသောဤဝါကျ၌ အဓိပ္ပာယ်မရှင်းပါ။
ကြံကြံပါလေ။]

၆၅၀။ ယံ ပနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (“အတ္ထော”၌စပ်) ယံ ပစ္စယံ၊
ကို။ သကဋ္ဌာနေ၊ မိမိ၏တည်ရာပါဌ်ရပ်၌။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ လဘန္တမ္ပိ၊
ရသည်ကိုလည်း။ အဂ္ဂဟေတု၊ မယူမူ၍။ တတော၊ ထိုပစ္စည်းမှ။ (ထိုမိမိ၏
တည်ရာ ပါဌ်ရပ်၌ အနုလောမအားဖြင့် ရအပ်သောပစ္စည်းမှ။) ပရေတရာ၊
နောက်ဖြစ်သော တပါးသောပစ္စည်းတို့ကို။ ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ ဂယန္တိ၊
ယူအပ်ကုန်၏။ သောပစ္စယော၊ သည်။ ဧတ္ထ၊ ၌။ အနုတောမတော၊
ဖြင့်သာ။ ယောဇနံ၊ ကို။ လဘတိ၊ ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန၊ ဆက်။ နဟေတု
မူလကာဒိသု၊ န ဟေတုမူလက အစရှိသော နယတို့၌။ နာဟာရေ၊ နာဟာရ
ပစ္စည်းကို။ သဋ္ဌိတေ၊ ဆက်စပ်အပ်သော်။ ဣန္ဒြိယဝသေန၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းနှင့်

၂-ဝေဒနာတိက် အဖွင့်

၇၆၅

စပ်သဖြင့်၎င်း။ နိန္ဒိယေ၊ န ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကို။ ဃဋ္ဌိတေ၊ သော်။ အာဟာရ
ဝသေန၊ ဖြင့်၎င်း။ ပဉ္စလာဘော၊ ပြဿနာကိုရခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊
ကြောင့်။ ယေသု၊ ထိုအာဟာရ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့တွင်။ အညတရံ၊ တပါး
ပါးသောပစ္စည်းကို။ ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ အယောဇေတွာ၊ မယှဉ်စေမှု၍။
အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ယောဇိတံ ယထာ၊ ယှဉ်စေအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။
နောအတ္ထိ နောအဝိဂတမူလကေသု၊ တို့၌။ ဥပနိဿယေ၊ ကို။ ဃဋ္ဌိတေ၊
သော်။ ကမ္မဝသေန၊ ကမ္မပစ္စည်းနှင့်စပ်သဖြင့်၎င်း။ န ကမ္မေ၊ န ကမ္မပစ္စည်း
ကို။ ဃဋ္ဌိတေသော်။ ဥပနိဿယဝသေန၊ ဖြင့်၎င်း။ ပဉ္စလာဘော၊ သည်။
ဟောတိ၊ [စာအုပ်တို့၌ န သဒ္ဒါ၊ ပါ။ “ဥပနိဿယေ ကမ္မေ” ဟုသာရှိ၏။]
ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသု၊ ထိုဥပနိဿယပစ္စည်း ကမ္မပစ္စည်းတို့တွင်။ အညတရံ၊
ကို။ ပစ္စနိယတော၊ ဖြင့်။ အယောဇေတွာ၊ ၍။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ ယောဇိ
တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ (ဤယထာ
ပန နဟေတုမူလကောဒိသု အစရှိသည်ဖြင့်။) တေသ္မိံ၊ ပစ္စနိယာနုလောမေ၌။
သဗ္ဗာနိ၊ ကုန်သော။ မူလာနိ၊ တို့သည်။ နာဟာရနိန္ဒိယာနိ၊ နာဟာရပစ္စည်း
နဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့သို့၎င်း။ န ဥပနိဿယ န ကမ္မာနိ၊ တို့သို့၎င်း။ ပတွာ၊ ၍။
ဝါ၊ ရောက်သည်ရှိသော်။ ဒိဓာ၊ နှစ်ပါးသောအဖို့အားဖြင့်။ ဘိန္နာနိ၊ ကွဲကုန်
ပြီ။ ဣတိ၊ ပစ္စနိယာနုလောမအဖွင့် အပြီးတည်း။

ပစ္စနိယာနုလောမဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

ကုသလတ္တိကဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၂-ဝေဒနာတိက် အဖွင့်

၁။ ပန၊ ဆက်။ ဝေဒနာရူပနိဗ္ဗာနာနိ၊ ဝေဒနာစေတသိက်ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့
သည်။ တိကမုတ္တကာနိ၊ တိက်မှလွတ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။)
ပဋိစ္စာဒိ နိယမံ၊ ပဋိစ္စအစရှိသော အမှတ်အသားကို၎င်း။ ပစ္စယုပ္ပန္နဝစနဉ္စ၊
ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့်ဟောခြင်းကို၎င်း။ နလတန္တိ၊ ကုန်။ ပန၊ ထိုသို့ ပဋိစ္စာဒိ
နိယမ ပစ္စယုပ္ပန္နဝစနကို မရပါကုန်သော်လည်း။ ပဋိစ္စဝါရာဒိသု၊ ကုန်သော
ဆသု၊ ၆-ပါးသော ဝါရတို့၌။ ယတော၊ ဟေတုပစ္စယာဒိတော၊ အကြင်

၇၆၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဟေတုပစ္စည်းအစရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ တိက ဓမ္မာနံ၊ ဝေဒနာတိက်၌ ဟောအပ်ကုန်သောတရားတို့၏။ ဥပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တဘျီ။ တတ္ထ၊ ထိုဟေတုပစ္စည်း အစရှိသောပစ္စည်းတို့၌။ ယထာနုရူပတော၊ အကြင် အကြင် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် အားလျော်သောအားဖြင့်။ အာရမဏာဒိပစ္စယ ဘာဝေန၊ အာရမဏအစရှိသောပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ (အာဒိဖြင့် အာရမဏ၊ အာရမဏာဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာရမဏူပ နိဿယ၊ ပကတူပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပါက၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ၊ သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ သမ္မယုတ္တ၊ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိ၊ သဟဇာတအဝိဂတ၊ ပုရေဇာတအဝိဂတတို့ကိုယူပါ။) (တာနိ၊ ထို ဝေဒနာစေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန်တို့ကို။) လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သိ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁၀။ သဗ္ဗအရူပ ။ ပေ။ ပစ္စယာတိ၊ လူမိနာ၊ ဤပါ၌ဖြင့်။ (ဒဿေတိ၌ စပ်) ကုသလတ္ထိကေပိ၊ ၌လည်း။ ပရိဟိနံ၊ ပစ္စနိက်အဖြစ်ဖြင့် ယုတ်လျော့သော။ သဟဇာကံ၊ သဟဇာတပစ္စည်းကို။ ရူပါရူပဓမ္မပရိဂ္ဂဟကတ္တာ၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းယူနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အာဒိမ္မိ၊ ၌။ ယပေတွာ၊ ဤ။ အာဒိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်၎င်း။ (သဟဇာတာဒယော၌ ပါသော အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၎င်း။) သဗ္ဗအရူပ ဓမ္မ ပရိဂ္ဂဟကဝစနေနစ၊ သဗ္ဗအရူပဓမ္မ ပရိဂ္ဂဟကသဒ္ဓါဖြင့်၎င်း။ ပစ္စယုပ္ပန္နဝသေန၊ ပစ္စယုပ္ပန်၏အဖြစ်ဖြင့်။ သဗ္ဗအရူပဓမ္မပရိဂ္ဂဟကာနံ၊ ကုန်သော။ အာရမဏာဒိနံ၊ အာရမဏပစ္စည်းအစရှိသည်တို့ကို။ ပရိဟာနိ၊ ယုတ်လျော့ခြင်းကို။ ဒဿေတိ၊ ၌။ ဣတိ၊ ဥဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေန၊ ထိုသဗ္ဗ အရူပဓမ္မ ပရိဂ္ဂဟကာ ပန အစရှိသောပါ၌ဖြင့်။ ကုသလတ္ထိက ပရိဟိနာနံ၊ ကုသလတိက်၌ ပစ္စနိက်အဖြစ်ဖြင့် ယုတ်လျော့ကုန်သော၊ သဗ္ဗဋ္ဌာနိကာနံ၊ အလုံးစုံသောဋ္ဌာန၌ဖြစ်ကုန်သော။ စတုန္ဒ၊ ၄-ပါးသောပစ္စည်းတို့၏။ (သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ပစ္စည်းတို့၏။) သဗ္ဗဟိကာဒိသု၊ အလုံးစုံသောတိက် အစရှိသည်တို့၌။ (အာဒိဖြင့် အလုံးစုံသော ဒုက်၊ အလုံးစုံသော တိက် ဒုက်တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော တိက်ဒုက်တို့ကိုယူပါ။) ပရိဟာနိ၊ ယုတ်လျော့ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်သည်။ ဟောတိ။

ပန၊ ဆက်။ သဟဇာတပစ္စယဉ္စဝိနာဝ ဥပ္ပတ္တိတောတိတေတန၊ ဤပါဌ်
ဖြင့်။ (“ဒဿေတိ” ဌ်စပ်) ပစ္စာဇာတပစ္စယဿ၊ ဤ။ ဗန္ဓုလောမေ ဌ်။
ပရိဟာနိ၊ ကိုရင်း။ ပစ္စနိယေ၊ ဌ်။ လာဘံစ၊ ရခြင်းကိုရင်း။ ဒဿေတိ။

ဝါ၊ တနည်း။ သဟဇာတာဒယောတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။
(ဝုတ္တံ ဟောတိဌ်စပ်) သဟဇာတမူလက၊ သဟဇာတ ပစ္စည်းဟူသော မူလ
ရှိကုန်သော။ သဟဇာတနိဗန္ဓနာ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၏ အဖြစ်နှင့်စပ်ကုန်သော
ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ပဋိစ္စာဒိ၊ ပဋိစ္စအစရှိသောကိစ္စကို။ ဖရန္တေဟိ၊ ပြီးစေ
နိုင်ကုန်သော။ သဟဇာတဓမ္မေဟိ၊ သဟဇာတ ပစ္စည်းတရားတို့နှင့်။ ဝိနာ၊
ကင်း၍။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုနိုင်ကုန်သည်။ အဟောန္တော၊ မဖြစ်ကုန်သည်။
 (“ဟုတ္တာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပရိဟာယန္တိ” ဌ်စပ်) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။
ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။

ပန၊ ပရိဟာရ။ ပေ။ အံ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (“ပရိဟာယန္တိ၊ န
ပရိဟာယတိ” တို့ဌ်စပ်) ယေ၊ အကြင်ပစ္စည်းတို့သည်။ သဟဇာတနိဗန္ဓနာ၊
သဟဇာတပစ္စည်း၏ အဖြစ်နှင့် စပ်ကုန်သည်ရင်း။ သဗ္ဗအရူပဓမ္မပရိဂ္ဂါဟ
ကော၊ အလုံးစုံသောနာမ်တရားတို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သည်ရင်း။ (ဟောန္တိ)
တေဝ၊ ထိုပစ္စည်းတို့သည်သာ။ ပရိဟာယန္တိ၊ ယုတ်လျော့ကုန်သနည်း။ ပန၊
ဗျတိရိက်ကား။ ယော၊ အကြင်ပစ္စည်းသည်။ သဟဇာတာနိဗန္ဓနော၊ သဟ
ဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ်နှင့် စပ်သည်ရင်း။ [ဋီကာစာအုပ်တို့၌ သဟဇာတာ
နိဗန္ဓနောဟု ရှိ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “သဟဇာတနိဗန္ဓနော” ဟု ရှိသည်။]
သဗ္ဗအရူပဓမ္မပရိဂ္ဂါဟကော၊ သည်ရင်း။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ သော၊ ထိုသို့
သဘောရှိသော။ ပစ္စာဇာတော၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသည်။ န (ပရိဟာယတိ)၊
မယုတ်လျော့သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မေးဘွယ်ရှိ သောကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို
ယုတ်လျော့ခြင်း မယုတ်လျော့ခြင်းတို့၌။ (ထိုသဟဇာတနိဗန္ဓနသဗ္ဗအရူပဓမ္မ

၁။ သဟဇာတ ။ ပေ။ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ သဟဇာတာဒယောတိ ဝါ
အာဒိသဒ္ဓေန သဗ္ဗဋ္ဌာနိကာ စတ္တာရောပိ ဒဿိတာ ဟောန္တိတိ၊ သဟဇာတ
မူလကတိ သဟဇာတပစ္စယေ သတိ ဘဝန္တော န သဟဇာတိ ပုရတော ကတာ
ပါဌိယံ အာဂတာ၊ တေနာဟ သဟဇာတနိဗန္ဓနာ ။ ပေ။ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ။-
အန။

၇၆၈

ဝဋ္ဋာနမူလဋီကာနိဿယ၊

ပရိဂ္ဂါဟကဖြစ်သောပစ္စည်းတို့သာလျှင် ယုတ်လျော့ခြင်း၊ သဟဇာတနိဗ္ဗန္ဓ၊
သဗ္ဗအရူပခမ္မပရိဂ္ဂါဟက မဟုတ်သော ပစ္စာဇာတ ပစ္စည်း၏ မယုတ်ခြင်း
တို့၌။) ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ဝဒန္တော၊ ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
သဟဇာတာဒိဟိ။ ပေ။ ဥပ္ပတ္တိတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

တတ္ထ၊ ထိုသဟဇာတာဒိဟိ ဝိနာ အစရှိသောပါဌ၌။ သဟဇာတာဒိဟိ
ဝိနာတိ၊ ဟူသောပါဌ၏။ (အတ္ထောဌာဝပ်) သဟဇာတနိဗ္ဗန္ဓနဟိ၊ သဟဇာတ
ပစ္စည်းအဖြစ်နှင့် စပ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့နှင့်၎င်း။ သဗ္ဗအရူပခမ္မပရိဂ္ဂါဟ
ကေဟိစ၊ အလုံးစုံသောနာမ်တရားတို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့နှင့်
၎င်း။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ (အနုပ္ပတ္တိတောဌာဝပ်) ဣတိအတ္ထော။ အထဝါ၊ ကား။
သဟဇာတနိဗ္ဗန္ဓနာနမေဝ၊ သဟဇာတပစ္စည်းအဖြစ်နှင့်စပ်ကုန်သော ပစ္စည်း
တို့၏သာ။ ပရိဟာနိ၊ ယုတ်လျော့ခြင်းသည် (ဟောတိ)။ သဟဇာတနိဗ္ဗန္ဓ
နဿ၊ သော။ ပစ္စာဇာတံ၊ ၏။ (ပရိဟာနိ၊ သည်။) န (ဟောတိ)
မဖြစ်။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤယုတ်လျော့ခြင်း၌သာ။ ကာရဏံ၊
ကို။ ဝဒန္တော၊ ကြောင့်။ သဟဇာတာဒိဟိ။ ပေ။ ဥပ္ပတ္တိတောတိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ပန၊ ဆက်။ သဟဇာတနိဗ္ဗန္ဓနာ၊ ကုန်သည်။
(သမာနာ) ပိ၊ ကုန်သော်လည်း။ သဗ္ဗအရူပခမ္မပရိဂ္ဂါဟကာယေဝ၊ ပစ္စည်း
တို့သည်သာ။ ပရိဟာယန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်
ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဒသိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁၇။ နဝိပါကေပိ ငွေဝ နယောတိ၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ နယာဿနမေဝ၊
နည်းကိုပြခြင်းကိုသာ။ (သင်္ဂဟကာရော) ကရောတိ။ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နခမ္မ
သာမညဒဿနံစ၊ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ တူသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းကို
လည်း။ န (ကရောတိ)၊ မပြ။ ဟိ၊ ခဲ့။ (တုနည်း) ဟိ၊ ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။
သုခါယ၊ သော။ (ဝေဒနာယစ၊ နှင့်၎င်း။) အဒုက္ခမသုခါယ၊ သော။ ဝေဒနာ
ယစ၊ နှင့်၎င်း။ သမ္မယုတ္တော၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေတို့ကို။ ပဋိစ္စတူသည်၏အဖြစ်
ဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ တာဟိ ဝေဒနာဟိ၊ ထို သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာတို့နှင့်။ သမ္မယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ အဟေတုကကိရိယဓပ္ပာ၊ ဝေဒနာ
ကြဉ်သော အဟိတ်ကြိယာတို့သည်၎င်း။ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသဟဂတမောဟောစ၊
ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်တကွဖြစ်သော မောဟ၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွဖြစ်သော မောဟသည်

၂-ဝေဒနာတ္တိက အဖွင့်

၇၆၉

၎င်း။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ။) ဣတိ အယံကား။ ဧတ္ထ၊ ဤနဝိပါကပစ္စည်း၌။ နယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ဤ ဝါကျ၌ “သုခါယ ဟိ၊ အယဉ္ဇိ” ဟု ဟိ ၂-ပုဒ်တွေ့ရ၏။ ဟိ၊ တပုဒ် ပိုဟန်တူသည်။ “အယ ဉ္ဇိ”၌ ဟိသာ မူရင်းဖြစ်ဟန် တူ၏။] န ဝိပ္ပယုတ္တေ ဧကန္တိ ။ပေ။ ဝုတ္တန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ အာဝဇ္ဇနာဟေတုက မောဟာနံ၊ ဝေဒနာကြည်သော မနော ဒွါရာဇ္ဇန်း၊ မောဟမုဒ္ဒေး၌ယှဉ်သော ဟိတ်မရှိသောမောဟတို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။

၂၅-၃၇။ အနုလောမပစ္စနိယော၌။ ယထာ ကုသလသ္တိကံ။ ဧဝံ ဂဏေ တဗ္ဗန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဟေတုမူလကာဒိနံ၊ ကုန်သော။ နယာနံ၊ တို့၏။ ဧကမူလက ဒွိမူလကာဒိဝသေန စ၊ ဧကမူလက ဒွိမူလကအစရှိသော နယတို့ နှင့် စပ်သဖြင့်လည်း။ ယောဇေတွာ၊ ဤ။ ဂဏေတဗ္ဗတာ သာမညံ၊ ရေတွက် ထိုက်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဂဏနသာမညံ၊ ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာ၏ တူသည်၏ အဖြစ်ကို။ (သန္ဓာယ) န ဝုတ္တံ၊ အပ်။ ဣတော၊ ဤစကားရပ်မှ။ ပရေသု၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေရူပေသုပိ၊ ဤသို့သဘောရှိသော စကားရပ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝနယော တည်း။

အဟေတုကဿ ပန စိတ္တုပ္ပါဒဿာတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ န ဟေတုကမူလကံ၊ န ဟေတုကမူလကနယကို။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ အ ဟေတုကဿ ပနစိတ္တုပ္ပါဒဿ မောဟဿာစာတိ၊ ဟူ၍။ ဧတ္ထ၊ ဤအဟေတု ကဿ ပန အစရှိသောပါဠိရပ်၌။ ဝုတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုတိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အဟေတုကဿ၊ သော။ မောဟဿာစာပိ၊ ၏လည်း။ အဓိပတိအဘာဝတော၊ အဓိပတိ၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အဓိပတိနော၊ ၏။ နဟေတုမူလကေ၊ ၌။ အနုလောမတော၊ ဖြင့်။ အဋ္ဌာနံ၊ မတည်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အဟေတုကဿ ပန စိတ္တုပ္ပါဒဿ ဟေ ဟဿာစာတိ၊ ဟူ၍။ ဧတ္ထ၊ ၌။ ဝုတ္တဗ္ဗံ၊ ၏။) ပရိဝတ္တေတာပိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ န ဟေတုပစ္စယာ။ ပေ။ တိဏိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ သို့။ (ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အစဉ် ဖြင့်။) ပုရတော၊ အဓိပတိပစ္စည်း၏ ရှေ့၌။ ဌိတမ္ပိ၊ ပစ္စယုဒ္ဒေသအစဉ်ဖြင့် တည်သည်လည်းဖြစ်သော။ အာရပဏာဒိ၊ အာရမဏအစရှိသောပစ္စည်းကို။

ပစ္စတော၊ အဓိပတိပစ္စည်း၏နောက်၌။ ယောဇေတော၊ ရှိ။ (“ယောဓိတာ
ယေဝ”၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

၃၉။ ပဉ္စဝါရေ၌။ ဒေါမနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဇေတန၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။
တံသမ္ပယုတ္တေ၊ ထို ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒေါသမူ
စိတ္တပ္ပုဒ်တို့ကို။ (ဘဂဝါ) ဒဿေတိ၊ ။ ဥပနိဿယ ဝိဘင်္ဂေ၊ ဥပနိဿယ
ပစ္စည်း၏ ဝိဘင်း၌။ သဒ္ဓါပဉ္စကေသု၊ သဒ္ဓါဟူသော ငါးခုမြောက်ရှိသော
တရားအပေါင်းတို့၌။ [သဒ္ဓါပဉ္စကေသုတံ သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ ပညာသု။
-အနု။] မာနံ ဇပေတိ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိတိ၊ ဟူ၍။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ။ အဝသေသေသု၊
သဒ္ဓါပဉ္စကတရားတို့မှကြွင်းသော ရာဂအစရှိသောတရားတို့၌။ (မာနံဇပေတိ
ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိတိ၊ ဟူ၍။) န ကတ္တဗ္ဗံ၊ မပြုထိုက်။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။
ပါဌာတိဒဿနတ္ထံ၊ ပါဌ်အသွားကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ)
ဝုတ္တံ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ရာဂါဒိဟိ၊ ရာဂအစရှိသည်တို့ကြောင့်။ (အာဒိဖြင့်
ဒေါသ မောဟ ဒိဋ္ဌိ ပတ္တနာတို့ကိုယူပါ။) မာနဒိဋ္ဌိနံ၊ တို့၏။ အနုပ္ပတ္တိတော၊
မဖြစ်ကြခြင်းကြောင့်။ န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။

ဟိ၊ မှန်။ ကုသလတ္တိကေပိ၊ ၌လည်း။ ရာဂါဒိသု၊ တို့၌။ မာနံ ဇပေတိ
ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိတိ၊ ဟူသော။ ပါဌ်ကို။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တာ၊ အပ်။ ပန၊
ထိုသို့ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ ရာဂေါ ဒေါသော၊ ပေ။ ပစ္စယော
တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ရာဂါဒိနံ၊ တို့၏။ (“ဘဂဝါ”၌စပ်) မာနဒိဋ္ဌိ ဥပ
နိဿယဘာဝေါ၊ မာနဒိဋ္ဌိတို့၏ ဥပနိဿယ၏ အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ)
ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ တထာ၊ တူ။ ဣဒံ၊ ဤဝေဒနာတိက်၌လည်း။ (မာနံ ဇပေတိ
ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိတိ ပါဌ် န ဝုတ္တာ၊ ပေ။ ရာဂါဒိနံ မာန ဒိဋ္ဌိ ဥပနိဿယဘာ
ဝေါ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။) ဒဉ္စဗ္ဗံ။ သုခါယ ။ ပေ။ ကရေတိ၊ ဟူသော
စကားကို။ သောမနဿ သမ္ပယုတ္တ လောဘသဟဂတ စိတ္တေန၊ သောမနဿ
သမ္ပယုတ် လောဘသဟဂတစိတ်ဖြင့်။ ဂါမနိဂမဝိလုပ္ပနံ၊ ရှာ နိဂုံးတို့ကို
ဖျက်ဆီးခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

၆၂။ သုဒ္ဓါနန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ‘ပစ္စယ’ပစ္စယုပ္ပန္နပဒါနံ၊ ပစ္စည်းကို
ပြသောပုဒ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကိုပြသောပုဒ်တို့၏။ အနုညတ္တံ၊ တမျိုးတခြား မဟုတ်
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။ [အနုညတ္တန္တိ အဘေဒံ၊

၂-ဝေဒနာတ္တိက အဖွင့်

၇၇၁

သုခဝေဒနာ သမ္ပယုတ္တော ဟိ ဓမ္မော သုခဝေဒနာ သမ္ပယုတ္တသေဝ ဓမ္မဿ
 ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော။ န ဣတရေသံ။ သေနယော သေသပဒေသု
 သေသေသုစ တိဏိတိ အာဂတဌာနေသု။- အနု။] ပုရေဇာတ ပစ္စာ
 ဇာတာ။ပေ။ ပစ္စယာဟောန္တိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ ပုရေဇာတောတိ၊
 ဟူသောပါဌ်၏။ ဣမသ္မိံ တိကေ၊ ဤဝေဒနာတိက်၌။ ဝုစ္စမာနာ၊ ဟော
 ထော်မူအပ်ကုန်သော။ အဓိကာရပုတ္တာ၊ အရာအားဖြင့် ရောက်ကုန်သော။
 သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဒယောဝ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
 အစရှိသော နာမက္ခန္ဓာတရားတို့သည်သာ။ အရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ (ပုရေဇာ
 တာ၌စပ်) ဝါ၊တို့အား။ (ပစ္စယာ၌စပ်) ပုရေဇာတာ၊ ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့၏
 ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟုတွာ၊၍။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊
 ကုန်။ (ကသွာ၊ နည်း။) ပုရေဇာတတ္တာ ဘာဝတော၊ ဤဝေဒနာတိက်၌
 ဟောအပ်ကုန်သောတရားတို့၏ ပုရေဇာတအဖြစ်၏ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ တည်း။ တထာ၊ တူ။
 (အရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။) ပစ္စာဇာတတ္တာ ဘာဝတော၊ ပစ္စာဇာတအဖြစ်၏
 မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပစ္စာဇာတာဝါ၊ ပစ္စယပ္ပန် တရားတို့၏
 နောက်၌ဖြစ်ကုန်သည်လည်း။ဟုတွာ၊ ၍။(ပစ္စယာ၊ကုန်သည်။)န ဟောန္တိ။
 ကုန်။ ဣတိ(အယံ)၊ကား။ (အဓိပ္ပာယ်ော၊ တည်း)။

၆၃-၆၄။ သာဓိပတိ အမောဟ ဝသေနာတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၏။ အဓိ
 ပတိဘာဝသဟိတာမောဟဝသေန၊ အဓိပတိအဖြစ်နှင့်စပ်သော အမောဟ၏
 စပ်သဖြင့်။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

၈၃-၈၇။ န ဟေတုပစ္စယာ။ပေ။ န ဥပနိဿယေ အဌာတိ၊ ဟူသော
 စကားကို။ (ဥဒ္ဓရတိ၌စပ်) န ဟေတုပစ္စယာ နာရမဏပစ္စယာ ။ပေ။ န
 ဥပနိဿယေ အဌာတိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤပါဌ်တော်စကားကို။ [ယခု
 စာအုပ်များ၌ “ဧဝံ”ဟုရှိ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ဧတံ”ဟုရှိသည်။] သင်္ခပိတွာ၊
 ချိုး၍။ (သင်္ဂဟကာရော)ဥဒ္ဓရတိ၊ ထုတ်ပြ၏။ [“ နဟေတုပစ္စယာ ။ပေ။ န
 ဥပနိဿယေ အဌာတိ”ဟူသောပါဌ်ကား အဌကထာ၌ရှိသောပါဌ်တည်း။
 ထို့ပါဌ်ကို“ န ဟေတုပစ္စယာ နာရမဏပစ္စယာ နဥပနိဿယေ အဌ”ဟူသော

ပါဠိတော်စကားကို အကျဉ်းချုံး၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ထုတ်ပြသည်။]

နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဣဒံ၊ ဟူသောစကားကို။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ။ပေ။ သမ္ပယုတ္တဿာတိ၊ ဟူသော။ ဧကံ၊ တခုသော ဝါရကို။ ဝေဇ္ဇတု၊ ကြည်၍။ [စာအုပ်တို့၌ “တေ” ဟုရှိ၏။ ရှေးနိဿယ၌ ၎င်း အနုဋီကာ၌၎င်း “ဧကံ” ဟုရှိသည်။] အဝသေသေသု၊ ကြည်အပ်သော ဝါရမှ ကြွင်းကုန်သော။ အဋ္ဌသုပိ၊ ဂ-ပါးသော ဝါရတို့၌လည်း။ (“သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊” ဟူသော ဂ-ပါးသော ဝါရတို့၌ လည်း။) နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စယသမ္ဘဝံ၊ နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို။ [ရှေးနိဿယ၌ “နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စယဿ သမ္ဘဝံ” ဟု ဝါကျရှိ၏။] သန္တာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ သဟဇာတ ကမ္မပစ္စယော၊ ကို။ အဋ္ဌသုပိ၊ တို့၌လည်း။ န လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ ကား။ တိသ္မေတ၊ ၃-ပါးသော ဝါရတို့၌သာ။ (“သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ” ဟူသော ၃-ပါးသော ဝါရတို့၌သာ။) (လဗ္ဘတိ၊ ၍။) ဣတိ၊ ဝေဒနာတိက် အပြီးတည်း။

ဝေဒနာတ္တိကဝဏ္ဏနာ၊ သည် ။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ဝိပါကတ္တိကအဖွင့်

၁-၂၃။ ဝိပါကတ္တိကေ၌။ ဝိပါကဓမ္မံ ပဋိစ္စာတိကား။ ဝိပါကံသော။
 ဓမ္မံကို။ ပဋိစ္စာ၍။ (“ဝိပါကော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ၌စပ်) [ယခုပါဠိတော်
 စာအုပ်များ၌ “ဝိပါကံ ဓမ္မံ”ဟု ဝါကျဖြင့်ရှိနေပြီ။ ရှေးရိုက်စာအုပ်များ၌
 ကား “ဝိပါက ဓမ္မံ”ဟု သမာသ်ရှိ၏။] ဟိ၊ မှန်။ သမာသေနပိ၊ ဝိပါကဓမ္မံ
 ဟူသော သမာသ်ဖြင့်လည်း။ သောယေဝတ္ထော၊ ဝိပါကံ ဓမ္မံ ဟူသောဝါကျ၏
 ထိုအနက်ကိုပင်။ ဝုတ္ထော၊ ဟောအပ်၏။ (ဟောနိုင်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ သမာသံ၊ ဝိပါကဓမ္မံ ဟူသော ကမ္မဘေးရည်သမာသ်
 ကို။ ကတော၊ ၍။ (ပေါ်တ္ထကာရောပကေဟိ၊ ပါဠိတော်ကို စာအုပ်ထက်သို့
 တက်စေကြကုန်သော။ ထေရေဟိ၊ တို့သည်။) လိခိတံ၊ ရေးအပ်ပြီ။

၄၁။ [ဤပုဒ်များသည် ပါဠိတော်နိပါတ် ၄၁-၌ရှိ၏။ ထိုပါဠိတော်ကို
 ဖွင့်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာကိုဖွင့်နေခြင်းမဟုတ်။] နေဝဝိပါက။ ပေ။
 နဝိပါကပစ္စယာတိတေဿ၊ ဟူသော ဤပါဠိတော် စကားရပ်၏။ ဝိဘင်္ဂေ၊
 အကျယ်ဝေဘန်ရာ ပါဠိတော်၌။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ
 ဥပါဒါရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဧတ္ထကမေဝ၊ ဤမျှလောက်ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။
 ကဋ္ဌတ္တာရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ နဝုတ္တံ၊ အပ်။ တံ၊ ထိုစကားကို။ ဝါ၊ ထိုကဋ္ဌတ္တာ
 ရုပ်ကို။ (“န ဝုတ္တံ” ၌စပ်) ခန္ဓေ၊ နာမက္ခန္ဓာတို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇ-
 မာနဿ၊ ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်၏။ မဟာဘူတေ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဥပ္ပတ္တိ
 ဒဿနတ္ထတ္တာ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုပြခြင်းအကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နဝုတ္တံ။
 ဟိ၊ မှန်။ ဧတ္ထ၊ ဤဝါရ၌။ ယံဿ၊ အကြင်ကဋ္ဌတ္တာရုပ်၏။ (ဥပ္ပတ္တိ၌စပ်)
 မဟာဘူတေ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗာ၊
 ဟောတော်မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (တဿ)ကဋ္ဌတ္တာရူပဿ၊ ၏။
 ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဥပ္ပတ္တိ၊ သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။

[ယဒိပိ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ “မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ဥပါဒါ
 ရူပ”န္တိ ဧတ္ထ န ဂဟိတံ။ ဝစနန္တရေန ပန ဂဟိတမေဝါတိ ဒဿေန္တော
 ပဝတ္ထိယံ ပနာတိ အာဒိမာဟ။-အနု။] ပန၊ ဆက်။ ပဝတ္ထိယံ၊ ၌။ ကဋ္ဌတ္တာ
 ရူပံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ အသညသတ္တာနံ။ ပေ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာ
 ရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိတေနေဝ၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်ပင်။ ဒသိတံ၊ ပြအပ်သည်။

၇၇၄ ဝဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ဟောတိ။ ဝေဉ္ဇကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်၏ အသညသတ္တာနံ အစရှိသောပါဌ်ဖြင့် ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) အသညသတ္တာနံ၊ အသညသတ်သတ္တဝါတို့၏။ ရူပသမာနဂတိကတ္တာ၊ ရုပ်နှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နာဟာရပစ္စယေစ၊ နာဟာရပစ္စည်း၌လည်း။ ပဝတ္တိယံ၊ ၌။ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) န ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ ထုတ်ပြတော်မမူအပ်။ ဟိ၊ မှန်။ တမ္ပိ၊ ထိုပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်သည်လည်း။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ၌။ အာဟာရပစ္စယေန၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ရှိ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ ထုတ်ဆောင်ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဝိပ္ပါကတိက်အဖွင့် အပြီးတည်း။

ဝိပ္ပါကတ္တိကဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-ဥပါဒိန္နတ္တိက အဖွင့်

၁၅။ [ဤအဖွင့်သည် ပါဠိတော်အဖွင့်တည်း။] ဥပါဒိန္နတ္တိကော၊ ၌။ အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာဓိပတိပစ္စယာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ အဓိပတိဘူတတ္တာ၊ အဓိပတိဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဝိရဟိတာရမဏာဓိပတိသုပ္ပါမကင်းသော အာရမဏာဓိပတိပစ္စည်းရှိသော လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌လည်း။ အဓိပတိ၊ သည်။ ဒုဝိဇ္ဇေပိ၊ ၂-ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ အဓိပတိပစ္စယေန၊ အာရမဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ နဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဟောတော်မမူထိုက်။ အယံ၊ ဤ ၂-ပါးသော အဓိပတိကြောင့် မဖြစ်ခြင်းသည်။ ဧတဿ၊ ဤအဓိပတိ ပစ္စည်းတပ်သော ဆန္ဒအစရှိသောတရား၏။ သဘာဝေါ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (ဘဂဝါ) ဒသေတိ၊ ၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “သင်္ဂဟကာရော” ဟု ထည့်၏။ အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယံ ဓမ္မံ စသော စကားက ပါဠိတော်စကားဖြစ်သောကြောင့် “ဘဂဝါ” ဟု ထည့်လိုက်ပါသည်။]

၇၂။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော။ ပေ။ ပစ္စယောတိတ္ထေ၊ ဤ ပါဠိတော်ပါဌ်၌။ (“အယမတ္ထော ဝုတ္ထော” ၌စပ်) ကမ္မဇာနံ၊ ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါနံ၊ တို့၏။ အဗ္ဘန္တရဂတာ၊ အတွင်း၌ရောက်သော။ ဩဇာ၊ ကဗညိကာရာ

ဟာရဟူသော သြဇာသည်။ တဿေဝကမ္မဇကောယဿ၊ ထိုကလပ်တူ ကမ္မဇ
 ရုပ်အပေါင်းအားသာ။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံဝိယ၊ သည်ကဲ့သို့။ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ၊
 တို့အား။ အနုပါလနုပတ္တမ္ဘနဝသေန၊ အစဉ်စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ထောက်ပံ့
 ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ (ဟောတိ)။ ဇနကဝသေန၊
 ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ပစ္စယော၊ သည်။) န(ဟောတိ)၊ မဖြစ်။
 ဣတိအယံအတ္ထော၊ ကို။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဌ။ ဝုတ္တော၊ ပန၊ ထိုသို့ ဆိုအပ်ပါ
 သော်လည်း။ ဝါ၊ လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့။ တေသ္မိံ အတ္ထေ၊ ဤအနက်သည်။
 (ဤကလပ်တူ ကမ္မဇရုပ်အတွင်း၌ တည်သောသြဇာသည် ထိုကလပ်တူ
 ကမ္မဇကောယအားသာ စောင့် ရှောက် ခြင်း ထောက်ပံ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်
 ကျေးဇူးပြု၏ဟူသော အနက်သည်။) သတိ၊ သော်။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော
 စ။ ပေ။ ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ အာဟာရန္တိပိ၊ ဟူ၍
 လည်း။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။

၁။ အနုပါလနုပတ္တမ္ဘနဝသေန။ ။ “ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဝိယ ကဋ္ဌတ္တာ
 ရူပါနံ” ဟူသော ဥပမာ စကားရပ်၌ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယသည် ကလပ်တူကမ္မဇ
 ရုပ်တို့အား အနုပါလနု သတ္တိဖြင့် စောင့်ရှောက်၏။ ကမ္မဇသြဇာသည်
 ကလပ်တူ ကမ္မဇရုပ်တို့အား ဥပတ္တမ္ဘနသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ဤသို့
 ကျေးဇူးပြုပုံခြင်းကဲ့သို့သောကြောင့် အနုပါလနုဝသေန၊ ဥပတ္တမ္ဘနဝသေန
 ဟု အနုဋီကာ၌ ၂-မျိုးခွဲ၍ စပ်ပုဒ်ကို ပြထားသည်။ [အနုပါလနုပတ္တမ္ဘန
 ဝသေနာတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံဝိယ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ အနုပါလနုဝသေန သြဇာ
 တဿေဝ ကမ္မဇကောယဿ ဥပထမ္ဘနဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ၊ န ဇနက
 ဝသေနာတိ ယောဇနာ၊-အနု။]

၂။ တေသ္မိံ ပန အတ္ထေ။ ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ။ တေသ္မိံ ပန အတ္ထေ သတိတိ
 ကမ္မဇကလာပေ သြဇာ တဿေဝ ကမ္မဇကောယဿ ဥပတ္တမ္ဘနဝသေန
 ပစ္စယော ဟောတိတိ တေသ္မိံ အတ္ထေ လဗ္ဘမာနေ၊ အာဟာရန္တိပိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ
 ယထာ ဇီဝိတိန္ဒြိယဝသေန ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော ဓမ္မော ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ
 ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ ယထာဝုတ္တအာဟာရဿပိ
 ဝသေန ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော၊ တေ စ ယသ္မိံ ကလာပေ ကမ္မဇာ သြဇာ ကဒါစိ
 တဿေဝ ဥပတ္တမ္ဘနပစ္စယော ဟောတိတိ အယမတ္ထော အဋ္ဌကထာယံ
 ဒဿိတော၊-အနု။

စ၊ ဆက်။ ကမ္မဇာ၊ သော။ ဩဇာ၊ သည်။ သကလာပရူပါနမေဝ၊ မိမိ
 ကလာပ်၌ရှိသောရုပ်တို့အားသာ။ အာဟာရပစ္စယော၊ အာဟာရပစ္စယသတ္တိ
 ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ယဒိဟောတိ၊ အံ။ ဝေသတိ၊ သော်။ ဥပါဒိန္နု
 ပါဒါနိယော။ ပေ။ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)
 နဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ခေါ်။ စ၊ စင်စစ်ကား။ ဣဒံ၊
 ဤဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော အစရှိသော စကားတော်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တမ္ပိ၊
 ထိုစကားတော်ကိုလည်း။ အနဇ္ဈောဟဋ္ဌာယ၊ မမျှအပ်သေးသော။ သသန္တာ
 နဂတာယ၊ မိမိသန္တာန်၌ရောက်နေသော။ ဥပါဒိန္နောဇာယ၊ ဥပါဒိန္နဖြစ်သော
 ဩဇာ၏။ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ၊ သော။ ကာယဿ၊ ခေါ်။ အာဟာရ
 ပစ္စယတ္ထံ၊ အာဟာရပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ သန္တာယ၊ ၍။ (ယဒိ) ဝုတ္တံ၊ အံ။
 (ရှေးနိဿယ၌ အာဟာရပစ္စယတ္ထံဟု ရှိ၏။) စ၊ ဆက်။ ဝေသတိ၊ သော်။
 ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယောစ။ ပေ။ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟူသော။ အယမ္ပိ
 ပဉ္စော၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ပစ္ဆာဇာတာဟာရဝသေန၊ ပစ္ဆာ
 ဇာတာဟာရနှင့်ရောသော အတ္ထိပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗော၊ ထုတ်
 ဆောင်ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ခေါ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော
 ကဗဠိကာရာဟာရော အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ ကာယဿ အာဟာရ
 ပစ္စယေန ပစ္စယောဟူသောစကားကို မမျှအပ်သေးသည်ဖြစ်၍ မိမိသန္တာန်၌
 တည်သော ဥပါဒိန္နုဩဇာ၏ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယကာယအား အာဟာရ
 ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကိုရှည်ရှယ်၍ ဟောတော်မူအပ်
 သော် ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော စ အနုပါဒိန္နုအနုပါဒါနိယောစ ဓမ္မော အနု
 ပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယောဟူသော ဤပုံဉာဏ်
 ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿကဖြစ်သော 'အတ္ထိပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်' ဟောထိုက်
 လျက် မဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဇ္ဈောဟဋ္ဌဿ၊ စားမျှအပ်
 သော။ ဥပါဒိန္နုဟာရဿ၊ ခေါ်။ လောကုတ္တရက္ခဏေ၊ ၌။ အဘာဝတော

၁။ ယဒိစ။ ပေ။ ဝေသတိ။ ။ ယဒိ ကမ္မဇာ ဩဇာ ကေသတော သကလာပ
 ရူပပတ္တမ္ဘနဝသေနော ပဝတ္တတိ၊ တံဏာ သတိ ဣမာယ ပါဠိယာ ဝိရာဇော
 သိယာတိ ဒဿန္တော ယဒိစ။ ပေ။ ဟောတိတိ အဋ္ဌကထာဝစနံ ဥဒ္ဓရိတာ
 တတ္ထ ဒေါသံ ဝိဘာဝေန္တော ဝေသတိတိ အာဟာ-အနု။

၄-ဥပါဒိန္နတ္တိက အဖွင့်

၇၇၇

မရှိခြင်းကြောင့်။ ဒုကမ္မလကေသု၊ ဒုကမ္မလကပဉ္စတို့တွင်။ ပထမပဉ္စေ၊ ဌ်။
(ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယောဓမ္မော ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန
ပစ္စယော ဟူသော ပထမပဉ္စဌ်။) အာဟာရန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တံ။

စ၊ ဆက်။ ဒုတိယပဉ္စေ၊ ကို။ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော ဓမ္မော အနုပါ
ဒိန္နုပါဒါနိယဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယောဟူသော ဒုတိယပဉ္စကို။)
(ဘဂဝတာ) န ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်။ ဣတရဿ၊ စားမျိုးအပ်
သည်မှ အခြားသော။ ဥပါဒိန္နဟာရဿ၊ ၏။ (တဿ၊ ထိုလောကုတ္တရာ
စိတ်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်အား) (ရှေးနိဿယထည့်သည်) ကာမဘဝေဌ်။
အသမ္ဘဝါဘာဝတာ၊ မဖြစ်သင့်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ န(ဥဒ္ဓဋ္ဌော)၊ အပ်။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဇ္ဈောဟဋ္ဌမေဝ၊ စားမျိုးအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။
မဏ္ဍုကာဒိသရီရဂတံ၊ မသေသေးသော ဖားအစရှိသော သတ္တဝါတို့၏ကိုယ်၌
ရောက်သော။ ဥပါဒိန္နဟာရံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော။
ပေ။ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တာနံ၊ ဆိုကုန်သော ဆရာ
တို့၏။ ဝါဒေါ၊ ပြောဆိုကြောင်း အယူသည်။ ဗလဝတရော၊ သာ၍အား
ရှိ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း- ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အဇ္ဈောဟဋ္ဌမတ္တာဝ၊
စားမျိုးအပ်သမျှသာ ဖြစ်ကုန်သော။ မဏ္ဍုကာဒယော၊ ဖား အစရှိသော
သတ္တဝါတို့သည်။ ကုစ္ဆိံ၊ မြေအစရှိသော သတ္တဝါတို့၏ဝမ်းကို။ ဝိတ္တတံ၊ ပြန်
ကျယ်အောင်။ ဝါ၊ ဖောင်းလာအောင်။ နကရောန္တိ၊ မပြုနိုင်ကုန်သည်ကား။
န၊ မဟုတ်။ (ကရောန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။) ဗလံစ၊ အားကိုလည်း။ န
ဥပဇာယန္တိ၊ မဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဥပဇာယန္တိယေဝ၊
ကုန်သည်သာ။) [ဥပဇနေန္တိဟုရှိလျှင် ကောင်းသည်။] ရူပဝိသေသောစ၊
ရုပ်အထူးကိုလည်း။ န ဝိညာယတိ၊ မသိအပ်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဝိညာ
ယတိယေဝ၊ သည်သာ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယော။ ပေ။
ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တာနံ၊ တို့၏။ ဝါဒေါ၊ သည်။ ဗလဝတရော၊ ၏။)

အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယော ဓမ္မော ။ ပေ။ ပစ္ဆာဇာတန္တိ ဝေမာဒီဟိ၊
ဤသို့အစရှိကုန်သော။ ဣဓ၊ ဤ ဥပါဒိန္နတိက်၌။ ဝုတ္တေဟိ၊ ဟောတော်မူ

အပ်ကုန်သော။ ကေမူလကဒုကတိကာဝသာန ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေဟိ။ တခုသော
 ပုဒ်ဟူသော မူလရှိသည်ဖြစ်၍ ၂-ခုသောပုဒ် ၃-ခုသောပုဒ်ဟူသော အဆုံး
 ရှိကုန်သော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာတို့ဖြင့်။ ကုသလော ဓမ္မော ။ပေ။ သဟဇာတန္တိ
 အာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ ဣဓ ဤဥပါဒိန္နတိက်၌။ ဒုကာဝသာနေ၊
 ဒုတိယဒုက၏ အဆုံး၌။ (ဝိသဇ္ဇနံကို) လဗ္ဘတိ)ဝိယံ၊ကဲ့သို့။ (တထာ၊တူ။)
 ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ပန၊ ထိုသို့ရအပ်ပါသော်
 လည်း။ သုခါဝဗောဓနတ္ထံ၊ လွယ်ကူစွာ သိစေခြင်းအကျိုးငှာ။ တတ္ထ၊
 ထိုကုသလတိက်၌။ သဟဇာတဝသေနဝ၊ သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်းနှင့်စပ်သဖြင့်
 သာ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ ပြီ။

ပန၊ဆက်။ ပစ္စနိယေ၊ ၌။ သဟဇာတသေဝ၊သဟဇာတပစ္စည်းကိုသာ။
 အပဋိက္ခေပေ၊ မပယ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊သော်။) လာဘတော၊ ပစ္စာဇာတ
 ပစ္စည်းကိုရခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပဋိက္ခေပေ၊ ပယ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။)
 အလာဘတော၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းကို မရခြင်းကြောင့်၎င်း။ သဟဇာတ
 ပစ္စယဝသေနဝ၊ သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်းနှင့်စပ်သဖြင့်သာ။ ကေမူလက ဒုကာ

၁။ ကေမူလက။ပေ။ဝိသဇ္ဇနေဟိ။ ။ကေမူလကဒုကတိကာဝသာနပဉ္စ
 ဝိသဇ္ဇနေဟိတိ ကေပဒမူလကေဟိ ဒုကာဝသာနေဟိ တိကာဝသာနေဟိ စ
 ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေဟိ၊ တေ ပန အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယော ဓမ္မော ဥပါဒိန္နုပါဒါ
 နိယဿ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ စ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော၊ အနုပါဒိန္န
 အနုပါဒါနိယော ဓမ္မော ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ
 အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယဿ စ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝေ
 ဝေဒိတဗျော၊-အနု။

၂။ ဒုတိယဒုကာဝသာနေ ဝိယ ။ပေ။ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ။ ။ဒုတိယဒုကာ
 ဝသာနေ ဝိယာတိ ဒုတိယဒုကာဝသာနေ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေဝိယ၊ အနုပါဒိန္နုပါဒါ
 နိယော ဓမ္မော ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယဿ စ ဓမ္မဿ
 အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော၊ သဟဇာတံ ပစ္စာဇာတန္တိ တေဿ ဝိသဇ္ဇနေ ဝိယာတိ
 အတ္ထော၊ အယဉ္စ အတ္ထော တတိယပဒမူလကေသု ဒုကတိကာဝသာနပဉ္စေသုပိ
 လဗ္ဘတေဝ၊ ယဒိ ပန တေပဉ္စာ ကုသလတ္ထိကေပိ လဗ္ဘန္တိ၊ အထ ကသ္မာ
 တတ္ထ န ဥဒ္ဓုဋ္ဌာတိ အာဟ သုခါဝဗောဓနတ္ထံပန တတ္ထ သဟဇာတဝသေနဝ
 ဝိသဇ္ဇနံ ကတန္တိ၊-အနု။

ဝသာနာ၊ တခုသောပုဒ်ဟူသော မူလရှိသည်ဖြစ်၍ ၂-ခုသော ပုဒ်ဟူသော အဆုံးရှိကုန်သောပဉ္စတ္တိကို။ တတ္ထ၊ ထိုကုသလတိက်၌။ (ဘဂဝတာ)ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ထုတ်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [ဧကမူလက ဒုကာဝသာနာတိ ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿစ အဗျာကံတဿ စာတိ ဝေပကာရာ ပဉ္စာ။- အနု။] ဣဓ ပန၊ ဤဥပါဒိန္နတိက်၌ကား။ ဧတေဟိ ဝိသဇ္ဇနေဟိ၊ ဤ ဧကမူလက ဒုက တိက ဝသာနာဖြစ်သော ဝိသဇ္ဇနတ္တိဖြင့်။ ဧကော၊ သော။ ဓမ္မော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသောပစ္စည်းတရားသည်။ [ဧကော ဓမ္မောတိ ဧကော ဝေဒနာဒိဧကော ပစ္စယဓမ္မော။- အနု။] သဟဇာတာဒိသု၊ သဟဇာတတ္တိ အစရှိကုန်သော။ အတ္ထိပစ္စယဝိသေသေသု၊ အတ္ထိပစ္စည်းအထူးတို့တွင်။ အနေကေဟိ၊ တပါးမက များစွာကုန်သော။ (အတ္ထိပစ္စယ ဝိသေသေဟိ)ပိ၊ သဟဇာတတ္တိ ပစ္စာဇာ တတ္တိ ဟူသော အတ္ထိပစ္စည်းတို့ဖြင့်လည်း။ အနေကေသံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။ ဧကော၊ သော။ အတ္ထိပစ္စယော၊ အတ္ထိပစ္စယသတ္တိ ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ သည်။ ဟောတိ။ [ဧကော အတ္ထိ ပစ္စယောတိ ဣဒံ အတ္ထိပစ္စယတာ သာမည တော ဝုတ္တံ။- အနု။]

[ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တံ အဝုတ္တဉ္စ အတ္ထိပစ္စယေ လဗ္ဘမာနာနံ ဝိသေသံ ဝိတ္တာရတော ဒဿေန္တော ဧကော ဟိတံ အာဒိမာဟ။- အနု။] ဟိ၊ ချဲ့။ ဧကော၊ များစွာသော အတ္ထိပစ္စည်းအထူးတို့တွင် တပါးသော။ [ဧကောတိ အတ္ထိပစ္စယဝိသေသေသု ဧကော။- အနု။] ဓမ္မော၊ အတ္ထိပစ္စည်းတရားသည်။ ဧကဿ၊ များစွာသော အတ္ထိပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့တွင် တပါးသော။ ဓမ္မဿ၊ အတ္ထိပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား။ ဧကေနော၊ တပါးတည်း သာလျှင် ဖြစ်သော။ အတ္ထိပစ္စယ ဝိသေသေန၊ သဟဇာတတ္တိဟူသော အတ္ထိပစ္စည်းအထူးဖြင့်။ အတ္ထိပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဧကော၊ သော။ (ဓမ္မော၊ အတူတကွဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ တရားသည်။) အနေကေသံ၊

၁။ ဧကေနော။ ။ဧကေနောတိ သဟဇာတတ္ထိပစ္စယေနော ယထာ သြက္ကန္တိက္ခဏေ ဝုတ္တု၊ တံ ဟိ အတ္တနာ သဟဇာတဿ နာမဿ သဟဇာ တတ္ထိပစ္စယေနော ပစ္စယော ဟောတိ၊ န ပုရေဇာတာဒိနာ။-အနု။

ကုန်သော။ (ဓမ္မာနံ၊ အတူတကွဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ၊ အတူတကွဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ရှေး၌ဖြစ်သော တိသမုဋ္ဌာနိကရုပ် ဟူသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား။) အနောကောသော။ (အတ္တိပစ္စယဝိသေသေန) ပိ၊ သဟဇာတတ္ထိဟူသော အတ္တိပစ္စည်း အထူးဖြင့်၎င်း။ အနောကောဟိ၊ ကုန်သော။ (အတ္တိပစ္စယဝိသေသဟိ) ပိ၊ သဟဇာတတ္ထိ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိဟူသော အတ္တိပစ္စည်းအထူးတို့ဖြင့်၎င်း။ (အတ္တိပစ္စယော ဟောတိ)။

တထာ၊ တူ။ အနောကောသော။ (ဓမ္မော၊ ရှေး၌ဖြစ်သောဟဒယဝတ္ထု၊ အတူတကွဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားသည်။) ကေဿ၊ သော။ (ဓမ္မဿ၊ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား။) (အနောကောဟိ၊ ကုန်သော။ အတ္တိပစ္စယ ဝိသေသဟိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိ သဟဇာတတ္ထိဟူသော အတ္တိပစ္စည်း အထူးတို့ဖြင့်။ အတ္တိပစ္စယော ဟောတိ။) အနောကောသော။ (ဓမ္မော၊ နာမက္ခန္ဓာပစ္စည်းတရားသည်။) အနောကောသိ၊ ကုန်သော။ (ဓမ္မာနံ၊ အတူတကွ ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာတရား၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့အား။) ပစ္စယုပ္ပန္န ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ သမာနုဇ္ဈေ၊ တူကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ (သတိ၊ သော်။) (အနောကောဟိ၊ ကုန်သော။ အတ္တိပစ္စယဝိသေသဟိ၊ သဟဇာတတ္ထိ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိဟူသော အတ္တိပစ္စည်း အထူးတို့ဖြင့်။ အတ္တိပစ္စယော ဟောတိ။) တနည်း- အနောကောသော။ (ဓမ္မော၊ အာဟာရပစ္စည်းတရား၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းတရားသည်။) အနောကောသိ၊ ကုန်သော။ (ဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရားတို့အား။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ သမာနုဇ္ဈေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။) အနောကောဟိ၊ ကုန်သော။ အတ္တိပစ္စယ ဝိသေသဟိ၊ သဟဇာတတ္ထိ ပုရေဇာတတ္ထိ ပစ္ဆာ

၁။ အနောကောပေ။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ။ ။ အနောကော ပုရေဇာတ ဝတ္ထု၊ ရူပဉ္စ သဟဇာတအရူပက္ခန္ဓာစ ကေဿ အရူပက္ခန္ဓဿ ယထာက္ကမံ ပုရေဇာတ သဟဇာတတ္ထိပစ္စယောဟိ၊ အနောကော အရူပဓမ္မော အနောကောသိ သဟဇာတ အရူပဓမ္မာနံ ပုရေဇာတရူပဓမ္မာနဉ္စ သဟဇာတ ပစ္ဆာဇာတ အတ္တိပစ္စယောဟိ၊ အနောကောဝိ၊ အာဟာရိန္ဒြိယပ္ပကာရော အနောကောသိ ရူပဓမ္မာနံ ယထာရဟံ သဟဇာတပုရေဇာတပစ္ဆာဇာတဟာရိန္ဒြိယဝသေန အတ္တိပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ၊ ဧဝံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ အသမာနုဇ္ဈေပိ အယမတ္ထော သမ္ဘဝတိ၊ သမာနုဇ္ဈေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊ တေနာဟ သမာနုဇ္ဈေ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ၊-အနု။

၄-ဥပါဒိန္နတ္ထိက အဖွင့်

၇၈၁

ဇာတတ္ထိ အာဟာရတ္ထိ ဣန္ဒြိယတ္ထိဟူသော အတ္ထိပစ္စည်းအထူးတို့ဖြင့်၊ အတ္ထိ ပစ္စယော ဟောတိ။)

ပန၊ ဆက်။ ပဉ္စသု၊ ၅-ပါးကုန်သော။ (သဟဇာတတ္ထိ၊ ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ အာဟာရတ္ထိ၊ ဣန္ဒြိယတ္ထိအားဖြင့် ၅-ပါးကုန်သော။) အတ္ထိ ပစ္စယဝိသေသသု၊ တို့တွင်။ သဟဇာတံ၊ သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်းတရားသည်။ ပုရေဇာတေန၊ ပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်းနှင့်သာလျှင်။ သဟ၊ တကွ။ အတ္ထိ ပစ္စယောသည်။ ဟောတိ။ အနုညဓမ္မတ္ထေ၊ အခြားသောတရား မဟုတ် ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ (သတိ၊ သော်။) ပစ္ဆာဇာတေန၊ ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်းနှင့်လည်း။ (သဟ၊ တကွ။ အတ္ထိပစ္စယော ဟောတိ။) (ပစ္စယဝဗ္ဗာနံ၊ တို့၏။) နာနာဓမ္မတ္ထေ၊ မတူထူးခြား ကွဲပြားသောတရားတို့၏ အဖြစ်သည်။ (သတိ၊ သော်။) ပစ္ဆာဇာတေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ အတ္ထိပစ္စယော၊ သည်။) န(ဟောတိ)၊ မဖြစ်။

[ဣဒါနိ တဿ နာနာဓမ္မတ္ထေ အဘာဝံ ပါဠိယာ ဝိဘာဝန္တော ယဒိ သိယာတိ အာဒိမာဟ။-အနု။] (ပစ္စယဝဗ္ဗာနံ၊ တို့၏။ နာနာဓမ္မတ္ထေ၊ အမျိုး မျိုးသောတရားတို့၏ အဖြစ်သည်။ သတိ၊ သော်။ သဟဇာတံ၊ သည်။ ပစ္ဆာ ဇာတေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ အတ္ထိပစ္စယော၊ သည်။) ယဒိသိယာ၊ အံ။ (ဧဝံ သတိ၊ သော်။) ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယောစ၊ ပေ။ ပစ္ဆာဇာတံ ဣန္ဒြိယန္တိ တ္ထေ၊ ဟူသော ဤဝိသေသန၌။ သဟဇာတန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ (ဘဂဝတာ) ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူလိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဟိ၊ ဆက်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ဟော တော်မူလိုက်သည်ဖြစ်ရာပါသော်လည်း။ ကမ္မဇာနံ၊ ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော။ သဟဇာတာနံ၊ ကုန်သော။ ဘူတာနံ၊ မဟာဘုတ်တို့၏၎င်း။ ပစ္ဆာဇာတာနံ၊

၁။ သဟဇာတံ။ ပေ။ ပစ္ဆာဇာတေန။ ။ သဟဇာတံ ပုရေဇာတေန ဝ သဟ အတ္ထိပစ္စယော ဟောတိတိ သဟဇာတ အတ္ထိပစ္စယဓမ္မော ပုရေဇာတ အတ္ထိပစ္စယဓမ္မေန သဟေဝ အတ္ထိပစ္စယော ဟောတိ၊ ယထာဝတ္ထုနာ ပုရေ ဇာတ အတ္ထိပစ္စယံ လဘန္တာဇေ ကုသလာဒိဓမ္မာ သဟဇာတာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနဉ္စ ရူပါနိ သဟဇာတတ္ထိပစ္စယော ဟောန္တိ၊ တထာ တေ ပုရေဇာတဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယောပိ ဟောန္တိယေဝ၊ တေနာဟ ပစ္ဆာဇာတေန ဇာတိ၊-အနု။

ကုန်သော။ လောကုတ္တရာနံ စ၊ လောကုတ္တရာ နာမက္ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ ကေက္ခ
ဏေ၊ တပြိုင်နက်သောခဏ၌။ လဗ္ဗမာနာနမ္ပိ၊ ရထိုက်ပါကုန်သော်လည်း။
ဧကောသော။ အတ္ထိပစ္စယဘာဝါ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ (ကသွာ၊ နည်း)။ သဟ
ဇာတပစ္စာဇာတာနံ၊ ကုန်သော။ နာနာဓမ္မာနံ၊ အမျိုးမျိုးသောပစ္စည်းတရား
တို့၏။ ဝိရုဒ္ဓသဘာဝတ္တာ၊ ဆန့်ကျင်သောသဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ တခုတည်းသောပစ္စည်းတရားနှင့် စပ်သဖြင့်
ရအပ်သောအတ္ထိပစ္စည်းအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။) တံ၊ ထိုသဟဇာတံ ဟူ
သောပုဒ်ကို။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တံ၊ အပ်။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဝေဠုကတို့၊
ကြောင့်။ (သဟဇာတ ပစ္စာဇာတဖြစ်ကုန်သော ပစ္စည်းတရားတို့၏ တခု
တည်းသော ပစ္စည်းတရားနှင့်စပ်သဖြင့် တပြိုင်နက်မရအပ်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။) ပစ္စနိယေစ၊ ခွဲလည်း။ န ဣန္ဒြိယေဗာဝိသာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝ
တာ) ဝုတ္တံ။

ဟိ၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြီအံ့။ အညထာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်။ (သဟဇာတ ပစ္စာဇာတ ဖြစ်ကုန်သော ပစ္စည်းတရားတို့၏ တခု
သောပစ္စည်းတရားနှင့်စပ်သဖြင့် မရအပ်သည်၏အဖြစ်မှတပါး ရအပ်သည်
၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (အတ္ထေ၊ ကို။ ဂယုမာနေ၊ သော်။)
ဣန္ဒြိယပဋိက္ခေပေ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကိုပယ်ခြင်းသည်။ (သတိ) ပိ၊ သော်လည်း။
သဟဇာတ ပစ္စာဇာတဝသေန၊ သဟဇာတပစ္စည်း ပစ္စာဇာတပစ္စည်းနှင့်
စပ်သဖြင့်။ တဿ ပဉ္စဿ၊ ထိုပြဿနာကို။ (ထို“ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယေ” စ
အနုပါဒိန္နု အနုပါဒါနိယော စ ဓမ္မော ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယံဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိ
ပစ္စယေန ပစ္စယော ဟူသောပြဿနာကို။) လာဘတော၊ ကြောင့်။ တေဝိ
သာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ယထာ ပုဗ္ဗေ သဟဇာတံ ပုရေဇာတေန သဟေဝ အတ္ထိပစ္စယော
ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ပုရေဇာတမ္ပိ တေနာတိ ဒဿေန္တော အာဟ ပုရေဇာ
တံ သဟဇာတေနော သဟ အတ္ထိပစ္စယောဟောတိတိ။-အနု။] ပုရေဇာတံ၊
ပုရေဇာတပစ္စည်းတရားသည်။ သဟဇာတေန၊ သဟဇာတ ပစ္စည်းတရားနှင့်။
သဟေဝ၊ တကွသာလျှင်။ [သဟဇာတေနော သဟာတိ သဟဇာတေန
သဟေဝ။ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော ဟိ အယံ ဝေသဒ္ဓေါ။-အနု။] အတ္ထိပစ္စယော၊

၄-ဥပါဒိန္နတ္ထိက အဖွင့်

၇၀၃

သည်။ ဟောတိ။ ဣတရေဟိ၊ သဟဇာတ ပစ္စည်းတရားမှတပါး ပစ္ဆာဇာတ အစရှိသော ပစ္စည်းတရားတို့နှင့်။ (သဟဇော၊ လျှင်။ အတ္ထိပစ္စယော၊ သည်။) န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ တမ္ပိ၊ ထိုပုရေဇာတဖြစ်၍ သဟဇာတတ္ထိ ပစ္စည်းတရား နှင့် အတူတကွ အတ္ထိပစ္စည်းတပ်၏ဟုဆိုအပ်သော ပစ္စည်းတရားသည်လည်း။ ဝတ္ထု တံ သဟိတ ပုရေဇာတမေဝ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ ထိုဝတ္ထုပုရေဇာတနှင့် တကွဖြစ်သောအာရမဏပုရေဇာတပစ္စည်းတရားသည်သာလျှင်။ (ဟောတိ)။ ဣတရံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝတ္ထုပုရေဇာတမှ တပါးသော အာရမဏ ပုရေဇာတသည်။ န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ ဟိ၊ မှန်။ ကုသလတ္ထိကော၊ ပဉ္စဝါရေ၊ ဤ။ န ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ အတ္ထိယာ ပဉ္စာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ သ နိဒဿနတ္ထိကေ၊ ဤလည်း။ န ဝိပ္ပယုတ္တေ ဗာဝိသတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ)။ [စာအုပ်တို့၌ “ဒဿနတ္ထိကေ ပန ဝိပ္ပယုတ္တေ ဗာဝိသ” ဟု ရှိ၏။ ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊ အနုဋ္ဌိကာ၌၎င်း “ဒဿနတ္ထိကေ န ဝိပ္ပယုတ္တေ ဗာဝိသ” ဟု ရှိသည်။ သနိဒဿန သပ္ပဋိသတ္တိက၊ ပဉ္စာဝါရ၊ ပစ္စယပစ္စနိယ သင်္ချာဝါရ၌ လည်း “န ဝိပ္ပယုတ္တေ ဗာဝိသ” ဟုပင် ရှိသည်။]

ပန၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို သနိဒဿနတိက်၌။ အတ္ထိဝိဘင်္ဂေ၊ ဤ၎င်း။ ပစ္စယုဒ္ဓါ ရေစ၊ ဤ၎င်း။ တိမူလကေကာဝသနံ၊ သုံးခုသော ပုဒ်ဟူသောမူလရှိသည် ဖြစ်၏ တခုသောပုဒ်ဟူသော အဆုံးရှိသော။ ယံ (ဝိသဇ္ဇနံ)၊ ကို။ (အကြင် သနိဒဿနသပ္ပဋိသောစ အနိဒဿနသပ္ပဋိသောစ အနိဒဿန သပ္ပဋိသောစ ဓမ္မာ အနိဒဿနသပ္ပဋိသဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ဝိသဇ္ဇနကို။) ဥဒ္ဓင်္ဂ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုဝိသဇ္ဇနကို။ ဝတ္ထု သဟိတဿ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနှင့် တကွဖြစ်သော။ အာရမဏ ပုရေဇာတဿ၊ ၏။ သဟဇာတန၊ သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်းတရားနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ပစ္စယ ဘာဝတော၊ ကြောင့်။ (ဥဒ္ဓင်္ဂ)။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ပစ္ဆာဇာတံ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိပစ္စည်းတရားသည်။ အာဟာရိန္ဒြိယေ ဟေဝ၊ အာဟာရတ္ထိ ဣန္ဒြိယတ္ထိပစ္စည်း တရားတို့နှင့်သာ။ (သဟအတ္ထိ ပစ္စယော ဟောတိ။) စ၊ ဆက်။ အနုညဓမ္မတ္ထေ၊ အခြားသောတရားမဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (သတိ၊ သော်။) သဟဇာတေနစ၊ သဟဇာတတ္ထိ ပစ္စည်း တရားနှင့်လည်း။ (သဟ အတ္ထိပစ္စယောဟောတိ)။ အာဟာရော၊ အာဟာရတ္ထိ

ပစ္စည်းတရားသည်။ ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယဟေဝ၊ ပစ္စာဇာတိန္ဒြိယတ္ထိပစ္စည်း
 တရားတို့နှင့်သာ။ (သဟ အတ္ထိပစ္စယော ဟောတိ)။ ဣန္ဒြိယံ၊ ဣန္ဒြိယတ္ထိ
 ပစ္စည်းတရားသည်။ ပစ္စာဇာတိဟာရေ၊ ပစ္စာဇာတိ အာဟာရတ္ထိပစ္စည်း
 တရားနှင့်။ (သဟ အတ္ထိပစ္စယော ဟောတိ) ဣတိဇေ၊ သို့။ (ဤသို့ အတ္ထိ
 ပစ္စယဝိသေသေသု ပန အာရုံသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။) [အတ္ထိ
 ပစ္စယဝိသေသေသု ပနာတိ အာဒိနာ အတ္တနာ ဒဿိတံ ဝိစာရံ ဝေမေတန္တိ
 နိဂမနဝသေန ပစ္စာမသတိ။-အနု။] ဧတံ အတ္ထိပစ္စယ ဝိဘာဂံ၊ ဤအတ္ထိ
 ပစ္စည်း၏ ဝေဟနအပ်သော အထူး အပြားကို။ သလ္လက္ခေတွာ၊ ရှိ။ အနု
 လောမေ၊ ဌိုင်း။ ပစ္စနိယာဒိသု၊ တို့ဌိုင်း။ လဗ္ဗမာနာ၊ ကုန်သော။
 ပညာ၊ ပြဿနာတို့ကို။ ဥဒ္ဓရိတဗျာ၊ ထုတ်ဆောင်ထိုက်ကုန်၏။
 ဥပါဒိန္ဒြိယကဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဇ္ဈိတာ၊ ပြီ။

၆-ဝိတက္ကတ္တိက အဖွင့်

၂၂။ [ဤမှနောက်၌ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။] ဝိတက္ကတ္တိကေ၊
 ဌို။ ပဋိစ္စဝါရာနုလောမေ၊ ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စယာနုလောမဌို။ အဓိပတိယာ၊ ဌို။
 တေဝိသာတိ၊ ဟူသည်။ သတ္တသု၊ ကုန်သော။ မူလကေသု၊ ကေ ဒုက တိက
 ဖြစ်သော မူလကတို့၌။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ သတ္တ၊ ၇-ပါးသော
 အဖြေတို့၌။ ပည၊ တို့၌။ တိဏိ၊ တို့၌။ ဧကံ၊ ၎င်း။ တိဏိ၊ တို့၌။
 တိဏိ၊ တို့၌။ ဧကံ၊ ၎င်း။ ဣတိဇေ၊ သို့။ တေဝိသ ၂၃-ပါးသော အဖြေ
 သည်။ (ဟောတိ)။ အညမည၊ အညမညပစ္စည်း၌။ အဋ္ဌဝိသ (ဣတိ)၊
 ဟူသည်။ သတ္တ၊ တို့၌။ ပည၊ တို့၌။ ပည၊ တို့၌။ တိဏိ၊ တို့၌။
 စတ္တာရိ၊ တို့၌။ တိဏိ၊ တို့၌။ ဧကံ၊ ၎င်း။ ဣတိဇေ၊ သို့။ (အဋ္ဌဝိသ
 ၂၈-ပါးသောအဖြေသည်။ ဟောတိ။) ပုရေဇာတေ၊ ဌို။ ကောဒသ(ဣတိ)၊
 ဟူသည်။ တိဏိ၊ တို့၌။ စတ္တာရိ၊ တို့၌။ ဒေ၊ တို့၌။ ဒုတိယ တတိယ
 ဒုမူလကေသု၊ ဒုတိယဒုမူလက တတိယဒုမူလကနယတို့၌။ ဧကံဧကံ၊ တပါး
 တပါးသောအဖြေ၎င်း။ ဣတိဇေ၊ သို့။ (ကောဒသ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ)။
 အာသေဝနေ၊ ဌို။ တထာ၊ ထို့အတူ တဆယ့် တပါးတို့တည်း။ အညာနိ၊
 အဓိပတိ အညမည ပုရေဇာတ အာသေဝနပစ္စည်းတို့၌လာသော သင်္ချာတို့မှ

တပါးကုန်သော။ ဂဏနာနိ၊ ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာတို့သည်။ ဟေတု အာရမဏသဒိသာနိ၊ ဟေတုပစ္စည်း အာရမဏပစ္စည်းတို့၌ လာသော သင်္ချာ တို့နှင့်တူကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။

၃၁။ ပစ္စနီယေ၊ ၌။ နာဓိပတိပစ္စယေ၊ ပစ္စနိကအားဖြင့် တည်သော အဓိပတိပစ္စည်း၌။ အဋ္ဌမပဉ္စေ၊ ၌။ [ယခု စာအုပ်များ၌ “ပဌမပဉ္စေ”ဟု ရှိ၏။ (“သဝိတက္ကသဝိစာရံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ သဝိတက္ကသဝိစာရော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာဓိပတိပစ္စယာ။ ပေ။ သတ္တ”ဟု ရှေးပညာဆရာတို့က မြှုပ်ထားသည်။) အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေ”စသော ပါဠိသည် အဋ္ဌမပဉ္စာ၌ပါသည်။ ပါဠိတော် ကိုကြည့်ပါ။] အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ အဓိပတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ ဝိပကံ၊ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တံ ကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ)ကတံ။ ပန၊ ဆက်။ အဝိသေသေန၊ ဝိပကဟု အထူးမမ သာမညအားဖြင့်။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။) န(ကတံ)၊ ပြုတော် မူအပ်သည်မဟုတ်။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဝိပကပဇ္ဇာနံ၊ ဝိပကံသည် ကြည်အပ် ကုန်သော။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ သာဓိပတိဘာဝတော၊ အဓိပတိနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ဝိပကနံ၊ ဝိပကံနာမက္ခန္ဓာတို့၏။ လောကုတ္တရာနမေဝ၊ လောကုတ္တရာဝိပကံတို့၏သာ။ သာဓိပတိဘာဝေါ၊ အဓိပတိနှင့် တကွဖြစ် သည်၏အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)၊ လူတရေသံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော လောကုတ္တရာ ဝိပကံတို့မှ တပါးသောလောကီဝိပကံတို့၏။ (သာဓိပတိဘာဝေါ၊ သည်။) န (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုလောကီဝိပကံ တို့ကို။ ဝိသုံ၊ လောကုတ္တရာဝိပကံတို့မှ သီးခြား။ နိဒ္ဒါရေတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ (ဘဂဝ တာ)ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဌမပဉ္စ၌။ လောကုတ္တရာဝိပကံ ဓိပတိဿ၊ လောကုတ္တရာဝိပကံဖြစ်သော အဓိပတိကို။ ပုရိမကောဋ္ဌာသေ ယေဝ၊ ရှေးဖြစ်သောအဖို့အစဉ်ပင်။ (“အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ အဓိပတိ”ဟူသော ရှေးဖြစ်သော အဖို့အစဉ်ပင်။) သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၇၈၆

ဝဋ္ဋာနမူလဋီကာနိဿယ

၃၈။ နာသေဝနမူလကော၊ ဌ။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ ဝိပါကေန သဟ
ဂစ္ဆန္တေနာတိတေ၊ ဟူသော ဤပါဠိပုဒ်သည်။ (“ဝုတ္တံဟောတိ” ဌစပ်)
မူလံ ၂ ကို။ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ အဝိတက္ကဝိစာရပဒေဟိ၊ အဝိတက္ကဝိစာရ
မတ္တပဒ၊ အဝိတက္ကဝိစာရပဒဟူသော။ အဝိတက္ကေဟိ၊ အဝိတက္ကပုဒ်တို့နှင့်။
သဟ၊ တကွ။ ယောဇေန္တေန၊ ယှဉ်စေလျက်။ န ပုရေဇာတသဒိသံ၊ န ပုရေ
ဇာတပစ္စည်း၌ ဟောအပ်သော ပါဠိတော်အသွားနှင့် တူသော။ (နာသေ
ဝနေ၊ နာသေဝနပစ္စည်း၌။) ပါဠိဂမနံ၊ ပါဠိတော် အသွားကို။ ကာတဗ္ဗံ၊
ပြုထိုက်၏။ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထံ၊ ဤ နပုရေဇာတပစ္စည်း
နာသေဝနပစ္စည်းတို့၌။ သဒိသတာ၊ တူသည်၏ အဖြစ်ကို။ ယေဘုယျေန၊
များသောအားဖြင့်။ (ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။) ဝိသဒိသတာစ၊ မတူသည်၏
အဖြစ်ကိုလည်း။ ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်သေး၏။ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထံ၊ ထိုနပုရေဇာတ
ပစ္စည်း၌။ အာရုဓပ္ပ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တံ၊ ဟူသောပုဒ်ကို၎င်း။ ဣဓ၊ ဤ
နာသေဝနပစ္စည်း၌။ ဝိပါကံ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တန္တိ အာဒိ၊ အစရှိသော
ပုဒ်ကို၎င်း။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဣတိအယံ၊ ကား။ ဧတ္ထံ၊ ဤနာသေဝန
ပစ္စည်း၌။ ဝိသေသော။ တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဣဒံ၊ ဤအဝိတက္က ဝိစာရမတ္တံ
အဝိတက္က။ ပေ။ သဟဂစ္ဆန္တေန ဟူသောဝါကျကို။ နာသေဝနဝိဘင်္ဂါနန္တရံ၊
နာသေဝနပစ္စည်း၏ ဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့၌။ လိခိတဗ္ဗံ၊ ရေးထိုက်၏။ ဈာနာ
နန္တရံ၊ ဈာနပစ္စည်း၏အခြားမဲ့၌။ န (လိခိတဗ္ဗံ)၊ မရေးထိုက်။ ကေသုစိ၊
ကုန်သော။ ပေါတ္တကေသု၊ ပေစာတို့၌။ လိခိတံ၊ ပြီ။ [ယခုပါဠိတော်
စာအုပ်ဘို့ဝယ် နာသေဝနပစ္စည်း ဝိဘင်း၏အဆုံး၌ရှိနေပြီ။] ပစ္စယဝါရေ
၌။ ပဌမသုဋ္ဌနေ၊ ဌ။ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိယောတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ [ယခုပါဠိ

၁။ ဧတံပူလံ ။ပေ။ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ဧတန္တိ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ
အဝိတက္က။ပေ။ သဟ ဂစ္ဆန္တေနာတိ အာဂတပါဠိပဒံ၊ တဿ အတ္ထံ ဒသေတံ
မူလံ။ပေ။ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ၊ တတ္ထ အဝိတက္က ။ပေ။ ယောဇေန္တေနာတိ အဝိ
တက္ကေဟိ အဝိတက္ကပရိယာယေန ဝုတ္တေဟိ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ အဝိတက္က
အဝိစာရပဒေဟိ သဟ မူလပဒံ၊ အာသေဝနမူလကမေဝဝါ ဂစ္ဆန္တေန
ယောဇေန္တေန န ပုရေဇာတသဒိသံ နာသေဝနေ ပါဠိဂမနံ ကာတဗ္ဗံ၊
ပဋိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော၊-အနု။

၆-ဝိတက္ကတ္တိက အဖွင့်

၇၇၇

တော် စာအုပ်များ၌ “ပဝတ္ထေ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓက” ဟု ရှိ၏။] ဒုကမူလကေသု၊ ဒုကမူလကသန္ဓနံတို့တွင်။ ပဌမေ၊ ပဌမသန္ဓနံ။ သတ္တသုပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စေသု၊ တို့၌။ ပဝတ္ထိဉ္စ၊ ကိုဝင်း။ ပဋိသန္ဓိဉ္စ၊ ကိုဝင်း။ ယောဇေတွာ၊ ၍။ (“သတ္တ ပဉ္စာ ကာတဗ္ဗာ” ၌စပ်) ဣတိ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၄၉။ ပစ္စနိယေ၌။ သတ္တသု။ ပေ။ မူလပဒေသုဒဝါတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော၌စပ်) သဝိတက္က သဝိစာရာဒိပဒေသု၊ သဝိတက္က သဝိစာရ အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်။ မူလပဒမေဝ၊ ကိပင်။ အဝသာနတာဝေန၊ အဆုံးပုဒ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ယေသု ပဉ္စေသု၊ တို့၌။ ယောဇိတံ၊ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။ သတ္တသု၊ ကုန်သော။ တေသု ပဉ္စေသု၊ တို့၌။ သတ္တကုန်သော။ မောဟာ၊ မောဟမ္ပဒွေး စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ မောဟတို့ကို။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထုတ်ဆောင်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ပဉ္စဝါရ ပစ္စနိယေ၊ ၌။ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္ထော။ ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ကေသုစိ ပေါတ္ထကေသု၊ အချို့သောပေစာတို့၌။ ပါဠော၊ ကို။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ ပ န၊ ထိုသို့တွေ့မြင်အပ်ပါသော်လည်း။ ဥပနိဿယေန၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ကမ္မပစ္စည်း၏ သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဌာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဥပါဒိန္နတ္တိက ပဉ္စဝါရပစ္စနိယေ၊ ၌။ အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယော။ ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ တွေ့ကမေဝ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားကိုသာ။ (သင်္ဂဟိတကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ ပရိတ္တတ္တိကပဉ္စဝါရပစ္စနိယေစ၊ ၌လည်း။ မဟဂ္ဂတော ဓမ္မော။ ပေ။ ပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။ တွေ့ကမေဝ၊ ကိုသာ။ (သင်္ဂဟိတကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်၎င်း။ တွေ့ကမေဝ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တံ၊ အဝိတက္က ဝိစာရမျှဖြစ်သော။ ကမ္မံ၊ သည်။ အပ္ပမာဏံ၊ အပ္ပမာဏတရားသည်၎င်း။

၁။ သတ္တ မောဟာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။ ။ သတ္တ မောဟာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာတိ ဣဒံ န ဟေတုပစ္စယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ပဋိစ္စဝါရေ ဟိ အဟေတုက မောဟော တိက္ခတ္တုမေဝ အာဂတော၊ ဣဓ ပန ဝတ္ထု ပစ္စယတိ အာဒိနာ တေသုပိ မူလကေသု အာဂတော၊ တသွာ သတ္တက္ခတ္တု အာဂမနံ သန္ဓာယ သတ္တ မောဟာတိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-အနု။

၇၈၈

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

မဟဂ္ဂတဉ္စ၊ မဟဂ္ဂုတ် တရားသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ စ၊ ဆက်။ တံ၊ ထို အပ္ပမာဏဖြစ်သောကံ၊ မဟဂ္ဂုတ်ကံသည်။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိသည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိစ၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်၎င်း။ ဧတေဟိ ယေဝ ဝစနေဟိ၊ ဤစကားတို့ဖြင့်ပင်။ (ဤအနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယော အစရှိသောစကား၊ မဟဂ္ဂတော ဓမ္မော အစရှိသောစကားတို့ဖြင့်ပင်။) ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ၄၁။ နသက္ကာ၊ ကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။) ဝိညာယတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝိတက္ကတိက်အဖွင့် အပြီးတည်း။

ဝိတက္ကတိကဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ဂ-ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗတ္တိကအဖွင့်

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗတ္တိကော၊ ဤဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗတ္တိကဓမ္မော ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ဧကေနပိ ပစ္စယေန ပစ္စယော န ဟောတိတိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤစကားကို။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂေ၊ ဤ။ ဝိစာရိတနယေန၊ စိစစ်အပ် ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ၊ စိစစ်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗ တိက်အဖွင့်အပြီးတည်း။

ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတ္တိက ဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပုစ္ဆာဂဏနဂါထာများ

[ဤဂါထာများ၏ အနက်ကို ရှေးနိဿယအတိုင်း ပေးထားပါသည်။ ပုစ္ဆာဝါရ ပစ္စယာနုလောမ ဧကမူလကဉ္စပါသော ကုသလပဒ အစရှိသော အကျယ်ကိုရည်ရွယ်၍ “ကုသလာဒိ ဧကကတ္တယ” အစရှိသော သင်္ဂဟဂါထာ များကို ဋီကာဆရာပြထားပါသည်။ ဂါထာတို့ကား များသောအားဖြင့်

၁။ ပဋိစ္စ။ ပေ။ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂေ ဝိစာရိတနယေန ဝိစာရေတဗ္ဗန္တိ ဣဒံ န စ ပုထုဇ္ဇနာနံ ဒဿနေန ပဟာတံ သက္ကုဏေယျော၊ ဣတရေသံ န ဧကေနပိ ပစ္စယေန ပစ္စယော န ဟောန္တိတိ သက္ကာ ဝတ္ထုန္တိ အာဒိနာ အတ္တနာ အာနိတံ အမတဂ္ဂပထဝိနိစ္ဆယံ သန္ဓာယ ဝတ္ထု၊ တတ္ထ ယံ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ တမ္ပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဋီကာယ အတ္ထဝိဝရဏေ ဝုတ္တမေဝ၊ တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနော ဝေဒိတဗ္ဗံ၊-အနု။

ပုစ္ဆာဂဏနဂါထာများ

၇၀၉

အရိယာဂါထာတို့ တည်း။] ကုသလာဒိ၊ ကုသလပဒ အစရှိသော။ ဝါ၊ ကုသလပဒ အကုသလပဒ အဗျကတပဒဟူသော။ ဧကကတ္ထယံ၊ ဧကက ၃-ခု အပေါင်းကို။ (ဝိညေယျံ၊ သိထိုက်၏။) အထ၊ ထိုမှတပါး။ အန္တေန၊ အဆုံး ဖြစ်သော အဗျကတပဒနှင့်။ (မိဿကံ၊ ရောသော။) အာဒိ၊ အစဖြစ်သော ကုသလပဒ၎င်း။ အနန္တေန၊ နှင့်။ (မိဿကံ၊ သော။) မဇ္ဈိမံ၊ အလယ်ဖြစ်သော အကုသလပဒ၎င်း။ မဇ္ဈေန၊ အလယ်ဖြစ်သော အကုသလပဒနှင့်။ (မိဿကံ၊ သော။) အာဒိစ၊ ၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။) တယော၊ ကုန်သော။ ဒုကော၊ ဒုက တို့ကို။ (ဝိညေယျာ၊ သိထိုက်ကုန်၏။) ဧကောစ၊ တပါးတည်းသာလျှင် ဖြစ်သော။ တိကော၊ တိကကို။ ဝိညေယျော၊ ၏။

တေသု၊ ထို ဧကက ဒုက တိကတို့တွင်။ ဧကကံ၊ တပါးတပါးသော။ တံ၊ ထိုဝါရကို။ မူလံ၊ မူလကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဧကကပစ္စယော၊ တပါးတပါး သော ပစ္စည်း၌။ သတ္တသတ္တကာ၊ ခုနစ်ခု ခုနစ်လီဖြစ်ကုန်သော၊ တပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ယထာ” နေရာဝယ် “တာ” ဟု ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိမှ ဆန်းတည့်မည်။] ဧကေန ပညာသ၊ တခုဖြင့်ယုတ်လျော့သော ငါးဆယ်သည်။ တဝန္တိ၊ ကုန်၏။ သုဒ္ဓိကော၊ သော။ (နယေ ဌံ။) ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ (သမ္ပိဏ္ဏိ တာ၊ ပေါင်းအပ်ကုန်သည်။ သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) ဆ သတ္တာမိကသတံ၊ ၇၆-ခု အလွန်ရှိသော တရာသည်၎င်း။ ဧကံ သဟဿဉ္စ၊ တထောင်သည် ၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ [ဤပုစ္ဆာများကို အဋ္ဌကထာ၌ တွက်ပြထားသည်။] စ၊ ဆက်။ ယေ (သော) နယော၊ ဤပြအပ်ပြီးသော ပုစ္ဆာတို့၏ အရေ အတွက်ကို သိကြောင်းဖြစ်သောနည်းကို။ အနုလောမေ၊ ပစ္စယာနုလောမ နယ၌၎င်း။ ပစ္စယ ပစ္စနိယနယ၌၎င်း။ (လဗ္ဘတိ၊ ၏။) (ယခုစာအုပ်များ၌ ပစ္စနိယေ စာတိ” ဟု ရှိ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ပစ္စနိယေ စာပိ” ဟု ရှိသည်။] အညတ္တံ၊ ပစ္စယာနုလောမနယ၊ ပစ္စယ ပစ္စနိယနယတို့မှ တပါးသောပစ္စယာ နုလောမပစ္စနိယနယ၊ ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမနယတို့၌။ န (လဗ္ဘတိ)၊ မရအပ်။

ရာသိဂုဏိတဿ၊ ၂၄-ပစ္စည်းအစုဖြင့် မြှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ သဟရာသိ ကဿ ၂၄-ပစ္စည်းအစုနှင့်တကွဖြစ်သော။ ရာသိဿ ၂၄-ပစ္စည်းအစု၏။ အနံ၊ ထက်ဝက်သည်။ သောပိဏ္ဍော၊ ထိုဟေတုမူလကတို့၌ ရအပ်သော ဝါရတို့၏

၇၉၀

ပဋိပက္ခမုလဋီကာနိဿယ

အရေအတွက်အပေါင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဝါ၊ တနည်း။ ရာသိနာ၊ ၂၄-
ပစ္စည်းအစုဖြင့်။ ဂုဏိတံ၊ သော။ ရာသိဿ၊ ၂၄-ပစ္စည်းအစု၏။ အဗ္ဗ၊ ထက်
ဝက်သည်။ ပုန၊ တဘန်။ ကေဿ၊ တခုသော ၂၄-ပစ္စည်း အပေါင်း၏။
(အဗ္ဗ-အစုန၊ အခွဲနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သမ္ပိဏ္ဍိတံ၊ ပေါင်းအပ်သည်။
သမာနံ၊ သော်။ သောပိဏ္ဍော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့
၂၄-ပစ္စည်း အပေါင်းကို အာဂန္တုကုတုနှင့် တကွတည်၍ ၂၄-ပစ္စည်း
အပေါင်းဖြင့် မြှောက်ပြီးလျှင် ထိုမြှောက်အပ်ပြီးသော သင်္ချာကို ၂-ခုဖြင့်
စား၍ ရအပ်သောသင်္ချာ၏ ဟေတုမူလကဉ္စ ရအပ်သောဝါရတို့၏ သင်္ချာ
အပေါင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့-၂၄-ပစ္စည်းအပေါင်းဖြင့် မြှောက်အပ်
ပြီးသော ၂၄-ပစ္စည်းထက်ဝက်၏ တခုသော ၂၄-ပစ္စည်း အပေါင်း၏ ထက်
ဝက်နှင့်ပေါင်းသည်ရှိသော် ဟေတုမူလကဉ္စရအပ်သောဝါရတို့၏ အပေါင်း
သင်္ချာ၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဟေတုမူလကဉ္စ၊ ဟေတုပစ္စည်းဟူသော မူလရှိ
ကုန်သော။ ဒုကတိကာဒယော၊ ဒုကတိကအစရှိသောဝါရတို့သည်။ (အာဒိ
ဖြင့် စတုကမ္ပ စတုဝိသတိကဘိုင်အောင် ယူပါ။) ဆစ္စ၊ ၆-ပါးတို့သည်၎င်း။
သတ္တတိ၊ ခုနစ်ဆယ်သည်၎င်း။ ဒွေသတ၊ နှစ်ရာတို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ။)
[ဤပုစ္ဆာဝါရတို့ကို အဋ္ဌကထာ၌ တွက်ပြထားသည်။]

ဧတ္ထ ၂၇၆-ပါးသောဝါရတို့၌။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ စတုဝိသတိ၊ ၂၄-ပါး
သည်၎င်း။ အဗ္ဗုဗ္ဗသဟဿံ၊ အခွဲနှင့်တကွ လေးထောင်သည်၎င်း။ (သုံးထောင်
ငါးရာသည်၎င်း။) [“သဟဿံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်
ချေထားသည်။] နဟုတဉ္စ (နိယုတဉ္စ)၊ တသောင်းသည်၎င်း။ (ဟောန္တိ။)
သောင်းဟောသင်္ချာကို “နိယုတံ”ဟု ဆရာတို့ပြင်ကြသည်။] ယသ္မာ၊ ကြောင့်။
သုဒ္ဓိကနယော၊ ကို။ ပစ္စေကပစ္စယေ၊ အသီးအသီး တခုတခုသောပစ္စည်း၌။
န(လဗ္ဗတိ)၊ မရအပ်။ ဟသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့သုဒ္ဓိကနယ၏ အသီးအသီး
သောပစ္စည်း၌ မရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) စတုဝိသတိဂုဏိတာနံ၊ ၂၄-
ပစ္စည်းဖြင့် မြှောက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ သသုဒ္ဓိကာနံ၊ သုဒ္ဓိကနယ၌ ရအပ်
သော ပုစ္ဆာဘို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ တာသံ၊ ထိုပုစ္ဆာတို့၏။ အယံ
ဂဏနာ၊ ဤဆိုအပ်လတံသောသင်္ချာကို။ (ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။)

ပုစ္ဆာဂဏနဂါထာများ

၇၉၁

အနုလောမေ၊ ပစ္စယာနုလောမဉ္စ။ ပိဏ္ဍိတာ၊ ပေါင်းအပ်ကုန်သော။
 တောပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ လက္ခတ္တယံ၊ သုံးသိန်းသည်၎င်း။ ခွိနဟုတံ (ခွိနိယုတံ)၊
 နှစ်သောင်းသည်၎င်း။ ပဉ္စသဟဿာနိ၊ ငါးထောင်တို့ သည်၎င်း။ သတ္တစ
 သတာနိ၊ ခုနစ်ရာတို့ သည်၎င်း။ ဒွါပညာသ၊ ငါးဆွဲနှစ်ပါး သည်၎င်း။
 [ဆန်းဂိုဏ်းစောင့်လိုသောကြောင့် “ဒွါပညာသ” ဟု ရှိသည်။] (ဟောန္တိ။
 ဣတိ ဝေဒိတဗျာ။) စ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ပစ္စနိယေ၊ သော။ နယေ၊ ဌ။ အနု
 လောမသဒိသဂဏနာ၊ ပစ္စယာနုလောမဉ္စ ရအပ်သော သင်္ချာနှင့်တူသော
 သင်္ချာရှိကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဘဝန္တိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ အဘို့တစ်ပါးကား။
 သေသေ၊ ပစ္စယာနုလောမ ပစ္စယပစ္စနိယနယတို့မှကြွင်းကုန်သော။ နယဒ္ဓယေ၊
 ပစ္စယာနုလောမ ပစ္စနိယ၊ ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမ ဟူသော နယ ၂-ပါး
 အပေါင်း၌။ သုဒ္ဓိကေ၊ သုဒ္ဓိကနယဉ္စ။ လဒ္ဓါ၊ ရအပ်ကုန်သော ပုစ္ဆာတို့ကို။
 ဟာပေတွာ၊ ယုတ်လျော့စေ၍။ (ပုစ္ဆာ၊ တို့ကို။ ဂဏေတဗျာ၊ ရေတွက်ထိုက်
 ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။) ပဋိစ္စဝါရေ၊ ဌ။ စတုသ္မပိ၊ လေးပါးလည်းဖြစ်
 ကုန်သော။ နယေသု၊ တို့၌။ (ပစ္စယာနုလောမနယ၊ ပစ္စယပစ္စနိယနယ၊
 ပစ္စယာနုလောမပစ္စနိယနယ၊ ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမနယ တို့၌။) ပုစ္ဆာ၊
 တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဂဏိတာ၊ ရေတွက်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်
 လသော်။) ဆပ္ပညာသ၊ ငါးဆယ့်ခြောက်ပါးသည်၎င်း။ ဆသတသဟိတံ၊
 ခြောက်ရာနှင့် တကွဖြစ်သော။ လက္ခတေရသကံစ၊ တသန်း သုံးသိန်းသည်
 ၎င်း။ ဘဝန္တိ။ (ရှေးနိဿယဉ္စ “လက္ခာတေရသကံ” ဟု ရှိ၏။)

ကုသလတ္တိကေ၊ ဌ။ တာ၊ ထိုပုစ္ဆာတို့သည်။ သတ္တဟိ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။
 ဝါရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဂုဏိတာ၊ မြှောက်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လ
 သော်။) ဒွယံ၊ ၂-ပါးအပေါင်းသည်၎င်း။ နုတိစေဝ၊ ကိုးဆယ်သည်၎င်း။
 ပဉ္စသတာ၊ ငါးရာတို့သည်၎င်း။ စတ္တာရိ သဟဿာနိစ၊ လေးထောင်တို့
 သည်၎င်း။ တထာ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ဧကနုတေ၊ ကိုးဆယ့်တခုသော။ လက္ခကာစ၊
 တသိန်းတို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ။) (ရှေးနိဿယဉ္စ လက္ခကာကို “လက္ခတာ”
 ဟုပြင်၍ “တာ၊ ထိုပုစ္ဆာတို့သည်” ဟု ပေးသည်။) သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။
 တိကေသု၊ ၂၂-ပါးသောတိက်တို့၌။ တာ၊ ထိုကုသလတိက်၌ ရအပ်သောပုစ္ဆာ

၇၉၂

ပဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တို့ကို။ ဒွါဝိသတိဂုဏိတာ၊ ၂၂-ပါးဖြင့်မြှောက်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) ဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ်သော။ ကောဋိစ၊ ကုဋေတို့ ဟူ၍၎င်း။ လက္ခတ္တယံ၊ သုံးသိန်းတို့ဟူ၍၎င်း။ သဟဿံ၊ တထောင်ဟူ၍၎င်း။ စတုဝိသတိ စာပိ၊ ၂၄-ပါးဟူ၍၎င်း။ ဝိညေယျာ၊ သိထိုက်ကုန်၏။

တိကပဌာနံ၊ တိကပဌာနံတည်း။

ပန၊ ကား။ ဟေတုဒုကပဌမဝါရေ၊ ဟေတုဒုက်၏ ပဌမဝါရဖြစ်သော ပစ္စယာနုလောမဉ္စ။ သုဒ္ဓိကေ၊ သုဒ္ဓိကဖြစ်သော။ ပဌမနယေ၊ ဉ္စ။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဧကေကပစ္စယေ၊ တခုတခုသော ပစ္စည်း၌။ နဝနဝ၊ ကိုးပါးစီ ကိုးပါးစီတို့ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ သသောဌသ ဒွိသတံ၊ တဆယ့် ခြောက်ခုတို့နှင့် တကွ နှစ်ရာသည်။ (နှစ်ရာတဆယ့် ခြောက်ပါးသည်။) ဟောန္တိ။ ဟေတာဒိမူလကနယေသု၊ ဟေတုပစ္စည်းအစရှိသော မူလရှိသော နယတို့တွင်။ ဒုကာဒိဘေဒယုတေ၊ ဒုကအစရှိသော အထူးနှင့်ယှဉ်သော။ ဧကေကသ္မိံ၊ တခု တခုသော။ (နယေ၊ ဉ္စ။) ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ စတု ရာသီတိစတုသတသဟိတံ၊ လေးရာ ရှစ်ဆယ် လေးခုနှင့် တကွဖြစ်သော။ သဟဿဒ္ဓယံ၊ နှစ်ထောင်သည်။ (ဟောန္တိ)။ သသုဒ္ဓိကာ၊ သုဒ္ဓိကနယ၌ ရအပ်သောပုစ္ဆာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ တာ၊ ထိုဟေတုဒုက အစရှိသည် တို့၌ ရအပ်သော ပုစ္ဆာတို့သည်။ စတုဝိသတိဂုဏိတာ၊ ၂၄-ခုဖြင့်မြှောက်အပ် ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) ဧတ္ထ အနုလောမေ၊ ဉ္စ။ (ဤဟေတု ဒုက်၏ ပစ္စယာနုလောမဉ္စ။) ဒွိတ္တိံ သဌသတာဓိကသဟဿနဝကစူလက္ခကာ၊ ရှစ်ရာသုံးဆယ့်နှစ်ခု အလွန်ရှိသော တသိန်း၏ထက်ဝက်ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ငါးသောင်း ကိုးထောင်တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။

ဧဝံ၊ တူ။ (ဤပစ္စယာနုလောမဉ္စ ဆိုအပ်ပြီးသည်နှင့်အတူ။) ပစ္စနိယေ၊ ဉ္စ။ (ရှေးနိဿယ၌ “ပစ္စနိကေ”ဟု ရှိ၏။) ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဒွိတ္တိံ သဌသတာ ဓိကသဟဿနဝကစူလက္ခကာ၊ ရှစ်ရာသုံးဆယ့်နှစ်ခု အလွန်ရှိသော တသိန်း၏ ထက်ဝက်ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ငါးသောင်းကိုးထောင်တို့သည်။ (ဟောန္တိ။ ရှေ့ဝါကျမှလိုက်ပေးသည်။) အတော၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုပစ္စယာနုလောမဉ္စ

ပုစ္ဆာဂဏနဂါထာများ

၇၉၃

ကဲ့သို့ ပစ္စည်း ပစ္စနိက်၌လည်း ပုစ္ဆာတို့၏ ငါးသောင်း ကိုးထောင် ရှစ်ရာ
သုံးဆယ်နှစ်ပါးဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) စတုသု၊ ကုန်သော။ (နယေသု၊
တို့၌။) ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဧဒုသုဒ္ဓိကရဟိတာ၊ နှစ်ပါးသော သုဒ္ဓိကနယတို့၌
ရအပ်သော ပုစ္ဆာတို့သည် ကြည်အပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ရှိ။) ဆန္ဒဝုတဋ္ဌ
သတဋ္ဌတိံ သ သဟဿဒ္ဓိလက္ခဏာနိ၊ နှစ်သိန်း သုံးသောင်း ရှစ်ထောင်ရှစ်ရာ
ကိုးဆယ်ခြောက်ပါးတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့
ဟေတုဒုက်၌ လေးပါးသောနယတို့ဝယ် ပုစ္ဆာတို့၏ နှစ်သိန်း သုံးသောင်း
ရှစ်ထောင် ရှစ်ရာ ကိုးဆယ်ခြောက်ပါးဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဟေတု
ဒုကေ၊ ၌။ တာ၊ ထိုလေးပါးသောနယတို့၌ ရအပ်သော ပုစ္ဆာတို့သည်။
သတ္တဂုဏာ၊ ခုနစ်ခုဖြင့်မြောက်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။)
(ရှေးနိဿယ၌ “သတ္တဂုဏိတာ”ဟု ရှိ၏။) ဒွေ၊ တို့သည်၎င်း။ သတ္တတိ၊
ခုနစ်ဆယ်သည်၎င်း။ သတဒ္ဓယံ၊ နှစ်ရာသည်၎င်း။ ဒွါသတ္တတိ သဟဿာနိ၊
၇-သောင်းနှစ်ထောင်းတို့သည်၎င်း။ သောဋ္ဌသလက္ခဏာနိ၊ တသန်းခြောက်သိန်း
တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဟေတုဒုက်၌
ပုစ္ဆာတို့၏ တသန်းခြောက်သိန်း ခုနစ်သောင်း နှစ်ထောင် နှစ်ရာ ခုနစ်ဆယ်
နှစ်ပါး ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဒုကသတေ၊ ဒုကတရာ၌။ တာ ပုစ္ဆာ၊
ထိုဟေတုဒုက်၌ ရအပ်သော ပုစ္ဆာတို့သည်။ သတဂုဏာ၊ တရာဖြင့် မြောက်
အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) သတဒ္ဓယံ၊ နှစ်ရာသည်၎င်း။ သတ္တ
ဝိသတိသဟဿာ၊ နှစ်သောင်း ခုနစ်ထောင်တို့သည်၎င်း။ ဒွါ သတ္တတိလက္ခဏာနိ
စ၊ ခုနစ်သန်းနှစ်သိန်းတို့သည်၎င်း။ သောဋ္ဌသကောဋ္ဌိ၊ တဆယ့် ခြောက်ကုဋေ
တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒုကပဋ္ဌာနံ၊ ဒုကပဋ္ဌာန်းတည်း။

ဒုက တိကပဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ဧကေကဒုကေ၊ တခုတခုသော ဒုက်၌။ တိက
ပက္ခပေ၊ တိက်ပုဒ်ကိုထည့်သွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တဿ၊ ထို တခု
တခုသောဒုက်ကို။ (ရှေးနိဿယ၌ “တဿ၊ ထိုတရာသောဒုက်ကို”ဟုပေး၏။)
ဆ သဋ္ဌိဂုဏန၊ ၆၆-ပါးသောတိက်ပုဒ်တို့ဖြင့် မြောက်ခြင်းဖြင့်။ တေဒုကော၊

ထိုဒုက္ခတို့သည်။ ဆ သဠိသတံ၊ ခြောက်ထောင် ခြောက်ရာသည်။ ဟောန္တိ။
 စ၊ ဒုက္ခ၏အပိုင်းအခြားမှတစ်ပါး ပုစ္ဆာ၏ အပိုင်းအခြားကိုဆိုဦးအံ့။ တေတု
 ဒုကလဒ္ဓပုစ္ဆာ၊ ဟေတုဒုက္ခံ ရအပ်သောပုစ္ဆာတို့သည်။ တေဟိ၊ ထို ၆၆-ပါး
 သောတိက်ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ဂုဏိတာ၊ မြှောက်အပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ဤ။) တိက
 ပရမေဝ (တိကပရမေ+ဝေ)၊ တိက်ပုဒ်ဟူသော အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သည်
 သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ (ယခုစာအုပ်များ၌ “တိကပဒမေဝ” ဟု ရှိ၏။)
 ဒုကပဋ္ဌာနေ၊ ၌၊ ပုစ္ဆာတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ တာသံ၊ ထိုတိကဒုကပဋ္ဌာန်း၌
 ရအပ်သော ပုစ္ဆာတို့၏။ အယံ ဂဏနာ၊ ဤဆိုအပ်လတံသော သင်္ချာကို၊
 ဧညယျာ၊ သိထိုက်၏။ ဒွါ ပညာသသတာနိစ၊ ငါးထောင်နှစ်ရာတို့သည်၎င်း။
 နဝေဝ န ဟုတာနိစ (နိယုတာနိစ)၊ ကိုးသောင်းတို့သည်၎င်း။ နဝသဠိဉ္စ
 လက္ခာနိ၊ ခြောက်သန်း ကိုးသိန်းတို့သည်၎င်း။ ကောဋီနံ၊ ကုဋေတို့၏။
 တိဟိ၊ သုံးခုတို့နှင့်။ သဟိတံ၊ တကွဖြစ်သော။ သတံ၊ တရာသည်၎င်း။
 သဟဿံ၊ တထောင်သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ (ဧဝံ၊ သို့။ တာသံ၊ ထိုပုစ္ဆာ
 တို့၏။ ဂဏနာ၊ ကို။ ဧညယျာ၊ ၏)။

ဒုက တိက ပဋ္ဌာနံ၊ တည်း။

တိကဒုကပဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ဧကေကံ၊ တခုတခုသော။ တိကံ၊ တိက်ကို။ ဒွိ
 သတဘေဒနံ၊ နှစ်ရာအပြားရှိသည်ကို။ ငါ၊ နှစ်ရာသောဒုက္ခပုဒ်တို့ဖြင့် အထူး
 ပြုခြင်းရှိသည်ကို။ ကတွာ၊ ဤ။ ဒွါဝီသ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်လီ ဖြစ်ကုန်သော။
 ကုသလတ္ထိကေ၊ ၌။ လဒ္ဓါ၊ ရအပ်ကုန်သော။ ပုစ္ဆာတို့ကို။ ဒွိသတဂုဏာ၊
 နှစ်ရာဖြင့်မြှောက်အပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ဤ။) အဋ္ဌသတာမိကစတုသဟဿံ၊
 ရှစ်ရာအလွန်ရှိသော လေးထောင်ဟူ၍၎င်း။ ဒွိလက္ခယုတ္တာနံ၊ အစွန်းနှစ်သိန်း
 နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ကောဋီနံ၊ ကုဋေတို့၏။ ဆက္ကံ၊ ခြောက်ခုဟူ၍၎င်း။
 အထော၊ ထိုမှတစ်ပါး။ စတ္တာရိ ကောဋိ သဟဿာနိ၊ ကုဋေ လေးထောင်တို့
 ဟူ၍၎င်း။ ဧညယျာ၊ သိထိုက်ကုန်၏။

တိက ဒုက ပဋ္ဌာနံ၊ တည်း။

ပုစ္ဆာဂဏနဂါထာများ

၇၉၅

တိကတိက ပဋ္ဌာနေ၊ ဌ။ တိကာ၊ တိက်တို့သည်။ ဧကေကသေဒနာ၊ တခု
တခုသော တိက်ပုဒ်ဖြင့် အထူးပြုအပ်ကုန်သည်။ (ဟုတော့၍။) တေသဋ္ဌိဝိဓာ၊
ခြောက်ဆယ့်သုံးပါး၊ ခြောက်ဆယ့်သုံးပါးစီအပြားရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။
စ၊ ဆက်။ ကုသလတ္တိကပုစ္ဆာပို၊ ကုသလတိက်၌ရအပ်သော ပုစ္ဆာတို့သည်
လည်း။ တေဟိ၊ ထိုခြောက်ဆယ့်သုံးပါး၊ ခြောက်ဆယ့်သုံးပါးစီ အပြား
ရှိသော နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသောတိက်တို့ဖြင့်။ ဂုဏိတာ၊ မြှောက်အပ်ကုန်သည်။
ဟောန္တိ။ တာပုစ္ဆာ၊ ထိုပုစ္ဆာတို့သည်။ ဒွါဒသ၊ တဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည်
၎င်း၊ ပဉ္စသတာ၊ ငါးရာတို့သည်၎င်း။ စတုသဋ္ဌိသဟဿာနိ၊ ခြောက်သောင်း
လေးထောင်တို့သည်၎င်း။ လက္ခာနိ၊ သိန်းတို့၏။ ဧကေန၊ တခုဖြင့်ယုတ်လျော့
သော။ နဝတိစ၊ ကိုးဆယ်သည်၎င်း။ ဧကသဋ္ဌိ (ကောဋိယောစေဝ) ခြောက်
ဆယ့် တကုဋေသည်၎င်း။ ဒွါဒသသတကောဋိယောစေဝ၊ ကုဋေ တထောင်
နှစ်ရာတို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ)။

တိက တိက ပဋ္ဌာနံ၊ တည်း။

ဒုကဒုက၊ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း၌။ ဧကေကော၊ တခုတခုသော။ (ဒုကော၊
သည်။) ဒွယဟိနဒွယသတဂုဏော၊ နှစ်ခုဖြင့် ယုတ်လျော့သော တရာနှစ်ခု
အပေါင်းဖြင့် မြှောက်အပ်သည်။ (နှစ်ခုဖြင့် ယုတ်လျော့သော နှစ်ရာဖြင့်
မြှောက်အပ်သည်။) ဟောတိ။ ဟေတုဒုကေ၊ ဌ။ လဒ္ဓါ၊ ရအပ်ကုန်သော။
ပုစ္ဆာတို့သည်။ သင်္ချိဘေဒေဟိ၊ နှစ်ခုဖြင့် ယုတ်လျော့သော အရေအတွက်
အပြားရှိသော။ တေဟိစ၊ ထိုဒုက်တို့ဖြင့်လည်း။ ဝစိုတာ၊ တိုးပွားစေအပ်
ကုန်သည်။ (မြှောက်ပွားစေအပ်ကုန်သည်။) (ဟုတော့)။ ဆသတယုတာနိ၊
ခြောက်ရာနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ပဉ္စာသီတိသဟဿာနိ၊ ရှစ်သောင်း ငါး
ထောင်တို့သည်၎င်း။ လက္ခနဇကဉ္စ၊ ကိုးသိန်းသည်၎င်း။ ကောဒသပိကောဋိ၊
တဆယ့်တကုဋေတို့သည်၎င်း။ ပုန၊ တဖန်။ တေတ္ထိ၊ သကောဋိသတာနိ၊ ကုဋေ
သုံးထောင်သုံးရာတို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ [ရှေးနိဿယ၌ ပါဌတမျိုးရှိ၍
အနက်တမျိုးပေးလေသည်။]

ဒုကဒုကပဋ္ဌာနံ၊ တည်း။

၇၉၆

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

တု၊ အစိတ်မှတပါး အပေါင်းကိုဆိုဦးအံ့။ အနုလောမ၊ ဓမ္မာနုလောမ ဖြစ်သော။ ဆဗ္ဗဓေပိ၊ ၆-ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ (တိကပဋ္ဌာန်း ဒုကပဋ္ဌာန်း အစရှိသောအားဖြင့် ၆-ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။) ပဋ္ဌာနေ၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ သမ္ပိဏ္ဍိတာ၊ ပေါင်းအပ်ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဆတ္တိံ သတိသဘာဝသဟာသဋ္ဌကယုတာ၊ အစွန်းရှစ်ထောင် သုံးရာ သုံးဆယ့်ခြောက်ခုနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ သတ္တ နှံဟုတာနိ (နိယုတာနိ)၊ ခုနစ် သောင်းတို့သည်၎င်း။ (“ယုတာ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းကြောင့် “ယုတ”ဟု အကာရန္တဖြင့်ထားသည်။) ဆစတ္တာလီသေဝ၊ လေးဆယ့်ခြောက်ခုသာလျှင် ဖြစ်သော။ လက္ခာနိစ၊ သိန်းတို့သည်၎င်း။ အထ၊ တို့မှတပါး။ နဝကောဋိ ယော၊ ကိုးကုဋေတို့သည်၎င်း။ ဒသစကောဋိယော၊ ဆယ်ကုဋေတို့သည်၎င်း။ သတ္တဟိကောဋိသတေဟိ၊ ကုဋေခုနစ်ရာတို့နှင့်။ (သဟိတာနိ၊ တကွ ဖြစ်ကုန် သော။) နဝကောဋိသဟာသာနိစ၊ ကုဋေကိုးထောင်တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ။

စတုပ္ပဘေဒေ၊ ဓမ္မာနုလောမ အစရှိသောအားဖြင့် လေးပါးအပြား ရှိသော။ သမန္တပဋ္ဌာနေ၊ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌။ တာပုစ္ဆာ၊ ထိုဓမ္မာနုလောမ ၌ ရအပ်သော ပုစ္ဆာတို့သည်။ ဝါးတို့ကို။ စတုဂ္ဂုဏိတာ၊ ဓမ္မာနုလောမ အစ ရှိသော လေးပါးဖြင့် မြှောက်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) စတုစတ္တာလီသ၊ လေးဆယ့် လေးပါးသည်၎င်း။ သတတ္တယံ၊ သုံးရာသည် ၎င်း။ တေရသသဟာသာနိစ၊ တသောင်းသုံးတောင်တို့သည်၎င်း။ လက္ခာနိ၊ သိန်းတို့၏။ သတ္တာသီတိစ၊ ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသည်၎င်း။ ကောဋိနိ၊ ကုဋေ တို့၏။ သတ္တသတ္တတိယောစ၊ ခုနစ်ဆယ် ခုနစ်ပါးတို့သည်၎င်း။ အဋ္ဌသတာနိ၊ ရှစ်ရာတို့သည်၎င်း။ အဋ္ဌတိံ သ သတသဟာသာနိ၊ သုံးသောင်းရှစ်ထောင်တို့ သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ (အယ်)၊ ကား။ ဂဏနာ၊ သမန္တပဋ္ဌာန်း ကျမ်း၌ ပုစ္ဆာတို့၏ အရေအတွက်တည်း။

ပဋ္ဌာနဿ၊ ၏။ ပုစ္ဆာဂဏနဂါထာ၊ ပုစ္ဆာတို့ကို ရေတွက်ကြောင်းဂါထာ တို့တည်း။

ပဋ္ဌာနပကရဏမူလဋီကာ၊ သည်။ သမတ္တာ၊ ပြီ။ ပဉ္စပကရဏမူလဋီကာ၊ သည်။ သမတ္တာ၊ ပြီ။

ပုစ္ဆာဂဏနဂါယာများ

၇၉၇

ဘဒ္ဒန္တအာနန္ဒာစရိယ ကေန၊ အရှင်အာနန္ဒာဆရာသည်။ ကတာ၊ ပြုစီရင်
အပ်သော။ လီနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာ၊ ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ၏ တိမ်မြုပ်ငုံတ်နေသော
အနက်ရှိသော ပုဒ်တို့၏ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ မူလဋီကာသည် ဣတိ၊ ပြီးပြီ။
အဘိဓမ္မဿ၊ ဤ။ မူလဋီကာ၊ သည်။ သမတ္တာ၊ ပြီ။

[ကောဇာသကရာဇ် ၁၃၃၆-ခု၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆုတ်(၂)ရက် စရေး၍
[သာသနာတော် သကရာဇ် ၂၅၂၁-ခု၊ ကောဇာသကရာဇ် ၁၃၃၉-ခု
ဝါခေါင်လဆန်း (၁၂)ရက် သောကြာနေ့ နေ့ ၂-နာရီ၊ ၃၀-မိနစ်
အချိန်တွင် ဤဋီကာနိဿယ ရေးပြီးပါသည်။]

ဘာသာဋီကာခန့် ခိုး

ဤနိဂုံးအုပ်ရာ ၁၃၃၉-ခုနှစ် အချိန်အခါသည်ကား “ကောင်းကင်၌ ပါပဂြိုဟ်များပူးတွဲနေသည်” ဟုနက္ခတ်ဆရာတို့ပြောဆိုကြ၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့် “မိုးသီးရွာပုံမညီမျှသဖြင့် ကောက်ပဲသီးနှံ လုပ်ကိုင်သူတို့ တချို့ အရပ်၌မလုပ်ကြရ၊ တချို့အရပ်၌ ပျက်စီးကြ၏။ တချို့အရပ်၌ကား နွားများပင် ရေ မသောက်ရ အစာ မစားရလောက်အောင် ခေါင်းပါးစေသဖြင့် ပျက်စီးကြ၏” ဟု ကြားရ၏။ ထိုကဲ့သို့မိုးသီးမှန်မှုကို အကြောင်းပြု၍စားရာ ရှားပါးရကား ရှားလေ ဈေးကြီးလေဖြစ်၏။ မိမိပျို့နေရာမြို့၌ အများစုမှာ အလုပ်မဖြစ်ကြ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှားပါးသည့်အတွက် မြို့နေ လူတန်းစားတို့သည် ဖြစ်သလိုစားသောက်နေကြရသောကြောင့် ရောဂါလည်းများ၏။ မိမိသည်ပင် မကြာမီက မျက်မှေးရောင်သော ရောဂါကြောင့် ၂-ရက်ခန့်မျှ စာအုပ် မကြည့်ဘဲ စာချရ၏။ ယခုတိုင်အောင် ပင်ကိုယ်အတိုင်း မျက်လုံးမကောင်းသေး၊ “အသားဝါရောဂါ” ဟူသော ရောဂါအဆန်းတမျိုးလည်း “တချို့အရပ်၌ဖြစ်နေသည်” ဟု ကြားရရှိမျှသာမက ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌လည်း ဖြစ်နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်းစာပြီးဆုံး၍ နိဂုံးအုပ်ချိန်မှာ အားလုံး သံသယသော အနေအားဖြင့် နိဂုံးမအုပ်နိုင်သည်ကို မှတ်တမ်းတင်လိုပါသည်။

သိဇ္ဈိတ္တဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယ သင်္ခတာ။

ပဉ္စပကရဏ ဝှယဿ၊ ဋီကာယ သဟ ဝဏ္ဏနာ။

ပဉ္စပကရဏဝှယဿ၊ ဓာတုကထာ ပုဂ္ဂလပညတ် ကထာဝတ္ထု ယမိုက် ပဋ္ဌာန်း ဤငါးကျမ်းတို့၊ ရောပြွမ်းပြည့်ဝ၊ အဖွင့်ပြသဖြင့်၊ ပဉ္စပကရဏာ၊ သညာတင့်ဆန်း၊ အဋ္ဌကထာကျမ်း၏။ ဋီကာယ၊ မူလဋီကာနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဝဏ္ဏနာ၊ နိဿယအဓိပ္ပာယ်၊ စုံအောင်ခြယ်သဖြင့်၊ အလွယ်သင့်တော်၊ အဖွင့်မှန်ဖြစ်သော။ ဒေသဘာသာယ၊ တိုင်းရင်းမြန်မာ၊ အပိဘာသာဖြင့်။ သင်္ခတာ၊ တသန့်တသန့်၊ အကန့်ကန့်လျက်၊ ခံ့ခံ့စီရီ၊ တည်ကြည်စွာစီရင်အပ်သော။ ဘာသာဋီကာ၊ ဘာသာဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊ မှီရာသိပ်

ဘာသာဋီကာနိဂုံး

၇၉၉

သည်း၊ နိဿယည်းသည်လည်း။ သိဇ္ဈိတ္တဘော၊ ထောင့်သုံးရာကယ်၊ သုံးဆယ်
ကိုးဝ၊ ဝါခေါင်လ၏၊ ပက္ခဆန်းတက်၊ ဆယ့်နှစ်ရက်၌၊ နှစ်သက်ရှင်ကြည်၊
ပြီးပြန်ပြီတကား။

သမ္မုဇယာမိ ထေရာနံ၊ ယေသဟံ သမ္မဂ္ဂဟိတော။
သိက္ခိတော ဂန္ထကာရေပိ၊ ပတ္တောပိ ပကတညုတံ။

ယေသံထေရာနံ၊ အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့၊ မြေပြင်ထင်ရှား အကြင်
ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သမ္မဂ္ဂဟိတော၊ အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်
အပ်သော။ အဟံ၊ ငါသည်။ သိက္ခိတော၊ ရေးနည်းသားနည်း ပို့ချနည်း၌၊
သိပ်သည်းသေသပ်၊ သင်အပ်သောအတတ် ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဂန္ထကာရေပိ၊
ခုခေတ်နောက်သား၊ အကျိုးများသို့၊ ရေးသားကြိုးကုက်၊ ကျမ်းပြုခြင်း
အလုပ်၌လည်း။ ပကတညုတံ၊ သဘောသက်၊ ရွေးထုံးစံကို၊ အမှန်သိမြင်၊
ကျမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်သို့။ ပတ္တော- အမှီ၊ ခေတ်အလျောက်၊ လေးစား
လောက်အောင်၊ မဖောက်မသွေ၊ ရောက်ရပေ၏။ တေသံထေရာနံ၊ ကျေး
ဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထိုဆရာတော်ဘုရားတို့အား။ သမ္မုဇယာမိ၊
ကျမ်းစာရေးသား၊ ကောင်းမှုများဖြင့်၊ လေးစားကော်ရော်၊ ပူဇော်ပါ
သတည်း။

စတုစက္ကံ ဝတ္တိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ။
ယာနာယ အမတံ၊ ခါရံ၊ ကဿံ ပုရိသကာရိယံ။

စတုစက္ကံ၊ သမ္မတ္တိစက်၊ ၄-ချက်စုပေါင်း၊ စက်ခေါင်း ၄-ခုလည်းပါရှိသ
သော။ ဗလပရိဂ္ဂဟံ၊ ရန်ပေါင်းခွင်းဖြ့်၊ ငါးဦးဗိုလ်တို့၊ ကိုယ်စီစောင့်ကြပ်၊
စုပျုပ်အပ်ထားသော။ ယာနံ၊ အသွားလျင်လျင်၊ အများတင်လည်း၊ အား
အင်ခိုင်မြီး၊ မဂ္ဂင်တည်းဟူသော ယာဉ်ပျံတော်ကြီးကို။ ဝတ္တိယာန၊ မတိမ်း
မစောင်း၊ လည်စေ့ကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းစွာအစဉ်၊ မောင်းကာနှင်၍။
အမတံ၊ ခါရံ၊ ဤဘက်မှာနေ၊ အားလုံးသေလျက်၊ ဟိုပြေရောက်မှ၊ ဘေးကင်း
ရမည့်၊ အမှတခေါ်၊ နေပြည်တော်သို့။ ယာနာယ၊ ကိလေသာဟူ၊ ရန်သူ

၈၀၀

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ

ပစ်ပောက်၊ ဗုံးအမြောက်တို့၊ မကြောက်မနား၊ အရောက်သွားခြင်းငှာ။
 ပုရိသကာရိယံ၊ ယေဘကျိားမှန်က၊ ပြုရဲရမည့်၊ ကမ္ဘာလက်ရိုး၊ လုလ္လမုျိုးကို။
 ကဿံ၊ ငါးဦးဗိုလ်ချုပ်၊ အဖော်လုပ်၍၊ မဆုတ်ရစေ၊ ပြုလုပ်ပေအံ့သတည်း။

ပဋ္ဌာနမူလဋီကာနိဿယ ပြီးပြီ။